

Sárospataki Református Lapok 1931

TARTALOMMUTATÓ.

I. Vezércikkek és hasonló irányúak.

- A bizonyosságok fellegei. 193.
 A debreceni seregszemle. Zsíros József. 177.
 A képviselőválasztás tanulságai. Takács Mihály. 161.
 A lelkésztanítóság kérdéséhez. Fodor György. Sz. Z. 37.
 A megpróbáltatás esztendeje. Dókus Ernő. 85.
 A mi ügyeink. Dókus Ernő. 141.
 A mi ügyünk. Farkas István. 156.
 Angol internátus és angol típusu gimn. ág. E., 2.
 A presbitériumok titoktartásáról. Komjáthy Aladár dr. 41
 A szociáldemokrácia szervezkedése falvainkban. Benke József. 65.
 A theologia élete és az élet theológiája. Dr. Vasady Béla. 3, 9.
 A zsinatról. M. J. 105, 110, 114.
 Az év eleje. 1.
 Belmisszióink képe. Dr. Enyedy Andor. 226, 229, 234, 239, 246
 Beszélj a földdel és az megtanít. Dr. Gulyás József. 61.
 Bizonytalanságban. M. E. 173.
 Dókus Ernő zsinati elnök zsinati megnyitó beszéde. 101.
 Egyházi Takarékszövetkezet. Gaál Ferenc. 165.
 Egyházkerületi lelkesítő takarékosági és segélyegyesület. M. J. 129.
 Egyházunk súlyos anyagi helyzete. Dr. Komjáthy Aladár. 149.
 Elemi iskoláink válságához. M. J. 229.
 Emlékezés. Dókus Ernő. 217.
 Emődy Dániel. Németh József. 42, 49, 55.
 Fegyelmi ítélet és lelkészképzés. M. J. 233.
 Főiskolánk múltévi életéből. Elekes Imre. 143, 145.
 Főiskolánk ünnepélye. M. J. 201, 205.
 Gyűléseink. M. E. 153.
 Hegel. G. J. 244.
 Husvétii igazság karaktere. 73.
 Imádság és beszéd a Dr. Révész Kálmán sirjánál. Dr. Enyedy Andor. 243.
 Kapitalizmus és kálvinizmus. Dr. Pápay István. 121.
 Kálvinista demokrácia. Dr. Makkay Sándor. 74, 81.
 Kibékülés. M. J. 9.
 Komáromi János. Szathmáry Lajos. 97.
 Közigazgatói évmenyítő beszéd. Elekes Imre. 189, 201.
 Lélek és bizonyágtétel. Dr. Horkay László. 113.
 Melyiket a kettő közül? Kiss Ferenc. 25.
 Melyiket a kettő közül?! Tóth János. 13.
 Munkáink közt. Zsóly György. 125.
 Nem beszédben áll az Istennek országa, hanem erőben. Dr. Ravasz László. 241.
 Pár babérlevél báró Vay Elemér koporsójára. Dr. Révész Kálmán. 185.
 Püspöki jelentés 1931. Dr. Révész Kálmán. 133.
 Püspök urunk kitüntetése. M. J. 209.
 Quid nunc? Dr. Komjáthy Aladár. 181.
 Református Védőszövetség. Sütő Kálmán. 21.
 Résen legyünk. Janka Károly. 86.
 Dr. Révész Kálmán. M. J. 237.
 Sárospataki melodiáriumok. Hodossy Béla. 53.
 Szabó András emlékezete. Pósa Péter. 173.
 Takarékoság és segítés. Farkas István. 93.
 Takarékoság és segítés. Tóth János. 109.
 Tarlózás a múlt évi értesítőben. Dr. Jakab Károly. 33.
 Tévesztett úton. Takács Mihály. 169.
 Új iskolatípus Sárospatakon. Elekes Imre. 87.
 Urunk születésének ünnepén. 242.
 Ünnepi beszéd a főiskola okt. 31-i ünnepélyén. Urbán Barnabás. 213, 218.
 Vay Elemér báró. Szilágyi Benő. 178.
 Virágvasárnap. Dr. Horkay László. 70.

II. Közéletünk.

- A budapesti konferencia. Enyedy Andor. 45.
 A debreceni nagy napok. M. E. 181, 187, 190.
 A diósgyőrvasgyári diakonusok és diakonisszák. Nádházy Bertalan. 99.
 A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése. Szentmártoni Dániel. 137.
 A gömör-tornai egyházmegye tavaszi közgyűlése. D-r. D-ő. 118.
 A jubiláló testvér főiskola. M. E. 189.
 A lelkészek és tanítók természetben fizetett járandósága. 5.
 A lelkesítő nyugdíjbizottság ülése. ly. 76.
 A lelkésztanítóság kérdéséhez. Szabó Zoltán. 14.
 Almádi visszhang. Nádházy Bertalan. 214.
 Alsó-borsodi lelkészértekezlet. Szendrey László. 150.
 Alsó-borsod közgyűlése. nb. 215.
 Alsó-borsod tavaszi közgyűlése. 129.
 Amerikai levél. Dr. Vasady Béla. 186, 203.

A Mezőkövesdi Járási Kálvin-Szövetség gyűlése. T. M. 94.
 A sárospataki főiskolai igazgatótanács ülése. M. J. 135.
 A sárospataki ref. főiskola szanálása. 244.
 A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete. 17, 50.
 A theol. tanárok országos konferenciája a lelkesztanítóság ügyének megoldásáról. 26.
 A tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlése. Janka Károly. 143, 147.
 Az alsóborsodi Kálvin-Szövetség munkája 1930 ban. Dr. H. Kiss Géza. 127, 130, 138.
 Az alsözempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése. Szabó Andor. 117.
 Az alsözempléni ref. egyházmegye őszi közgyűlése. Batta János. 206.
 Az Egyetemes Konvent ülése. J. K. 90, 94, 98.
 Az Országos Református Szeretet-Szövetség megalakulása. 116.
 Az új nyugdíj törvényjavaslat. Kövér Pál. 82.
 Árváinkért. G. Nagy Béla. 67.
 Egyetemes tanügyi bizottsági ülés. M. J. 44, 50, 56.
 Egyházkerületünk őszi közgyűlése. M. J. 221, 226.
 Egyházközsegeink a főiskola 400 éves jubileumán. 185.
 Elnöki megnyitó beszéd az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlésén. F. Farkas Géza. 103.
 Emlékbeszéd László Sándor felett. Szigethy Ferenc. 154, 158, 162.
 Felsőborsodi egyházmegye őszi közgyűlése. fj. 210.
 Felhívás az alsóborsodi lelkészekhez a Református Védőszövetség tárgyában. Takács Mihály. 5.
 Főgondnoki beiktatás és kálvinszövetségi alakulógyűlés Ónodon. 57.
 Ifjúsági konferenciák Felsőborsodban. 235.
 Ifjúsági munka. Zsíros József. 70.
 Iskoláink. G. 170.
 Kálvin-szövetségi Körzeti gyűlések. 230.
 Ker. Neveléstügyi Konferencia Budapesten 39.
 Köszönő irat. 223.
 Lelkészerkezlet Felsőborsodban. Kövér Pál. 122.
 Missziói előadók értekezlete. Sz. L. 126.
 Országos református vallásánári konferencia. Bódy Dénes. 28.
 Pataki diákviseletről. G. J. 66.
 Péter Mihály püspök körleveléből. 18.
 Pesbiteri konferencia Szendrőben. 35.
 Révész püspök temetése. 238.
 S. O. S. Kövér Pál 90.
 Tantervkészítés a gimnáziumi angol ágazat számára. 62.

Tanügyi bizottsági gyűlés Felsőborsodban. Kövér Pál 211.

Történelmi analógiák. Juhász László. 209.
 Történelmi felvonulás a jubileumon. 215.

III. Tárcsa.

Hivogató. Szigethy Ferenc 197.
 Husvétkor. Szigethy Ferenc. 76.
 Imádkozom: legyek vidám. Áprily Lajos. 2.
 Magvető. Győry Kálmán. 71.
 Péter prédikációja Szigethy Ferenc. 114.
 Tompa, a pataki diák. Szigethy Ferenc. 37.

IV. Irodalom.

56. 78. 166. 167. 170. 175. oldalon.

V. Könyvismertetés.

Baksay Sándor: Egyházi munkái. 83.
 Czeglédy Sándorné: Vasárnap iskolai kézikönyv. 227.
 Istennek nagyságos dolgai 90.
 Joó Tibor: Böhm Károly ifjúkori önéletrajza 150.
 Dr. H. Kiss Géza: Lélek és élet III. 100.
 Leibniz-Rácz L.: Vizsgálódások az emberi értelemről. 18.
 Vásárhelyi János: Az Úr színe előtt. 29.
 Zempléni Árpád: A Rimanóczi gyémántok. 15.

VI. Halottaink.

Bodolay István 139. Botos József 219. Danyi Józsefné 167. Deák Geyza 144. Ferenczy Gyula dr. 123. Illyefalvi Vitéz Géza dr. 167. Hodossy Lajos 227. Jakab János 67. Kazay Sándor 247. Id. s. Kovács Istvánné 107. Kozma Ferenc 39. Kun István 35. Lánczy József 96. Liptay László 67. Nagy Béla 19. Révész Kálmán dr. 235. Sárkány Sámuel 71. Simon Mihály 123. Sóderblom Náthán 155. Somogyi Edit 48. Szabó Zoltánné 179. Szádvary József 131. Szászy Béla 139. Özv. Szekeres Mihályné 179. Szeless László 79. Szentandrás Szabó Imre 224. Id. Szigethy Ferenc 95. Takács László 48. Torday Vasady Lajosné 207.

VII. Vegyes közlemények.

Minden számban; gyülekezeti élet, iskolai hírek, szerkesztői üzenetek, pályázati hirdetések és hivatalos rész.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ:</p> <p>Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő.</p> <p>Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Főszerkesztő:</p> <p>Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.</p> <p>Főmunkatársak:</p> <p>ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. II. KISS GÉZA.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó:</p> <p>MARTON JÁNOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	---	--	---

TARTALOM. Az év eleje. — *Áprily Lajos*: Imádkozom: legyen vidám — *E.*: Angol internátus és angol típusú gimn. ág. — *Dr. Vasady Béla*: A teológia élete és az élet teológiája. (Vége köv.) — A lelkészek és tanítók természetben fizetett járandósága. — *Takács Mihály*: Felhívás az alsóborsodi lelkészekhez a Református Védőszövetség tárgyában. — Határokon túlról. — Irodalom. — Előfizetési felhívás. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Az év eleje

olyan közviszonyok közt találja magyar életünket, hogy minden okunk meglenne a legsötétebb aggodalmaskodásra.

A nyomor olyan méreteket öltött, hogy szervezett inszégakciókat kellett a lebirására munkába állítani. S ki tudja, meddig ér el a jóakarató segítség karja s vajjon képes-e a szükség egész területét átölelni?

A lelkiekben sem állunk másképen.

Mi a megújhodott és újjászületett magyar élet tiszta harangszavát szeretnők hallani mindenfelé. A hit és bizalom szavát, amely a megnehezedett viszonyok közt nagyobb erőfeszítést, keményebb kitarást, értékesebb és puritánabb életstílust kíván. A becsület és bátorság szavát. A becsületét, amely kényes arra, hogy mit tesz ez a nemzet és mit tesznek a nevében. És a bátorságét, amely az oroszlán hősiességével támad minden korrupció és visszaélés ellen, mert szentebb előtte a nemzet érdeke, mint egyesek fényelgő jóléte. A szeretet szavát, amely testvéri érzésben dobbantja össze a sziveket a bajok legyőzésére.

Ehelyett ismét hangzik a magyar közélet fórumán a gyűlölet és rágalom szava, szállong a csüggesztő bizalmatlanság köde, harsog az izgatás és féktelen szélsőségesség terrorja. Újra cseng az a hang, amely egyszer már mindent romlásba sodort.

Kétségtelen, hogy a világhelyzettel összefüggő gazdasági, pénzügyi és politikai okai vannak a mi példátlanul súlyos állapotunknak. Trianon égbekiáltó igazságtalansága sok mindent megmagyaráz.

De bármennyire sajog is szívünk a szegény földért és nemzetért, amelyet összetéptek és prédára vetettek, éppen az a tízes kemence, amelybe a Mindenható keze dobott bennünket, égethette volna már tisztábbra és nemesebbre a lelkünket. A szörnyű esztendő leckéje után azt kellene már megállapítanunk, hogy a nagy nemzeti szerencsétlenség felebresztett bennünket és már ráléptünk az egyedül helyes útra, az Úr útjára, amely lehet

keskeny, nehéz és göröngyös, de az életre visz és nem a veszedelemre.

Az év elejének súlyos gondjai emeljék örökkévaló magasságokba szívünket. Ott van a nagy, megszentelődött, újjászületett élet forrása. Nekünk nem lehet csüggedeznünk, csak nyomort, szükségét és lelki visszasságokat látnunk. Isten az Úr minden emberi szándék, terv és akarat felett. Ő ellenállhatatlanul viszi keresztül akaratát. Ő azt akarja, hogy mi ennek a szegény és borzalmasan megkísértett országnak nehéz viszonyai közt legyünk az ő gyermekei. Tőlünk többet, nagyobbat és felségesebbet kíván, mint más néptől. Minket kiválasztott, hogy a szenvedések által végre elválaszthatatlanul az övéi legyünk. Kicsoda állhatna ellen a mindenható Istennek? Hajtsuk meg alázattal a fejünket és mondjuk: — „Óh Uram a szorongásban keresünk Téged és halk imádságot mondunk, mikor rajtunk van ostorod.“

Kegyelmének drága ajándékai a rendelkezésünkre állnak. Használjuk ezeket. Töltsük meg velök szívünket. Hadd áradjon rajtunk keresztül Istennek az ő tékozló gyermekeit kereső szeretete a magyar gond, csüggedés, panasz, gyűlölet és versengés világába és meg fogjuk látni, hogy: „Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyítottatik és az egyenetlenek egyenesekké és a göröngyös utak simákká lesznek.“ Nekünk csak át kell adnunk magunkat Istennek s Ő mindent felségesen végrehajt.

Az új esztendőben azért töltsék be lelkünket a láthatatlan világ erői. Tompa, mély, emésztő bánatok, csüggesztő gondok és leverő aggodalmak helyett áradjon szívünkől a földi és mennyei remények megvalósulásának hite. Isten harcol értünk. És ha ismét megjelentek a színen Isten ellenségei, harcoljunk mi is. A győzelem bizonyos. A gyávák keresztyénsége nem is keresztyénség.

Különben emberi szemünk nem is lát mindent, de nyilvánvaló, hogy a Sátán minden erőfeszítése dacára láthatatlanul nő Istennek vetése és érik az Ő aratása s sokasodnak a szivek,

amelyek egyedül benne élnek s ezek által elhozza reánk — gondok, bajok és nyomorúság dacára — az Ő jókedvének esztendejét. Csak mondhassa el közöttünk minden egyes és mondhassa el szörnyen megpróbált nemzetünk is a kegyes hívő szent óhaját: „Szeretnék az örök Jóság számára olyas valami lenni, mint a szerszám a mester kezében.“

Imádkozom: legyek vidám . . .¹⁾

*Én Istenem, legyek vidám,
hogy házamat vidítani tudjam.
Mosolyogjak, ha bántanak
és senkire se haragudjam.*

*Arcom ne lássa senki sem
bánkódni gondon és hiányon.
Legyen szelid vasárnapom,
ha mosolyog a kisleányom.*

*Én Istenem, legyek vidám,
ma minden nyugót tűzre vessek.
Nyujtsam ki kincstelen kezem
s szegényen is nagyon szeressek.*

*Tudom, sokat bővült a gyász,
a hullós téli bú daloltam.
A bátrakkal hadd mondjam el:
panaszkodtam, mert balga voltam.*

*Én Istenem, legyek vidám,
ujjongjon újra pusztá lelkem,
mint rég, mikor falum jelelt
az első forrásvízre lettem.*

*Ködökbe csillanó sugár,
víg fecskesző bolond viharban,
tudatlan gyermekhang legyek
a jajgató világ-zavarban.*

1930 dec.

ÁPRILY LAJOS.

¹⁾ Felolvasta a szerző Sárospatakon, a theol. ifjúság 1930 dec. 6-iki műsoros estélyén.

Angol internátus és angol típusú gimn. ág.

A több oldalról hozzám juttatott kérdések kapcsán kötelezettséget érzek arra, hogy megpróbáljam a gyüremelő pataki változásokat tisztán és világosan állítani az érdeklődők elé.

Sárospatakon van a főiskola kebelében most egy olyan gimnázium, melyben a latint az I—VIII., a görögöt az V—VIII. osztályában tanítják. Tehát a főiskola hagyományainak felel meg s azokat az igényeket elégíti ki, amelyeket a ref. lelkészképzés támaszt. Feltétlenül szükséges és senkinek sem jutott eszébe megbontani a régi mesgyéket. Ez megmarad továbbra is, érintetlenül. Ennek a klasszikus, vagy újabb néven *humán* ágazatnak fentartása úgy tudományos szempontból, mint egyházi tekintetben ma feltétlenül kívánatos. Akik a teljes gimnázium befejezése előtt akarnak valamely pályára lépni (tanítóképző, ipari, kereskedelmi, gazdasági stb.), azoknak teljesen megfelelő előkészítő

iskola. Talán felesleges lehet a latin, talán lehetne több a német, — de ezen már csak annak a gondolatnak valószínűsítése segíthetne, melyet a miniszteri jóindulat említett meg, t. i. itt egy *ref. polgári fiú-iskola* feállítására.

A teljes humán gimnázium végzése pedig, vagyis a mai érettségi kiválóan képesít a lelkészi, tanári, orvosi stb. pályára. Azt lehet mondani, hogy a mai 3 középiskolai típus közül (humán-gimnázium, reálgimnázium és reáliskola) ennek a jogosítása legegységesebb. Mert *egyenlő* a jogosítás a törvény szerint, de, ha *nem* humángimn. érettségije van az ifjúnak, itthon vizsgázni kell a theológián a görögöböl; a tanári pályán csak bizonyos szakokra mehet, Németországban némely egyetemen nem veszik fel, stb. Ezért előjáróságunk bölcsesége, a theológiára tekintettel, a humángimn. típusú középiskolát választotta, mikor a törvény döntésre kötelezte.

Azonban az élet és a mai viszonyok, országunk szerencsétlen megcsonkítása egyre hangsúlyosabban követeli, hogy ifjaink a *modern nyelveket* intenzívebbül tanulják, mint eddig. A miniszteri bölcs előrelátás épen az *angol-szász* népek felé történő orientálódást jelölte ki célul, hogy tanulóink az itthon elsajátított angol nyelv segítségével úgy szolgálhassák a nemzeti propaganda szent misszióját, mint ahogy végzik azt a r. kath. vallású ifjak a *latin-országokban*. Arra mi szegények vagyunk, hogy csupán a nyelv tanulására kiküldjünk fiainkat Angliába. És célt sem érnének, mert nyelvi készség nélkül a nemzeti propaganda céljait nem szolgálhatnák, barátokat nem szerezhetnének, a megtévesztett felfogást nem tudnák helyes irányba terelni s továbbra is ki volnának téve annak, hogy ellenségeink rosszakaratú rágalmain át nézzenek bennünket a nagy nemzetek, melyek nem érnek rá arra, hogy személyesen szerezzenek tapasztalatokat.

E magasztos cél pompásan összevág a mi saját egyházi érdekeinkkel is. A ref. egyház alkotmánya, a világi papság és kettős elnökség intézménye megköveteli, hogy izzig-végig ref. szellemben nevelkedett világi embereink legyenek egyházi életünk társelnökei. Ezek idáig csaknem kizárólag a fő- és középnevelés ref. családokból teltek ki. E családok nagy többségben úgy segítettek a hiányon, hogy ref. internátusok nem voltak, hogy házuknál végzett ref. papjelölteket és tanárokat tartottak és azokra bízták gyermekeik nevelését. Ez be is vált legtöbbször.

De az élet gazdasági vonatkozásban ott is megnehezedett. A súlyos áldozatokat kívánó házinevelést nem mindenki bírja. Meg a neveléssel járó sok más szempont is felülkerekedett. A nyilvános nevelés előnyei kidomborodtak. A növekvő gondok nem engedik a szülőket kellő időig foglalkozni gyermekeikkel. Az a modern nyelvi tudás sem elég többé, amelyet a tanulmányok betetőzését követő utazás biztosított. A magára, nemzeti élet folytatására utalt kis ország fiai nem élhetnek meg anyanyelvükkel és a némettel. Így azután ott kerestek fiaik, leányaik elhelyezésére internátusokat, ahol készen találtak. Miután ref. inter-

nátus nem volt, beadták r. k. internátusokba. Magától értetődő, hogy ott más a cél, a szellem, a levegő. Így egyházi vonatkozásban az a veszedelem fenyegetett, hogy bizonyos idő múlva egyházunk világi vezetőit olyanokból kellett volna választani, akiknek gondolkodása, egyházas és vallásos érzülete nem olyan környezetben nyerte fejlődését, amely a mi szempontunkból nem csak kívánatos, hanem elengedhetetlen.

Igy merült fel újból az internátus gondolata. Erről e lap 1912. évi évfolyamában sorozatos cikkek jelentek meg. Akkor kínálva-kínálták az anyagi fedezetet. Bizonyos okokból nem nyúlt érte kéz. Később lehetetlenné vált a háború s más bajok miatt. Miglen a mostani közoktatásügyi miniszter úr, minden előzménytől függetlenül, ugyanerre a konklúzióra jutott. És a valósítás kezdetét vehette. Nem egésze. Űgy, amint az elgondolások voltak, mert pénzügyi akadályok meredeznek elébe.

Az internátusok közül most csak egy épült fel az erre a célra már 1912-ben vásárolt 5 holdas területen. Egy családost és 4 nőtlen tanárfelügyelőn kívül, 80 tanuló számára, akik a gimnázium angol ágazatába fognak járni, és akik az otthon megszokott jobb étkezést kívánják és tudják megfizetni. Mert ebben a pavilonban külön konyha és háztartás is lesz. Ennek megfelelően az ára is a szükségletekhez fog igazodni. Természetes, hogy túlzott igények nem fognak figyelembe részesülni és fényűzésről szó sem lehet. Így aztán az árak a mai élet lehetőségeihez fognak igazodni. Ma még korai volna erről konkrét számokkal szólni, az csak a 2—3 hónap múlva megjelenő Prospektus okban történik meg.

Tervezve volt még további 2—3 pavillon, az előbbihez mindenben hasonló kivitelű, beosztású, felügyeletű, az előbbivel szomszédos elhelyezésben, 60—60 tanuló részére, szintén 1—1 családost tanár felügyelete alatt. Ennek növendékei azonban az étkezést a tápintézetben nyerik. Tehát költség tekintetében a mai árak körül marad a szülők terhe, miután ennek növendékei a humán gimnáziumi ágba járnak (legalább is túlnyomóan), az előbbi: angolnak nevezett internátus mellett ez nevezhető volna: *humán* internátusnak. Bármennyire szükségesnek nyilvánította mindenki, hogy egyidejűleg történjék legalább egy, ilyen humán internátus építése, egyelőre kizárólag pénzügyi okokból pár évi halasztást kellett szenvednie.

Az internátusokban az étkezésen kívül a nevelés azonos lesz: tanári felügyelet mellett, tanulmányi ellenőrzéssel és a zenében, modern nyelvekben, főleg pedig a sportokban való fejlődés biztosításával.

A sport önmagában is egyre jelentősebb nevelő tényező. A szellemi nevelés korábbi kizárólagosságát a pataki iskola a hazai iskolák között talán legelőször igyekezett ellensúlyozni a testi nevelés követelményével. A *vallás-erkölcsi nevelés érintetlen hagyása, a szellemi nevelés modernizálása s a testi nevelés kiépítése*: ez a legújabb program, melynek valósítása internátusok nélkül nehézségekbe ütközne.

Az angol internátus épülete fedél alatt van. Tavasszal a belső kiépítés, butorozás, parkirozás következik, úgy, hogy szeptemberben, Isten segédelmével, megnyitható lesz. Egyelőre senki sem számíthat arra, hogy megteljen olyan fiúkkal, akik az angol ágazatot tanulják és ellátásukat is ott nyerik. Éppen azért most szept.-ben másokat is felveszünk: olyanokat is, akik humán osztályba járnak, ezek közül első sorban olyanokat, akik görög helyett angolt tanulnak, de ellátást benn szeretnének nyerni; sőt, amennyiben ilyen sem lesz kellő számban, sem hogy üresen álljon a pompás hely, olyanokat is felveszünk oda, akik a tápintézetben óhajtanak étkezni. Talán többet kell majd fizetni, mint a mai városi lakásokért, de viszont higiénikus, pedagógiai és tanulmányi tekintetben nem lehet összehasonlítást tenni a mai viszonyokkal.

A miniszteri jóindulat máris kilátásba helyezte, hogy az internátusi sportok bevezetésére, irányítására külön egyént fog beosztani, saját költségén; a tennisz stb. pályák megépítésében segítségre lesz. Az idén kezdődő vívason kívül tennisz, vízi-sportok népszerűsítése, a ma is gyakorolt sportok tovább fejlesztése fog következni. Legsűrűmobb volna a csolnakház megépítése. A jövődó reménységét, a szellemi és erkölcsi vonatkozásban kiváló magyar ref. ifjúságot így óhajtják testi erőnek kifejlesztésével is versenyképessé tenni.

A terület parkirozására a miniszteri nagylelkűség olyan kiváló szakférfit szándékozik leküldeni, aki a szegedi magyszerű alkotásokat megtervezte. Minden újul a régi nyomokon, — olyan lendülettel és mélyreható, messzire látó gondolat- tal, hogy talán szerénytelenség nélkül állíthatjuk, hogy Comenius óta ilyen sorsdöntő külső-belső átala- kulás nem történt iskolánkban, mint most. Ezért illesse hála és köszönet egész előljáróságunkat és annak folyton jövőnkért lobogó vezéreit. De illesse örök elismerés és kimondhatatlan hála Gróf Klebelsberg minisztert, aki örökre beírta nevét főiskolánk legnagyobb alapító és jóltevői közé.

E.

A theológia élete és az élet theológiája.*

Brunner Emil zürichi theológiai profesz- szor, az u. n. „dialektikai theologia“ rendsze- res theológusa, 1928 őszén több oldalról jövő meghívásnak engedve, előadás-sorozatot tartott az Amerikai Egyesült Államok különböző refor- mátusi presbiteriánus theológiai főiskoláin.¹ Egyik, az előadás-sorozatában bevezető-elő- adásként szereplő felolvasásának címe: „A theológia krízise és a krízis theológiája“ volt. Még mielőtt ez előadásának címét és tartal- mát olvastam volna, bennem már rég kifor- málódott mostani székfoglaló előadásom címe, amely szintén nem csupán szójáték akar lenni, hanem a logikai összefüggésnél is szo-

* Felolvasatott 1930 szeptember hó 10-én, a sárospataki főiskola tanévmegnyitó ünnepélyén.

¹ *The Theology of Crisis bij H. Emil Brunner*, Charles Scribner's Sons, New-York, London, 1929.

rosabb, beszédesebb és reálisabb kapcsolat megszólaltatója: egyfelől a *theológia életéről* akarok beszélni, másfelől pedig az *élet theológiájáról*. S miként *Brunner*, említett felolvasásában rámutatott arra, hogy az utolsó néhány évtized alatt a theológiai tudomány, jobban mondva, a theológiai gondolkodás mily nagy és letagadhatatlan krízisbe jutott, úgy, hogy egyetlen menedéke csakis az lehetett, hogy ön maga krízises voltára ráeszméljen, vagyis hogy a krízis theológiájában a helyes diagnózis megállapítása folytán ön maga gyógyulását lehetővé tegye, azonképen nekem sem lehet a rendelkezésemre bocsátott rövid időn belül más célom, minthogy egyfelől rámutassak arra, hogy a theológiai tudománynak és gondolkodásnak sajátos, letagadhatatlan és kiirthatatlan élete van, amely minden krízis és válság fölött győzedelmeskedni tud abban az esetben, ha sohasem feledkezik meg egyetlen feladatáról és rendeltetéséről, t. i. arról, hogy hű maradjon saját magához és minden tekintetben az élet theológiája igyekezzék lenni.

Első tételtemet tehát ebben a mondatban foglalhatom össze: a theológiai tudományok világában a legfordulatosabb, a legéletgyökeresebb események, a legsorsdöntőbb gondolatok, döntések és aktusok követik és váltják fel egymást. Vagyis: a theológiának, sokkal inkább, mint bármely más tudománynak, megvan a maga sajátos, antinómiákkal és paradoxonokkal telített élete. A theológiai tudományok úgynevezett veszélyes és veszélyeztetett középpontja viszont éppen a dogmatika, amelynek előadása sárospataki theológiai akadémiánkon réám bízott. A dogmatikáról általában az a felfogás, hogy nincs és nem is lehet benne élet. A dogmatika, e felfogás szerint, nem más, mint elvont hittételek törmeléke, spekulálni szerető emberek tákolmánya, a dogmák pedig elavult, megkövesedett, személytelen dolgok, amelyek legfeljebb csak arra valók, hogy alkalomadtán megdobálják velük egymást azok, akiknek nincs okosabb elfoglaltságuk és nem találnak más tennivalót. Evvel a sokszor fölöttébb kísértő és elhatalmasodó gondolkodásmóddal szemben hadd mutassanak rá arra, hogy a dogmatikai gondolkodás először is nem merő spekulálás, nem elvonás által kisikerített gondolatok egymásra építése, mert protestáns állásponton és az egyetemes papság elve alapján a dogmatikai gondolkodás nem csupán a dogmatika professzorának és nem csupán a mindenkori igehirdetőkné, de még a legegyszerűbb hívőnek is a legexistenciálisabb ügye kell, hogy legyen. Másodszor fölöttébb fontos az arra való rámutatás is, hogy minden más tudomány, még a filozófia is, beszélhet a maga sajátos tárgyáról, a theológiának viszont, amint ezt újabban több oldalról is hangsúlyozzák, alapjában véve nincs és nem is lehet tárgya, amit elemezzen, körülírjon, tárgyaljon és szemlél-

jen. A theológia tárgya ugyanis ez esetben csak az Isten lehetne. De kérdezzük: vajjon lehet-e tárgygyá előttünk az a felséges és mindenható Isten, aki előbb szeretett bennünket, hogysem mi szeretttük volna Őt, aki nagyobb mindnyájunk szívénel és mindent tud?! (1. Ján. 3:20.) Igaz ugyan, hogy a régi dogmatikusok a theológiát úgy határozták meg, hogy az nem más, mint „scientia de deo“, de azért nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy ennek a szentséges tudománynak az ő szemükben egy igen nagy előfeltétele volt, tudniillik az, hogy amaz élő hiten épüljön fel, amelyet viszont Istennek hozzájuk intézett, őket sajátos, konkrét szituációjukban megszólító és megragadó, egész mivoltukat, existenciájukat gyökereiben átformáló és átforrósító Igéje váltott ki bennük. Nem, az alanytárgy logikai és ismeretelméleti sémája nem alkalmazható a theológiai gondolkodás és megismerés világában!² Mert itt minden egyes esetben egy olyan megismerésről van szó, amely a törpe emberi énné és a felséges isteni összemélyiségnek kölcsönhatáson felépülő életviszonyát és így a theológiailag gondolkodó ember existenciális rezonálását teszi szükségessé.^{2/a} Egyetlen theológiai axióma van, amelyre minden más theológiai tétel építhető és ez nem más, mint Istennek és az Ő Igéjének realitása. És egyedül ez a valóságos Isten az, aki istenessé, vagyis élettől telítetté teheti a mindenkori theológiát azáltal, hogy az Ige, Szent Lélek és hit egyidejűségében Önmaga és a theológiailag gondolkodó ember között egy oly életviszonyt létesít, amely messze maga mögött hagyja az alanytárgy ismeretelméleti sémáját s az életaktus és a gondolkodási aktus sajátos egybefoglalása által megakadályozza azt is, hogy Isten merő tudományos tárgygyá alacsonyulhasson s Őt mindvégig meghagyja amaz életviszony kezdeményező alanyának, amelyre való módszeres és kritikai önráeszmélésünk adja és biztosítja a tudományos theológiai gondolkodás életét. A theológia életéről tehát csak addig beszélhetünk, amíg vannak és lesznek az Istennel élő viszonyban lévő, önmagukkal az élet és gondolkodás együttes síkjában leszámolni tudó tudós theológusok, akik *Kierkegaarddal* együtt vallják azt, hogy „nincs nevetségesebb dolog, mint a felfogás, mely szerint bűnös vagy vétkecs voltunknak kérdése a kívülről tanulás rubrikája alá tartozik“, A theológiának existenciális jelentősége csakis a bűnbánó emberek előtt van s koránt sincs és soha se is lesz az oly emberek előtt, akik a dogmatika studiumot csupán megemészthetetlen, de azért

² Lásd ennek részletesebb kifejtését Wilhelm Vollrath: *Das Problem des Wortes. Zur Einleitung in eine Theologie* c. Bertelsmann, Gütersloh, 1925.

^{2/a} A theológiai gondolkodásnak, mint sajátos, existenciális gondolkodásnak részletesebb kifejtését lásd: *Vasady: „A theológiai gondolkodás, mint existenciális ügy“* c. előadását; megjelent a *Lelkészegetés* 1930. 41–42. sz.-ában.

mégis önmaguk által lenyelendő, élettelen masszának tekintik, avagy a hittételek fagyos, merően értelmi elfogadása és érdeklődés nélküli agyonhangsúlyozása közben az egyházi életben csupán a kirakatos és képmutató kereszténynek amúgy is gombaként szaporodó táborát növelik.

Az eddigieket összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a teológia életéről beszélni csak az tud, akinek teológiai gondolkodását, tudományos teológiai fogalmait, vallott és hirdett dogmáit, hittételeit az az élő kölcsönösségi viszony motiválja, amelyben teremtő, megváltó és megszentelő Istenével él. Az ily teológus szemében minden tudományos teológiai irány, minden sajátos teológiai ideológia és terminológia, minden egyes dogma csak annyit ér, amennyi életlehetőség van benne összesűrítve és amennyi életlehetőség árad ki belőle. Mert az *igazi teológia az Isten által motivált életből és az Isten előtt tetsző életért van*. Nem elég tehát csak a *teológia életéről* beszélni, de ugyanakkor hangsúlyoznunk kell azt is, hogy az *élet teológiáját* akarjuk nyújtani.

(Vége köv.)

Dr. Vasady Béla.

A lelkészek és tanítók természetben fizetett járandósága.

Farkasfalvi Farkas Géza képviselő országgyűlési felszólalásával kapcsolatban hirt adtunk róla, hogy a képviselőház foglalkozott azoknak a tanítóknak és lelkészeknek sérelmével, akik járandóságaikat természetben, főleg búzában kapják. A súlyos helyzetbe jutottak ügyének rendezését *Wekerle* Sándor pénzügyminiszter még ebben a költségvetési évben kilátásba helyezte. Ez a rendezés az államra áldozatot fog róni, de az érdekeltekre nézve ez a jóvátétel már elkerülhetetlen volt.

Ugyancsak intézkedik a miniszter arra nézve is, hogy — az ilyen javadalmasoknak az új *kereseti adópótlék* alól ugyan nem mentesíttetnek, de alapul a *tényleges fizetés*, vagyis a természetben élvezett járandóság valóságos értéke nem pedig az eredetileg felvett fiktív érték szolgáljon. Ennyi eredményt is örömmel kell fogadnunk.

Felhívás az alsóborsodi lelkészekhez a Református Védőszövetség tárgyában.

Kiss Ferenc, a Kálvineum Igazgató-tanácsának elnöke, ref. egyházunk emez élő lelkiismerete, egy olyan munkát indított meg a *Református Védőszövetség* nagyszerű tervével, amely hivatva van egyetemes egyházunknak a szociális és szeretetmunka terén való kiáltó mulasztásait pótolni s olyan lendületet adni a magyar ref. egyháznak, hogy a mai nehéz idők követelményei mellett is bizton és becsülettel állja meg a helyét a felekezetek versenyében.

A Védőszövetség célját s tervezetét részletesen ismerteti a minden lelkészi hivatalnak megküldött

körlevél s a Lelkészegyesület 44. száma, azért ehhez újabb kommentár fölösleges. Nekünk most már cselekednünk kell s erre minden kínálkozó alkalmat felhasználnunk.

Felkérem azért — mint Alsóborsod körzeti Vezetője — minden egyes lelkésztársamat, hogy a Ref. Védőszövetség helyi Fiókját alakítsák meg egyházközségükben, olyan formán, hogy templomban vagy vallásos estén ismertessék a Szövetség céljait, gyűjtsenek részére tagokat s a Fiók megalakulása után válasszák meg az *intézőbizottságot* (választmány), *eljárókat*, akik a taggyűjtést, tagdíjak összeszedését eszközlik, *pénztárnokot*, mely utóbbi lehet az egyház gondnok (elnök lehetőleg a lelkész). A taggyűjtést végezhetik az Ifj. Egylet, Leányegylet, vagy Nőegylet tagjai is. Fontos az, hogy a cél minél teljesebben eléréssék.

Lelkésztársaim célszerűen vehetik igénybe a Szövetség megalakításánál a szomszédos lelkésztestvérek segítségét Kívánatra magam is kiszállhatok, vagy a Központból (Debrecen) kérhetnek szónokot. Utasításom van rá, hogy ahol a lelkésztársak nem akarják megalakítani a Szövetséget; kötelességszerűen szálljak ki s próbáljam a szervezést megejteni.¹

A megalakulás után kérem azonnal közölni a tagok számát (mennyi a tiszteleti, alapító, rendes, pártoló, segítő tag?) s a történt befizetéseket. A *befolyó pénzt havonta címenre kérem beküldeni*, hogy én is elszámolhassak a Központnak.

Megjegyezni kívánom, hogy ahol Karászy Ilona tanárnő a Kálvineumi Védőszövetségnek állandó tagokat gyűjtött: ott ezek a tagok a Ref. Védőszövetség tagjai lesznek s a Kálvineum részére felajánlott adományokat a Védőszövetségnek fizetik be. A megalakulás és újabb tagok táborozása azonban itt is szükséges. A már meglévő tagok hozzá egyelőre is bejelentendő.

A munka nehézségeit könnyítse meg az a tudat, hogy Isten dicsőségét és anyaszentegyházunk legszentebb érdekét szolgáljuk e nagyszerű megmozdulással s egyúttal rakosgatjuk a jövőre mélyteljes fejlődésének alappilléreit.

Takács Mihály

Ref. Védőszöv. körzeti Vezető.

¹ A Védőszöv. körzeti Vezető úr bizonyára a legnagyobb tapintattal fog ilyen esetben *segíteni* a szervezésnél. Lelkésztestvéreink ugyanis maguk határozták el a szövetségek megalakítását. Szerk.

Határokon túlról.

Konventi tagok a kárpátaljai egyházkerületben. A kárpátaljai egyházkerület konventi tagokká a következőket választotta meg: lelkészi rendes tagok: *Komjáthy Gábor* ungi esperes és *Mizsák Péter* egyházkerületi tanácsbíró; lelkészi póttagok: *Bihary Lajos* egyházkerületi tanácsbíró és *Isaák Imre* egyházkerületi jegyző. Világi rendes tagok: *Dr. Korkláth Endre* egyházkerületi tanácsbíró és *Dr. Siménfalvy Árpád* egyházkerületi főügyész. Világi póttagok: *Nagyiday Ferenc* egyházmegyei gondnok és *R. Vozáry Aladár* egyházkerületi jegyző.

A csehszlovákiai Református Egyház és Iskola hasábjain a dunáninneni egyházkerület tisztújításával kapcsolatban helyteleníti Boros Kálmán, hogy az egyházkerületi elnökség nem esik tisztújítás alá. Ugyancsak ő azt kíváná, hogy a konventi tagokat a presbitériumok válasszák. Elvi kifejtést nem ad.

Theologiai és középiskolai internátusra gyűjtenek elszakított felvidéki testvéreink. Eddig befolyt összeg: 17.811 ck. 15 f.

Írásbeli dolgozatul az 1931. év folyamán Losoncon tartandó második lelkészképesítő vizsgálatra a jelöltek mindegyike más más tételt kapott.

Az erdélyi református egyházkerület életéből.

Az erdélyi, illetve az egész romániai református egyház életét az elmúlt hetekben az *állami költségvetési redukciók* foglalkoztatták, amelyek az egyházat létében fenyegették. E költségvetési tárgyalások miatt halasztották el a múlt évi nov. 27-re kitűzött zsinatot. Egyházaink vezetői heteken át tárgyaltak a fenyegető veszély elhárításáról. Az volt a terv u. i., hogy az államsegélyt az ország felekezetei között arányosítva lélekszám szerint fogják felosztani. E tárgyban *Makkai Sándor* püspök is felszólalt a szenátusban. Felszólalásában hangsúlyozta, hogy ha az állami költségvetés biztosítása szükségessé teszi a redukciót, az áldozathozatalból egyházunk is készséggel veszi ki részét, de csakis a többi egyházakkal egyenlő mértékben. *Makkai* felszólalásának hatása nyomán erős kilátás van a kérdés méltányos megoldására. Így is a kilátásba helyezett 30%-os redukció súlyos megpróbáltatást jelent az ottani egyházakra.

Az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai fakultása évenként *theologiai konferenciák* tartását vette programmba. A múlt évben Nagyenyeden volt ilyen konferencia, a f. évben január 13., 14., 15. napjain Kolozsvárt tartják meg e konferenciát, amelyen a legfontosabb és legaktuálisabb theologiai problémák kerülnek megbeszélésre. Megjegyezzük, hogy az erdélyi ref. egyházkerület közvéleményét a legélénkebben foglalkoztatják a theologiai problémák.

Nagy gondját képezi az erdélyi egyházkerületnek a *szászvárosi árvaház* fenntartása. *Makkai Sándor* püspök az elmúlt hó folyamán a lelkészek útján adakozásra hívta fel az összes hiveket e nemes célra.

Az erdélyi egyházkerület vezetősége felelősségét kiterjeszti a szorosabb értelemben vett református érdekek mellett a magyar érdekek biztosítására is. A folyamatban levő *népszámlálásra* tekintettel felhívja a lekipásztorokat, hogy őrkdjenek azon, hogy vallása mellett nemzetiségét is mindenki lelkiismeretesen vallja be.

Dr. Makkai Sándor református püspök a *Református Védőszövetség* részére évenként előadássorozatot szokott tartani. Az elmúlt évben december 4—8. napjai között tartotta meg előadássorozatát.

A kolozsvári theologia ifjúsága szokásos évi *konferenciáját* február hó 3—7. napjain tartja meg a kolozsvári theológián.

IRODALOM.

* **Evangelische Pädagogen und Philosophen in Ungarn.** Von *Dr. Edmund Szelényi*. Miskolc, 1930 (Különlenyomat a Confessio Augustana 400 éves fordulója alkalmából a miskolci ev. jogakadémia tanárkara által kiadott német emlékkönyvből). 57 l.) — Szelényi Ödön, a pozsonyi ev. theol. akadémia egykori filoz. és pedag. tanára, a filoz. és pedag. irodalom szorgalmas és jó tollú munkása vállalkozott arra, hogy a fenti emlékkönyv számára az evang. pedagógusok és filozófusok ismertetését kidolgozza. Szerzőnk tárgykitűzése, munkájának alapeszméje ellen több aggodalom és kifogás támad az olvasó lelkében: ha nincs ev. fizika, van-e evang. esztétika, logika, ismeretelmélet, jogbölcsezet? s ime szerzőnk e tudományágak ev. művelőit mégis rendszeresen méltatja művében. Ha az ő eljárása követésre talál, nem fogunk e nem sokára ev. gazdaságtan- vagy ballada-írók méltatásával találkozni? vagy, hogy csak e téren maradjunk, nem fog-e majd a ref. és kath. pedag. és filoz. írók méltatása következni? A felekezeti szempont előtérbe állítása nem csábítja e könnyen a szerzőt arra, hogy az ev. pedag. és filoz. írók akkor is észrevegye, ha az semmi maradandót nem alkotott? s olyan írókat és műveket is fölemlítsen, amelyeknél semmi számbavehető kapcsolat nem látszik az ev. vallással vagy világnézettel? s végül, az ő áttekintése sok esetben nem tár elénk szerves fejlődést, hanem csak írók és gondolkozók sorát. Ő ezzel szemben műve védelmére felhozhatja: nem éreketelen látnunk, hogy az ev. pedagógusok és filozófusok az utóbbi 3—4 évszázad folyamán milyen értékes munkásságot fejtettek ki e két tudományág terén, mennyivel előbbre vitték a magyar nemzeti művelődést, a magyar tudományosságot! de kivált a német luth. világ tájékoztatása szempontjából nem éreketelen dolog annak feltüntetése, hogy milyen lelki erőket váltott ki hazánkban és mennyivel gazdagította a magyar kulturát a luth. hitvallás! Ha ez általános elvi szempontok után a mű kidolgozását tekintjük, azt mondhatjuk, hogy szerzőnk sikerrel oldotta meg kitűzött célját. Az első, az *evang. pedagógusokról* szóló résznek középpontjában *Schneller István* áll, mint a legértékesebb magyar pedag. rendszer megalapítója, míg a II. rész középpontja, mint külföldi viszonylatban is önálló, eredeti gondolkozó: *Böhm Károly*. Köréjük sorakoznak a pedagógiában *Rezik, Bél M., Teschedik, Schedius, Tavasi*, a filozófiában *Szontagh, Greguss, Henszelmann, Tauber, Haberern, Domanovszky, Vandrak, Pulszky Á., Medveczky, Pekár, Jász, Hazai, Moór*, — igazán tiszteletre méltó sor! Szerzőnk jelentőségükhöz képest tömören, szabatosan ismerteti a felsorolt írók eszméit, jelentőségét, hatását. Ítélete, méltatása nyugodt, megfontolt, úgy hogy a luth. németeket helyesen informálja e két tudományág hazai ev. munkásairól. Egy-két történeti adatában találunk csak némi igazítani valót: így a *M. Philos. Szemlét* Böhm és Baráth együtt indította meg 1882-ben (45. l.); Pestalozzi módszerét hazánkban először

Várad Szabó János ismertette meg, aki 1810-ben 6 hónapot töltött Iverdon-ban; Domanovszky E. a nagyszobai áll. jogakadémia tanára volt; az 57. l. tetején ursprünglich helyett originell irandó; az itt-ott található kisebb sajtóhibát a figyelmes olvasó könnyen kiigazíthatja. R—s.

Előfizetési felhívás!

Lapunk jelen számában előfizetési felhívást bocsátunk ki az új évfolyamra, az 1931-ik évre.

Lapunk a tiszáninneni egyházkerület és a sárospataki főiskola hivatalos lapja. Ennek az életét akarja — egyetemes egyházunk szolgálata mellett — különösebben tükrözni s egyben befolyásolni.

Megvalljuk, hogy az volna a hű óhajtatásunk, hogy hetenként 8 (nyolc) oldalon jelenhetnénk meg. Munkánkat így jobban tudnánk végezni.

A tiszáninneni egyházkerületi Kálvin-Szövetségnek is azért lettünk a hivatalos lapjává, hogy ennek az anyagi támogatásával lapunk terjedelmét növelhessük. Sajnos, a kerületi Kálvin-Szövetség még nem elég erős arra, hogy lapunknak a kívánt anyagi segítséget nyújthassa. De mi hasábjainkat azért a legnagyobb készséggel bocsátjuk rendelkezésére.

A mai nehéz gazdasági viszonyok közt nincs kilátásunk arra, hogy sikerrel vehetnénk fel a lap bővítésének gondolatát. Azért az 1931. évben is a múlt évi terjedelemben fog lapunk megjelenni, változtatva hetenként 8, illetve 4 oldalon.

Nem kedvünk szerinti ez, a viszonyok kényszerítenek rá.

Az előfizetési díj marad a régi, azaz

Gyülekezeteknek évi	14 P.
Lelkészeknek, tanítóknak és Kálvin Szövetségi tagoknak évi	7 P.

Különösen lelkésztestvéreinket kérjük, hogy lapunk előfizetőinek számát növeljék és gyülekezeteiket éppen lapunk által állítsák be egyházunk vérkeringésébe. Nem lehet gyülekezeti élet ott, ahol az egyes gyülekezetek nagyobb közösségek életébe nem kapcsolódnak be.

Felhívásunk megszívlelését kérve, olvasóinknak, munkatársainknak és előfizetőinknek Istentől kegyelmesen megáldott új évet kíván

A Szerkesztőség.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Szabados Béla, az országos híri zeneszerző lekötelező szíveséggel vállalkozott rá, hogy a sárospataki főiskola négyezredik jubileumára ünnepi énekül megzenésíti Szigethy Ferenc sajtószentpéteri lelkész *Ünnepi dal* c. költeményét. A jubileumi bizottság Szabados Béla ígértét hálás köszönettel vette tudomásul.

— Zemplén vármegye alapítványa a s.-pataki főiskolában. Hivatalos értesítés még nem érkezett róla, de lapok híre után úgy tudjuk, hogy a vár-

megyei közgyűlés a sárospataki főiskola 400 éves jubileuma alkalmából 10.000 P.-s alapítványt tesz, melynek kamatát zemplénmegyei születésű, Sárospatakon a főiskolában tanuló ifjú fogja kapni, a közgyűlés odaitélése alapján. Miután a mai nehéz gazdasági viszonyok között az alapítványi tőkét egyelőre nehézségekbe ütközne befizetni, egy ifjú teljes ellátásához szükséges 600—700 pengőnyi évi járadékot fognak fizetni. A vármegyéhez méltó szép alapítvány tételéért az egész vármegyét, de elsősorban fő- és alispánját illesse teljes köszönet és elismerés.

— Adományok. A sárospataki főiskolai igazgató-tanács 1930. évi június hó 23-án tartott ülésének 81. sz. jegyzőkönyvi pontja értelmében Elekes Imre közigazgató megbízást kapott, hogy a főiskolában szükségessé vált fuvósbanda zenekar felállításához kellő zeneeszközök beszerzésére a főiskolai igazgatótanácsosok és tanárok között gyűjtést indíthasson. A jelzett célja a következők szives adománya folyt be: Meczner Béla 10 P., Bernáth Aladár 20 P., Janka Károly 10 P., farkasfalvi Farkas Géza 50 P., Szent-Imrey Gyula 5 P., Kiss Ernő 10 P., Farkas István 5 P., Pósa Péter 5 P., Juhász László 5 P., Dr. Kiss Sándor 5 P., Dr. Enyedy Andor 5 P., Cziáky Endre 5 P., Harsányi Gyula 10 P., Téglássy Andor 20 P., Dr. Kún József 10 P., Elekes Imre 5 P., Dr. Trócsányi József 5 P., Szilágyi Benő 5 P., Novák Sándor 5 P., Dávid Zoltán 4 P., Gulyás József 4 P., Benkő Béla 2 P., Orbán István 1 P., Szathmáry Lajos 1 P., Boda Béla 1 P., Dr. Jakob Károly 1 P., Urbán Barnabás 1 P., Bódy Dénes 2 P., Bálint József 1 P., Dr. Zsiros József 1 P., Szabó Zoltán 1 P., Marton János 5 P., Dr. Mátyás Ernő 3 P., Dr. Vasady Béla 2 P.

— Pályázat. A sárospataki főiskola népszerű történetének megírására 2 pályamű érkezett, amelyek megbirálására a főiskolai igazgatóság előterjesztést tett a jubileumi végrehajtó bizottság elnökségéhez.

— 2000 ek. alapítványt tett sárospataki főiskolánknál özv. Fegyverneky Jánosné.

— Móricz Zsigmond elégtétele a debreceni egyetem jogász ifjúságának. A „Légy jó mind halálig” c. Móricz-darab előadása alkalmából a Tisza István Tudományegyetem Verbőczy Bajtársi Egyesülete levelet intézett Kardos Géza szinigazgatóhoz, amelyben kérte, hogy a Nyilas Misi szerepét ne az operette- és revü együttes táncoskomikusa alakítsa. A levélre Móricz Zsigmond élehangú levélben válaszolt. A debreceni társadalom azonban méltányolta a diákság felfogását s Móricz Zsigmond elégtételt szolgáltatott az ifjuságnak és dr. szentpéteri Kun Béla rektor magnificushoz intézett levelében kijelenti, hogy együttérez a diáksággal.

Kimutatás. A „Kálvineumokra” befolyt tagdíjak, adományok perselypénzek kimutatása, amelyet Karászy Ilonka tanárnő, a Kálvineumok utazó titkára gyűjtött vallásos előadásokkal. bibliamagyarátokkal összekötött körútján. Folytatás: Cserépfalu 21-70, Emőd 48-96, Vatta 48-90, Felsőábrány 51—Tibolddaróc 19—, Sály 30-86, Borsodszent

30:50, Harsány 49:31, Bükkaranyos 57:09, Kistokaj 26:44 Szirma 57:07, Böcs 81:61, Tiszadrogma 20 —, Tiszaoszlár 35.—, Diósgyőr 72:96, Boldva 31:58, Edelény 39:09, Borsod 40:30, Szendrőlád 25:78, Szendrő 32:30, Szalonna 30:46, Martonyi 22:30, Meszes 4:72, Perkupa 13:80, Szöllőardó 31.—, Égerszög 16.—, Kánó 16.—, Imola 16:50, Aggtelek 55:20, Szilvássvár 35:50, Radosnyán 14:15, Mályinka 15.—, Sajóivánka 10.—, Nagybarca 13:11, Kondó 17:77, Sajókápolna 17:10, Sajókeresztur 17:12, Sajókazinc 16:23, Bánfalva 13:27, Barcika 18:80, Sajókaza 59:04, Dédes 20.—, Bántapolcsány 15.—, Tardona 17.—, Nekézseny 10:50, Bánhorvát 8:87, Alacska 8:20, Parasznya 22:80, Szin—Szögliget 31:30, Szinpetri 11:25, Jósvafő 29:21, Ládbessenyő 10.—, Balajt 6:30, Bódvalenke—Becskeháza 29:50, Komjáti 5:04, Hét 27:50, Ziliz 21:44, Ragály 56:03, Hangács—Nyomár 40:85, Zádorfalva 22:86, Szuhafő 11:62, Alsózuha 15:49, Kelemér 20.—, Putnok 55:86, Nagyvisnyó 11:54 pengő.

— **Vallásos estélyek.** Okt. 31. óta karácsonyig a bodrogolaszii ref. gyülekezet 5 alkalommal tartott szép számmal látogatott vallásos estélyt. Halmy Miklós lelkészt e munkájában segítette Kocsis János sárospataki IV. éves theologus. — Dec. 11-én a bényei lelkészi-kör tartotta estélyét Olaszliszkán. Ekkor az ígét hirdette Nagy Sándor Béla vámosújfalvi lelkész, beszédet tartott Kiss Ernő esperes

— **Különböző világnézetek mérkőznek** a közélet minden eseményében. Intelligens református embernek nélkülözhetetlen útmutató a Soli Deo Gloria Szövetség kiadásában megjelent minden, a kálvinizmus érdekeiért küzdő alábbi könyv: Makray Sándor: Öntudatos kálvinizmus. Ára 2.— P. Tavasz Sándor: A kálvinizmus világmissziója. Ára 1.— P. Böszörményi Jenő: Magyar ég alatt. Ára: 2:80 P. Böszörményi Jenő: Verőfényes úton. Ára 2:50 P. Csürös István: Példának okáért. Ára 2:20 P.

— **A sárospataki ref. egyház 763. sz. Sztáray Mihály cserkészcsapata** 1930 dec. 27—29. napjain Mádon tartott téli táborát. 28-án vallásos jellegű estélyt rendezett a ref. elemi iskolában. Ének, ima, bibliamagyarázat, előadás, szavalatok, kis cserkészjelenetek, dalok alkották a színes, eleven műsort, mellyel cserkészeink úgy belopták magukat a mádiak szívébe, hogy a beléptidij nélküli előadás cca 45 P ajándékozást eredményezett A kedves fogadtatás Kósa Szabó Pál ref. lelkész és Palumbo Sándor egyházi gondnok érdeme. A táborozást Palumbo Béla sárospataki ref. tanító, cserkésztsízt vezette; a táborban 24 cserkész vett részt, köztük két theologus is.

— **Meghívó.** Gazdag tartalmú programmal tartja meg a *Magyar Diákok Pro Christo Szövetsége* (MEKDESz) országos téli konferenciáját 1931 január 31. február 1. és 2. napjain Budapesten. Az előadók közt olvassuk a Benkő István, Hilscher Rezső, Karácsony Sándor, Ravasz László, Szabó Imre, Szőnyi Sándor, Victor János stb. neveit.

— **Rövid hírek.** A sárospataki KIE dec. 26-án az inségakció javára a főiskolai Mudrány teremben estélyt rendezett. — A dr. Révész Imre egyetemi tanárrá való kinevezése folytán megüresedett egyik *debreceni lelkészi állásra* hat pályázó jelentkezett. A választás izgalmai ismét nagy hullámokat vernek fel. A debreceni KIE nyilatkozatot tett közé, hogy lelkészválasztási ügybe nem avatkozik. — *Mánik Sándor* bányatulajdonos a miskolci új gyülekezeti terem fűtésére száz mázsa szén adományozott. — *Kecskeméthy Lajos* volt nagyidai segédlelkészt dec. 7-én iktatták be szádellői lelkészi állásába. — A *jugoszláviai ref. nőszövetség* 1930 nov. 19-én alakult meg. — *Washingtonban* az episzkopálisok olyan kathedrálist építenek, melynek építési költségei 35 millió dollárt tesznek ki. Eddig adakozásokból két millió dollár folyt be. — *A gazdaság méreteit* mutatja a new yorki Columbia egyetem díjtáblázata. Tandíj egy évre 300. lakás 150, ellátás 300, összesen 750 dollár (4200 P). A jegyzetben azt olvassuk, hogy más fizetnivaló is akad. — A *biblia* kelendőse az egész földön az 1929. év folyamán olyan nagy volt, hogy minden másodperc alatt 2 biblia kelt el.

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Felhívom lelkésztársaimat, hogy az 1930-ik év folyamán családjukban történt változásokról (születés, halálozás, házasságkötés) a megfelelő egyházi anyakönyvi kivonatot nyugdíjintézeti ügyben bélyegmentesen kiállítva hozzám *január 20-ig* okvetlenül küldjék be. — Ugyancsak *január 20-ig* küldendő be az 1931-ik évre szóló költségvetés, két egyenlő példányban pontosan elkészítve. — Végül a főt. Konvent által az egyes lelkészi hivatalokhoz kitöltés végett megküldött kérdőívek betérjesztését is kérem *fenti határidőre* sürgetés bevétele nélkül. — Boldog újévet kívánva atyafiai szeretettel vagyok Sajóbábonyon, 1931 január 1. *Elek József* felsőborsodi esperes.

Alsózempléniek figyelmébe. A lelkészcsaládokban történt változás a vonatkozó születési, házassági, vagy halotti anyakönyvi kivonat kíséretében nyugdíjintézeti használatra január 10-ig bejelentendő. — Ugyancsak január 10-ig az iskola megnevezésével és a heti óraszám megjelölésével jelentést kérek azokról, akik állami elemi iskolában hittant tanítanak. A bejelentés elmulasztása az óradíj elvesztését eredményezi. — Ugyancsak január 10-ig jelentkezzenek azok a lelkészek, akik az elmúlt év július, vagy a folyó év január 1-én I. vagy magasabb korpótlék élvezetébe léptek, annak megjelölésével, hogy mily összegű havi korpótlék utalványoztatott számukra. A családi állapotban, vagy a fizetési viszonyokban beállott mindennemű változás az államségély szempontjából esetről-esetre azonnal bejelentendő. Egyházmegyénk minden tagjának áldott, boldog újévet kívánok! Sátoraljaúj hely, 1931 január 1. *Kiss Ernő* esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	Főmunkatársak:		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M.: Kibékülés. — Dr. Vasady Béla: A teológia élete és az élet teológiája. (Vége.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Kibékülés.

A politikai lapokban olvassuk, hogy kibékültek Dr. Baltazár Dezső püspök és gr. Bethlen István miniszterelnök. A legnagyobb örömmel tesszük mi is közé ezt a hirt és az év elejének áldásos eseményeként könyveljük el. Természetesen nem politikai vonatkozásai miatt, amelyekbe mi, mint nem politikai lap, nem avatkozhatunk, hanem nemzeti és egyházi jelentősége miatt.

Az a kínos feszültség ugyanis, amelybe jutott gr. Bethlen István miniszterelnök ismert parlamenti támadása után dr. Baltazár Dezső püspök és a miniszterelnök, alkalmas volt arra, hogy a magyar református egyházban széles körökben bizalmatlanságot ébresszen nemcsak a kormányhatalommal, hanem a magyar állammal szemben.

Úgy tűnt fel, hogy a mi régi ellenségünk újra háborog velünk. Századokon át ellenségképen kezezte az államhatalom egyházunkat. Kiforgatta törvényes jogából. Akadályozta szabad életműködésében. Még az u. n. alkotmányos időszak alatt is mostohagyermekként bánt vele. Trianoni gyászos bukásunkban annyi eredmény volt, hogy megalakult a független magyar nemzeti állam. Ennek nem lehetett hűségesebb fia és önfeláldozóbb szolgája a magyar református egyháznál. Ez méltán remélhette annyi szenvedés és üldöztetés után a legtökéletesebb és a legszeretetteljesebb megértést a magyar nemzeti állam részéről.

Keserő csalódás szele csapta meg ezer meg ezer református lelkét amikor Magyarország miniszter elnöke azt a Dr. Baltazár Dezső püspököt támogatta, aki végre is a magyar ref. egyház legfőbb lelkészi dignitariusa, aki személyiségének nagy értékeit is vitte arra a polcra, ahová egyházának közbizalma eljuttatta. És mély részvétünk kísérte gr. Bethlen Istvánt, a református embert, hogy abban a gigászi munkában, amelyet nemzeti megmaradásunkért szinte emberfeletti erővel végez és annyi esztendő idegőrlő munkája után még mindig bír, aktíve nem lehetett ott a saját egyháza nemzetépítő munkájánál és nem kovácsolódhatott össze egy szív- s egy lélekké ennek a munkának örök érdemű végzőivel, hanem még szembe is kerül

velők, mint félelmes ellenség, aki mögött talán nemzetellenes sötét hatalmak búnak meg. Érthető aztán, hogy bizalmatlanság terjedt el a ref. egyház jó részében egyes miniszteriumokkal szemben is.

A kibékülés azt a reményt ébreszti bennünk, hogy a bizalmatlanság fojtó ködei felszálltak, újra a nemzeti és egyházi együttműködés üde, tiszta és termékeny levegőjében élhetünk, hogy nincs semmi ok a sötét gyanakodásra és panaszkodó keserűsége. A magyar államhatalom, kormányunk legfőbb funkcionáriusa és ref. egyházunk első lelkészi dignitariusa lélekben egyek a magyar nemzet halálos hűségű szeretetében és a haza szentséges szolgálatában. Újra még vállvetettebb erővel működhetnek együtt ref. egyházunkban is a különböző irányok és erősödni kell az egyes keresztyén vallásfelekezetek közt a legmagasabb érdek által követelt egyetértésnek. M.

A teológia élete és az élet teológiája.*

II.

Az élet fogalma viszony-fogalom. Mint tudományos fogalom, minden időben közkeletveltségnek örvendett s manapság már szinte divat-hajhászásnak tűnik fel az, ha valaki életfilozófusnak nevezi magát. Mi azonban az élet fogalmát más értelemben használjuk, mint a szokásos életfilozófusok. A mi életfogalmunk ugyanis a Szentírásból, az isteni kijelentésből adódik. Nem a természetes emberi életérzés mesterkéltségét megduzzasztását célozza az élet teológiája, hanem annak az új életnek a feltárását és megvilágítását, amely isteni forrásokból patakzik felénk s amely az élő Igében hit által adódik nekünk. Ezt az új életet nem lehet kívülről szemlélni, nem lehet spekulatív úton megkonstruálni, nem lehet emberileg, önerőnkéből gondolati rendszerbe zárni. Ezt az új életet csak *elsajátítani* lehet, még pedig *cselekvőleg*, folytonos *döntések* által. Mindezt viszont az Isten Igéje teszi lehetővé, aki maga az *út*, az *igazság* és az *élet*. Ez a testet öltött Ige mondotta: „Bizony, bizony, mondom nek-

tek, hogy aki az én beszédemet hallja és hisz annak, aki engem elbocsátott, örök élete van; és nem megy a kárhozatra, hanem általment a halálból az életre“. „Bizony, bizony, mondom néktek, ha valaki megtartja az én beszédemet, nem lát halált soha örökké“. (János 5:24, 8:51.) Ez az Ige most is szól hozzánk, úgy is, mint teológusokhoz. Személyünkhöz szóló megszólítása jelenti számunkra először is azt, amit *Luther* így fejezett ki: *promissio et fides sunt correlativa*, a kijelentés és a hit kölcsönösségi viszonyban vannak egymással. Kijelentés nélkül nincs hit, hit nélkül nincs kijelentés. Úgy a kijelentés, mint a hit ránk nézve csak akkor valóságok, ha a *hic et nunc*, az *itt és a most* egzisztenciális keretei között *élő történések* lesznek számunkra. A kijelentés és a hit tehát csakis akkor szerepelhetnek teológiai fogalmakként, ha már mi bennünk *életté* dicsőültek. De mivel ez földi keretek közt soha teljesen meg nem valósulhat, épen azért a kijelentés és a hit fogalmaira, vagy bármely más bibliai-vallásos fogalomra mi teológiai rendszert építeni nem merészelhetünk. *Az élet teológiája tehát nem teológiai rendszer akar lenni, mert hiszen akkor önmagát semmisítené meg, hanem Isten által az ő Igéjében élénk állított eszmény, amelynek megvalósításához nem elegendő a gondolkodási síkban lepergetett dialektikai-emberi mesterkedés, hanem feltétlenül szükséges hozzá az isteni Ige által motivált teológus-élet reális dialektikája is.*³ *Az élet teológiájáról tehát csakis az beszélhet, aki szerint nincs gondolkodási aktus életaktus és nincs életaktus gondolkodási (megismerési) aktus nélkül.*⁴

Mi tehát nem akarjuk a *thermosz-teológusok* számát szaporítani, akik egy-egy zárt teológiai rendszer emberi konstrukciójába ölik bele magát az életet. Mert az ily rendszer-építőt ugyanaz a sors éri utól, mint azt az embert, aki egy hatalmas várat épített s ugyanakkor nem abban, hanem egy mellette lévő kis kunyhóban élt.⁵ A rendszeres teológus is, ha emberileg megszerkesztett zárt rendszert ad, úgy rendesen kiszorul, kívül él életfójtó, szisztematikus tákolmányán. A keresztyén szellem- és életfolytatás szemszögéből nézve azonban mindez visszas és fonák dolog, mert a *teológusnak nemcsak gondolnia, de élnie is kell a maga gondolatit. Ez viszont nem engedheti meg neki azt, hogy azokat egyetlen rendszerbe merevítsé. Engedjük hát át a nyugvó igazságok*⁶ és zárt

rendszerek áttölcsezhetésébe vetett hitet a római katolikus teológusoknak és azoknak a protestáns teológusoknak, akik még ma is hisznek a fogalmakba kövült és merevedett zárt, orthodox rendszerek üdvözítő hatalmában, mi pedig vállaljuk inkább Isten előtti alázattal a *teológus viator*-nak,⁷ az útban levő, zarándokló teológusnak a szerepét, aki hajlandó elismerni azt, hogy „egyetlen ember sem ismer többet az igazságból, mint amennyi megtalálható benne magából az igazságból“, ami más szavakkal annyit jelent, hogy *az igazságot nem fagyos elgondolás, hanem annak fenntartás nélküli követése, cselekvése által ismerhetjük meg.* Isten Igéje messze fölötté áll minden emberi szónak, gondolatnak és igének, annál az egyszerű oknál fogva, mert nála az ismerés és létezés, a logikum és az ontologikum vonalai egybeesnek. „*Nosse enim et esse ibi unum est.*“⁸ Mert Isten Igéje maga az igazság, amelyet Ő él és az az élet, amely egyedül mondható igaznak. Majd ha az Isten Igéjét teljesen ismerni fogjuk, miután fenntartás nélkül az Isten Igéje szerint fogjuk életünket folytatni, majd akkor az élet teológiájának eszménye valósággá fog lenni s mi pedig *beérkezett* teológusokká leszünk. Addig is igyekezzük élni a teológiának menetelő, Isten felé haladó, zarándokló életét, hogy teológiánk minél inkább és minél teljesebben az élet teológiájává lehessen. *Az élet teológusának lenni annyit jelent, mint teológiai gondolkodásunk minden lépését egy oly záró akkordnak tekinteni, amelyből egy Istennek tetszőbb, az eddigieknél meglepőbb, fordulatosabb, építőbb és gazdagabb gondolatiniiciativa fejlődik és bontakozik ki. Az élet teológusa állandóan az incipitur kategóriájának mozgalomba hozó éghajlatából él és táplálkozik.*

Egyetlen céloznak, feladatommak és kötelességemnek ép ezért, úgy érzem, mást nem is tekinthetek, mint azt, hogy Isten Lelkének segítségével teológus ifjúságunkat igyekezzem ránevelni az Isten színe előtt való alázatos, áhítatos, rendszeres, életből fakadó és életet adó gondolkodásra, különösen pedig arra, hogy engemet gondolkodásomban csak addig kövessenek, amíg Isten gondolatait tolmácsolom s azonnal Isten előtti kötelességüknek tekintsék az ellenem való pártütésüket, mihamlalt észreveszik, hogy az Isten igéjét a magam gyarló, emberi gondolataim előtérbe állítása folytán meghamisítom.

Isten előtt tudatosan gondolkodni annyit, mint Istennek tetszően élni. Isten előtti

³ Lásd: Karl Barth: *Die Lehre vom Worte Gottes. Prolegomena zur christlichen Dogmatik*, Chr. Kaiser Verlag, München, 1927, 71. s. köv. 1.

⁴ Az életaktus és a gondolkodási aktus szoros kapcsolatát Barthon kívül találóan hangsúlyozza pl. Rudolf Bultmann: *Zur Frage der Christologie*, Zwischen den Zeiten, 1927, Heft 1. 45. 1.

⁵ Kierkegaard hasonlata.

⁶ Ily élettelen, nyugvó igazságok, vagyis a teológiai statika ellen és a teológiai dinamika érdeké-

ben hadakozik pl. P. Althaus: *Die Theologie des Glaubens. Zeitschrift für Syst. Theologie*, 1925, 281 s. köv. 11.

⁷ A „homo viator“ és „theologus viator“ kifejezéseket Barth hozta újra forgalomba. Szerinte a „homo viator“ kifejezés legelőször Bonaventuránál található. (Lásd Barth: i. m. 67. 1.)

⁸ Lásd Barth: i. m. 196. 1.

öntudatos gondolkodásra másokat ránevelni annyi, mint az új élet támasztásában eszközül szolgálni. E két tételben látom összefoglalva a teológiai professzor igazi feladatát. Ezért mertem szólani székfoglaló értekezésemben a teológia életéről és az élet teológiájáról.

Dr. Vasady Béla.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Olvasóink, előfizetőink kedves újévi jókívánásait hálásan köszönjük és életükre Istentől minden jót kívánva, szeretettel viszonzozzuk.

A Szerkesztőség.

— **Szabó László megbízatása.** Szabó László franklini (U. S. A.) lelkész, a neves amerikai poéta, akít Sárospatakhoz és a tiszáninneri egyházkerülethez is meleg szálak fűznek, megbízatást nyert a Magyar Prot. Irodalmi Társaságtól, hogy a társaság amerikai osztályát szervezze meg.

— **Lelkészválasztás.** A galócsi gyülekezet (ungi e.-m.) meghívás útján *Gecse Endre* segédlelkészt választotta meg lelkészeül. A megválasztott lelkész életére és munkájára, aki elhunyt édesatyja örökébe lép, Isten gazdag áldását kérjük.

— **Budapesti theol. konferencia.** Az év elején olyan gyümölcsözően ható budapesti konferenciát ez éven is megtartják. A konferencia napjaiul febr. 10, 11. és 12-ikét állapították meg. A *Kálvinista Szemle* e hír közzéadására kéri az egyházi lapokat. Egyéb értesülésünk a konferenciáról nincs.

— **Tápintézeti örömhír.** A sárospataki főiskola tápintézetében örvendetes újítás történt. Házi kezelésben nyújtja a teljes húsellátást. Saját mézárószert alkalmazott, Györgyartlói birtokáról szállítja a javított állatokat, hűtőkészülékeket rendezett be s így Sárospatakon és környékén a legjobb minőségű hús a főiskola konviktusi asztalára kerül. Az első vágás január 6-án volt.

— **A Kálvinista Szemle újjászervezése.** Kiváló lap társunk, a *Kálvinista Szemle* az új évvel újjászervezésen megy át. 1931 január 1-től átvette a Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság s első száma már annak a kiadásában jelent meg. Egyúttal a lap új formában és nagyobb terjedelemben fog megjelenni. A lap szelleme és iránya azonban a régi marad. A régi lesz a szerkesztőség is, élén dr. Sebestyén Jenő felelős szerkesztővel. A lap újjászervezése fölött örömmel fejezzük ki és áldást kívánunk a lap működésére.

— **Gondoljon fia és leánya jövendőjére.** A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének konferenciái mindig a legaktívabb és legaktuálisabb életprogramot hirdetik. A következő virágvasárnapi konferenciát márc. 29—31. között tartjuk. Már most jegyezzük elő ezt a dátumot.

— **Vámosujfalun** a szilveszter-estét a ker. ifjúsági egyesületek előadása tette örökre emlékezetessé a gyülekezet tagjai előtt.

Felhívás. Tisztelettel és szeretettel kérjük hátralevősainkat, hogy a múlt évi előfizetési díjat **január hó 25-ig** hozzánk beküldeni szíveskedjenek. Akik eddig a határnapig a múlt évi előfizetési díjat nem küldik be, azoktól a sokkal költségesebb postai megbízás útján fogjuk beszédni.

Szerkesztőség.

— **A sárospataki főiskolai tápintézeti díj.** Ennek a leszállításáról, sajnós, nem írhatunk. Ez országos viszonylatban ugyan ma is alacsony. A hasonló konviktusi díjak közt a legalacsonyabb (évi 250 P.) Azonban a terményárak esése miatt mégis számításokat folytat a konviktusi vezetőség a tápintézeti díj megállapítására nézve. Illetékes helyről úgy értesültünk, hogy díjleszállításról nem lehet szó. A díjmegállapítást kedvezőtlenül befolyásolják a következők: 1. A magas társadalombiztosítási díjak; 2. 4·3% állatforgalmi adó; 3. Az évközben alig változtatható cselédbérek; 4. Drága villany; 5. Modern hygienikus berendezkedés; 6. A saját húsellátással kapcsolatban a hűtőkészülék ezévi beállítása stb. Ezek nagyon ellensúlyozzák az alig érezhető u. n. olcsóbbodási folyamatot.

— **A „Reformáció“ Kis Leveleinek** első száma 12,000 példányban jelent meg, s az utolsó darabig elfogyott. Sőt kevésnek bizonyult. A nyomtatott betűnek erős, emellett olcsó fegyverei ezek, melyeket minden gyülekezeti tag kezébe odaadhatunk. Aktuális tartalmuk ajánlatossá teszi, hogy a Kis Levelek minden számát figyelemmel kísérjük és gyülekezeteink számára idejében megszerezzük.

— **Vetítettképes előadás Perkupán.** A Mánusz szigeti pogánymisszióról a Magyar Missziói Szövetségnek egy 25 drb-ból álló diapositív sorozata van. Hogy ez mennyire eredményesen és hatásosan használható fel falusi gyülekezetekben is, mutatja az, hogy *Oláh István* lelkész a rendes pénteki vallásos estélyek egyikén, dec. 27-én, a sorozatot, az ahhoz fűződő magyarázatokkal a gyülekezet élénk érdeklődése közepette ismertette. A sorozat vallásos estélyeken való felhasználását minden gyülekezetnek ajánljuk.

— **Kisegítő munka.** Emlékezetes, lelki ajándékokban gazdag napokat élt a *hernádszentandrás* gyülekezet a lefolyt ünnepek alatt. *Szabó Zoltán* theol. tanár, főiskolai lelkész a szüleinél tett látogatását arra használta, hogy szolgáljon az Úrnak. Karácsonyi, újévi ígehirdetésével felemelőleg hatott a mai nehéz viszonyok között csüggedő lelkekre. Vallásos délután keretében az új „Istentiszleteti Rendtartás“-ról tartott vonzó, meggyőző előadásával nagyban hozzájárult, hogy a gyülekezet az új rendet megnyugvással fogadta s az általa végzett ilyenemű első istentiszteletet igazi lelki gyönyörűséggel élvezte. A theologiai tanár uraknak — szorosán vált hivatásukon kívül — az anyaszentegyházért való ilyen buzgólkodása csak hálát s elismerést érdemel s gazdag gyümölcsöt is fog teremni: gyülekezetek és a főiskola mind szorosabb egybekapcsolódását. Isten áldása legyen a nemes buzgólkodáson!

Beküldetett.

— **Olaszliszván** a karácsonyi ünnepeket megelőző bűnbánati napokon a vallásos estélyek ke-

retei között sorozatos előadások tartottak. Az előadások *Isten hatalmáról, Az emberi életről, A halál realitásáról* és az *Élet Királyáról* szövegeztak.

— **Rövid hírek.** Dr. Ravasz László püspök jan. 11-én Bécsben tart a magyar reformátusoknak istentiszteletet és előadást a Collegium Hungaricumdan — *Soltész Elemér* püspök és felesége 2000 P összeget adományoztak a Református Védő-Szövetségnek. — A pesti egyházmegye esperesi hivatala kabarszerű előadásoknak református név alatt való rendezéséért a presbitériumot fegyelmi úton teszi felelőssé. — A világon 57.000 mozi játszik. — Mussolini megtiltotta a költséges újévi gratulációkat.

HIVATALOS RÉSZ.

Körlevél.

3/1931. szám.

I.

A lelkésztársak figyelmébe.

Az Egyetemes Konvent elnöki tanácsának rendeletéből felhívom azokat a lelkésztársaimat, kik gyermekeiket kénytelenek házon kívül taníttatni, s emiatt a legsúlyosabb helyzetben vannak, nem ritkán árverés előtt állanak s emiatt válságos helyzetüket a magok erejéből rendezni képtelenek, hogy másutt tanuló gyermekeik számának s iskolai fokozatának, valamint a szükséges támogatás (kölcsön) összegszerű megjelölésével írjanak egy kérvényt az Egyetemes Konventhez és azt hozzám folyó hó 17-ig (*tizenhetedikéig*) okvetlenül beküldjék. Később érkező kérvények nem vétetnek figyelembe.

Figyelmeztetem a kérvényezőket, hogy *igényeiket ne feszítsék túl, mert a sok által a keveset veszélyeztethetik.*

II.

A tanító urak figyelmébe.

A magyar kir. Pénzügyminiszter 135334/1930. számú intézkedése szerint, az államsegélyes ref. tanítók részére 1 (egy), legfeljebb 2 (kettő) havi államsegélyeknek megfelelő összegű tisztviselői kölcsön engedélyezhető, ha a kölcsön folyósításának feltételei egyébként megvannak.

III.

A késedelmes szavazóknak.

A múlt év december 31-éig a püspöki hivatalhoz beküldendő szavazólapokkal még 38 egyház tartozik. Valami csodálatos, érthetetlen, sőt botrányos némely lelkésztársak hanyagsága. A szavazólapok be nem adása 20 P bírsággal jár. Bár valamely kerületi közcélra igen felférne a 760 pengő összeg, ösmerve a lelkésztársak anyagi helyzetét, a szavazatok beadási határidejét folyó *január hó 17-ig meghosszabbítom.* Siessen azért kiki az elmaradt szavazatot beküldeni.

Miskolc, 1931 január 5.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsóborsodiak figyelmébe.

Első hivatalos levelemben Istentől áldást kívánok a beállott új esztendőben egyházmegyém minden gyülekezete számára. A békességes türelemben és a panasz nélküli áldozatos szolgálattételben kell nekünk — úgy látom — a jelenvaló világ sok nyomorúságai között mindenkinek példát mutatnunk! Mert amíg a hit dolgaiban megnyugtató jelentések érkeznek hozzám s mindenfelől a megtelt templomokról szól az üzenet, addig az anyagi gondokkal való birkózás miatt bizony sok helyről a kétségbeesés jajait sírják el leveleikben a lelkipásztorok . . .

Fájdalom, sokszori kérésemre sem tettek eleget gyülekezeteink a reájuk váró több rendbeli címletű fizetnivalók rendezését illetőleg. Sok a hátrálék! 1. Új évi első kérésem csak az, hogy mindent meg kell tenniök a hátrálékos egyházaknak és lelkészeknek, hogy egyházmegyénk ne szepeljen a hátrálékosok között. Lelkesíj nyugdíj-intézeti járulékaiknak kifizetése: *becsületbeli kötelesség!* Mi lesz velünk, ha özvegyeink és nyugdíjas lelkészeink járulékait nem folyósíthatják azért, mert mi nem teljesítettük idejében kötelességünket?!

2. *Egyházmegyénk területén a Kálvin-Szövetség 10 körzetre osztottan indult el téli munkáink végzésére.* Kérem az apró körzetekre osztott járások elnökeit, hogy az általam még az ősz folyamán megküldött alapszabály és tervezet szerint a reájuk váró munkaprogramot okvetlen valósítsák meg a közelgő hetek alatt, hogy egymás gyülekezeteiben megjelenve, egymás hite által épülve, a Kálvin-Szövetség nagyszerű célkitűzéseit valahára élővé tehesük minden gyülekezetben. Most van igazán nagy szükségünk arra, hogy a gyülekezetek vállvetett munkával építsék Isten földi országát.

3. A Költségvetések és Számadások egyenesen az illetékes Számvevőkhöz küldendők. Ismétlen üzenem, hogy azok, akik ezelőtt Pósa Péter előadóhoz küldték irataikat, Komjáthy Józsefhez küldjék ezután.

4. A szavazás határideje január 31-én lejár.

5. A konveti Kérdő Ivetek január 15-re okvetlen bekérem.

Miskolc, 1931 január 5.

Atyafiúi szeretettel

Farkas István
esperes.

Felhívom abaúji lelkésztársaimat, hogy az egyházi javak összeírására vonatkozó kérdőíveket *január 20-ig* küldjék be az esperesi hivatalhoz. Akiknek családjában a múlt év folyamán változás történt s azt mindezideig anyakönyvi kivonattal nem igazolták, szintén *január 20-ig* szíveskedjenek az igazolást eszközölni. Atyafiúi szeretettel *Czidáky Endre* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

F - Radvány. Előfizetése 1930. XII/31-ig rendezve. — S. Sz. J. Ki van szedve.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Tóth János*: Melyiket a kettő közül?! — *Szabó Zoltán*: A lelkész-tanítóság kérdéséhez. — *S. Szabó József*: Kétszázévesztendő református papi Diarium. (Folyt. köv.) — *Dr. Panka Károly*: A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete. — Könyvismertetés. — Határokon túlról. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Melyiket a kettő közül?!

Kiss Ferenc árva-atyánk nemrégiben körlevélben is fordult a Ref. Védőszövetség érdekében a lelkészekhez. Ebben többek közt azt írja: „Csak egyet ne cselekedjél: hogy leveletem a tömegesen érkező prospektusok, gyűjtő-ívek, „jámbor szán dékok,“ más alkalmatlankodó iratok sorsára juttatva, ad acta tedd.“

Nem tettük oda, legalább is — reméljük — sokunk nem. Először azért, mert az ő személye iránt való tiszteletünk kívánja, hogy fontolóra vegyük, amit üzen. De meg azért sem, mert levele nagy fejtörést és gondot okoz egynehányunknak. Nem az obulusok miatt, melyeket az ő lemondást és lehetetlent nem ismerő egyénisége vár és kér tőlünk, vagy rajtunk, lelkipásztorokon keresztül.

Mi a Tiszáninnen s annak különösen egy részében már évek óta megkezdtük az egyház szociális munkáját egy egyesület neve alatt, melynek tevékenysége, ha lassan is, de mind szélesebb hullámokat vet. Ahol pedig hozzáértő és lelkes emberek vették kezökbe a szervezés munkáját, ott meg egyenesen nagyszerű és biztató eredmények biztosítják, hogy jó úton haladunk.

Ez a munka a Kálvin-Szövetség társadalmi szervezkedése.

Már most jön a Ref. Védőszövetség, amely sok hasonló célkitűzéssel arra kér, hogy az ő szociális és karitatív tevékenységét segítsük elő.

Nem sok ez egy kicsit a jóból? Azok, akik eddig kálviniszövetségi munkát végeztek, nem tehetik azt, hogy levegyék a kipróbált cégért s egyszerűen újat tegyenek fel. Azt pedig már most megállapíthatjuk, hogy mind a kettőt bajosan bírja el egyházi életünk; de nincs is rá szükség, mert egyik a másikat feleslegesíti.

De hát most már tegyük fel a kérdést azok számára, kik még nem foglalkoztak egyikkel sem, hogy: melyiket a kettő közül?!

Kétségtelen, hogy a Ref. Védőszövetség nagy átfogó tartalmú, egyetemes egyházi érdekeket istá-

poló programmal lép fel, ami most még papíron fekszik s étellel és tartalommal megtöltéséig igen nagy út van.

Abban a formában, ahogy az alapszabályokból élénk tárul, inkább mint taggyűjtő egyesület jöhet számba, melynek a legkisebb közülete: a helyi „fiókok“ számára semmi különösebb programja nincs.

A szociális és karitatív munkát teljesítő egyesületeknél az is a cél, hogy foglalkoztassuk tagjait, munkakört adjunk nekik s ezáltal munkásokat neveljünk a gyülekezet számára, kik nemcsak a gyülekezeti munkában segítenek, hanem az egyetemes egyházi érdekeknek is megértői és támogatói lesznek. A Kálvin-Szövetséget nem egyszer éri gáncs amiatt, hogy belmissziói munkát végez, hogy egyház akar lenni az egyházban; pedig most tűnik ki, hogy nagyon sovány a programja az olyan társadalmi egyesületnek, mely legalsó, de tápláló formációja: az egyes gyülekezetek számára nem tud, vagy nem akar bizonyos mennyiségű belmissziói és kulturális tevékenységet nyújtani. Ha ilyesmire a Ref. Védőszöv. nem is törekszik s csupán védő szerv gyanánt akar működni, akkor meg talán túlságos nagy az az apparátus, mellyel az alapszabály szerint munkáját le akarja bonyolítani.

Az ORLE jelentős sikert könyvelhet el a szociális és karitatív munka mezején a Kálvineumok által. Nem tudjuk azonban, hogy célszerű-e a Ref. Védőszövetséget úgy alkotni meg, hogy az „mindenestől az ORLE tulajdona.“ (4. §) A szövetségnek — reménység szerint — a világiak tízezrei lesznek tagjai. Sokkal kívánatosabb lenne, ha már a propagandamunkát, a megalakulástól kezdve világiak vinnék s a szövetség lelkes egyháztagok egyházmentő és építő tevékenységére támaszkodhatnék, — ha úgy tetszik, — az ORLE (vagy egyetemes egyház) szellemi irányítása mellett. Az a tény, hogy a szövetség magát az egyetemes egyház ellenőrzése alá helyezi, biztosíték lenne arra, hogy az esetleg bekövetkező téves irányítás (a világiak részéről) helyes mederbe tereltesék,

Hogy e Védőszövetség megalakítására szánta rá magát az ORLE, ez azt mutatja, hogy véleménye szerint jelenleg nincs egyházi életünknek — a meglévők között sem — olyan megfelelő társadalmi alakulata, mely anyaszentegyházunk elé özönével meredő szociális feladatok elvégzését megnyugtatóan tudná teljesíteni.

Ha ez igaz lenne, nagy baj ránk nézve. Mert a formák keresésén régen túl kellene lennünk. A rohanó kor elsodor, ha még csak módozatokat készítnék a tervszerű és lázas munkálkodás helyett.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy e cikk nem bírálat akar lenni, hanem a kérdésnek a felvett irányban való megvilágítását óhajtja szolgálni.

Tóth János.

A lelkésztanítóság kérdéséhez.

Ma a lelkésztanítóság egyik legközpontibb kérdése egyházi életünknek, ezért kell, hogy egyházi sajtónk is mennél tágabb körben foglalkozzék vele. (Ne hallgassam már el azt a gondolatot sem, hogy érdemes volna legfontosabb és legaktuálisabb kérdéseinkről valami *kataszterfélé*t készíteni s mindeniket hónapról-hónapra sorban az összes egyházi lapjaink *egységes* fronttal vennék tűz alá. Az egyházi sajtónak csak egyik — talán a legkisebbik — feladata a hírszolgálat, a másik, a fontosabbik az, hogy az egyházi közvéleménynek legelső, sőt egyházi szerveinknek is *egyik* legelső tanácsadó és irányító „hatalma” legyen.) Az ORLE konferencián Gál Lajos lelkészestívertünk sok áttekintést gyűjtő elaborátumát hallgattuk, s egyébként is a lelkésztanítóság kérdését embrionális fázisaiban is volt alkalmam látni s bizony itt a végső ideje, hogy foglalkozzunk vele, mielőtt valamilyen, esetleg nem szerencsés formában „koraszülötté” lesz.

A ma adott helyzet szükségessé teszi a lelkésztanítóságot, de fojtogatón *pesszimiztikus* fel fogásnak látom azt, amely a jövőben is szükségesnek, sőt mindegyre szükségesebbnek tekintené azt. Józanoknak és előrelátóknak kell lennünk, de nem szabad — éppen hivatalos helyeken nem — szinte magunktól a kormánynak vagy kormányoknak a kezébe adni azt az eshetőséget, hogy felekezeti iskoláink valamilyen formában való tovább sorvasztását megkísérelje, sőt mintegy saját magunk által is előkészíteni segített programmpontot *egyesen* készen találják. Sokat emlegetjük a radikálisabb kormányok mumusát, mint amelyek végzetes intézkedéseket tehetnének ezirányban. Ismerem több radikális, sőt szocialista kormány alatt lévő külföldi protestáns egyház állapotát, iskolai viszonyait — természetesen Szovjetországot ide nem számítva, — s mondhatom, hogy boldogok lehetnénk, ha egyikkel-másikkal a kormányhoz való viszonyunkat és államsegélyeinket elcserélhetnők. Hibás tehát az a pesszimizmus, mely *szaporodni* gondolja a 30-as létszámon aluli ref. iskolákat és kis gyülekezeteink további törpülését.

Hibásnak tartom az egész lelkésztanítósági problémát mai állapotában azért is, mert nem számolt, vagy közvéleménybe menően nem számol azzal a bajjal, annak a szükségletnek gyökereit

menően, amelynek orvoslásaképpen a lelkésztanító-ság gondolata felmerült.

Lelkessel és tanítóval, tamlommal és iskolával bíró gyülekezetek *eltörpültek*. Mert bár adataim nincsenek rá, de biztosra veszem, hogy ötven évvel ezelőtt többnyire 30-on felüli létszámúak voltak a ma 30 létszámon aluli iskolák.

Kérdem, hogy az eltörpülés megakasztására, új virágzás, növekedés, erősödés megindítására a *lelkésztanítóság a legjobb orvosság*? Ahol eddig két gyülekezeti munkás, lelkész és tanító munkája nyomán is az életképtelenségig csökkent a lélekszám (és lélekerő), ott most egy ember, a lelkésztanító virágzó állapotokat teremthet? Mert remélhetőleg nem az utolsó ref. lélekszámig csökkenő további romlást, stagnálást akarná e gyülekezetekben az egyetemes egyház stabilizálni, hanem valami *modus vivendi* akarna adni arra a — hitünk szerint átmeneti — időre, amíg a most gyöngye, törpe gyülekezetek megerősödnek, felvirágoznak, hogy létjogukat semmiféle pártállású, vagy felekezeti kormány se vonhassa többé kétségbe. Tehát annyi igaz, hogy a veszélyeztetett iskolák, számszerint ma legfeljebb 90 iskola megmentésének orvosszere a lelkésztanítóság, de *nem szükségképpen azoknak a bajoknak az orvosszere, amelyek a 90 iskola elnéptelenedését, 90 gyülekezet leromlását előidézték*. Ezek orvoslásáról gondoskodni a lelkésztanítóság beállítását után is éppen olyan fontos feladata az egyháznak, mint annakelőtte.

90 iskola nagy érték, megmentéséért, fenntartásáért bármily nagy árat meg kell fizetnünk, de további kérdés, hogy 90 iskola megmentéséért nem lenne-e túlságos nagy ár 1072 gyülekezet vitális érdekeinek, 1072 gyülekezet számára való magyar református lelkésznevelésnek kockázatetele, telkészképzésünk mélységének, intenzitásának, fejlődésképeségének elgyöngítése azáltal, hogy a lelkészjelöltek számára a tanítói oklevél megszerzése kötelezővé tétetnék. Mert azzal legyünk tisztában, hogy a tanítói oklevél megszerzése lelkészjelöltjeinktől annyi óratöbbletet, annyi a theologiai tárgyak rovására menő munkát kíván, hogy a 4, vagy akár az 5 theol. évfolyam alatt a tanítói oklevél megszerzését mindnyájuktól megkívánni lehet ugyan, de ezerszer meg kell gondolni, hogy *szabad-e?*

Azt is gondoljuk meg, hogy *okvetlenül szükséges-e?*

Az anyaegyházak száma 1072. A 30-on aluli létszám miatt a Dunántúlon 27, Dunamelléken 24, Tiszáninnen 8, Tiszántúl 1, összesen 60 anyaegyház felekezeti iskolája van veszélyben s volna betöltendő lelkésztanítóval, tehát gyülekezeteink cca 7⁰/₁₀-a. Még mindig nem oldódnék meg a lelkésztanítóság révén sem a leányegyházak veszélyeztetett iskoláinak kérdése: Dunántúlon 13, Dunamelléken 10, Tiszáninnen és Tiszántúl 3—3, összesen 29 leányegyház felekezeti iskolájának kérdése. Ide nem lehet lelkésztanítókat betenni. Kell tehát 60 lelkésztanító. Ez sem holnapra kell. Az érdekelt 60 gyülekezetben 60 lelkész és 60 tanító is van ma. 120 embert máról holnapra nem lehet nyugdíjazni, vagy állásukból, melyre törvényesen megválasz-

tattak, máról holnapra kitenni. A természetesebb menetű kicserélődésre kurta dátumot, 10 évet számítva elég, ha — a debreceni egyetem theol. fakultását nem számítva — a három akadémia évenként 2—3—4 lelkésztanítót nevel.

Részünkről tehát mindenekelőtt azoknak az intencióknak a helyessége mellé állunk, melyek a tanítói oklevél megszerzésére *nem minden* lelkészjelöltet köteleznének. Ezt az álláspontunkat még azoknak az előnyöknek a számbavételével is fenntartjuk, hogy minden lelkésznek jó, ha mint iskolaszéki elnök, tanítói diplomával is rendelkezik, s általában jó, ha a mai, bizonytalan világban egy fiatal embernek két diplomája van.

1. Arra nézve, hogy a lelkész- és tanítóképzés egyesítése a *képzés* (nem a két hivatás!) különböző természete miatt mennyire abszurd, csak Imre Sándornak a Református Figyelőben megjelent, *el nem mellőzhető* megállapításaira hivatkozom. Viszont az ő javaslatából, hogy theol. akadémiaira való felvétel *előtt* szerezzék meg lelkészjelöltjeink a tanítói oklevelet, legfeljebb annyit tartanék megvalósítandónak, hogy felvételnél *előnyben részesítendő* az, akinek tanítói oklevele van, másfelől azon érettségizettek számára, akik a tanítói oklevél megszerzése után theológiára akarnának jönni, a tanítóképzőkbe való felvétel *biztosítandó* lenne. Mindenkitől előzetesen megkivánni a tanítói oklevél megszerzését, helytelen, s a mindnyájunkkal szabados Uristennel is szembezálló intézkedés volna. Mert Isten némelyeknek oly mértékben adhatja a pásztori karizmát, hogy püspök is lehet vele, viszont a „kántori karizmát” ugyanakkor megvonta tőle.

2. Akár 4 éves, akár 5 éves theológiai tanulmányon *facultatív* lehet tenni a lelkészjelölteknek a tanítói oklevél megszerzését. Néhány jelentkező mindig lesz rá.

3. A növekedő segédlelkész-bőség esetében az álláshoz nem jutó s.-lelkészek is, kik egyik s.-lelkészi évüket egyenesen a tanítóképzőben töltve szerezhethék meg a tanítói oklevelet, — fedeznék jórészen, vagy talán egészben is a szükségletet. Nyitva állana tehát a tanítói képesítés megszerzésének lehetősége a theol. tanfolyam *előtt, alatt és után.*

Mindhárom alternatíva nyitva hagyása pedig egész bizonyosan kitermelné a szükséges évi lelkésztanítói szükségletet.

Mindezekon kívül „et quartum datur,” s úgy gondoljuk, hogy bármennyi megütközésre és ellenkezésre adhat is ez okot, ennek is hangot kell adni, ha másért nem, a lelkésztanítóság esetén is további veszélyben maradó 29 leányegyházért és iskolájáért.

Antal Géza dr. püspök azt mondta: „Amely pillanatban meghúzták a lélekharangot iskoláink felett, abban a pillanatban meghúzták az egyházunk felett is.” Igaza van. Azonban megfordítva talán még igazabb. 90 ref. iskola felett azért kondult meg a lélekharang, mert kongott az a 90 gyülekezetben már előbb és hamarabb. A gyülekezetet gyógyítsuk, vele gyógyul az iskola! Igaz, hogy a ref. iskola egyik fontos eszköze a gyógyí-

tásnak. De itt sem az iskola a fontos, hanem a *ref. iskolások* és az *evangélium*, mely őket kell, hogy kis koruktól kezdve áthassa.

Az anekdotabeli fogadalmas zsidó azért adta olcsón a tehenet, mert azzal együtt a libát adta drágán. Mi megvennénk a 60 iskolát, nem olcsón, csak legfeljebb jutányosan, de az 1072 gyülekezet számára való óriási ráfizetéssel a lelkésztanító-ság árán.

Tisztelet, becsület a 60 anyaegyház 60 papjának és tanítójának, a 29 leányegyház 29 előkönyörgőjének, de *minek ragaszkodjunk az ő iskoláik megtartásához*, amelyekben nem tudták *megállítani legalább* gyülekezeteik apadását és törpülését. Sok áldott lelkű, önfeláldozó munkást ismerek köztük, de — ezekbe a gyülekezetekbe *misszionáriusok* kellene, az ország lelki orvosainak, lelkipásztorainak a *legjava.*

Ha a minisztérium megszünteti ezeket az iskolákat — minden elképzelhető jogfolytonosság fenntartásával mossuk kezeinket, — szünjenek meg. Mintha az Írás teljesednék be rajtuk: „Aki nek pedig kevés van, attól az is elvétetik, amije van.” A beteg gyülekezetek is alapos és tanúságos leckét kaphatnak arról, mit jelent, ha az „egyes gyerek” a szomszéd faluba jár iskolába! Ám megmaradnak az iskolások és az evangélium. A felszabaduló természetbeni járandóságokból evangélizátorokat melléjük! Körlelkészeket, hitoktató s. lelkészeket, akik nevelnek, s főmunkájuk az, ami a felekezeti iskolákban is a *legjobb érték: katechizálás.* Egy földbirtokon, ha a kertészetet megszüntetik azért, hogy a *magvetésre* a szántóföldön több energiát fordítsanak, ez nem tragédia, csak az, ha a rossz kertészet megenné az egész földbirtokot.

A beteget akár akarata ellenére is gyógyítani kell. Ezekbe a beteg gyülekezetekbe sem a betegnek kellene választani az orvost, hanem *rendelni* kellene hozzájuk az arravaló embert, akinek az építés lenne a hivatása és célja, nem pedig olyan útravalóval menve a törpe gyülekezetbe, hogy „az a fontos, hogy eltart addig, amíg én élek.” (Idézet!)

Sok minden mást szeretnék még a lelkésztanítóság problémakomplexumával kapcsolatban elmondani. Ha az esetleges visszhangok kívánják, talán máskor. Egyelőre az a mélységesen komoly óhajom, hogy bármennyire benne vagyunk ennek a kérdésnek a kellős közepében, revideálnák ezt egyházunk nagyobb és kisebb tényezői e kérdés *földre* emelkedve, nem pedig *alóla.*

Medicina ne sit peior morbo.

Szabó Zoltán.

— **Zempléni Árpád: A Rimanóczi-gyémántok.** 1930. A pataki iskola volt jeles diákja halála után is megszólal. Sőtornője Wagnerné R. Elza kiadta a mester utolsó turáni énekét, mely a Rimanóczi-vár mondájából kiindulva új kincsek gyűjtésére hívja fel az ifjúságot. A bevezetését Révész János nagybányai pap írta; megtudjuk belőle, hogy Z. Á. költői kéziratái 3 ládában várják a feltámadást a Nemzeti Múzeumban.

Kétszázestendős református papi Diárium.

Nem régen egy fölöttébb érdekes és tanulságos naplót olvastam dr. Szeremley Béla, debreceni gimn. tanár, kedves kollégám és öcsém jóvoltából, akihez az az ő édes apjának, a tudós Szeremley József, hajdúböszörményi esperes-lelkésznek hagyatékából került bátyja, dr. Szeremley Barna, volt kisújszállási gimn. igazgató irományai közül. A kéziratos napló címe: *I(n) N(omine) D(ei). Diarium Vitae*. Írója Igaz Sámuel, női ágon rokon a Szeremley-családdal. Így jutott a Diarium e család birtokába.

Igaz Sámuel, aki 1705. aug. 14-én Tállyán született és 1770. ápr. 4-én Alsóvadászon halt meg, gimnáziumi és theologiai tanulmányait Patakon végezte, aztán rimaszombati rektorsága után a franekerai egyetemre ment s onnan hazatérvén, egymásután sorban harkányi, kázmárki, poroslói, rimaszombati első (Szentgyörgyi Sámuel püspök utóda), végül alsóvadási lelkész s egyházmegyei tanácsbíró lett. Ez utóbbi helyen 1747—1770 között 23 esztendeig működött nagy tiszteletben és szeretetben. Naplójában az öndicséretnek nyoma sincs, de ahogy leírja élete folyását, látjuk, mennyire kedvelt lelkipásztor volt a maga idejében s hogy igyekeztek őt a gyülekezetek a maguk részére megnyerni. A Diariumnak minden sora, de főként a függelékül hozzászatolt következő része: „Az Igaz Sámuel és házas társa Simon Sára hitből származott adakozásának sorése”, az ő és hitvesének nemes szívet és fennkölt gondolkozását nyilván mutatja. Nagyszerű dokumentuma ez a napló, amelyet Igaz Sámuel születésén kezdve haláláig jegyezgetett s azután felesége is folytatott, a XVIII-ik század egy Istentől szeretett és megáldott, mert Istent szerető és áldó református papi család jellemképének. Nem korrajz, csak családi irat annak minden kedvességével és bensőségével. Rövid, igénytelen, de egy 200 év előtti papi család életét hiven tükrözteti.

Irodalomtörténeti szempontból annál érdekesebb és értékesebb ez a Diárium, mert írója a magyar nemzeti irodalom megújodási kora egyik derék harcosának, a *Magyar Kurir* és a *Hebe* szerkesztőjének, szintén Igaz Sámuelnek a nagyapja. — Növeli a napló becsét végül az, hogy a magyar református memoire-irodalom meglehetősen szegény s így minden régi intim följegyzésnek rendkívül örvendünk kell.

A Diáriumnak még egy különösebb érdekessége is van, t. i. az Igaz Sámuelhez külföldi akadémiai tartózkodása alatt tanáraitól és tanulóitársaitól latin, görög és héber nyelven versben és prózában írt emléksorok, melyeket egy díszes címlappal, ezt övező következő felirattal: „Anno 1738. IX. Aprilis. Quod fata volunt, vota non tollunt” és ilyen ékes címen örökített meg a derék naplóíró: „*Amphitheatrum Mnemosynes nominibus viro- rum a Stemmate, Pietate, Eruditione et ceteris celeberrimum dicatum a Samuele Igaz h. t. Sacrorum Studiorum causa ad oras Batavicas Peregrino*.” Ebben 49 magyar és külföldi — mint a címlap mondja — híres férfiúnak emlékiratai foglaltatnak,

köztük az Igaz franekerai tanárainak, *Venemának* és *Conradinak*, nemkülönben több frankerai diáknak, továbbá az Utrechtben, Leydában tanult magyar ifjaknak, mely városokban Igaz Sámuel több-kevesebbideig szintén tartózkodott, epigrammái.

A Diáriumból e helyen közlöm az Igaz sárospataki diákságára s külföldi tanulmányújtjára vonatkozó részleteket.

„Ao 1716. szüret után Ketskeméti Zsigmond mostoha Bátyám urammal bé menvén a S. Pataki Collégiumba, a Conjugatiókra mentem Mándi István úr Praeceptorságában.

Ao 1717. Az új esztendőkor lenni szokott Promotiokor mentem a Grammaticába Histyei István uram keze alá és 1718-ban aratáskor Görgei András uram Praeceptorságában a Syntaxisra promoveáltattam. A melly classisban két esztendő elforgása alatt négy Praeceptoraim voltak, Etségi János, Ketskeméti János, Vatai János és Bogáti István uraimék, de az utolsótól legnagyobb épülést vettem és ugyan ez által 1720 ikban aratáskor a Poesisra promoveáltattam Tunyogi Péter uram Praeceptorságában.

Ao 1721. 'Sujtai András uram Praeceptorságában a Poesisből aratáskor kimenvén, az Oratoriában Praeceptorom volt az esztendő végéig Görgei Mihály úr, de ettől semmit se tanultam, nem az én, hanem a Praeceptor negligentiája miatt.

Ao 1722. Hétzei István uram tétetvén az Oratoriában Praeceptorrá, mint egy két hetekig tanított, a mikor Rimaszombatba esvén mester-ségre specifica vocatiója, engemet tanítványai közül maga szolgájának el vitt, a hol 31 Aprilis a diákok közikbe irták nevemet.

Ao 1726. 1-ma. Marty subscribáltam a Ns. S. Pataki Collégiumban Szegedi András, Szikszai István, Ladányi István és Zelizi Mihály társaimmal. Die 17 Junii mentem be vég képen a Collégiumba. Tiszt. Tsétsi János és Sz. NagyMihályi Gergely uraimék Professorságokban és KisPataki János uram séniorságában.

Ao 1727. Husvétkor mentem leg először Innepre Bódvára.

Ao 1729 Die 8 Septembris T. Nagy Gábor uram fiait bé küldvén Patakra, specificé kívánt Praeceptoroknak, a kikkel egész Collégiumban való lakásomban egy asztalon éltem és minden esztendőben Didactrumban adott 30 magyar forintokat. Négy fiai voltanak successive kezem alatt. Nagy Sigmund, N. Sándor, N. Gábor és N. András. Ezt az úri házat soha eléggé áldani nem tudom.

Ao 1734. Praeceptorrá tétettem a Rudimentariában, a mikor T. Tsétsi és NagyMihályi Professzorok amoveáltattak és T. Szathári Mihály és Sárkány Dávid uraimék helyekbe substituáltattanak.

Ao 1735. Primariusságra felvételtem és egyszersmind a Logicában publicus Praesessé tétettem, az hol Isten kegyelme által oly applausussal tanítottam, hogy 5 esztendő Diákok is jártak tanításomat.

Ao 1736. 11 Januarii Rimaszombati mester-ségre lett specifica vocatiom.

Ao 1738. 1 Februarii az iskolától Valet vettem és magamat az Academiai útra készítettem. Die 19 Martii Isten segedelme által 100 körmötzi arannyal és 50 magyar forintokkal kiindulván Rimaszombatból, Miskoltzra érkeztem, az hol Tiszt. Göből Gáspár, Szathmári Mihály és Polgárdi István uraimékkal egybe akadván, 28 Martii Miskoltzról elindultunk Budán által n. Győr felé, az hol Husvét ünnepében mulatván, közzénk akadtanak Sófalvi József, Deáki Sámuel, Bagolts Sámuel és Szoboszlai József kolozsvári betűletes atyafiak, az honnan 11 Aprilis nyoltzan elindultunk és Bétsbe, innen Boroszlóba, innen pedig Berlinbe érkeztünk Bétstül fogva azon egy alkalmatosságon. Berlinből Hamburgumig Postán mentünk, itt pedig Borkum nevű szigetből való hajóssal megalkudván egy-egy aranyban, a tengeren egy hajóban heten utaztunk és mikor az Oceanusra érkeztünk volna, hármán, Én, Deáki Sámuel és Göből Gáspár uraimék elkerültük a tsömört, többi társaink pedig igen nagy hányással szenyvedték az hajókázást. Hajókázásunk 7-ik napján Frisia szélire vetett ki az ellenkező szél bennünket és az Oceanust megútván, kiszállottunk és mentünk Leovárdiába, Frisiának Metropolisába, azután pedig Franequerába. Minek utánna pedig a Franequerai Academiában két esztendeig laktam volna *Melchior, Venema, Laan* és *Conradi* uraimék Professorok idejekben, kijöttem Isten kegyelme által az 1740. Esztendőben.

Igaz Sámuel 1740. szeptember 20-án vette feleségül *Szentandrás Simon Mihály*, szerencsi esperes-lelkész leányát *Sárá*t, akitől 12 gyermeke született s ebből 8 ért nagy kort. Mindezeket szép sorjában s illő módon fölnevelte a nagyon tiszteletreméltó lelképásztori házaspár; 6 leányukat mind lelkészekhez adták nőül, két fiukat pedig szintén isteni szent szolgálatra, lelkészeknek nevelték föl. Ennyi gond és költséges kiadás mellett is a hitből származott, nemeslelkű adományok hosszú sorozatával mutatták meg szívök jóságát és Isten kegyelmének kifogyhatatlan gazdagságát. Az adakozások serie. amely az 1740-ik évben kezdődik s azután évről-éve folytatódik a Diarium végén, ragyogó fényt vet a XVIII-ik századnak egy hitből élő, szorgalmas, takarékos, a földi ja vakkal Isten dicsőségére gazdálkodó református papi család példaszzerű, áldozatos életére. A sok közül csak egy év adakozási lajstomát ragadom ki és iktatom ide:

„1756. Die 5 Jan. Ketskeméti Sigmondnak adtam egy tógát, a melly még ért volna mint egy 3 frtot és annak igazíttatására adtam 10 polturát.

Die 16. Jan. Lebo János, Nagy István és Ketskeméti Pataki Diákoknak adtam 6 véka búzát.

Die 20. Febr. Charitatimban in communione és T. Sértzi György uramnak adt. 7 Mart. 238 denárt.

Die 17 Mart. A Kováts István árvájának adtam 2 véka, aztán ismét 1 véka búzát.

Diebus Paschalibus a Pataki Diáknak 3 máriást, egyéb szegényeknek 2 máriást.

Nb. Néhai B. emlékezetű Professor *Szathmári*

Mihály uram, a mikor Académiákra mentem, adott énnékem is, szokása szerint, egy aranyat, a mikor azt ígértem, hogy minden fiainak meg adom az egy-egy aranyat. Aldott legyen az Úrnak neve, hogy ígéremnek bétellyesítésére meg segített és azt tselekedte, hogy Szathmári Dánielnek meg is duplázhattam, a mit ő neki ígértem Die 10 Mart. 1756 Academica Promotioban adtam neki két aranyat. (Később az aranyakat a Szathmári unokáinak is adta. S. Sz. J.)

Die 2 Junii egy szegény özvegy Asszonynak Vadászón adtam 1 véka búzát. Ebben az esztendőben a vadászati ecclesiának 6-12 dénárt.

In festo Pentecostis a pataki Deáknak és egyéb szegényeknek adta 196 dénárt.

Die 10 Juni. Egy Tétési megégett embernek 1 véka búzát.

Die 23 Juni. Egy szegény Prédikátornak és Mesternek 28 dén.

Die 25. Augusti. A Pataki Collégiumnak 102 dénár.

Die 10. Sept. Solymosinének adtam 1 véka búzát.

Eadem die. A Tiszt. Lebo uram fiainak valami funduskára 10 forint 20 dén.

A Pataki Collégium számára adtam 5 véka búzát és egy Átalag borért 5 forint 4 dén.

Az agentia számára egy átalag asszu szőlő borért 8 forint 16 dén.

Katona Józsefnek 1 máriást és 2 véka búzát.

(Folyt. köv.) *S. Szabó József*

A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete

a minap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen jelen voltak: Rác Gábor altábornagy, Pálóczy Czinke István ref. püspök, Jablonówszki József kísérletügyi főigazgató, dr. Szabó Sándor jogtanár, Forgón Lajos dr. postaigazgató, Okruczky Árpád MÁV főfelügyelő, Zsoldos Benő táblabíró, Szüts Ernő gyógyszerész, Piskóty Ferenc dr. törvényszéki tanácselnök, Bodolay István igazgató, Pálóczi Horváth Zoltán dr., László Ferenc dr., Moskovits Mór dr., vitéz Juhász Jenő dr., Gesztelyi Nagy Ferenc dr. ügyvédek, Lukács Pál számtanácsos, Okruczky Tamás és Haury MÁV felügyelők, Barabás Arnold dr. és Phillipp Ernő dr. orvosok, Gecsey Mihály járásbíró, Katona Endre MÁV főmérnök, Hézsér Zoltán M.T.I főtitkára, Trócsányi György dr. országgyűlési főkönyvtárnok, Szücs Lajos dr. Sz. fővárosi fogalmazó, Meskó Sándor MÁV intéző, Rehó Pál postatakarékpénztári tiszt, Pásztor Zoltán pü. s. titkár, Dakó István mérnök, Szabó Zoltán banktisztviselő és Elekes György sz. orvos.

Panka Károly dr. országgyűlési könyvtárigazgató, elnök üdvözölte a megjelenteket s a közgyűlést megnyitó szavai után és javaslatára Dakó István gépészmérnököt egyhangúan titkárrá választották meg. Azután Piskóty Ferenc dr. törvényszéki tanácselnök javaslatára felkérték Pálóczi Czinke István ref. püspököt, hogy a pataki főiskoláról a rádióban előadást tartson. Ugy szintén megbízták elnök javaslatára Piskóty Ferenc dr. t egy a fő-

iskola érdekében rendezendő műsoros estély programjának kidolgozásával. Ezután Elekes György sz. orvos „A mi osztályunk” címmel előadást tartott. Ebben ismertette Elekes Imre tanárnak pedagógiai módszerét, amelynek egyik eszköze a *diákfalu* és a *diákváros* intézménye volt. A mindvégig érdekes előadást elnök javaslatára a Pataki Krónikában örökítik meg.

Dr. Panka Károly.

KÖNYVISMERTETÉS.

Leibniz: Újabb vizsgálódások az emberi értelemről. Fordította és magyarázó jegyzetekkel ellátta: Dr. Rác Lajos. Az Akadémia filozófiai könyvtára. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása. 8°— 632 lap. — Budapest, 1930.

Sárospataki főiskolánk nyugalomba vonult tudós professzora: dr. Rác Lajos, szívós kitartással végzett nagyértékű tudományos munkássága közben ismételten tudott időt szakítani magának arra, hogy nagy gondolkozók, bölcselők kiváló alkotásait ültesse át magyarra. Nagyértékű az ilyen munka, mert egy filozófus gondolkozása és filozófiai rendszere egyedül csak eredeti alkotásai útján ismerhető meg s a filozófiai gondolkozás is csakis a filozófusok munkáinak az olvasása útján érlelődik.

Rác Lajos fordítói munkájának legszebb gyümölcsét nyújtja *Leibniz: Újabb vizsgálódások az emberi értelemről* c. munkájának magyarra ültetésével. Leibniznek ha nem is korszakalkotó, de mégis különös jelentősége van a filozófiai gondolkozás történetében, az újkori filozófia egyik legnagyobb gondolkozója volt. Az újkori filozófiában két irány küzd egymással, az empirizmus és a racionalizmus fil. iránya. Előbbi a tapasztalatra, utóbbi az észre építi a filozófiai rendszereket. Leibniz az utóbbi irányzathoz tartozik. Speciális jelentősége a filozófiai gondolkozásban egyszer abban áll, hogy a matematika világosságát akarja belevinni a filozófiába, a matematikai demonstrációnak akar döntő szerepet juttatni, a jogi, erkölcsi és teológiai tudományokban. További sajátossága a szubstanciáról szóló tanában van, az u. n. monászokról szóló tanban s az azok között állított harmoniáról való felfogásában. Leibniz azonban nem kizárólagosan racionalista filozófus, elismeri sok részben az empirizmus jelentőségét a filozófiai gondolkozásban, úgy, hogy ő a Kant előtti bölcsélet összes problémáit és törekvéseit egyesítette filozófiai rendszerében.

Dr. Rác Lajos nagy fordítói munkája (franciából ültette át magyarra) bevezetésében pompás ismertetését nyújtja Leibniz bölcséletének. előadja a *Nouveaux Essais* keletkezésének motivumait, ebben főképpen Lockeról szóló polemiját, majd vázlatosan közli a *Nouveaux Essais* főgondolatait. A munkának a fordításáról csak a legnagyobb elismeréssel szólhatunk. A 632 oldalas nagy mű fordítása mindvégig könnyű, élvezetes, magyaros, a nagy filozófus gondolkozását hiven tükröző. Dr. Rác Lajos nagyértékű munkája mellett a legnagyobb tisztelettel adózunk a Magyar Tudományos

Akadémiának is, amelyik a munkát a Gr. Vigyázó Sándor és Ferenc-vagyon jövedelmének felhasználásával kiadta. M. E.

* **A magyarországi református egyház Egyetemes Névtára az 1930—32. évekre.** A református egyetemes konvent megbízásából kiadta a Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. Bolti ára kötve 12 pengő. Budapest, 1930. — Hatalmas kötetben jelent meg a református egyház egyetemes névtára. Nagy szükség volt már a megjelenésére. A legnélkülözhetetlenebb címek megkeresésére nem volt megbízható útmutatónk. A Névtár kiadását Egyetemes Konventünk határozta el és Dr. Kiss József konventi titkár végezte a szerkesztés munkáját, az ő pontossága és gondossága kezesség is a Névtár megbízhatóságára nézve. Ha hibák fordulnának elő, a szerkesztő lelkiismeretessége azokat az adatszolgáltatás esetleges hiányára hárítja vissza. A szerkesztésnél helyes elvek érvényesültek és a Névtár használata nemcsak anyagi természetű érdekeltséget elégíthet ki, hanem hasznos szolgálatot tesz egyházunk lelki érdekei szempontjából is. Hibák után mi nem is vadászatunk. De azt megjegyezzük, hogy a 125. lapon az az adat, hogy a sárospataki főiskola az 1539. évben keletkezett, nagyon téves.

Határokon túlról.

Péter Mihály püspök körleveléből.

A mi legközelebbi ref. testvéreink az elszakított tiszáninneni kerületben sok nehézséggel küzdenek. Lelküket erősíti Péter Mihály püspök újévi körlevele.

A szép és megindító hangú körlevélből közöljük a következőket:

„Általános tapasztalat, hogy mai iskoláink, különösen magyar nemzeti szempontból nem töltik be hivatásukat, bár nekünk erre a békeszerződések biztosítékot nyújtanak. Azért van tehát szükség a belmissziói körökre, hogy azokban általában véve egész népünk, de különösen ifjuságunk hit- és nemzeti buzgalmat nyerjen. Hitbeli és nemzeti érzést a szlovák iskolák nem plántálhatnak be a magyrs gyermekekbe. Minden gyermek a saját iskolájába való. S miután ezen utamon fájdalmasan tapasztaltam, hogy számos magyar református szülő járhatja már szlovák iskolába gyermekeit: az ilyen szülőket ettől a könnyelműségtől óva intem. Mert vajjon milyen református magyar ember lesz azon gyermekekből, akik összes ismereteiket szlováknyelvű iskolában szerezték? Fognak-e tudni ezek a gyermekek magyarul írni olvasni, fognak-e tudni szülőiknek, rokonaiknak magyar levelet írni?

Ha az ilyen iskolákba azért küldik némely szülők gyermekeiket, mert a tankönyveket stb. nem képesek megvenni, a legnagyobb szigorúsággal és felelősséggel utasítom a presbiteriumokat, hogy az ilyen gyermekek részére az egyház pénztára terhére szerezzék be ezeket; amely szülők pedig abból a hibás felfogásból tanítatják ott gyermekeiket, hogy az államnyelvet elsajátítsák:

figyelmeztetem őket, hogy magyar iskolában is meg lehet tanulni az államnyelvet, mert bizonyos számú szlovák órák azokban is vannak.

Gondoljátok meg azért, hogy gyermekeitekért számadással tartoztak és úgy állhattok meg az Ur ítélőszéke előtt, ha így szólhattok majd: „Aki- ket nékem adtál, megőrizém és senki el nem veszett közülük.“ Ez illik nemcsak a magyar, de a szlovák hivekre is. Egyházunk becsületéről van szó, ne szégyenítsük meg őseinket, akik saját erejükből már főiskolákat és közintézményeket tudtak teremteni. Nincs tanítóképzőnk, már mostanig is irtózatosa a tanítóhiány. Ha ez tovább tart, megrendülnek egyházunk alapjai: maguk az egyes egyházak és így összedől egész anyaszentegyházunk.

A mi református egyházunk a volt magyar államban tökéletes autonómikus szabadságot, védelmet és támogatást talált; mai helyzetünkben ezt nem mondhatjuk, bár lojálisak vagyunk az állammal szemben, napról-napra szakadatlanul, számos sérelem sújt bennünket, egyházi, iskolai önkormányzatunk, lelkészeink, tanítóink, lelkész-özvegyeink, egyetemes egyházunk, nyelvünk, kulturánk területén, holott békeszerződések, állami törvények biztosítják jogainkat.“

A püspöki körlevelet az egyházkerület összes diplomáiban, a szószékről olvasták fel a lelkészek.

Az erdélyi ref. nőszövetségek konferenciája. Öt napos konferenciára gyűltek össze az erdélyi ref. nőszövetségek dr. *Makkai Sándorné* elnöklete alatt. A konferenciák tárgysorozatán szerepelnek a következő tárgyak: iskolaügy, háziipari ügyek, gyermekmenhely, a cselédügy, a papné otthon, a leányszövetség és a család kérdései.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyász hír.** *Nagy Béla* I. éves tanítóképző-intézeti növendék e hó 11-én, párnapos betegeskedés után hirtelen elhunyt. Szívszélhűdés ölte meg. Jólelkű, szelíd, törekvő ifjú volt, nagy ambícióval készült a tanítói pályára. Elhunytát hozzátartozóin kívül mélyen fájlatják tanárai s tanulóitársai. Miskolcon temették el. Legyen áldott emlékezte!

— **Egyetemes tanügyi-bizottsági gyűlés.** Az egyetemes tanügyi-bizottság ülése 1931. évi febr. hó 16—17. napjain lesz Budapesten, a konventi székházban.

— **Dr. Antal Géza püspök előadása az Országos Nemzeti Klubban.** Január hó 14-én fényes közönség előtt tartott Dr. *Antal Géza* püspök előadást az Országos Kaszinó földszinti termében a holland—magyar kapcsolatokról. A kulturális kapcsolaton kívül kiemelte a dunántúli ref. püspök a sokszor meglepő politikai vonatkozásokat is.

— **Szívünk szerinti hangok.** A *szlavóniai* egyház jelentéséből olvassuk: „Az egyházmegyei tanács figyelembe véve azt, hogy nem a gyülekezet van a lelkészért, hanem megfordítva s egyházi törvényeink a lelkészek számára se vasárnapra, se hétköznapra *hivatalos órákat* nem írnak elő,

szükségesnek és helyesnek tartja, hogy a lelkész a hivatalos óráktól függetlenül hiveinek *mindenkor rendelkezésre álljon.*“

— **A budapesti konferencia programja.** Amint mult számunkban jeleztük, a budapesti ref. theol. akadémia ezévi konferenciáját febr. 10—11—12. napjain tartja. A konferencia tárgyai és előadói a következők: „Eszményeink és kötelességeink a református gyülekezetek szociális munkássága terén“ (*Györy Elemér*). „Az újabtkori kutatások és a Szentírás“ (*Dr. Kállay Kálmán*). „A próféták igehirdetése“ (*Hamar István*). „Az öske-resztyén igehirdetés“ (*B. Pap István*). „A reformáció elterjedése és az új történelmi értékelés“ (*Dr. Csekey Sándor*). „A református dogmatika tanítása a Szentírásról“ (*Dr. Sebestyén Jenő*). „Magyar reformátusok a nagyvilágban“ (*Dr. Benedek Zsolt*). „A kálvinizmus irodalomformáló ereje“ (*Dr. Ravasz László*). A konferenciát bevezető úrvacsorai istentisztelet tartására *Uray Sándor* debreceni lelkész, az esti áhitatok tartására *Marjay Karoly* mezőturi, *Sebestyén Andor* budapesti és *Dr. Enyedy Andor* miskolci lelkészeket kérték fel. A konferenciára, mint eddig is, *kedvezményes vasúti jegyeket* szerez az akadémia igazgatósága.

— **Lelkészválasztás Debrecenben.** A Dr. Révész Imre egyetemi tanárrá való kinevezésével megüresedett lelkészi állásra Debrecenben Papp Imre, debreceni vallásitanító-lelkész választották meg, aki a nyáron Dr. Diószegi Mihállyal szemben kisebbségben maradt.

— **Nagylelkű adományok.** Az a veszély fenyegette a pataki főiskola egyik gimn. tanulóját, hogy anyagi okokból kénytelen félbeszakítani tanulói pályáját. Mert, bár jeles tanuló, iparos szülei a teljes anyagi leromlás mellett képtelenek voltak támogatni, hogy a főiskolai kedvezményekkel nem fedezett részt kifizesse. Ekkor fordult egyik melegszívű igazg. tanácsosunk a debreceni és szabocsi fiókokhoz. A pataki lélek most is megszólalt s előbbiből 30 pengőt küldött dr. *Debreczeni Barna* kormányfőtanácsos, utóbbiból 100 pengőt *Barth Ernő* p. ü. tanácsos, mint a tagok közt ejtett gyűjtés szép eredményét.

— **Kálvin-szövetségi kultúrdélután Miskolcon.** A miskolci Kálvin szövetség III. körzete 11-én a Pálóczy-utcai gyülekezeti teremben szép programmú kultúrdélutánt rendezett. A délutánon énekszámokkal szerepelt a Református Vegyeskar, szólóénekkal *Szabó Ilonka*, hegedűjátékkal *Györi Nagy István*, özv. *Tóth Kálmánné* vallásos költeményeit, dr. *Balázs Győző* egy novelláját olvasta fel nagy tetszés mellett. A délután magva dr. *Vasady Béla* theol. igazgató előadása volt, melyben előadó éles okfejtéssel, szellemes gondolatok sorozatával, megkapó és nagy hatást kiváltó készséggel bilincselte a hallgatóságot a „Bizalom lélektani összetevőiről“ szóló érdekes témához.

— **Miskolc.** (A zárójelbe tett számok az 1929. év adatai). *Keresztelés:* 458 (380). *Meghalt:* 280 (330) egyháztag; a szaporodás tehát 178 (50) lélek. *Házasságot kötött:* 144 (154) pár; ebből tiszta református 53, vegyes 91. *Reverzális kötetett* 108 esetben, melyek közül 55 a ref. egyház javára,

53 kárára történt. A javunkra kötött reverzálisok többlete 2 (13). (1928 előtt többnyire 20—30 volt a javunkra adott reverzálisok többlete.) *Áttért*: a ref. egyházba 71. *Kitért*: 26 egyén; áttérők többlete: 45. Az egyház kiszámított lélekszáma: 16266.

— **Az ózdi misszió-egyház statisztikája.** Született fi: 59, nő: 54, összesen: 113. Törv: 105, törvénytelen: 8. Meghalt fi: 26, nő: 13, összesen: 39. Konfirmáltatott: 28, melyből fi: 16, nő: 12. Házasságot kötött: 34 pár, melyből tiszta pár: 9, vegyes pár: 25. Ebből reverzalist kötött javunkra: 15 pár, 2 pár nem kötött reversálist. Reversális volt kárunkra: 8 esetben. Az úrvacsorával élők száma: 1900 lélek volt. *Kitért* tőlünk: 3 fi, nő egy sem, összesen: 3. *Áttért* hozzánk: 15 fi, nő: 7, összesen: 22. Missziói egyház lélekszáma: 2300—2400 lélek között ingadozik. Szegény gondozásra 1800 P. fordított.

— **A sárospataki ref. egyház statisztikai adatai** az 1930. évről: született fi: 41, nő: 43, összesen: 84, (102); meghalt fi: 29, nő: 35, együtt 64, (55) konfirmáltatott fi: 22, nő: 31, összesen: 53, (67) templomunkban megáldatott: 22 pár, ebből tiszta 10, vegyes 12, javunkra reversálist adott 9 pár, kárunkra 15 pár, ebből vidéki 4, hozzánk tért 8 fi, 9 nő, együtt 17, (11) *kitért* 1 fi és 1 nő, együtt 2, (3). Zárjelben a múlt évi adatok vannak. Amilyen örvendetes az áttérők száma, olyan szomorú a reverzális statisztika, amelynek kedvetlenségét az is magyarázza, hogy a Bodroglóköztanyavidék pasztorációja nagy nehézségekkel jár.

— **A diósgyőri egyház 1930. évi statisztikai adatai.** Született: 102. Konfirmált: 69. Esküdt: 53 pár. Tiszta: 12. Reversális javunkra: 16. Kárunkra: 14. Hozzánk tért: 14 fi, 11 nő. Úrvacsorázók száma: 3868. (Tavaly 3311) A három istentiszteleti helyen 2 templom, 1 imaterem körülbelül 87000 lélek fordult meg. *A vasgyári egyház rész külön statisztikai adatai:* Bibliaköri órákon résztvevő: 4400, háziistentiszteleteken: 600, vasárnapi iskolai órákon: 6400 lélek. A 28 presbiter közül átlag minden istentiszteleten 11 volt jelen. Mind a hét alkalommal vett úrvacsorát: 17 presbiter, 1—2-szer: 4 presbiter. Perselypénz ebben az egyházzásban 1228 P. 36 f. 1925 óta az úrvacsorázók statisztikája a vasgyári egyházzásban: 1925: 460, 1926: 974, 1927: 1247, 1928: 1465, 1929: 1822, 1930: 2131.

— **Érdekes statisztika.** Az amerikai „The National Student Council” (nemzeti diáktanács) az új iskolai év megindulásakor tartott seregszemléjében érdekes statisztikát közöl. Megállapítja, hogy világszerte nagyobb hadsereg indul neki az élet küzdelmeinek, mint a világháborúban. Az amerikai felsőfokú iskolákba egy millió tanuló iratkozott be. A statisztika ránk nézve is tanulságos része ott kezdődik, ahol a teológiákat is szemle alá veszi. A nagy diákseregnek csak elenyésző százaléka megy lelkésznek. Minden 574 tanuló közül 298 van megkeresztelve s közülük csak egy lesz pap. Az amerikai teológiáknak megfelelően háromszázöttsöt kimutatásokat ad. A

keresztényeket véve alapul legmagasabb volt a papok száma 1892-ben, akkor 100 ezer egyháztagra esett száz lelkész, 1895-ben 90, 1898-ban 70, 1901-ben 60, 1904-ben 60, 1907-ben 50, 1910-ben 40, 1913-ban 35, 1916-ban 30, 1919-ben 28, 1922-ben 21, 1925-ben 39, 1928-ban 40. Az elmúlt két év alatt rohamos javulás észlelhető, sőt a legújabb angliai és amerikai jelentések szerint, annyian jelentkeznek a teológiákra, hogy egyes főiskolák életében alig volt rá példa. Egyes felekezeteknél így is paphiány van. Például az epizkopálisok papjaiknak 34 százalékát más egyházközségek köréből nyerik. Általában nincsenek nagyon kétségbe esve a sok paptól. Egyetemes szempontok vezérlik őket, ezekbe pedig beleesik a nem keresztény népek óriási többsége is, akiknek szintén szükségük van lelkipásztorokra. Egy figyelemre méltó szempont a lelkipásztorképzésnél!

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodiak figyelmébe.

Miután minden egyház megkapta az új: *Istentiszteleti Rendtartást*, a nekem adott rendelkezés szerint figyelmeztetnem kell minden lelkész testvéremet arra, hogy az egységes Liturgia bevezetése, minden lelkészre és egyházra nézve annyira kötelező, hogy a tavaszi egyházlátogatás alkalmával, az egyházlátogatók minden egyházban, a helyszínen fogják megállapítani, hogy az új liturgia bevezetett-e avagy nem. A kötelességmulasztók fegyelmi vétséget követnek el. E rendelkezésemnek tudomásul vételét annnyival is inkább kérnem kell, mert az esetleges ellentállók kimélet nélkül fegyelmi alá lennének vonva.

2. A múlt esztendőben elég bőven küldöttem gondnoki számadási íveket minden gyülekezet számára. Irodámban csak egy néhány üres példány van. Az egyházmegyei pénztár szűkös anyagi helyzetére való tekintettel, nem igen szándékozom új nyomtatványokat készíttetni, abban a reménységben lévén, hogy csak kevés helyre kérnek-e a nyomtatványból lelkésztestvéreim. De ha minden áron szükségét látnám új nyomtatványok megkésztésének, akkor rendelkezni fogok. Épen ezért postafordultával, egy levelező lapon jelentse be hozzám minden lelkésztestvérem az igényét.

3. Többen azt kérdezték tőlem: *Miféle kérdő ívet kell kitölteniök?* . . . Feleltem: A Konvent által még a múlt év végén megküldött kérdőíveket kell kitölteni és hozzám január 20-ig megküldeni.

Testvéri köszöntéssel:

Farkas István
esperes.

Szerkesztői üzenetek.

V. P. B—s. Örvendek, hogy a Kicsi szív zúgó tengerpóétája megkerült. A szomorú helyzeten valahogy változtatni kellene. — M. K. A—sz. Levelet írok.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Meg egyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak:		
		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Sütő Kálmán:* A Református Védőszövetség. *S. Szabó József:* Kétszázéztendő református papi Diárium. (Vége.) — Református nők konferenciája. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész — Szerkesztői üzenet.

A Református Védőszövetség.¹

Nem gondoltam volna, hogy akadjon református lelkész, aki a Ref. Védőszövetséget ellenezni fogja, vagy akárcsak akadályokat gördítene is annak útjába a kishitűség, kételkedés, aggodalmaskodás magvainak az elhíntetésével. Hiszen nem kell egyéb hozzá, csak a Védőszövetség alapszabálytervezetének a figyelmes átolvasása s bárki azonnal meggyőződhetik, hogy itt egy olyan nagyszabású, átfogó gondolatról, olyan nagyszerű célkitűzésről van szó, amelyen a ref. egyházban a reformáció óta fel nem merült. Egy olyan elhanyagolt munkamező munkabavételéről, amelyre az idők jele ellenállhatlan erővel kényszerít és amelynek lelkes, együttes felkarolása gazdag aratással, bő gyümölcsözéssel biztat, — további elhanyagolása pedig református egyházunk jövőjének igen szomorú képét állítja elénk. A szociális és karitatív munkáknak országos és egyetemes felkarolásáról van szó a magyarországi református egyház keretén belül. Minden testi és lelki nyomor intézményes megenyhítéséről, erre szolgáló intézmények megerősítése s újának a létesítése s fenntartása által, az egész magyar ref. egyháztársadalom beszerzésével s évi rendszeres támogatásával. Emellett a célkitűzés mellett minden más meglévő belmissziói intézményünk vagy alakulásunk célkitűzése eltörpül, mert ilyen átfogó, egyetemleges célkitűzése egynek sincs a szociális és karitatív munkákat tekintve. Amazok célkitűzése, munkája vagy részleges, vagy helyi érdekű, s az erők szétforgácsolására vezet. A Védőszövetség általános, egyetemleges s az egész ref. egyháztársadalom bekapcsolódása révén, az erők egyesítésével rendelkezésre álló anyagi erőit úgy szándékozik felhasználni, hogy azok mindig a szükségesség által parancsolt sorrendben létesítendő intézmények felállítására s fenntartására fordíttassanak.

Ha tehát a Védőszövetségnek van a legátfogóbb célkitűzése, az a kívánatos, hogy az erők egyesítése céljából az egész református egyháztársadalom e köré tömörüljön s egy szívvel-lélekkel, áldozatos lelkesedéssel karolja fel a Védőszövetség ügyét. Emellett azonban a szoroson vett belmissziói célokat szolgáló alakulások is megmaradhatnak, hiszen azoknak legtöbbszörre más a célkitűzése, mint ezé. A Kálvin Szövetség is megmaradhat, ahol már megalakult, ha már nagyon ragaszkodnak hozzá. De ennek megléte még nem teszi feleslegessé a Védőszövetséget, mivel célkitűzése sem egészen azonos, szociális és karitatív programja sem olyan széleskörű, átfogó, mint ezé. A Kálvin-Szövetség megférhet a Védőszövetség mellett, mint ágegyesület. Ha azonban arról van szó, hogy melyiket a kettő közül? akkor habozás nélkül a Védőszövetséghez kell csatlakoznunk, mert átfogó programjánál fogva ez biztat a legnagyobb sikerrel anyaszentegyházunk jövője szempontjából. Azé az egyházé a jövő, amelyik a legnagyobb sikert tudja felmutatni a szociális bajok orvoslása terén és amelyik a szeretet-munkákat intézményesen és a legnagyobb sikerrel gyakorolja.

A helyi fiókoknak a taggyűjtés, pénzbeszedés, továbbítások a hivatása. Külön belmissziói munkákat jelölni meg ezek hivatása gyanánt felesleges volna, mert a Védőszövetség nem erre a célra alakult. Lesz ezeknek ügyis elég dolguk. Hiszen a taggyűjtés, a gyülekezet konfirmált tagjainak beszerzése, a tagdíj beszedése, kezelése, havonként a körzeti vezetőhöz való elküldése, az új konfirmált gyülekezeti tagoknak évről-évre, újra, meg újra tagül megnyerése, a Védőszövetség iránt való lelkesedés folytonos ébren tartása, — a fiókoknak éppen elég munkateret biztosít. — És bizony egy ilyen nagyszabású szervezetnél nem lehet kis apparátussal dolgozni. Ez azonban nem baj. Sőt! Mennél több a munkába állított egyének száma, annál nagyobb siker remélhető.

Az mellékes, hogy a Védőszövetség az ORLE tulajdona. Hiszen közel negyedszázad alatt meggyőződhetett már mindenki, hogy az nem akar

¹ E lelkes cikk mellett legközelebb egy mindenkifőlt illetékes toll fogja a Ref. Védőszövetség és Kálvin-Szövetség viszonyát kifejteni. Sütő Kálmán cikkét is szívesen közöljük, mint amellyel a kérdés tisztázása megindul.

egyház lenni az egyházban, hanem az egyesületben rejlő erővel az egyház támogatására siet. E vállalkozásával is egyenesen egyházi érdekű célt szolgál. Egyébként is a Védőszövetséget az egyetemes egyház védelme és irányítása alá helyezi. Miért lenne hát kifogásolható az, hogy a Védőszövetség az ORLE tulajdona? Bizalmatlanságra nincsen semmi ok!

A lelkészeket illetőleg a legkényelmesebb bizonyára az volna, ha a világiak végeznék a propaganda-munkát. De nem azt mondanák e erre a világiak, hogy „hát a lelkész hol van?” — Egy ilyen óriási fontosságú ügy propagálását lehet-e a lelkésznek másra hárítani, önmagáról lerázni? Nem, a propagandát minékünk lelkészeknek kell vezetnünk, azonban igen célszerű, ha megnyerjük ehhez segítő társakul a világiakat is. Együtt többre megyünk, de magunkat a propaganda munkából ki nem vonhatjuk. Hiszen nem a mi saját ügyünkről, hanem az egyetemes egyház érdekéről van szó!

Sajnos, ezideig nem volt anyaszentegyházunk kebelében olyan alakulat, amely a szociális és karitatív feladatok megoldását az élet egész területére kiterjedő átfogó programmal tette volna feladatává. Ezért van szükség a Védőszövetségre.

A Ref. Védőszövetség nagy célkitűzését olvasva, akaratlanul is a nagy drámaíró szava jut eszünkbe: „Csak hódolat illet és nem bírálat!” Egy ilyen nagyszabású gondolattal szemben el kell némulnia minden gáncsnak, kishitűségnek, kétségkedésnek és aggodalmaskodásnak és fel kell ébredni mindnyájunkban a szent ügy iránt való fellelkesülésnek és annak a szilárd elhatározásnak, hogy annak lelkes szószólói, apostoli buzgóságú harcosai leszünk. — Félre tehát a kishitűséggel! Lépjünk ki a küzdelem terére s legjobb erőnk latbavetésével igyekezzünk mindenütt a presbitériumot és az egész gyülekezetet megnyerni a nagy eszmének. Alakítsuk meg a helyi fiókokat, toborozunk lelkes buzgósággal tagokat szünet nélkül, folytonosan a diadalomig! — Gyengének érezzük magunkat a nagy feladathoz? Nosza kérjünk segítségét a Központból. Az jön, — Isten segít.

Sütő Kálmán.

Kétszázestendős református papi Diárium.

(Folyt. és vége.)

Katona Józsefnek 1 máriást és 2 véka búzát. Die 12 octobris. Esztergomi Gábrisnak 1 zsák búzát.

Karácsonykor a Pataki Diáknak adtam 1 rhénes forintot.

Szentgyörgyi Sámuelnek Akadémia Promotióban 102 dén.

Igy megy ez évről-évre. A pataki kollégium, legátus, supplikans diák, külföldi akadémiára menő ifjú, szegény mester, prédikátor, egyház, templom állandó tétele az adakozásoknak. Igaz Sámuel háláját minden irányban igyekezett igaz szívvel kimutatni. A segélyezettek között olvassuk pl. egy párszor volt tanárjának, a szerencsétlen Csécsi Jánosnak (ifj.) a nevét is, aki állásától megfosztatva, nagy szükségben tengette életét. Az Igaz Sámuel egyik

bejegyzése pl. így szól: „1757. Die 20 Aprilis. Ö. Tétsi János régi Professoromnak panaszolkodó levelére küldtem 1 körmóc bányai aranyat.”

Végül pillantsunk bele a napló alapján özv. Igaz Sámuelné, vagy ahogy ő magát nevezte: *Árva Simon Sára* szép és hívő lelkébe, mellyel a fennkölt *Árva Bethlen Katához* méltóvá teszi magát a maga kis körében. Ugyanaz az istenes élet, hang és lelkület nyilatkozik följegyzéseiben.

„Az 1770 ik esztendőben — folytatja férje halála után a naplót — áprilisnak 4. napján hívott a szabados tselekedetű Isten engemet Simon Sárát a siralmas özvegységre és gyermekeimet az keserves árvaságra, mind az által sűrű siralmim között is ditsőitem az Istennek szent nevét, hogy Igaz Sámuel, ezt a maga hűséges szolgáját és jó lelkű férjet és kegyes atyát énnékem eddig is adta. Ő szent felsége, az ígéreteiben változhatatlan Isten láttassa meg én rajtam és az enyémeken a maga fogadásának bé telyesedését, lészek — úgymond — Istened te néked és a te magodnak te utánnad, hogy mind örökké ditsőitessék az Istennek szent neve az enyéimektől és minden hívektől is. Ámen.”

Az adakozásokat, kisebb arányban, de ugyanolyan szívvel folytatta Árva Simon Sára férje halála után is. Ime naplója: „Mivel a hatalmas Istennek tetszéséből megfosztattam rend szerént való minden jövedelmemtől úgy hogy többé se szántásom, se aratásom nintsen, azért kezemenl lévő jövedelmetskémből adtam a S. pataki tanulóknak tíz köből búzát sákjaival együtt igen jó indultból.” Tanulók, egyházak, szegények egyaránt érzik jótékonyágát. Szíve repes örömeiben, mikor fiai felnövekedve, a lelkési pályán szépen haladnak előre.

„1782 ik eszt. augusztusnak 22. napján — írja — ment el házamtól kedves fiam, *Igaz Sámuel* académiái u'jának foltatására, a mellyért áldott légyen az irgalmas Istennek sz. neve, hogy bé telyesítette az én buzgó kívánságomat s kéréseimet ő eránta.

1784-dik eszt. 24. novemb. jött haza kedves fíjam, *Igaz Sámuel* bujdosásának szerentsés végbe vitelével, ditsőitessék örökké az irgalmas Isten ez nagy segedelméért.”

Ez az Igaz Sámuel, aki később Erdőbényén, azután Miskolcon lett lelkész, volt a Magyar Kurir és a Hébe szerkesztőjének az apja. A Diárium ismertetését ezzel be is fejezzük.

S. Szabó József.

Református nők konferenciája.

A budapesti ref. teológiai akadémia februári konferenciájával kapcsolatban, úgy a vidékről feljövő, mint a budapesti református nők (asszonyok és leányok) számára szeretnénk alkalmat adni meghitt találkozóra Isten igéje körül, valamint a mi. ket közvetlenül érdeklő előadások meghallgatása és azok fölött való eszmecsere keretében.

Miután a teológia által rendezett konferencia az idén nem lesz zártkörű (azaz csak férfiak vagy lelkészek számára rendezett) és így azon nők is résztvehetnek, nem akarjuk elvonni a nőket az azon

való részvételtől, tehát a 3 napos konferenciának csak egy délelőtti és egy délutáni — amikor elvontabb tárgyakról lesz szó a konferencián — vonulunk külön mi nők.

Vagyis: február 10-én, kedden d. u. 5 órakor hallgatjuk meg Karászy Ilona tanárnő előadását és utána bibliaórát tartunk.

Február 11-én, szerdán d. e. 10 órakor ülünk ismét az Ige köré és utána egy előadást hallgatunk meg: „Korunk milyen új követelmények elé állítja a nőket” cím alatt. Az előadást eszmecsere követi.

Ez a konferenciánk természetesen nem lesz azonos az eddigi januári konferenciák alkalmával tartott Ref. Lelkésznek Szövetségének zártkörű közgyűlésével és konferenciájával, mert azt az idén a dunántúli egyházkerület lelkésznei rendezik meg tavasszal Pápán.

Szeretettel hívunk és várunk tehát úgy vidékről, mint Budapestről minden érdeklődő református asszonyt és leányt. A vidékiek legkésőbb február 5-ig jelentsék be vasúti félúti utazásra szóló igazolványok igénylését: a Református Theológiai Akadémia Igazgatóságánál, ahonnan postafordultával megkapják. — Budapest, 1931 január hó 13. Novák Olga s. k. titkár. Dr. Ravasz Lászlóné s. k. a Ref. Lelkésznek Szövetségének elnöke.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **B. e. Dr. Szánthó Gyula jogtanár emlékezete** címen szép előadást tartott a Pataki Diákok Budapesti Egyesületében 1930. december 12-én Sz. Lukács Pál. A kiváló tanárról többek közt a következőleg nyilatkozik: Sz. Gy. „prédestinált jogtanár volt, hivatásszeretete, széles tudása és szárnyaló előadóképessége a legkiválóbbak színvonalára emelte. Lelke mélyén ég a vágy, hogy tanítványaiból jogászokat neveljen és a tudás vágyát felébressze bennük, midőn arra biztatja őket, hogy igyekezzenek a nyugati kulturnépek nyelvét elsajátítani, hogy azok jogéletét intézményekből ismerjék meg. A mester maga alapos ismerője a nyugati életének s midőn szemléletet tart ezek fölött, a tájékozottság biztos lépéseivel mozog az idegen tereken.

— **Ajándék a főiskolai nagykönyvtárnak.** Utóbbi időben a köv. ajándékokat kapta a nagykönyvtár. Halászy Józsefné lelkészözvegytől 78 db. könyvet, Hodossy Béla ny. igazgatótól pedig több évfolyam újságot. Fogadják érte a könyvtár halás köszönetét.

— **Öntudatos gyülekezeti élet** körvonalai kezdenek kibontakozni az evangélikusokból és reformátusokból álló *ormospusztai* kis misszióegyházban. A teljesen kath. hatások alatt élő hívek vallásos öntudatának különös súlyt a bányatelep vezetőinek magatartása ad, akik szívvel-leléssel protestánsok, akiknek figyelmét a mintegy 300 tagot számláló szörványra Nagy Sándor, hitoktatással megbízott s.-lelkész irányította rá. Gazdagon áldottak és gyümölcsözők a vallásos estélyek, amelyeken hitünk alaptételei képezik az előadások tárgyát. Előadást tartottak eddig: Szigethy Ferenc ref. lelkész a *munka és hit*, Ligeti Ede ev. lelkész

az *imádkozás áldásai*, Salamon Gyula ref. lelkész a *reformáció mélységei*, dr. Zsiros József theol. tanár a *protestáns kegyesség alapmotívumai* címmel. A kántori teendőket dr. Fekete Gyula rokkant főhadnagy végzi Boros Sándor gondnok segítségével. Lelkes pártfogója és munkása a gyülekezeti munkának Kellner Béla bányafőleltgyelő és családja, továbbá dr. Fekete Aladár bányatelepi orvos. Isten vigye diadalra az áldozatos lelkek megkezdett munkáját!

— **A sárospataki „Kálvin-Szövetség” előadássorozatának programja.** Előadásokat tartanak: Jan. 22-én. Marton János: Gyülekezeti és iskolánk multjából. Jan. 29-én. Dr. Trócsányi József: A jelenlegi gazdasági válság okai. Febr. 5-én. Dr. Izsó Bertalan: A gazdasági kibontakozás útjai. Febr. 12-én. Szabó Zoltán: Gyülekezeti életünk tanulságai. Febr. 19-én. Dr. Trócsányi József: A Tokaj-Hegyalja jövője. Febr. 26-án. Dr. Gulyás József: Az iskolai építkezések. Márc. 5-én. Tárcezy Árpád: A pataki vár története. Márc. 12-én. Szathmáry Lajos: Ponyvairodalom és igazi irodalom. — Az előadások minden csütörtökön este 6 órakor a ref. elemi iskolában tartatnak.

— **Választás.** Az olaszliszka gyülekezet a kebelében halálozás folytán megüresedett kántortanítói állást sárospataki ref. tanítóképző-intézetünk külföldön járt, jeles képesítésű volt növendékével: Rátkay Lászlóval töltötte be. Munkamezején kísérje Isten áldó kegyelme!

— **Versenytervezési ajánlatok.** A sárospataki főiskola gimn. internátusához, melynek 2 emeletes épülete tető alatt áll az internátusi telken, a vízvezeték, központi fűtés, gőzmosóda, csatornázás és villanyvilágítás bevezetésére a versenyajánlatok beérkeztek. Schulek János műépítész az ajánlatokról szakvéleményét már elkészítette. A versenyajánlatok felett az igazgató-tanács elnökségének felhatalmazása alapján az építési szűkebb bizottság a napokban dönt.

— **MEKDSz széniorosztályának téli konferenciája** jan. 30 án d. u. 4 órakor kezdődik, amelyen a szénior osztály helyzetével, feladatával és céljával fognak foglalkozni. A diák-konferencia után — febr. 3-án, d. u. 5 órai kezdettel szénior-estet tartanak. Ez utóbbi programja: Bizonyágtételünk akadályai, lehetőségei és módszerei. Befejező áhítat: „Hogy mindnyájan egyek legyenek” címmel. Kedvezményes vasúti jegyek kaphatók. A szövetség központi helyisége: Bpest, IX. Úllői-ut 19., II. 4.

— **Új ifjúsági egyesületek.** Olaszliszkán az új esztendővel lelkes ifjúsági munka vette kezdetét, melyben a leányok és fiúk szinte versenyeznek egymással. A *Leányegylet* vezetői a következők lettek: elnök: Szegedy Juliánna, alelnök: Millik Mária, titkár: Kovács Kornélia, jegyző: Lengyel Jolán, ellenőr: Jerebák Juliánna, pénztáros: Szilvási Ilona, könyvtáros: Takács Jolán, bizottsági tagok: Mokri Zsuzsanna, Tóth Mária és Kovács Zsuzsanna. — Az *Ifj. Egylet* tisztikara pedig így alakult: elnök: Rátkay László, alelnök: Bihary Gyula, titkár: Szécsi Gyula, jegyző: Vitányi Béla,

ellenőr: Matolcsi Ferenc, pénztáros: Migléczy András, könyvtáros: Vályi Gyula, bizottsági tagok: Migléczy Gábor, Bíró Barna és Szepesy József. Mindkét egyesület megválasztotta még: fegyelmi- és beteglátogató bizottságát, háznagyait és a templomi rendet ellenőrző bizottságot, neveiket azonban helyszűke miatt nem közölhetjük. Az egyesületek számára Lengyel Gyula egy sakkkészletet ajándékozott.

— **Meghívó.** A Magyar Kálvin Szövetség 1931. január 28-án szerdán d. u. 1/2 6-órakor a budapesti ref. egyházközség gazdasági hivatalában (IX. Kálvin tér 7. I.) *választmányi ülést* tart, melyre szíves megjelenését kéri. Budapesten 1931. január 19-én Atyafiságos szeretettel *Bernát István* s. k. világi elnök.

— **Külmisziói Füzetek.** A Magyar Evangéliumi Ker. Missz. Szövetség kiadásában egy külmisziói füzet sorozat indult meg „*Külmisziói Füzetek*” címen. E negyedévenként megjelenő sorozat minden egyes száma nagyon érdekes történetet hoz a különböző misziói mezőkről, a külmiszió hőseiről és misziói munka eredményeiről. Az első szám, amelynek címe: Rafaravávy Mária és az evangélium, Afrika keleti partjai mellett elterülő Madagaszkár szigetére vezet bennünket és az első keresztyének küzdelmeit és mártíromságát festi le. A történetet Rabenasoló madagaszkári lelkész írta, aki néhány hónapja nálunk is járt s aki megkapó elevenességgel rajzolja meg az ottani keresztyének hitét és életét. Vallásos összefüggéseken való felolvasásra rendkívül alkalmas. A „*Külmisziói Füzetek*” mindenki által könnyen hozzáférhető, mindössze 20 fill-be kerül egy-egy száma. Ez év folyamán megjelenő 4 szám ára, az előfizetést előre beküldve, *portómentesen 70 fill.* Megrendelhető Budapest, IV. Vámház krt. 12. III. 12. (Hajnal kiadóhivatalában.)

HIVATALOS RÉSZ.

Az Országos Református Lelkész-Egyesület Elnökétől.

16/1931. szám.

Kérelem

valamennyi ref. egyházmegye Esperéséhez és egyházmegyei Lelkész-Egyesület elnökéhez és Nt. tagjaihoz.

Nagyiszteletű Szolgatársaim!

Az ORLE határozata és állandó gyakorlata alapján azon célból, hogy a lelkészek önképzése ügyét előmozdítsuk és bizonyos fontos elvi és gyakorlati kérdésekben egységes közvélemény kialakulását elősegítsük, a f. évi egyházmegyei gyűlések és lelkési körök tárgyalási anyagát a következő három kérdéssel bővítjük ki:

A) Tudományos tétel:

1. „*Bethlen Gábor igazi jelleme.*” (Egybeveendő Szekfi Gyula: „*Bethlen Gábor. Kiadja a Magyar Szemle Társaság*” c. műve. Dr. Rugon-

falvi Kiss Istvánnak erre írt válasza: „*Az átértékelt Bethlen Gábor.*” Kapható Debrecenben, Méliusznál, s Makkay Sándor: „*Egyedül. Bethlen Gábor lelki arca.*” Athenaeum, Budapest.)

B) Gyakorlati tételek:

2. „*Belkörü tűzbiztosítás.*” Az ottani egyházmegye egyes egyházai 1900 óta 1930 végéig mekkora összegeket fizettek be a mostani tűzbiztosítás szerint, tűzbiztosítási célokra: ezidő alatt milyenféle és hány tűzeset történt és milyenértékű kárpótlás fizettetett ki? Milyen jövedelmi többlet és egyéb előny várható a belkörü tűzbiztosításból? Egyházkerületi, vagy az egész országra kiterjedő belkörü tűzbiztosításnak milyen előnyei és milyen hátrányai vannak? Nem lehetne-e a belkörü tűzbiztosítást összekapcsolni kötelező belkörü jégbiztosítással, baleset elleni, vagy életbiztosítással stb.?

3. „*Kivesző liturgiai szokásaink.*” (Az ottani egyházmegye területén milyen liturgiai t. i. istentiszteleti, éneklési, imádkozási, keresztelési, úrvacsorai, esketési, temetési, konfirmálási, egyházfegyelmi stb. stb. szokások veszték ki az utóbbi ötven év alatt? Milyen ily természetű szokásokat fog megszüntetni a most életbe léptetett kötelező „Istentiszteleti Rendtartás”?)

Atyafiságos szeretettel kérlek, hogy a kérdések előadására és kifejtésére a lelkési testületből mindegyik kérdésre két, két előadót kijelölni sziveskedjete. A kérdések leggyümölcsözőbb tárgyalási módjának azt tartanók, ha két kijelölt és írásbeli értekezést felolvasó előadó mellett még más lelkésztestvérek is felszólítást nyernének a kérdéssel való beható foglalkozásra, hogy így a felolvasás után meginduló vitát szakszerű, tárgyilagos hozzászólásokkal vezethessék be s így a lelkészértekezletek tagjai ne csak passzív hallgatói, hanem aktív résztvevői is legyenek a kérdés tárgyalásának, s ezáltal egységes közvélemény kialakításának.

Ugy a kérdéseket tárgyaló szakértekezéseket, valamint az elfogadott határozati javaslatokat és a hozzászólások lényegét is tartalmazó jegyzőkönyveket sziveskedjete a gyűlés megtartása után sürgősen Csikesz Sándor egyetemi professzor ORLE főtitkárhoz (Debrecen, Kollégium) küldeni, hogy az egész országból beérkező anyag egységes szempontok szerint kellő időben feldolgozható legyen, a folyó évi ORLE gyűlésre.

Anyaszentegyházunk javára szolgáló munkánk elvégzésében segítő készségekre Isten áldását kívánom atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1931 január hó 2-án.

Dr. Baltazár Dezső
püspök,
az ORLE elnöke.

Szerkesztői üzenetek.

F—r Gy—gy M—c. Megérkezett. Közzéadjuk majd, de nem osztjuk a felfogását.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ:</p> <p>Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMAN püspök.</p> <p>Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
---	---	---	---

TARTALOM. *Kiss Ferenc:* Melyiket a kettő közül? A theol. tanárok országos konferenciája a lelkésztanítóság ügyének megoldásáról. — *Bódy Dénes:* Országos református vallástanári konferencia. — Könyvismertetés. — Határokon túlról. — Gyülekezeti élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Melyiket a kettő közül? ¹⁾

Válasz Tóth János cikkére.

Mikor a Ref. Védőszövetség tervezetén és szabályzatán dolgoztam, nem hagytam figyelmen kívül a Kálvin-Szövetség létezését s különösen az alapszabályok célkitűző 4-ik §-át, melynek alapján megállapítottam, hogy a két Szövetség munkaköre az egyház belterjes szolgálatának két egymástól megkülönböztetett módja.

A Kálvin-Szövetség célját a felhívott § így körvonalazza: „a Szövetség célja a magyar református egyház tagjaiban az evangéliomi keresztyénység kálvinista szellemét, öntudatát és erőt kifejleszteni; őket ezen alapelveknek és öröknek úgy a magyar református egyházi, egyháztársadalmi, általában a nemzeti élet minden megnyilvánulásában, mint a külföldi magyar reformátusság körében való érvényesítése végett egyesíteni, szervezni, munkába állítani, hogy a magyar reformátusság az evangéliumot keresztyén egyházi, társadalmi és nemzetnevelésnek s magyar nemzeti megtartásnak megbecsült, munkás tényezője lehessen.“

A Református Védőszövetség célja pedig a Szervezeti Szabályzat 2-ik § a szerint: „már meglévő szociális és karitatív intézmények támogatása és tovább fejlesztése, új intézmények létesítése, a testi és lelki nyomor enyhítését célzó különböző mozgalmak és intézetek rendszeres segítése.“

Egyszerű összehasonlítás vagy szembeállítás azonnal meggyőz arról, hogy a Védőszövetség Szabályzatában nemcsak „sok hasonló célkitűzés“ nincs, hanem egy tétel sem fordul elő az egyikben olyan, ami a másikban megvan. Lehet, hogy a tiszáninenni gyakorlat tovább fejlesztette s más szükséges munkanemmel is megtoldotta az alapszabályban foglalt cél megjelölését, de az már az 1920-as alapszabályon túlmenő ténykedés.

Világos tehát, hogy a Kálvin Szövetség, — legalább alapszabályai szerint — inkább belső, lelki munkát végez, öntudatosít, a református lel-

kiség kialakítására tör, a református alap gondolatok s a református világ- és életnézet hatóvá tételén munkál, azoknak az egyházi, társadalmi, nemzeti életben érvényesülését célozza, a református egyháztagsággal járó nagy elhivatásra és kötelességekre eszmélet, a református szemlélettel ellenkező szokások, hibák, bűnök kiirtására száll táborba, a szociális nagy problémák elvi tisztázását szolgálja, gyülekezeti szerveiben esetleg helyi kulturális s jótékonyági munkát is végez, ami mellett nagyon szívesen látnám még az evangélizáció tervszerű s tudatos munkáját; míg a Ref. Védőszövetség kizárólag az egyház szeretetmunkáinak tetjesítésére vállalkozik, nem elvi kérdéseket fejteget, nem a feladatokról értekezik, a világnézeti, szociális problémákkal nem elvi vonatkozásban foglalkozik, hanem a nyomort enyhíti s az egyház egyetemét terhelő nagy karitatív feladatok megoldását célozza. Nem menti fel a gyülekezeteket a saját körben és saját javukra végzendő jótékonyági munkálatoktól, nem helyi akciókat kezdeményez, nem teszi feleslegessé a gyülekezeti szegénygondozást, hanem az egyetemesen fennálló szükségletek kielégítését akarja s erre avégre hívja egy táborba az összes református híveket, hogy a külön külön meg nem oldható nagy szociális és karitatív feladatokat oldja meg. Egy gyülekezet a maga egy-két árvájának nem építhet árvaházat, egy két vak, siketnéma, nyomorék gyermeknek gyógypedagógiai intézetet, egy-két epileptikusnak menhelyet, tüdőbeteg tagjai számára hegyi vidéken szanatóriumot, iszákosai, bukkolt női részére azilumot és így tovább, itt egyetemes összefogásra van szükség, hogy a gyülekezet helyi viszonyai s fennálló korlátai miatt szükségképpen kielégítetlenül maradó szükségleteken segítsen. Vagyis a Ref. Védőszövetség nem foglalkozik a Kálvin Szövetség céljainak a megvalósításával, viszont a Kálvin-Szövetség alapszabályszerű munkája nem terjeszkedik ki s kívánatos, hogy legalább egyetemes vonatkozásban ne is terjeszkedjék ki a Ref. Védőszövetség elé tűzött samaritánus feladatok megoldására s így egyik a másikat nemhogy feleslegessé nem teszi, hanem inkább kiegészíti,

¹⁾ A mult számunkban jelzett cikk. Szerk.

A Védőszövetség azonban végső fokon feleslegessé akarja tenni a szeparált jótékonyági vállalkozásokat, egyesíteni akarja a fiók jótékonyági intézeteket, beolvasztani magába az országos adakozásra alapozott, a hiveket külön-külön molesztáló s e mellett állandó zavarokkal küzdő törpe alakulatokat, megszüntetni az egyéni kezdeményezéseket s *egységes* terv szerint, mindenek *egy pénztárba* folyó adakozásaiból (tagdíj) akarja felállítani s fenntartani azokat a karitativ intézményeket, amelyek az *összesség* szükségletét, feladatát és tervét képezik.

Ezek szerint a kérdést nem lehet úgy feltenni: *Melyiket a kettő közül*, mert a kérdés ilyen merev formában felvetése vagy arra a téves következtetésre vezet, hogy a két szövetség egycélú s így az egyik felesleges, vagy arra, hogy azok egymást kizáró, elvi ellentétben alapuló szövetségek lévén, ki-ki csak az egyik mellett foglalhat állást, hanem azt kell mondanunk: *mind a kettőt* támogassuk, mert a két szövetség *egy* azon dolognak *két* oldala s mint a sínpár, egymás mellett futva, egymásba bele nem szaladva, bizton viszik a belső és külső segítő munkások zakatoló vonatát a végállomásra: a közös munkával megépített, féltelt állapotából dicsőséges jövőre támasztott magyar református egyházig.

Egy nehézség látszólag van: a mai helyzet *nem látszik* alkalmasnak új teherrel járó alakulások kezdeményezésére. A valódi nehézség azonban a hiveknek nem anyagi, hanem lelki szegénysége. Gyönyörű feladatul kínálkozik a Kálvin-Szövetség számára úgy alakítani át a lelkeket, a közgondolkodást, hogy a szűkös kenyérből tudjunk juttatni a jobban szűkölködőknek s a panaszkodás, kishitűség, könyörtelenség helyét foglalja el az áldozatoság lelke. Egyébként örvedetesen tapasztaljuk, hogy ahol a szeretet tüze ég az emberekben, ott ma is adnak, ahol pedig nem adnak, ott a jobb, sőt a legjobb időkben sem adtak s nem fognak adni. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a Ref. Védőszövetség fokozatos fejlődésével a teher fokozatosan csökkenni fog, mert az egyházi hatóságoknak ügyelni kell arra, hogy a jótékonykodás, a mai egymást keresztező és egymást túllícitáló gyűjtést és zakatolást feleslegessé tevő *egy szerv*: a Ref. Védőszövetség felé irányíttassék. Így arra a kérdésre: nem sok ez egy kicsit a jóból? határozottan nemel felelünk.

A cikk második része a Ref. Védőszövetség szervezeti kérdéseivel foglalkozik. Igaza van abban, hogy a Védőszövetség a gyülekezetek s a fiókok számára különösebb programról nem gondoskodik. Nem is célja; és pedig nem azért, mintha a gyülekezeti elv iránt kellő érzékkel nem bírna, nem is azért, mintha nem értene egyet cikkíróval abban, hogy az igazi egyesületi élet megkívánja tagjai egyéni munkás részvételét, hanem azért, mert nem akar sokat markolni s mert nem akarja a gyülekezetekben már működő helyi egyesületek, szövetségek munkáját zavarni, keresztezni, vagy kívülről befolyásolni. A fiókok *tényleg* csak tag- és adománygyűjtő szervek, de éppen ez a *csak* a

lényegük, mert adakozásra nevelni s minden tagot a közös nagy cél érdekében irgalmasságra indítani többet ér minden égő áldozatnál és véres áldozatnál. (Márk. 12: 33.)

Az apparátus mindjárt nem látszik olyan nagyinak, ha a Védőszövetséghez kötés célzatából tervezett tisztületbeli állások levonása után egyetlen működő szervül tulajdonképpen az igazgatóválasztmány marad. Azzal a kifogással, hogy a Védőszövetség mindenestől az ORLE tulajdona, cikkíró nem áll egyedül; ezt kiváló vezető férfiak is kifogásolták s a Védőszövetség vezetősége hajlandó ebben a tekintetben más megoldásra, amire a zsinat által megalkotandó missziói törvény s a konvent által az egyesületekre vonatkozóan megállapítandó szabályrendeletek életbeléptetése jó alkalmat nyújt. A propaganda munkában világi testvéreink hathatós közreműködésére, ha lehet, a munka vezetésére mi is nagy súlyt fektetünk s ebben az irányban már tettünk is lépéseket.

Az ORLE véleménye szerint ma *tényleg* nincs egyházi életünkben olyan megfelelő alakulat, amely a Védőszövetség célkitűzéseit szolgálná s ezért érezte magát a Védőszövetség megalakítására s annak tovább nem halogatására kötelezettnek és hivatottnak. Meg kellett már egyszer tenni a kezdő lépéseket az egyetemes egyház szociális és karitativ feladatainak egységes terv szerint s mindenek összefogásával történő megoldása felé. Jöjjön hát „a lázas munkálkodás,” amelyben a Kálvin Szövetség és a Ref. Védőszövetség találkozhatnak s találkozzanak is, mert legtisztább meggyőződésünk szerint a két Szövetség megfér egy gyülekezetben s egy szívben.

Köszönet Tóth János testvérnek tárgyilagos és jóakarató cikkéért, amely számunkra lehetővé tette a kérdésnek „a felvett irányban való megvilágítását.”

Kiss Ferenc.

A theol. tanárok országos konferenciája a lelkésztanítóság ügyének megoldásáról. 1)

A theologiai tanárok országos konferenciája az Egyetemes Konvent 265/1930 szóhatározatának kapcsán ismét tárgyalván a lelkésztanítói kettős képzésnek és a theologiai tanterv ezzel kapcsolatos módosításának kérdését, a következőkben terjeszti főtiszteltű Egyetemes Konvent elé tiszteletteljes véleményét.

A konferencia teljes mértékben átérzi a kis gyülekezetekben működő törpe iskolák megmentésének fontosságát, mivel ezeknek a megszűnése maguknak e gyülekezeteknek a megrendülését és elsorvadását is maga után vonná. Épen ezért a maga részéről is készséggel óhajt megtenni mindent, amivel ezeknek a veszélyeknek az elhárításához hozzájárulhat.

Ugyanakkor azonban épúgy átérzi a theologiai képzés és nevelés érdekeinek nagy fontosságát is, amelyeknek sértetlenségétől a jelen és még inkább a jövő egyre nehezebbé váló felekezeti és

1) A Budapesten tartott orsz. theol. tanári konferencia előterjesztése az Egyetemes Konventhez.

világnézeti harcaiban döntő mértékben függ egyházunk közéleti sulya és boldogulása.

Epen ezért e konferencia nem hallgathatta el eddig sem és nem hallgathatja el most sem azon aggodalmait, amelyek a lelkésztanítóóság kérdésének olyan megoldásával szemben töltik el, amely szerint leendő lelképásztoraink theologiai képzésük ideje alatt szerezzék meg a manapság fokozott igényeket támasztó tanítói képesítést is. Ilyen megoldás mellett — akár a jelenlegi 4 éves keretben, akár a kiképzésnek tetemes anyagi áldozatok árán 5 évre való kiterjesztése mellett, — a konferencia lehetetlenségnek tartja annak a főiskolai nevet megérdemlő tudományos theologiai színvonalnak a megtartását, amely — a theologiai tanári succrescentiáról nem is szólva, — a jövőben is ugyanolyan szerepet biztosítana lelkészi karunknak a nemzeti művelődés élén, mint amilyent elődei a multban betöltöttek. A theologus lelkület egészséges kifejlődését is feltétlenül hátráltatná az, ha az ifjúság theologiai évei alatt nem egy, hanem két életpálya — bár összhangzatos — eszményei között volna kénytelen megosztani lelkészedését. Ugyanakkor az a tanítói képzettség is, amelyet ilyenformán kapnának a hallgatók — szakemberektől kapott nyilatkozatok szerint — feltétlenül elmaradna a modern tanítóképzés követelményei mögött és nem biztosítaná az érdekelt ref. iskolák kívánatos színvonalát sem a jövőben, még a képesítéshez szükséges vizsgák formális letévése esetén sem.

A konferencia örömmel állapítja meg, hogy a főtiszteletű Egyetemes Konvent, ha egyelőre érvényben hagyta is a theologiai tantervben a lelkésztanítói képesítés érdekében eszközölt módosításokat, mégis, méltányolva az 1930. évi január 31-én Debrecenben tartott theol. tanári konferenciának e tárgyban kifejezett aggodalmait, nemcsak függőben tartotta az egész kérdés különböző irányú megoldásainak végleges eldöntését, hanem az egyházkerületekhez intézett felhívásával maga indította meg újra a kérdésnek további megvitatását.

Ebből a körülményből a konferencia reményeséget merít arra nézve, hogy végül is a főtiszteletű Egyetemes Konvent bölcsessége olyan megoldást fog határozattá emelni, amely nem idézi fel lelkészképzésünkben a konferencia által már ismételtlen hangoztatott hátrányokat.

Mivel konferencia az egyidejű lelkészi és tanítói képzést összeegyeztethetetlennek tartja a lelkészképzés tudományos és gyakorlati színvonalának megóvásával, a jelen alkalommal is hangsúlyozottan kifejezi komoly aggodalmait ezzel a megoldási móddal szemben. Ez aggodalmak indokai közül a konferencia bátorodik rámutatni az eddig már felsoroltakon kívül a következőkre:

1. A tanítói képesítésnek még 5 évre tervezett tanfolyam mellett is fel kellene áldozni a theologus tanulmányi idejéből két — esetleg — három tanévnek javarészt, továbbá két nyári szünidejét is. A theologiai tanulmányokra ennek folytán így is csak jelentékenyen kevesebb idő és

az átlagos hallgatónál csak csökkent munkabírás maradna fent.

2. A tanítási gyakorlatok végeztetése céljából feltétlenül szükséges a gyakorló iskola. Ez az intézmény nem mindenütt áll rendelkezésre. Ahol pedig rendelkezésre áll, időbeli, térbeli, személyi és technikai nehézségek akadályozzák a theologusoknak kellő beilleszkedését a gyakorló iskola munkájába; az illető tanítóképző intézet a legjobb délelőtti órákat igyekszik lefoglalni, a theologiai órarend rovására; a tanítójelöltek mellett nincs elegendő férőhely a belátogató theologusok elhelyezésére; a gyakorló iskola tanítószemélyzete számára külön díjazás nélkül terhes munkatöbblet a theologusokkal való foglalkozás; külön a theologusok számára felállítandó párhuzamos osztályok legyőzhetetlen nehézségekbe ütköznek; stb., stb.

3. A tanítóképesítő és az előtte leteendő vizsgálatok, valamint az ezekhez szükséges tankönyvek, tetemes költségeikkel (több mint 200 P.) elbírhatatlanná tennék a theologiai hallgatóságnak amúgy is roskadásig terhes gazdasági helyzetét.

4. A tanítóképző intézet és a képesítő bizottságok, mint külső faktorok határoznák meg döntőleg, hogy ki léphessen elő a theologiai tanfolyam folytatására.

5. A fenti nehézségek közül nem egy már tapasztalatilag is beigazolódott a legutóbbi tanévekben ideiglenesen életbeléptetett tantervi változtatásokkal kapcsolatban s ennél fogva a konferencia még komolyabb aggodalmakkal tekint a jövő elé.

6. Világossá vált az is, hogy sem az eddig már életbeléptetett ideiglenes változtatások, sem azoknak további fejleményei, nem vihetők keresztül a debreceni tudományegyetem hittudományi karának sem a debreceni lelkészképző intézetnek tanulmányi rendjében. Tekintetbe veendő, hogy a magyar ref. theologus ifjúságnak mintegy a fele végzi tanulmányait Debrecenben. Az egyetemesnek szánt intézkedés tehát a legjobb esetben is csak fél-érvényességgel bírna, t. i. csupán a theologiai akadémiákra volna kiterjeszthető. Ugyanakkor a magyar ref. lelkészképzés egysége szünnék meg, ami beláthatatlan további káros következményeket vonna maga után.

A konferencia bármennyire látja is a megoldandó kérdés nagy fontosságát és bármennyire keresi is a tanterv-revizió és 5 évfolyamra való kiterjesztés keretében a tanítóképzés megoldását, kielégítő módot erre találni nem tud. Ellenben a mai theologiai tanulmányi és nevelési rend alapjának megbontása nélkül is lehetőknek látja a kérdés megoldását a lelkészi és tanítói kiképzés idejének elkülönítése mellett s tisztelettel felhívja a főtiszteletű Egyetemes Konvent figyelmét a következő módozatokra:

a) A theologiai tanulmányok végeztével és az I. lelkészképesítő vizsga letétele után ösztöndíjakkal, a legációban való részesedés biztosításával és egy évnek a segédlelkészi szolgálatba való beszámításával ösztönözni lehetne mennél több segédlelkészt arra, hogy pótlólag egy év alatt valamely ref. tanítóképző-intézetben sze-

rezze meg a tanítói képesítést. (Ezen a módon sürgősen, már egy év alatt megfelelő számú képesített tanítót lehetne nyerni elhelyezkedni nem tudó segédlelkészeink közül is.) A tanítóképzőbe való felvétel megkönnyítése érdekében a theologiai ének- és zenetanítás intenzívebbé tétetnék.

b) Olyan theologusok számára is, akik érettségien kívül tanítói képesítéssel is jelentkeznek felvételre, szintén ösztönző kedvezmények volnának nyújthatók a felvételnél, a segélyezésnél és egy év a segédlelkészi szolgálatba beszámíttassák.

c) Rendelkezésre áll a 23 évvel ezelőtt végzett lelkészek nagy része, kik tanítói oklevéllel is bírnak, úgyszintén az újabb lelkésznevezésekben is vannak mindkét képesítéssel bírók, akik a lelkésztanítói munkakörök betöltésére alkalmazhatók. (Jelenleg is van Debrecenben 5, Sárospatakon 3, Budapesten 1.)

d) A kultuskormányval való megállapodás értelmében gyakorló lelkészek azonnal átvehetik a tanítói teendőket azzal a köteleességgel, hogy öt éven belül (1935 ig) megszerzik a tanítói képesítést a theologusok számára biztosított feltételek mellett.

A konferencia tiszteletteljes véleménye szerint a fenti módokat, különösen egymással kapcsolatosan, feltétlenül elegendőnek bizonyulnának a tudomása szerint fennforgó szükséglet kielégítésére.

Amennyiben erre a véleményre a jövőendő rációlna, az esetben további módokként a főtiszteletű Egyetemes Konvent figyelmébe ajánlható az a) alatti módzatnak kötelező kiterjesztése a theologia valamennyi hallgatójára. Ez esetben is a tanítói képesítés megszerzésének kötelezettsége alól az illető tanári kar véleményére az egyházkerületi elnökség mindazoknak a segédlelkészeknek, akiknél megállapítható a tanítói hivatásra való alkalmatlanság (pl. zenei hallás hiánya miatt) vagy akiknél kívánatosabb a magasabb tudományos kiképzés (akár külföldön, akár belföldön).

Előmozdítaná az a) alatti módzatnak megoldását — akár az önkéntes vállalkozás, akár a kötelezettség alapján, — ha az ország valamelyik ref. tanítóképző-intézete kijelölné arra a célra, hogy benne külön egy éves tanfolyam tartassék fent segédlelkészeknek tanítói kiképzésére

Abban az esetben, ha a főtiszteletű Egyetemes Konvent a felsorolt megoldások mellőzésével mégis ragaszkodik az egyidejű kettős képzés megoldási módjához olyan általános kötelező formában, amely szükségessé tenné a theologiai tanterv módosítását, a konferencia tisztelettel felterjeszti a budapesti, pápai és sárospataki tanári karok által 5 éves tanfolyamra kidolgozott tervezeteket annak a tiszteletteljes megjegyzésével, hogy azoknak egyikét sem tartják sem az illető tanári karok, sem a konferencia a theologus-képzés és nevelés érdekeivel összhangban állónak.

A konferencia azért tisztelettel arra kéri a főtiszteletű Egyetemes Konventet, hogy e tervezetnek napirendre tűzése helyett a fent elsorolt módzatok szerint biztosítsa a szóban forgó iskolák, illetve gyülekezetek szükségleteinek megoldását.

A felsorolt módzatok ösztöndíjak stb. for-

májában anyagi megterhelhetést is jelentenének ugyan az egyes theologiai tanintézetek fenntartóira nézve. Ez az anyagi teher azonban nem érné el annak az anyagi áldozatnak a mértékét, melybe egy-egy teljes évfolyamnak az ötödik évben való ellátása kerülne.

Teljes tisztelettel arra is rámutatni óhajt a konferencia, hogy a lelkészi képesítésnek a tanítói képesítéssel való kötelező kiegészítése csak zsinati törvényhozás útján volna elrendelhető, minthogy az magában foglalná az E. T. I. tc. 136. §-ban megállapított lelkészi minősítés módosítását.

A theol. tanári konferencia végül egy szavazat ellenében elvileg állást foglalt az egyidőben történő lelkészi és tanítói képzés terve ellen.

Országos református vallástanári konferencia.

Negyed ízben hivattak és jöttek össze az Egyet. Konvent 142/1927. sz. alatt hozott határozata értelmében reform. középiskoláink vallástanári majdnem teljes számban Budapesten. a Lónyay utcai református gimnázium dísztermében 1931. évi január 20--21-ik napjain közös értekezletre, református nevelésügyünk kérdéseinek megvitatására.

A *Lic. Rácz Kálmán* pápai vallástanár elnöksége alatt összejött konferencia résztvevőinek számát tekintélyesre duzzasztotta a fővárosból és az ország különböző iskoláiból összesereglett reform. *hitoktatók* megjelenése, mely mint pusztán tény önmagában is igazolja e konferenciák tartásának szükségességét és nevelésügyünkre kiható áldásos voltát.

Kár azonban, hogy a rendszeresen és a hivatalosan összeállított program teljes időt kimerítő tárgyalása nem nyújt módot az ily alkalmakkor összejövő kartársak személyes érintkezésére és gondolataiknak kívánt kicserélésére.

Ismeretlenként érkezünk és rohanunk szét sokan a gyűlések végén ennek helyeiről, minek ellenkezője még termékenyebbé tehetné az ilyen mű összejöveteleket.

Tehát egyszerre kevesebb tárgy felölelésével és nyugodtabb megvitatás lehetőségével volna ajánlatos összeállítani a konferenciák programját, annyival is inkább, mert — mint a példa mutatja, — a *vallástanárok konferenciája* mindjárt megindulása után elveszítette ilyen mű jellegét és nem teljesen homogén területen mozgó vallástanítás és nevelés kérdései, ügyei torkollanak bele sok személyi tapasztalattal, színnel és változattal az ilyen konferenciákba.

A konferencia különben jan. 20-án reggel 8 órakor a *Dr. Nagy Sándor* (Debrecen) vallástanár által tartott istentisztelettel kezdődött, mely után *Lic. Rácz Kálmán* a vallástanítás és nevelés nagy kérdéseit mélyen fejtegető elnöki megnyitójában üdvözlőlvén a megjelenteket, beszámolt a múlt évi konferencia Konventre fölterjesztett ügyeinek elintézési módjairól. Majd tájékoztató ismertetést tartott *Dr. Budai Gergely* (Budapest) néhány újabb valláspedagógiai munka és folyóirat tartalmáról és használhatóságáról. Közvetlen modorban folyó

mintatanítást mutatott be *Csűrös István* (Bpest), az ő általa vezetett IV-ik gimn. osztályban, melyet több oldalról jövő megbeszélés követett.

Élénk vitákat váltott ki *Főnyad Dezső* (Budapest) missziói titkár beszámolója a *Középiskolai Missziói Bizottság* munkásságáról, terveiről, sáfársági mozgalmairól (2 filléres akció), vallástanárok és a Missziói Bizottság közös munkaterületeiről stb.

A Missziói Bizottság iskoláról-iskolára való vándorútját, az eddigénél is bővültebb kiszállási alkalmainak tervezetét nem fogadta osztatlan tetszéssel a konferencia, sőt eme „repülő kiszállások” mulékony hatásaira és más akadályokra való rámutatással az egyes iskolák szükségérzetét és az ebből következő önkéntes meghívást jelölte meg az építő célzatú kiszállások előfeltételéül. — Majd a nyári konferenciáknak az ifjúságra való áldásos hatásáról számolt be Dr. *Illyés Endre* (Szeged), konferencián részt vett ifjú emberek nagy számára idevonatkozó nyilatkozataiból merítvén beszámolója anyagát.

Január 21-én reggel 8 órakor a ref. gimn. VIII-ik osztályában tartott újabb mintatanítást *Kiss István* (Mezőtúr) vallástanár, a Heidelbergi Káté 7-ik kérdését tárgyalván, melyet hosszabb megbeszélés követett. A mintatanításokon, valamint az ezt követő megbeszéléseken jelen volt *Ravasz Árpád* főigazgató is. A maga nemében és menetében egymástól eltérő, de eredményében mégis egyformán hatásos és építő mintatanítás több szempontból való tanulságot tárt a résztvevők elé. Legfőbbek a következők: a megszületett egységes liturgia gondolata önkéntelenül csábít a vallástanítási órák egységes liturgiális berendezésére.

És mégis a különböző iskolák vallástani óráinak rendjét, menetét, sőt tanítási anyagát vizsgálva is, ennek az egységnek még a gondolatával sem találkozunk. Ez az egység hiány indokoltnak látszik előttem abban a tekintetben, hogy míg a gyülekezeti liturgiában *elsősorban* a külső keretek egységének szükségessége lett a domináló elem, addig a vallástanításban maradt a tanító és tanítványok lelki közössége érintkezési pontjainak megtalálása a főelem, melyet a személyiség kiküszöbölésével paradigmászerű szabályok közé szorítani, mechanisztikussá tenni: erőltetett és céltévesztett dolog lenne. Vagyis, amit sokan Hermes szárnyainak gondolnak és hirdetnek a tanításban, inspirált személyiségeknél Prometheus láncáivá is válhatnak gyakorta. Ezért meglepő, de csak helyesléssel fogadható a Lónyay utcai gimn. nak az egyet. rendelkezés alól való amaz emancipációja, mely helyes pedagógiai érzéssel csupán csak a célt nézvé, mellőzi a hivatalosan előírt, nehéz, homályos és megtaníthatatlan VIII. oszt. tankönyvet (Apológétika) és református hitünk fundamentális iratának alapján örök hit- és erkölcsstani igazságoknak mai szemekkel való megláttatásában és mai szívekkel való megérzékeltesében találja meg a VIII. osztály marandóbb hatású tananyagát.

Dr. Somogyi József (Hm. vásárhely) a SDG Collegiumok beosztásáról, munkaköréről, ezeknek ifjúsági nevelő értékéről tartott felolvasást. Eme collégiumok, felolvasó szerint, abszorbeálására hiva-

tottak és jogosultak a középiskolákban működő mindenféle más ifj. vallásos egyesületeknek, bibliaköröknek stb. A lelkes, de semmi vitát meg nem indító fejtegetéssel szemben a konferencia az e téren való várakozás álláspontjára helyezkedett, mely magában is bizonyítja, hogy sok irányú és mindig újabb és újabb kísérletezésekkel, de nem a szerencsés megtalálásokkal állunk még mindig szemben.

Ezek után több indítvány letárgyalására került a sor, melyek közül nevezetesebb a vallástanároknak (és hitoktatóknak) a konfirmációi oktatás terén a paróchus lelkészekkel szemben tisztázásra szorult eljárása, mely *Bódy Dénes* (S. patak) indítványára közmegnyugvást keltő megoldást nyert. Vándorgyűléseknek rendezési gondolata szintén felmerülvén, ennek kivihetőségét konferencia nem találta megoldhatónak.

Égető kérdésként tárgyalatott újól a mind az öt egyházkerület és a Konvent által is méltányosnak és kívánatosnak tartott lelkészi szolgálati éveknak a vallástanárok szolgálati idejébe való beszámítása.

Alig érthető, hogy annyi, hivatalosan is megnyilvánuló jóakarát és belátás dacára is, még mindig fájó sebe ez a kérdés a középiskolai vallástanároknak, kik sérelmes helyzetüknek megoldásra immár annyira megérett rendezését *egyházi* legfőbb fórumuktól: a legközelebb összeülő Zsinattól várják és remélik...¹⁾

Talán most már nem is hiába?! A konferenci komoly, kitaró munka után hálaadó imádsággal zárult. *Bódy Dénes.*

¹⁾ Az Orsz. Zsinat a múlt évben döntött ebben az ügyben. Sajnos, nem a vallástanárok felterjesztés szerint. *Szerk.*

KÖNYVISMERTETÉS.

Vásárhelyi János: *Az Úr színe előtt Református lelkipásztor imakönyve.* Cluj-Kolozsvár, 1930. Minerva Irodalmi és Nyomdaí Műintézet R.-T. kiadása. 260 lap.

*Vásárhelyi János*nak, az erdélyi egyházkerület püspökhelyettes főjegyzőjének a neve nem ismeretlen lapunk olvasói előtt. Nemcsak nagyértékű irodalmi munkássága váltotta ki iránta az érdeklődést. Úgyszólván évről-évre volt alkalmunk ismertetni egy egy gazdag tartalmú predikációs kötetét lapunk hasábjain. — Erdélyi magyar református véreinkért való nehéz tusakodása is oly hatalmas arányú, hogy annak híre túlterjed a trianoni határokon is.

Vásárhelyi ez alkalommal egy imakönyvvel ajándékozta meg református anyaszentegyházunkat. Az izléses kiállítású vászonkötésű könyv templomi, vasárnapi és ünnepi istentiszteleti imákat, bibliaolvasásra szánt helyek kijelölését betegeket lelkiépülésére alkalmas igék és imák, esketési és temetési textusok és imádságok gyűjteményét tartalmazza.

Vásárhelyi Jánost sok szép talentummal ajándotta meg Isten. De talán legszebb ajándékul mégis az imádkozás készségét adta neki. Éppen

ezért sokoldalú ennek a könyvnek az értéke is. Hadd említsük meg először azt, hogy az egész könyv mögött egy egységes hitvilág áll. Nem csupán azért, mert helyenként pl. az esketési és temetési, beteglátogatási imák előtt hitvallásaink tanításait közli, nem is csupán azért, mert az egész könyv mögül kibontakozik az a benyomás, hogy Szerző református hitvallásainkban él, hanem azért is, mert különös képessége van arra, hogy az imádságokban hitünk leglényegesebb gondolatait emelje ki.

De mindjárt hozzáfűzhetjük azt is, hogy ezek az imák a „*Jézus nevében*“ mondott imák. Nem az egyéni és sokszor önző lélek szükségletei kiáltanak azokból az Égre, hanem az Ige világában, az evangéliom szellemében élő egyén sokszor éppen az Ige szavaival könyörög a legszükségesebb dologért: Istenországa eljövételéért.

Nincsen igazi imádság a lelkek megtörtsége, bűnbánata nélkül, a gyermeki léleknek Isten színe előtt való alázatos és áhítatos leborulása nélkül. Vásárhelyi imái azért olyan vonzók, a lelkeket azért oly hatalmasan megragadók, mert gyermeki lelkének Isten színe előtti tusakodásából, titokzatos megrendüléséből származnak.

Mégis az a Vásárhelyi János imádságainak a legjellegzetesebb vonása, hogy amikor legbensőbb tusakodásait viszi Isten színe elé, ugyanakkor az *imádkozó közösség lelkét* is kiváló módon meg tudja ragadni. Igen, mert Vásárhelyi a reábizott nyájért tusakodik. Ezért képes oly nagy mértékben arra, hogy benne éljen mások bajaiban, gondjaiban, szenvedéseiben, az egész erdélyi magyarság kereszthordozásában. Ezért képes a való élet legváltozatosabb szituációiból felemelni a hívő lelkeket Isten színe elé.

Végül hadd említsük meg azt is, hogy *praktikusak* ezek az imádságok. Változatos az egyes istentiszteleti aktusokra adott imák, textusok, hitvallási tanítások nyújtásával különösen nagy a könyvnek praktikus használhatósága is. De mi azért tartjuk különösen praktikusoknak ezeket az imádságokat, mert azok mindenike végső felépítettségben az életfolytatásra, tettekre törő. Ebből a szempontból is az *Úr színe előtt* mondott imádságok azok.

Vásárhelyi könyve előszavában megjegyzi, hogy nem pótolni akarja a szabad, önálló lelkipásztori munkát, hanem csak segítséget igyekszik nyújtani azzal s mi bizonyosságot teszünk arról, hogy a legmélyebb értelemben nyújtja ezt a segítséget, mert imádkozó lelkét nyújtja abban segítségül. Könyvét legmelegebben ajánljuk lelkipásztor-testvéreink figyelmébe. *M. E.*

— **Vallásos estét tartottak Gégényben** 1931 jan. 17-én sárospataki teológusaink közül néhányan. A jubileumra készülő 400 éves Alma Materüket ismertették szép program keretében. A gyülekezet azzal honorálta fáradozásukat, hogy zsúfolásig megtöltötte a templomot. Szeretettüknek *Vass Mihály* espereslelkész úr, aki maga is híres pataki diák volt, meghatott szavakban adott ki-
fejezést.

Határokon túlról.

Az erdélyi egyházkerületben nagyjelentőségű konferenciák voltak az elmúlt január hónapban. — A konferenciák egyike a kolozsvári theologiai fakultás által rendezett *theologiai konferencia* volt Kolozsvárt január 13—15. napjain. Ezen mintegy 30 lelkész jelent meg, akikre nagy áldások forrása volt a fontos theologiai problémák megbeszélése. E konferencia problémái közül különösebb érdeklődést váltott ki a dr. *Nagy Géza* theol. professzor, aki az újabb Bethlen irodalom problémáival foglalkozott, a dr. *Tavaszy Sándor* theol. igazgatóé, aki „A Szentírás, mint Isten igéje“ címen tartott előadást, a dr. *Gönczy Lajos* theol. tanaré, aki „A 19. század erdélyi igehirdetés biblicitásáról“ olvasott fel, dr. *Imre Lajosé*, a vallásitanítás problémáival foglalkozott és a *Vásárhelyi János* egyházkerületi főjegyzőé, aki „Az egyházkormányzás hitvallása és theologiai alapjai“ címen tartott előadást.

A másik nagyjelentőségű konferencia az *Egyházkerületi Nőszövetség konferenciája*, amelyen az Egyházmegyei Nőszövetségek elnökei gyűltek össze tanácskozássra január 13—17. napjain. Ezen a napokon a Kolozsvári Nőszövetségnek a rendezésében tartotta meg dr. *Makkai Sándor* püspök nagyjelentőségű aktuális problémákkal foglalkozó előadásait nagy érdeklődés mellett „Parancsoló tények“, „Impérium lélekben és igazságban“, „Az egység ércalapjai“, „Nem érkező jövőd“ címen. Reméljük, hogy a nagy horderejű előadások nyomtatásban is meg fognak jelenni.

Megemlítjük itt azt is, hogy a kolozsvári theologia ifjúsága febr. 3—7. napjain tartja meg *5-ik theologus konferenciáját*, amelyen már az ifjúság legégetőbb kérdéseivel foglalkozó konferenciák előadásai között dr. *Makkai Sándor* püspök „Egyházunk missziója az erdélyi magyar élet megújításában“ címmel. A konferencia iránt oly nagy az érdeklődés, hogy sárospataki theol. akadémiánkról is 4 ifjú vesz részt azon.

Keserű kenyér. *Csehszlovákiában* az *Országos Hivatal* döntést hozott az 1919—20. évek-ről elmaradt államsegély, a természetbeni járandóságok kongrua alá való értékelése és az 1926 jan. 1. előtt született gyermekek családi pótléka és neveltetési járuléka ügyében. Egyik nehéz helyzetű lelkésznek a fentiekre vonatkozó kérvényét az Országos Hivatal a következő indokolással utasította el: 1. az 1919—20. évi államsegély nem folyósítható, mert a lelkészek a fogadalmat az új állam részére nem tették le kellő időben; 2. az értékelés ellen beadott panaszt nem veheti figyelembe, mert a járási főnökség értékelésén nincs módjában változtatni; az 1926 jan. 1. előtt született gyermekek családi és neveltetési pótlékára vonatkozólag pedig — az Országos Hivatal szerint — a kongrua törvény nem intézkedik expressis verbis.

A nagykaposi és ungcsepelyi leánykör a tagok csekély létszáma miatt egymáshoz csatlakozott és közös helyiségben végzi a köri munkát.

A beretkei árvaházban a kegyes szivek adományozása folytán ajándékokkal gazdag karácsonyestét tartottak az intézetben növő árvák.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

A cigándi egyházban a minden szombati templomi estélyek megszakítás nélkül folynak. A tanítók és az egyesületek vállvetve buzgólkodnak, hogy esetről-esetre biztosítsák a műsort változatosabbá tevő énekszámokat és szavalatokat. A magyar falunak sok rejtett értéke kerül így felszínre, mikor szinte versenyezve igyekszik mindenki a legjobbat nyújtani s eközben kicsillan a barna kőzetből az aranyérc, egy-egy ifjunak vagy leánynak szép tehetsége, rátermettsége. A karácsonyi szünetidőben a különböző tanintézetekből otthonaikba hazatért tanulók alkalmi karának, a férfi- és vegyeskarnak kitünő énekszámait és Kántor Mihály igazgatótanítónak szólóénekeit külön is ki kell emelni. December hó folyamán az esteli áhítatot mindig Tóth Albert s.-lelkész végezte, míg a gyülekezet lelkésze sorozatos előadásokban az új istentiszteleti rendtartást ismertette, ami a gyülekezetre nézve jóformán már ismert és gyakorlott formája volt az istentiszteletnek, mert az fokozatosan már az elmúlt év folyamán bevezettetett. Így a presbitériumnak szinte csak tudomásul kellett vennie, hogy az új liturgia a folyó évtől fogva egyetemesen kötelezővé lett. Nehézség csak a diktálás beszüntetésénél jelentkezett. Ezt a presbitérium átmenetileg oldja meg. Az egyház maga is, a gyülekezet tagjai is ugyanis olyan nehéz anyagi viszonyok között élnek, hogy az énekeskönyv tömeges beszerzése akár ez egyikre, akár a másikra nézve ma a lehetetlenséggel határos. Ezért a diktálás teljes elhagyását ez évi szeptember hó 1-re határozta el, amikor remélhetőleg a családok abba a helyzetbe jutnak, hogy egyszerre több énekeskönyvet is vásárolhatnak. Egyelőre a gyülekező ének diktálása maradt el, miután a fennálló éneket a gyülekezet eddig is diktálás nélkül énekelte. Hogy azonban a gyülekezet ne legyen némaságra kárhóztatva, szöszékből hirdettetik ki, hogy a következő vasárnap délelőtt és délután melyik lesz a gyülekezeti ének. Nincs is fennakadás, mert a buzgó lelkek az énekléshez otthon hozzákészülnek. Ebben az iskolák is segítenek.

Lélekemelő mozzanata volt a múlt vasárnapi istentiszteletnek a V. K. Miniszter Úr ellismerő levelének Kántor Mihály igazgató tanító részére a délelőtti istentisztelet után történt átadása. Kántor Mihály ugyanis olyan buzgó és tevékeny részt vett az elmúlt éven át a pedagógiai szemináriumok munkájában s annak hatása oly nagy eredményekben jelentkezett, hogy a Miniszter Úr ennek méltánylásaként Püspök urunk útján levélben fejezte ki számára magas elismerését.

Janka Károly lelkész, abból kiindulva, hogy a meggyújtott gyertya nem a véka alá való, hanem a gyertyatartóba, az elismerő iratot a gyülekezet színe előtt adta át, hogy ebben és ezzel is megbecsülje az érdemet, az érdemes tanítót és rajta keresztül a megbecsülés piederstáljára állítsa az

iskolát. Az iskolai egyre növekvő terhek a utóbbi években az iskolától valósággal elhidegítették a gyülekezetet s ezt a hidegséget a legönzettelebbül munkálkodó, önfeláldozó tanítónak is éreznie kellett Jó alkalom volt ez arra, hogy az érdemes tanítón át a gyülekezet megbecsülje magamagát, apái tradícióját és amit örökölt apáitól: az iskolát.

Kántor Mihály kezében a szentírással adta meg válaszat abban, hogy ő abból tanulta meg a kötelességteljesítésnek azt a formáját, mely egyedül Isten dicsőségére kívánja végezni szolgálatát.

Hadnagy János tanító a kartársak nevében köszöntötte a kitüntetett kartársat szép, formás beszéddel; egy iskolás leányka pedig az ünnepeltnek egyik költeményét szavalta el.

Azzal búcsúzott a gyülekezet az ünnepelttől, hogy rajta és munkáján az egyedül bölcs Istennek bőséges áldása legyen!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Hír dr. Keller Adolf sárospataki látogatásáról.** Dr. Keller Adolf a prot. nemzetközi társadalomtudományi intézet titkára márc. végén, vagy ápr. elején, keleti útjával kapcsolatban látogatást fog tenni Sárospatakon. Kész előadást is tartani a következő témák valamelyikéről: 1. Az ökumenikus mozgalom mai állása és problematikája; 2. Az egyházak nemzetközi szociális munkaközössége; 3. Az ökumenikus mozgalom, mint theol. probléma. Dr. Keller látogatása elé Sárospatakon nagy várakozással tekintenek. Különösen felhívjuk e látogatásra környékbeli lelkésztestvéreink és érdeklődő világi vezető egyéneink figyelmét.

— **Heroikus lépés a miskolci gyülekezetben.** A miskolci gyülekezet presbitériuma jan. hó 12-én foglalkozott az 1931. évi költségvetéssel. Az évi rendes költségvetés kereteinek a kitöltése nem mutat fel semmi feltűnőt. Ellenben megragadja a figyelmet az, hogy miképpen akar elbánni a presbitérium az elmulaszthatatlan befektetések, építkezések folytán előállt adóssággal. Ennek összege 120,000 P. A presbitérium nem akar amortizációs kölcsönt igénybe venni, hanem 3 év alatt 40—40.000 pengős törlesztést vállalva, az adósságot ki akarja fizetni. A mai nehéz viszonyok közt élő világban az ilyen hírnek még a hallása is felemelőleg hat a lelkünkre. Ha gyülekezeteinkben az áldozatkészség hasonló lelke fellobogna, Istennek úgye hatalmas lendületet venne közöttünk.

— **Dr. Trócsányi József akad. tanár előadása.** Január 29-én dr. Trócsányi József akad. tanár, főiskolai gazdasági választmányi elnök a sárospataki Kálvin Szövetségben közérthető, de mélyen járó és széles tájékozottságú előadást tartott „Gazdasági váltásznak okairól.”

— **A tiszántúli református egyházkerület új választásai.** A tiszántúli egyházkerületben, zsinati rendes lelkészi képviselőkül: Székelyhidy Béla álmosdi espereslelkészt és Csomasz Dezső mezőtúri lelkészt, zsinati pótképviselőknél: Baja Mihály debreceni és Bakóczy Endre hajdúböszörményi

lelkészt, zsinati középiskolai képviselőül: *Borsos Károly* egyházkerületi középiskolai felügyelőhelyettest, középiskolai pótképviselőül: vitéz *Bessenyei Lajos* dr. debreceni gimnáziumi igazgatót választották meg a gyülekezetek. Az egyházkerület lel-lelkészi tanácsbírái: *Csomasz Deszö* mezőtúri és *Baja Mihály* debreceni lelkész, az egyházkerület új világi tanácsbírái pedig *Juhász-Nagy Sándor* dr. a debreceni egyházközség főjegyzője s világi aljegyzője, *Balla Bertalan* dr. Debrecen város tanácsnoka, a Csapó-útcái egyházrész gondnoka lett.

— **Félévi szünet Főiskolánkban.** Az iskolai félév végével járó tanári hivatalos munkák miatt január 31-én—február 2-án iskolai szünet van főiskolánkban.

— **A budapesti theol. akadémia februári konferenciájának** (febr. 10—12.) végső programja megjelent. A konferenciára jelentkezni febr. 5 ig lehet (Bpest, IX. Ráday-u 28. sz.). A kedvezményes jegyek febr. 1-től kezdve küldetnek szét.

— **Segédlelkészek nősülése tárgyában** a duna-melléki egyházkerület 1930. évi őszi közgyűlése a következő határozatot hozta: „Egyházkerületi közgyűlésünk kimondja, hogy az egyházkerületünkben szolgáló segédlelkészek csak esperesi felterjesztés alapján, püspöki engedéllyel nősülhetnek. A jelen határozat meghozatala után engedély nélkül nősülők nem tarthatnak igényt kápláni elhelyezésre és nős káplánokat más egyházkerületből sem vesz át.”

— **A miskolci Ref. Egyházi Értesítő** szomorú névsorban közli azok nevét, akik ref. hitüket megtagadván, ref. egyházunk ellen adtak réverzálást.

— **Uray Sándor, debreceni lelkész** nagy érdeklődés mellett tartja Debrecenben előadásait amerikai útjáról.

— **Rövid hírek a sárospataki egyházból.** Két utcán állandó látogatottság mellett folynak a házi-istentiszteletek. A KIE. tagjai propaganda összejöveteleket tartanak más és más helyen, hogy a szülők és ifjak előtt felmutassák a KIE. munkát és ösztönt ébresszenek a kívülállóknak a munkához való csatlakozáshoz.

— **Kálvinista életrealitásról** közöl cikket a „Reformatus Diákmozgalom“ 5. száma. Bogdán Gyula írt feltűnő vezércikket a sváb—zsidó protekciós rendszerről, mely lehetetlenné teszi református ifjúságunk érvényesülését. A lap merész és bátorhangú tolmácsa a református diákság érdekeinek. Közlebbi számaiban Makkai Sándor önéletrajzát és egyes cikkeit megszerezte közlésre. Előfizetési ára diákoknak egy évre 3 20 P. Nem diákoknak egy évre 3 20 P. Megrendelhető Budapest, IX., Lónyai-utca 7. II/28.

— **Érdekes Emlékek.** A rudabányai ref. templom belső falában két márványtábla látható. Az egyik 1437-ből *Perényi István* nevét örökíti meg, aki a felírat szerint Zsigmond király asztalnoka volt. A másik 1544-es dátummal Szauer Frigyes bányahivatalnok nevét viseli. Ebben az időben Rudabánya a 7 bányaváros között 3 ik helyen

említetik. Ide sorolhatjuk a külső felíratnál lévő kovácsolt vasajtót, melynek felírata: „*M(utter) Mária hilf*“ s a háromkirályok nevei: Gáspár, Menyhért, Boldizsár. A különböző korok becses emlékeit őrző rudabányai ref. egyházban ma erőteljes falusi gyülekezeti élet hirdeti, hogy Rudabánya népe méltó a bányavárosok hírére.

— **Megnagyobbodott földön,** megnagyobbodott munka indul Balatonszárszón a Soli Deo Gloria diáktelepén. A Szövetség megvette a telepe mellett fekvő 400 négyszögöl földet. Ezzel kapcsolatban megindította u. n. „öles akció“-ját. 1—1 négyszögöl megvásárlására kéri azt a református közönséget, amelyik mindig mögötte állt nagy ügyeinek keresztülvitelében. 1 öl 4 pengő. Befizethető 45.219. számú csekken. Póstaútványon erre a címre; Soli Deo Gloria Diáküdüllő Budapest, IX., Lónyai ucca 7. II/28.

— **Megjelent a „Nemzeti Induló“** nagybányai vitéz *Horthy Miklós* kormányzó úr Ö Főméltósága kormányzóságának 10 éves jubileuma alkalmára íródott a „*Nemzeti Induló*“ és a „*Hazánkért*“ (Himnusz 1930) Ezen ünnepek közepette több ízben elő is adatott a váiban, mivel Ö főméltóságának meghallgatni és elfogadni kegyeskedt. Azóta átvette a rádió és a fővárosi zenekarok. Most pedig elindítjuk útjára, hogy szerte zúgjon e csonka országban. Izzítsa, hevítse a sziveket a lelkeket. És miként a magyar „Hiszekegy“, ott legyen minden palotában és kunyhóban. Töltsé be a gazdag és szegény szívét és lelkét, hogy lágyan zsongó, megindító, ugymint az egeket verő, dörgő, a szívek vaskapuit döngető akkordjai nemzeties szövegével karöltve legyen ezután buzdító dalunk A mű nemzeti és arany színű nyomással, gyönyörű kivitelben jelent meg, mely megrendelhető a szerzőnél 1 Pengős árban. (Humayer Mihály, Budapest, IV. Petőfi Sándor u. 2. III. 1. sz.) Reméljük, hogy ezen hazafias szerzemény rövidesen kedvenc indulója lesz a magyar közönségnek.

HIVATALOS RÉSZ.

80/1931. szám.

Körlevél.

Az 1931. évi I. felére ki vannak utalva az adósegélyek, de a pénz még nem jött meg a püspöki hivatalhoz, tehát a nyugták elküldése még pár napba telik A most utalványozott adósegélyek összege az 1930. évi II ik félévi összegeknél 10% kal kisebb.

Miskolc, 1931 január 27.

Püspöki hivatal.

Alsözempléniék figyelmébe! Karászy Ilona tanárnő, a Kálvineumok utazó titkára most van egyházmegyénk területén gyűjtő köruton. Kérem lelkésztársaimat, hogy őt nemes munkájában határozottan támogassák. Sátoraljaujhely, 1931 jan. 25. *Kiss Ernő* esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	Főmunkatársak:		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. Dr. Jakob Károly: Tarlózás a múlt évi Értesítőkből. — Makkay Kálmán: Ad Diárium. — A nagy világból. — Gyülekezeti élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész — Szerkesztői üzenetek.

Tarlózás a múlt évi Értesítőkből.

Amikor a középiskolai Értesítők, tanár és diák munkásságának e sokak által unalmasnak, száraznak tartott évi beszámolóit végiglapozgatjuk, a sok adat láttára önkénytelenül is felmerül lelkünkben az az aggodalom, vajjon nem vész-e el ebben a bonyolult hivatalos apparátusban maga az ember, s nem válik-e a középiskola munkása — tanár és diák — végre is lelketlen géppé? Hogy e kérdésre megfelelhesünk, induljunk el az aggodalmaskodókkal, hogy megkeressük nem a tanárt vagy a diákot, hanem azt, ami kettőjükben közös lehet, ami mind a kettőt egyaránt képessé teheti a nagynak, szépné, és jónak cselekvésére. És mi tenne erre inkább képessé, mint a krisztusi parancsnak: a felebaráti, az emberbaráti szeretetnek gyakorlása?

Lássuk tehát ebben a megvilágításban először is a tanár-embert!

Szerényen meghúzódva, rejtett helyen bukkanunk rá az ő szeretetének illatos virágaira. Itt csak egy szálát mutatok be abból a csokorból, amelyet az Értesítők sűrűjében szedhetünk.

A budapesti (I. ker.) Verbőczy reálgimnázium Értesítőjében olvassuk u. i. a következőket: „Sebestyén János, a Verbőczy rg. tanára ezer pengős alapítványt tett elhunyt barátja és kollégája Baumgartner Alajos nevére azzal, hogy az összeg évi kamatait diákjaink jutalmazására fordítsuk.“

Azt hiszem, nem szükséges tovább kutatnunk, mert máris megtaláltuk azt, akit kerestünk. Jóismerősünk az minékünk, mert az igazi tanár-ember áll előttünk. Önzetlenség lényének alapvonása, szívvel-lélekkel az iskolának és teljesen az iskolában él, jó kartárs, nemes barát, s mint jó pásztor — ha kell: áldozatokkal is — mindenkor és mindenben (hivatalos kötelességein felül is) a reábizott nyájnak javát munkálja. S mindezt szerényen, zajtalanul követi el. Talán épen csak szűkebb környezete vesz belőle észre valamit. Ugyan ki is olvasná az Értesítőt? Az is, aki olvassa — még ha nem is hivatalos közeg, hanem csak valamilyen érdekelt magánfél, — főként a hivatalos részről előírt adatokra kíváncsi.

De ha ritkán vesznek is tudomást magáról a példaadóról, a nemes példa mégsem marad nyom nélkül, mert követőkre talál a tanítványokban. S ez a tanár legszebb jutalma. Nemeslelkű kartársunknak sem az az igazi elismerése, amit az Értesítő e szavakkal fejez ki: „A kartársi szeretetnek ez a nemes megnyilatkozása nemes szívre és fenkölt gondolkozásra valló eselekedet,“ hanem szerintem sokkal inkább feltalálható ugyanez intézet VIII. B. osztályának szép példakövetésében. Ez osztály növendékei u. i. „nemes közszellemük bizonyosságára“ egy elhunyt társuk emlékére 700 pengős alapítványt tettek. — Ime, ilyen ragadós a nemes cselekedet példája! És én azt hiszem, hogy ebben a VIII. B. osztályban egyszerre megtaláltuk a nemes értelemben vett diák-embert, aki parancs nélkül csupán saját szíve nemesebb sugallatára hallgatva is képes a jóra, a nemesre. S hogy ez nem valami szórványos jelenség, annak bizonyítására szolgáljanak — minden magyarázat nélkül — a következő esetek:

A pápai ref. gimn. VII. osztályának tanulói kegyeletüket egy elhunyt osztálytársukkal szemben azzal fejezték ki, hogy koszorúmegváltás címén 90 pengőt juttattak a szegénysorsú szülőkhöz „a temetési költségek részben való fedezésére.“ — A debreceni ref. gimn. II. A. osztályának tanulói „egyik szegénysorsú társuknak egy öltözet ruhát vásároltak.“ — A budapesti ref. gimn. növendékei „több osztályban gyűjtötték össze egy-egy szegény tanuló tandíját“ és az intézetben többen is akadnak, akik „elvallalták egy-egy szegény társuk helyett a napi tízórai tejért járó fizetés kötelezettségét.“

Mennyi szép, nemes cselekedet! Azt hiszem azonban, ha zsűrív alakulnánk át, a magyar középiskolák lelki szépségversenyében győztesnek, az 1929—30. évi kis „Mister Hungaria“-nak Ribá Sándort a kaposvári állami rgimn. II. A. osztályú tanulójaként kellene nyilvánítanunk. Az eset, amelyet minden magyar diáknak ismernie és követnie kellene, az intézet Értesítőjének előadásában a következő:

„Ribá Sándor II. A. oszt. tanuló f. é. február havában, Szarvason tartózkodó rokonai révén

a Szarvasi Hirlap egyik számában olvasta a „Ki segít rajtunk?“ c. cikket, melyben a szerkesztő megható szavakkal emlékezett meg egy Erdélyből menekült és tönkretett magyar iparos család leírhatatlan nyomoráról és felhívta a társadalmat a segítségre. R. S. nemes lelke sugallatát követve, mások biztatása nélkül közvetlen hangú kedves levelet írt a Szarvasi Hirlap szerkesztőjének — e levelet az igazgató Ribával felolvastatta az évszázó ünnepségen — szerénységből csupán „Én“ aláírással és egyetlen pengőnyi zsebpénzét felajánlotta az említett menekült családnak. A szerkesztő örömmel közölte a megható levélkét és az 1 P adományt; ennek pedig az lett a következménye, hogy a szarvasiak e kaposvári kis diák nemes tettének hatása alatt azonnal felkarolták a 9 tagú menekült család ügyét és a menekült családapának megélhetést nyújtó, teljesen berendezett iparos műhelyt szereztek.

A boldog családapája hálálkodó levélben kérte a kaposvári „Új-Somogy“ szerkesztőjét, tegye közzé lapjában gyermekeinek hálás üdvözlését a névtelen kis fiúnak, akiről csak annyit tudott meg, hogy a kaposvári rg tanulója. Az igazgató kinyomozta, hogy a kis diák Riba Sándor II. A. oszt. tanuló volt és bár a nemes tettnek önmagában van jutalma, a szegénysorsú jó fiút azzal jutalmazta, hogy ingyen vehetett részt az intézet ötnapos tanulmányi kirándulásán.

Eddig a megható eset... Azt hiszem nem is kell több bizonyítékot keresnünk, mert az eddigiek is teljesen alkalmasak arra, hogy az aggodalmakat — ha voltak — egészen eloszlassák. Mindaddig, amíg a bemutatott tanártípus (pedig ilyen a tanár) ki nem halt, s mindaddig, míg a középiskolai nevelésnek ilyen szívet gyönyörködő eredményei vannak, csak rideg vagy meghasonlott lelkek állíthatják úgy oda a középiskolát, mint a ridegség tanyáit vagy épenséggel kínzó kamrákat, mert az ilyen emberek lelkük szeretet lenségét és gyűlölködő érzéseit vetítik rá árnyéként a középiskolára.

Dr. Jakob Károly.

Ad Diárium.

Nagy gyönyörűséggel olvastam S. Szabó József nyug. főigazgató úr sorait, amelyeket Igaz Sámuel és kegyes élete párjáról közölt e lapok hasábjain. Tudtam, hogy Igaz Sámuelnek értékes feljegyzései vannak legrégibb anyakönyvünk végső lapjain, tehát előszedtem azokat s alig olvasható feljegyzésekből a személyükkel kapcsolatos dolgokat bátorodom közölni én is.

Ezek azok:

1752-dik Esztendőben Simon Sára, az akkori Predikátor Igaz Sámuel házastársa szüleiről maradt kevés javacsakájából az Isten számára akarván valamit szentelni: az Úr vatsorájára való eszközöket megnövelte egy zöld kamuka arany tsipkével s paszománttal megékesített keszkenővel, melyet vegyen kedvesen Isten ő tőle (Ez a kendő most is épségben megvan, használatos.)

Azon esztendőben Augustusban állították a cinterem nagy kapuját, melyre ezt az Inscriptiót

formálta s maga kezével fel is írta Igaz Sámuel: Psal. CXVII v. 19.

AperlanVr pils VaLVae
IVstltlae; Vt lpsl per ILLos
Ingressl LaV Dent lehoVa
nostrVM — 1752.

1752 esz. csináltattam az óra házát Miskolczon a magam pénzén 14 máriásokért. Az órát az egyház vette, melyről a következőket jegyzi fel 1749-ben:

Ugyanebben az esztendőben vette az Ecclia az órát Tíz vonás Forintokért.

Ao 1758 Diebus Septembris Fejéritették s megmeszelték belől a Templomot, melyért az akkori Pred. I. S. Istenhez való jóindulatjából fizetett 8 For.

Ao 1759...

Eodem Anno az Harang Láb építésére c. ferálta annyi esztendeig való stoláris obtingesét az akkori Predikátor I. S. Fior. 33. D. 35.

Ugyan 1759 évben Építették maguk költségekkel a Harang Lábat, melyre ilyen Chronosticont formáltam:

Slt paX o De Vs paClS! In prae M V ntlonlbus
Slon Is et tranq VILLI tas In tvrrlbVs lpslVs
Psal. CXXII v. 7.

TVrr Is eXCeLsa et robVsta est noMen lhoVa:
eo se re VoLVit, qVI IVstltla ornat Vs est et In
e Dito stat.

(A szöveg a Péld. XVIII: 10-nek felel meg.)
1767...

Eodem An A templomnak a nagyobb részét megsindelyezték Nagy Pál uram kurátorságában. A mely sz. munkára conferált ns. Faragóné assz. 1 csász. aranyat az akkori Predikátor I. S. pedig 10 Magyar forintot.

Annak is utána néztem, hogy a szép gyermekáldásból mennyi született itt, vagy ment férjhez. Tíz gyermekre vannak itt bejegyzések a születési és házasságkötési anyakönyvben. Itt született a 12 gyermekből 8. — 3 fiú, kik közül egy, az első, Simon meghalt és 5 leány. A hat leányból (akikről a Diárium szól) itt ment férjhez 4 leány. Ezek közül kettő nem itt született. Anyakönyvünk szerint is a 4 leány mind paphoz ment férjhez. Igaz Simonnak, mint káplánnak a nevével találkoztam (1804-ben). Ez a Simon iker testvére volt Katának. 1762 okt. 28-án születtek. Ezeket tartottam érdekesnek a Diáriummal kapcsolatban leközölni.

Még csak annyit, hogy Igaz Sámuel 1756-ban a borsodi tractus notáriusa volt s a már S. Szabó József úr által közölt időben Alsóadásznak nagyon érdemes lelkésze.

Alsóvadász, 1931 febr. 1.

Makkay Kálmán.
ref. lelkész.

A nagy világból.

L. H. Roots kínai püspök a lambethi egyetemes gyűlésre Hankow-ból indult el. Útját Oroszországon át tette meg s Amerikán keresztül tért vissza missziói hivatásához. Tapasztalatainak summáját a következőkben adjuk: Szibériában

több meglepetés várt rám. A vonatok eléggé kényelmesek s meglehetősen pontosak. A kiszolgálás megfelelő, sőt udvarias. Azonban Novo Sibirsk-nél elhagyva Szibéria közepét, a vasúti adminisztráció azonnal kényelmetlenné vált. A szovjet kormány szigorú ellenőrzése lépten-nyomon kitetszik, különösen az ellenszegülő polgárok szenvedéseiben. Harcias vallásellenes propaganda nagyon gyakori eset. Moszkvában a fiatal emberek a kiszabott díjért (a borraivalót nem fogadják el) lelkes propagandöröknek bizonyultak. Erősen kikeltek a kapitalista civilizáció ellen, s meggyőzően vitatták, hogy a szovjet 5 éves programja sikerülni fog és hogy 10 év múlva a kommunizmus diadalmasodik az egész világ felett.

Mindezt látva, megállapítható, hogy a bolsevizmus a legvakmerőbb támadás azok között, amelyek a keresztyénséget valaha csak érték. A római uralom alatti üldözés a brutális erőszak magatartása volt, a háttérben talán meg-megcsillant bizonyos lenéző megvetés, valamilyen filozófiai elgondolás, vagy szociális theoria. Az 1928-iki jeruzsálemi gyűlés kimutatta, hogy a bolsevizmus, a ker.-ség eme sátáni riválisa, mely a világ meghódítását tűzte ki célul, nem egy régi, vagy az összes régi pogány vallások feltámadása, hanem több azoknál: egy olyan élet, mely Istent, mint szükségtelent, tagadja. A bolsevizmus Oroszországban ma már tömegekre támaszkodik, akiknek a vallás által megszentelt otthona elsepertetett, bennük agresszív atheisták vertek tanyát, akik a kommunizmust szénvedéllyel szolgálják s megakadályozzák, hogy az imádságos élet csak pillanatnyilag is felébredjen. A civilizált népek bármilyen mértékben érzik is a bolsevizmusnak ezt az egész világot kihívó Istenellenes magatartását, egy dolog pontosan megállapítható, döntő összeütközések először ott lesznek, ahol a ker.-ség kevésbé erős. A kínai ker.-ség ezt kétfős mértékben is tapasztalja: 1. mert a világnak ezt a területét a kommunizmus meglehetősen lehengette, 2. a nép, kulturális elmaradottsága miatt, kisebb ellenállásokra képes.

2. A kínai zavarok, az ott élő keresztyének szenvedése és küzdelme egyszerre biztatóbb képet nyújt, ha az egész ker. világ életén át figyeljük. A felekezetek egyesítését szolgáló *lambethi* konferencia a *dogmatikai kérdések tisztázásában* a *Szent Lélek Isten munkája*. A *fajok kérdése*, a *béke és háború problémája*, az *ifjúság sorsa*, a *megújulás útja* a legmélyebb pontokon érintették lelkemet. Újból és újból megbizonyosodtam afelől, hogy Isten munkál céljai érdekében, még ha ezerszeresen felfokozódik is az ellenség szenvedéle.

3. *Amerikában* a missziók kerületi gyűlése szintén fontos kérdéseket bolygatott. Fő-főprobléma a *missziói iskolák ker. jellege* volt. Egyetlen mód ennek biztosítására: evangéliumi lelkű tanítók kiképzése, amilyenek ma már szép számmal vannak Kínában. Ennek köszönhetjük, hogy az egyház számos kerületben harcot mer kezdeni ellenségeivel: a tudatlansággal, babonával, gyűlölettel.

4. A következő állomás Honolulu volt. Küzdő baráti szívek mindenütt. Japán és koreai papok

kérésére a kínai keresztyének élete került elő, részben angol, részben a benszülöttek nyelvén. Csodálatos a lélek és hatalmas, hogy minden népeket egygé tesz. Kína és Japán, Oroszország és Anglia, Európa és Amerika, viharzó tenger és elmerülő szigetek az Isten kezében vannak. Távol egymástól s mégis egyek az imádságban, hitben, reménységben szeretetben és — az Istenellenes világ támadásával járó szenvedések vállalásában.

GYŰLEKEZETI ÉLET.

Presbiteri konferencia Szendrőben. A felsőborsodi egyházmegye a tél folyamán harmadik presbiteri konferenciáját tartotta Szendrőben január 20-án. 10 egyházközség lelkészei, tanítói, presbiteri jöttek össze ez alkalomra, mely istentisztelettel vette kezdetét, ahol nagy számú templomi gyülekezet előtt Demeter Béla lădbesenyői lelkész imádkozott s Gyűlvész István edelényi lelkész hirdette az ígét. Az istentiszteletet követte a konferencia az iskolában, melynek szintén nagyszámú közönsége volt. A konferenciát Szentmártony Dániel e. m. főjegyző nyitotta meg mint elnök, majd Bálint János helybeli lelkész egyháza nevében üdvözölte a megjelenteket. Előadásokat tartottak Veress Károly balajti lelkész a református egyházvédelemről a presbiteri jellem tükrében, Szigethy Ferenc sajjószentpéteri lelkész a bibliakörökről, Svingor Jenő e. m. belmissziói előadó a gyülekezet egyesületeiről. Az előadások után Szentmártony Dániel mondott berekesztő elnöki zárszót. Úgy az istentiszteleten, mint a konferencián hitben és egyházhűségben építették megerősödvén a sokfelülről összereseglettek.

A gazdasági kibontakozás útjait ismertette jól átgondolt előadásban a sárospataki Kálvin-Szövetség febr. 5-iki összejövetelén *Dr. Izsó Bertalan* főgondnok. Kitért a revízió, a takarékoság, kartel, új termelési ágak meghonosítása stb. kérdéseire. De legérdekesebb volt az összejövetelen a közönség érdeklődése. Egy fiatal ember, aki kertészeti iskolát végzett, felajánlotta, hogy teljesen ingyen a legszívesebben szolgál tanáccsal és útbaigazítással mindazoknak, akik gyümölcsfát akarnak ültetni. Rámutatott a hozzá nem értés hátrányaira. Előadta, hogy a közelben egy 30 holdas gyümölcsös termése szakszerű kezelés mellett 70 mázsáról 1500 mázsára emelkedett. Dr. Trócsányi József a gazdák nagy érdeklődése mellett ismertette meg az egységes fajtájú búza termelésének tervét és várható nagy előnyeit. Egy fiatal ember a gazdasági kérdésekben is lelki indítékok fontosságát (bizalom; egyetértés; őszinteség; kölcsönös segítség; szeretet stb.) hangoztatta.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** Kun István volt főiskolai háznagy életének 88-ik évében meghalt. A mai nemzedék nem ismerte, hiszen évtizedek óta nem volt alkalma látni sem, a teljesen visszahúzódtott s a

közéletben egyáltalában nem szereplő embert. Benne a „Kun“ családok egyik ősnemes rokona s egy csendes, mindenkire jóindulatú, gyermekeit szerető ember távozott el végtelesen.

— **Herczeg Ferenc**, a nagy író mondotta február 2-án, a magyarországi tanítók Eötvös-émlékünnepélyén: „Minden iskolázott ember jó vagy rossz hatással van a népre, akkor is, ha foglalkozik vele, akkor is, ha nem foglalkozik vele.“ Idézve Eötvös Józseftől azt a gondolatot, hogy boldog az, aki minden tehetségével a szebb jövő előkészítésén dolgozik, így folytatja: „Ha valakire, úgy ma a tanítóra vonatkoznak Eötvös szavai: boldog, hogy minden tehetségével a szebb idő előkészítésén dolgozik.“

— **Új belmissziói előadó.** Egyetemes konventünk belmissziói bizottsága Forgács Gyula belmissziói előadó lemondása folytán e tiszt betöltésére dr. Enyedy Andor miskolci lelkész, tisztánbeli egyházkerületünk belmissziói előadóját kérte fel. Lapunk főmunkatársát kísérje áldás egyetemes egyházunk életére is kiható, fontos megbízása teljesítésében.

— **Ajándék.** A főiskolai könyvtár újabban *Hegyaljai Kiss Géza* böcsi lelkésztől 4 és *Janka Károly* cigándi lelkész s főiskolai gondnoktól 20 db könyvet kapott. Illesse köszönet a nemeslelkű adományozókat!

— **Ifjúsági egyesületek találkozása.** Kedves találkozása volt *Vámosujfaluban az ondi* és a helybeli Ifj. Egyleteknek február 1-én. A délelőtti istentiszteleten Benke Kálmán ondi lelkész predikált. Délután dr. Zsiros József theol. tanár tartott írásmagyarozatot. Istentisztelet után ünnepély volt a templomban, melyen a vendég ifjúságot Bokor János theol. köszöntötte. Bajusz Zoltán ondi tanító a szülőkhöz szólott talpraesett tanúságokban. Baghy Sámuel az ifjúsági egyesületek szükségességéről beszélt; Pócs Lajos az ondi egyház gondnoka lelkes bizonyágtevésével tünt ki. Varga Irén a Kor. I. levélből elmondta a szeretet himnuszát. Szavaltak még: Hubay Piros, Bajusz Ibolya és Nikházy Gábor. Az ondi ifjúsági egyesület három, a vámosujfalusi egyesület egy vegyeskari számmal gazdagították lelkiükben a gyülekezetet.

— **Lelkészcseréltetés.** A deregnyői gyülekezet január 18-án *Böszörményi Sándor* homonnai lelkészt választotta meg lelképásztorának. A kiváló készségű lelkész munkája legyen áldott új gyülekezetében.

— **Előadások.** A miskolci Szabadegyetemen február 22-én este 6 órakor dr. Hegyaljai Kiss Géza böcsi lelkész tart előadást: *Tájképek az új magyar lírában* címen és Balázs Győző miskolci ref. gimnáziumi vallástanár *A líra* címen.

— **A bodrogkeresztúri RKIE-t** meglátogatta Kovács Péter KIE földműves titkár, akinek előadása nagy hatással volt az ifjúságra és a közönségre.

— **Missziós napok.** Jan. 28-án *Szalán*, febr. 4-én *Szenden* tartott *Kiss József* misszió lelkész vallásos estét, hol a helybeli lelkész bibliamagyarázata után a hitélet fejlesztésének eszközeiről s módosításairól beszélt

— **Tanári est.** A sárospataki főiskolának és testvérintézetének, a ref. tanítóképző intézetnek tanárai családtagjaikkal együtt kellemes hangulatu estét tartottak febr. 1-én a főiskolában. Az összejövetelen előadást tartott *Varga Gábor* tanítóképző-intézeti tanár *Gyóni Géza* kiadatlan verskötetéről, Dr. *Jakob Károly* gimn. tanár a múlt évi iskolai értesítők egyes megkapó adatairól és dr. *Vasady Béla* theol. igazgató amerikai élményéről. Az előadásokat, bár valamennyinek más volt a hangja, nagy tetszést fogadta. Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár felesége és Kovács Dezső képzőintézeti igazgató művészi zongorajátékával gyönyörködtette a megjelenteket

— **A disznóhorváti anyaegyházban,** — melyhez órmospusztai kis szórvány is tartozik, — miként az elmúlt esztendőben, úgy e tél folyamán is intenzív, hitmélyítő és népnevelő munka folyik. Különösen ez idén a vallásos estélyek iránti buzgalom fokozódott, amennyiben népművelődési előadások tartásával karöltve és vetített képek kíséretében történik. Eddig a következők tartottak előadásokat hitünk alapigazságairól, miként hazánk történelméből: *Salamon Gyula* ref. lelkész 6, *Karászy Ilona* 1, *Nagy Sándor* d.-horváti s.-lelkész 1, *Istók László* községi tanító 2, *Szalánczy János* 2 előadást.

— **A Belezna-émlék felirata.** A főiskola falába illesztve egy angyalos címet látunk (a tanácsterem előtti üres területen), amelynek latin felírása sok találgatásra adott eddig okot. Végre sikerült a következőkben megfejtenem. Az angyal jobbáiban lévő nyitott könyvre ez van írva: Apoc. Cap. XIV. Ver. 6—7. Psalm. | n. 126. Ver. 1—2. A szalag felirata ez: *Tenerae publ(icae)* („pubi“ is lehet) *artibus bonis excolendae | sacr(a) ab ill(ustri) cond(am) d(omino) gen(erale) Nic(olao) a Belezna primum convictui nob(ili)um destinat(a) et ad vires Rh. fl. 3000 Ao 1773 erigi coept(a). T. i. est.* (Ezt a) zsenge fiatalságnak a hasznos tudományokkal (való) kiművelésére szentelt (házat) néhai mélt. Belezna Miklós tábornok úr a nemesek konviktusának szánta először és mintegy 3000 rh. forint összegben az 1773-ik évben felépíteni kezdte. *G. J.*

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás. A sárospataki ref. főiskolai tápintézet saját pénztára terhére a remélt megtakarításokból a II. félév elején 2000 P. összegű tápintézet újabb jótéteményt oszt ki. Felhivatnak a rászoruló szülők, hogy vagyoni helyzetüket igazoló hiv. bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket 1931 febr. hó 16-ig küldjék be Sárospatakra alulírott-hoz. *Boda Béla*, főisk. tanár, tápintézet felügyelő.

Szerkesztői üzenetek.

S-n Gy-a, D-i Jön. — Sz-y F-c, S-r. Hosszabb lélekzetű dolgot is várunk. — K-s J-f, H-e. Már nagyon megfelekedtél rólunk. — K-y A-r, Ó-d. Megérkezett. Mihamar közlöm. — B-a J-s, B-r. Mástkor szorgalmasabb voltál. — M-y K-n, A-sz. Az már fel-dolgozást igényelne. Még nem történeti időből való.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:	Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök. Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.

TARTALOM. *Szigethy Ferenc:* Tompa, a pataki diák. (Költemény) — *Fodor György:* A lelkesztanítótság kérdéséhez. — Ker. Nevelésügyi Konferencia Budapesten. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Tompa, a pataki diák.

*Fekete tógás vidám ifjú volt,
Mint annyi társa,
De új és csodás és nagyszerű volt
Álomlátása.*

*Szűk és kopott volt diákszobája,
Nem volt csak lomja,
De onnan ment ő babéros fővel
A Pantheonba.*

*Csak kezdő sípszó volt zenéje,
Halk, méla, szürke,
De ebből lett egy egész nagy ország
Sikoltó kürtje.*

*Az Alma Mater tárta elé
Az Istent nagynak,
Kiből később munkái mélyén
Erők fakadtak.*

*A Királyhegy és a Rákóczi vár
Míg dédelgette,
Hazáját ő értők még jobban,
Höbben szerette.*

*Ma már egy ország lakóháza:
Terebély nagy fa
És nemzedékek élnek belőle,
Ülnek alatta.*

*De hivatása útjára míg
Ráébredt lelke,
Mig csemete volt, ifjú reménység:
Patak nevelte.*

SZIGETHY FERENC.

A lelkesztanítótság kérdéséhez.

Nem is gondoltam rá, hogy a ref. egyház eme fontos kérdéséhez hozzászóljak. Elgondolásom szerint alakult ki, úgy egyházkerületi, mint konventi tanácskozásainkon az a vélemény, hogy ez a kérdés a theologiai képzettség sérelme nélkül csakis az 5 éves theol. tanfolyammal s a mindenkire nézve kötelező tanítói oklevél megszerzésével oldható meg. A Sárospataki Ref. Lapok 3-ik számában azonban Szabó Zoltán theologiai tanár úr elgondolása szerint akár 4, akár 5 éves lesz a theol. tanfolyam, fakultatívva kellene tenni a tanítói oklevél megszerzését. Szerinte mindössze 90 iskola megmentéséről volna szó, ahol az egyház elnéptelenedett iskoláját az állami segély megvonása után fenn nem tarthatja. Ez az elgondolás az, amely miatt a kérdéshez én is hozzászóllok. Mert hiszen nem azért szükséges okvetlenül a tanítói oklevél megszerzése minden lelkészi pályára készülőre nézve, hogy ezt a 90 iskolát megmentjük! Nem! — Azt a 90 iskolát megmenteni már alig lehet. Hanem más, sokkal fontosabb okok parancsolják a tanítói képzettség megszerzését.

43 évi lelkészi és segédlelkészi pályámon sokszor kellett tanító helyett tanítanom. Mint egyházmegyei egyház- és iskolalátogatónak, sokszor kellett iskolát látogatnom s az iskola szellemi állapotáról ítéletet mondanom. Mint egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsági s vallásoktatási előadónak, alkalmam volt beletekinteni az egyházmegyék évi jelentéseibe s ezekből a jelentésekből sokszor felcsendült a panasz, hogy itt és ott, a tanító betegsége, majd a világháborúban való részvétele miatt a lelkész megtagadta az iskolában való tanítást, úgy hogy az egyházkerületnek határozatot kellett hczni a tanítástól vonakodó lelkészek ellen. A vallásoktatásnál pedig — tisztelet a kivételnek — a jobb eredmény nem a lelkészek mellett szólt. Miért? Mert nem tudtak tanítani. Többször beszéltem a vallásoktatásban kevés eredményt felmutató lelkésztársaimmal, akik azt mondták: „ők papi s nem tanítói pályára készültek, ők többet nem tehetnek.“ Nem az akarat hiányában volt a

hiba, hanem a tanítás módjának a nem tudásában. Ezt kell megszüntetni. Hogy lehet a tanítónak a tanításban ellenőrzője, az iskolából kikerült, fiatal s talán gyenge bizonyítvánnyal rendelkező tanítónak útmutatója az a lelkész, aki maga sincs tisztában a módszeres oktatással?

Aztán látjuk azt is, hogy az állam mindig több több terhet rak a tanítóság vállaira. A levante, az iskolán kívüli oktatás, cserkészlet, kertészet, népszámlálás, énekarvezetés, vallásos estélyeken való szolgálat, kántori teendők végzése nagyon erős próbára teszi tanítóink erejét. Nem lenne már itt az ideje, hogy a terhek egy részét: a vallás-oktatást leemeljék a vállaikról? — Régen az ilyen indítványra az volt a felelet: „kifogástalanul teljesítették a tanítók kötelességeiket a vallásoktatásnál is, még megsértenénk őket, ha a vallás-oktatást kezükből kivennénk.”

A tanítói kar kötelességteljesítése ellen egy szót sem szólhatunk. Legyen a részük tisztelet és elismerés. De én a tisztelet és elismerés koszorújából egy pár virágot szeretnék a tanítással foglalkozó lelkészekre is hullatni. Ez pedig tanítói képesítés nélkül nagyon nehéz. Nehéz képesítés nélkül elismerést szerezni még a tanítók fiainak is, hát még a többieknek?

Oda kell törekednünk, hogy az ifjú segéd-lelkészt és lelkészt bárhová vesse sorsa Istene, azon a helyen megálljon. Ha nem lesz szüksége a tanítói oklevélre, mert hitoktatókkal lesz környezve, az sem baj. Amit tudunk, az már gondot nem okoz, hanem az, amit nem tudunk.

Jöhetnek ismét szomorú napok, mikor az iskola tanító nélkül marad s az egyháznak nem lesz módjukban kisegítőről gondoskodni. Milyen jó lesz, ha a lelkész egész léleknyugalommal vállalhatja a helyettesítés terheit! Milyen megnyugtató lesz az egyház hiveire nézve is, ha a tanító helyett tanító s nem kontár kezébe látja letéve legdrágább kincsének jövőjét!

De úgy látom, hogy ha meg akarjuk tartani az egyházban a lelkész vezető szerepét, a vallás-oktatást a kezükbe kell letenni. Csak így lehet a lelkész és tanítvány között az érülködés folytonos — megszakítás nélküli.

Aztán előre veti árnyékát már most is az állam és egyház szétválásának a kérdése. A tanítói fizetés 10%-os hozzájárulása, a tanítói nyugdíj-teher, az adócsökkentési segély csökkentése, a középiskola dologi terheihez való pár pengőnyi hozzájárulás figyelmeztetés, hogy nincs nagyon messze az idő, mikor az állam gyámkodó kezeit összeszorítja. Nem máról-holnapra történik ez, — talán évtizedek kellenek hozzá, de az egyháznak minden tekintetben fel kell készülnie erre az időre is, hogy váratlanul meg ne lepje a nagy földindulás. Milyen jó lesz ekkor, ha a sok affiliált egyház nem marad magára s kellő munkaerő áll az egyház rendelkezésére.

Aztán hiába akaránk elhallgatni, hiába akaránk szemünket behunyni, látnunk kell a vallásos élet fellendülése mellett a társadalmi rendet s országokat felforgató s az egyházzal s vallással szemben álló s annak megdöntésére törvő áram-

latot is. — Ne bizzuk el magunkat, hogy ezek már nekünk nem árthatnak. Árthatnak, sőt le is gázolhatnak. De nincs olyan változás, nincs olyan felfordulás, mely a tanítói munkát nélkülözhetné. S ha a jövő lelkészi kara, mint tanítói kar lábát megvetheti, a nemzeti eszmének s az emberiség boldogabb jövőjének munkása lehet, ha kell az új világrend megbontása által.

Tudom, hogy a theologiai akadémia fejlesztése az egyház jövő sorsára is fontos tényező. Ennek a fejlesztéséért meg kell hozni minden áldozatot. Régi kívánság, hogy a theologusok a bibliában jártasabbak legyenek s hogy a Jézus életét behatóbban tanulmányozzák. Ha a 4 évi tanfolyam mellett ez nem lehet, ki kell bővíteni egy évfolyammal a tisztán theologiai leckék hallgatása végett s el kell fogadni az Imre Sándor indítványát, hogy a theol. akadémiára csak azok vehetők fel, kik az érettségi bizonyítványt s a tanítói oklevelet már megszerezték. Nagy teher a jövő nemzedéknek 4 helyett 6 évi tanfolyam, de a két oklevél megér annyit. Hogy ez a theol. akadémia elnéptelenedésére vezetne? Nem hiszem. Akár jegyzői, akár bírói pályán nagyon nehéz az elhelyezkedés. Az ügyvédi s orvosi pálya még hosszabb.

Fodor György
ny ref. lelkész.

*

Az általunk nagyrabecsült cikkíró hozzászólása nemcsak a mögötte álló hosszú lelkészi gyakorlat tapasztalata és bölcsessége folytán figyelemreméltó, hanem azért is, mert a cikk gondolatmenete valóban szorosan odasimul a felvetett kérdéshöz. Ezeket a gondolatokat lényegükben belekalkulálták állásfoglalásaikba azok a tényezők, főleg a theol. tanári konferenciák, melyek a lelkésztanítóság kérdésével foglalkoztak. Úgy hisszük, mindketten egyetértünk abban a kívánságban, hogy még felekezeti iskoláinkban is a lelkész végezze a vallás-tanítást. Részünkről szívesen hozzájárulnánk, ha erre még ma köteleztetnék minden lelképásztort. Hitoktatást — helyesebben vallásos nevelést — a lelkésztanító és elsősorban a pásztort s csak másodsorban a tanítói karizmájával végezhet. Katechétákat elsősorban és mindenkor a theológiának s nem a tanítóképzőnek kell nevelni. Teljes tisztelettel aziránt a képzés iránt, amelyben e tekintetben az előző lelkészgeneráció részesült, talán rá szabad arra is mutatni, hogy az új papi nemzedéket a mai theologiai képzés nagyobb feladatok elé, magasabb mérték alá állítja s kell is állítania. Más a valláspedagógiában átadandó anyag, következőképpen az átadás módja is, mások ennek a nüanszai, finomságai, mint az elsősorban mégis ismeretközlő, oktató népiskolai didakszisnak. Szóval vallás-tanítót továbbra is, sőt a továbbiakban még inkább a theol. főiskoláktól s ne a tanítóképzőktől kérjünk és várjunk.

Abban is egyetértünk, hogy minden lelkész számára, mint iskolaszéki elnöknek, tanítóhelyettesnek, s esetleg lelkésztanítónak, kívánatos lenne a tanítói képesítés. Sőt olyan, máris felmerült gondolatokkal szemben, hogy minden papnak jogi, orvosi, tanári képesítése legyen, legszüksé-

gesebbnek a tanítói képesítés megszerzését tartjuk. Eltérés ott van közöttünk, hogy a mi véleményünk szerint nem szabad, hogy ennek megszerzése a teológiai képzéssel egyidejűleg, a teológiai képzés rovására, helyesebben, mind a két képzés kölcsönös kárára, mindenkire kötelezővé tétessék. Nemcsak arról van itt szó, hogy ne vételessék el a theol. tárgyak jelenlegi óraszámát, (mikor pl. valláspedagógiából is annak szaporítására volna szükség), hogy ne fokoztassék ifjaink jelenleg is súlyos túlterhelése ismételtén azt hangsúlyozzuk, hogy bármennyire közel áll egymáshoz sok tekintetben a papi és tanítói hivatás, a reájuk való két képzés annyira mástermésztű, hogy azokra való egyidejű kötelezés mindkét képzés feltétlen kárára történnék. Másrészt Imre Sándor javaslatával szemben is fenn kell tartanunk azt az állításunkat, hogy teológiára való felvételkor megkövetelni a tanítói oklevelet, többek között azért sincs jogunk, mert így önkényesen elzárnók a teológia kapuit azok elől, akik lehetnek kiváló papok s nem lehetnek soha jó elemi iskolai tanítók.

Cikkíróval együtt valljuk, hogy „a theol. akadémia fejlesztése az egyház jövő sorsára is fontos tényező. Ennek a fejlesztéséért meg kell hozni minden áldozatot.“ Még azt is, hogy bár letagadhatatlan előnyökkel járna a minden lelkészre kötelező tanítói képesítés, csak fakultatívva tegyük azt. Annyi lelkésztanítónk legyen csak, amennyi feltétlenül kell elsősorban a 90 iskola megmentésére. Annyit pedig a három fakultatív alkalom feltétlenül ad, bizonyosan ad egymagában a harmadik alkalom is. Egyházunknak ez évtől kezdve túltermelése lesz s.-lelkészekben. Mi sem természetesebb, minthogy az elhelyezkedni nem tudók, a tanítóság iránt különös hajlammal bírók menjenek be egy évre a képzőbe s szerezzenek tanítói oklevelet. Ezek legalább hasznát vehetik okleveleiknek. Nemcsak úgy, — aminek a le nem tagadható veszélye a kötelezés esetén fennállna — hogy tanítói oklevelükkel csak tanítói felett basáskodó iskolaszéki elnökök s vidékszerte rettegett „vizitátorok“ lennének, hanem pusztuló iskolák megmentőivé, regenerálóivá válhatnának. S végül, amint a cikkíróval valljuk, hogy „nincs olyan változás, felfordulás, amely a tanítói munkát nélkülözhetné,“ valljuk egyben azt is, hogy nem lehet olyan változás, amely az igazi lekipásztori és igehirdetői munkát nélkülözhetné, még ha megpróbálná is ideig óráig nélkülözni. A teológiáknak tehát a rájukbízottakat teljes fegyverzetű, egész pásztorokká és bizonyágtévékké kell ezután is, sőt ezután még inkább nevelniök.

Sz. Z.

Ker. Nevelésügyi Konferencia Budapesten!

A Vasárnapi Iskolai Világszövetség Brit Osztálya nevében szíves szeretettel hívjuk meg egész Európa nemzeteinek vasárnapi iskolai vezetőit és tanítóit, hogy vegyenek részt az Első Európai Keresztyén Nevelésügyi Értekezleten, mely Magyarország fővárosában, Budapesten 1931. augusztus 11-től 16-ig tartatik meg. A keresztyén nevelés arra törekszik, hogy a gyermekeket és az ifjúságot

a Jézus Krisztusban megjelent Istenről való éltető és megtartó tapasztalatra vezesse, hogy a saját egyházunkhoz való hűségre nevelje, hogy mindjobban elmélyedő közösséget a Krisztussal fejlesszen ki, ami majd kifejezést talál a krisztusi élet magatartásában és szokásaiban a mindennapi életben is és minden emberi vonatkozásban; továbbá, hogy beléje oltsa a Bibliához való szeretetet, mint amelyben megvannak az élet és magatartás irányító elvei. Mindennek újból való szemléltetése végett, valamint szerte az egész európai kontinensen sok vasárnapi iskolai vezérférfiú által kifejezett erős vágyak megfelelően hívjuk össze ezt az első, egész európai értekezletet. A tárgysorozat beható módon gyakorlati lesz és a keresztyén nevelésnek sok olyan mozzanatát fogja felölelni, ami az ifjúságot érinti. Magyar vendégszeretetet nagy szíveséggel ajánlottak fel és a jönni szándékozó küldöttek biztosak lehetnek, hogy meleg „Isten hozott“ várja őket. További részletekkel megkeresésre szívesen szolgál: a Vasárnapi Iskolai Világszövetség főtitkára, 70 Bothwell Street Glasgow. RANK J. ARTHUR a Brit Osztály elnöke, KELLY JAMES főtitkár.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kozma Ferenc** sárospataki főiskolánk III. osztályú kis diákja elhunyt febr. 11-én Vissén, a szülei háznál. Szép tehetségű gyerek volt. Temegetése Vissén, febr. 13-án ment végbe. Résztvettek rajta tanárai és tanulótársai közül néhányan. Hozzá tartozóinak fájdalmát enyhítse Isten vigasztalása.

— **Dr. Ravasz László püspök előadása a Kisfaludy Társaságban.** Február hó 9-én dr. Ravasz László püspök csodálatos meglátású és még csodálatosabban megláttató előadásban mutatta be Prohászka Ottokárt, Székesfehérvár lánglelkű püspökét, a lélek emberét, Isten atléjtáját. Az előadás a magyar szellemi élet történeti eseménye.

— **Kitüntetés.** Hubay Kálmánt, az alsözempléni egyházmegye világi tanácsbíráját, Tarcal nagyközség vezető jegyzőjét nyugalomba vonulása alkalmából a Kormányzó úr Ófőméltósága legfelsőbb dicsérő elismerésben (signum laudis) részesítette. Az erről szóló érmet a képviselőtestület díszközgyűlése keretében nyújtotta át Fejér Andor, a tokaji járás főszolgabírája. A díszközgyűlésen az alsözempléni egyházmegye esperesének megbízásából dr. Meczner Tibor tanácsbíró üdvözölte a kitüntetésben részesült kiváló tisztviselőt. A közebéden a különféle hatóságok üdvözölték ismét Hubay Kálmánt, az egyház nevében pedig Batta János bodrogkeresztúri lelkész üdvözölte az alsözempléni egyházmegye szolgálatában is érdemeket szerzett férfiút.

— **A budapesti teológiai akadémia konferenciájáról** a jövő számban közlünk tudósítást.

— **Lengyel István** szikszói lelkész 1931. jan. 30-án a szegedi tudományegyetemen az államtudományok doktorává avattatott. Ebből az alkalmából az egyházközség presbitériuma, az egész egyházközség és Szikszó község egész társadalma részéről sok szíves üdvözlésben részesült.

— **Aljegyzői állások betöltése az alsóborsodi egyházmegyében.** A szavazatbontó bizottság megállapítása szerint az alsóborsodi egyházmegyében világi aljegyzői állásra: *Gróf Haller István dr.*, az első lelkészi aljegyzői állásra: *Várady Pál borsod-gerzti lelkész*; a második lelkészi aljegyzői állásra pedig: *Tóth Sándor* hejőbábai lelkész választottak meg.

— **A vámosujfalui KIE** látogatta meg febr. 8-án a sárospataki ifjúsági egyesületet. Vámosujfalun a patakiak kiszállására alakult meg az egyet egy évvel ezelőtt s az ifjú egyesület most jött bizonyosságot tenni erejéről s munkájáról a patakiak előtt. Délután előbb a patakiak rendeztek egy minta-gyűlést, majd a vendégek tiszteletére rendezett teastélyen a vámosiak mutatták be tudásuk legjavát. Mindkét gyűlésen figyelemreméltó szám volt egy egy saját költeménynek előadása. Úgy látszik, a KIE nagyon alkalmas arra, hogy mozgassa a sokszor hangsúlyozott falusi öserőt.

— **Félévi tanulmányi eredmény a tanítóképző-intézetben.** Elégtelent kapott: az I. o. 35 növendéke közül 3 (8.5%), a II. o.-ban 32 közül 3 (9.3%), a III. ban 26 közül 2 (7.6%), a IV.-ben 37 közül 5 (13.5%), az V.-ben 38 közül 4 (10.5%) növendék. 168 növendék közül tehát megbukott 17 (10.1%), vagy másként, a 2352 osztályzat közül elégtelen 20 (0.8%). A 20 elégtelenből 16 német nyelvre esik s csak négy jut a többi 14 tárgyra, (szépirásra 1, zenére 1, magyarra 1, fizikára 1). Az általános eredmény jó.

A patak-gyulafehérvári iskola zászlója. A Báthori Zsófiától elűzött pataki iskola Gyulafehérvárra vonult; majd innen is tovább kellett neki neki vonulni (1716). Gyászlobogók alatt, feketével bevont dobok szólása mellett vonultak Marosvásárhely felé. Az itteni iskola még mindig őrzi az egyik ekkor használt zászló-foszlányokat. Felirata (felbontva) ez: Gloria vana et Opes sunt fluxae, Vita caduca | Stemmata rec quicquam, quo (i)nhientur, habent Ast servire deo, regi, patriaeque decorum... stb. és még 9 sor, festett betűkkel, minden második sor arannyal. — A másik oldalon angyal fej nélkül és e sorok: Aeternae memoriae quondam D. D. Samuelis Keresztesi de Nagy Megyer s. c. rque mattis in inclito Tranniae gubernio regio consiliarii intimi cottus alba-julienis supremi comitis Patriae Patris familia ultimi ao Chris MDCXLI nathvivs... cvli vi v nonas Octoris testimonivm appen... moeestissima coniunx. — Az első oldali szöveg értelme ez: a dicsőség hiú s a kincsek bizonytalanok, az élet muló, a koszorúk után sincs miért áhitoznunk, de az Istennek, királynak, hazának szolgálni díszes... A másik oldal szövegének valószínű értelme ez: Néhai nagys. nagymegyeri Keresztesi Sámuelnek, ő csász. kir. felsége erdélyi kormányzóságában belső tanácsosának, Alsófehérmegye főispánjának örök emlékére... (itt olvashatatlan a szöveg, de ez az értelme: aki a Krisztus 1641 ik évében született, ez év folyamán október 7-éig élt) állította bizonyosságul megszomorodott hitvese. — Keresztesi

1706-ban halt meg s a collegium patronusa volt. Neje: Kassai Borbára. A verset valószínűleg Kaposi Sámuel írta.

HIVATALOS RÉSZ.

114/1931. szám.

Körlevél.

I.

Az egyházkerületi pénztárnok dr. Kovács Kálmán úr lakása: Miskolc, Rákóczy-utca 24. (huszonnégy) szám. I. emelet.

II.

Az államsegélyek minden vonalon le lettek szállítva, ennél fogva az egyházkerület 1931. évi költségvetése igen ingatag alapon áll.

III.

Az eddigi portóváltáság felemelését a minisztériumtól kértem, hivatkozva a portó legközelebbi nagymérvű felemelésére, (közönséges levél 25%) válaszul a vall. és közokt. minisztérium 20%-ot az eddigi portóváltáságból levont, azaz 2240 pengő helyett 1792 pengőt, illetve kikerekítve 1800 pengőt utalványozott ki.

IV.

Kölcsönért senki se kérdezősködjék a püspöki vagy pénztári hivatalnál, mert idestova magunk is kölcsönre szorolunk.

V.

Felkérem a nagytitiszteletű esperes urakat, hogy a 131/1931. számú konventi körlevélnek megfelelőleg az egyházi műemlék összeírására küldött kérdőíveket, valamennyi anya-, társ-, leány- és missziói egyházközségekből az illetőktől összegyűjteni és a püspöki hivatalhoz legkésőbb március 1-ig felterjeszteni szíveskedjenek.

VI.

Az adócsökkentési nyugtákat kérem mielőbb beküldeni a pénztárnok úrhoz.

VII.

A közalapi kölcsönre vonatkozó iratok a Konventtől megérkeztek. Egyházkerületünk lelkészei részére összesen 7700 pengőt adtak. Nagyon természetes, hogy ebből a 40 folyamodó mind nem részesülhet, mert egyre-egyre 192 pengő 50 fillér jutna. Ha igazán akarunk segíteni, legfeljebb 12 legsúlyosabb helyzetben levő folyamodónak lehet adni nagyobb összeget. Az intézőbizottság folyó hó 14-én fog e tárgyban ülésezni.

Miskolc, 1931 február 11.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

Sz—y F—o S—r. A válasz nagyon kedves volt. — B. N—L. Sz—ó. Ki van szedve. Jön.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNEI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:	Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre ——— 14 Pengő. Fél évre ——— 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
	Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dr. Komjáthy Aladár*: A presbitériumok titoktartásáról. — *Németh József*: Emődy Dániel. (Folyt. köv.) — *M. J.*: Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés. — *Enyedy A.*—*Nagy S B.*: A budapesti konferencia. — Gyülekezeti élet. — Egyes közlemények.

A presbitériumok titoktartásáról.

Igazán örvendetes tény, hogy mind többet és többet foglalkozik a magyar református egyház a presbiter neveléssel. Szinte azt mondhatnám, hogy a magyar református gyülekezetek versengenek egymással azért, hogy az igazi kálvinista presbitert meg tudják teremteni, a presbiteri ideált valamennyien meg tudják közelíteni. Ez csak természetes, hiszen a genfi egyházalkotmány úgy elevenítette fel az őskeresztyén gyülekezet képét, a 4 hivatalt egymás mellé állította, vagyis egyikre épen olyan szükség van, mint a másikra, egyik nem nöhet meg a másik rovására, mert abban az esetben a gyülekezet elveszti a krisztusi demokratikus jellegét. Volt idő a magyar református egyház életében, amikor a gyülekezet jogi szervezetéből egy vagy két hivatal hiányzott és bizony sok helyen hiányzik ma is. De az idő arra is sarkal bennünket, hogy a hiányokat pótoljuk, mert minél több lesz a gyülekezeti munkás, annál jobban halad az evangéliumi vallásosság szent ügye és bizony ismerjük be, hogy egyházi életünk színtelenségét, sokszor nagy szegénységét jelentette az, hogy a lelkipásztoron és a tanítón kívül senki, semmiféle irányban nem mozdult meg a gyülekezetben.

A presbitériumnak is akkor lehet áldásos voltát tapasztalni, ha a presbiterek benne vannak az egyházi életben és nemcsak bírálgatni tudnak, hanem hasznosan munkálkodni is. Én szentül hiszem, hogy a jövőben majd, ha bibliás lesz újból a magyar kálvinista ember, inkább a hitélet kérdéseivel fog foglalkozni a presbitérium, mint az egyház anyagi ügyeivel. Nem mondom, hogy ez holnap lesz és mindenfelé így lesz, de jóslatom igen sok gyülekezetben valóra fog válni, azt minden elbizakodottság nélkül merem állítani.

Presbitériumaink gyűlései nyilvánosak, bár azokon ritkán szokott hallgatóság megjelenni, azért mégis úgy szeretjük, ha a presbiteri gyűlésen elhangzottak nem kerülnek ki az utcára és nem lesznek többé szóbeszéd tárgyai. Akármilyen kis

alaptökével dolgozó bank igazgatósága szigorúan megtartja a titkot, mennyivel inkább meg kell tartani azt a presbitériumnak, nehogy egy rosszúl értelmezett szó, vagy emberi gyarlóságból helytelenül beállított ügy felkavarja a gyülekezet csendjét és ellentétet szítson a gyülekezeti tagok között. A presbiter nevelésnél erre is igen nagy súlyt kell helyezni, nem egyszer rá kell mutatni annak a fontosságára, hogy mindenkor szem előtt kell tartani az egyház érdekét és ezért meggondolatlanul semmit mondani nem szabad.

Tudatában vagyok annak, hogy a legtöbb gyülekezetben most mennek végbe a gondnok és presbiter választások s bizony mielőtt ez megtörténne, tartani kell egy előzetes tanácskozást, hogy ki is méltó a presbiteri méltóságra? Igen sokszor megtörténik, megtörtént velem is, hogy véleményt kell mondani emberekről, még pedig minden udvariasságot félre téve, meg kell mondani a meztelen igazságot, nem törődve semmivel, még ha nem épen hízelgő is az a bírálat. Nem gyűlöletből származó az a bírálat, hanem tárgyilagos, amit mindenki tud, de senki eddig mondani nem mert, mert félt a becsületsértési pörtől. Meg kell mondani, mert az egyház ügye mindenekfelett való. De a presbitérium tagjainak nem szabad elmondani a presbitériumban elhangzott személyi kritikát senkinek, még családi körben sem, mert ami ebben a komoly erkölcsi testületben történt, az nem tartozik senkire másra, csak egyedül a presbitérium alkotó tagjaira. A múltban sajnálatos dolgok történtek és ezeknek elkerülése végett, minden tőlünk telhetőt el kell követni, nehogy az elszólásokból bajok származzanak. Olyan presbitereket kell választani, akik tudják értékelni azt a helyet, ahová őket a közbizalom állította, akik komolyan veszik tisztségüket, nem pedig zavar keltesre, vagy konkoly hintésre akarják azt felhasználni. Rengeteg bírósági ügy volt már az ilyenek miatt és sok ügy békésen intéződött, ahol a bíró az első szempillantásra tisztában volt azzal, hogy olyan erkölcsi testületben, mint amilyen a presbitérium, nemcsak jog, de kötelesség is személyek-

ről a véleménynyilvánítás, de még több volt az olyan eset, ahol bizony kihirdették az ítéletet. Ezért kell meg lenni a titoktartásnak, hogy az épen úgy védje a presbitérium tagjait, mint ahogyan védi a mentelmi jog a képviselőt.

A presbitériumnak az a tagja, legyen az bárki, ha egyszer tisztán csak azért beszéli el a presbitériumban történeteket, hogy botrány legyen a gyülekezetben, azzal épen úgy el kellene bänni az egyházi törvényeknek, mint ahogyan a reverzálist adó féllal szokás. Mindkettő árulást követ el és ha rendezni akarja egyháztagságát, akkor először jóvá kell tenni hibáját. Komoly református keresztyén ember vigyáz minden szavára, de kétszeresen vigyáz akkor, ha egyházának az ügyéről van szó.

Ezt tartottam szükségesnek elmondani, mert az egész tisztáninni kerületben minden gyülekezetben féltékenyen őrzött kincs volt a béke. Övjük meg a gyülekezet békességét a presbiterek választásánál is, hogy annál jobban menjen a munka az Isten dicsőségére. *Komjáthy Atadár dr.*

Emödy Dániel.

(1819—1891.)

Oda kell állítani a kiváló férfiak egyéniségét, életfolyamát koruk történelmi keretébe, vagy ahogy modern franciáskodással, de kifejezően mondják mostanság, — a milliójébe, hogy értékeiket, a nemzet életében betöltött hivatásukat, koruk élő és őket túlélő nemzedékeire gyakorolt hatásukat, helyesen mérlegelni tudjuk. De főleg, hogy életüknek, működésüknek irányító tanulságait, hasznos intelmeit kidomboríthassuk. A hazára, minden nagy fia, mint Tompa Mihály kifejtette, dús örökséget hagy. És ezt az örökséget a későbbi nemzedékeknek kell gyümölcsöztetni. Nagyon természetes, hogy ha e kötelesség teljesítésének terén, *Emödyvel*, a tisztelettel és szeretettel őrzött emlékü professzorral szemben, volt tanítványai igyekeznek elől járni.

Azok a most élő emberek, akik személyesen látták vagy érintkeztek vele, csak egykor magasra ivelt, mozgalmas, viszontagságos pályájának a végén ismerhették meg őt. A csendes, nyugalmas kikötőben, a professzori katedrán. Távol a közéleti nyilvánosságtól, félrevonulva minden föltünőbb szerepléstől. Mint olyan embert, aki nem tartozott ugyan az elfelejtettek közzé, de csak tudományos munkálkodásának és családjának csendes körében kívánt élni. Arányos, de inkább alacsony, zömök alakja, őszes szakálltól környezett nemes, magyaros végású, rokonszenves arca, szelid, nyugodt tekintete, gondozott, de egyszerű öltözése, együttesen a vidéki előkelőség benyomását tette. Szabatos, kifejező, finom választékosságú, nagy kifejező erejű beszéde, már érezte azt a magaslatot, amire csak nagy életiskolán átment, kiváló szellemek emelkedhetnek. De azt, hogy ez a bölcs és nagyműveltségű uri ember néhány évtized előtt országos jelentőségű eseményeknek volt a mozgatója és részese, tagja a magyar haza modern fejlődését forradalmi erővel megindító kis tábor

vezérkarának, igazán sejteni sem lehetett a sárospataki jogakadémia szerény professzoráról. Tudni csak kevesen, a beavatottabbak tudták.

Emödy Dániel 1881-ben volt a szokásos főiskolai március 15-ikének ünnepi szónoka. Előadásában a saját személyi szerepléséről egy szót sem szólt. Valamivel többet tudott meg az ő közreműködéséről, a *hires márciusi fiataltság* dolgában a kis város közönsége és diákság, édesatyám előadásából, aki 1882-ben volt az ünnep szónoka és aki már megfelelően méltatta az Emödy szereplését is. Közötte és atyám között az az érdekes kapcsolat volt, hogy mindketten tagjai voltak a márciusi fiatalsnak. De atyám csak mint az utcán és a jurista György bátyám kíséretében a kávéházakban is lelkesülő suhanc. Emödy pedig mint jelentős, neves tényezője az igazi márciusi fiatalsnak. Egyszer iskolakerti séta közben Szinnyi Gerzonnak és Emödynek elpanaszolta atyám azt a sanyarú emléket, hogy valaki Emödyt mindig csak üresen korgó gyomorral látta. Mert a márciusi napokban a Gyuri bátyja elkávéházazta meg ellekedte a kosztprézt. Mire Emödy azt jegyezte meg, hogy ebben a keserű sorsban ő is sokszor osztozott akkortájt. Tudniillik néhanapokon át alig ért rá egy harapást enni. És kétséges — mondta még derüs bonhomióval — hogy bőségesen jóllakott emberek megtudták volna-e csinálni az 1848-iki márciusi nagy mozgalmat?

Az bizonyos, hogy a negyvennyolcadiki fejleményeknek tettekké válását, fiatal és semmiképen sem dús vagyoni állapotú emberek irányították. Olyan nemzedék, amely gyermek- és suhancorát abban az időben élte át, amikor *Berzsenyi* Dániel azt írta, hogy „mi a magyar most, — Rút szibarita váz!” Amikor, amint Grünwald Béla Régi Magyarországon kimutatta, az államot alkotó nemesség zöméből kihalt az államiasság tudata, az állam magasabb földadatai iránti érzék, az alkotmányt csak nemesi privilégium szempontjából tekintette. De amikor olyan férfiak fejlődtek ki a politikában, mint Széchenyi István gróf, Vesselényi Miklós báró, a Desseffy grófok, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Nyáry Pál, a magyar irodalomban olyanok, mint Vörösmarty Mihály, Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc s amikor a nemzetet a török hódoltságot követő százados tespedés után sok nagy fia a haladás útjára ragadta. Ugy a politikai szabadságjogok kivívása, mint a közgazdasági haladást nyugtató elavult intézmények eltörlése, illetve gyökeres reformja tekintetében. Emödy Dániel ezek között a szellemi munkás nemzeti vezetőnezők között élt és dolgozott egészen addig, míg munkájukat meg nem akasztotta a szabadságharc elnyomása.

Emödy Dániel atyja István, anyja Csáy Sára, Csáy Márton tisztáninni szuperintendens unokája volt. Emödy Istvántól, a sárospataki professzortól, több helyen lelkészkedett, berzéki születésű férfiútól, fia csak a természet szerint örökölhető tulajdonságokat kaphatta. A nevelésében atyjának már nem sok része volt, mert négyéves korában árván hagyta Dánielt. Édesanyja kétségkívül igen értékes egyéniség lehetett. Nehéz körülmények között nevelte

föl két gyermekét, Károlyt és Dánielt. Az előbbi debreceni diák korában halt el, Dániel Szikszón és Debrecenben tanult. Az akadémia elvégzése után, 1841-ben Gesztre került a Tisza Lajos úri házához, mint László, Kálmán és Lajos nevelője. Másfél évig tartott ez a foglalkozása s 1843-ban Pestre került, ahol 1846-ban megszerezte az ügyvédi oklevelet. Azután húsz esztendőn át, mint ügyvéd, író és hírlapíró működött.

A forradalmi szerepléséig eltelt négy esztendő fejlesztette ki Emödyben azokat a kvalitásokat, amelyek folytán a politikai, társadalmi és irodalmi élet számos kitűnésével barátságos viszonyba került. Latinul jól kellett tudnia, mert hiszen az ügyvédi pályára való készülésnek, a diploma megszerzésének az egyik alapföltétele volt. Szepesremetén 16—17. éves korában megtanult németül, Pesten pedig ott tartózkodása első éveiben franciául és angolul. Éspedig olyan módon, ami csak lángésznek sikerülhet. A kávéházban először csak figyelt, majd társaságába vont franciáktól és angoltól tanult. A francia nyelvet már 1848-ban úgy bírta, hogy *Dembinszkyt* Debrecenben francia nyelvű beszéddel fogadta és üdvözölte. Aki ismeri a gyors nyelvvelsajátítás ez oktodidaktikus módját, tudja, hogy Emödynek nagyon sok német, francia, angol lapot, folyóiratot, könyvet kellett elolvasni, míg célt ért. Nagy percipiáló képességű elme, óriási emlékező tehetség kellett ahhoz, olyan, ami Emödyt arra képesítette, hogy 1847-ben első halálára el tudja ismételni Petőfinek saját maga által felolvasott *Kutyakaparó* című költeményét. Észtehetségével és szorgalmával szerezhetett olyan széles és magas szellemi látókört, ami nagy tekintélyt és megbecsülést biztosított neki. Tudjuk, hogy jó ismeretségben volt Csengery Antallal, akinek lakásán 1847-ben dec. 14-én jelen volt, amikor Czako Zsigmond tragikus öngyilkossága megesett. Érintkezett Vörösmartyval, Petőfivel, Jókaival, Arannyal, Irinyi Józseffel, Vasváry Pállal. Hogy Petőfi milyen melegen érzett iránta, milyen nagyra becsülte, *Úti Leveleinek* a következő passzusa bizonyítja:

„Elkisért Váczig Emödy Dániel. Nem tudom, egyszer fogja-e a közönség olvasni e sorokat vagy — . . . egyszer sem; de leírtam e nevet, hogy ahányszor olvassák leveleimet, lássák egyszermind leghivebb, legönzettelenebb és legtisztább lelkű barátaim egyikének nevét is. Barátja vagyok, mert ő is barátom, de barátja vagyok még inkább azért, mert ő jellem, oly erős jellem, amilyen csak az lehet, kinek a szegénység volt dajkája és nevelője. Urak, tiszteljétek az ilyen embereket, kik kenyeret esznek, bár kalácsot ehetnének.“

Emödy, a rá vonatkozólag fennmaradt szórványos adatokból kivehetőleg is, eleven, színes és nagyon előkelő szellemi színvonalú társadalmi életet élt Budapesten. Ekkor fejlődtek ki hatalmasan szellemi képességei, jellembeli tulajdonságai. Belé került, mint a Pesti Hírlap belső munkatársa (1845—1848.) az akkori magyar publicisztika vezérkarába, már mint 26 éves fiatal ember. Petőfinek iránta táplált érzései ebben a környezetében fejlődtek meleg baráti érzésekké, nagyrabecsüléssé és az érzésekben soknak kellett osz-

tozni azok között, akik megismerték, érintkeztek és dolgoztak vele s akik büszkékké voltak rá, hogy Emödyvel egy sorban, szoros közéleti és társadalmi kapcsolatban lehettek.

Nem kisebb embertől, mint Jókaitól tudtuk meg, már jóval az Emödy halála után, 1898-ban megjelent visszaemlékezéséből, hogy ki volt Emödy a márciusi napokban férfikora első éveiben. A nagy magyar írófejedelem „*Életemből*“ című munkájában a következő sorokat olvassuk:

„A budapesti március 15-ikének indító oka nem a bécsi forradalom volt; hanem amit nyomatott adatok igazolnak, a Pesti Körnek az a határozata, hogy a magyar nemzet tizenkét pontban formulázott kívánatait ne intézzük egyenesen az országgyűléshez; hanem előbb körözteszük azokat az országban vidékszerte.

Ez lett volna az eszmefolyás elmocsárosodása. Ez ellen indítottuk mi, márciusi fiatalok, a népre való hivatkozást.

Március 14-én este adtunk egymásnak találkozást az én szállásomon, melynek lakosztályán Petőfiékkel osztoztunk.

Másnap reggel négyen jöttünk össze, a kitűzött találkozó helyen: Petőfi, Vasváry, Bulyovszky és én; de többi társaink: Degré, Borray, Vajda János, Sükey, Pálffy Albert, *Emödy*, Oroszhegyi, Dobsa, a Pilwax-kávéházban vártak ránk, az úgynevezett közvélemény asztalánál.“

Tehát Emödy tagja és tényezője volt a közvélemény asztalának. És ugyancsak tartós, jelentős benyomást tehetett Jókaira, hogy ötven év múlva is mint különös kiválóság megmaradt emlékében, olyan férfiak között, akiknek később jórésze országos, szereplő nagyság lett. Míg Emödy 1863-ban egyszerre letűnt a fővárosi nyilvános szereplés színteréről és nem is került rá vissza.

Emödy már akkor elért egyéni értékére nézve jellemzők Jókai következő sorai, ugyancsak a márciusi fiatalságról szóló, idézett munkájában:

„Következzék ama hosszú sora a szellemalakoknak, akik már csak lélekidézés szavára vonulnak végig látó lelkem előtt: lefelől Petőfi, utána Vasvári Pál, Irinyi József, Degré Alajos, Borzay, Egressy Gábor, Vidacs János, Vajda János, Csengery Antal, Sükey Károly, *Emödy Dániel*, Bulyovszky Gyula, Oroszhegyi János, Irányi Dániel, Vas Gereben, Ludassy Mór, Papp Gábor, Lisznyay Kálmán, Bérczy Károly, Tompa Mihály, Arany János, Helfy Ignác, Kerényi Frigyes; utolsónak Pálffy Albert és akiket, bár korukra nézve nem, de szellemüket tekintve, a fiatalok sorába kell számítanunk, Nyáry Pál, Pest megye alispánja és Rottenbiller, Pest város polgármestere.

Minő fölvonulása a szellemeknek! Mintha Csaba vezér *hadak útját* látnám az éjjeli égen megrémledezni.“

Igy ír Jókai arról a társaságról, amelyben Emödy Dániel feje köré is nemzet nagyjainak glóriája öveződik. Am szálljunk le a Jókai költői szárnyalásának magasságából az élet szintjára és kövessük az Emödy életsorsának további alakulását.

A gyakorló fiatal ügyvéd és publicista kiváló képességei és nagy képzettsége ráterelik az első

felelős magyar kormány figyelmét s 1848-ban a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium fogalmazójává nevezi ki Emődyt. Ebben a minőségében, szerény hivatali rangjának, szolgálati pozíciójának körét erősen túlhaladó megbízásokat kap: Kossuth őt küldi ki a Dembinski hadműveleteinek támogatására hivatott népfölkelés szervezésére s a kormány nevében, Debrecenben, ő fogadja és üdvözli Dembinskit, mint már szintén katona: huszárhadnagy. Majd 1849 április havában Beöthy Ödön kormánybiztos mellé osztják be, akinek diplomáciai misszióban Bukarestbe kellett volna utaznia. De a bukaresti kormány barátságtalan állásfoglalása miatt már Brassóból kénytelen volt visszatérni. Ekkor *Szemere Bertalan* Emődyt a hivatalos *Közöny* szerkesztésével bízta meg s ez állásban maradt a szabadságharc végéig. Világos után bujdosnia kellett a véres megtorlás eszközeit teljes működésbe hozott zsarnoki hatalom elől.

Emődynek sok volt a rovásán. Először: közismerten szoros barátságban élt Petőfivel, az „Akasszátok föl a királyokat!” és sok más hasonló szellemű költemény szerzőjével. Másodsor: egyik vezéralakja volt a pesti, márciusi fiatalság országháborító bünszövetségének. Harmadsor: szerkesztője volt a rebellis kormány hivatalos lapjának. Negyedsor: mint a Dembinski támogató népfölkelés szerzője fegyveresen is részt vett a rebellióban. Tehát az erősen kompromitált bűnösök listájára került a neve, ügye pedig a véstörvényszék elé. In contumaciam őt is halálra ítélték. *Tisza Lajos*, akinek fiai mellett másfél évig nevelő volt, mentette meg a kivégzéstől és pedig egy félrevezető, mentő ötletével. *Haynauval*, akihez járatos volt, elhitette, hogy Emődy nem író — Schriftsteller — de egyszerű szürke *irnok* Schreiber volt. Így lekerült az előkelő bűnösök listájáról s enyhébb elbánás alá esett; de mégis jelentkeznie kellett a haditörvényszéknél, hogy ügye végérvényesen elintéztessék. *Tisza Lajos* nyilván ismerte Emődy rejtkehelyét, s valószínűleg ő is támogatta a bujdosót. Értesítette sorsa fordulásáról és figyelmeztette, hogy jelentkezék a haditörvényszéknél. Ennek ítélete a halálbüntetést az ügyvédi diploma elvesztésére enyhítette.

Emődy, meglévén fosztva kenyéradó oklevélétől, most már hivatásosan az újságírásra adta magát. Mint előkelő, ismert nagy képzettségű publicistát alkalmazta dr. *Szabó Alajos*, az általa szerkesztett *Magyar Néplapnál*, amelynek külpolitikai rovatát vezette 1856—7-ben. Ugyancsak a külpolitikai rovat vezetőjeként került a *Pesti Naplóhoz* belső munkatársul (1857—63.) Francia, német, angol nyelvismerete tehát nagy segítségére volt Emődynek új kenyéradó foglalkozáshoz jutásában. Az országnak akkor legtekintélyesebb lapjába írt vezércikkeket, könyv- és színi bírálatokat is, többnyire névtelenül, álnév alatt, vagy különféle jelzéssel. Dolgozott az *Ujabbkori Ismeretek Tárában*. Bár 1857-ben már visszanyerte ügyvédi diplomáját, főfoglalkozása az irodalmi tevékenység maradt. Dolgozott a belletrisztika terén is. Így lett ajakán és tollán szinesség, pompássá, kifejezővé

a magyar nyelv. Sajnos, Emődynek ez a szellemi hagyatéka még nincs föltárva. Munkálkodása kiválóságára egy körülményből reális biztossággal következtethetünk. Ez az, hogy *Kemény Zsigmond* báró, akivel a Pesti Naplónál sokszor érintkezett, igen nagyra becsülte. És mikor *Vay Miklós* báró, a sárospataki főiskola főgondnoka *Kemény Zsigmond* báróhoz 1863-ban, azzal a kéréssel fordult, hogy ajánljon neki valakit, aki méltó a *Kövy Sándor* professzori katedrájának betöltésére, az ő nevéhez és működéséhez tapadó hagyományok tovább ápolására és fejlesztésére, *Kemény Zsigmond* báró Emődy Dánielt ajánlotta. Így került a debreceni főiskola neveltje a főváros közéleti kiválóságai társaságában nagyértékké fejlődött Emődy, a sárospataki jogakadémiára, a magyar magánjog professzorának, *Kövy Sándor* hivatali utódjának. (Folyt. köv.) *Németh József.*

Egyetemes tanügyi bizottsági ülés.

Az egyetemes tanügyi bizottság nagy fontosságú ülést tartott febr. hó 16—17-ik napjain Budapesten Dr. Baltazár Dezső püspök elnöksége alatt. Nagyfontosságúnak nem azért jeleztük ezt az ülést, mert gondosan letárgyalta azt a 136 ügyet, amely tárgysorozatán szerepelt. Ez is jelentékeny munka volt és az egyes intézeti ágak évi jelentéseinek előzetes kinyomtatása nélkül (111 oldalos füzet) nem sikerült volna az elvégzése, hanem azért, hogy az aktái körén túl sok az oktatás- s nevelésügy rendes, megszokott menetén felül olyan témákat is tanácskozási körébe vont, amelyek az életkérdés erejével birtak egyházunkra. Ide sorozzuk azt, amit Dr. szentpéteri Kun Béla az egyetemi és más főiskolai ifjúságunk vallásos életének rendszeres vezetésére és amit Dr. Kovács J. István és Janka Károly iskolánkért hozott áldozataink és teherbirásunk mértékének megállapítására vonatkozólag felvetettek.

Az ülést Dr. Baltazár Dezső püspök február 16-án d. e. pont 9 órakor nyitotta meg. Ő tolmácsolta rövid, klasszikusan kifejező szavakkal a tanügyi bizottság örömét Dókus Ernő konventünk világi elnökének a legmagasabb helyről jött legmagasabb kintüntetése fölött, amelyet konventünk világi elnöke kiváltképen és maradék nélkül teljességgel kiérdemelt. Ő indítványozta b. e. Dóczi Imre halhatatlan érdemeinek megörökítését és az egyetemes tanügyi bizottság kebeléből nyugalomba vonulásával kivált Dr. Rác Lajos ny. sárospataki tanár sok érdemének a feljegyzését. Alelnökké a bizottság nagy lelkesedéssel és gazdag reménykedés közt Dr. Imre Sándor egyetemi tanárt választotta meg.

Az egyetemes vonatkozású tárgyak a Dr. Kovács J. István előadásában kerültek tárgyalásra. Itt a felekezeti iskolák dologi terheinek és a fizetkiegészítő államsegélyeknek leszállítása, sőt megfélemlítészerű leszállítása az egyházak és iskolák évi rendes költségvetésének lezárása után, váltottak ki sok aggodalmat.

A theologiai főiskolák ügyeit Marton János sárospataki tanár referálta. Jelentése kapcsán a

theologus-túltermelés nehéz kérdésével kellett főleg foglalkozni. Kisért a numerus clausus gondolata. Tanítató szülők és a lelkipásztori pálya felé induló diákok nagyon komolyan gondolják meg, hogy nem kell-e száz kézzel is kapniok a lelkésztanítói oklevél megszerzése felé, ha a nagy túltermelés mellett elhelyezkedni akarnak. A kérdés alapos tanulmányozás végett a theol. tanárok országos konferenciája elé utaltatott.

A lelkésztanítóság ügyében, miután ismét feltárult a bizottság előtt annak nagy jelentősége, a vallás- és közokt. miniszteriummal újabb tárgyalás folytatására kérte fel a bizottság Dr. Antal Géza dunántúli püspök urat, mert ezt a kérdést egyházunk minden érdeket kielégítő módon akarja megoldani.

A lelkészképzést megrendíteni nem kívánja, a tanítóképzés minden követelményének eleget óhajt tenni s van remény rá, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, aki szakközegeinek kicsinyes szempontján felülemelkedve, eddig is nagy megértéssel nézte e kérdés alakulását, reményeinket kielégítő módon juttatja ezt a régen vajdó kérdést megoldásra.

Egyetemes konventünk várja azoknak a tapasztalatoknak a közlését, amelyeket a pápai és sárospataki lelkésztanítói képzés nyújt. Tekintetbe fogja venni azokat a nehézségeket, amelyek Budapesten és Debrecenben akadályozták a munka megindítását és pusztán a segédlelkészek számára kiállítandó egy éves tanfolyam szervezését kéri a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól.

A vallásstanári vizsgára állhatás feltételeinek azt a megszorítását, hogy csak jeles, vagy legalább jó lelkészi képzettségűek állhassanak vizsgálatra, a bizottság nem fogadta el, de szívesen hozzájárult ahhoz, hogy a vizsgálat a lehető legnagyobb szigorúsággal, amelyet a vallásstanár által megkívánt fontos feladat betöltése megkíván, tartassék meg Külföldi végzettségűeknek a vallásstanári vizsgálatra állhatást érettségi bizonyítványuknak és lelkészi oklevélüknek a honosításához köti.

(Folyt. köv.)

M. J.

A budapesti konferencia.

A dunamelléki egyházkerület egykorl nagy püspökei: az elegáns, borotvált arcával kissé angolosan ható, de mindamellett is szép magyar kinézésű Török Pál; a templom aijtáján palástos görög bölcs tekintélyes fenségével éppen kilépő Szász Károly; az okos arcával gyermekéveim falusi kurátorára emlékeztető, érdemrendjével szinte az örök magyar embert glorifikáló, karosszékekben ülő Baksay Sándor, ha megelevenedve lenézhettek volna képeik rámájából, a theologiai díszterem faláról; komoly fejüket csóválhatták volna az idei konferencia csekély forgalma, népessége felett. Bizony sok szék hasztalan kínálta magát kényelmes figyelő ülésre; úgy látszik ide is besüvített, erre a tizenhat év óta megszokott, áldott összejövetelre, együttlétre is kihatott a gazdasági pangás, vagy talán a mindenféle bajoktól elgyötört lelkeknek a fásultsága is. Persze ott voltak a ma-

kacs, kitartó konferenciái törzsvendégek, akiket már hátulról, a fejük állásáról is megismer az ember. Őszül mindenki lassan, még kedves, jókedvű, humoros pajtásunk: Mátis Márton is; csak Uray Sándor tartja magát, üdén és barnán; az amerikai kirándulás is, úgy látszik, használt neki. Itt vannak szerencsére, a budapesti papfiókok is és ifjú seregükkel lassan, időnként betöltik a termet. És vannak megszállt területről is régi, kedves jóbarátaink. Tizsáninnent, a régi évődések tokaji theológiáját Nagy Sándor Bélával képviseljük, amint együtt szerkesztjük ezt a beszámolót is.

A ma nagyon előterbe törő szociális, különösen a szegénygondozó munkának ihletett szónokai a női értekezleten Muraközy Gyula, a férfiak konferenciáján pedig Györy Elemér voltak. Muraközy Gyula a romantikus és bürokratikus szegénygondozással szemben a Kecskeméten bevezetett rendszeres és módszeres szegénygondozást ismertette, amely egységesen megszervezve és beállítva folyik úgy, hogy minden utcának megvan a gyűjtői és a szétosztogatói. A gyűjtés és osztogatás külön szervek útján történik. Györy Elemér, aki különben győri lelkész és a konvent szociális albizottságának előadója is, a szociális tevékenységnek az egyházi életbe való szerves beletartozását és elvi, valamint gyakorlati megalapozottságát hirdette kiváló érzéssel és nagy szak tudással.

Hamar István a prófétai igehirdetésről szóló előadásában a prófétai igehirdetés tartalmát és jellemző sajátságait tárta fel; mégpedig mind az első korbéli iskolás, mind a későbbi szabad prófétáknál. A tartalmat a tudós előadó az előbbieknél a Jahvéhez való hűségben; az utóbbiaknál pedig Jahvenak, mint egyedüli, egyetemes, minden tudó, mindenható Istennek, mint láthatatlan, szerető, kegyelmes, s a zsidók által az egész emberiség üdvét munkáló Isten hirdetésében jelölte meg. A prófétai igehirdetés jellemző sajátságait pedig, a ruha, a fekvés, a tánc, a zene lényegtelen külső mérveinek megemlézése mellett öt főbb pontban foglalta össze. Ezek: 1. az Istentől való elhivatás öntudata; 2. a hirdetett ige isteni erejéről való meggyőződés; 3. a világ történetének üdvtörténet gyanánt való felfogása; 4. egy eljövendő, boldogabb állapotnak hite és hirdetése; 5. a prófétai öntudat méltósága. Nagyszerű, mélyenjáró, alapos, de azért igen élvezetes előadását azzal a kíváncsággal fejezte be, bárha ezek lennének a magyar református igehirdetés jellemvonásai is. Györy Elemér felszólalásában igen helyesen hangsúlyozta, hogy nem élhetünk külön szószéki és szószéken kívüli életet, mert a szószéki igehirdetésre az életünk üti a pecsétet, vagy adja a megerősítő cáfolatot. Ennek elkerülésére az állandó imádkozás segít. Bereczky Albert a prófétáknak korukkal, társadalmukkal, hallgatóikkal való kapcsolását s igehirdetésüknek ebből fakadó aktualitását állította oda követendő példának. Patay Pál az igehirdetés kívánatos bátorságához megjegyezte, hogy azt megértéssel és tapintattal kell gyakorolni. A lúgnak előbb a mi nyakunkat, az igehirdető nyakát kell mosni, csak azután a hallgatókét.

Előbb a lábat kell mosni; szeretni, nevelni, tanítani, példát adni; és csak azután a fejet, vagyis dorgálni és feddeni. Dr. Kovács J. István megjegyezte, hogy nálunk a láb és a kézmosás egyaránt, sajnálatosan elmaradt. (közbeszólás: mi a kézmosást gyakoroltuk). Az ígehirdetésnek szent elégedetlenséget kell ébreszteni. Az iskolás proféták a beszédet lopták el egymástól; a szabadok pedig a lelket vették a lelkesebbektől; így nekünk is nem a kész beszédeket kell egymástól átvenni; hanem az azokat szülő lelket.

Dr. Kovács J. István a külföldön élő magyarok lelkigondozásáról tartott kimerítő, nagyszerű előadást. Elmondotta, hogy mennyi szemrehányás éri magyar református egyházunkat a külmiszióból való kimaradásáért; hát még mennyi vád zudulhatna reánk külföldre szakadt, saját faj és hittest véreink elhanyagolásáért. Mit tesznek ezen a téren az angolok, németek; sőt még csekély számú olasz valdenssek is, akik mindentüvé elmennek az övéik után. Azután ismertette a külföldi lelkigondozói munkát a multban, a jelenben és a teendőket, amiket a jövő követel. A romániai, szlavonai, boszniai, bécsi, amerikai, kanadai, franciaországi, prágai missziókat. Megható közléseket és leveleket olvasott fel a brazíliai Sao Paoloi magyarok köréből, akiknek a nevében Ötvös Lajos érmihályfalvai eredetű üvegesmester kér lelkész egyetemes konventunktől. Lehetetlen, mondta, hogy ezek a kérések meghallgatás nélkül, e sürgetős szükségletek kielégítetlenül maradjanak.

Dr. Ravasz László általában a protestantizmus különösebben pedig a kálvinizmus irodalomformáló erejéről beszélt. A tőle és nála megszokott ihletettséggel tárta fel azokat az elvi forrásokat, amelyekből ezek az erők felfakadnak. A divinumnak és humánumnak, vagyis az isteni és emberi elemek római katolikus összevegyítését a protestantizmus oldotta fel; s ezzel megtisztította a vallást és önállóvá tette az irodalmat épenúgy, mint a tudományt és a művészetet is. De nemcsak önállóvá, hanem valóságosabbá, reálisabbá, népiesebbé, demokratikusabbá, egyetemesebbé is. A református esztétika összefüggésben van a váltság tanával, eschatologikus jellegű; alap gondolata a II. Kor. 3. 18.

Enyedy Andor.

A konferencia többi előadásának ismertetését Nagy Sándor Béla a következőkben adja:

Ifj. dr. Szabó Aladár előadása: A 200 éves Carolina resolutio előzményeiről és jelentőségéről. A Carolina resolutio előzményeinek fejtegetésénél először is arra mutatott rá az előadó, hogy külpolitikai téren megélték az érdeklődés Magyarország iránt III. Károly korában. Az elmúlt évtizedek nagy változásokat jelentettek Magyarország életében úgy külpolitikai szempontból, mint az ország belső viszonyainak szempontjából. A XVIII. század elején Magyarországon a lakosság túlnyomó többsége még protestáns volt, azonban a török kiűzése után jön be hazánkba a sok idegen. Ezek csaknem kivétel nélkül katolikusok s az uralkodótól bőven kapnak vagyon és kiváltsá-

gokat. Így az ország lakossága nem annyira az áttérések révén, mint inkább az idegenek bevándorlása folytán lesz katolikus többségű. A nemesség körében is kiveszőfélben van a nemzeti érzés: csupán a protestáns nemesség tagjai közül vannak számosan, akik jó hazafiak s ugyanakkor imádkozó életű, vallásos buzgóságú emberek tudnak maradni. (Gróf Ráday Pál.) A politikai és szellemi élet jelenségeinek sorában uralkodó platéna a felvilágosodás eszméi, amelynek hatását szintén észre vehettük a Carolina resolutioiban. A királyi jogok szélesebb kiterjesztést nyernek. Igaz ugyan, hogy — *Szekfü* szerint — az e korból származó rendeletek javarésze csak papíron volt meg. Ezt az álláspontot az előadó is vallja. Azonban a Carolina resolutio relentiósége még sem becsülendő le. Nevezetesen a házasságra vonatkozó rendelkezése, melynek alapján megindult a nagy reverzális vadászat. A mi korunk sok tekintetben hasonló a Carolina resolutio korához, de a komoly vallásos, hívő élet ereje megtartja a mi nemzedékünket is.

Györy Elemér előadása: Eszményeink és kötelességeink a gyülekezeti szeretetmunkák terén. A szeretetmunkákat nem külső kényszerből, hanem belső indításból kell végezni. A kegyes lelkekben ma is él a szociális érzék s a krisztusi felelősség tudata. Az egyház belmissziói munkája mindenütt erős indítást ad a szociális tevékenységeknek. Ott van igazi gyülekezeti élet, ahol belmissziós a lelkipásztor. Azonban az egyháznak a belmissziói munka szempontjából külső segítségre is szüksége van. A gyülekezeti szeretetmunkák végzésében a mi eszményünk nem lehet más, mint Kálvin felfogása a diakonátusról. Az állami gondoskodás mellett az egyházak szociális tevékenysége nélkülözhetetlen. A szociális munkát igazán csak újjászületett emberek végezhetik. E munkák alapjául négy principiumot állapított meg: 1. A személyiség értéke (üdvjog), 2. személyi felelőség, 3. testvériség, 4. Isten dicsősége, mely minden szociális munka végzésének alapja. A legfontosabb gyakorlati feladat a diakonátus feltámasztása.

Dr. Csekey Sándor előadása: A magyar reformáció elterjedése és az új történelmi értékelés. A róm. kath. polémia ujabban történelmi téren folyik. Legújabb eszközök az áttértékelés. Az áttértékelés azonban természetesen folyamat. A történelemnek értékelő embernek kell lennie. A történelmi tudás világánál, új eredmények megállapításánál elkerülhetetlen új szempontok felvetése. Az újabb történettudósok az u. n. szellemtörténeti irány követői (Hóman Bálint, Révész Imre). Már a XIX. század nyolcvanas éveiben megindult a reakció a monisztikus evolucionisztikus történelmi irány ellen. Az újabb szellemtörténeti irányzatnak megvannak a maga előnyei és hátrányai. Az áttértékelő irányzat a reformáció magyarországi elterjedésének problémáját illetőleg kath. részről a Pázmány Péter felfogását akarja a közvéleményben megerősíteni. Pázmány szerint a mohácsi vést követő „füst és zavar leple alatt becsúszott, mászott a kálvinizmus is.“ *Szekfü* szerint a magyar reformáció elterjedésének két fő oka volt: 1. a szekularizáció, a kath. egyház anyagi összeroppanása és 2. a „cuius

rego, eius religio" elvének alkalmazása. Ezen az alapon azonban akár I. Ferdinándot tarthatnánk a magyar reformáció fő támogatójának. Az átértékelők nem veszik tekintetbe a magyar reformáció elterjedésének erkölcsi okait, pedig tekintélyes kath. írók (Szabó György, Pius) állítják, hogy a XVI. század elején a róm. kath. egyház erkölcsi tekintetben reformra szorult. Az átértékelők sokszor úgy tüntetik fel a magyar reformáció vezérembeireit, hogy azok szembefordultak Nyugat kulturájával. Azonban Nyugat alatt a Habsburgokat és a Pápaságot értik. Serédi szerint (A magyar művelődés története.) a vallásháborúkban az erdélyi fejedelmek sokszor a nemzeti érdekek ellen erősítették a török uralmat. Viszont a politikai élet hullámszára nézve jellemző, hogy VII. Kelemen pápa maga is tagja volt a török szultán által támogatott Ligának. A magyar reformációnak meg kellett valósulnia, mert ez volt Isten akarata. Hisszük, hogy református egyházunknak hivatása volt a múltban, van a jelenben és lesz a jövőben.

Dr. Sebestyén Jenő előadása: A Szentírás fontossága a református theológiában. A dogmatikai harcok nemcsak a rég múlt idők emlékei, mert azok szakadatlanul tartanak. A dogmatikai harcok legnagyobb részében a Szentírásról van szó. Eltekintve attól, hogy a kritikusok hatalmas táborra erős fegyverzetel ostromolja a Szentírás authenticitását, az egyházon belül is különböző felfogásokat találunk a Szentírás elvi jelentőségének a megítélésére vonatkozólag. Az előadó 4 csoportot különböztetett meg, 1. orthodoxia, 2. radikális szélsőség (semmi jelentőséget nem tulajdonítanak a Szentírásnak). 3. A tudat alatt lebecsülik a Bibliát, de önmagukat jó keresztyéneknek tartják (az élmény-theológia hívei; a pietisták egy csoportja; az általános keresztyének; szektáriusok, akik a Szentlélek világosságát többre becsülik a Szentírásnál; — Róma hívei, akiknél a tradíció fontosabb, mint a Szentírás stb.). 4. A Biblia túlbecsüli. — A modern theológia szerint a Szentírás csak általános kijelentés. A semi-orthodoxia (ált. keresztyénség) elismeri a különös kijelentést és hiszi, hogy az tovább folytatódik a hívő ember élettapasztalatában. Szerintük az Isten igéje benne van a Szentírásban. Az orthodoxia elismeri az Írás-kijelentést. A Biblia Isten igéje, abszolút tekintéllyel és csalatkozhatatlansággal. A Szentírásnak önmagában van tekintélye. — A református egyház sohasem tagadta meg a Szentírásról szóló dogmákat. A legorthodoxabb álláspont mellett is van helye a „megítélésnek,” a szövegkritikának. Nincs helye azonban az olyan kritikának, amely a Biblia tartalmát akarja kikezdeni, vagy amely azt akarja megállapítani, hogy a Biblia Isten igéje-e vagy nem? A Biblia még mindig lesz — amikor a kritikai iskolák már rég elmúltak. Rómával szemben valljuk, hogy a Szentírás nem homályos, de ez csak a fődolgozatra vonatkozik. Az orthodoxia ereje az, hogy tud hinni a Szentírásban.

— Az inkei ref. egyház ifj. Bethlen István grófot főgondnokává választotta.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

A szikszói egyházban az 1930. év folyamán született 51 egyén, meghalt 30, házasságot kötött 14 pár; reverzálist adott javunkra 6 pár, kárunkra 5 pár; áttért hozzánk 10 egyén, kitért tőlünk 3 egyén. Az áttéréssel kapcsolatban két érdekes keresztelés fordult elő. Az egyik esetben a lelkész egy hozzánk visszajött baptista asszonynak keresztelte meg két felnőtt gyermekét; a másik esetben pedig egy hozzánk áttért nagykorú zsidó férfit keresztelt meg.

Áldásos belmissziói munka folyt a különböző egyletek keretében. Van az egyházban: 1. Temetkezési Egylet; 2. Nőegylet; 3. Leányegylet; 4. Ifjúsági Egylet; 5. Énekkar. Mindenikben hitépítő, szociális és karitativ munka volt. A 850 tagot számláló s belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabállyal működő „Temetkezési Egylet,” amely csaknem egyedülálló egyházkerületünkben, különösen a szegényebb néposztálynak volt nagy segítségére, biztosítván halottaik tisztességesebb eltemetését. A tagok minden elhalt tag után 20 fillért fizetnek az egylet pénztárába s a halott hozzátartozója temetési célra 120 pengőt kap. Az önszolgálatnak e közvetlen munkája nemcsak anyagi, de fölbecsülhetetlen erkölcsi értékeket is hord magában.

Nőegyletünk, vallásos jellegű estélyeket rendezett részint önállóan, részint a másvallású Nőegyletekkel együtt (ekkor az estély jövedelmén is egyformán osztoztak), hogy előteremtse a felsegítés anyagi eszközeit. Karácsony előtt szép karácsonyfa-ünnepély keretében 51 gyermeket látott el meleg ruhával, cipővel 420 pengő értékben és 31 család részére osztott ki, a tagok által adományozott nagymennyiségű élelmiszert. Farkasfalvi Farkas Géza egyházmegyei gondnok úr közbenjárására — akinek e helyen is hálás köszönetünket nyilvánítjuk — Nőegyletünk a szegény gyermekek részére 20 pár cipőt és 10 öltöny ruhát kapott a népjóléti minisztériumtól. (Ezt karácsony után kaptuk.)

Leány- és Ifjúsági Egyletünk együttesen és külön-külön több ízben rendeztek vallásos jellegű műsoros-estélyt. A két egylet tagjai külön-külön hetenként kétszer jönnek össze a gyülekezeti otthonban 6—8 óra között, amikor is énekléssel, bibliaolvasással, kézimunkával és szórakoztató játékokkal töltik az estét.

Iskolás gyermekeink számára a téli hónapokban d. e. 11 órakor iskolánkban gyermek-istentisztelet, d. u. 2 órakor vasárnapi iskola tartatik.

A gyülekezet számára a téli hónapokban minden héten csütörtökön a templomban biblia-magyarázat van és minden két hétben az iskolában vallásos-estély. A lelkiek után szomszédhozó közönséget alig tudja befogadni vallásos estélyeinken iskolánk legtágasabb terme.

Iskolánk egyik termében a téli hónapokban a földművelésügyi minisztérium költségére szakelőadók vezetésével gazdasági tanfolyam szerveztetett, amely tanfolyam hallgatói 90%-ban református

kisgazdáinkból kerültek ki. E tanfolyamnak Szikszó község részére juttatása ugyancsak Farkasfalvi Farkas Géza képviselőnk érdeme, akit illesse újból egyházunk leghálásabb köszönete.

A belmissziói munkában Dr. Lengyel István lelkész mellett az egyletek buzgó, hűséges vezetői, munkásai: a lelkész felesége Dr. Lengyel Istvánné, Dr. Szilvássy Józsefné, Gorsman Mihályné, Tóth Klára tanítónők, vitéz Vitéz István tanító, Nagy Lajos s. lelkész.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozások.** A tahitótfalui egyházat nagy gyász érte, buzgó munkása: *Somogyi Edit* miszsiónárusnő elhunytával, akit 52 éves korában hosszú szenvedés után szőlített magához az Úr. — A tiszalúci egyháznak *Takács László* igazgatótanító elvesztése miatt van gyásza, aki Tiszalúcon 19 esztendeig szolgálta Istent hűen az Ő veteményes kertjében.

— **A tiszáninneri ref. egyházkerület intézőbizottsága** folyó évi február hó 14-én Miskolcon tartott ülésében foglalkozott a lelkészek kölcsönsegély iránt benyújtott kérvényével. Az intézőbizottság nehéz helyzetben volt, mert 40 rászorult lelkész igényével szemben mindössze 7700 P. állt rendelkezésére, holott a bizottság minden tagja érezte, hogy a kérvényezőknő igazában csak azzal segíthetne, ha legalább a kért összeget bocsáthatná rendelkezésükre. Ilyen körülmények között a kölcsön legmagasabb összegét 300 P-ben állapította meg és 36 lelkész között osztotta meg a szükség mérvéhez képest a 7700 P-öt. — Mihelyt az adóslevelek elkészülnek, a kölcsönsegélyben részesítettek a püspöki hivatal a megszavazott összegről azonnal értesíteni fogja. Az intézőbizottság kimondta, hogy az adóslevelet a kölcsönző lelkészen kívül feleségének és készfizető kezésként egy lelkésznek is alá kell írni; a kölcsönző az egyházkerület püspökének egy engedélyező okiratot tartozik rendelkezésére bocsátani, amelynek értelmében beleegyezését adja ahhoz, hogy a kölcsöntőke öt év alatt havi egyenlő részletekben a 6 és $\frac{1}{2}\%$ os kamattal egyetemben lelkészi fizetési államségélyéből levonható és visszatérhető. Ezek alapján püspök úr fogja felkérni a vk. Miniszter urat, hogy ezeknek az összegeknek az államségélyből való levonását engedje meg. Mivel a kérvényezők között olyanok is voltak, akik nem kifejezetten kölcsönt, hanem segélyt és támogatást kértek, ezekre nézve intézőbizottság azt állapította meg, hogy maguk döntsék el, hogy igénybeveszik e a részükre megszavazott kölcsönsegélyt s ezt az elhatározásukat az adóslevél vétele után azonnal jelentsék be a püspöki hivatalnak. — Felterjesztéssel kíván élni egyházkerületi intézőbizottság aziránt, hogy a lelkészek a köztisztviselői kölcsön mintájára kölcsönhöz juthassanak.

— **Theológus-konferencia.** Magas nívójú konferenciát rendezett febr. hó 3—7-én a kolozsvári ref. theológia ifjúsága, amelyen a sárospataki theol.

ifjúsága is képviseltette magát. — A konferencia programjának a változatosság mellett a főjellemvonása a gyakorlati tendencia volt. Az egész konferencia egy hatalmas rámutatás volt arra, hogy Erdélyben a reformátusságnak missziója van, amelynek erőteljes szolgálata népünk egyetlen életföltétele. Az előadásokban és a hozzászólásokban az az erő nyilvánult meg, amely a cselekedetekben élő keresztyénséget követeli. Nem alkuszik, mert tudatában van isteni elhivatásának. Cselekedni akar, mert érzi a felelősséget Isten és nemzete iránt a tornyosuló veszedelmekkel szemben. Felelőssége erősségét mutatja az, hogy minden oldalra, az élet minden megnyilvánulási területére kiterjeszti a figyelmét Minden értéket menteni akar és vállalja a küzdelem szenvedéseit mindazokkal szemben, akik, vagy amik ezt a féltett kincset veszélyeztetik. Olyan lekipásztorokat akar nevelni, akik nemcsak a szoros értelemben vett egyházi életben teljesítik szociális kötelességeiket, hanem a polgári élet területén is ott állnak sziklakemény hittel s felveszik a küzdelmet az erkölcsbomlasztó eszmeáramlatokkal, missziót látnak a népművészettel szembeu épen úgy, mint a falu népének gazdasági helyzetével szemben. Erős vallásos öntudat hatotta át a konferencia tagjait s hisszük, hogy ez az egész erdélyi magyar ref. egyház öntudata volt.

— **Ref. egyházunk** törvényhozó testülete: a *zsinat* május hó 4-én kezdi új ülészakát.

— **Kitől kapta** a pataki iskola az aranygyapjas láncot? Marosvásárhelyen őrizi a ref. kollégium a bujdosó pataki iskola aranygyapjas láncát. Ezt a láncot a főiskola 1671 ápril 27-én örökölte i. j. gróf Rhédey Ferentől, (aki viszont apjától, az idősebb Rhédeytől örökölhette, aki eques aratus volt.) Végrendeletében „egy öreg arany láncot s 1000 magyar forintot hagyott az iskolának (1123/7.) (Id. Rhédey kapcsolatban volt Rákóczi Zsigmonddal, pl. R. képviselte az esketésen őt.

G. J.

— **Missziós napok.** Kiss József missziói lelkész febr. 11-én Fulókércset, 19-én Mérát látogatta meg, mely helyeken a szomszéd lelkészek bibliamagyarázatai után előadásokat tartott a kálvinista öntudat fontosságáról, külön szólva az ifjúsághoz.

— **Az erdélyi ref. egyház** feiajánlotta a Church of Scotlandnak, hogy missziónáriust küld ki Manduriába Ez csak szerény kezdet akar lenni ahhoz, hogy az erdélyi egyház Transzylvánia Misszió címen állandó missziót állítson fel Manduriában, mely a skót misszióval ott karöltve dolgozna. Minket nem lep meg ez a terv, akik közelebbről ismerjük az erdélyiek áldozatos hitét s egyházi életük elevenségét

— **A Ref. Egyházak Világszövetsége** (The Alliance of Reformed Churches) legközelebbi konferenciáját 1931 szeptember 16—24-ig Mazametben, egy délfranciaországi kis hugenotta városkában fogja megtartani. Elberfeld után Mazamet! A lélek alkalmas arra, hogy a legnagyobb ellentéteket is áthidalja.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előzetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GEZA.		

TARTALOM. *Németh József*: Emödy Dániel. (Vége köv.) — *M. J.*: Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés. (Vége köv.) — A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés. — Szerkesztői üzenetek.

Emödy Dániel.

(1819—1891.)

(Folytatás.)

Emödy új és élte fogytáig kiválóan betöltött élethivatását igen nagyra értékelte. Ragaszkodott hozzá és nemcsak hogy nem vágyott nagyobb nyilvánosságú munkálkodásra és szereplésre, de egyenes meghívásokat is visszautasított fényesebb állásokra. Régi barátja, *Horváth Boldizsár*, az új, kiegészítés utáni alkotmányos korszak első igazságügyminisztere, vezető állást szánt neki a minisztériumban. Hiszen nagy szüksége volt kiváló képességű, a hazai és az európai joganyagot olyan behatóan ismerő kodifikátorokra, munkatársakra, mint Emödy volt. Meg is hívta ez állásra. De Emödy elhárította magától e kitérítő meghívást. És hogy másféle nagyobb állásokra, politikai szereplésre sem vágyott, bizonyítja az, hogy bár egykori tanítványa, Tisza Kálmán, az ország nagy hatalmu miniszterelnöke, hálás szívvel emlékezett rá és nagyra becsülte, nem adott módot neki hálája kifejezésére, egy képviselői mandátum, egyetemi katedra, annál kevésbé egy felső bírósági állás erejéig sem, amire pedig Emödynek talán minden másnál erősebb kvalifikációja volt. Hiszen valóságos ideálja volt annak a jellembeli tisztaságnak, puritán életfölgóásnak, különleges nagy jogi és egyetemes tudományos képzettségnek, ami a magyar felsőbíróság tagjait ékíteni szokta. Ki kell itt emelnem Emödy egy nagy jellemvonását: *a hivatásbeli hűséget*. Előbbi országos szereplése és publicisztikai működése után, amikor úgyszólván napról napra az egész országnak irt és beszélt, nem tekintette tanári állását olyasféle átmeneti állapotnak, amely csak a magasabb állás elnyerésére nyíló alkalomig tartandó. Attól kezdve, hogy professzor lett, az maradt s minden másnál többre becsülte azt, hogy évről-évre néhány hallgatóját formálja ki jó magyar juristává s igazán kiskörű hallgatóságnak beszéljen.

Áttérhetünk most Emödy tanári munkájának méltatására. Azoknak az emlékeknek alapján, ame-

lyek bennünk, egykori tanítványaiban elevenen, évek összehasonlító tapasztalatain, az érett ésműködésen átszűrve, élnek.

Tudjuk, hogy Emödy úgy tárta elő a magyar magánjog doktrínáit, mint *a nemzet jogi gondolkozásának, jogi eszmeformálódásának kifejezését*. A magyar magánjogban a nemzetlét, a nemzetfenntartás hatalmas támasztékát látta, amelynek döntő része volt azoknak az egyéni tulajdonságoknak, azoknak a közintézményeknek kialakításában, amelyek a magyar nemzetet arra képesítették, hogy itt a Közép-Duna medencéjében, előbb számos rövidéletű nemzet temetőjében, minden vészen, viharon, viszontagságon át megálljon. Ez indította arra, hogy rendkívüli gondossággal, óriási tárgyismerettel ismertette meg a magyar magánjog forrásait. Előadásainak ezt a részét a magyar magánjog *permenetikájának*, származásának nevezte. Most tudjuk és érezzük, hogy Emödy a nemzet jogalkotó génuszának működési terveit és eszközeit ismertette meg velünk az előadásaiban.

Az ő tárgya, a magyar magánjog, lényegében meglehetősen elvont, eléggé száraz tudomány. De Emödy olyan eleven és érdekes kapcsolatba hozta az életviszonyokkal, történelmi kialakulásokkal, hogy ajkán érdekessé, színesékké váltak a jogtudomány tételei. Cselekvő életre keltve hozta élénk a magyar tulajdonost, a birtokost, a családőt, az anyát, az özvegyet, a gyermekeket, a jogi személyiségeket, azokat a szabályokat, amelyeknek érvényesülésén a magyar bíraskodás, tehát az egész állami hatalom örködött. Most tudjuk már átérteni azt az akkori érzésünket, hogy egy tözsgyökeres magyar, bő-tudással eltelt eszmejárás vezet bennünket a hazai jog talaján. A Corpus Jurisnak, az országos és helyi statutumoknak akkoriban kevés hozzá fogható ismerője lehetett.

Emödy, egyéniségéhez híven, nagyon megbecsülte a magyar jogtudomány kiválóságait. De sokszor tapasztaltuk, hogy a tudás és előadásbeli előkelőség finom fegyvereivel szembeszállott Venrek Gusztáv, a tudós budapesti egyetemi tanár és más szaktekintélyek egyik-másik állásfoglalásával.

És itt-ott hallottuk egy-egy vágását arra a minden áron való *aproperkedésre*, ami például a kereskedelmi törvény elgondolásában és a büntetőtörvény egyik-másik szakaszában megnyilvánult. Aggodalommal kísérte a peres eljárás sokat tárgyalt reformjára vonatkozó eszmemozsgalmat is. Tartott tőle, és amint most már tudjuk, nem ok nélkül, hogy a minden áron való újítások, a magyar jogélet egyetemétől idegen, változtató törekvések csorbát ejtenek a magyar nemzet jogi gondolkodásának tiszta érvényesülésén. Sajnos, az ő befolyása, még mindig tiszteletben tartott véleménye, az 1890 után bekövetkezett magánjogi és perrendtartási törvényalkotásokban nem érvényesülhetett. Életerősi kezdtek elhagyni s bár már 1888—90 ben is *Ihering* nagy munkájának „Der Zweck im Rechte“ tanulmányozásával és kivonatolásával foglalkozott, élete utolsó hónapjaiban már a látása is elhomályosult s 1891 április 13-án elhunyt.

(Vége köv.)

Németh József.

Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés.

(Folytatás.)

A kecskeméti egyetemes ref. jogakadémia ügyét Dr. *Szentpéteri Kun Béla* adta elő. A joghallgatók száma az első félévben 369, a második félévben 356 volt. Az igazgatói jelentés újból kéri a jogakadémia függő helyzetének végleges rendezését.

A középiskolák ügyét *Domby László* referálta. Középiskoláink 1929. évi életének fontosabb adatai a következők: Egyházunknak 19 fiú középiskolája van, közülük 8 gimnázium, 11 reál-gimnázium, ez utóbbiak közül második modern nyelvként az angolt tanította 6, a franciát 3, 2 pedig négyosztályú iskola. A felvett tanulók száma 6.674; 95-tel több mint az előző évben, vizsgálatot tett 6.003 nyilvános és 398 magántanuló. A vizsgálatot tett tanulók közül református vallású 4 415 (68·9%), Sárospatak a református vallású tanulók számára (390) és arányszámára (79·9%) is harmadik helyen áll intézeteink között, Miskolcon a reformátusok száma 341, arányszámára (66·8%). A tanulás eredménye intézeteinkben: jeles (8) 4%, jó 20·3%, elégséges 51·3%, egy tárgyból elégtelen 8·8, két tárgyból 7·7, több tárgyból 3·3, összesen elégtelen 19·9%. Magaviseletre példás 51·2%, jó 46·1%, szabályszerű 2·6%. Érettségi vizsgálatra állott 632 tanuló, akik közül sikerrel vizsgázott 526, és pedig jelesen 88, jól 157, elégséges eredménnyel 281; közülök hittudományi főiskolára lépett 90, bölcsészeti karra 62, jogi karra 122, orvosi karra 49, a műegyetemre 11. Iskoláink növendékei közül többben kitűntek az országos középiskolai tanulmányi versenyeken (Budapest, Kecskemét, Csurgó), a sportversenyeken is, a gyorsírási versenyeken pedig budapesti gimnáziumunk első helyre jutott ezúttal is. Szertárikaik fejlesztésére azonban intézeteink most sem áldozhattak eleget s az ezévi 6%-os államsegély redukció miatt pedig szomorúan néznek a jövő elé. Az intézetek részére tett alapítványok között a legnagyobb a dr. Szoboszlay Cyula 400 dolláros alapítványemlése. A kiosztott jótétemények értéke 307.272 P, amelyből

egy-egy tanulóra 48 P jut. Nevezetes fejlődést jelent iskoláink életében, hogy a kunszentmiklósi reál-gimnázium új épületet nyert, Sárospatak pedig új főgondnokának: Farkasfalvi Farkas Gézának fáradhatatlan buzgótsága folytán új fejlődésnek indult. A 19 intézet vagyona 16.007.874 P-t tesz ki s 1.844.717 P vagyongyarapodást tüntet föl; a bevételek összege 2.407.575 P, a kiadások összege 2.578.262 P volt. Új internátus nyílt meg Hódmezővásárhelyen 42, Kecskeméten 44, Kisújszálláson 40 tanuló számára.

M. J.

(Vége köv.)

A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete

február hó 14 én a nagy pataki diák, Tompa Mihály emlékére estélyt rendezett. Amikor lapunkban a kimerítő tudósítás alapján örömmel emlíkezzünk meg ezekről az összejövetelekről, fokozott mértékben tölt el bennünket a reménység Főiskolánk jövője iránt, mert minden érzés, gondolat és minden ilyen összejövetel, amelyben az itt felnevelő kiválóságok élete szólal meg, bizonyosság Főiskolánk történelmi jelentősége s egyben jövőjének küldetése mellett. De másról is beszélnek e gyűlések. Arról, hogy ha a tanítványok nagy részének életében meg-meggyöngyöl is az Alma Materhez való ragaszkodás, nemzeti életünk ma élő kiváló munkásai féltő szeretettel gondolnak mindnyájunk édes anyjára, törhetetlenül munkálkodva boldogságáért és nagyságáért. Ahol ilyen szeretet munkál, ott nem lehet kétséges a jövője.

Az összejövetel középpontját dr. Panka Károly, a PDOSz. budapesti fiókegyesületének elnöke, országgyűlési könyvtárigazgató előadása képezte, aki Tompa Mihályról, a koszorús költőpapról emlékezett ügyes, fordulatossá beszédjében. A költő élettörténetének ismertetésénél több eddig ismeretlen esetre hívta fel a jelenlevők figyelmét, amelyek a furfangos magyar paraszti roszmájúságával szemben, Tompa M. találékonyságának hí jellemzői.

A 400 éves jubileum előtt legyen példa minden pataki diák számára a budapesti fiókegyesület munkája!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— „A Főiskola népszerű története“ megírására hirdetett pályázatra a szabályszerű időben 2 pályamű érkezett. Az egyiknek jelígeje volt: „Emlékezzünk régiekről.“ A másikkak: „Ez az iskola Isten iskolájának hírében legyen! (Comenius).“ Az arra illetékes előjárásból felkért bíráló bizottság tagjai voltak: Dr. Rác Lajos, S. Szabó József (ny. e főigazgató, a debreceni főiskola egyik történetírója, főiskolánk egykori növendéke és megszívű barátja), Marton János, Tárca Árpád és Dr. Gulyás József. A beérkezett, beható, írásbafoglalt bírálatok után a bíráló bizottság tagjai, a közigazgató által összehívott két tanácskozáson, egyhangulag sajnálattal voltak kénytelenek meg-

állapítani, hogy a beérkezett pályamunkák a pályázat feltételének nem felelnek meg. Így a pályadíjat egyiknek sem adja ki. A közismert forrásmunkák feldolgozása is hiányos. Az iskola belső életének rajza hiányzik. A csaknem teljesen külső történetre szorítkozó pályamunkákban is fontos részek hiányoznak, vagy nem kellő mértékben nyertek kidomborítást és tárgyi hibák is fordulnak elő. A külső szerkezet, beosztás sem felel meg a „népszerű” történet kívánalmainak, de az iskola életnyilvánulásainak sem. Mindezek miatt még átdolgozás után sem tartja a pályamunkákat olyannak, amely a célnak és a főiskola presztizsének megfelelően fogja találni, azt adja ki. A bizottság azzal is megbízta a közigazgatót, hogy a bizottság birálatának rövid közzététele után, adja tudtára az érdekelteknek, hogy az érintetlen jeligés levelek a bizottság jelenlétében elégettettek és hogy a pályaműveket igazolt szerzőiknek vagy megbízottaiknak f. év március végéig a közigazgatói hivatal visszaadja. Ha addig nem veszik vissza, a jubiláris iratokkal együtt ezek is a főiskolai levéltárban helyezendők el.

— **Egyházközségi főgondnok.** A szikszói egyházközség f. 1931 febr. 22-én tartott közgyűlésében főgondnokává teljes egyhangúsággal és nagy lelkesedéssel *farkasfalvi Farkas Gézát* választotta meg. Főiskolai gondnokunkról Isten színe előtti hálával mondhatjuk el: *crescit sub pondere*.

— **A Kálvin-Szövetség** előadásorozatában Sárospatakon az utóbbi két összejevetel alkalmával nagy érdeklődés mellett tartották meg előadásait *Szabó Zoltán* és *dr. Trócsányi József* theol. tanárok. *Szabó Zoltán gyülekezeti életünk tanulságai* címen a tőle megszokott elevenséggel és erővel tárta fel gyülekezeteink mai életét, ref. népünk gondolkodását vallásossága fény- és árnyoldalait. *Dr. Trócsányi József* pedig a *Tokaj-Hegyalja jövője* című előadásában meggyőzően mutatta ki a borszőlő termesztésével szemben a csemegefajták termelésének előnyét, felhíván a hallgatók figyelmét arra is, hogy a Hegyalja népének a mai gazdasági viszonyok között egyenesen létérdeke a nyümölcs-termelés kultiválása.

— **Hibaigazítás.** Lapunk 8. számában a 46. oldal 2. hasábjának 8. sorában Ráday Pál neve mellett a Gróf szó elnézésből maradt meg. Ráday Pál nem volt gróf. A 44. oldal 2. hasábjának 36. sorában „iskolánkért” szó helyett „iskoláinkért” — olvasandó.

— **A sárospataki RKIE** bizottsága tagjai között pályázatot hirdet márc. 10., ill. 20-iki határidővel egy *március 15-iki emlékbeszéd* és a *magyar ifjúság hitéért* mondandó imádság megírására. A díjakat 3—3 pengőben állapították meg.

— **Ötvenéves** múltra tekinthet vissza az „*Amerikai templomépítéseket segélyező társaság*”. 600 dollár alappal kezdte. Tökéje ma 821,503 dollár. 938 különböző esetben 3,800 épület építéséhez nyújtott alacsony % -al támogatást.

HIVATALOS RÉSZ.

130,1931. szám.

Körlevél.

I.

Baksay Sándor egyházi műveinek ajánlása.

A dunamelléki ref. egyházkerület közgyűlésének, illetőleg püspökének megkeresése folytán boldog emlékezetű Baksay Sándor 4 kötetre tervezett egyházi munkáinak kiadását (megrendelhető dr. Hetessy Kálmán kecskeméti ref. lelkésznel) meleg szeretettel ajánlom a lelkészársak, a paróchiális és tanári könyvtárak részére megszerzés végett.

II.

Az egyházkerületi összes református középiskolák (gimn., reálgimn. és tanítóképző) igazgatóihoz és vallástanáraihoz, valamint nem ref. középfoku és polgári iskolák vallástanító lelkészeihez és hitoktatóihoz.

Egyetemes konventünk a középfoku iskolákban folyó vallásos nevelés elősegítése hivatalos eszközének tekinti a Középfoku Iskolák Országos Ref. Missziói Bizottságát, melynek feladata „hivatalosan irányítani” az ország összes középfoku és polg. iskolába járó ref. tanulóknak vallásoktatáson kívüli vallásos nevelését. (Egyet. konv. 1929. évi jkv.-nek 59. sz. pontja és 1. sz. melléklete.) Amidőn ezt Címeddel a középiskolák diákság evangélizálásának fontossága miatt ismételtelen közlöm, felhívom figyelmét a jelzett Bizottság munkájába bekapcsolódásra. Felkérem a következőkre:

1. Vallásos egyletek, bibliakörök, evangéliumi mozgalmak munkájánál vegye igénybe a M. B. működését, mely mint ilyen, hivatalos összefoglalása középfoku iskolák diákság evangéliumi munkájának. Tudatom, hogy a Bizottság kiadásában megjelent Rácz Kálmán tollából „Jézus Krisztus fogja” cím alatt bibliaköri vezérfonal megszerzését és terjesztését ajánlom. (Megrendelhető 0 80 pengő Budapest, Horthy-körtér 3/a. I. em.)

2. A Missziói Bizottság előadói és utazótitkára sorba látogatja a tanintézeteket, amelyekben református növendékek tanulnak. Felkérem, hogy készítse elő esetről-esetre a Bizottság tagjainak e célból intézetükben való megjelenését s buzdítsa tanítványait az alkalmak megragadására. Különösen alkalmasok az u. n. csendes napok. A bizottság rendszeres és zavartalan látogatása érdekében tanácsos a félév (első, vagy második) elején bejelenteni, hogy mikor, hol szeretnék a megjelenésüket. A látogatásokkal kapcsolatban értesítem, hogy a mozgalmak ifjusági titkárai csak a M. B. előzetes beleegyezésével látogathatnak a mozgalmakkal tartott 1930 szept. 29-iki határozat értelmében.

3. Gondoskodik a M. B. irodalomról a nevelők és tanulók részére. Kiadja a „Reformatus Diák” c. könyvsorozatot, mellyel ki akarja szorítani a veszedelmes efemer értékű diákolvasmányokat s vallásos és erkölcsi jellemet alakító olvasmányokhoz juttatja diákságunkat. E munka jelentőségéről nem kívánok külön szólni, tehát a M. B. ezen akcióját különös nyomatékkal ajánlom támogatásra. A könyvsorozat első száma megjelent: „A tanulás mesterfogásai” címen Karácsony Sándortól. A 233 old. könyv ára 250 P. Terjesztését az illetékesek jó igyekezetébe ajánlom, megrendelhető főleg ifjúsági könyvtárak részére, azután tanulmányi jutalomkönyvül. A megjelent könyvek eladása teszi lehetővé a további könyvkiadást, tehát a nemes igyekezetet helyénvalónak ítélem.

4. Az idők világosan mutatják, hogy csak az a munka halad előre, amelyért megtanul áldozni diákságunk. A sáfárság lesz az alapja minden szociális alkotásnak az elkövetkező esztendőben s meg kell tanulni minden reformatus diáknak, hogy vannak egyetemes diákérdekek is. Ezért nevelni kell már most sáfárságra diákságunkat. Ezt célozza az u. n. kétfilletes perselyakció. Hetenként 2 fillért ad perselybe egy-egy diák. Az elmúlt esztendőben több ezer pengőt osztott ki a bizottság szegénysorsú diákok konferenciái és egyéb segélyezésére, kiadott két könyvet cca 3000 P. értékben, diáküdvölő céljaira 2000 P.-je van. Tehát kamatozik a diákság javára ez a munka, amely sajnos, az év folyamán visszaesett $\frac{1}{10}$ -ére, mert sokan kivonták magokat alóla, vagy a beszedett pénzt helyi célokra használták fel, megkárósítván ezzel a reformatus diákság egyetemének tervét. A szociális érzésre nevelő mozgalmat és eszközt méltónak találom s felkérem Címedet a 2 filleres perselyakció hathatós támogatására, és hűségesebb kezelésére.

5. A tanulók evangélizálásával kapcsolatos egyéb kérdésben felvilágosítást a Központi iroda ad (Budapest, Horthy körtér 3/a).

Tanulóink lelki vezetőiben nagy bizalmam van; a mi Urunk Jézus Krisztus ébresszen szent felelősséget, hogy a nagy időkhöz méltó szolgálk legyenek, pásztorolva hűséggel a rájukbízott nyáját.

III.

Az iskolaszékek figyelmébe.

1. A vallás és közoktatásügyi miniszter úr 865—1.—18—1931. sz. alatt kelt rendelete folytán figyelmeztetem az iskolaszékeket, hogy a megüresedett tanítói állások betöltése iránt a pályázati hirdetményt, valamint az állás betöltésére nézve a határozatot úgy szövegezzék, hogy a kezdő tanító egyelőre csak segédtanítói minőségben alkalmaztatik; olyan tanító ellenben, aki közvetlen előző állásán már mint rendes tanító működött, rendes tanítónak választatik. Ez az intézkedés alkalmazandó az ovónői változások esetére is.

2. A vallás és közoktatásügyi miniszter úr 860—5.—25—1931. számú rendelete alapján felhívom az elemi iskolák igazgatóit, illetve iskola-

székét, hogy Budapest Székesfőváros tanácsának megkeresésére az iskolaépületek arra alkalmas helyiségét a gyermeknyaralítás céljaira bocsássák rendelkezésre és az akciót annak sikere érdekében, teljes mértékben támogassák.

IV.

Az összes illetékesek figyelmébe.

Az Egyetemes Konvent elnöki tanácsának rendeletéből felhívom az egyházközségeket, egyházmegyéket, intézeteket, iskolákat illetve az ezeknél létesített alapok, alapítványok, egyesületek felügyelő hatóságait, hogy a birtokukban levő charitatív célokat szolgáló hadikölcsön-kötvények névértékét a tulajdonos alap, alapítvány, intézet céljának megjelölésével ez évi március 15-ig hozzámm jelentsék be.

Az összeírásból kifejezetten nem charitatív célokat szolgáló alapok és alapítványok (pl. templomépítési, harang, orgona alap, kulturális, vagy tanügyi célokat szolgáló alapok) kívannak zárva, de a tanintézzettel kapcsolatos segélyegyleti alapok, tanuló segélyző alapítványok stb. összeírandók.

Miskolc, 1931 február 24.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázati hirdetmény.

Az Imolai (Gömör m.) Ref. Egyház pályázatot hirdet *kántor-tanítói* állásra.

Javadalmazása: 13 kat. hold szántó, rét, természetbeni lakás nagy kerttel, adóját az egyház fizeti, a községtől évi 33 pengő, 5 köből búza, 15 köből gabona, 5 köből zab, 22,5 m² fa beszállítva, stóla, államsegély, helyi javadalom 32 egység. Teendői: I—VI. elemi osztályok tanítása, kántori teendők, énekkar vezetése, lelkésznek belmissziói munkában segíteni, esetleges alkalmakkor templomi szolgálásban helyettesíteni és lehetőleg a Levente-oktatást vállalni külön díjazásért.

Pályázati kérvények felszerelve küldendők válasz bélyeggel.

Határidő e lap megjelenésétől számított 15 nap. Saját költségén a megjelenés előnyös, lehetőleg vasárnapi napon, mikor teljes istentiszteletet végez.

Az állás választás után azonnal elfoglalható. Imola, (u. p. Ragály, Borsod-Gömör megye.) 1931. február 24-én.

Nehéz István
ref. lelkész.

Szerkesztői üzenetek.

H—y B—a S—k. Egyszerre akarjuk hozni. Hasonlókat kérünk máskor is. — E—y A—r M—c. Természetesen itt kell kifejtetni. Levelet írok. — N—z I—n I—a. Ingyen szoktuk az egyházak hirdetését közölni. — J—sz L—ó P—k. Nagyon le vagyok kötelezve az ígértől. — F—s I—n M—c. Időnként azért mégis kívánatos megnyilatkozni. — K—s G—a B—cs. Nagyon elpártoltál tőlünk.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Hodossy Béla*: Sárospataki melodiáriumok. — *Németh József*: Emödy Dániel. (Folyt. és vége.) — *M. J.*: Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés. (Folyt. és vége.) — Irodalom. — Kálvin-Szövetség. — Gyülekezeti élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Sárospataki melodiáriumok.

A sárospataki református főiskola kéziratrában több megfakult, kopott kótáskönyvet őriznek. A főiskolai kórus régi praecentorai és protokántorai, akiknek maguknak kellett az énekkar részére dallamokról és az előadandó művek összhangosításáról gondoskodniok, gyűjtötték össze annak idején bennök azokat az énekeket és dalokat, melyeket a kórus hivatalosan szerepelve előadott, vagy amelyeket a diákság kedvelt s önnön multságára dalolgatott s azután a maga módján az énekesek emlékezetének támogatására összeirogatott

Ezek a melodiáriumok és kóruskönyvek nem egyenlően becsesek ugyan, de több-kevesebb zene-történeti értéke és jelentősége majd mindegyiknek van.

Kettőnek nagy értékét már Kacsóh Pongrác megállapította s a magyar zene „örökbecsű dokumentumai”-nak nyilvánította. E két kéziratot könyv: a *Szkárosy-féle*, melyben 1780-ban és 81-ben följegyzett dallamok is vannak és a *Daróczy-féle*, melyet címlapja után *Dávidné Soltári* név alatt is emlegetünk. Ez utóbbinak írása 1790-ben kezdődött. E két könyvben foglalt dallamok jelentékeny részét megfejtve, az *Ethnográfia* 1913. és 1914. évfolyamaiban Harsányi István, főiskolai könyvtárnok barátommal, ki a dalok szövegéről értekezett, közreadtam.

Azóta előkerült még egy kéziratot könyv, a *Kultsár Pál-féle*, mely közöttük a legbecsesebb. A Kultsár Pál féle kéziratot könyv összekötve két részből áll. Úgy az első, mint a második rész 98—98 oldalra terjed. A most említett kézirat mindegyike, de különösen a Kultsár Pál-féle régiebb *Pálóczy Horváth Ádám* kéziratot gyűjteményénél. A Kultsár Pál féle könyv második részének 26-ik oldalán az 1762. év található bejegyzése. Tehát amely időtájtban P. Horváth Ádám született (1760), ezt a könyvet már írogatták. A tartalma is fölér a *Szkárosy* és *Daróczy* félével. Írása tisztább, egyenlősebb, gondosabb és így hibátlanabb

is amazokénál. Ez a könyv amazok dallamainak korábbi megfejtését teljesen igazolja és megerősíti.

Miután e kéziratot dajoskönyvek hangjegyzése meglehetősen elmaradt és különbözik saját koruknak már fejtett hangjegyzésétől (hiszen Bach 1750-ben, Händel 1759-ben hunyt el, — Mozart 1756-ban, Beethoven 1770-ben, Schubert 1797-ben született!); sőt sokban eltér a jóval korábbi és primitív zenei korszakok írásmódjától is: nem lesz talán érdektelen, ha ismertetem, hogy e kézírásos dallamokat, valamint az összhangosított énekeket miként kell megfejteni? E művek megfejtésénél t. i. nem lehet a mai általánosan elfogadott hangjegyzés szempontjaiból indulni ki, hanem azt kell keresni, hogyan gondolkoztak zeneileg azok, akiknek kezéből ezek a lejegyzések — túlnyomó részben másolatok — eredtek?

Egy kevés útmutatást ad a megfejtéshez a neumairás is, nem azért, mert ugyanaz vagy hozzá mindenben hasonló volna, hiszen látszólag sokkal fejlettebb, hanem a gondolkodás azonosságára rá lehet ismerni. A gondolkodás u. i. teljesen egy, csak az eszközök mások. A hangjegyek t. i. sokszor itt is csak emlékeztetők, mint a neumák jegyei.

A régi hangjegyzés általában is, különösen pedig ezeknél, kiknek írásáról itt szó esik: viszonylagos. Nem volt fontos, melyik hangfajban, vagy melyik hangnemben történjék a leírás, tehát az sem, hogy magasan, vagy mélyen. Ők mindezzel nem törődtek. Megnézték az énekmű hangterjedelmét s a szerint húztak 5—9 vonalat (kivételesen négyet s tizet is) s úgy igyekeztek a nótát leírni, hogy a vonalrendszerbe segédvonal nélkül beleférjen. Ha a dallam hangterjedelme a vonalrendszert meghaladja, mintegy kifityeg belőle, még akkor sem használnak mindig segédvonalat, hanem a vonalrendszer fölött (ritkábban alatt is) csak úgy körülbelőlegesen egymás fölé és alá írják a hangjegyeket.

Hogy mennyire nem volt fontos a hangfaj s az abszolút magasságban való leírása énekeinknek és mennyire nem is gondoltak rá, az elmon-

dottakon kívül elég lesz még Maróthyra (A Soltároknak Négyes Nótáik, Debrecen) hivatkozni, ki az összhangzatos ének elkezdését s a hang megadását illetőleg a következő útbaigazítást adja:

„§. 12.—3. Kezdje el a *Bassista* a maga első Kótáját illendő hangon úgy t. i. hogy se igen alatt, se igen fenn ne járjon a nóta. 4. Attól a hangtól szökjön fel mind a *Tenorista*, mind az *Áltista*, mind a *Discantista* a maga első hangjára, annyi hanggal, amennyivel felyebb való az ő első kótája a *Bassus*nál. 5. Azon hangon megállván, kezdje el mindenik a maga nótáját és énekelje azt a közönséges regulák szerint...” és ehhez hasonló több utasítás. Részletezi Maróthy a kulcsok használatának változatos módját is s megérthetővé teszi, ha a másolatokban a kulcsok helyükről sokszor eltolódnak. Maróthy György professzor most említett könyvének megjelenési ideje elég közel esik kéziratunk keletkezési idejéhez.

Ha azoknak lelki világába, zenei gondolkozásmódjába igyekszünk behatolni és beleilleszkedni, kik ebben a korban a ref. kollégiumokban az éneket és dalt kedvelték és a maguk módján művelték, akkor ráakadunk a megfejtés nyitjára. Egyben-másban találni útbatgazítást főleg az összhangok megfejtésére *Orbán József: A Sárospataki Énekkar Története* c. művében is. Orbán J. 1832-től kezdve volt az énekkarnak tagja, az 1841—43-ik években praecentora. Ott érte még azt az időt, mikor a főiskolai kar körében a régi hangírás-mód utolsó hullámai küzdöttek a hangjegyírás újabb módjával.

Én még ismertem Orbánt. Mikor Sárospatakra kerültem, a tanítóképző intézet igazgatótanácsának tagja volt. Különbben is feleségem szülei s az Orbán-család nagyon jó viszonyban voltak. E révén is közelebb jutottam ismeretségéhez. Az öreg Orbán két melodiáriumot ajándékozott nekem, ezeket aztán én a főiskolai könyvtárnak adományoztam. Orbán J. nagyon szerette az éneket, sokat és szívesen beszélt a kórusról is, de azért élő szóval sem tudott többet mondani, mint amennyit említett könyvében megírt. Mindazonáltal tájékoztatott egy két dallam és szólam elnevezésével. Aztán ismertem még Mitrovits Gyulát, dr. Mitrovits Gyula debreceni egyetemi tanár édesatyját, aki szintén tudta — legalább elméletben — a főiskolai kórus összhangosítási szabályait. Elöttem beszélt róla. Radácsy György és Dezső Lajos, kik egyidejűleg voltak a főiskolai énekkar vezetői, az előbbi elnök, az utóbbi praecentor, egyben másban szintén tájékoztattak. De ők már a régi írásmódról keveset tudtak, előttük a régi hangjegyzés hieroglif volt. A kórus életéről, zenei gondolkozásáról, szelleméről azonban felvilágosítást adni mindig készek voltak.

Legtöbbet beszélnek önmagukról ezek a régi írások, csak el kell merülnünk bennük s megleljük a megfejtésnek rejtélyesnek látszó utait. Útbaigazít bennünket olykor a „signum aequalitatis” és a 3, 5, 8 superior, illetőleg inferior, mely a szólamok előtt néha ki van írva.

Kulcsot a kéziratokban legtöbbször nem találunk. Megesik ugyan elég gyakran az is, hogy

kiírják, de ez csak formaság, mert a dallam sok esetben más kulcs szerint fejtendő meg, mint amely előjegyeztetett. Ezt az állítást eléggé igazolja nemcsak Maróthynek a kulcsokról adott elmélete, hanem a gyakorlatban egyik vagy másik most is használt ismerős dallam, vagy valamely szólam, melynek társszólamai már megfejtést nyertek.

Alakítójegyek még ritkábban vannak előjegyezve, mint kulcsok. Orbán József a Sárospataki Énekkar Története c. művében (20. l. s egyebütt is) azt mondja, hogy a zenei írásjegyeket (értsd: alakító jegyeket, előjegyzéseket) ha ismerték sem igen használták. A valóság azonban az, hogy a hangok módosításával a gyakorlatban sokkal gyakrabban éltek, mint ahogyan azt e másolatok írásában feltüntettk. Teljesen ösztönszerűen jártak el, a hallásuk vezette őket és nem a jegyek.

Ütemelőjegyzés sincs, csak legfeljebb az alla breve jegye, de az sem azért, mert komolyan figyelembe vették. Ütemvezető sem használtak Rímuszérke mindegyik énekesnek, vagy legalább vezetőnek volt. Ebben meg nem akadtak.

A megfejtésnél a legnagyobb gondot és nehézséget a sokszor előforduló íráshibák okozzák. Nem szabad azért a viláért sem azt hinni, hogy ami hangjegy ezekben a könyvekben írva van, az szent és változtathatatlan. Aki tanított valamikor zenét, vagy éneket, különösen pedig vezetett a hangjegyek ismeretében járatlan énekkart, melynek tagjai hallás után tanulnak, de hangjegyről énekelnek és a szólamokat is maguk másolják, vagy másolatják: az tudja, hogy az ilyen másolatok mennyi értékűek?! És ha ma ejtenek hibát, bizony ejtettek hajdan is. A tömérdek közül — mert mind felsorolni felesleges, kimerítésük ívekre terjedne — egy két jellemzőt főlemlíték:

Az Orbán-féle kéziratok kötet (írása 1841-ben kezdődött, de az 1844 ik évet is említi, mint mutat) 4-ik oldalán a XXXII. szoltár ismert dallama *g* kulcs alatt *D* kemény hangnemben van leírva, de sehol egyetlen kereszt sincs kiírva, sem előjegyezve A 9-ik oldalon *Hallgasd meg Uram kéresemet* *g* kulcs alatt egy \sharp előjegyzéssel van leírva egy \flat helyett. Jel, hát jel! A 38 ik lapon: Dicsér téged dallamának *E*-durban kellene lennie, de csak két \sharp van előjegyezve s a dallamot *e* helyett íráshibából *a* hangon kezdi a kézirat. A 109. oldalon ugyanez ének végző hangjaként *fisz* van írva *e* helyett. A Kulcsár Pál-féle kézirat II. rész 8-ik lapján *E világ mióta* kezdetű ének tenorja alt kulcsba van írva, de az első tétele egyharmaddal mélyebben iratott, mint ahogy kellett volna stb. Ezek a most említett énekdallamok a reformátusoknál ma is csak úgy használatban vannak, mint akkor voltak. Az ismeretlen dallamoknál is mindig akad valamely jel, vagy útbaigazító körülmény.

Vázlatos ismertetéséből is kiténik, hogy a hangjegyzés nem mindig a valóságot ábrázolta, csak az emlékezet támogatására szolgált. A hangjegyek kéznél voltak ugyan, de a kórus tagjai emlékezetből énekeltek. Csak egy-két énekkari tag lehetett olyan, ki hangjegyeikhez értett is. A dal-

lamok és szólamok szájról-szájra szállottak. Az új tagok megtanulták a régiektől. A szólamokat megtanították és vezették a protokántorok. Ilyenekül csak a régiebb, gyakorlottabb kartagok közül választottak. A protokántorok testülete, a procen-torium gondoskodott az adminisztratív ügyek mellett a művésziokról is. Aki írásban fennmaradt primitív följegyzéseiket látja, el sem tudja képzelni, mily művészettel, mily elragadó hatással tudták előadni darabjaikat. Természetesen, számba kell vennünk hallgató közönségüket is, mely orgona-szót, összhangzatos éneklést rajtuk kívül nem igen hallott. A főiskolai énekkarnak, mint Orbán J. mondja „egész élete bensőleg össze volt nőve a főiskola életével, össze volt forrva védurái, párt-fogói örömével, bánatával.“ A kar ezekkel az egyszerűeknek látszó énekekkel „nemcsak saját hatáskörében működött, gyűjtött, lelkesített s vigasztalt, hanem hatását az ország távolabbi vidékeire is jótékonyan terjesztette ki.“ Így lehet megérteni s méltányolni is, hogy az énekkar az akkori időben hiresebb volt, mint ma akármelyik nevesebb da-lárdánk.

Ha valamely karéneket egy egy dalárda előad, ma is lehetséges és van is különbség esetleg a karvezető felfogásában, méginkább az énekkarok hanganyagában, az énekesek képességében. 100—200 évvel ezelőtt azok, kiknek hangírásuk is ily kezdetleges volt, még nagyobb különbséget mutat-hattak volna s aztán az énekkarok az előadásban még több szabadságot engedtek meg maguknak. Tehát, hogy miként énekeltek, vagyis előadásuk-ban az egyéni vonásokat teljes hasonlóságban sohasem fogjuk tökéletesen megközelítve meg-ismerhetni, hanem dallamaikat lényegükben, ami ránk nézve fontosabb is, ezekből a följegyzések-ből biztosan megállapíthatjuk.

Ezek a kéziratos könyvek művelődéstörténe-tünknek drága bizonyosságai, melyek betöltik azt a hézagot, s világosságot derítenek arra a korszakra, mely a magyar zene régiebb és megújult korának ideje között adatok híján eddig üresen tátongott és homályba borult volt. Jól látom és tudom azt, hogy e dallamok mennyire becsesek, éppen azért fontosnak is tartom, hogy a köznek átadva a ma-gyar zenekulturának ama sulyos idejéről tanus-kodjanak.

Könnyű a dallamok, főleg az összhangosítás primitív voltát fölelegetni ma. De ha ismerjük nemzetünk s magyar zenénk történetét, és ismerjük azokat a nagyon nehéz körülményeket, amelyek között iskoláink akkor éltek: ha a zene művelé-sében nemzetközi értelemben rem voltak is koruk színvonalán, mégis elismerésre méltó az az igaz-ság, hogy az éneket és dalt művelték, gyakorlásá-ban örömeiket lelték, a magyar nemzeti dalt ter-jesztették s féltett kincsként nemcsak maguk, ha-nem az utókor számára is megőrizték.

A sárospataki melodiáriumok darabjai a hieroglifszerű kéziratokból megfejtve készen van-nak. Érdemes volna ezeket a nagybecsű énekeket és dalokat (esetleg egy két fákszimilével is gazda-gítva) a sárospataki kollégium 400-ik évfordulója alkalmából kiadni, annyival is inkább, mert külö-

nösen a Kultsár Pál féle kézirat papírosa foszlásnak indult, sokáig épségben meg nem őrizhető

Hodossy Béla.

Emödy Dániel.

(1819—1891.)

(Folytatás és vége.)

Emödy tudományos munkálkodásával sem kereste a nagy nyilvánosságot. Folyton tanult, olvasott, kivonatokat csinált főtárgyának, segéd-tudományaiban megjelent művekből, főleg a nem-zetközi jogi, jogtörténelmi és közjogi tudományos alkotásokból. Fiának, Lászlónak kegyeletes meg-emlékezéséből tudjuk, hogy még 1890-ben is pa-pírra vetette egy egy értékesebb olvasmányával kapcsolatosan támadt gondolatait. Kathedróján ki-vül családjának és a könyveiben való buvárkodásnak élt. Tanulmányainak gyümölcseit mind hallgatói elé tárta, tanítványai tudását táplálta velük. Tehát ezzel is kathedróját szolgálta. Ez azt a meggyőződést kelti bennem, hogy Emödynek az országos nyilvánosságtól való elvonulásában nem egyéni érzések játszották a főszerepet s hogy nem barátainak Petőfinek. Vasvárinak elvesztése, a sza-badságharc tragikus vége vette el a kedvét a na-gyobb nyilvánosságú működéstől. Az ilyen ese-mények által támasztott érzések mulók. Emödy szerette és nagyrabecstülte kathedróját, érezte, hogy itt is nagy szolgálatokat tesz hazájának. Nem akart más lenni, mint tanár. És bizonyára úgy érezte, hogy a hivatásának jobban megfelelhet a kisvárosi élet csendjében, mint az akkor még csak a főváros zajától környezett egyetemi katedrán. Emödy személyes jellemvonásaiból nem tudom kiküszöbölni a hivatásbeli hűség nagy értékét. Csodálatraméltó nagy jellemvonása volt ez Emödy-nek, a kapaszkodás, törtetés, akkoriban támadt közkeletű kifejezéssel: *strébersky* klasszikus korá-ban. És azt hiszem, az ország kulturális és más nagy érdemei igen nagy hasznát vették ennek a jellemvonásnak. Magyarország judikaturájában, úgy a bírák mint ügyvédek, közjegyzők között, nagyon előkelő pozíciókat foglaltak és foglalnak el Emödy volt tanítványai, akik jellemben, tudás-ban sikeresen igyekeztek nagy professzoruk nyom-dokaiba lépni.

E szerény megemlékezésnél sokkal nagyobb tanulmányokat igényel Emödy helyének megjelölése a magyar jogtanítás történetében. Szellemi hagyatékának föltárása most már széleskörű rész-ben múzeumi tanulmányokat igényel. Két fia 1892-ben kiadta részben csak odavetett vázlatos följegyzések alapján, az általa alkotott „Magyar Magánjog“ tankönyvének első részét. László fia őrizi néhány jegyzetes könyvét, amelyek „rengeteg áttanulmányozott anyag kivonatai, vegyes emlé-keztetőül szolgáló följegyzésekkel.“ A Petőfi, Gre-guss Ágoston, Csengery Antal Arany János, Tisza Kálmán hozzá intézett leveleit Emödy László rész-ben a Nemzeti Múzeum, részint a sárospataki fő-iskola könyvtárának juttatta. Nagyértékű különösen jogi és történelmi munkában gazdag könyvtára a

felvidéki cseh uralom birtokába került. Ezt a könyvtárt idősebb fia Béla kapta atyja elhunytá után és kassai lakásán tartotta, ahol curiai bírói rangban levő táblabíró volt. Nemcsak állásától fosztották meg Emödy Bélát a csehek, hanem a könyvtárától is. Mint múzeumi értékűt, nem bocsátották át a határon. El kellett olcsón adni az értékes könyvgyűjteményt a cseh kormánynak, amely Pozsonyba szállította. Ismerve Emödynek azt a szokását, hogy az olvasott könyvekbe marginális jegyzeteket írt, a könyvekben sok nagybecsű anyag lehet az ő tanári működésének jellemzéséhez. Ha mód van rá, kegyeletes szemeknek át kell e könyvtárt is nézni. Örökké sajnálni fogom, hogy nem őriztem meg azokat a jegyzeteket, amelyeket valaha, előadásai alatt és után róttam föl és egészítettem ki Emödy értékét a budapesti egyetemen is méltányolták. Több, Budapesten szigorlatozott jogásztól hallottam, hogy a magánjog ottani tanárai a kapott feleletek kiválóságát Emödy hallgatásának tulajdonították.

Egykori hallgatói előtt nem kell fölelevenítenem Emödy Dániel emberi alakját. Azét a lassan lépegető öreg úrét, aki a legkisebb diák köszönését is kalaplevéve fogadta. Akinek 1848 előtt írt szindarabján „A házasságok az égben köttetnek meg,“ amit műkedvelők adtak elő, olyan jól mulattunk. Akinek híre, neve a szeretet, becsület, tisztesség volt. Aki mindig érintetlenül állott kollégái csipkelődésétől is és egyetlen tanítványából sem fakasztott keserű maliciát. Szinte gondolkoznunk kell rajta, hogy lehet valakit szeretnünk, akivel személyesen, társaságban alig érintkeztünk? Emödy Dánielt, a teljes visszavonultságban élő férfiút, mindenki szerette, mindenki melegen beszélt róla, nemcsak a hideg reverencia hangján. Az emelkedett lelkiségnek, nemes jóságnak a vonzó ereje nyilatkozott meg ebben. Nagyon kevés mását ismertem meg életemben Emödy komoly, de mégis vonzó egyéni kedvességének.

Temetésén a híres szónok: Mitrovics Gyula tartotta a lelkészi gyászbeszédet s ráidézte az Írásnak azt a mondását, hogy: „Napoknak hosszúsága vagy a jobbán, balján pedig becsület tisztesség.“ Kiegészíthetjük e szavakat: testi valóján érdemes és értékes élet nagy emléke!

Emödy Dániel a morális és szellemi előkelőség megtettesítője, életében drága ékköve volt a sárospataki Alma Mater kincses házában. Emléke mindörökké az marad. *Németh József.*

Források: Jókai említett művén kívül Emödy László levélbeli közlései és atyjára vonatkozó dolgozatai a sárospataki diákvilág Anekdotalincseiben. Saját emlékeim és följegyzéseim.

— **Értesítés.** 12 drb. könyvet kap, amikor 10-et rendel Karácsonyi S: *A tanulás mesterfogásai* c. könyvéből. A 233 oldalas könyv drb-ja 2.50 P. Különös figyelmébe ajánljuk ifjúsági és tanári könyvtárak, évvégi jutalomkönyvek beszerzésénél, vallástanárok, osztályfőnökök könnyen eszközölhetik a csoportos beszerzéseket. Megrendelhető: Főnyad Dezső titkárnál, Budapest, Horthy körtér 3/a.

Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés.

(Folytatás és vége.)

Leány-középiskolánk 4 volt, és pedig 2 leány-gimnázium és 2 leányliceum, a harmadik leány-gimnázium Hódmezővásárhelyen ebben az iskolai évben nyílt meg. A 4 iskolában 1.530 tanuló vett fel, akik közül 1.499 tett vizsgálatot, ezek közül 926 volt református vallású (61.4%). A tanulási eredménye: jeles 21%, jó 37%, elégséges 36.2%, elégtelen összesen 5.7%. Magaviseletre nézve példás 88%, jó 11.9%. Érettségi vizsgálatot tett 106 tanuló, jelesen 21.7, jól 33, elégségesen 34.9%, javító vizsgálatra utasított 10.4%. Az érettségi vizsgát tett tanulók közül a bölcsészeti karra ment 25, tanítóképző-intézetbe 11, orvosi egyetemre 6, otthon maradt 31. A kiosztott jótételek értéke 47.037 P, amelyből egy tanulóra 31.38 P jut. A budapesti Baár Madas intézet gyönyörű új hajlékot nyert 2,500 000 P értékben. Internátusa mind a 4 iskoláknak volt s ezekben 189 növendék nyert elhelyezést.

Sajnálattal állapítja meg az egyetemes tanügyi bizottság, hogy a tanulók által fizetett iskolai díjak már eddig is jóval magasabbak, mint az állami intézetekben, pedig az államsegély 6%-os leszállítása e díjak további emelésére kényszeríti legtöbb iskolánkat s ezért aztán református szülők is az olcsóbb állami, vagy más felekezeti intézetekbe küldik gyermekeiket; továbbá, hogy a szerződésileg biztosított államsegélyeket a kormány nem valorizálja: hogy a széghalmi reál-gimnázium és kecskeméti leányliceum részére fizetékieskiegészítő államsegélyt nem ad, hogy a csurgói internátus céljaira és a miskolci reál-gimnázium nagy költségvetési hiányára államsegélyt nem folyósít.

A Tanárok Gyermekei Nevelési Alapjából főiskolai hallgatók részére 6.500 P ösztöndíjat s 87 tanárgyermek részére 5.515 P nevelési segély adását javasolta a tanügyi bizottság az egyetemes konventnek s felhatalmazta az Elnökséget, hogy ez alapján 75.000 P vagyónát az Országos Ref. Tanáregyesület földbirtokvásárlásra fordíthassa. A tanuló ifjúság részére kiadandó ifjúsági lap ügyének előkészítésére bizottságot küldött ki, amely az Orsz. Középiskolai Missziói Bizottság kiküldöttivel együttesen készít e tárgyban javaslatot.

A tanítóképzők, felsőkereskedelmi és polgári iskolák ügyét Dr. Veress István debreceni ref. tanítóképző-intézeti igazgató adta elő. Itt is főleg az anyagi kérdések nyomultak előtérbe.

A vallástanítási ügyeket ez éven is lic. Rác Kálmán pápai ref. gimn. tanár referálta. 5324 ref. tanuló jár a mi középiskoláinkban, 15 897 ref. növendék nem ref. középiskolában. Intelligenciánk vallásos nevelésére ez az adat is elég világosságot derít.

A népiskolai ügyeket Bodor Lajos kisújszállási igazgató terjesztette elő. Egyházközségeink száma 1183, iskolája van 1020 egyházközségnek. Iskolaépület 1634, tanterem 2510 van. A tanítók száma 2540, a tanköteleseké 188.437.

M. J.

IRODALOM.

* **Csendes Esték.** Nemes és szórakoztató olvasmányok sorozata. Szerkeszti *Pap Géza* szalkszent mártóni lelkész. Kiadja a Török nyomda, Mezőtúr. Megjelenik havonként egy füzet. Egyes szám terjedelme 16 oldal. Ára füzetenként 20 fillér. Félévi előfizetési díj (6 füzet) 1 pengő.

A régi jóemlékű Koszorúfüzetek újulnak meg ebben a *Pap Géza* által kezdeményezett nagyszerű vállalkozásban. Olcsón, szórakoztatva tanítani, tudást, ismeretet gyarapítani, szellemet művelni, lelket építeni; ez a célja a már 12 ik számnál járó sorozatnak. A *Pap Géza*, *Böszörményi Jenő*, *Szász Károly*, *Lukácsy Imre*, *Nagy Ákosné*, *Bogdán Gyula*, *dr. Sebestyén Jenő*, *Hegyi Sándor*, *Papp Takács Erzsébet*, *Vargha Tamásné*, mint szerzők nevei, elég biztosítékok arra, hogy ebben a vállalatban olcsó áron bár, de fémjelzett portékákat árulnak. Ha meg elolvass az ember egy-egy füzetet, megtelik a lelke örömmel és hálával, hogy ime 20 fillérért ennyit is lehet adni. Érdemes ez a sorozat a legnagyobb pártolásra és terjesztésre. Mennyi vizsgái jutalomkönyvet lehet pl. ezekből kevés pénzért kapni és a jó tanulók között kiosztogatni. Ennek a vállalatnak a sikeréhez igazán csak az az élmesség kellene, amivel a ponyvairodalom képes értékű, sőt sokszor kétségtelenül romboló és kártékony termékeit szokták az emberek nyakába varrni. y r.

* **Rövid imádságok és elmékedések az élet különféle viszonyai között.** Magánhasználatra összeállította *Olácsy György* nyug. áll. tanító, ref. kántor. Szerző tulajdona *Mezőberény*. Ára 60 fillér. Hogy Isten Szentlelke itt jár közöttünk, azt több felémelő tünnet között ez a kis könyvecske is bizonyítja. Ime egy állami tanító, akinek a lelkében az élete folyamán énekelt zsoltárok és dicséretes imádságokká és elmékedésekké sűrűsödtek. Hatvanhét oldalon körülbelül ugyanannyi, különböző életkorokhoz és körülményekhez szabott lelkítáplálék. Mindenesetre több rajtuk az énekeskönyvhatás és az ebből eredő érzelmi színezés, mint a dogmatikai vagy biblikus mélység; de szívből fakadó közvetlenségük, őszinteségük, a mindenikén végigömlő melegség nagyon kedves olvasmánnyá teszi ezt a füzetet; egyszerű, világos nyelvezeténél, rövidségénél, olcsóságánál fogva pedig jó eszköze lehet a lelkigondozói munkának, hasznos kalauza sok, Istennel társalkodni vágyó, de ehhez szavakat nem találó léleknek. y r.

KÁLVIN-SZÖVETSÉG.

Rovatvezető: *Dr. H. Kiss Géza*.

Főgondnoki beiktatás és kálvin-szövetségi alakulógyűlés Ónodon. Az ónodi református egyház község ünnepi istentisztelet és díszközgyűlés keretében iktatta be február 22-én földes urát, *Lukács Béla* ny. vármegyei főjegyzőt főgondnoki tisztségébe. Az ünnepélyen megjelent *Bónis Aladár* alispán, *Vadnay László* főjegyző, *Maklár Dézsdő* főszolgabíró, *Egry Zoltán*, gróf *Haller István* és

mások. *Gombos Imre* kistokaji lelkész szárnyaló imádsága és *Román Ernő* alsózsolcai lelkész mult időkre tekintő és a jelen feladatait híven megvilágító igehirdetése nyitotta meg a délután 5 órakor kezdett templomi ünnepélyt. Majd *dr. Pápay István* ónodi lelkész köszöntötte új főgondnokát, aki *Farkas István* alsóborsodi esperes, kormányfőtanácsos szívek mélyére ható beszéde után tette le a hivatali esküt és mely meggyőződésből eredő elvek pillérére építette fel nagy tetszéssel elfogadott főgondnoki munkatervét. A beiktatott főgondnokot gróf *Haller József* miskolci főgondnok a miskolci egyház, *Román Ernő* a járási Kálvin-Szövetség és *dr. Hegyaljai Kiss Géza* böcsi lelkész az egyházmegye lelkészei nevében köszöntötte. A díszközgyűlés következő tárgya volt a Magyar Kálvin-Szövetség ónodi helyi szövetségének megalakulása. *Dr. Hegyaljai Kiss Géza* alsóborsodi kálvin-szövetségi szervező ismertette az alakulás célját, *dr. Enyedy Andor* miskolci lelkész a kálvin-szövetségi munka áldásairól szolt, gróf *Bethlen Pál dr.*, sajtószögedi földbirtokos, budapesti ügyvéd, a főrendi ház egyik jegyzője, a *Bethlen Gábor Szövetség* testvéri üdvözlését tolmácsolta. A tisztikar és választmány megalakításának tervét *dr. Pápay István* terjesztette elő mire az ónodi Kálvin-Szövetség a hatalmas gyülekezet lelkesedése közben alakult meg. *Tóth Miklós* kántor az énekkarral adott elő több szép darabot és *Eötvös Ferenc* nyékládházi lelkész imája zárta be az ónodi lélekemelő kettős ünnepséget.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Kálvin-szövetségi alakulógyűlés Nyékládházán. Mezőnyék, Ládháza és Mályi községek reformátusai február 1-én délután tartották kálvin-szövetségi alakulógyűlésüket Ládházán, ünnepélyes istentisztelet keretében; Szentírást olvasott *Gombos Imre* kistokaji lelkész, imádkozott *dr. Pápay István* ónodi lelkész, az ígét hirdette *Román Ernő* alsózsolcai lelkész, járási szövetségi elnök. A megjelenteket üdvözölte és a megalakulási javaslatot előterjesztett *Eötvös Ferenc* helybeli lelkész, a Kálvin-szövetség célját ismertette *dr. Hegyaljai Kiss Géza* böcsi lelkész, egyházmegyei szervező, buzdító beszédet mondott *Lukács Béla* ónodi földbirtokos, járási világi elnök. A gyülekezet lelkes egyhangúsággal mondotta ki a helyi szövetség megalakítását és díszelnökévé *Egry Zoltán* huszárezredest, nyéki földbirtokost választotta meg. A legközelebbi alakulógyűlés Ónodon lesz, február 22-én, majd Böcsön március 8-án és Kistokajban március 22-én.

Zilizen február 3-án tett látogatást *Kovács Péter*, a KIE földmives titkára. Délután a fiúkkal folytatott megbeszélést az iskolában (itt van hétfőn esténként lelkész vezetésével a bibliai eszmecseréből, társas játékból álló összejövetelek), este pedig a templomban intézett beszédet az egész gyülekezethez. Megemlítjük még, hogy a vallásos estélyeken a bibliamagyarázaton stb. in. kívül a politikai község történetét *Bakó István* kántor-tanító, az egyházközség történetét *Kövér Pál* lelkész ismertette.

A Sárospataki Ref. Missziói Szövetség zár-
számadása 336:42 P maradvánnyal záródott. A
bevételben figyelemre méltó tétel a vasárnapi isko-
lás gyermekek filléreiből összegyűlt 34 P. A pénz-
tári maradvány részint egyházi helyi, részint egye-
temes egyházi segélyezésekre fordított (150 ill.
195 P). A Szövetség sárospataki egyházi célokra:
gyülekezeti házra, hitoktató tanyai utiköltségeire s
tömeges iratterjesztésre egyenkint 50 P-t adomá-
nyozott. Emellett a következő intézetek kaptak 10,
20, 30 P-s segélyt: KIE ref. ága, a debreceni
diakonissza intézet, Otthon-misszió, Prot Diák-
menza, Philadelphia Diakonissza Intéze, Ref.
Diákmozgalom, Misszió-Szövetség, Özvegy lelkész-
nek gyorssegély-alapja, Kálvineumok, Ev. Diák-
szövetség ref. ága, Ref. Leányegylet.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A gimnázium új típusával:** az angol ága
zattal kapcsolatban újabb tanácskozások folytak a
Közoktatásügyi minisztériumban, melyen Farkas-
falvi *Farkas Géza* gondnok és *Elekes Imre* gimn.
igazgató vettek részt. *Janka Károly* főiskolai gond-
nok elfoglaltsága miatt nem vehetett részt. A tanács-
kozások különösen három kérdés körül folytak:
tanterv, tankönyv és tanár. Az angol ágazatra
ugyanis teljesen új tanterv, új tankönyvek és meg-
felelő, angol nyelvből is képesített tanárok kellenek.
A tárgyalások folyamán a Közoktatásügyi Miniszter
újabb kegyes volt személyes elnöklete alatt,
Szily államtitkár és *Rác Kálmán* min. tanácsos
bevonásával, értekezletet tartani, melyen a legkisebb
részletek iránt is meleg érdeklődést tanúsított. Ez
az értekezlet s a Miniszter úrnak főiskolánk iránt
ekkor is megnyilvánult alkotó jóindulata a fenti
kérdések tekintetében nagy lendülettel vitte előbbre
a kérdések megoldását. Egyik új mozzanat volt a
Miniszter részéről kifejezett az az óhaj, hogy
már kezdettől fogva kívánatosnak tartja egy szüle-
tett angol tanárnak az angol internátusban való
alkalmazását, ha ugyan anyagi erőink megbírájk.
Mert az előző ilyen irányú tapogatózás nem veze-
tett sikerre, mivel olyan fizetési igényt támasztot-
tak, aminőt nálunk a miniszterek kapnak. A tanács-
kozások irányítására és a gyakorlati megvalósítá-
sokra *Kornis* államtitkár beható, szíves, utba-
igazítása és a miniszteri intenciókat elősegíteni
célzó tanácsai is szerencsés utmutatásokat adtak.
A jövő héten e tanácskozások, melyeken iskolánk-
ból a gimn. igazgató fog részt venni, remélhető-
leg kívánt eredménnyel befejezést nyernek.

— **Felettes hatóságok látogatása a sáro-
pataki főiskolában.** A hét elején *Janka Károly* fő-
iskolai lelkészi és *farkasfalvi Farkas Géza* világi
gondnok hivatalos látogatást végeztek a theol.
akadémián. Megjelentek az előadási órákon és
úgy értesültünk, hogy megelégedésüket fejezték a
tánárok és ifjúság munkája felett. A hét utolsó
négy napján ugyancsak hivatalos látogatást vég-
zett a gimnáziumban *Domby László* egyházkerületi
középfiskolai előadó. Látogatásának tanulságait a
márc. 7-iki tanári gyűlés fogja tárgyalni.

— **Szép kitüntetés** érte *Forgács Gyula* sáro-
pataki lelkész, amennyiben az International Mis-
sionary Council (Nemzetközi missziói tanács)
zsidó-misszió szakosztályának (Christian Approach
to the Jews) 15 tagú bizottságába a tanács által
beválasztott Szívől gratulálunk, mert e kitün-
tetésben is a magyar munkás megbecsülését látjuk.

— **A csehek újabb foglalása.** A csehek leg-
újabbban a „Cirkoné Listy“ f. évi 1. számában
Péter Mihály ref. püspököt szlováknak foglalták le.

— **A Pataki Diákok Orsz. Szövetsége** márc.
2-án, Kazinczy Gábor elnökle alatt, választmányi
ülést tartott, mely főkép a nyiregyházi és buda-
pesti fiókok által megindított akciókkal foglalkozott.
Dr. Barth Ernő pénzügyi tanácsos, a nyiregyházi
fiók titkárának előadásából örömmel vette tudom-
másúl, hogy nevezett fiók úgy vidéki körzetenkint
a tagok beszerzése, mint a tehetséges szegény
tanulók anyagi támogatása terén mily szorgalmas
és értékes munkát végez, s ezért a fiók elnökei-
nek elismerését és köszönetét fejezte ki. Nagy
örömmel hallotta, hogy e fiók vezetősége tárgya-
lásokat folytatott a gróf és báró Vay család tag-
jaival a kollégium-építő nagy Vay József főgondnok
és septemvir emlékének, a jubileum alkalmából,
a főiskola körében való megőrkítése iránt, s e
tárgyalások eredményeképp a nagy Vay J. ivadécai
készek ez alkalomra egy 3000 pengős alapítványt
tenni és nagy ősök nevét egy márványtáblán meg-
őrkíteni. További akciója a nyiregyházi fióknak
a tavasz folyamán, a Sóstó fürdőn, a főiskolai
énekkar közreműködésével, egy műsoros estély
rendezése. A budapesti fiók körében dr. Panka K.,
Németh József és Harsányi Zsolt buzgólkodnak a
tavasz fol amán egy műsoros estély rendezése
iránt, melynek előadói, szereplői lehetőleg régi
pataki diákokból kerüljenek ki. Ugyanitt tervbe
van véve az énekkar szereplése is, a Studió köz-
vetítésével Lőrinczy György író és Rothemere
lord a főiskola nagy missziója iránti meleg elis-
meréstől áthatott levélben köszönték meg tiszteletli
taggá történt választásukat; leveleiket a főiskolai
kézirattárba helyeztük.

— **Nyilvános elszámolás.** *Karászy Ilonka*
tanárnő, a „Kálvineumok“ utazó titkára utazásai-
nak folytatólagos eredményei: Sajóvelezd 38:75,
Sajóvamos 43:94, Sajóecseg 34:05, Felsőnyárad
18:40, Disznóshorvát 13:04, Felsőkelecsény 33:60,
Zubogy 20:94, Rudabánya 84:77, Szuhogy 20:12,
Monok 34:06, Alsóberecki 13:70, Gesztely 24:81,
Alsódobsza 8:10, Legyesbénye 40:—, Varbó 13:60,
Nagyvisnyó 11:54, Vadna 15:20, Bódvaszilás 18:58,
Sajóbabony 27:—, Bodroghalom 20:—, Pácín
51:71, Vajdácaska 32 — Olaszliszka 31:—, Sátor-
aljaiújhely 46:44, Vámosújfalú 10:78, Karos 12:60,
Karcsa 40:31. — **Helyesbítés:** Hejőcsaba 39 —
helyett 30:—, Alsózsolca 57 — helyett 56:—, Agg-
telek még 20:— pengő.

— **Építési bizottsági ülés Sárospatakon.** A
főiskolai építési végrehajtó bizottság 1931 március
hó 2 án Sárospatakon ülést tartott *Janka Károly*
főiskolai lelkészi és *farkasfalvi Farkas Géza* világi
gondnok elnökle alatt. A végrehajtó bizottság
elé a főiskolai gazdasági választmány tett előter-

jesztést a főiskolai építkezések állásáról, különösen azok pénzbeli vonatkozásait illetően. A bizottság a jelentést tudomásul vette. Az építkezések programm szerint zavartalanul folynak és Isten segítségével szept. 1-re az új gimn. internátus is átadható lesz rendeltetésének.

— **A Petőfi Társaság új tagjai közt**, akiket a Társaság március hó 3-án választott, örömmel látjuk a *Baja Mihály* és *Harsányi Zsolt* nevét, akik közül *Harsányi Zsolt* főiskolánknak volt egy ideig kiváló tanítványa. A főiskola jubileumára is *Harsányi Zsolt* írja a pataki diákéletből vett színdarabot.

— **Ujabb adatok** a ker. missziók köréből. A protestáns misszionáriusok száma 30.000, közülök 7000 lelkesítő jellegű. A benszülöttek közül 152.000 ember áll a missziók szolgálatában; közülük 10.500-nak van lelkesítő jellege. Az összes prot. keresztyének száma a nemkeresztyén országokban 8,500.000. A róm. kath. összehasonlíthatatlanul hosszabb missziói szolgálatuk alatt 10,500.000 keresztyént tudhatnak egyházuk tagjának. Misszionáriusaik száma — bár maga a kath. egyház jóval kedvezőbb anyagi viszonyok között van — 25.000, míg benszülött missziói munkásai 98.000 tesznek ki.

— **Rinyahosszúfaluban** a KIE 10—12 biblia körrel taggal megkezdte munkáját.

— **A los-angelesi** egyházkerület felnőtt tagjainak száma 1920-ban 13,584-t, a megkeresztelté 22,025-t tett ki. Ma az úrvacsorával élő egyháztagok 25,353 vannak, a megkeresztelték pedig 38,874-en. Missziói területen 10 év alatt nagy gyarapodás.

— **A Reviziós Liga megalakulása Sárospatakon** márc. 1-én történt a Comenius mozgóban *Dr. Rácz Lajos* ny. főiskolai tanár elnöklése alatt. A Liga célját és a revízió állását avatott beszédben *Eckhardt Tibor* ismertette.

— **Gr. Klebelsberg Kunó miniszter nyilatkozata a világháborúból való kivezető útról.** A Magyar Nemzeti Klub márc. 4-iki összejövetelén *Karafiáth Jenő* dr. országgyűlési képviselő tartott előadást „Magyar társadalmi és politikai feladatok” címmel. A súlyos témához *Klebelsberg Kunó* valóság- és közoktatásügyi miniszter is hozzászólt és kijelentette, hogy a magyar akarat fokozásában látja az egyedül kivezető utat, minden más, ami érhet bennünket, csak ennek az akaratnak lehet a gyümölcse. Fejleszteni kell a nemzetben a meg nem alkuvó akaratot.

— **A sárospataki főiskolai jubileumi bizottság** március hó 2-án *Janka Károly* és *farkasfalvi Farkas Géza* főiskolai gondnokok elnöklése alatt ülést tartott. Az eddig tett előkészületek ismertetése után *Elekes Imre* e. i. közigazgató előterjesztésében tárgyalták a jubileumi nap programját. A bizottság megpróbálta, hogy az ünnepség egy nap lefolyjon. Azonban a program így a kibíratatlanságig túlszűfolt volna. Hiszen az ünnepi áhítaton és hálaadáson kívül nagyszabású előmunkálatok folynak a főiskola szellemi életének a bemutatására nézve. A részletes program kidolgozása egy szűkebb bizottság elé utaltatott. Az

ülésein résztvettek a pataki diákszövetség választmányának érdeklődő tagjai is.

— **Hamar István** theológiai tanár 1000 P. kamatmentes kölcsönt adott a Soli Deo Gloria Szövetség balatonszárszói telekvásárlásához. Még sok segítségre számít a Szövetség, hogy szegény és beteg diákok üdültetéséhez, nyári konferenciáinak rendezéséhez kiépíthessen egy modern telepet, mely ma még csak pusztá telek, már is sok áldásnak vált forrásává. A legkisebb adományt is hála szívvel fogadja a Szövetség. Budapest, IX. Lónyay-utca 7. II/28.

— **A katona-sor és a Cigány-sor képe.** Tudjuk, hogy a főiskola épületei közül kettőnek volt ez a különleges neve. Mindkettőt lebontották 1854-ben. A Cigány-sor 1855 IV/24-i lebontásáról költeményt is írt *Somossy István*. Lebontották anélkül, hogy lerajzolták volna (A többi 1858—1859-ben *Szűcs István* ny. rajztanár lerajzolta.) Így semmiféle rajz nem maradt fenn e két épületről. Most a kezembe került egy érdekes rézkarc. Egy 4 oldalas levélpapíros, az első oldalán fejlec gyanánt „Patak Várának Kinézése Napkeletre, Bodrog Vize felé” címmel egy kép, mely a mai képes levelező-lapnak az előfutárja. Rajzolta és metszette *Lackner L. Törvényhaligató* Patakon 1833. Ennek a jobb szélén a főiskola impozáns épülete mögött a csengetyű tornyát s mellette a Cigány-sor s Katona sor elmosódott képét is meg lehet ismerni. A kép *Dr. Kun Viktor* birtokában van. Ennél jobb képe nem volna valahol a két épületnek?

— **Az ORTE-t** *Dobó Sándor* elhunytával súlyos veszteség érte. Hű munkás, bölcs vezér és törhetetlen harcos volt. Hisszük, hogy akik nyomdokain járnak, hűen kitartanak s aki örökébe lép, méltó lesz az általa megkezdett munka folytatására.

— **A Sárospataki Kalvin-Szövetség** előadásai során febr. 26-án *dr. Gulyás József*: A főiskolai építkezésekről (a legrégebb időktől napjainkig), *Tarczy Árpád*: A pataki vár történetéről tartott előadást. Mindkettő olyan téma és olyan előadás volt, amelyek a főiskola 400 éves jubileumának közeledtekor vallásos estélyekre kerületszerte is vonzó és kedves anyagot szolgáltatnának. A helyi gyülekezet tagjai számára is nagy építő erővel és haszonnal jár, ha városa, gyülekezete történetéről és multjáról hall. Nincs olyan gyülekezet, amelynek multja ne volna s amely mint apák, dédapák, ősök multja is, ne érdekelné s ne építené a jelenben élőket. Ethnográfusaink sokat panaszkodnak, hogy szokások, nóták, mesék, foglalkozások, sőt történeti események emlékei is egyik generációról a másikra szinte nyomtalanul eltűnnek. Gyülekezetünk vezetői számára is melegen ajánljuk, hogy előadásaikhoz témaként szívesen nyuljanak községük és gyülekezetük multjába.

— **Március 15-ének megünneplésére** minden előkészületet megtesz a főiskola tanári kara és tanuló ifjúsága. A délutáni ünnepély 1/24 órakor kezdődik a Mudrányteremben. Az ünnepi beszédet tartja *Dr. Gulyás József* gimn. tanár, egyetemi magántanár. A Kossuth emléktáblánál beszél *Hubay*

Lajos főiskolai szénior. Este 1/28 órai kezdettel színpadra kerül *Harsányi Zsoltól*: A zenélő óra.

— **19.200 ebédet** juttatott a Soli Deo Gloria Diákszociális osztálya a szegény diákoknak, eddigi rövid működése alatt 330 diákot részesített ebéd és pénzsegélyben. 1509 P. osztott szét megszorult diákok között gyorssegélyekként, 100 diáknak adott ruhasegélyt. Akciójukat teljesen a református családok áldozatkészségére építették és nagyobb eredményt értek el, mint amit reméltek. 100-150 család állandóan befizeti havokénti ebéd megajánlását (4 P.). Így önkéntes adományokból lehetőségessé vált egy rendszeres diákmegsegítő akció megszervezése.

— **Dr. Antal Géza püspök előadása a Külügyi Társaságban.** Márc. hó 5-én Dr. Antal Géza püspök nagyszabású előadást tartott a Külügyi Társaságban *Vilmos császár menedékjogáról*. Nagy tájékozottsággal, részletesen ismertette az előadó a jegyzékváltás egész anyagát, amelyet váltottak egymással Hollandia és az antant-hatalmak.

— **Bethlen Gábor Szövetség Dévaványán.** Márc. 1-én meleg ünneplés színhelye volt a dévaványai lelkes gyülekezet, amelyben a magyar protestánsok országos egyesülete: a *Bethlen Gábor Szövetség*, a helybeli lelkész és tanító fáradozásainak eredményeként megalakította egyik fiókegyesületét. A Szövetség jelentőségét vitéz *Csécsi Nagy Imre* központi kiküldött méltatta keresetlen szavakkal és meggyőzően. „A Bethlen Gábor Szövetség a prot. érdekek megvédését tűzte ki feladatául — úgy mond — de e feladatunk megoldásánál készséggel és boldogan fogunk kezét más felekezetekhez tartozó magyar testvéreinkkel.“ *Herczeg Béla dr.* országgyűlési képviselő pedig azt mutatta ki, hogy amint a prot. vallás 400 évvel ezelőtt új hitet s reménységet hozott, s ez a hit szabadította meg hazánkat, úgy vallásunk s hitünk iránti szeretetünk és ragaszkodásunk meg fogja mutatni most is és mindenkor, hogy a protestáns ember igaz magyar ember s kötelességét teljesíteni tudja. *Gyökössy Endre dr.* azt hangsúlyozta, hogy a protestantizmusnak nem harcias, hanem *harcos* hívőkre van szüksége. A gyűlés a Híszkegygyel kezdődött s a Himnusz zárta be.

— **Hét percenként,** egy-egy ember hal meg tüdővészben Magyarországon. A magyar jövő *egészségesebb ifjúság* felnövelésétől függ. A testi-lelki tüdővész ellen küzd a megnövekedett, „*Bala tonszárszói Soli Deo Glória Üdülő*“. Szeptembertől 2766-61 P-t emésztett fel a telep élete, fejlődése. Most havi 200 P-re van szükségünk. Aki felelősséget érez aobb magyar holnap iránt, siessen segíteni! *Csak 4 pengő egy öl föld megváltása.* Csekk szála: 45.219.

— **Az afrikai benszülöttek** megállapítása: „Amikor a fehér emberek Afrikába jöttek, övék volt a biblia s miénk Afrika, most miénk a biblia s övék Afrika.“

— **Rövid hírek.** Kínában a nankingi kormány 7000 dollárt adott a ker. misszió számára. — Az amerikai protestánsok több missziói állomással a

north-dakotai indiánok között evangélizáló munkát kezdtek. — Canon Donaldson westminseri abbé szerint a világháboruban 10 millió embert megszároltak le; 60—70 ezermillió angol font értéket tékoztak el s a civilizációt odafélesztették, hogy most 10 millió munkanélküli vár kenyérkeresetre. — New-York városi missziója évente 300.000 dollárba kerül. 65 intézmény által végzi munkáját. — Indiából írja az egyik misszionárius, hogy kb. 65.000 leány és fiú iratkozott be ker. iskolába. — Az amerikai Alabamában 10 540 egyháztagot 101 egyházban 51 lelkész részesít lelki gondozásban. Az evangélizáló munka évente 40.000 dollárt emészt fel. — A Harvard egyetem tanulói vallásfelekezetek szerint: protestáns 1066. zsidó 765, kath. 726. — Amerikában a protestáns négerek száma 40.474. — A shanghsai kínai keresztyének az egyik leégett amerikai templom felépítésére 200 dollárt gyűjtöttek össze. — Kanada és Newfoundland protestánsai 16.436 angol font adományt juttattak a Britt és Kölföldi Bibliatársulat számára. — Matsui japán püspök beszámolójában említi, hogy a hatásköréhez tartozó 347 városban csak 46 munkása van az evangélizációnak. Az elmúlt évben direct címekre 25.000 db könyvet küldött szét, amelyek a keresztyénséggel foglalkoznak. — A buddhista Japán lassan krisztianizálódik. — Az egyik amerikai üzletember, G. W. Nevil végrendeletében egész vagyonát, 500.000 dollárt, egy új templom építésére hagyta.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás!

A főiskolai Elekcionális Bizottság a legátusok és sublegátusok specifikálását illetőleg, a múlt tapasztalatai alapján felhívja figyelmét az illetékes lelkész uraknak az egyházkerület 1929. júl. 16-án Miskolcon tartott közgyűlésének idevonatkozó határozatára (22 p), mely a következő:

„Az egyházkerületbe tartozó egyházaknak nincs joguk ünnepi követet, vagy sublegátust specifikálni s csak azon esetben jelenthetik be, hogy ünnepi követet nem kérnek, ha az egyház, vagy a hívek, tűz, vagy árvíz által nagyobb mérvű elemi csapást szenvedtek és ilyen esetben is azt esperesi bizonyítvánnyal kell igazolniok. A specifikálás tilalmát tartalmazó ez általános szabály alól azonban felmentést adhat a püspök és pedig minden legációnak, illetve legációbéli körzetnek 4 évenként egy ünnepre, a presbitériumnak, illetve, ha több gyülekezet tartozik egy legációba a presbitériumoknak különösen megindokolt kérésére az illetékes esperessel, valamint az elekcionális bizottságnak ajánlata, illetve előterjesztése alapján. Specifikálni azonban így is csak olyan ifjakat lehet, akik az egyházi törvény intézkedései szerint legációi szolgálatra jogosítottak.“

Az ezen ügyre vonatkozó megkeresések közül az elekcionális bizottság csak azokat veheti figyelembe, amelyek 1931. márc. 21-ig beérkeznek.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETESI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Meg egyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dr. Gulyás József*: Beszélj a földdel és az megtanít. — Tantervkészítés a gimnáziumi angol ágazat számára. — Gyülekezeti élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Beszélj a földdel és az megtanít!

(Jób XII. 8.)

Messze keleten volt egyszer egy dúsgazdag ember. Nagy vagyona volt. Nyájai, házai, birtokai, s ami fő, szép gyermekei. De az Isten ki akarván próbálni a hitét, csapásokkal látogatta meg. Egyszerre elvesztette mindenét. Testét betegségek lepték meg, kínok gyötörték; a lelkére égető csüggettség szállott. Saját felesége is azt mondta neki: „Átkozd meg az Istent és halj meg!” (II. 9.)

Ezt az embert Jóbna hívták.

Keletről elszakadva a tavol nyugatra vándorolt, itt élt s él ma is egy nép. Testben szép, lélekben nemes erőben hatalmas, vagyokban dús volt. De éppen mert dús volt, megirigyelték gazdagságát s 1000 esztendő élete folyamán sokszor rátámadtak: maga az Isten is testi és lelki csapásokkal; széthúzással látogatta meg, hogy hitét megpróbálja.

Ez a nemzet a magyar nemzet.

De sokszor állt ez már a pusztulás előtt.

De sokszor kellett sírnia!

Eötvös József a „Búcsú” c. költeményében egy helyen ezeket mondja:

Az ég egy kincset ad minden hazának
S a nemzet híven őrzi birtokát;
Császárról szól a francia fiának,
Büszkén mutatja Róma ó falát.
Hellasznak kincse egy elomló rom;
Tiéd, hazám, egy szentelt fájdalom.

Úgy van; egy szentelt fájdalom a magyar nemzet kincse. Ezer esztendő történetének oly sok gyászos lapja van, hogy azok mellett elenyészik a dicsőséges lapok száma. Nagy Lajos, Hollós Mátyás fényes kora mellett ott sötétlik Mohi, Mohács, Világos komor képe is. Ezt a fájdalmat drága kincsként őrizzük s féltett vagyonként hagyjuk fiainkra, mert a szenvedések adnak jogot bizni a jövőhöz.

Méltán mondhatja a költő a Buda-, Mohács- s Nándornál elfolyó királyi Dunára:

Tán honom könnye vagy te, nagy folyó!

Bizony sokszor akadt dolga itt úgy a hősteket temető Kanizsay Dorottyáknak, mint a karddal vitézkedő Zrinyi Ilonáknak; országépítő IV. Bélának épügy, mint a romokat eltakarító Horthy Miklósnak.

Bizony sokszor állt ez a nemzet a sír szélén! Sokszor kiáltották már felé: Átkozd meg az Istent és halj meg! De mi nem követtük a csábító beszédjét. Mint Jób, panaszkodtunk ugyan, de védtük a hitünket barátainkkal szemben is. A protestáns kor írói egymásnak magyarázták, hogy miért bünteti az Isten ezt a nemzetet s egymást buzdították a megtérésre, megjavulásra. Nekünk sem szabad tehát átkozódnunk. Hiába mondják nekünk: Átkozd meg az Istent és halj meg! Mi egyiket sem tesszük! Mi nem akarunk kétségbeesésünkben meghalni.

Keressünk tehát egy más helyet a Jób könyvéből! Keressünk és találni fogunk. Egyik versében ezt olvassuk: „Beszélj a földdel és megtanít tégedet. (XII. 8.) Jeretek, testvéreim, kövessük ez intést ma, március Idusán! Beszéljünk a földdel s kérdezzük meg, hogy mire tanít bennünket a föld, főként ez a magyar rög.

Arra, hogy nincs oly hervadás, melyből nem lesz feltámadás.

A tél zordon bilincse sokáig lekötve tartotta a forrást s a patakot. Eljött a nap, szelid sugarával megsimogatta a jeget, s az elolvadt. Rámolygott a hóval fedett rögös földre s az kiengetett; a hó eltűnt a mezőkről. A hóvirág is kidugta már szép kis fehér fejét, hirdelve, hogy nincsen olyan hervadás, melyből ne volna feltámadás.

Beszélj a földdel és megtanít tégedet! Beszélj a magyar földdel s az is megtanít tégedet. A magyar földet már sok vér öntözte. Mohács s Világos után részekre szakították az országot, a szakítás helyén a seb sokáig sajtott, (majdnem 150 esztendeig az első esetben, másfél tizedig a másodikban) de épp e sajtás volt az előidézője annak, hogy a seb élt, nem hegedt be s újra össze tudtak forni a letépett részek. A magyar haza szétszórt teste ismét eggyé tudott lenni.

A magyar föld vérrózsákkal van borítva, vérrel öntözték, honfiak testével kövérítették.

De úgy látszott, hogy hiában volt ez. A szabadság nem virult fel a holtak véreből.

De csak látszott.

1848 márciusának szellője életre csalta annak virágait. Március Idusának alkotásai csak bevezetéssel szolgáltak ahhoz a munkához, amellyel a modern népképviselési Magyarország jövő fejlődésének alapjait rakták le. A cenzurát eltörölték, felelős kormány alakult, a jobbagység felszabadult.

Nagy napok voltak ezek!

A francia nemzet minden évben megünnepli júl. 14-ét, az ő márc. Idusukat, quatorze juillet ünnepét. Nagy kivilágítások, mindenfelé fényes tűzijátékok, ingyen színelőadások, változatos nép-ünnepélyek teszik emlékezetessé e napot, mikor 1789-ben a Bastillet elfoglalhatta a tömeg. Már két nappal előtte, s még három nappal utána ünnepel az egész Páris; tombol mámorában Az idegen szemlélő is meghatva nézi e népünnepet. Pedig mennyi vérontás következett e nap után, de a vérből felkelt a Napoleon napja s a glória dicsőségével aranyozta be a francia nemzetet. Ezóta lett a francia nép a gloire nemzete! Ezért érdemes volt elszenvednie a megaláztatást, a megpróbáltatást, mert volt idő, voltak évek, amikor Franciaország csaknem egész Európának parancsolt.

Ennek a napnak az emlékére állította az 1830-iki kormányzat a júliusi oszlop égbenyúló, karcsú oszlopát. Körülötte 615 forradalmár van eltemetve 1870- s 1848 ból.

A magyar március dicső emlékét — mi sokáig ápril 11 én ünnepeltük. Az 1927. évi XXXI. tc. vett magának először bátorságot arra, hogy nemzeti ünneppé nyilvánítsa. Nemzeti ünnep, mert a feltámadás ünnepe. Méltó is az ünneplésre. Petőfi erről mondja: „Egy ilyen nap vezérsége s díjazva van az élet, Napoleon dicsősége, teveled sem cserélek.“

De a mi ünneplésünk nem olyan fényes, nem olyan ragyogó, mint a francia nemzeté. Sok gyászos emlék fűződik a következő időkhez, sok gyászos emlék a mai ünnephez is.

Óh mert a trianoni seb még mindig, sőt még egyre jobban sajog. Testvéreink a határon túl nem ünnepelhetik az új Magyarország születési napját. A mi lelkünk is törve van. Fáj a nagy veresztés, s nem tudjuk, hogy az eltépett országrészek sebei képesek-e még az összeforradásra.

De ne csüggedjünk! Beszéljünk a földdel, a véráztatott, sokszor széttépett, mégis örökké egyseges magyar földdel s az megtanít minket a rendületlen bizalomra, hitre! *Dr. Gulyás József.*

Tantervkészítés a gimnáziumi angolágazat számára.

Az angol ágazat, mely a pataki gimnázium humán ágazatával párhuzamosan szept. 1-én megnyílik, a múlt hetekben a közoktatásügyi minisztériumban folytatott többszöri tanácskozáson, végleges megoldást nyert. E tárgyalásokon Dr. Rácz Kálmán min. tanácsos, ügyosztályfőnök el-

nöklete alatt, Walter Béla főigazgató, Dr. Madzsar Imre közoktatásügyi tanácsai titkár, főigazgató, Olgyay Bertalan c. igazgató, angol tanár és Eiekés Imre sárospataki gimn. igazgató, mint javaslatának előadója vettek részt. Elkészült mind a nyolc osztályra szóló *tanterv*, mely most már mint a bizottság javaslata kerül döntés alá. E tanterv célkitűzése a következő: A., *Az angol nyelvnek szóban és írásban olyan mérvű elsajátítása, hogy a gimnázium felsőbb tagozatában (V–VIII. oszt.) egyes tárgyak (világtörténelem, földrajz, természetrajz, filozófia ...) tanítása angol nyelven történhessék.* B., *Biztos nyelvtani ismeretek alapján az angol irodalmi termékek megértése s ezzel kapcsolatban az angol szellemi élet megismerése.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Hírek a mezőkeresztesi Egyház köréből. Mezőkeresztesen az elmúlt év őszétől kezdődött belmissziói munkák között időrendben, első helyen említésre méltó a gyermekpasztoráció, mely különösebb mértékben a *vasárnapi iskolában* folyik. Ennek mintegy 200 növendéke van, tanítói pedig Kaszonyi Ilona, Román Magda, Szabó G. László és Kigyóssy Dezső. 1930. december 21-iki *karácsonyi ünnepélyén* az akkor még csak 2 hónapos vasárnapi iskola mindjárt be is mutatkozott a gyülekezet előtt az lpartestület ez alkalomra megtelt helyiségében, hol egy 3 és egy 1 felvonásos gyermekszínművel, azonkívül szavallatokkal, aranyige versennyel, énekszámokkal, valamint a közülők alakított „vasárnapi iskolás gyermekek énekkarával“ szerepeltek a kis növendékek; az ünnepi beszédet *Vajda Sándor* lelkész mondotta. A szép ünnepély rendezése, mely Mezőkeresztes egész társadalmából osztatlan lelkesedést váltott ki a vas. iskolai ügy iránt, Kaszonyi Ilona és Román Magda tanítónők érdeme. Az itt megjelentek áldozatkészsége december 24-én, 100 gyermeket jutatót a krisztusi szeretet jegyében a karácsonyi örömhöz, mikor is ruhaszövetek, cipők stb. kerültek kiosztásra, műsoros karácsonyfa ünnepély keretében. A vasárnapi iskolán kívül a szintén nemrég alakult „*Ref. Ifjúsági Egyesület*“ és a „*Ref. Leányegyesület*“, élén *Vajda Sándorné* úr-asszonnyal, az egyesület elnökijével folytat munkásságot a gyülekezeti szegénygondozás terén. Ez utóbbi 1931 évi március 1-én, vasárnap este az Egyházi Olvasókör helyiségében *szeretelvendégséget* rendezett, melyen képviselve volt felekezeti különbség nélkül Mezőkeresztes és egész környéke s megjelentek egyházi életünk világi reprezentánsai közül Bónis Aladár alispán, egyh. ker. Kálvin Szöv. alelnök és Bottlik József országgyűlési képviselő, egyházmegyei tanácsbíró is. Az estélyen Takács Mihály felsőbrányi ref. lelkipásztor egyházmegyei tanácsbíró imádkozott és Bibliát magyarázott a Máté ev. 7. r. 21. verse alapján, *Vajda Sándor* helybeli ref. lelkész előadást tartott, a leányegyesületből többen szavalltak és énekszólot adtak elő. A tea felszolgálása előtt Román Magda mondott imádságot. A felejthetetlen lelki élményekkel gazdag estély a XC. szoltár közénekelésé-

vel és Kígyóssy Dezső s.-lelkész imádkozásával ért véget.

Megemlíthetjük még, hogy a gyülekezetben minden vasárnap délután „vallásos délután”-ok tartatnak, amelyek a népművelési előadásokkal is össze vannak kötve; a tél folyamán ezeknek is sok látogatójuk volt.

Kálvin-szövetségi alakuló gyűlés Bőcsön.
A bőcsi református gyülekezet március 8-án délután 5 órakor alakította meg a Magyar Kálvin-Szövetség helyi szerve gyanánt a bőcsi Kálvin-Szövetséget lélekemelő templomi ünnepség keretében. Imádkozott és Bibliát olvasott Gombos Imre kistokaji lelkész, az igét hirdette Román Ernő alsószolcai lelkész, járáskörzeti elnök. A vendégeket üdvözölte dr. Hegyaljai Kiss Géza helybeli lelkész, átadva a gyülekezetnek vitéz Sáfrán Géza altábornagy, országos Kálvin-szövetségi szervező és Hosszúfalussy Lajos egyházközségi főgondnok levélben jelentett üdvözlését. Az alakuló gyűlést Lukács Béla járási Kálvin-szövetségi világi elnök nyitotta meg, majd dr. Pápay István ónodi lelkész ismertette a szövetségi alakulás célját. A közgyűlés ezután a tisztikart és választmányt alakította meg egyhangú választással, a díszelnöki tisztiséget Hosszúfalussy Lajos kamarásra, a bőcsi gyülekezet főgondnokára ruházva. Ezután Farkas István esperes, kormányfőtanácsos, alsóborsodi Kálvin-szövetségi elnök kívánt áldást a szövetségi munkára lelki tüzetet gyújtó beszédében. Eötvös Ferenc nyékládházai lelkész imája és áldása zárta be a templomi ünnepélyt, melynek bensőséges szépségeit emelte a „Bőcsi Énekkar” többszöri éneklése. Szilágyi Benő belsőbőcsi kántor-tanító művészi vezetésével. Az ezidei utolsó alakuló gyűlés március 22-én, délután 5 órakor Kistokajban lesz.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A főiskolai nagy jubileumi bizottság,** melyet az egyh. ker. közgyűlés küldött ki és amelynek tagjai az egyházmegyék esperesei és gondnokai, továbbá a Sp. főiskolai ig. tanács tagjai, végül néhány választott egyén, 1931. évi márc. 28-án d. e. 9 órakor fogja tartani második gyűlését, Miskolcon, az egyház gyülekezeti házában.

— **Érettségi kormányképviselők.** Érettségi kormányképviselők lesznek a tiszáninneri egyházkerület főgimnáziumaiban: a sárospatakiiban: *Pongrácz József* pápai theol. akad. igazgató, a miskolci reálgimnáziumban: *Torday Lajos* budapesti VIII. ker. reálgimn. tanár, a leánygimnáziumban: *Kéky Lajos* egyetemi magántanár, színművészeti akad. tanár.

— **Az ORLE évi közgyűlését és az Országos Ref. Presbiteri Szövetség nagygyűlését** 1931 aug. 20. és 24. között *Debrecenben* fogja tartani.

— **Prospektus.** A gimnázium ágazataiba való felvételtől, valamint az új internátus felvételi feltételeiről részletesebb tájékoztató készül, mely vagy március végén, vagy április első napjaiban kikerül a nyomdából és minden érdeklődő megkaphatja,

ha a gimn. igazgatói hivatalból válaszbélyeggel ellátott levélben kéri.

— **A debreceni ref. egyház presbitériumának felirata az egyetemes konventhez.** A debreceni ref. egyház presbitériuma elé márc. 9-én Dr. Juhász Nagy Sándor főjegyző javaslatot terjesztett, amelyet a presbitérium egyhangúlag elfogadott. A presbitérium megállapította, hogy a debreceni egyház hosszabb idő óta foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a Magyarországtól elszakított ref. kisebbségeknek nemcsak a szabad vallásgyakorlatot kell biztosítani, hanem szorosabb kapcsolatot kell létrehozni a magyar ref. egyházzal. Ennek elérése végett a presbitérium felír az egyetemes konventhez, hogy tegye magáévá ezt az álláspontot és minden rendelkezésre álló eszközzel propogálja is. Egyházi értekezleteink már sokszor foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Mindenesetre nagy fontosságú, ha egyetemes konventünk kezébe veszi ennek a megoldását.

— **Tájékozók az új magyar lírában.** A miskolci Szabad Egyetemen február 21-én este a Városháza dísztermét zsufolásig megtöltő, előkelő közönség előtt tartotta meg dr. Hegyaljai Kiss Géza bőcsi református lelkész az „Arany János” és az Országos „Gárdonyi” Társaság r. tagja lebilincselő előadását, *tájékozók az új magyar lírában* címen, feltárva hallgatói előtt Kazinczytól Sajó Sándorig a magyar költészetnek ama remekeit, melyek Nagymagyarország szépségeit tájképversekben és városversekben dicsőítik. A közönség az előadót lelkesen percekig tapsolta. Majd Balázs Győző miskolci vallástanár tartott előadást. *Mi az a líra?* címen, saját, hangulatos verseiből mutatva be egy csokorra valót, nagy hatással és a kérdés frappans megvilágításával. A közönség a kiváló előadót melegen ünnepelte.

— **Pap Imre debreceni lelkész** megválasztása ellen beadott panaszt az illetékes esperes elutasította.

HIVATALOS RÉSZ.

195/1931. szám.

Körlevél.

I. Az esperes urak figyelmébe.

Egyházkerületi Főgondnok úr Önagyméltóságával egyetértőleg a tavaszi egyházkerületi közgyűlést folyó évi június 17-re (tizenhetedikére) szándékozunk egybehívni. Ehhez képest az esperesi jelentéseket és táblázatokat folyó évi május 23-ra (huszonharmadikára), a bírósági és közgyűlési iratokat május 30. ára kérem a püspöki hivatalba beküldeni.

II. Valamennyi egyházközség lelkészéhez és presbitériumához a világháborúban elesettek emlékére történő harangozás tárgyában.

Vonatkozással az Egyetemes Konvent elnökiségének f. évi február hó 12-én 549/1931. szám alatt kelt megkeresésére értesítem a t. Címet, hogy Magyarország Kormányzója kabinetirodájának fő-

nőke arról értesíti az Egyetemes Konvent elnökségét, hogy a világháborúban résztvett nemzetek hősi halottainak emlékére Roveretóban évenként meghatározott napon a „Campana dei Caduti“-ban megkonditják a hősi halottak emlékére létesített emlékharangot. A magyar királyi kormány és a roveretói Emlékharang intézményének vezetője, Don Rossaro között megállapodás jött létre, mely szerint úgy, miként a többi nemzetek esetéről, a magyar hősi halottokról is történjek gondoskodás és pedig akként, hogy minden év május hó 2-án az „Elesettek harangja“ a magyar hősi halottak emlékére szólaljon meg, továbbá ugyanakkor a magyar kormány által megküldött címeres magyar nemzeti zászlót a roveretói várkastély bástyatornyára felhuzzák. Ez a megemlékezés először 1930. évben történt meg, ezentúl pedig minden év május hó 2-án, 21 óra 40 perckor fog bekövetkezni. Ezzel kapcsolatban legutóbb felmerült az a szép gondolat, hogy a jövőben, tehát már a folyó évben is, az említett napon és órában, a roveretói „Campana dei Caduti“ harangjának megkondulásával egyidejűleg szólaljanak meg Magyarország összes templomainak harangjai is. Így a kegyeletes megemlékezés hangja, kiindulva a roveretói kis harangból, hatalmas visszhangra találna az egész országban. A Kormányzó Úr Öfömméltóságát a gondolat szépsége megragadta és kabinetirodájának főnöke útján a magyarországi ref. egyház kerületeit e terv megvalósításához való hozzájárulásra és a szükségesnek vélt intézkedések megtételére kérte.

E bizonyára köztetszessel találkozó magasztos terv megvalósítása céljából, felhívom az összes presbitériumokat, illetve azok lelkészelnőkeit, sziveskedjenek intézkedni aziránt, hogy a világháborúban elesett magyar véreinkre való kegyeletes emlékezés jeléül, az egyházközségek harangjai minden év május hó 2-án 21 óra 40 perckor, azaz este 9 óra 40 perckor félórára meghúzzassanak. Ez a rendelkezés az előző vasárnap délelőtti és délutáni istentisztelet alkalmából a templomban kihirdetendő, hogy a szokatlan időbeli harangozás valami balhiedelemre, vagy zavarra ne adjon okot.

III. A lelkészi kongrua és családi pótlék-igények gyors bejelentése tárgyában.

Az esperes és lelkész urak figyelmét felhívom, és pedig ismételten és nyomatékosan a 210—1/50—1929. sz. miniszteri körrendelet azon rendelkezésére, hogy késedelmes bejelentés esetén

a) a kongrua csak a bejelentés beérkezésének napjától kezdődőleg,

b) az újonnan született gyermek után járó családipótlék késedelmes bejelentés esetén pedig a bejelentést követő hónaptól kezdődőleg utalványozható.

A kongrua csak abban az esetben utalványozható az állás elfoglalása napjától, ha az állás betöltése s az új lelkész kongrua-igénye az állás elfoglalása napjától számított 30 napon belül beérkezik.

Az újonnan született gyermek után járó csa-

ládipótlék csak abban az esetben utalványozható a születés napját magában foglaló hónap elsejétől kezdődőleg, ha a gyermek születésének bejelentése a születéstől számított 30 napon belül a minisztériumba tényleg beérkezik.

IV. Helyettes tanárok bejelentése.

Ismételten előfordult, hogy egyes felekezeti középiskolák fenntartói a fizetéskiegészítő államsegélyben részesülő helyettes tanárok folytatólagos alkalmazását vagy egyáltalában nem, vagy csak elkésve jelentették be a minisztériumnak. Ebből a mulasztásból a csupán egy tanévre kiutalt fizetéskiegészítő államsegélyek további kiutalása körül zavarok és kellemetlenségek keletkeztek. Ezeknek a jövőben való elkerülése végett figyelmeztetem a középiskolák fenntartóit, illetve igazgatóit, hogy a helyettes tanárok folytatólagos alkalmazását a minisztériumba 10 napon belül jelentsék be.

V. Gaál Ferenc egyházi beszédeinek ajánlása.

Gaál Ferenc poroszlói lelkésztársunk tavaly egy predikációs kötetet adott ki, mely illetékes bírálók szerint úgy magának, mint a ref. lelkészi karnak becsületére vált. Mivel egy proféta sem kedves a maga hazájában, könyvének megrendelői legkevesebben éppen a tiszáninneri egyházkerületből voltak. Emiatt erős anyagi veszteséget is szenvedett. Egyházi beszédeinek megszerzését magam részéről a legszívesebben ajánlom lelkésztársaimnak, nemcsak egy igen jó beszédkötetet szereznek meg, de érdemes lelkésztársunk nyomasztó anyagi terhein is könnyítenek. Aki a szerzőnél hűsvétig megrendeli a művet, 5·50 pengőért bérmentve fogja megkapni. Ezt az összeget egy kis jóakarattal, azt hiszem, mindenkinek el lehet szánni egy 53 jó predikációt tartalmazó kötetért.

Miskolc, 1931 március 9.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Kérelem az Alsóborsodi Egyházmegye Kálvin-Szövetségeihez. Farkas István esperes, egyházmegyei szövetségi elnök megbízásából kérem az Alsóborsodi Egyházmegye összes Kálvin-szövetségi alakulatait, helyi szerveit, hogy a téli munkáról május 1 ig juttassák hozzám jelentésüket, hogy az egyházmegyei tavaszi közgyűlésére előadói jelentésben feldolgozhassam. Testvéri köszöntéssel: Belsőbölcs, 1931 március 9. Dr. Hegyaljai Kiss Géza, egyházmegyei előadó.

Szerkesztői üzenetek.

Sz—y F—c. Nagy örömmel vettem a dalt. Meg fog jelenni az Ifj. Közlönyben. Ez juttatja el a legtöbb volt diákunkhoz. Illetékes helyen előterjesztem. A másik ügyben szintén igyekszem eljárni. — Gy—y K—n G—i. IJa nekünk annyi helyünk volna, mint amennyi érzésed Neked van. semmi bajunkat nem mondanánk. — L—g Gy—a Nem kaptunk semmi hírt a gyászesetről. — B—e J—f. Csak a márc. 15-ike akadályozta cikke megjelenését. Jövő számban adjuk. Ezt meg kellett írni.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETESI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Meg egyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Benke József*: A szociáldemokrácia szervezkedése falvainkban. — *Dr. Gulyás József*: A pataki diákviselőiről. — *Gesztelyi Nagy Béla*: Árváinkért. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A szociáldemokrácia szervezkedése falvainkban.

Amit ígértek, — be is váltották, a szociáldemokrácia kijött a faluba. Nagy erővel indult meg és folyik a szervezési munka és eredményesen is. Ha csak politikai párt zászlóbontása volna ez a szervezkedés, figyelmen kívül hagyhatránk, de jól tudjuk, nálunk Magyarországon viágnézeti kérdés is, sőt inkább az. És túl vagyunk már azon az időn, mikor a falu egyszerű, u. n. „romlatlan” népe a gyűlölt cucimat látja a városból kijött pantallós elvtársban már meghallgatja szavát, már helyesli elveit, már csatlakozik a kibontott zászlóhoz. Mert egész emberekkel még a féligazságok is hódítanak, különösen akkor, midőn az egész igazságoknak még fél emberei sincsenek. Már nem lehet egy egy dörgedelmes predikációval elintézni a dolgot, az az elv pedig, hogy: „hadd hulljon a férgese,” önmagunk ellen való szörnyű bűn. Komoly gondolkozású emberek pedig azt is beláthatják, hogy a kisebb-nagyobb hatósági molesztálások és zaklatások csak szítják a tüzet, csak mérgecsik a dolgot. Elvek ellenében csak elvekkel lehet harcolni.

Tévednénk akkor is, ha azt gondolnánk, hogy a szervezkedés sikere csak a rossz gazdasági helyzet eredménye, — lehet, sőt való, hogy előmozdítója annak, de semmi esetre sem egyedüli oka. Sokkal mélyebben gyökerező okai vannak annak és nagyon csalódunk, ha azzal biztatgatjuk magunkat, hogy ha majd gazdaságilag konszolidálódik a falu, hátat fordít és ott hagyja az egész szociáldemokráciát. Lehet, hogy talán azok a jobb gazdák, — mert ezek közül is sokan ott vannak már — kik anyagi romlásuk elnyelő örvényeiben fuldokolva azt a kezdet fogták meg, amely először feléjük nyult, még ha felismerték is azon a 12 év előtti ráhullott testvéreik vérére. De vegyük számításba, hogy falusi népünk 60% a nincstelen zsellér és az marad a 30 pengős búzaár mellett is, ők ám testvért látnak abban, ki tisztességes kenyeret és megélhetést ígér nekik. És az emberi lélek úgy van megalkotva, hogy *kell* neki a szervezett kö-

zösség, még ha az ördögök közössége is az. Hát az egyház nem adta meg nekik ezt a közösséget?! Mintha a szívem vérével írnám ezt ide: **nem adta meg!** Adott szép templomokat, ékesen szóló papokat, gyönyörű predikációkat, a jóknak, az igazaknak, a meglevő 99 juhának kies legelőt, pásztorokat; de a betegeknek, az elesetteknek, az eltévedteknek nem adta oda szívét, nem adta oda imádságos szeretetét. Kárhoztatta, legjobb esetben messziről hívta őket, de nem merte ott hagyni a 99 igazat, hogy az eltévedt után menjen, hogy téerezkedjen a bűnök, a testi-lelki nyomorúságok szörnyű mélységeibe, megkeresni és előhozni az elveszettet. S óh szörnyű romlás, — mintha megfordulna az arány az 1 és 99 között. A Krisztus korbácsát érzem suhogni, ütése engem is ér, de ez nem fáj úgy, mint az a szánó tekintet, az a fájdalmas arc, melyet a keresztről ismerek, mellyel nézi az eltévedt lelkeket, kiket nincs, aki megkeressen, vezessen, pásztoroljon, ez a szánó tekintet engem vádol, engem kárhoztat. **Uram! mit cselekedjem?**

A napokban hosszabban beszélgettem egyik falumban járt szociáldemokrata képviselővel, többek között az evangélium szociálistusa és a szociálistus evangéliumáról, s mikor felhoztam a magyarországi szociáldemokrácia tévedéseit és a féligazságokban rejlő veszedelmet, az volt a válasz: „hát miért nem állanak oda önök, komoly lelkipásztorok, hogy a maguk evangéliumból táplálkozó szeretetével, krisztusi igazságaikkal megtöltsék a mi általunk felállított keretet, hogy így önök vezessék, irányítsák, pásztorolják a népet? Mi úgylis csináljuk a szervezkedést ellenükre, csendőrszurony ellenére is, mi zsidóknak, katolikusoknak, vagy éppen felekezeti nélkülieknek születünk, de ha önökben látjuk a nép anyagi és erkölcsi érdekeivel való törődést, amit mi a legfőbb jónak tudunk, úgy elismerjük munkájukat és elvtársainkat küldeni fogjuk a templomaikba!” Hát nem becstületes gondolkodás ez?

Uram! mit cselekedjem? Magukra hagyjam őket, kárhoztassam, küzdjek ellenük, vagy közéjük menjek?

Mit kell tennem nekem, kit szolgálóddá tettél, hogy a Te országod, az Isten országa számára lelkeket nyerjek meg, annak az országnak a számára, melyben nem a kenyér a legfőbb jó, de akinek gyöngye szavaim elnyomja a kenyérért kiáltó nép mind jobban erősödő zúgása, mit kell tennem nekem, magyar lelkipásztornak?

Kövess engem! jöjj velem oda, hol aranyborjúkat formálnak, hol követ akarnak kenyérré gyúrní, jer oda, én viszem nékik szívemet, „mert nekem sok népem van közöttük,“ óh, ne hidd, hogy csak a templomban vannak híveim, *hiszen sokszor ott egyet sem találok!*

Értem Uram! értem! Nekünk oda kell menni közéjük, hiszen a mi népünk ők is, hiszen nem romlott még szive fenekéig a magyar nép, csak nagyon árva, nagyon elhagyatott, csak azért nem tud még felfelé tekinteni, mert évszázadok súlyos terhe és igája földre nyomta fejét, csak beteg a lelke, mert miként a teste levegőtlen, tagsás házak miázmás gőzében nőtt fel, a lelkéhez sem jutott el az evangélium éltető levegője. Csak szeretetet, csak testvéri kezet vár, krisztusi szót a gépek dübörgése közt és emberhez méltó kenyeret azon a földön, melyet az ő verejtéke öntöz, az ő vére termékenyített meg.

Nem tudja, de meg kell tudnia, hogy Krisztus nem uralkodni, de szolgálni jött s életét adni érte, hogy életük legyen és bővítködjének.

Azért nekünk közéjük kell menni, míg hallgatnak ránk, míg nem késő, Krisztussal, Krisztusért. Hejőpapi. *Benke József*

A pataki diákviseletről.

Milyen szerencsés Debrecen, hogy több kép fenntartotta a debreceni diáknak a századok folyamán való ruházódását! A pataki diákról egyetlen kép maradt fenn, az is a XVIII. század németes-franciás viseletében ábrázolja őt. De forgassuk csak végig az iskola törvényeit és vigyázzuk meg, hogy milyen utasításokat tartalmaz ez a ruházódásra! Bizonyosan találunk benne olyant, amit fel lehet használni a tárgyhoz. Van is több rendelkezés a ruhákra nézve. Állítsuk csak őket sorba!*

(1621. erkölcsi viselet törv. II.) A csapott süvegek viselése s a hajnak török módra nyírása tilos.

A büntetésről: illetlen öltözet, törökös hajnyírás tilos.

A XVII. század közepén a pataki felsőbb tanulók egyenruhája igen díszes és drága volt. Ezüst kapcsokkal megtűzött dolmányt viseltek, 10—20 tallér értékű látmostokkal ékesített süvegeket. Id Csécsy azért is ment el innen, mert nem volt elég pénze a pataki diáköltözet megszerzésére.

A Rákócziak idejéből a csókás diákról szóló versben ez olvasható: Patak tógás fiának fakó

* E törvényeket Szinyei Gerzson gondosan összeszedte s a főiskolai kéziratárba letétbe helyezte. Méltó a kiadásra e mű.

talárja földig ér. Később Göttingából hozott kaputrokkot, selyempalástot, kalapot.

(1726. XV) Bokáig érő hosszú mentét és dolmányt viseljenek, ne merjenek rövid ruhában a collegium udvarából kilépni; papucsban, csupasz lábbal járni nem szabad.

(1749. 5. p.) Szokatlan, illetlen, nem rendes öltözeteket fel ne kapjanak.

(1762 ben) több törvény tiltja a ruházatban való fényűzést.

(1770. 6. p. szerint) illetlen az olyan mente, mely rókatorkokkal, vagy más effélével szertelenül „el van borítva“ (nem „diszítve“), úgy tilosak a világiak divatja szerint hasított úju, rövid menték, a feketén és fehéren kívül tarkaszínű bélések, a báránypőr sipka, úgy a fehér, mint a selyem, akár tarka, akár egyszínű nyakkendők, az egyházi, vagy azzal egynek vehető állással össze nem férő kalapok viselése s a lábbelivel való fényűzés, a nyitott köpönyegek, a be nem gombolt mentében való járás, a kesztyű viselés, a városban tóga nélkül való járás. A szokatlan s az iskolai élethez nem egészen illő öltözetért öt pénzt fizet először a bűnös.

(1794. 2.) Tisztességesen és ne csak ingbe és fehér alsó nadrágba öltözve járjanak a remanensek.

Az 1797-iki törvénynek a viseletről szóló VI., VIII. cikke szorosan előírja a diákviseletet. Főcél volt a jövődő papi szent hivatalhoz előkészíteni az ifjúságot. Hosszú haját, hegyes bajuszt növesztetni nem szabad. A kellő nagyságú kalapot semmivel sem kell díszíteni; különböző kerek szabású se legyen az. Karimáját állásukhoz illő háromszögű alakra kell összefogni és odakötni s csak esős időben és hőségben kell leeresztetni. Nem szabad sem széles talpú patkós csizmát hordani, sem faltalpút, hanem alacsony bőrsarokkal ellátottat. Fekete vagy fehér nyakkendőt lehet viselni, de sötétet vagy tarkát nem. A rojtos ing eltiltatik. A dolmány és bélése, a mellény, nadrág fekete, vagy sötétkék, a köpönyeg kék, vagy barnaszínű legyen. A három éven felüli diákok bokáig érő ruhát, mely tógának, mely longának nevezetik, viselnek a templomban, iskolában, vizsgálaton, papolásnál, a tanárokhöz menve. A köpönyeg használata csak hideg, esős időben engedtetik meg. Akik a szomszéd szobán túl akarnak menni, mentét, vagy tógát, vagy longát öltsenek magukra.

A nem tógások ruhája is tiszta, állásukhoz illő és egyszerű legyen, ne fényelgő és pazarló (IV. törv.)

(1804. II. 7.) Ugy a tógások, mint a nem tógások a csinosságot, illendőséget, szerénységet tartsák szem előtt. Haját, bajuszt nagyra növesztetni tilos. Kellő nagy kalapot kell hordani és ne legyen díszítve (stb. mint az előbbi törvényben) lakásukon kívül csak hosszú, mellen összegombolható mentében, tógában, longában lehet ki-menni. Köpönyeget csak havas, esős, hideg időben lehet használni.

Az 1836-i törvény 26. §-a szintén szabályozza a viseletet. Haját asszonyi módon fésülni, katonás bajuszt, szakállt viselni nem szabad. A

magyarok által kalapnak nevezett süveg közönséges alakú legyen, mellényük és nadrágjuk fekete, egy ruhájuk fekete, sötétkék vagy szürke legyen. Nyakendőjük fehér, vagy fekete és tiszta legyen. A III. éven felüli tógátusok bokáig érő longában járjanak (vagy tógában) a templomba, iskolába, előljáróikhoz. A köpenyeget csak télen, esős és hideg időben viselhetik.

Szombathi Jánosnak a tóga ellen 1783-ban mondott beszéde szerint az meleg szőrruha volt, a nyakhoz hurok erősítette, rókaprémes volt; hozzá volt még a chlamys brevior, tunica, cingulus, petasus, paenula, calcei.*

Orbán József azt is közli az Énekkar története c. munkájában, hogy miből állt s mennyibe került egy-egy tóga megcsináltatása. G. J.

Árvainkért.

Amilyen szívbemarkolóan hangzik nehéz napjainkban az árvák könyörgő szava, olyan nagy tettekre buzdító elhatározások születnek értük a választottak szívében. A Kálvineumok atyja: Kiss Ferenc új terveit mindnyájan ismerjük. Nincs senki, aki többet vállalt volna e tervek megvalósítása érdekében, mint Karászy Ilonka tanárnő, a Kálvineumok utazó titkára. Isteni sugallatra egész szívét, munkaerejét az árvák szomorú sorsa javítására ajánlotta fel. Mint utazó titkár négy egyházmegyét járt be. Népünkkel való közvetlen érintkezés által nyitogatta a szívek ajtaját. Hadd tegyek bizonyosságot róla, hogy a mi templomunkban is az Úrasztala mellől elhangzott ékes szavai milyen mély séges hatással voltak a lelkekre. Bárcsak minél gyakrabban hallhatná a gyülekezet bizonyágtevő nők ajkáról elhangzott ígéret is. A Biblia ismert nőalakjainak öntudatossága, erős hite s elfogyhatatlan szeretete elevenedett meg egyszerre a gyülekezet előtt. Boldog lehet az a nép, mely ilyen szép misszió körében lathatja az árvák melegszívű barátját. Szorgos és nagy fáradsággal járó munkája közben arra is volt ideje, hogy a februári theologiai konferencián „Mit vár tőlünk református anyaszentegyházunk?” c. előadást tartson a nők részére. Mennyi áldás kél az ilyen közvetlen tapasztalatokon felépített előadás nyomán. A munkát folytatja a többi egyházmegyében is. Nyilatkok meg szívek az árvák könnyei letörlésére! Pácín.

Gesztelyi Nagy Béla
lelkipásztor.

— **Comenius Januárjának 300 éves évfordulójának** alkalmából **Dr. Rácz Lajos ny. akad. professzor** március 16-án, a tanítóképző-intézetben a Január előadást tartott. A főiskola tudós professzorának értékes előadását, mely a főiskola 400 éves jubileumának is kifejező hű tükrö a tanítóképző-intézet teljes számú tanári kara és III—V. o. növendékei hallgatták meg. Előadó fáradozását Kovács Dezső igazgató köszönte meg.

* Kövy megszólította egyik hallgatóját, ki nyakán divatos merev szárnyú gallért viselt. 1837-ben a hosszú nemzeti köntöst sürgetik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Liptay László

Március hó 5-én az Úrhoz költözött *Liptay László* naprágyi (megszállt tiszáninneri kerületben) lelkész, a gömőri egyházmegye tanácsbírája és gyámintézeti pénztárnok 51 éves korában. Az Ur szerény, hű és megbízható szolgálja költözött el tőlünk halálával. Nyugodjék a B. F. R. A.

— **A szend-szalai ref. egyház gyásza.** Impozáns részvét nyilvánult meg *Jakab János* elaggott lelkész temetése alkalmából, aki 89 éves korában adta vissza lelkét Teremtőjének. Az egybegyűlt lelkészek kara élén Láng István, Szilva István és Benke István végezték az utolsó szertartást, míg a sírnál Barcsa Géza búcsúbeszéde hangzott el az iskolás gyermekek nevében öreg jó lelkészükről. A temetésen megjelent vitéz Juhász László altábor-nagy is.

— **Március tizenötödike a sárospataki főiskolában.** A sárospataki főiskola lelkes ifjúsága és tanári kara az idén is nagyszabású és sikerült ünneppel ülte meg a nagy nap emlékét. Dél-élt 10 órakor a városi templomban volt istentisztelet, amelyen *Hubay Lajos* szénior mondott szép alkalmi imádságot és kivánatosan biblikus tartalmú beszédet. A hazafias ünnepély d. u. 12 órakor folytatódott a Mudrany-teremben, amely ez alkalommal sem volt képes befogadni a városi és vidékről bejött ünneplő közönséget. Bevezetőleg Brahms 6-ik magyar táncát adta elő a főiskolai zenekar hatásosan. Petőfi Talpra magyarját Vajda Géza VIII. o. t. szavalta. Az alkalmi beszédet dr. Gulyás József gimn. tanár tartotta. Az ünnepi beszéd, melynek főgondolata: „beszélj a földdel és megtanít” kiválóan alkalmas volt a hazafias érzés tolmácsolására és a magyar feltámadás hit ébresztésére és fejlesztésére. Lampert—Sztára Magyar zsoltárát a főiskolai kórus énekelte finom kidolgozással. Sik Sándor Lamentációját Nagy Barna IV. é. hh. szavalta, a vers szépségeit teljesen kidomborító, igazán lelkes, nagyhatású előadásban. Petőfi—Kárpáthy Talpra magyarját a gimnáziumi vegyeskar énekelte. Stephán László II. é. hh. egy melodramát, Farkas Imre Vén cigányát adta elő élénk érdeklődés és figyelem között. Zongorán Horkay Barna IV. é. hh. s hegedűn Szilva Sándor III. é. hh. kísérte. Ezután az ifjúság a 134. sz. Hegyaljai Erő, 234. sz. Rákóczy Ferenc cserkészsapatok és a sárospataki levente egyesület ünnepélyes felvonulásával a Kossuth emléktábla elé vonult. Az alkalmi beszédet itt Hubay Lajos szénior mondotta, lelkesedve és lelkesítve buzdított a Kossuth eszmék kivására. Este a táptézetben szini előadással egybekötött zártkörű táncmulatság volt. Színre került a *Zenélő óra* 3 felvonásos vígjáték. Ugy a darab előadása, mint a bál fényesen sikerült.

— **Makkai Sándor dr. Budapesten.** Makkai Sándor dr. erdélyi püspök, az erdélyi ifjúság nagyobb küldöttségével részt vesz a Soli Deo Gloria virágvasárnapi konferenciáján. A konferenciára

az ország minden részéről nagy számmal jelentkeznek a közöny álmából ébredező diákok.

— **Csúry István** zemplénagárdi lelkész a pátrohai gyülekezet választotta meg lelkészévé.

— **Nagy József** mezőkaszonyi segédlelkész, a n. Nagy Károly szomatori lelkész legkisebb fia a palágyi gyülekezet lelkészévé választott.

— **Nagy templomi ünnepély a Kálvin téren.** A Soli Deo Gloria Szövetség márc 29-én, vasárnap este a Kálvin-téri templomban nagyszabású templomi ünnepélyt rendez. Az ünnepélyen **Makkai Sándor** tart előadást „*Kálvinista demokrácia*” címmel. Közreműködnek **Basilides Mária** az operaház tagja, **B. Reuss Anna** hegedűművésznő, **P. Fenyő Rózsa** szavalóművésznő, **agyagfalvi Hegyi István** költő, **Ákom Lajos** orgonaművész, **komáromi Katz Endre** vonósnégyes társaság. Műsor, mely belépésre jogosít, kapható Budapest, IX. Lónyai-u 7 sz. II. 28

— **A deregnyői** ref. egyházban új lelkészválasztás lesz, mert a multkor megválasztott Böszörményi Sándor homonnai lelkész a választást nem fogadta el.

— **Adomány.** A sárospataki ref. gimnázium VI. osztájába járó, B. J. abaújszántói szorgalmas és jó előmenetelű tanuló részére hivatalomhoz újabban a következő adományok érkeztek: A SPDOSzöv.-nek Abaúj—Borsod—Gömöri fiókjának összejövetelén begyűlt összeg: 68 pengő, melyet föltiszt. **Cziáky Endre** esperes úr további 2 pengővel kiegészítve küldött be. — **Nagy Lajos** fűzerkajatai ref. lelkész úr is küldött 5 pengőt. Fogadják iskolánk nevében is hálás köszönetünket a nagylelkű adományokért *Gimn. igazgatóság.*

— **Böszörményi Jenő** novelláskötete „*Magyar ég alatt*” 3 pengő bolti ár helyett 1.30 P-ért megszereshető a Soli Deo Glória Szövetségtől (Budapest, IX. Lónyai-u. 7. II. 28.)

— **Március 15-e a sárospataki ref. egyházban.** Az ünnepély sorozata a leánykör szombatesti összejövetelével kezdődött ahol egy hazafias szindarabot is előadtak. A délelőtti ünnepi istentiszteletet **Hubay Lajos** főisk. szenior látta el. Utána az elemisták kedves ünnepélye következett. A szép műsorból meg kell említenünk Földes Ferenc: A szabadság ünnepére c. trialógjának előadását, amelyhez énekszóló, karéne s zeneszám adta a megfelelő kíséretet. D. u. 2 óraker a vasárnapi iskolában tartottak csoportonként összejöveteleket hazafias megemlékezéssel. Este 6 óraker a KIE ünnepi gyűlést rendezett, ahol pályadíjnyertes alkalmi imádságát mondta el **Iván János** földműves ifjú s pályadíjnyertes ünnepi beszédét **Egry László** nyomdász, az egyesületnek újonnan választott titkára. **Palumbo Béla** tanító ugyanis, akinek nevéhez fűződik a sárospataki RKIE megalakítása is, egyéb irányú súlyos elfoglaltságára való tekintettel 2¹/₂ évi hűségese és kitartó munkája után titkári tisztéről lemondott.

— **Ajándék a sárospataki ref. nagykönyvtárnak.** Balsay Bertalan állomásfőnök száznál több könyvet (köztük egy nagyon ritka és értékes növénytan művet) és néhány kéziratot ajándékozott a nagykönyvtárnak. Itt végezte tanulmányait

az édes atyja, ő és leánya is. A tanítványi kegyelet e szép megnyilatkozása önmagában hordja jutalmát. — Ugyanitt említjük meg, hogy Szabó Ferencné visszi lakos 9 drb. könyvet adott a könyvtárnak. Illesse köszönet érte.

A pataki Kálvin-Szövetség március 12-i (csütörtök) estjén **Szathmari Lajos** gimn. tanár „Az igazi irodalom és ponyvairodalom” címmel tartott érdekes és közhasznú előadást. Az egyházak segítségükre kell, hogy menjenek híveiknek, hogy az a szellemi táplálék, amelyhez a vasárnapi istentiszteleteken kívül jutnak, valóban táplálék s ne az a méreg legyen, amelyet a néphez könnyen eljutó ponyvairodalom szállít a számára. A Szövetség a téli előadásorozat befejeztével a tavasz és nyáron keresztül a hónapok első vasárnapjain tartja majd összejöveteleit.

— **Tóth Lajos** a Magyar Evangéliumi Keresztény Missziói Szövetség autonóm református ágának utazó titkára február és március hónapban egyházkerületünk több gyülekezetében tart vetített képes előadást arról a munkáról amelyet a protestáns egyház végez a világ evangélizálása ügyében. F. hó 2-án Bodrogkeresztúron tartott vetített képes előadást, Tóth Lajos Afrika, Ausztrália, Kína és India területén folyó protestáns misszió munkáról. Mostanában több ifjú magyar ref. lelkész készül missziói munkára, azonban sajnos még egyelőre külmisziói érzékkel bíró megfelelő hátvéd nincs ezek eltartására.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás. Felhívom az abaúji egyházmegye lelkészeit, hogy április 20 ig Csabai István kiskinizsi lelkésznek jelentsék be fegyelmi felelősség terhe mellett a következő kérdésekre feleletet szolgáltatató adatokat: 1. Mennyi tűzbiztosítási díjat fizetett az egyház 1900—1930. évek alatt? 2. Ez idő alatt milyen és hány tüzeset érte az egyházat? 3. Tűzkárért mennyi kárpótlást kapott az egyház? **Cziáky Endre** esperes.

Alsóborsodi lelkészek figyelmébe ajánlom, hogy az egyházmegyei lelkészértekezetlet pályatetelei a következők: 1. Egy gyülekezetnek egy évre szóló munkaterve. 2. Máté 16. részének 6—12. versei alapján irandó egyházi beszéd; vagy szabad textus alapján *bőjti úrvacsoraosztási* predikáció. — Előbbinek díja 50 pengő, utóbbinak 30 pengő. Beadási határidő május 15. Idegen kézzel, vagy géppel írott pályamunkák alulírottához küldendők. Cserépfalu, 1931 márc. 15. **Pósa Péter** ért. elnök

Szerkesztői üzenetek.

S. L. Alsószolca Nyílt kérdéseire a következőket feleljük: 1. Az egyházi törvények négy pontban sorolják fel a felfüggesztes *sulyos* eseteit, amelyekre tekintettel szó sem lehet arról, hogy e tisztviselő „puszta gyanuból” függesztessék fel. 2. A kihallgatásnak csendőrközeg által foganatosítása egyáltalán nem megszegényítő, de ha a csendőrközeg e ténykedése reábirás, helyesen feljelentés alapján történt, a jogerős felmentés után a magánvádó ellen bűnvádi eljárás indítható. 3. Harmadik kérdésedre igennel felelünk.

Sárospataki Református Lapok

A TIZSÁNINNEI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZSÁNINNEI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dr. Horkay László:* Virágvasárnap. — *Zsiros József:* Az ifjúsági munka. — *Győry Kálmán:* Magvető. (Költemény.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Virágvasárnap.

A Virágvasárnap pusztá nevé ráviszi gondolatunkat a triumfáló királyra, az Úr Jézus Krisztusra, aki elé ruháit teríti le a hódoló nép, akinek útjára ágákat szeddelnek a fákról odaadó szolgálai. Szívesen gondolunk az egészhez virágokat, nap-sütést, tavaszi pompázó verőfényt, hogy aztán gyönyörködhesen a lélek zavartalanul a Jeruzsálembe bevonuló diadalmas királyban s zenghesse a hozsánnát Annak, aki jött az Úrnak nevében.

Szép ez az ünnep így nagyon. Öröm, zavartalan öröm azok számára, akik ünnepelenek. Csak éppen az gondolja másképpen, akinek ez az egész ünneplés szól. Az Úr Jézus Krisztus maga itt az ünneprontó. Míg az elragadtatott, diadalmat érző tömeg a pillanatnyi feledés biborszínű fátylával von be minden kellemetlen, szomorú emlékezést: a nép szegénységét, az idegen hatalom zsarnokkodását, az ünnepelel, a várt szabadító könynyekre fakad s „látván a várost, síra azon“ Síra a városban, amely megöli a prófétákat és megkövezi azokat, akik hozzá küldettek, amely készül már rá, hogy megölje azt is, aki szabadítására utolsónak küldetett: az Úr Jézus Krisztust. És az Úr síra a városban, síra népe felett, mely nem ismerte meg, mi az Ő békességére való.

De ez még nem elég; az Úr az ünneprontásban még tovább megy. Diadalútja a templomhoz viszi Őt s Ő „bemenvén a templomba, kezdé kiűzni azokat, akik adnak és vesznek vala abban“ és megtisztítja az imádság házát azoktól, akik azt latroknak barlangjává tették.

Az ünneplők számára is talán váratlanul végződött Izráel királyának bevonulása az ország fővárosába, aki ahelyett, hogy az idegen katonákat korbácsolta volna ki garnizonjaikból s a helytartót dobta volna ki törvényhozó székéből, saját honfitársait alázza meg Istenük lakóhelyén és általuk azokat, akik a templomnak, a népnek élén állottak.

Nekünk is olyan jól esik most így a Virágvasárnapon magunkról, bajunkról elfeledkezve ünnepelelni, tisztelni a mi Királyunkat, pálmaágakat

szórni útjára, hozsánnázni az Ő diadalmas előnyomulásának az emberek, a pogányok között. Templomainkban, házainkban, szőszékeinken zeng a hozsánná Annak, aki jött az Úrnak nevében. Örül a keresztyénség, csillogók a szemek: a nagy Király hozzánk is elérkezett!

De az ünnepelel, az Úr Jézus Krisztus, mint akkor, talán most is ünneprontó volna. Míg mi nyugodtan örvendezünk a mi Királyunknak s hódolatot mutatunk be előtte templomainkban, Ő talán sírna rajtunk, hogy mi csak ennyit tudunk. Ünnepelelni, szépen ünnepelelni, mintha semmi bajunk nem volna; ünnepeinken hozsánnázni neki s biztosítani Őt hűségünkről, mintha mindig az övéi volnánk.

Közben lehet, hogy az Ő első korbácsütése most se azokat érné, akik kívülállók, akik idegenek, hanem azokat, akik az Ő Atyjáéinak mondják magukat. Lehet, hogy míg egyháza hozsánnákat zengenek Neki, Ő sírna azokon és jajt kiáltana rájuk, mint a képmutató írástudókra és farizeusokra, mert megkerülik a tengert és a földet, hogy egy embert prozelitává tegyenek, mert egymással sokszor késhegyig menő reverzális-harcot folytatnak, mert egymás kisebbitésére sokszor az ördögnek leggonoszabb tanácsait is örömmel fogadják s ezáltal magok nyitják ki a kapukat, hogy a betolakodott farkas minél nagyobb pusztítást vigyen véghez a magukra maradt juhok között. Mert ki becsülje meg a Krisztus egyházát, ha Krisztus egyháza sem becsülik meg egymást? Ki vágyakozzék az után az egyház után, amelynek homlokáról hiányzik a Bárány pecsétje, amelynek tagjait nem lehet arról megismerni, hogy szeretik egymást?

Kissé messze vitt el elmélkedésünk a Virágvasárnaptól s az ünnepeleli diadalomtól, miközben mi a diadal útja helyett engedjük magunkat arra vezetett, ahova bennünket a Jézus könnyei vittek. A Jézus Krisztus akkor is, mikor Őt ünnepelelte az ember, az emberért könnyezett. Te ember, mikor válnak az Úr Jézus bánatkönnyei örömkönnyekké életed felett?

Dr. Horkay László.

Az ifjúsági munka.

Egyházi életünk megoldásra váró feladatai között alig van sürgősebb az ifjúsági munka egyetemes és tervszerű megindításánál. Szándékosan használjuk itt az egyetemes és tervszerű jelzőket, mert eddig csak helyel-közzel történtek lépések ebben az irányban s ami kezdeményezés egy egy feltölvigyzó lelkipásztor szívéből kipattant, több helyen azt is elhamvasztotta a tétoázás, találgatás, a módszerekben való válogatás. Pedig ha az Ige fényénél számot vetnénk az ifjúságunkkal, bizony szomorúan kellene bevallanunk, hogy egyházunkban a serdülő kort megszépítő s az érettebb ifjúságnak kifelé súlyt és erőt adó *bizonyágtévő élet* nagyon szegény. Hogy ez nemcsak szobamegállapítás, hanem a reális élet fájdalmas igazsága, azt világosan mutatja az az egyszerű tény is, hogy ezen a ponton ér bennünket a legtöbb támadás és legsúlyosabb veszteség. A „hadd hulljon a férge” kijelentés mögött bújkáló nemtörődömség nem lehet végső megoldás, mert — amint jól tudjuk — vannak közösségek, amelyek a „férgeknek” is és az ilyenfajta kijelentéseknek is szerfölött örülnek s közben munkájuk nem hagy alább, sőt ezerszeresen felfokozódik. De van másik oldala is az éremnek, amit meg éppen nem szabad figyelmen kívül hagynunk. A *felelősség szava* kétségbeesetten rázza lelkiismeretünket: ha vannak férgek, miért, kiknek a hibájából lettek hullott gyümölcsökké, a *mi* közösségünk s egyházunk számára eltemetett, tehát hasznavehetetlen értékke?

Az ilyen és ehhez hasonló kérdésekre adandó feleletnél nem az emberben rejlő hibákat akarjuk felszínre hozni és kipellengérezni. Veszteségeinknek oka több, mint személyi gyarlóság. Fogalmazzuk a feleletet akárhogyan, indokoljuk meg elméleti elgondolásokkal, vagy a mindennapi élet eseteivel, egy dolog nem hiányozhat belőle: az, hogy ifjúságunknak sem iskolai, sem iskolán kívüli nevelése nem áll *református világnézetünk* szolgálatában, melynek középpontja *Isten Igéje*, olyan mértékben, hogy azzal a serdülő, vagy érett ifjút az élet küzdelmeibe reménységgel kibocsáthatnánk. A vallásórák hatása, a konfirmációi oktatás, még ha egy, legfeljebb két esztendőre terjed is ki, az egész emberlethez képest oly kevés, hogy, emberileg számítva, nagyobb indításokat alig várhatunk tőle. A vallásos estélyeken esetlegesen megjelenő fiatal emberek lelkéből nagyon hamar kikapja az elhintett magvakat az élet; a kórus összejövetelein nem az Ige a vonzó erő, hanem az ének és a móta; a vasárnapi istentiszteletek látogatása sokszor szokás, sőt unaloműzés számukra. Szóval a most általánosan gyakorlatban lévő egyházi ténykedéseink inkább szólnak a felnött egyháztagoknak, akiknek életében, érett gondolkodásoknál fogva, külső hatások alatt, nagy emóciók nem nagyon váltódnak ki, és a kis gyermekeknek (ez a munka azonban újabb keletű és nem általános), akik szülői vezetés mellett egyházunk számára különben is biztosítva vannak. Ellenben védtelenül áll évszázados küzdelmekben kiépült világnézeti frontunk középpontjában az ifjúság. Azért van egyházi éle-

tünkben annyi rés, nemkívánatos meghátrálás, meghasonlás, elbukás, árulás és átpártolás. Legyen ez kemény ítélet, de meg kell mondanunk, hogy ezek alól a vádak alól sokszor intelligens egyháztagjaink sem képeznek kivételt.

Az állapotok ma már odafejlődtek, hogy a legkisebb örállóhely vigyázója, épúgy, mint a legnagyobb érzi, látja, hogy tennünk kell valamit, mert *baj van*. Meg kell kezdenünk az ifjúság szervezését, tömörítését Isten Igéjének irányítása mellett, vagyis haladéktalanul küzdelembe kell állanunk az ifjúságért. A mai világhavardás nem esetleges s mulékony küzdelme az emberiség különböző rétegeinek, hanem világnézeti harc, amelynek eredménye, akár jobbra fog dőlni, akár balra, már most is érezhető részint a lelki lerongyoltságban: közönyben, fásultságban, az anyagiasság felé roskadásban, részint pedig a beteges képzelődésben, túlfűtött enthúziázmusban, mely a szekták ölebe kergeti ifjúságunk javarészét.

A keret, amelyben figyelemmel kísérhetjük gyülekezeteink ifjúságának minden megmozdulását, ahol a szükséges lelkigondozói munkát elkezdhetjük a legkisebbel s a legnagyobbal egyaránt; adva van az *Ifjúsági Egyesületekben*.

Hadd feleljünk azokra az esetleges ellenvetésekre, amelyek egyik-másik helyről már eddig is elhangzottak s ezután is el fognak hangzani, ahol az „egyletesdivel” és „komoly emberhez nem méltó gyerekeskedéssel” szemben merő tiltakozás a felelet. Az ifjú lélek valóban vidám lélek; örömökre szüksége van. Feltétlenül tisztább örömöket kell neki adni, mint amivel a világ csalogatja és rabúl ejti. Aztán a keresztyénség sem megsavanyodás, összezugorodás, hanem magasabb rendű, tehát lelki örömöknek a kisugározatása, amelyhez minden ker. embernek önként kell felkínálni életét. S ha mindenáron lelkigondozói munkát akarunk végezni, hérdés, hogy hogy könnyebb azt végezni, úgy-e, hogy az ifjúság örömmel jön össze egy helyre, mondjuk az iskolába, ahol a lelkigondozónak csak a táplálékot kell nyújtani, vagy pedig úgy, hogy maga a lelkigondozó megy el és keresi meg az elveszett juhót; mert jöhet idő, amikor a lelkipásztor ezt a nehezebb munkát is örömmel vállalná. A reverzális kérdés, egyházi életünknek ez a fájó sebe, sehol sem intézhető el jobban, mint az Ifj. Egyletekben. A személyes ráhatáson kívül nagy segítségünkre van itt a közösség egyöntetűen kialakult gondolkodása és magatartása. Ott még sohasem volt nagy a veszedelem, ahol az ifjú ember maga jön kérdéseivel felvilágosításért; az arcultést mindig azoktól kaptuk, akik kérésünkre sem akartak megjelenni. Téves az a felfogás is, hogy az egyesületek külön rendszabályokkal működő, belügyminiszterileg engedélyezett, autonómiával bíró alakulatok. Mindenki appellálhat így, csak a lelkipásztor nem, mert az ő és a presbitérium tudta és beleegyezése nélkül az egyházban semmi néven nevezendő megmozdulásnak nem szabad megtörténni. A lelkipásztor a gyülekezet élő lelkiismerete, aki vigyáz, mert próféta; vezet, mert pásztor és imádkozik, mert a lélek embere.

Lapunk egyik számában megszívlelendő, ko-

moly sorok figyelmeztettek méltó presbiterek vászolására, akik az egyháznak nem ártani, hanem használni fognak. A presbiterek, általában a jó egyháztalagok nevelését azokon az ifjakon kell elkezdeni, akik kikerültek az iskolából, de még kezzeink alatt vannak. Nem lesz akkor probléma az adakozás, az Isten dicsőségének adandó szolgálat-hozás és titoktartás. Nem lesznek végéremehetetlen egyházzpolitikai küzdelmek, amelyekből vesztesen mindig a református egyház kerül ki. A képviselő-testületek és megyebizottságok határozata nem fogja fundamentumunkban megingatni könnyel épített iskoláink létét. Idegen világnézetek beárlásától, meghasonlástól nem kell félnünk. Harcunk az ifjúságnál: a centrumban fog eldőlni. Hisszük, hogy jobbra. Mert az ifjúsági munka nemcsak az ifjúságért folytatott küzdelem, hanem végső fokon az ifjúság munkája az egyházzért.

Zsiros József.

Magvető.

*Kiméne egykor a magvető vetni,
Kezdték a kőrök, pipacsok nevetni,
Kacagták, milyen balga ember, hogy a
drága életet elszőrja a porba.*

*A rút varjak is mind köréje gyűltek.
Károguasukkal perzselték mint tüzek.
Kár, kár, kár! szóltak gúnyosan s így lett ő
Gúnynak tárgya, a hűség magvető.*

*Már kezdte bänni, hogy magvetővé lett,
Ugy látta, hogy rút vásártér az élet,
hol mindenki nyer, maga veszít csupán...
Háborgott szíve, mint a kitört vulkán.*

*De im az égből biztató szó csengett:
Bízzál fiam! és azonnal mély csend lett.
És mire a nap álomra hanyatlott,
Mind elszőrta a magvető a magot.*

Győry Kálmán.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Sárkány Sámuel szentistvánbaksai református lelkipásztor életének 73-ik évében, március 24-én rövid szenvedés után megtért teremtő Urához, hogy számot adjon sáfárkodásáról, melyet 46 évvel ezelőtt vállalt s mindvégig példás hűséggel végzett szeretett gyülekezetében. Buzgóságát s Isten dicsőségéért folytatott munkáját nagy odaadással terjesztette ki a nagykinizsi gyülekezetre is, melynek 44 éven át volt felügyelő lelkésze. Temető lelkészvársa elfogulatlanul állapítja meg róla, hogy „Istennek hűségesebb, igazabb, őszintébb s lelkiismeretesebb munkása nem volt nála.” Imádságos életét csendben égette el ott, ahová Isten először állította. Iskoláit Sárospatakon végezte. Az Alma Matert, mint hálás tanítvány, szerető lelke egész melegével ölelte át. Többször elmondotta: „nékem ünnep az, ha főiskolám fiatal gyermekeivel találkozhatom.

Életemnek csak egy vágya van még, hogy megérjem a 400 éves jubileumot.” Isten másképp rendelkezett felőle. Emléke legyen áldott, pihenése csendes. Gyászoló szeretetein nyugodjék meg az Úr vigasztaló kegyelme!

— **Divald Kornél**, a Tud. Akad. tagja, aki a sárospataki várról alapos munkát írt s aki a Felvidék művészi emlékeinek avatott tollú ismertetője volt, f. hó 25-én meghalt. Többször járt Patakon, mint a Könyvtárak Orsz. Felügy. kiküldötte. Szépiró is volt.

— **Dr. Makkai Sándor erdélyi ref. püspök előadása a Református Figyelő szemináriumában az erdélyi református egyház missziójáról.** Márc. 24-én illusztris előadója volt a *Református Figyelő* szemináriumának. Dr. Makkai Sándor ref. püspök tartott előadást az erdélyi ref. egyház missziójáról. Nagy közönség hallgatta az előadást, melyben a püspök többek közt ezeket mondotta: „Az a tizenkét esztendő, amelyet a magyar református egyház Romániában eddig átélt, két szakaszra különíthető el: az első 1925 végéig az *egyház pusztaléteért folytatott súlyos defenzív harc* volt, a második, 1926-tól kezdődően a *körülbelül már kialakult, nagyon szűkös keretek között lehetségessé vált egyházi élet belső elmélyítésének és társadalmi kibontakoztatásának kezdete.* A kisebbségi sorba került egyház, miután a nemzetet addig összetartó organizmus egyetlen megmaradt pilléréként emelkedett a romok fölé, féligmeddig maga is romokban, olyan feladatok előtt találta magát, amelyeket addig a külső impérium minden eszközével rendelkező államhatalom volt hivatva teljesíteni. Első pillanatra a legtermészetesebb gondolat volt, hogy a református egyház ősi tradícióinak megfelelően átvegye és folytassa kisebbségi sorsba került népének nemzeti, szociális, kulturális, gazdasági nevelését és vezetését. Ez a fordulat nem is lehet új az ő számára. *voltaképpen a kálvinizmus igazi, ősi igényeit nevezük meg, olyan tevékenységekre mutattunk rá, amelyeket legalább részlegesen mindig vállalt és végzett is a református egyház. Egyházzá kellett lennie, ebben van kifejezve a probléma lényege, emberi szeretetnél több szeretettel kell fordulnia beteg nemzete vérző szívére gyógyulásul.* Beszéde további folyamán Dr. Makkai ezeket mondotta: „*A politikai és fizikai magyarságnak végeredményben lelki magyarsággá kell átalakulnia.* Az iskolai vallásitanítást hitvallásossá kellett tenni, a vasárnapi iskolákban, a nőszövevényekben, a missziói, lelkimunka minden területén az egyházi öntudat elmélyítésére törekedtünk. A református nagyhetek legutóbb már tizezernél több lelket hoztak össze. Iskolai tekintetben ma az a helyzet, hogy az erdélyi egyházkerület *hatvanezer népiskolai tanítóesetéből nem is egészen fele járhat a mai felekezeti iskoláinkba, a királyhágómelléki egyházkerület harmincezer iskolaköteleséből csupán egy harmadrésze, a többi állami iskolákban tanul s egyre nagyobb számban kizárólag román tannyelvűekben.* Hozzá kell vennünk azt is, hogy iskoláinknak a legapróbb részletekig kell alkalmazkodni az állami tanügy követelményeire. Az egyház teendője tehát az, hogy a lelki misszió minden

eszközével: evangélizációval, szeretetmunkával pótolja az iskola munkáját. *Át kell szervezni magát missziói népegyházzá* Mindezek alapján az erdélyi református egyház előtt világosan áll saját missziójának képe. *Ez a misszió nemzeti misszió. Mi szolgálatot igénylünk magunknak: lélekszámunknál, amely az erdélyi magyarság felét teszi ki, intézményeinknél, lehetőségeinknél és mindenekfelett egyházi életünk megtámadhatatlan függetlenségénél fogva az a nézetünk, hogy nekünk kell szolgáltatni az egész erdélyi magyarság számára a magyar nemzeti élet szervezett és életerős mintáját.* Azt akarjuk, hogy vezetőtényezője legyünk az erdélyi magyarságnak, de az ő javára: nyujthassunk neki védelmet, segítséget, erős testvéri kezét. Másképp, mint velünk, ez egyáltalában nem lehetséges. Ezentúli misszióknak van a másfajú és másnyelvű keresztyén egyházakra nézve is, szolgálni az evangéliummal ott is, ahol ma még legyőzhetetlennek látszó akadályok merednek elénk.

— **Tárczy Árpád sárospataki főiskolánk tanárának székfoglaló értekezéséről** (Perényi Péter politikai magatartása, különös tekintettel pártváltoztatásaira) — nagyon elismerő ismertetést közöl a *Prot. Tanügyi Szemle*. Az ismertetésből kiemeljük a következőket: „A szerző munkájában lépésről lépésre igyekszik bemutatni, a hézagos adatok ellenére is, hogy Perényit törekvéseiben sohasem az önzés, vagy haszonlesés, sohasem a kicsinyeskedő materializmus, hanem mindenkor a tiszteltreméltó önzetlenség vezette. Mint a mohácsi vész utáni kor embereit, általában Perényi életét és szereplését is irányították és befolyásolták korának politikai és vallási eseményei, de a kortársaitól eltérően ő nem egyszer a pártok felé tudott emelkedni és tekintélyének súlyával a legzűrzavarosabb időszakban is irányító szerepet játszani, de ugyancsak ő — bár heves természetű köztudomású — a legnagyobb önmérsékletre is képes volt: amikor a szükség úgy kívánta, visszavonult a közszereplés teréről. Tárczy érdeme, hogy Perényi Péternek ezen szép jellemtulajdonságait felfedte és meggyőző érvekkel okadatolta. Amikor a bélavári gyűlés után a nemzet összessége kereste a kibékülés felé vezető utat, Perényi állt a különböző politikai pártok élére, s akkor őt mint királyjelöltet emlegették, holott ezen gyanúsításnak kétségtelenül ellent mond, hogy Perényi semmit sem tett pártja megszervezése érdekében, pedig ilyen fontos lépést két ellenkirállyal szemben csak alapos előkészítés után lehetett volna megvalósítani, sőt midőn látta, hogy személye és politikai állásfoglalása még zavarosabbá tenné az amúgy is bizonytalan közállapotokat: visszavonult a közszerepléstől. Ezekből az adatokból szinte kidomborodni látszik Perényi egész egyénisége, s ha még hozzá vesszük a protestáns hithez való ragaszkodását, akkor elmondhatjuk, hogy Tárczy Árpád mindazt elmondta, ami a jelen körülmények között Perényiről meg tudható volt. E szerző munkájáért csak elismerést érdemel, a mű elejétől végig érdekes olvasmány. stílusa is kifogástalan, kifejezései találók.”

— **Jubiumi ifjúság.** A sárospataki theol. akad. kar márc. 26-án a kis áhitat terembe ösz-

szehívta a theol. akad. ifjúságot és eléje tárta, hogy a theol. kar minden lehető munkát megtesz arra nézve, hogy az ifjúságnak a lehető legmagasabbra fokozott szorgalma által az iskolai év végére egyetlen elmaradt vizsgázó, vagy kollokvens a theol. ifjúság körében ne maradjon s a theol. ifjúság ezáltal is jubileumi ifjúság legyen.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodiak figyelmebe! Mihez tartás végett közlöm lelkész testvereimvel, hogy a tavaszi egyházlátogatások *április 12-től május 9-ig* befejezőleg lesznek. Szalóczy Pál, Pósa Péter, dr. Enyedi Andor és az esperes *ápr. 12 és 25 között* mennek járásaikba, a többiek a későbbi jelzett napokon. A mai nehéz időkben különösen szükségét látom annak, hogy a körükben megjelenő egyházlátogató küldöttség ne csak a sablonos Kérdő íveket töltsse ki, hanem fő küldetését abban lássa, hogy az Ige fényénél mutasson reá Istennek amaz akaratára, hogy a jelenvaló világ temérdek szenvedésével a mi javunkat, a megpróbáltatásokban is idvességünket munkálja a felettünk örökös szeretet. Az iskolalátogatások külön küldöttség útján történnek, *Junius elején*. Most csak két lelkésztestvérünk megy minden gyülekezetbe. Ezek az egyházlátogatók a régiak jó szokása szerint, az iskolákban is meg fognak jelenni és a hittanban és az éneklésben kifejtett eredményeket fogják ellenőrizni. Kívánatosnak tartanám, hogy ha lehetséges minden gyülekezetben esti Istentiszteletek tartásának, mert népünk a már akkor szorgos munkaidőben a reggeli Istentiszteleten kellő számmal nem jelenhetik meg. Estére azonban még a mezőről is haza siet, hogy hallja a hozzájuk érkezett lelképászorok ajkáról felhangzó isteni üzenetet. Tűzbiztosítási díjak, zsinati és konventi jegyzőkönyvek, egytetemes Névtár, egyházmegyei és még fizetetlen nyugdíjárulékok az egyházlátogató által szedtetnek be. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy ezekről az anyagiakról is gondoskodjanak. 2. *A járási Kalvin Szövetségi alakulatok május 1 előtt mindenütt tartsák meg összejöveteteiket* s a Körzet vezetői a végzett munkákról Dr. H. Kiss Géza előadó úrhoz május 1-re adják be jelentéseiket. 3. Egyházmegyei gyűlés kb. május 22, 23 körül leend. Atyafiságos szeretettel vagyok, Miskolc, 1931. márc. 23-án, szerető szolgatársatok *Farkas István* esperes.

Alsózempléniek figyelmebe! Tavaszi egyházmegyei közgyűlésünket Sárospatakra, a főiskola tanácstermébe 1931. április hó 28. napjának 9 órájára összehívjuk. 27-én délután 4 órakor az egyházmegyei pénzügyi bizottság ülészik. A közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok április hó 14-ig küldhetők az esperesi hivatalba. Sátoraljaujhely, 1931. márc. 24. *Az alsózempléni egyházmegye elnöksége.*

Az abaúji ref. egyházmegyei tanító-egyesület évi rendes közgyűlését f. évi április hó 22-én d. e. 9 órakor, a szikszói ref. iskolában tartja meg, amelyre a Nagyt. Lelkészi kart ez úton hívom meg. Abaújvár, 1931. márc. 20-án. *Fiedler István* elnök.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:	Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előzetési díja egész évre 7- Pengő.	Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *U. K.*: A husvétí igazság karaktere. — *Dr. Makkai Sándor*: Kálvinista demokrácia. (Folyt. köv.) — *Szigethy Ferenc*: Husvétkor. (Költemény.) — *Iy.*: A lelkeszi nyugdíjbizottság ülése — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A husvétí igazság karaktere.

Az Irás egyik legkategorikusabb üzenete hozzánk a se nemi hideg, se nem hévről szóló közismert mondásban talál kifejezésre. Az a szellem, amely ebből kiáramlik, jellemzője lett úgy az evangéliumnak, mint az evangélium ügyét hordozó keresztyénségnek is örökre. Ezen az alapon a keresztyénség mindig csak két álláspontot ismerhet el álláspontnak, a vagy hideg, vagy hév álláspontját, egy harmadik ismeretlen előtte. Ezért nézhetjük úgy a keresztyénséget, mint döntő elhatározások mértékét, mint olyan vallást, amiben a „vagy-vagy” elve dominál, szemben az „és” és a „de” elvével. Nincsen benne helye az „és”-nek, ennek a karakterisztikusan kapcsoló kötőszónak; mert nincsen semmi, amivel egy „és” kompromisszumszerűen összeköthetné. Ezért marad abszurdum pld. minden kompromisszum keresztyénség és szocializmus között. De nincsen helye benne a „de” kötőszónak sem, amely mindig tompítani akar egy álláspontot. Keresztyénség — de ilyen, vagy olyan alapon, különböző feltételekkel körülvéve, azokkal megnyirbálva nem keresztyénség.

Ha ez a vagy-vagy karakter elhatározóan ötlük a szemünkbe, akkor, amidőn az őskeresztyénséget mintegy kívülről nézzük, ugyanez fog történni akkor is, ha a keresztyénségen belül vetjük föl azt a kérdést, hogy micsoda a keresztyénséget, mint egészét összetevő igazságok karakterisztikuma. Eltekintve attól, hogy az igazságnak bármilyen megnyilvánulásában jellemzője a szuverénitás igénye, itt is a legszembetűnőbb lesz a vagy-vagy karakter. Vagy magunkévá tesszük, vagy nem; „és”-nek meg „de”-nek nincs semmi helye. Aki csak egy kicsit is alkudozik, az egész igazságot elveszítette.

Az ünnepek többek közt arra jók, hogy a keresztyénségnek egy-egy centrális jelentőségű igazságára felhívják a figyelmet. Természetesen következik ebből, hogy az ünnepek egyúttal alkalom az ünnepben kifejezésre találó hitigazság vagy-vagy természetének szemlélésére és e szem-

lélés alapján az igazsághoz való viszonyunk esetleg végleges tisztázására. A Husvét ünnepe a Krisztus föltámadására és általában a föltámadás igazságára összpontosítja a figyelmet. Benne a keresztyén világ elsősorban is existenciálisan az elé a kérdés elé van állítva, hogy hiszi-e a föltámadást vagy nem. Existenciálisan van ez elé a kérdés elé állítva, mert — és itt domborodik elő a föltámadás igazságának vagy-vagy karaktere — ha nem hiszi, akkor az Irás ítélete szerint hiábavaló az egész keresztyén igehirdetés, de még inkább hiábavaló a mi egész hitünk, azaz végső fokon hiábavaló a mi egész keresztyénségünk.

Úgy tűnik fel, mintha nem látnánk a teljes súlyát az Irás emez álláspontjának és a husvétí evangélium örvendetes tapasztalásai közben mintha árny borulna a husvétí igazságnak ilyen elmulasztatlatlanul fontos módon való kihangsúlyozására. Meg kell látnunk pedig, hogy szükségünk van arra, hogy a hangsúlyt a husvétí örömnepben ide tegyük; szükségünk van pedig azért egyfelől, mert a föltámadás igazsága épen azért mert igazság, nem engedi, hogy elhallgassuk, másfelől pedig azért, mert az Irás szerint ezen a hitigazságon, annak valóságán, vagy nem valóságán, annak elhívésén, vagy el nem hívésén fordul meg az egész keresztyénségünk. Vagy föltámadott a Krisztus, vagy nem. Ha igen, akkor miénk a föltámadás szintén, ha nem, úgy nem ér semmit a mi egész keresztyénségünk. A föltámadás hite nélkül hiábavaló a mi hitünk.

Nincs még egy keresztyén hitigazság, amely mellett ilyen kategorikus formában foglalna állást az Irás. Ez természetes is, mert az apostol jól látja azt, hogy a keresztyénség mindenestől vagy-vagy karakterű vallás, és hogy épen ezen a „vagy-vagy” on, amely a legkevésbé „természetes, legkevésbé ésszerű,” legtitokzatosabb s leghihetlenebb igazságtól a föltámadástól szegeződik döntésünket kívánóan felénk, fordul meg egész keresztyénségünk. Akié a föltámadás hite, az és csak az a keresztyén, aki nem, annak keresztyén hite még akkor is hiábavaló, ha minden más egyebet hisz is.

Ebben a megvilágításban új jelentőséget nyer a Husvét ünnepe. Ez az ünnep nemcsak arra rendeltetett, hogy emlékezzünk a Krisztus föltámadásáról, hanem arra is, hogy a föltámadás mértéke alá állítva magunkat és hitünket, tisztázzuk a föltámadáshoz és ami ezzel, amint láttunk egyet jelent, a keresztyénséghez való viszonyunkat. Ismételjük kétféle álláspont lehetséges a keresztyénség vagy-vagy karakterű természetéből kifolyólag; az igen vagy a nem, az elfogadás vagy a tagadás álláspontja. Ha valaki még nem tudott volna dönteni, annak figyelmeztetésül ide írjuk az apostol sorait: „Ha pedig a Krisztus föl nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk. de hiábavaló a ti hitetek is.” (I. Kor. XV. 14.)

Kálvinista demokrácia.

írta: Dr. Makkai Sándor erdélyi református püspök.

Nemzetünk története különös osztályrészt jutott a magyar református egyháznak. Ez az osztályrész: szenvedés. Első, diadalmas előnyomulásának és a magyar lélekben való rohamos szétgyökerezésének rövid időszaka után a vérrel és könnyel borított keserves defenziva századai követ keztek reá, melynek legfényesebb föllángolásai is csak a puszta létezését tudták tovább és tovább kitölteni. Az a tény, hogy a magyar kálvinizmus teljességgel összeforrott a magyar nemzet önértelmi existenciájának kérdésével, a vallási és politikai hatalmak olyan kereszttűzebe juttatta őt, melyet csak Isten kegyelmének különös csodája folytán élhetett túl.

A fegyveres, majd a vértelen üldözés hosszú századait kitöltő, állandó defenziva azonban átörökítette a maga súlyos terheltségeit arra az időre is, amikor a külső körülmények már lehetővé tették volna egyházunk számára a szabad és öncélú élet kibontakozását. Ezek a terheltségek: a türelem, a passivitás, a tágas liberálizmus és lemondó hallgatás. Ezt a magatartást a történelmi helyzet magyarázza. Az az egyház, amelyet csak nagy nehezen, csak épen lélekzetvétekként engedett élethez jutni a mostoha idő, a lehetőségek kitáguló horizontját már bizonyos megtörtséggel köszöntötte. A százados nyomás alatt legyöngített életösztone szinte tulsoknak érezte az élet napfényének azt a kis tavaszias reásugárzását is, amely pedig csak természetes és szükségképeni alapfeltétele volt annak, hogy élhessen. A vérevesztett, lesóványodott magyar kálvinizmus hálásan mosolygott a kegyes engedelemre, amely élni hagyta. A világháborút megelőző évtizedek mint kegyelmi idő állottak volna rendelkezésére saját erőinek számbavételére és munkábaállítására. Sajnos, épen ezalatt állott be lényeges változás a magyar reformátusság történeti öntudatában. Emlékezzünk vissza, hogy ennek az öntudatnak eredeti tartalma szerint a magyar kálvinizmus összeforrása a magyar nemzet életösztonéval, mint az egész nemzet életében mentő és oltalmazó tényező, volt ismeretes. Minden református ember tudta, hogy a bibliafordító, aki az Igét a magyar lélek előtt megnyitotta, és a fejedelem, aki az Ige lelki magvetését karddal

védelmezte meg, az egész nemzet megtartói voltak. Ebben az öntudatban lassan, de mélyrehatóan állott be a fordulat. A magyar reformátusság a maga passivitásában és liberálizmusában engedte terjeszteni s részben maga is kezdte elfogadni azt a reánézve végzetes gondolatot, hogy az ő múltja tulajdonképpen gátja, akadálya, nehezítője volt a nemzet nagy egységének és igazi nemzeti létérdeknek. A háború után beállott szomorú helyzetben még inkább előtérbe nyomult az a lanyha, engedékeny és sápadt református magatartás, amely hallgatag lemondással *nem akart* többé akadály lenni nemzete útjában, azaz nem akarta viselni és visszaverni azt a gyanúsítást, hogy az lenne, ha merne önmaga lenni. Így jutott oda, hogy lényegét a nagy megértésben és felvilágosodott szabadelvűségben látva, természetesnek találja, hogy a hitbéli meggyőződés, a világnézeti és gyakorlati állásfoglalás minden pontján ő engedjen, ő színtelenedjék el, ő veszítsen, ő vonuljon vissza és mondjon le, némán hordozva az eljelentéktelenedés szomorú szerepét. Szükségképen közeledett afelé, hogy nemcsak mások, de végre saját maga se higgyen önmagában, hogy hitbéli öntudatában bizonytalanná válván, elveszítse önbecsülését, széttagolódjék s szervezettlenné gyöngüljön munkája is.

Tudom, hogy sokan vannak, akik ezeket a megállapításokat túlzottan sötétnek látják és azt mondják, hogy a magyar kálvinizmus türelme és szabadelvűsége nem gyöngeségének és szerveztlenségének jele, hanem őszinte békeszeretetének bizonyítéka, melyet nem kell szégyelnie, sőt talán büszke is lehet reá. Nekem az a meggyőződés, hogy a valóban föltöttebb kívánatos békeség csak az *erők* kölcsönös tiszteletéből származhatik. Elképzelhető az az állapot is, hogy a harctéren csend van, mert az egyik küzdő fél megsemmisült. Ezt az egyoldalú békét, azt hiszem, nem tarthatjuk magunkra nézve kívánatosnak. Meg vagyok győződve afelől, hogy az egész magyarságnak döntő érdeke egy öntudatos és erős református egyház létezése, amely erős kezet nyújt a saját területén kívüli közös fronton a nemzetért vele együtt munkálkodni kész erős testvéreknek. Az egyoldalú béke mindig elnyomást jelent és nem ér semmit.

Egyházunknak az a feladata, hogy a saját házában és a saját missziójában megerősödjék és így erős tényezője lehessen nemzete életének is. Vissza kell vívnia önbecsülését, hogy mások is megbecsülhessék. Feladatát e három szó fejezi ki: *öntudat, önerő, szolgálat*. Ebben a három szóban benne van a *kálvinista demokrácia* értelme is.

Ha a kálvinizmussal kapcsolatban demokráciáról beszélünk, határozottan meg kell különböztetnünk egymástól a szó és a tett demokráciáját. Demokrácia alatt a közösségek életében magának a közösségnek uralmát értjük. Mindnyájan tudjuk, hogy a politikai életben, és pedig egész Európában, miként lett jelszóvá, álarccá, kijátszássá ez a név. A nagy világítélet, melynek súlya alatt az egész európai emberiség vonaglik, épen ennek a hazugsággá változott igazságnak, ennek a szó demokráciának büntetése. A demokráciának az az igazi értelme, hogy a közösség életében *minden-*

kinek valóságos, tevékeny tényezővé kell lennie és pedig a maga helyén, besorozva az értékek szer-
vezett organizmusába. A református egyház ennek az igazi demokráciának egy még mélyebb, mert hitének öntudatából fakadó jelentését hordozza és van hivatva kifejezni a maga szervezett életközösségében. Mi biztosíthatja egy közösség számára azt, hogy az a közösség valóban élő organizmus, hogy minden egyes tagja tevékeny. nélkülözhetetlen és az összesre nézve értékes tényező legyen? A kálvinizmus hitbeli meggyőződése szerint csakis az, ha az egész közösség egy maga felett álló életparancsnak engedelmessé válik. A maga életét csak az a közösség tudja kormányozni, amelyik egy minden tagjára nézve kötelező és mindenkinek életét betöltő Úr által kormányoztatik. A kálvinista demokrácia alapelve az, hogy egyedül Istennek Krisztusban való uralma képes mindenkit valóságos részévé, élő tényezőjévé tenni az egyház lelki közösségének. Ez a demokrácia: theokrácia és mégis egyetlen lehetséges módja annak, hogy egy emberi közösségből minden elnyomás, kizsákmányolás, önzés és bálványozás kiirtható legyen, tehát lehetővé váljon minden lélek számára az emberhez méltó élet egyforma teljessége. Az élethez való jog teljességének e demokrácia szerint a teljes joglemondás az alapja. Azok a lelkek, akik magukat Istennek kegyelemre megadták, lemondva a saját kiválóságukról, érdemükről, érdekükről és akaratukról, az egyház közösségében kegyelemből kapják Krisztustól az ő érdemét és életének gazdag értékeit. Szabadságuknak, önállóságuknak, és öntevékenységüknek egyedüli, de teljes biztosítéka az, hogy egy Úr, aki egyéniségükön keresztül mint saját lényegük legjobb le-
hetősége munkálkodik. Ha ez a hatalom zsarnokság volna, aki az egyént eltiporni és megsemmisíteni akarná, akkor a kálvinizmus az önkényuralom legsötétebb formája lenne. De mivel ez a hatalom Kegyelem, az igazságnak és a szeretetnek teljessége, benne és általa nem megsemmisül, hanem kivirágzik és érett gyümölcsöket hoz a léleknek minden csirájá, amely e királyi Napnak fénye és melege nélkül örökre sötétségben maradt volna, sőt egy természetellenes elmérgéződésben: a bűnben semmisült volna meg.

Az életnek ezen a felfogásán nyugszik az evangélium demokráciája. Az evangélium minde-
nekelőtt a szabadság okmánya. Szabad a Krisztus rabjainak önmagukat fenntartás nélkül alárendelniük annak az Úrnak, aki őket büntől, világtól, önmaguktól megszabadította. Az evangélium másodsor a testvériség proklamációja. Hirdetője a kegyelmet nyert bűnösök hálaátosságból fakadó testvériségének. És végre az evangélium az egyenlőség adománylevele: mindenkinek egyforma jogot ad a szolgálatra. Ez az egyenlőség mégsem törli el a szabad verseny lehetőségét, mert megengedi a szeretet versenyt, mondván: „Aki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok“.

A kálvinizmus létjogát egyedül az adja meg, hogy a tiszta evangéliumot akarja megvalósítani az egyház élő közösségében. Ennél többet nem akarhat, de ennél kevesebbel nem elégedhet meg.

Ha tehát a magyar református egyház a kálvinizmus valóságos képviselője akar lenni, akkor ezt az evangéliumi demokráciát teljes erejéből, egész komolyságában munkába kell vennie és először a maga közösségében, azután e közösség élete által a világ számára vissza kell állítania a keresztyén szabadság, testvériség és egyenlőség, azaz a kegyelemből, hit által szolgáló élet csaknem semmivé devalválódott értékét és hitelét.

Föl kell tehát vetni a kérdést: mennyiben felel meg egyházunk jelenlegi képe annak az eszménynek, amely életre hívta? Miféle parancsok hangzanak felénk ebből az összemérésből?

1. Az első kérdés, amellyel szembe kell nézni, ez: mi az embermivolt mértéke a református egyházban? Elismerem, hogy a legnehezebb teendő a mindennapi élet bonyolult és kicsinyes szövédékekben elszántan leszámolni a nagy lelki követelmény parancsával. Az embereket a társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális életben a választófalak sokasága különíti el egymástól. Épen az a baj, hogy ezek a választófalak sokkal valószínűsőbbek és hatalmasabbak az emberre nézve, mint azok a lelki értékek, melyeket az evangélium hirdet. A mi korunkban a lelkeség egyáltalában elveszítette realitását és csaknem pusztá szövé elványodott az anyagi javakért folytatott brutális küzdelemben. Ezért az embermivolt lelki cenzussa teljesen jelentéktelenné vált az emberek megítélésében. Ez azt jelenti, hogy azon a mérlegen amelyen az egyes emberek súlyát lemérjük, nem erkölcsi mértékek szerepelnek, vagy legalábbis nem ezek döntenek. Ha az ember annyit ér, amennyi anyagi hatalmat képvisel ha embermivoltát vagyona, társadalmi kiváltságai, ebből következőleg a többi emberek életébe befolyó hatalma s az ennek nagyságát mérő gögje határozza meg, akkor az evangélium egész értékelése pusztá illúzió és haszontalan ábránd. Az önzés, a gög, a hiúság, amelyek a pusztá emberi természet magasságmérői, bizonyára azt is vallják, hogy így van. Viszont az a helyzet, amelyben az európai emberiség fuldoklik, kétségbeesetten bizonyítja, hogy nagyon rosszul van ez így s hogy nem így kellene lennie. Az az egyház, amelyik a saját élő bizonyágtételével meg nem tudja mutatni, hogy másképp is lehet és hogy a világ katasztrófális válságát csakis a lelki ember újra való fölkerekedése oldhatja meg, szintén részese, sőt eredeti hivatásánál fogva elsőrendű vádlottja annak a rettenetes pórnek, amelyet Isten folytat a világ ellen. Hogy azonban a magyar református egyház valóságos részese lehessen annak a nagy revízióknak, amely az ember mivoltát ismét visszahelyezi a lelkeség mérlegére, szükséges, hogy ezt a revíziót teljes elszántsággal vigye végbe önmagán, a saját tagjain. Amelyik egyház ezt megtenni és minél hamarabb tudja megtenni, annál biztosabb, hogy egy taktusba kerül a jövő ütemével. Nem szabad áztatnunk magunkat és be kell vallanunk, hogy egyházunk lemaradottsága, az a szomorú tény, hogy a református egyház nem igazi tényezője a nemzet életének. abból származik, hogy a maga házában nem érvényesítette következetesen, szigorúan, és megalkuvás nélkül az ember-

mivolt lelki, erkölcsi cenzusát s megengedte, hogy születési, vagyoni, osztálybeli választófalak szakítsák szét a lelkek közösségét. A kálvinista demokrácia szerint az egyház tagjainak embermivolta, értéke egyedül azon a *lelkületen* fordúlhat meg, amely épen az által teszi őket a Krisztus iránti háládatosságból fakadó szeretetszolgálat nagy versenyében meggátolhatta volna. Ezért mindenekfelett arra van szükségünk, hogy egyházunk a maga körében *megfelelhetetlen forumává tisztuljon az emberek lelki megtélésének*. Legyen hatalma arra, hogy mindenkit aszerint ítéljen meg és aszerint helyezzen el a maga szervezett közösségének örökhelyein és munkáiban, amilyen és amennyi evangéliumi lelket hordoz és sugároz. Legyen ereje arra, hogy a maga házában megölje a babonákat, melyek az embereket külső mértékek alapján helyezik egymás fölé s pusztán emberi érdekek miatt szétszakítják. *Ez a feladat mindenekfelett a református egyházé*, melynek isteni mandátuma az evangéliumi demokrácia megvalósítása.

Felmerülhet az az aggodalom, hogy ez a lelki demokrácia nem vértelen és irreális elmélet-e? Továbbá, hogy nem vonja-e ki az egyház tagjait a valóságos élet küzdelmeiből, ahol az emberek gazdasági, politikai, kulturális meghatározottsággal állanak egymással szemben? És végre, hogy ez demokrácia nem vezet-e a történelmi tradíciók s a bennünk kifejezett nemzeti értékek megsemmisítésére?

Kétségtelen, hogy a kálvinizmus, mint evangéliumi életípus, nem azonosítható semmiféle politikai, társadalmi, gazdasági vagy kulturális programmal. Kétségtelen, hogy független mindenféle világbeli tradíciótól. Viszont bizonyos az, hogy minél tisztábban sikerül megvalósulnia, *mint lelkület és jellem*, annál hathatósabban tud önzetlen mozgatójává lenni nemzete minden irányú élet-programjának. Feladata éppen az, hogy az *önzés szellemét* pusztítsa ki a politikából, a gazdasági életből, a társadalmi kérdésekből és a kulturából s hogy megszentelje a tradíciókat a bennünk rejlő *kötelezettségek* kiemelésével, szembe a belőlük kivácsolt terméktelen és életellenes kiváltságokkal. Tagjait nem kivonni, hanem lelkileg megtisztítva és fölszerelve mindeniket a maga képessége szerint, fokozott felelősséggel beleállítani kívánja a társadalom, a nemzet és az emberiség életküzdelmébe.

A kálvinizmusban ez a *lelkület* demokráciája.
(Vége köv.) *Dr. Makkai Sándor.*

— **Diakonusok és diakonisszák választása a diósgyőrvasgyári egyházrészben.** Virágvasárnapján közgyűlést tartott a vasgyári egyházrész, amelyen 16 diakonust és 14 diakonisszát választott az Ap. csel. 6. rész alapján. A megválasztottak felől jó bizonyosságot tett az a tény, hogy nagyrészt öt éves bibliaköri, az ősz óta KIE, illetve KLE egyesületi tagok. A tél során (nov—május) 90 igen szegény egyháztág részére gyűjtik egybe és viszik el havonta a természetbeni adományokat. Beiktatásukat, megerősítésüket a gyülekezet előtt imádsággal és kézzrátétellel a presbitérium végezte el.

Húsvétkor.

*Valahány ember a világon,
Ma mind a sírhoz etlaláljon,
A sírhoz, hol Jézus volt halva;
Legyen ott újra nagy tisztesség,
A világ előtt megláttassék
Az Élet diadalma!*

*Valahány síró, özvegy, árva,
Ki nem lel gyógyírt fájdalmára,
Álljon meg itt a nagy sír mellett
S míglen sebei gyógyulnának,
A sírva rettegett halálnak
Mutassa büszkén ezt meg.*

*Valahány kétkedő, hitetlen,
Ki gyanakszik a történeteken,
Az is jöjjön s szemével lassú:
Üres a sír s a gyanakvás kár,
Kézzelfogható bizonyosság már
Az Úr feltámadása.*

*Valahány, ki közömbös lélek,
Azt is ez a csodás történet
Gyűjtsa lánggra, indítsa tette:
Mindegyikből tanítvány váljon
S amit látott, a nagy világon
Vallja, hirdesse szerte.*

*Az pedig, ki eddig is hitt már,
Az úgy is ott áll mind a sírnál:
S hangos kiáltással örvendez,
Az Jézusnak mind örök híve,
Halleluját ver boldog szíve
A dicső győzelemhez.*

*Valahány ember a világon,
Az mind a sírhoz etlaláljon.
A sírhoz, hol Jézus volt halva;
Legyen ott újra nagy tisztesség,
A világ előtt megláttassék
Az Élet diadalma!*

Szigethy Ferenc.

A lelkeszi nyugdíjbizottság ülése.

Az országos lelkeszi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézet végrehajtó-bizottsága f. évi március hó 30-án tartott ülésében a folyó ügyek mellett a nyugdíjintézet 1930. évi életéről szóló jelentést tárgyalta. A jelentés ezúttal a szokottnál is nagyobb érdeklődésre tarthat számot egyelől azok miatt a nehézségek miatt, melyek évközben nyilvánosságra kerültek, másfelől a nyugdíjintézet talpraállítását célzó törvényjavaslat miatt, mely úgy a nyugdíjintézeti tagokra, mint a fenntartókra az eddiginél sulyosabb terheket kíván megállapítani. A jelentésből ugyanis nyilvánvaló, hogy a nyugdíjintézetet a jelenlegi teherviselés mellett nem lehet megszállásítani, sőt azzal a lassú, szinte észrevétlen, de kimaradhatatlan elsorvadásnak tennők ki. Az egyetemes konvent elnöksége éppen erre való figyelemmel olyan intézkedést tett, hogy a szakértő ne

csupán a törvénytervezetben lefektetett szempontokra, hanem a jelenlegi helyzetre való tekintettel is állítsa fel a matematikai mérleget. Ez utóbbi esetre nézve a matematikai mérleg már el is készült s e szerint egyik oldala a mai jogokkal, a másikon pedig a mai kötelezettségekkel a mérleg 900.000 P tökéhiányt s ennél fogva évi 45.000 P járadékhiányt tüntet fel. A több teher vállalását tehát nemcsak az érdekeltek sürgető közvéleménye teszi elkerülhetetlenné, hanem a biztonság követelménye is.

Hogy a törvénytervezetben komtemplált jogok és kötelezettségek mellett a mérleg hogyan alakul, erre nézve a számítások előrehaladt állapotban vannak úgyannyira, hogy az egyetemes konvent ülésének idejére a mérleg teljesen elkészül.

Ami az évi jelentést illeti, abból a következő lényegesebb adatokat emeljük ki. A nyugdíjintézeti tagok száma 1930. év végén 1130. Ezek közül rendes lelkész 1054, vallástanító 39, egyéb 37. Üres állások száma 27. Az összes állások száma 1157.

A tagsági díjak és fenntartói járulékok befizetése az 1929. évinél is kedvezőtlenebb, mivel az 1929. évi 164 940 P hátralékkal szemben az 1930. év végén mutatkozó hátralék 180.453 P. E kedvezőtlen eredmény előállításában nagy része van annak, hogy a belépési járulékok nehezen folynak be. A belépő tagokra nézve a gazdasági válság mellett az is nehezíti a helyzetet, hogy a belépési járulékok öt évre elosztva fizetendők be. A törvényjavaslat e tekintetben könnyítést jelent, amennyiben a tapasztalatokon okulva a belépési járulékok fizetésére 10 évet vesz fel öt helyett, ami sok a kezdet nehézségeivel egyébként is küzdő emberre nézve, kétségtelen könnyebbedést jelent. Összességében is, százalékosan kifejezve is legtöbb a hátralék Tiszántúlnál, 83.214 P (97%), legkevesebb Dunántúlnál, 16.386 P (26%). Egyházkerületünkben kerekén 23.000 P, (51%). A hátralékok százalékos átlaga = 73.1%. Egyházkerületünkben ez időszert hátralékmentes egyházmegye nincs, mert ilyen országosan is kettő van, az őrségi és drégely-palánkai egyházmegye. A hátralékok egyházmegyénkben így jelentkeznek: Abaúj (előző éven hátralékmentes volt) 8.2%, Alsó-borsod 26.9%, Gömör-Torna 29.2%, Felső-borsod 57%, Alsó-zemplén 110.4%.

A Virágvasárnapi perselypénz a múlt évihez képest 444 P-vel emelkedett.

A nyugdíjintézet vagyona 1930 évben 39 768 P-vel gyarapodott, míg az 1929. évi vagyonszáporulat 277.147 P volt. A nagy hanyatlás okára rámutathatunk abban, hogy a tagok 1930-ban erősebben vették igénybe a nyugdíjintézetet. Az intézet 20 000 P folyószükségletet a törzsvagyomból fedezett. Ezt így folytatni nem lehet. A veszély pedig mindaddig fennáll, míg a hanyatló terményárak mellett a nyugdíjba menetel előnyösebb a tagokra nézve, mint a további szolgálat.

Hogy 1930-ban a tagok milyen erősen vették igénybe a nyugdíjintézetet, mutatja az, hogy az 1930-ban kifizetett nyugdíj az előző évvel szemben 33.959 P-vel emelkedett. Az 1930-ban

kifizetett nyugdíj összege 277.147 P. A nyugdíj havi és fejenkénti átlaga 236 P, 1930. év végén 93 nyugdíjas volt. Az özvegyi ellátást élvezők száma változatlanul 503. Úgy látszik, hogy itt a szám kulminált. Szülőtlén árva van 43; ezek közül neveltetési segélyes 31, tanulmányi segélyes 4, gyámolítási segélyes 8; apátlan árva van 136; ezek közül neveltetési segélyes 106, tanulmányi segélyes 24, gyámolítási segélyes 6. Özvegyi járulékok címén kifizetett 421.307 P; apátlan árváknak 20 281 P, szülőtlén árváknak 9.202 P, együtt özv. árva ellátásra 450.791 P.

A nyugdíjintézet pusztakengyeli ingatlana a jelentékeny buzahasznóbér mellett is a befektetett tőkének csupán 3.46%-os kamatát hozta meg, ami nagyon is érthető a rendellenes alacsony buzaárak mellett.

A végrehajtó-bizottság az 1931. évi költség-előirányzat megállapítását 1,143,059 P bevételi és kiadási tétellel javasolja.

A bizottságnak két elvi jelentőségű határozatát kell még ismertetnem. Az első a hátralékok szorgalmazását kívánja, midőn felhívja a hátralékos egyházmegyék espereseit a hátralékok behajtására és arra, hogy az eredményről negyedévenként jelentést tegyenek, még pedig a nagyobb hátralékos egyházmegyék esperesei nemcsak az egyetemes konventnek, hanem saját püspökeiknek is, hogy így a hátralékok közvetlen ellenőrzés alatt legyenek.

A másik elvi határozatot az tette szükségessé, hogy megszállt területen szolgáló, a nyugdíjazhatás előtt álló lelkészek nem egy esetben egészen rövid idejű (még fél éves is) szolgálatra átjöttek, hogy itt aztán nyugalomba menjenek. Ha szórványosan előforduló esetek is ezek a nyugdíjintézetre nézve mégis jelentékeny és jogosulatlan megterhelést jelentenek.

Kimondatni kívánja azért a nyugdíj végrehajtó bizottság, hogy az ilyenek nyugdíjra igényt csak abban az esetben szereznek, ha itt legalább öt évet töltöttek szolgálatban.

Nehéz szívvel teszi a bizottság ezt a javaslatot, — ami érthető is, — hiszen nem szívesen nehezíti meg ide vezető útját a testvéreknek, — de önző spekulációnak sem szabad kiszolgáltatni a nyugdíjintézetet.

A bizottság különben nagy elismeréssel mondott köszönetet Dr. Benedek Zsolt konventi tanácsosnak, mint előadónak és a nyugdíjintézet állapotáról szóló jelentés példás buzgóságú és féltő szeretetű előkészítőjének, amiért a mindenható Isten őt áldja is meg!

—ly.

— **Az abaúji ref. lelkészi egyesület** az 1931 ik évre a következő pályatételeket tűzi ki: I. Értekezés irandó erről a tételről: „A halál utáni élet az emberiség hitében.“ II. Szabadon választott textus alapján predikáció készítéséről, hogy „Miért kell szenvedni?“ A pályamunkák 1931. év május 20-ig, jelíggel levéllel, Frenczel Bertalan egyesületi elnökhöz Szászfa, u. p. Krasznok-Vajda küldendők.

IRODALOM.

* Dr. Nagy Géza: Kálvinista jellemképek.

Erdélyi református egyházi könyvtár XI. Az erdélyi egyházkerület kiadása. Cluj—Kolozsvár. 1930 8° 140 l. Nagy Géza a kolozsvári református theologia tudós egyháztörténet professzora hálás és nagyfontosságú feladatra vállalkozott, amikor református nagyjainkról írott előadásait, kisebb tanulmányait az erdélyi ref. egyház parochialis könyvtára útján közrebocsátotta, mert valóban nem szabad megfeledkeznünk arról, „hogyan Isten nemcsak ma és a jövőben, hanem a múltban is szólott hozzánk, hogy az elődök cselekedetein, intéseiben, bátorításán keresztül is az Ő szava zeng felénk időtlen időken át, buzdítva minket az Anyaszentegyház erősítésére és az Ő dicsőségének alázatos, hűséges munkálására!”

Ezt a felséges célt Nagy Géza ebben a könyvében Kálmáncsehi Sánta Márton, Méliusz, Béza Tódor, Károlyi Gáspár, I. Rákóczy György, Medgyesi Pál, Tótfalusi Kis Miklós, Árva Bethlen Kata, Bod Péter, Szikszay György, Oberlin, Gr. Kuun Géza jellemének megrajzolásával szolgálja.

Sokszor szoktunk szólni a kálvinizmus jellemformáló hatalmáról, de ezzel az állításunkkal bizonytalan talajon állunk néha, mert nem mindig dokumentáljuk eléggé állításunkat. Ez a könyv kiváló bizonyágtétel a kálvinizmus jellemformáló ereje mellett, mert minden e könyvben foglalt dolgozatban arról van szó, hogy miképpen formálja a kálvinizmus a különböző történeti, világnézeti, szellemi áramlatok között a sajátos egyéniségeket acélos jellemké. Nem apró adatokkal való pepeselés jellemzi ezt a könyvet, — bár minden részében jellemzi a tudós alaposág is, — hanem az egyetemes pillantás, állandóan a lényegen való csügghés, nagy személyiségek legbensőbb titkának, élete rugójának kutatása. Ékes bizonyág ez a könyv arról, hogy a kálvinizmus miképpen volt képes nemzetünk életének különböző korszakaiban a legeminentebb feladatok szolgálatára jellemeket formálni. A megrajzott személyiségek mindenikét szellem-történeti síkra, a korszellembe beállítottan, a filozófiai gondolkodás hátterével, s minden esetben a kálvinizmus teremtő gondolataival való egybevetés útján rajzolja meg. S oly vonzóan, oly kristályosan világosan s oly egyszerű eszközökkel oldja meg feladatát Nagy Géza, hogy ebben a tekintetben teljesebbet már nyújtani sem lehet.

Könyveelőszavában Nagy Géza Barth Károlylyal polémizálva, — aki elítéli azokat, akik a református egyházban csak „kegyességet,” csak „személyiségeket” keresnek, csak „hősöket” ünnepelnek, — meggyőző erővel igazolja a nagy vallásos jellemek felmutatásának szükségességét. Nagy Géza ezt a munkát annyi építő erővel, oly különös rátermettséggel végzi, hogy könyvében valósággal iskola példáját adja az e nemű munkának. Könyvének megszerzését (Studium, Múzeum-körút 12. útján) melegen ajánljuk olvasóinknak. M. E.

* Adalekok a XVII. század magyar műveltség történetéhez c. alatt bocsátotta dr. Rácz Lajos

nyug. ak. tanár különnyomatban azt a két dolgozatot közre, amelyet a múlt év folyamán lapunk hasábjain Comenius műveinek magyar műveltségi vonatkozásairól és az első főiskolai nyomdáról írt. Dr. Kvacsa János pozsonyi egyet. tanár a *Vies a Vella* (Hit és tudás) c. folyóirat 5. füzetében a 235—236. lapon elismeréssel méltatja a két dolgozatot. Előbb ismerteti dr. Rácz L. álláspontját ref. elemi iskoláink XVII. századi tannyelve tekintetében, azután így folytatja: „Miután a magyarországi nemzetek közt, amelyek az ev. egyházat képezték, különbség valószínűleg nem volt, így a Comenius kijelentése a németekre és tótokra is vonatkozatható. Valóban a katechizmust kivéve, más tankönyvekről a Cominius előtti időből alig tudunk és a falusi iskolákban, a vallást kivéve, már a kezdő fokon *latinul* tanultak. Ezt kell következtetnünk a felmaradt sovány adatokból. A latin középiskolák bővebben ismeretesek előttünk. — A másik dolgozat Comeniusnak a pataki nyomda megalapítása körüli érdemeit ismerteti. Már az ő idejévétele előtt volt szó arról, de valósággá csak akkor lett, mikor Com. jövetelének föltételül ennek felállítását szabta és a külföldről nyomdászt is küldött. A nyomda Com. iratainak kinyomása val kezdte meg működését. Rácz úr munkája, (melynek e dolgozatok csak mellékes hajtásai) alaposnak ígérkezik és a Comenius magyarországi tartózkodására vonatkozólag bő ismeretet ígér.”

* **Ujdonság!** A Brit és Külföldi Biblia Társulat kiadásában a napokban jelent meg a magyar corpus Biblia átdolgozott kiadása. Amidőn a Társulat annak a hosszú évek óta hangoztatott közóhajnak — egy nagybetűs magyar Bibliának át dolgozott szövegben való kiadásának — nagy áldozatok árán eleget tett, felhívjuk a nagytiszteletű urak és a bibliakörök figyelmét arra, hogy az előhaladott korban levőknek, valamint szószéki használatra igen alkalmas nagybetűs Bibliák minden könyvkereskedésben már megrendelhetők. Az átdolgozott szövegű corpus Biblia árai a következők: 927. számú, vászonkötés márv. metszéssel 5-60 P. 928. sz. vászonkötés arany metszéssel 12 P. 929. sz. finom bőrkötés arany metszéssel 23-50 P.

* **„Jer haza.”** Nem rég hagyta el a sajtót egy kis füzet. Címe: „Jer haza.” (Ára 70 fillér.) Tartalma négy rövid elmélkedés a tékozló fiú példázatáról. Írója: *Sallay István*. Súlyosan és komolyan a ma emberének szólnak szavai. A rideg betűkön csodálatos melegség ömlik el, az olvasó határozott indítást érez bizonyos irányban. A sokszor hallott példázatnak felséges, örök tartalma üdén, újszerűen csendül meg. Mély hit és nemes gyakorlatosság jellemzi ezt a munkát. A szerző kézenfogva vezet egy rögzös tövises úton és megérkezünk egy nyugalmas, derűs otthonba, hol a házigazda az isteni kegyelem. Stílusa keresetlen és erőteljes. A példázat négyes tagozása nagyon sikerült. Az eddigi szokásos hármas felosztásokkal szemben újszerű. Mindenik elmélkedés kitűnő prédikációvázlat. Aki egyszer átolvassa ezt a füzetet, többször is el fogja olvasni. Mélyebb lelki szükségeket elégít ki.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— *Olvasóinknak Istentől megáldott husvétii ünnepést kívánunk.*

— **Halálozás.** Súlyos gyász érte kecskéméti református egyházközségünket, önfeláldozó és halálilig munkás főgondnoka, kisjátzi *Szeless László* márc. 28-án a munka tüzeiben égő áldásos földi életét 65 éves korában befejezte. Emléke be van vésvé emberi szivekbe, a magyar jogrend életébe, szülővárosának fejlődésébe, anyaszentegyházunk történetébe, nagy egyházi alkotások beszélő köveibe.

— **Sárospataki főiskolánk 400 éves jubileumát előkészítő** egyházkerületi nagybizottság márc. hó 28-án tartotta második gyűlését. A gyűlés során meggyőződést szerezhettünk arról, hogy a főiskola minden egyes tényezője mily lelkes odaadással fáradozik azon, hogy az ünnepély méltó legyen nagy multunkhoz és előkészítője legyen szebb jövődönknök. A bizottság meghallgatván Elekes Imre tolmácsolásában az albizottságnak tett intézkedéseit, elhatározta, hogy az ünnepélyt egy napos program keretében fogja megrendezni és pedig szeptember 24-én. Bizottságot küldött ki a Kormányzó úr Ófőméltóságának, valamint a kormányának az ünnepélyre való meghívására.

— **Új alapítvány a sárospataki főiskolában.** Zemplénnvármegye közönsége a főiskola 400 éves fennállásának emlékére a főiskolánál egy, a történelmi Zemplénnvármegyében született, jó magaviseletű és jeles előmenetelű ifjú ellátási és tandíj összegének évenként való fizetátólagos biztosítása céljából 10.000 P, azaz tízezer pengős alapítványt létesített. Amíg az alapítvány összege a főiskola részére kifizethető lesz, az alapítvány céljaira a vármegye évenként 600 pengőt bocsájt a főiskola rendelkezésére. A vármegye közönségének ezt a határozatát a méltóságos Belügyminiszter úr 70.525/1931. III. sz. leiratával jóváhagyta. Az alapítvány az 1931—32. tanévtől nyílik meg s az alispáni hivatal 2.515/1931. sz. átiratában fentiek tudása mellett arra hívta fel a főiskola közigazgatói hivatalát, hogy 1931 szeptember havának elején, az alapítvány élvezetére jogosultak személyére vonatkozólag javaslatát tegye meg, hogy a törvényhatósági közgyűlés a javaslatba hozottak közül szeptemberi közgyűlésében a legérdemesebbeket kijelölhesse. Mikor erről a főiskola a legteljesebb öröm hangján értesíti a főiskola barátait, egyúttal legyen szabad az úton is hálás köszönetet mondani az alapítványért, annak anyagi és erkölcsi jelentőségeért egész Zemplénnmegye közönségének. Végtelenül örvendetes, hogy maga a vármegye ily nemes gesztussal csatlakozik a jubilaris év nagy jóltevőihez s így méltányolja azokat a mérhetetlen szolgálatokat, amelyek a főiskola 400 éven át az egész országnak, ebben első sorban a vármegye közönségének tett. Hogy ebben az alapítványtévésben a főérdem *Széll József* főispán és *Bernáth Aladár* alispán nevéhez fűződik, ez közismert tény, de egyszersmind még jobban fokozza az alapítvány erkölcsi jelentőségét. Illesse érette hálás kö-

szönet az egész vármegye közönségét és elsősorban ennek két melegsívű vezérét.

— **Kitüntetés.** A főiskola györgytarlói gazdasága is részt vett azon a buzaversenyen, melyet a Pesti Hirlap rendezett. A györgytarlói buza, sok szempontból történt vizsgálat folytán, belekerült a 10 legjobb eredményt felmutató győztes buza közé. Ezért a Pesti Hirlap igazgatósága a főiskola igazgatósághoz érkezett levelében tudatja, hogy a múlt évben rendezett buzaverseny győztesei közül az első 10 érdemes gazdának díszoklevelet állított ki s kiválóan eredményes részvételük emlékére aranyórát ajánlott fel. Ugy a díszoklevél, mint az értékes szép aranyóra megjött. A főiskola a mezőgazdasági kultúra terén is példaszerű szolgálatot végez. Ennek a szép eredménynek elérésében a főérdem *Valády Béla* főisk. intéző, aki előljáróságának teljes elismerése mellett végzi nehéz tiszteit. A főiskolától neki juttatott aranyóra szép és értékes emléke lesz lelkiismeretes és szakavatott munkálkodásának.

— **A Soli Deo Gloria** református diákszövetség konferenciái évről-évre vonzóbbak lesznek. Az idei virágvasárnapi konferencián mintegy 1000 diák hallgatta az illusztris szónokok előadásait. Az érdeklődés központjában dr. *Ravasz László*nak „Világok harca“ és dr. *Makkai Sándornak* „A kálvinista demokrácia“ című előadásai állottak, (utóbbi lapunk mai számában közöljük). A többi előadók között ott láttuk Miskolc kiváló lelkipásztorát dr. *Enyedy Andort*, valamint theol. akadémiánk tudós igazgató professzorát *Vasády Bélát*, aki „Az ifjúság válságáról“ tartott nagyértékű és az ifjúság lelkéhez szóló előadást.

— **Patak a rádióban.** Dr. *Koncz Endre*, miniszteri tanácsos, a volt diákok szövetsége gárdájának egyik leglelkesebb tagja márc. 25-én a magyar rádióban „A 400 éves sárospataki főiskola diákvilágának anekdotakincséből“ címmel tartott kedves és élvezetes felolvasást. Kívánatos volna, hogy főiskolánk barátai, kik bizonyára mindnyájan nagy élvezettel hallgatták az előadást, a rádió Studiója előtt is adjanak egy-egy lapon kifejezést e szám közvetítése feletti örömlüknek és kérjék a hasonló tárgyú közvetítések ismétlését.

— **Új legáció.** Egyre szűkebb keretek közé húzódó egyházi életünk egy kedves és lelketemelő eseménye, hogy a mezőkövesdi egyház új legációként jelentkezett diáksegítségül igen szép összeg felajánlásával. A derék gyülekezetet és buzgó vezetőit minden elismerés megilleti.

— **Új orgona a sárospataki főiskola imatermében.** A múlt héten ismét egy lépéssel haladt előre főiskolánk külső épülése. A háború és kommunizmus pusztításának áldozatul esett orgona helyére az imateremben új orgonát állított főiskolánk. Az új orgona összeállítása a napokban befejezést nyer.

— **Sárospatak a filmen.** A most megjelent. filmkatalógus 1931. (176 l.) Sárospatakról, ill. a főiskoláról és a várról nagyon sok szép felvételt tartalmaz. 12-öt a főiskoláról, 23-at a várról, 1-et a tanítóképzőről s egyet a kilátásról. Azonkívül 13 fényképet jelez, mint utcaképet. Ugyanakkor

Ujhelyből sokkal kevesebb van feltüntetve. De a főiskoláról még lehetne többet is a jubileummal kapcsolatban. (A II. emelet képe, tapintézet, az újonnan elrendezett szertárak, az új internátus, a Kossuth-tábla stb.)

— **Zászló avató ünnep a ref. ovodában.** Nagyon kedves ünnepélyt rendezett március 22-én d. u. 1/2, 5 órakor a Ref. Ovoda Sárospatakon. Márc. 15-iki hazafias ünnepélyét halasztotta el ez alkalomra s kapcsolta össze zászlóavató ünnepével. A magyar föld szeretetétől áthatott megnyitó beszédet tartott *Bóbis Jolán* óvónő. Utána *Bistei Zolika* ovodás szavalt a zavarba nem jövő bátorsággal a „*Nemzeti dalt*“. Majd a „*Székely, játékarus leányka*“ c. ének, táncos monológot adta elő egy másik csöppség, *Iván Klárka* ovodás. Szinre került egy 3 felvonásos hazafias szindarab is, a „*Csonka honvéd*“ című, melyet ovodások és iskolások adtak elő sokszor szinte bámulatos alakítással. *Székely Ferike* ovodás pedig azt szavalt el, mi lesz, „*Hogyha majd én megnövök?*“ Végül egy 3 felvonásos tündérvjátékot adtak elő szintén ovodások és iskolások, melynek címe „*A magyar zászló*“, e darab végeztével *Forgács Gyula* lelkész mondott áldást a zászlóra s az ovodára. A jól sikerült ünnepélyt, melynek pompás rendezéséért *Bóbis Jolán* ovónőt illeti dicséret, a Magyar Hízek-egy éneklése rekesztette be.

— **Az imolai (Gömör) ref. iskolaszék** 9 pályázó közül *egyhangúlag* Zsádon Antal nyírbogáti okl. org. kántor tanítót választotta meg kántor tanítójául.

— **A sárospataki ref. gimnáziumba** fiaikat beiratni óhajtó szülőkkel ez úton óhajtom tudatni, hogy a beiratás idejéről, föltételeiről stb. *két tájékoztató* fog rövidesen megjelenni. Az egyik azok részére, akik gyermekeiket nyilvános vagy magántanulónak a *humán-gimnáziumi* ágba kívánják beiratni s itt a latin-görög nyelvet fogják tanulni, vagy az V-ik osztálytól kezdve, a görög helyett az angol nyelvet választják. Az ilyen tanulók szüleit óhajtuk tájékoztatni a városi lakások áráról, a tapintézetit és tandíj, valamint vegyes-díj összegéről. Ugyanez az *Értesítés* fogja közölni, hogy kedvezményekért mikor, hova lehet folyamodni. Ezt az *Értesítést* minden tanuló magával viszi haza a pünkössti vakáció alkalmával. Aki pedig most akarja ide hozni fiát, annak az igazgatói hivatal azonnal megküldi, mihelyt egy lev. lapon kéri. — A *másik* tájékoztatás azoknak szól, akik fiaikat a gimnázium *angol-ágazatának* I. osztályába óhajtják Sárospatakra hozni s az u. n. *angol-internátusban elhelyezni*. Ebben tájékoztatjuk az érdeklődőket, hogy mennyi az internátusi-díj egy évre (1400 P), milyen részletekben kell fizetni, mit kap érte; mit köteles magávat hozni. Ez tehát az angol-internátusba magukat felvételni óhajtó tanulók szüleit érdekli. Az angol-internátusba most szeptembertől a következők vehetők fel: 1. a gimn. angol-ágazatának I. osztályába jövők; 2. olyan tanulók, akik az V-ik osztályba lépnek, ott az angolt választják a görög helyett és teljes ellátást is ott óhajtanak kapni; 3. bármelyik intézeti ág bár-

me'lyik osztályába járó olyan tanulók, akik teljes ellátást és tanulmányi felügyeletet óhajtanak kapni. Ilyen tájékoztatót küldünk minden tisztánnevelési ref. egyház lelkészi hivatalának s minden érdeklődőnek, ha kéri. *Gimn. igazgatóság.*

— **Szülei értekezlet** lesz a sárospataki ref. gimnáziumban, április 13-án, hétfőn, d. u. 4 órától. Pedagógiai és anyagi vonatkozásban egyaránt minden szülőt és lakásadót érdeklő két főkérdés kerül megbeszélésre: a diáknevelőség és a diák-szállások díja. Kívánatos volna mennél több érdekelt véleményét megismerni.

HIVATALOS RÉSZ.

260/1931. szám.

Körlevél.

A középiskolák igazgatóihoz.

1. A modern nyelvek körében eszközlendő tanári könyvtári beszerzéseknél első sorban methodikai könyveket vásároljanak.

A modern nyelvek szaktanárait felhívom, hogy egymás tanítási óráit gyakran látogassák és kölcsönös tapasztalataikat barátságosan beszéljék meg.

A Miniszter úr az Országos Közoktatásügyi Tanács kiküldött iskola látogatóinak feladatává tette, hogy látogatásaik alkalmával mintaleckéket tartsanak és ily módon gyakorlatilag mutassák be a modern nyelvi oktatás módszertani elveit és eljárásait. (Vkm. 540—5—61—1931.)

2. A fiú- és leányközépiskolák igazgatóit felhívom, figyelmeztessék a sikerrel érettségizett tanulókat, hogy amennyiben egyetemre szándékoznak beiratkozni, a lakóhelyükhöz legközelebb eső egyetemre kérjék felvételüket, annál is inkább, mert számukra így adódik a legvalószínűbb lehetőség a numerus clausus keretein belül való felvételre. (540—5—22—1931.)

Miskolc, 1931 március 30.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Értesítés. Az abaúji egyházmegye tavaszi közgyűlését Szikszón, 1931 április 30-án, csütörtökön reggel 8 órától tartja meg a község tanács-termében. Meghívom arra Gondnok úr nevében is a közgyűlés összes alkotó tagjait. A közgyűlés elé tartozó ügyeket április 17-ig lehet az esperesi hivatalba beküldeni. Határidőn túl érkező ügyek tárgyalás alá nem bocsáttatnak. Dél előtt 11 órától bírósági ülés. Étkezés végett Dr. Lengyel István lelkész úrnál április 28-ig lehet jelentkezni. — Egyidejűleg felhívom lelkésztársaimat, hogy a husvét 1-ső napi, a theol. internátus javára szolgáló perselypénzt Görgy deán úrhoz Zsujtára; a virágvasárnap perselypénzt Kádár pénztárnok úrhoz kérem haladéktalanul elküldeni. — Boldog ünneplést kívánva atyafiúi szeretettel vagyok Abaújszántón, 1931 március 30. *Cziáky Endre* esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNEI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SAROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETESI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dr. Makkai Sándor*: Kálvinista demokrácia. — *Kövér Pál*: Az új nyugdíjtörvényjavaslat. — Sz. Z.: Könyvismertetés. — Vegyes közlemények.

Kálvinista demokrácia.

írta: *Dr. Makkai Sándor* erdélyi református püspök.
(Folytatás és vége.)

2. A kálvinista demokrácia nemcsak a lelket, hanem a *szervezet demokráciája is*. A demokratikus egyházi szervezkedésnek igazi értelme az, hogy az egyház közösségében *mindenkinek meg kell találnia a maga saját helyét és munkáját*, egyedül az erkölcsi érték, az élő hitből fakadó komoly szeretetmunka alapján. Eddig, sajnos, a helyzet inkább az volt, hogy az egyházban a munka terhét hordozó kevesekkel szemben a csak nevük szerint református nagy szervezetlen tömegek éltek, akikre nézve a valóságos életben majdnem semmi konzekvenciája nem volt református voltuknak. Nem csoda, ha ilyen körülmények között az általános meggyőződés az volt, hogy az egyház dolga a papok dolga, akiknek többnyire csak jogi és anyagi tekintetben segítőitársai azok a világiak, akik egyházi tisztségekre választottak és pedig csak a legritkább esetben *evangéliumi lelki értékeik* alapján.

A legutóbbi, körülbelül két évtized alatt ezen az egészségtelen állapoton a különböző egyházi konferenciák áradatával akartak segíteni. Bár ezek bizonyára hozzájárultak a református öntudat ébresztéséhez, nem szabad elfelejtenünk, hogy a konferenciázó egyház még nem a *munka élő egyháza*. Ma már ennél sokkal többet: szervezett munkaközösséget követel tőlünk az idő. Egyházunknak a maga tagjaiból *olyan társadalmi munkaszervezetet* kell összekovácsolnia, melyben mindenki a maga helyén és módján, öntudatos programmszerűséggel, tevőlegesen vesz részt az egyház missziójának végzésében. *Minden református embernek az életében döntő jelentőségűvé kell lennie annak a ténynek, hogy ő református*. Kérdem: jelentett-e valamit ez a tény a földművesnek, az iparosnak, a kereskedőnek, a tisztviselőnek, a szabadfoglalkozásúak életében? Meghatározta-e foglalkozásának elveit, munkájának és életgyakorlatának jellegét, befolyásolta-e törekvéseit és célkitűzéseit s adott-e sajátos jelleget annak az élet-

hivatásnak, amelyet szolgált? Természetes, hogyha minderre nem kell felelnünk, akkor kálvinizmusunk nem valóságos erő és élet, hanem csak név, cím és szó. Az evangélium és így a kálvinizmus sem azt akarja, hogy az embereket kivonja az élet sokirányú munkáiból, távolról sem az a célja, hogy existenciájukat jelentő foglalkozásuk *helyett* a vállást tegye foglalkozásukká. Ellenkezőleg az a célja, hogy az emberek minél jobban megfeleljenek foglalkozásuk törvényeinek s ezért arra akarja nevelni és képesíteni őket, hogy *evangéliumi református lélekkel* legyenek földművesek, ügyvédek, tisztviselők, orvosok, politikusok, nevelők stb. Világos, hogy ebben a törekvésben nem a foglalkozás köre és minősége fogja eldönteni az egyén értékét, hanem mindeniket egyformán értékessé teszi ehhez a lelkelethez való hűségük és csakis ennek mértéke ad nekik rangfokozatot az egyházban. Ha tisztában vagyunk azokkal a jellemalkotó erőkkel, melyek a kálvinizmus hitforrásából fakadnak, pillanatig sem kételkedhetünk afelől, hogy a református ügyvéd vagy kereskedő praxisában messze tündöklő és azonnal fölismerhető sajátosságoknak kellene megnyilvánulniuk. Éppen ennek hiányából következethetünk annak a szellemi és erkölcsi tökének roppant nagyságára, mely egyházi életünk szervezetlensége folytán gyümölcsözetlenül hever a magyar közéletben. Sokan vádolták már egyházunkat azzal, hogy nem képes tartós szálakkal magához fűzni tagjait, nem tud nekik olyan értékeket nyújtani, amelyek arra indítanak őket, hogy lelkük legmélyebb és legforróbb szenvedélyével éljenek és égjenek érte. Én ezt a vádat úgy fogalmaznám meg, hogy egyházunk *nem existenciális tényező tagjainak életében*. Mindenekelőtt *lelki* existenciára gondolok. Lelkileg kellene boldog és gazdag életet adnia a lelki édesanyának a maga szomorú, szétépett lelkü, reménytelen és tanácstalan gyermekei számára. De kétségtelen, hogy a lelki existencia biztosítása rendkívül messzemenő következményekkel járna az *anyagi* existenciák biztosítása terén is s lehetővé tenné azt a ma elképzelhetetlen, pedig természetes és magától értetődő helyzetet, hogy a lelkileg megszervezett református társadalm, a maga

erkölcsi fórumának föltételei között, minden tagjának kijelölhetné azt a helyet és azt a munkát, amely a neki megfelelő kenyeret biztosítja számára. Ma, amikor a katasztrófális gazdasági helyzet szinte reménytelenné teszi ifjúságunknak minden munkáját jövődjük biztosítására s amikor ez a kilátástalanság megbénítja és elernyeszti a tanulási és munkakedvét is, az egyháznak nem szabad többé elzárkóznia, nem szabad magát elhárítania azt a feladatot, hogy megszervezkedjék a saját gyermekei existenciájának biztosítására. Itt fog eldőlni egyházunk igazi demokráciájának értéke. Mert kétségtelen, hogy csak egy olyan közösség képes erre eddig nem ismert utakat és módokat találni, amelyben az önzetlenség, a lemondás, a szolgálat, a szeretet lelki parancsai szószerinti, életre halálra komolyan vett törvények és amelyek képes a saját közösségében megsemmisíteni a világban immár reménytelenül megdermedt kapitalizmus kérlelhetetlen bálványát. Milyen hatása lenne egy nemzet gazdasági életére annak, ha egy egyház merné levonni következményeit a maga közösségében az evangélium parancsának: „Meglásások, hogy eltávoztassátok magatok közül a telhetetlenséget, mert nem a vagyonban való bővülködésben van az embernek az ő élete?”

3. Ezek a messzetekintő távlatok, melyekben egyházunk, mint önerejéből élő lelki és existenciális közösség, mint valódi nemzetfenntartó tényező jelenik meg, föltételezik, hogy egyházunknak a kötelesség és az áldozat demokráciáját kell megvalósítania. Ha összehasonlítjuk a külföldi református egyházak önfenntartó tevékenységét a miénkkel, megdöbbenő eredményre jutunk. A holland, skót, svájci, francia református egyházak a saját feladataik megoldására fordított anyag erőnek sokszor a többszöröset külmiszióra tudják juttatni, míg mi a saját szervezetünket, intézményeinket és munkásainkat is csak az ösök és az állam nagy mértékű támogatásával és így is csak elégtelen mértékben vagyunk képesek fenntartani. Legnagyobb baj a magyar természet atavisztikus irtózása a rendszeres és kötelező teherviselis minden formájától. Ez az oka annak, hogy az egyház terheit mindig csak egy elenyészően kicsi és igazságtalanul túlterhelt áldozatos réteg viseli, míg a nagy többség érzéketlenül kivonja magát alóla. Pedig nemcsak arról van szó, hogy az egyház megtartsa öröklött státusát, hanem, hogy az új és új életparancsok teljesítésére új és új utakat, eszközöket, lehetőségeket és intézményeket teremtsen s egyesek elszigetelt kezdeményezései helyett maga legyen gazdája és szolgálója a lelkek megmentésére, nevelésére, gondozására irányuló minden munkának. Az a nagy feladat áll előttünk, hogy egyházunkat a valóban áldozó és szolgáló lelkek nagy testvériségévé szervezzük át, ahol erkölcsi lehetetlenség legyen megállania annak, aki nem érzi és nem vállalja a maga kötelezettségét. Az áldozatnak és a kötelességnek ez az egyetemessége elképzelhetetlen lehetőségeket nyitna meg a sáfárkodó egyház előtt. Nem kellene többé a Krisztus ügyét megalázni azzal, hogy az emberek feleslegből odavetett alamizsnáért mulatságok és szórakozások

viszontszolgáltatását adja, holott a kálvinista demokráciában az egyetlen boldog előjog és dicsekvés az, ha valaki arra méltattatik, hogy önmagát mindenestől odaáldozhassa Krisztus Anyaszentegyházának.

* * *

A lelkiületnek, a szervezetnek és az áldozatnak ez a kálvinista demokráciája, jóllehet ami öröklött és egyedül törvényes életformánk, mai helyzetünkben szinte álmokképeknek tűnik fel. Ennek az az oka, hogy az egyház alszik és igazi életéről csak álmodni képes.

De Krisztus így kiált hozzá: „Serkenj fel, te aki aluszol és kelj fel a halálból és felragyog neked a Krisztus!”

A kérdés az: tényező lesz-e a református egyház, amelyet számba kell venni, amely képes a maga életprogramját tényleg érvényesíteni, vagy nem? Ha igen, akkor igaz van; ha nem, akkor ez azt jelenti, hogy nala csak „beszédben áll az Isten országa”. Ezt az igazságot nem szabad elalkudni, elszemérmeskedni és ellustálkodni. Valószínű, hogy egy öntudatra ébredő és munkához fogó egyházat a külön szakadás, az elzárkózás és az egység megbontásának vádjá fogja érni. Ez csak akkor volna súlyos, ha valóban ez következne az egyház új életéből. El kell viselni, ha kell, ezt a vádat is, abban a biztos tudatban, hogy egyházunknak azért kell a maga házában megszervezkednie, hogy aztán megnyilváníthassa a maga önfeláldozó szeretetszolgálatát egész nemzetének életében.

Mert az önfeláldozó szolgálatra csak az erős, az öntudatos, az eredeti, a gazdag és az élő képes.

Az új nyugdíjtörvényjavaslat.

Az új nyugdíjtörvényjavaslatot már letárgyalta a lelkészi nyugdíjintézet végrehajtó bizottsága. Így a javaslat rövidesen a Zsinat plénuma elé kerül. A magam részéről is teljes elismeréssel köszöntöm a törvényjavaslat érdemes alkotóját: Dr. Benedek Zsolt konventi tanácsost. Javaslatainak értékeire rámutatott már Makláró Károly a „Lelkészegecsület” 12. számában s így azokat szükségtelennek tartom ismételni. Külön dicséretet érdemel a javaslatnak az a része, mely a kezdő lelkészek 33% os belépési járulékanak befizetési időtartamát az eddigi 5 év helyett 10 esztendőre kontemlálja. Hiszen az eddigi 5 éves határidő az ifjú lelkészek nagyrészét — tekintve a családalapítással, berendezkedéssel járó tetemes kiadásokat is — adósságcsinálásba kergette, melyet egész életén át nyöghetett, mert mire kilábolhatott volna belőle, a gyermektanítatás gondja szakadt a nyakába. Ez a közismert nyomasztó anyagi helyzet indít arra, hogy a törvényjavaslat új, évi járulékmegállapító tervezetével szemben aggodalmainnak adjak kifejezést. Még pedig úgy a lelkészek, mint az egyházak által fizetendő évi járulékokra vonatkozólag. Az új nyugdíjtörvényjavaslat ugyanis a nyugdíjintézeti tagok évi járulékát 42 5% -kal, az egyházközségeket 150% -kal szándékozik felemelni, vagyis mindkettőt 5—5% -osra egészítené ki.

Nem ismerem a többi egyházmegyében levő lelkészek és egyházak viszonyait, de azt gondolom, hogy különösen ma, ott sem sokkal rózsásabb az anyagi helyzet. Egyházmegyéim, a felsőborsodi éppen ennek a helyzetnek — mely azóta csak rosszabbodott — tudatában a lelkészek évi járuléknak 4%-ra való felemelését javasolta, míg az egyházak évi hozzájárulásának változatlanul hagyását indítványozta. Tette ezt egyfelől egyházközségeink szegénysége tudatában, másfelől azért, mert egyházmegyémben több lelkész van, aki nyugdíjintézeti járulékait egyáltalán nem fizeti, bizonyára nem daczból, hanem azért mert élni is alig tud. Mi lesz akkor, ha 42.5%-kal felemelődik az évi fizetnivalójuk? Aztán mi lesz törpe gyülekezeteinkkel, melyeket az eladósodás, a szegénység paizsos férfai szorongat? Melyek a bömértékben felemelt és újabban kirótt járulékokat is csak kivetésből tudják, ha tudják, fedezni. Mert ha kirójuk is a rendkívüli egyházi adót, ki tudja befizetni és ki hajtja végre, mikor innen is, onnan is hallani, hogy a politikai község előjárósága a behajtásra betervezett egyházi adót a nemleges zálogolási jegyzőkönyv kiadásával intézi el? Vagy ha törvény lesz abból a protestáns egyházainkat és iskoláinkat létében fenyegető javaslatból, mely megtagadja a hatósági jogsegélyt a községi póttadóalap 20%-át meghaladó egyházi és iskolai terhek behajtásánál? Talán a kevés lelkesítő állást fenntartó tömeges egyházaknál ez a 150%-al emelt egyházközségi hozzájárulás nem jelent elviselhetetlen terhet — bár terhek azoknál is bőven vannak, — de a kis lélekszámú egyházaknál a további fokozás egyenesen végzetes lehet. Hiszen tanintézeteinknek, szeretetintézményeinknek jobb napokra átmentése is óriási erőfeszítést igényel, újabb terhek vállalása pedig szinte a lehetetlenséggel határos.

Nem a kicsinyhitűség szava szól belőlem, de a helyzet reális képének megrajzolását elutasíthatatlan kötelességnek ismerem fel lelkésztestvéreim és egyházközségeink siralmas anyagi helyzetének tudatában, református Sionunk jövődjének féltő szeretetétől indítva. Javaslatom Maklár Károly ezen szavaival süríthető össze: „Nem alkalmasak a mai idők egy szerves reform inaugurálására.“ Ha pedig elkerülhetetlenül szükségesnek ítélik ez az illetékesek, úgy gondolkodjanak más javaslaton. Mert mit ér a nyugdíjas lelkészek és özvegyek árvák részére felemelt segély fizetnie akarása, ha nem lesz, aki fizessen?!

Kövér Pál.

KÖNYVISMERTETÉS.

Baksay Sándor Egyházi Munkái. I. kötet. Kiadta: Dr. Hetessy Kálmán, kecskeméti lelkész. 226 l. — Kecskemét. 1930.

Abban, hogy Szász Károly nem régen új kiadásban megjelent prédikációi után most Baksay Sándor egyházi munkáinak I. kötete is elhagyta a sajtót, többet látunk, mint esetleges és véletlent, többet, mint kegyeletet. Látjuk azt a tudatba átszűrődő homályos vágyat, hogy nagy papiróink művészi szépet adó, gyönyörködtető, szórakoztató,

lelkünkhez így közelférközött munkái után ismerjük meg a még közvetlenebbül ránk ható, még egyenesebben — nem általában a nyájas olvasóhoz, — hanem a magyar református testvérhez szóló, lélektől lelkekhez címzett bizonyágtételeit. Valóban meggyarapító, felemelő élmény, ha a „Gyalogösvény“-en át az Úr szőlőjébe is beléphetünk Baksay Sándorral ezen a kötetten keresztül.

A könyvben 40 beszédet találunk, melyeket a kiadó, Hetessy Kálmán prédikációknak nevez, ez alatt a gyűjtőnév alatt azonban nem annyira csak szoros értelemben vett prédikációk, hanem homiliák, exhortációk, gyakorlati írásmagyarzatok, elmélkedések vannak. Valamennyi ótestamentumi textusok és pedig csaknem egyharmadrészben (12) a zsoltárok alapján. Időileg széles keretet ölelnek fel a beszédek, majdnem mindenikének végén megtalálható évszám megjelölések, 1867-ből való az első, s 1909-ből, 1910-ből valókat is találunk. Az évszámok elsősorban azért is tanúságosak, hogy rájuk támaszkodva megállapíthassuk: mennyire egységes Baksay Sándor homiletikai egyénisége. Sőtúsbán, látásban, felfogásban ugyanaz a lelkület tükröződik a legkorábbi, mint a legkésőbbi beszédben.

A mai kor számára annak is van valami szimbolikus értelme, hogy a beszédek alapigéi az ótestamentumból vannak véve. Mai homilitáink sokszor csak alkalmi beszédek asszociációs diszleteiül, gyakran mesterkélten felhasznált staffázsául alkalmazzák az ószövetségi textusokat, s nem mindig emlékeznek és emlékeztetnek arra, hogy itt is az egy, örök Igével van dolguk. Úgy tetszik, mintha a kötet egyik legszebb darabjában nemcsak a 60 évvel ezelőtti hallgatóságának, hanem prédikációt író utódainak — főleg epigonjainak — is szólna, mikor hangsúlyozza egyfelől: „senkinek nincs joga a keresztyénségtől elszakadni, hogy Jézustól Mózesig essék vissza,“ de a két szövegről beszélve másfelől erőteljesen mutat rá, hogy „mindkettőt egy — eleinte gyenge és révedező, később hatalmas és ellenállhatatlan fuvallat hatja át. Egy és ugyanazon világosság, mely Mózes I. könyvében keletkezik, fejlődik ki déli ragyogásra az Evangéliumban.“ (184. l.) A szépíróból nemcsak a kifejező jó stílus, hanem az alak jellemző és formáló is megmutattatik főleg abban a kilenc beszédben, ahol ótestamentumi jellemekkel, egyéniségekkel foglalkozik. (Mózes, Lót, Bálám, Naámán stb.)

Gazdag, izmos hit véreire lüktetnek szinte minden mondatában. Egyik-másik beszéde tipikus tömegpasztoráció. (Légy ember, Terméketlen szőlőtő.) Sohasem a hallgatósága feje fölé, hanem mindig kikerülhetetlenül annak beszél. A gyökértelen, látszatkeresztyénség elleni küzdelem sokszor visszatérő motívum nála, amelynek ezer, mindig új kifejezési formát talál. Mélységes istenszeretéből táplálkozik ez a dorgálni is tudó emberszeretet, az egyház és hazaszeretet síkjában is. A hitből fakadó hazaszeretet egész prédikáció irodalmunk legszebbjei közé tartozó „Hazaszeretet“ c. beszédében lel kondenzált erejű kifejezést.

Több helyen ízesíti mondanivalóit a szószék méltóságával mindig összhangzó, mélyen emberi humor. Lehetetlen, hogy mutatóba ide ne írjuk Bálámról és szamaráról írott egyik megjegyzését: „Nem akarom kérdezni, nem époly joggal mondhatnák e mai juhászainknak teherhordó állataik a baromi bánásmóddért: Nem a te szamarad vagyok-e, miért ütöz engem? S még inkább azok, kik a háznak, községnek, az egyháznak, az országnak terhével vállukon vánszorognak, érzik a kiméretlen ütéseket, a méltatlan bántalmakat, nem mondják-e joggal: Nem a ti szamaratok vagyok-e én, miért vertek engem?” (21. l.)

A beszédek szerkezetéről, felépítéséről, épen mert nem lehet azokat egységes mértékkel mérni, nem szólunk. Jelentőségük a mai olvasóra a kimondottakban foglaltakon kívül nemcsak abban van, hogy azokat Baksay Sándor írta, akinek minden írását érdemes elolvasni, hanem gazdag meditációs anyagukban. Általában minden nyomtatott prédikációs könyvnek nem az lenne a feladata, hogy belőle a beszédek szóról szóra megtanulják azok, akik ilyeneket írni nem tudnak. Formális, stíluszervezet, lelkületbeli iskolázó, képző hatásukon kívül csak, vagy legalább is elsősorban az a feladatuk, hogy írásmagyarázati adalékok, igazságléleti példák legyenek azok számára, akik kevesebb talentummal, gyengébb fegyverzettel keresik maguk és gyülekezetük lelki táplálékát az Írásban. E kötet hasznai közül is az az egyik legfontosabb: megmutatja, hogy az ótestamentum egyes helyeiről hogyan gondolkodott, azokban mit látott meg Baksay Sándor Ezekre való tekintettel kérjük a kegyeletes, fáradságos, szép munkát végzett kiadót, hogy esetleges későbbi kötetekben a tartalomjegyzékben a textusokat is közölje, sőt a kötetben a beszédek is az alapigéket szolgáltató bibliai könyvek egységei szerint rendezze. A kötet elé Ravasz László püspök írt szinte nem is előszót, hanem kalauzt, melynek megállapításai reflektorfényben mutatják az egész kötet legfőbb értékeit. Akik e kötetet esetleg nem vennék meg, már pusztán azért is, mert Baksay Sándor írta, keressék meg azért, amit beleírt, s ahogyan beleírta.

Sz. Z.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az Országos Protestáns Sajtószövetség** magas nivóju ünnepélyt rendezett március hó 28 án Hajdúböszörményben. Az ünnepély fénypontja dr. Baltazár Dezső püspök beszéde volt.

— **A sárospataki egyház köréből.** A Sárospataki Keresztény Ifjúsági Egyesület husvét első napján hajnalban (1/4 óraker) ünnepi istentiszteletet tartott. A templomot zsúfolásig megöltö ünnepi sereg előtt Zsirus József dr. theol. tanár hirdette az igét.

— **Lelkészválasztások.** A megszállott tisztán-

innyi egyházkerületbeli *palógyi* gyülekezet Nagy József mezőkaszonyi, a *bátyui* egyházközség pedig Nyitrai Béla s.-lelkészeket, sárospataki theol. akadémiánk volt derék növendékeit választották meg lelkipásztoraikul. Szolgálatukban kísérje őket Istennek megsegítő kegyelme.

— **A Magyar Protestánsok Lapja** eddigi szerkesztője dr. Vida Gyula lemondott annak szerkesztéséről. A Bethlen Gábor Szövetség ezidő szerint a lap átszervezésén fáradozik.

— **A Kálvineumokra,** Ref. Védőszövetségre befolyt tagdíjak, adományok, perselypénzek kimutatása, amelyet Karászy Ilona, a Kálvineumok utazó titkára gyűjtött vallásos előadásokkal, bibliamagyarázatokkal összekötött körútján. Folytatás: Bodrog-halász 7-40, Ricse 21-40, Cigánd 22-36, Mád 15—, Makkoshotyka 10—, Erdőbénye 20—, Erdőhorvái 5—, Sajóhidvég 32-82, Kesznyéten 16-30, Tiszalúc 66-51, Taktaharkány 63-30, Bodrogkeresztúr 119-03 P. Itt külön kiemelendő Szegiből Koroknay Károly úr 100— P-s alapító tagsága. Bárcsak sokan lennének, akik így szívükön viselik a Kálvineumok ügyét! Tiszaladany 28-31, Csobaj 28-02 P. Megjegyezni kívánom, hogy a helybeli ref. tanító úr: Kovács János, külön erre az alkalomra szép költeményt is írt „Tégy jót” címmel, amelyet többi költeményeivel együtt a vall. estén elszavalt. Báj 29-90, Prügy 18—, Takrtakenéz 36-60 P.

— **Zsidó missziói konferencia Edinburgban.** A zsidók misszionálása terén áldásosan működő skóciai református egyház testületei a Brit Missziói Szövetségnek és a Skót Zsidó Missziói Bizottság f. április hó 6—8-ig a Nemzetközi Missziói Tanács vezetése alatt Edinburgban zsidó missziói konferenciát rendeztek. A konferencián előadást tartott MacDonald Webster, magyar nemzetünk és református egyházunk nagy barátja.

— **A Brit és Külföldi Bibliatársulat** kiadásában új átdolgozásban megjelent a Károlyi Gáspár újtestamentum fordítása. A szöveg revideálásának munkáját dr. Kecskeméthy István, a kolozsvári theologia tudós professzora végezte szakavatott tollal és az eredeti szöveget minden részében hűen visszaadva.

— **A Miskolci Református Leányegylet** felhívja az érdeklődők figyelmét Görömböly-Tapolca gyógyfürdő közelében levő üdülőházára. Akik jól és olcsón, magaslati fekvésű gyönyörű vidéken akarnak nyaralni, a gyógyfürdő strandján az éltető nyári napfényt élvezni, testi és szellemi munkában elfáradt szervezetüket felüdíteni öhajtják, azok ezt üdülőházunkban mind feltalálják. Napi penzió 4-szeri étkezéssel, kiszolgálással 2 pengő 30 fill., lakásdíj 1 pengő, ebből indokolt esetekben 50% kedvezményt adunk. Jelentkezéseket már most kérünk az alábbi címre: Zsupán Irma Miskolc, Debreceni-uca, 12. sz. Az üdülőház megnyitása 10 jelentkező esetén június 1-én. — Konferenciák tartására június 1. előtt és szeptember után jutányos áron kiadja az üdülőházat az Elnökség.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előzetési díja egész évre 7- Pengő.		ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dókus Ernő*: A megpróbáltatás esztendeje — *Janka Károly*: Résen legyünk! — *Elekes Imre*: Új iskola-típus Sárospatakon. — *Kövér Pál*: S. O. S. — *J. K.*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. köv.) — *M. E.*: Könyvismertetés. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

A megpróbáltatás esztendeje.

Részlet *Dókus Ernő* konventi elnök megnyitó beszédéből.

Főtiszteletű és Nagyméltóságú egyetemes Konvent! A mögöttünk levő esztendő, úgy mint nemzetünkre, egyházunkra is, a megpróbáltatás korszaka volt.

A gazdasági válság hulláma átsapott hazánkra is, amely a trianoni békemű által természetes erőforrásaitól megfosztatva, még kisebb ellenállási képességet tudott a gazdasági krízisnek szembe szögezni, mint más, boldogabb államok.

Hazánkat, mint agrár országot, különös mértékben támadta meg a válság s csoda e, ha egyházunk roskadozik a válság súlya alatt, amikor tagjainak túlnyomó része az ország mezőgazdasági népességéből kerül ki.

Ha az elmúlt esztendő egyházi életének főjellemonását kellene megadnom, úgy azt a *szegénység elleni küzdelem* kifejezéssel tehetném meg. — A szegénységgel folytattak heroikus küzdelmet kis és nagy gyülekezeteink, alsóbb és felsőbb iskoláink, alsóbb és felsőbb egyházi hatóságaink s egyetemes egyházunk is.

Fájdalommal kell megállapítanunk, hogy ebben az egyenetlen küzdelemben nem éreztük hónunk alatt az állam támogató, segítő, gyámolító kezét, sőt ellenkezőleg, az állam járt elől abban, hogy egyfelől vállainkra újabb és újabb terhet rakjon, másfelől pedig a maga nehéz helyzetére való utalgatással kitérőzte azokat a támasztékokat, amelyeket elmúlt boldog idők nagy építő államférfiai raktak a protestantizmusnak, nemzeti értéket is jelentő alapfalai mellé.

A tárgysorozat rendjén, a közigazgatási bizottság jelentéséből, meg méltóztatik ismerni azt a küzdelmet, amelyet egyházunk, vezetőitől odaadással támogatva, az elnökség az államsegélyek fokozatos letörése ellen folytatott. A folyamatot megállítanunk nem sikerült ugyan, mert államsegélyeink az 1930. év elején szenvedett redukció után ez év elején újabb 10%-os redukció alá

estek, de talán sikerült a folyamat iramát mérsékelnünk.

Hír szerint július elsejével újabb leszállításra kell elkészülnünk. Felelősségem teljes tudatában kell e helyről hangsúlyozottan kijelentenem, hogy a kormánynak az egyházakkal szemben tanúsított magatartása végzetes eredményeket fog hozni nemcsak az egyház, hanem az ország szempontjából is. A történelmi egyházak ma még hordozói a nemzeti létnek, de hová fognak sülyedni, ha a kormánynak messzi történelmi kitekintést nélkülöző politikája erőtlenné teszi a nemzeti társadalom e konzerváló faktorát.

De fordítsuk tekintetünket derüesebb mozzanat felé. Egyházunk szellemerkölcsi élete az anyagi szegényedés mellett is gazdagodik. Lelki egységünket tovább építettük. Az egységes s ma már általánosan elfogadott és közhasználatba vett Énekeskönyvünk után a gyülekezetek kezében van s 1931 január 1. napja óta használtatik a magyarországi református egyház új Egységes Istentiszteleti Rendtartása. Énekeskönyvünk reformjával az előző Zsinaton főtiszteletű Baltazár Dezső püspök úr Öméltósága véste be nevét letörölhetetlenül egyházunk megújítóinak ércablájába, a liturgia egységének megteremtésével pedig főtiszteletű Ravasz László püspök úr Öméltósága tett egyházunknak örökértékű szolgálatot. Most, hogy ez az évtizedeken át annyi derék részéről folytatott munka az ő kezével, de Isten akaratából befejezést nyert, nem tehetünk jobbat, mint hogy alázatos szívvel mondunk hálát a Gondviselésnek, hogy e nagy művet befejeznünk, az Ő dicsőségére megengedte.

Már hagyománnyá erősödött szokásnak teszek eleget, midőn a főtiszteletű és nagyméltóságú egyetemes konventet néhány rövid szóval tájékoztatom országos Zsinatunk munkásságáról.

Mint tudni méltóztatik, az első ülészakon elvégeztük a Közoktatás és Köznevelésügy reformját és tető alá hoztuk az Egyházi Törvénykezést, a második ülészakot a Lelkészváltás eminenter fontos kérdésének szenteltük, a tavalyi harmadik ülészakon megreformáltuk a kor kívánalmaj sze-

rint egyházunk Alkotmányát és Kormányzatát s megalkottunk egy felhatalmazási törvényt a Tabori Lelkészeti ügyében.

A május 4 ikére egybehívott utolsó érdemlegesnek szánt ülészakon még négy törvényjavaslat vár elintézésre.

Az egyházi adózásról és az országos Köz-alapról szóló törvényjavaslatok a zsinati pénzügyi bizottság által kidolgozva, készen vannak. A fő-tiszteletű és nagyméltóságú egyetemes Konvent előtt fekszik az országos református Lelkeszi Nyugdíjintézetéről szóló törvényjavaslat, a Végrehajtó Bizottság szövegezésében s új, lényegesen átdolgozott alakban van előttünk az egyház misziói munkáját szabályozni hivatott törvényjavaslat

Az elnökségnek az a reménye, hogy az országos Zsinat mostani, negyedik ülészakán, mind a négy, aránylag kisebb terjedelmű javaslattal végezni fog s hogy a szeptemberre tervezett formális ülésen megtörténhetik valamennyi egyeztetett javaslat harmadik olvasása.

Résen legyünk!

A belügyminiszter Úr a közel mult napokban küldte szét az önkormányzati testületek háztartásának rendezéséről készített törvényjavaslat-tervezetét. Mi a tervezettel érdemben nem foglalkozhatunk, annak még a szándéka is távol áll tőlünk. A tervezetnek 54 §-a azonban olyan természetű, amely feljogosít a hozzászólásra, céljában pedig olyan kihatású, hogy az a hozzászólást nemcsak kötelességünk ké teszi, hanem egyenesen a leghevesebb tiltakozásokat váltja ki.

Addig, míg az állam az 1848 XX. tc. ben lefektetett kötelességét az egyházzal szemben ki nem meríti, a szóban forgó 45. § sal való ope rációt, vagy az arra irányuló minden kísérletet a leghatározottabb formában kell sérelmezni.

Ez a § mely az egyházi és felekezeti iskolai terheket volna hivatva szabályozni, így hangzik:

„(1) Ez a törvény nem érinti az egyházak adóztatási jogát. Amennyiben azonban az egyházi, vagy felekezeti iskolai terhek együttevén meghaladják a községi pótdóalap 20%-át, a követelés 20%-ot meghaladó részének behajtásához nem szabad hatósági jogsegélyt nyújtani.

(2) Amely vallásfelekezet egyházi és felekezeti iskolai terheit ennek a törvénynek hatálybalépésétől számított három év alatt országosan egységes alapon akként nem rendezi, hogy ezek a terhei az (1) bekezdés korlátai közt maradjanak, azoknak a vallásfelekezeteknek egyházi és felekezeti iskolai terhei behajtásához három év multán mindaddig nem szabad hatósági jogsegélyt nyújtani, amíg a kívánt rendezés meg nem történt.”

Mit jelent ez elemzésében, mint a jogsegély megtagadását és az egyházi önkormányzatunkba való fájdalom beavatkozás?!

Tiszáninneni egyházkerületünkben ma már talán egyetlen olyan egyházközség sincs, amelynek egyházi és felekezeti iskolai együttes terhe a községi pótdóalap (állami egyenesadó) 20% át meg ne haladná. Az 1927. évi összeírásakor még volt

egy pár olyan boldog egyház, amelyben az adózás a 20% on alul maradt, de már ezek is kénytelenek voltak felszólalni adókulcsukat aszerint, amint egyházi és iskolai államsegélyeik leapadtak.

A teherviselés átlaga akkor egyházkerületünkben az állami egyenes adó 42,2%-át képezte, de sok egyházközség az adózásába sem a párbért, sem a szolgálmányokat fel nem vette, úgy, hogy ezeket a hiányokat figyelembe véve, nem fogunk túlozni, ha azt állapítjuk meg, hogy akkori egyházi adózásunk kereken 45%-ot képezett. De hova fejlődött ez azóta?! Hiszen az állam a maga segélyét egy vagy más címen vagy leszállította, vagy a terheket az egyházak vállaira áttolta!! Az iskolák fejlesztése is azóta jelentékeny tehertöbbletet jelentett. Egy ma összeállított adókataszter 50%-os teherviselésnél — meggyőződésünk szerint — nem eredményezne kevesebbet.

Honnan vegyük hát a 30% különbözetet?! Hiszen ha a tervezet törvényé lesz és kimegy a köztudatba, hogy 20%-on felüli egyházi és iskolai adója senkinek törvényesen be nem hajtható, — minden 20%-on felüli adókimetetés kérdésessé lesz. Bármennyire bízunk is gyülekezeteink egyházfenn tartó hűségében, számolnunk kell azzal a veszéllyel, amelyet egy ilyen rendelkezés reánk zúdítana, Nem kell hozzá csak egy-két agitátor minden gyülekezetben és kialakul a törvényesen be nem hajtható 20%-ra nézve a közvélemény: „ezt pedig nem fizetjük meg!”

És akkor mi lesz az egyházzal, iskolával?!

Már a tervezet (1.) bekezdése is momentán veszélyt jelent. Egész sereg egyházközség zárhatja be iskoláját, hiszen alig lesz a Csonkaországban egyház, amelyeknek egyházi és iskolai adója meg ne haladná a községi pótdóalap 20%-át. Az állam jogsegélye mellett is nehezen ment az adófizetés, hát ha még azt fogják tudni, hogy az egyház mellett többé nincs ott az erős kéz, az államhatalom erős keze. Szomorú, sőt éjszaka fog ráborulni sok száz gyülekezetünkre. Ám a törvény életbeléptetésétől számított három éven túl a (2.) bekezdés értelmében a helyzet még súlyosabbá válik, mert míg az (1.) bekezdés hatálya az egyes egyházközségeket rendíti meg létükben, addig a (2.) minden olyan hitfelekezetet egyetemlegesen, amelyik adózását egységes alapon, — nyilván a 20%-os adózás határán belül — nem rendezi. Nem tudom, hogy a belügyminiszter Úr hogyan képzei el, hogy évtizedekre szóló jogviszonyokkal hogyan lehet elbánni három éven át?! Teszem fel azt, ha a magyar ref. egyetemes egyház, — amiről már évtizedek óta szó van az egyházi sajtóban — életbelépteti a központi adózást, három év alatt le tudja-e úgy szorítani szükségleteit csinálhat-e olyan gyülekezeti új beosztást, amely mellett 20% ra tudja csökkenteni az egyházi és iskolai adószolgáltatást?! Az egyházközségeknek vállalt kötelezettségeik vannak alkalmazottaikkal szemben, akiket egyszerűen szélnek nem ereszthet. Hiszen minden egyházközség a jövedelmezőségre nézve az adózáson kívül minden más forrást úgy kimerített, hogy azokból akár egy csöppel is többet kisajtolni nem lehet. Miből fogja fedezni a

jogszerűen vállalt terheket?! Ami áll a tiszáninnen egyházközségekre nézve az egyházi adózás átlaga tekintetében, az alig fog valamit módosulni a központi adózás elgondolása mellett is. Talán az erősebb egyházközségek jelenlegi adózási viszonyai valamelyest mérséklőleg hatnának a gyenge gyülekezetek adóterhének mérséklésére nézve, de ez a kívánt eredményre távolról sem vezetne el. Egy ilyen átalakuláshoz idő kell, mialatt emberek kihálnak, intézményekkel a jogviszonyok megszakadnak, vagy az ellenhatás által kiváltva új életerők támadnak, amikor még a kösziklából is források fakadnak.

Egy ilyen törvénynek elengedhetetlen előfeltétele, hogy az állam az egyházak segélyezésének a kérdését rendezze. Egy egyházközségnek sem telik öröme abban, hogy tagjait erejükön felül terhelje s ha mégis történik, abban a kormányintézkedéseknek van oroszlánrészük. Egyetemes egyházunk évek óta nyugtalanodik a súlyos egyházi adóztatás miatt, amely adóterhek 90% ukban iskolaiak és azokat ahelyett, hogy apasztani lehetne, növelni kell évről-évre, mert most a tanítói fizetés 1/2-os helyi járulékát növeli egy miniszteri rendelet, majd egy másikkal leszállítják az egyházi adósegélyeket. Az állam ingyenes népoktatást vállalt, nem enged szedni tandíjt, de az iskolafenntartó a dologi tandíjpótló államsegélynek még mindig csak töredékét kapja meg, pedig ma már kivétel nélkül iskolatartókat kell tartaniok, a tantermek padlóit tartoznak olajoztatni, költséges víztartóedényekről gondoskodni, de azt senki sem kérdezi, hogy miből?! Mindezek szükséges és hasznos intézkedések, de évről-évre duzzasztják meg költségvetéseinket.

Az egyház azokért az erőfeszítésekért, amelyeket iskolái fenntartása érdekében kifejtett. inkább méltánylást várt, mint ilyen szomorú elgáncsolniakarást. Voltak ugyan erre nézve aggasztó előjelek mint aminők kongruás lelkészi új állás szervezésének 800 as lélekszámhoz való kötése, a pénzügyminiszter Úrnak az egyházi adóhátrálékok behajtása körüli rendelete, de nem hittünk a szemeinknek és füleinknek. Most a szemeink is, a füleink is tágra merednek, olvasva a törvénytervezetet, illetve annak az egyházak életére kiható 45. §-át. Itt van a húsvéti ajándék. Olyan mag, amelyből sárkányok nőhetnek, — mondjuk jóakaratu figyelmeztetéssel a kormány felé és legyünk résen, — mondjuk egyházunk őrállóinak.

Janka Károly.

Új iskolatípus Sárospatakon.

Olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja, hogyha értesülnek azokról a változásokról, amelyek a pataki főiskola gimnáziumában készülőkben vannak. Több szempontból nagyon érdekesek. Részben igazolása annak, hogy korunk az iskolatípusok tekintetében sem enged merevedést. Sokan bosszankodnak a sűrű változásokon, melyek különösen a középiskolák körül az utóbbi, mintegy másfél évtizeden keresztül történtek. Még végig sem ment, az új tanterv a nyolc évfolyamon. Évek óta ostromolja

úgy a közvélemény egy része, mint a tanárság és iskolafenntartók másik része. Hiábavaló volt a magas elméleti tudományos elgondolás, a fokozatosan tért nyitó új célkitűzés és új forma. A fojtott légkör, a jövődőt látni vágyó türelmetlenség, a jelennel megbékülni nem tudó elégedetlenség folyton újabb meg újabb iskolaformákat követel. A ma élete nagyon keveset vált be a hozzá fűzött reményekből. Az iskolák nem tudják azt a biztonságot adni, amit régen, amit ma is várnak tőlük. Helyes ez? Nem helyes? Nem érünk rá tudakolni. Tények, kemény és brutális tények lépte nyomon. Ezért nem érdemes bosszankodni a sűrű változásokon. Nem lehet sajnálni azt, ami volt. Nem lehet fájlalni, hogy az elmúlás bélyege rajta van az újon. Az élet keresi a maga iskoláját. A ma élete: a ma és a holnap iskoláját.

Sárospatakon a változásoknak nem ezek az elsőrendű rúgói. Bizonyos, hogy a ma levegője nélkül nem lehetnek volna életrevalók az elgondolások. Megfelelő légkör feltétlenül szükséges volt. E nélkül botránkoznának a kövesedő gondolatok; keseregnének az új ritmushoz szokni nehezen tudó természetek. Tehát ez is szükséges volt ahhoz, hogy az új gondolatok valósulhassanak.

A mélyebb ok azonban országunk jelenlegi szomorú területi állapota, — egyszóval: Trianon volt. A pataki iskola az évszázadok folyamán mindig hűséges és elmaradhatatlan osztályosa volt a nemzet életnyilvánulásainak. Ha újabban divatossá lett, de egyúttal mesterkéltnak is mondható kifejezést akarnék használni, úgy mondanám, hogy egyik gyűpontja volt azoknak, amiket *felsőtiszai* jelzővel illetnek a szellemtörténet újabb kutatói. Ezek a területi kifejezésekbe pótlázott felekezeti elkülönítések nem lennének megbélyegző teljesen nyilt, de tárgyilagos és igazságos előadásban sem. A magyar reformátusság sohasem csinált titkot belőle, hogy a vallásnak, a felekezetnek az egész emberre, tehát világnézetére, gondolkodásmódjára, hazájához, nemzetéhez, fajához, embertársaihoz való viszonyára nézve döntő jelentőséget tulajdonít. Ha azt állítják róla, hogy fajiságának pregnansabb képlete, — még akkor sem bántó, ha a kulturális áramlatokkal szemben való fokozottabb érzékenységének tulajdonítják azt.

Az egyik szülőoka az újításoknak most is visszavihető a felekezeti megoszlásra. De a két szélső felekezeti gondolat, a róm. katolikus és a református, találkozik abban a felséges célban, hogy hazájának kíván mindkettő szolgálatára lenni. *A nemzeti propaganda munkáját kívánja minden erejéből végezni.* A róm. katolikus a latin fajok körében, a református az angolszász népek között. Egy kevés megalkuvás talán van ebben, mert a felekezeti színvonal magasabbnak látszik, — de ez világlajenség. És, úgy látszik, ma közelebb viszi más nemzetek fiaihoz, mint pusztán az igazság, méltányosság, vagy más etikai fogalmak.

Bizonyos, hogy ez magában is kellő indokolás. Nem lehet felségesebb cél, mint szolgálatára lenni az igazságnak, a nemzetnek.

De a pataki újításokban még más magasabb érdek is munkás. Nyilvánvaló, hogy a református

internátus-ügy az utóbbi időben kissé háttérben maradt. Okait most ne fürkesszük: maradjunk a megállapításnál. De az is nyilvánvaló, hogy a társadalom egyre jobban sürgeti a nevelőintézeteket. Ennek indokait se boncoljuk. Az a pár meglevő fiúinternátus, bármily tiszteletreméltó a végzett szolgálat, a tények bizonyossága szerint nem tudott térni hódítani olyan családokban, amelyek minél kevesebb zökkenővel óhajtották volna végeztetni gyermekeik nevelését intézetekben. — Azt is hozzátehetjük, hogy nem is tűzték ki azt célul: egyik csaknem egészen szűk körre szorítkozik es humanitarius intézménynek óhajt maradni. A másik is kötve van a viszonyoktól, demokratikus gondolkodásmódtól, természeti környezettől s talán más tényezőktől. Ismétlem, saját céljaiknak pompásan megfelelnek, teljes tisztelet illesse a nagyértékű nevelői munkáért, amely országos viszonylatban is minden elismerésre érdemes.

De a protestáns közép és felsőbb osztály gyermekei számára nincsen internátus. Egyházi alkotmányunk az egyetemes papság gondolatával megköveteli, hogy világi embereink fiai is éppen olyan református szellemben nevelkedjenek, mint leendő lelkészeink. Hogyan képzeljük el, hogy ízig-veérg református tanácsbírák, presbiterek és gondnokok legyenek azok, akik nem református szellemben nevelkedtek? Még a pusztán más felekezetű iskolába járás is ráüti bélyegét az egyénre, — hát még ha intenzív nevelést gyakorló internátusokban nevelkednek fiaink? Az utolsó időben pedig ez előtt a kényszerhelyzet előtt állottak a tanítató szülők. Viszont a róm. katolikus modern nevelőintézetek száma évről-évre szaporodott s bár nem szívesen, — hiszen hangsúlyozzák hogy saját fiaik részére nyitnak meg — csak kivételesen vesznek fel más felekezetű fiúkat és csak az esetben, ha a szülők írott nyilatkozatban előre kijelentik, hogy fiaikat illetőleg mindenben alávetik magokat az internátus rendtartásának. Az pedig igazán lehetetlen kívánság volna valamely internátustól, kivált a mai időben, hogy idegen felekezetű tanulóhoz alkalmazkodjék.

Ilyen külső-belső szükségyszerűségek érlelték már régebbtől a pataki internátus gondolatát. Már 1912-ben megvette a főiskola ehhez az 5 kat. holdnyi telket, amely közvetlen folytatása a 10 kat. holdnyi iskola kertnek. Ez utóbbiban 60—80 éves fák között van a tanulók játszótéere és tornacsarnoka. Az iskolakertet az országút választja el a főiskola épületétől. Ez angolrendszerű iskolakertben éli le diákéletének jelentős részét a pataki diák. Most készül az új telek parkirozása, megfelelő fásítással. Itt lesz az új 4 pályából álló, az országos méreteknek megfelelő tennis telep észak-déli fekvéssel, néhány lépésnyire az internátus épületétől, melynek kád- és tussfürdőihez kívülről is könnyen hozzájuthatnak. A másik oldalán a teleknek készül a sporttelep, melynek területén futball- és futópályán kívül az atlétika minden fajtát gyakorolhatják. Ennek kiegészítő része lesz a tervezett csolnakház, a Bodrogszoroson, mint amely központja lett az időszaki sportoknak: úszás, strandolás, evezés, korcsolyázásnak.

Az esztétikai nevelés céljait szolgálják a különböző, nagyértékű gyűjtemények, múzeumok mellett az iskolakertben tervezett szobrok. A meglevő Tompa. Erdélyi J. és az alapítványtevő Pálóczi—Horváth testvérek szobrán kívül most készül a Lorántffy Zsuzsánna állószobra, Kazinczy Ferenc és Gábor mellszobra.

A főiskolában magában is nagy változások történtek. Külsőleg legjelentősebbek a következők. Az utcai főépületben a villany, központi fűtés, vízvezeték, fürdőszobák stb. létesítése után nyert elhelyezést az egész theologiai ifjúság internátusa, 3—4 tanulóval egy-egy tágas szobában. Egy családos theologiai tanár, mint internátusi igazgató részére is átalakítottak jelentős költséggel egy lakást. A főépületben közös célokot szolgáló helyiségek maradtak: az *imaterem*, ízlésesen átalakítva, festve és a férőhelyek számát egy erkéllyel növelve; a nagy *könyvtár*, melyben 70.000 körüli számban vannak könyvek, köztük sok unicum, ösnyomtatvány, ritkaság; éremgyűjtemény; tanári olvasóterem; a nagy *tanácssterem*, gazdasági hivatalok, pénztár

Hogy a főépületből kikerült gimnáziumi helyiségek otthonra találjanak, szükségesnek látszott az 1875—77. években épült egyemeletes gimnáziumi szárnynak egy újabb emelettel való kibővítése. Ez meg is történt, s a mintegy 100 méternyi hosszúságú II. emeleten újabb tanítási és előadótermek mellett otthonra talált a természetrajzi és fizikai szertár is. Egyúttal a gimnáziumi szárnyak a villany, központi fűtés és vízvezeték bevezetése mellett a külső stílust is összhangba hozták a régibb (1805—25.) főépülettel. A régiségtár pedig az összes épületeink közül fennálló (1772-ben épült) egykor Berna-sor, most „küldöttségi szállások” néven ismeretes egyemeletes épületben nyert, több mással együtt, elhelyezést.

A külső fejlődéshez tartozik még a főiskolai *kórház* bővítése, ahol most már külön ragályos és nem ragályos betegek részére 28 ágy áll rendelkezésre. Itt van az egészségügyi órák számára egy terem. És ez épületben van az egész ifjúság részére a tussfürdő, mely időközönként a tanulók ingyen fürdését teszi lehetővé; a betegség után társaihoz térő tanulóknak pedig pompás kádfürdők vannak.

Az építkezések között kell felemlítenem régi *tornacsarnokunknak* modernizálását is. Ebben két öltöző s három tussfürdő épült, a padlóját az eddigi homok helyett kettős padimentum fedi.

Legnagyobb építkezésünk azonban az *angol-internátus* épülete. Az egyik pavillonja a tervezett *internátus-telepnek*. A most készen álló épület mintegy 100 helyiségből áll, két emeleten szétosztva, külön tanuló, háló, játszó, sportoló, zene stb. szobákkal. A felügyeletet egy családos bennlakó családos igazgató és több nőtlen felügyelő végzi. Ez a pavillon a következőkben mutat eltérést a tervezett internátus-telep többi pavillonjától: ebben az étkezés is benn történik és így az e célból szükséges helyiségek építése is elkerülhetetlen volt. Továbbá, ebben az angol nyelvi gyakorló órák a növendékekre kötelezők lesznek. E

két eltérésen kívül a többivel mindenben: tehát szobák, ellenőrzés, fegyelem stb. tekintetében megegyező lesz. A többi tervezett pavillonban elhelyezett növendékek étkezése a főiskolai *támpintézetben* fog történni, amely ma háromszori étkezést évi 250 pengőért ad s így a teljes díjfizető is kedvezményes. Jelentősen csökkentik e díj összegét kiváló viselkedésű és előmenetelű tanulóknál az alapítványok kamataiból eredő kedvezmények.

A most épült és szeptember 1-én megnyíló internátust *angol internátus* néven szoktuk emlegetni, ellentétben a tervezett többi pavillonnal, melyet *humán-internátus* néven ismerünk. Ennek az a magyarázata, hogy annak növendékei az I. osztálytól kezdve olyan mérvben fogják tanulni az iskolában az angolt, hogy elsajátítása biztosítva legyen. Hogy ez lehetséges legyen, a közoktatásügyi kormányzat hozzájárulásával, a gimnáziumban, mint *kísérleti iskolában*, az eddigi humán-ágazat mellett párhuzamosan egy angol ágazat lesz. Ennek tanterve még most készül. de annyi már is bizonyosnak látszik, hogy az I—IV. osztályban a latin helyett, annak óraszámában (24), a felső V—VIII. osztályban a görög helyett, annak óraszámában (22) fogják az angolt tanulni. Így aztán a latin csak az V—VIII. osztályban, talán mai óraszámában lesz ez ágának rendes tárgya. Miután az angol az internátusban is kötelező gyakorló óra lett napoként, a tervezet szerint a felsőbb osztályban fokozatosan egyes tárgyakat teljesen angol nyelven fognak tanulni, oly mértékben, hogy a VIII. osztályban már a tárgyaknak mintegy felét angol nyelven tanulják. Kétségtelen, hogy a nemzeti tárgyak tanulása e fokon is magyarul fog történni.

A második modern nyelv tanítása kérdésében abból indul ki a feltevés, hogy az angol-ágazatba jövő tanulók már hazulról hoznak többkevesebb német beszéd-készséget, irányadó helyen felmerült az a gondolat, hogy talán a francia fog tért foglalni. Ha azonban ez nem történik is meg, a II. osztálytól mai keretekben maradó német mellett gondoskodni fogunk arról, hogy a francia nyelvi tanulás lehetősége biztosítva legyen.

Ennek az angol ágazatnak sarkpontjai tehát: modern nyelvek, sport, zene. Az itt nyert érettségi alapján aztán növendékeink nem csupán a hazai egyetemeken volnának teljesen egyenjogúak a reálgimnáziumok érettségizettjeivel, hanem az *angliai egyetemeken* is, minden különbszeti vizsgálat mellőzésével, az ottani érettségizett tanulókkal teljesen egyenjogú hallgatók lehetnének és bekerülhetnének a legexkluzívabb kollegekbe is. Tehát oda, ahol Anglia mai vezető egyéneinek fiai, a leendő vezetők nevelkednek. És itten végezhetnék azt a nemzeti propagandát, amelyről fentebb megemlékeztem.

Hogy teljesebb legyen e hézagos ismertetés, meg kell említenem, hogy ezen az I. osztálytól kezdődő angol-ágazaton kívül — hangsúlyozva, hogy a humán-ágazat a maga I—VIII. latin és V—VIII. görög tanulásával érintetlenül fenmarad papi, tanári stb. nevelésünk érdekében — az *angolt az 1931. évi szeptember hó 1-től a sárospataki gimnáziumban az V. osztálytól is fogják tanítani.*

Eddigi tervek szerint a *görög helyett, annak óraszámában* (22), tehát némi eltéréssel a mai reálgimnáziumi angol tanítástól, melynek angol óraszámja: 20, — viszont egyéb tárgyaknál is van bizonyos óraszám-eltérés. Itt a humángimnázium érintetlenül hagyása mellett, tehát kizárólag a görög-re nézve az a lehetőség nyílik meg, hogy a helyett a tanulóknak modern nyelvet tanulni kívánó része angol nyelvet tanulhat. Itt tehát nem reálgimnáziumi ágazatról, nem újabb ágról lesz szó. Az I—VIII. osztályra terjedő két ágazat, az angol és a humán közül, a humánnak némi módosulásáról. A többi tárgyat együtt tanulhatják a humán-ág tanulóival, úgy, mint pár évvel ezelőtt a görög és görögpótló tárgyak kivételével egyebet. A modern nyelvnek térfoglalása ez a göröggel szemben, amit egyre jobban követel az élet. Református lelkészképzésünk érdekében azonban feltétlenül fenn kell tartanunk a humán-ágazatot is, hogy a klasszikus nyelvek olyan mérvben legyenek tanulhatók, amint azt a mi protestáns hagyományaink, tudományos érdekeink és felekezeti szempontjaink megkövetelik.

Tisztában vagyok azzal, hogy sok kérdőjel és sok hiány van fentiekben. Több tekintetben úgyszólván csak a körvonalakat jelezhettem. Ez azonban nem csupán egyéni okokból van így, hanem a most helybenhagyás alatt levő részletek bizonytalansága miatt is. *Elekes Imre.*

S. O. S.

A borsodmegyei Nyomár községben (felső-borsodi egyházmegye) július 1-től kezdve úgy a ref., mint a róm. kath. iskola tanítójától megvonják az államsegélyt és amennyiben az illető egyházak saját erejükből a tanítói állást fenntartani nem akarják, áthelyezik a tanítókat. Az intézkedés oka az, hogy a ref. iskolába jelenleg 35, a kath.-ba 26 tanköteles jár. Az állami anyakönyvi bejegyzések szerint — amint ennek a tanfelügyelőség utána járt, — 6 év múlva 18 tanköteles fog járni a ref. iskolába. Ez is egyik indoka a ref. iskola államsegélymegvonásának mert hiszen a jelenlegi létszámmal még ezt bajos volna indokolni. Tekintve azonban azt, hogy jelenleg a ref. lakosság 247 lélekből áll, szemben 222 r. kath. és gör. kath. sal, ilyen jövőre irányuló kombinációval, születéscsökkenésből vont következtetéssel, mely remélhetőleg nem lesz állandó elfogadhatólag nem lehet megindokolni a ref. iskola államsegélyének megvonását. Annál kevésbé, mert hiszen az ugyancsak borsodmegyei Sajóbáony községben 16 róm. kath. tanköteles jár az államsegélyes róm. kath. iskolába. Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy míg a nyomári r. kath. egyház iskolafenntartásra (tanítói nyugdíjárulék, 10%-os fizetéskiegészítés fedezésére) képtelen, addig a re. egyház mindezt fizette és fizetni képes. Komplikálja a helyzetet, hogy úgy a ref., mint a r. kath. tanító kántor is. Társegyházakról lévén szó (mindkét egyház lelkésze Hangácsón lakik), a ref. egyháznál vasárnap az egyik beszédet a Hangácsról átjövő lelkész, a másikat, mivel a lelkésznek Hangácsón is kell a nap egy-

szer fungálni, a tanító végzi. Most már állami iskola létesítése esetén hogyan lesz biztosítva ref. egyházunk érdeke, ha történetesen kath. vallású tanító kerül az iskola élére. Ez annál valószínűbb, mert a ref. egyház éppen most akart elavult iskolája és tanítói lakása helyett újat építtetni, míg a r. kath. iskola jó állapotban van és úgy látszik, hogy alkalmas lenne az állami iskola céljaira, mert a tanfelügyelőség bérbevétel céljából érdeklődik utána. A r. kath. iskolát pedig a templomtól a templomba nyíló ajtó választja el. Gondoljuk el ennek a helyzetnek a következményeit!

Arról nem lehet szó, hogy ref. lelkésztanítás szerveztesse jelenleg Nyomáron, mert az új lelkészt a múlt évben választották és a lelkészi díjlevél, melyben feltüntetett javadalomból a nyomári egyház tagjai is jelentékeny részt fizetnek, csonkíthatatlan és csak a hangácsi javadalmat a jelenlegi értékig kiegészítő kongrua emelésével volna csökkenthető, amiről az állam mai pénzügyi viszonyai között aligha beszélhetünk. Ezenkívül a nyomári egyháznak új iskolát és lakást is kell építenie a mostani elavult iskola és tanítói lakás helyett. Ez úton is felhívjuk az illetékesek, vezető szerepben levő világi uraink figyelmét: cselekedjenek, míg nem késő!

Kövér Pál.

Az egyetemes Konvent ülése.

Az egyetemes konvent ülése e hó 15-én nyílt meg a tagoknak szinte teljes számú részvétele mellett. Pontban 10 órakor hangzott fel Dr. Baltazár Dezső püspök mesteri imája, indítva a lelkeket az Isten előtti mély megalázódásra, magabizallságra és ragadva a bizalom mennyei magaslatára.

Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok gyűlést megnyitó beszéde volt a napnak messze kiemelkedő eseménye. Már a bevezetés, amellyel Gróf Bethlen István 10 éves kormányelnöki munkásságát méltatta, lelkes ünneplésre ragadta a hallgatóságot. Hangján érzelmes melegség ömlött el, midőn lelkészi elnöktársának 20 éves püspöki szolgálatát s az által a közéletnek felbecsülhetetlen meggazdagodását méltatta s amikor a Konvent helyettes lelkészi elnökének, a megjelenésében gáttolt Dr. Révész Kálmán püspöknek kegyelemmel gazdagon megáldott életét 70 éves születési fordulójára célozva apostrofálta. Dr. Ravasz László püspököt s ugyancsak Balogh Jenő dunántúli főgondnokot magas egyházi méltóságai 10 éves viselésé, előbbi egyidejűleg a legmagasabb helyről jött kiténtetése alkalmából is általános helyeslés mellett üdvözölte, ugyanígy Bárány Radvánszky Albertet, az ág. hitv. ev. felügyelőjét, Gróf Dégenfeld Pált, a tiszántúli egyházkerület főgondnokát, Dr. Sztranyavszky Sándor dunáninnyi ág. hitv. ev. egyházkerületi felügyelőt.

Kegyeletesen elparentálta nagy halottainkat, Szabolcska Mihályt, dr. Dóczy Imrét, Dobó Sándort és elszakított testvéreink kidőlt nagy egyházi vezéreit, Zeyk Dánielt és Domahidy Elemért.

Ezek után nagy vonalú jellemzését nyújtotta elmúlt esztendei küzdelmeinknek. Az elnöki meg-

nyitónak ezt a részét módunkban van egész terjedelmében közölni. Midőn ennek elmondásában oda érkezett, ahol a kormánynak egyházunkkal szemben tanúsított magatartását jellemezte, csodálatosan erőssé és ércessé lett a hangja, a jelenlevők szinte siri csendben hallgatták egyetemes egyházunk világi vezérének minden megállapítását, azokban az igazság erejét és bátorságát. Nagy pillanatok voltak ezek, melyek valósággal magukkal ragadták a lelkeket.

A világi elnöki megnyitó beszéd után Dr. Baltazár Dezső lelkészi elnök vette át a szót. Gyönyörű méltatása volt a beszéde a Dókus Ernő világi elnök egyházi és közéleti áldásos munkásságának abból az alkalomból, hogy maga a legelső magyar ember a legmagasabb kiüntetéssel méltányolta azokat. Az érdem előtt a szívek megnyíltak és túlaradó szeretettel ünnepelték világi főnket, akinek élete, egész célja az anyaszentegyház szolgálata lett.

Alakulás után a Konvent megválasztotta jegyzőit Kovács J. István, Maklár Károly, Segesdy Ferenc és Tóth Lajos személyökben. megválasztotta a rendes és rendkívüli bíróság és a közös prot. bizottság tagjait, megalakította a különböző bizottságokat az 1931—33. évi ciklusra.

(Folyt. köv.)

KÖNYVISMERTETÉS.

Istennek nagyságos dolgai. Predikációk a kolozsvári református teológiai fakultás 19.9/30. tanévi akadémiai istentiszteleteiről. Kiadják a fakultás tanárai. Kolozsvár, 1930. 80 210 lap.

Magyarországi református egyházunk közvéleménye, sőt magyarságunk egyeteme is, mindig fokozódó figyelemmel fordul Erdély felé, ottani református egyházunkat képviselő vezérférfaink felé. Nem csoda, hiszen ők képviselik legerőteljesebben teológiai tudományban, az egyház építő céljaiban, sőt egész magyar életünk céljainak új értékelésében a változott idők új ideáljait, új életet biztosítani képes követelményeit. Ilyen szellem gyümölcsei e predikációk is, — amelyeket szerzők a kolozsvári theol. fakultás 1929/30. tanévi akadémiai istentiszteleteken mondtak el — amelyek azért a legteljesebb figyelemre érdemesek. A könyv *Makkai Sándor* püspöknek 3, dr. *Kecskeméthy István* theol. professzornak 2 dr. *Tavaszy Sándornak* 6, dr. *Imre Lajosnak* 5, dr. *Gönczy Lajosnak* 8, dr. *Nagy Gézának* 2, *Maksay Albertnek* 6 predikációját tartalmazza.

Az igehirdetésben megnyilatkozó mélyes felelősségérzet az, ami leginkább megragad ennek a könyvnek az olvasása közben. A kötet minden egyes darabjából kiérzik, hogy — amint szerzők az előszóban mondják — *az igehirdetést tartják a legfőbb célnak, amelynek csak szolgáló leánya a teológiai tudomány* s hogy ez a minden emberi erőt meghaladó vakmerőség a Szentlélek csodája nélkül hiábavaló erőlködés. Kristályosan tiszta és alapjában egységes theol. tudományos felfogás és mély hitvilág bontakozik ki e kötet

minden részéből. Ez a lélek és ez a felfogás az, amely a theologiai tudomány és a gyakorlati egyházépítő munka között egyedül képes a harmóniát biztosítani s a komolyság, amellyel szerzők ezt a munkát végzik az, ami a kötetnek minden egyes darabját oly értékesé teszi.

Ámde azért oly mélyes szerzők felelősségérzete az igehirdetésben, mert valóban az Ige hirdetése az. Lehetne itt szólni arról, hogy mennyire alapos exegézis nyomán dolgoztak fel minden egyes textust, hogy mily finom nüanszokig elemezték fel azoknak jelentését, mégis azt tartjuk a legfőbb dolognak, hogy mindenütt az Igében foglalt Kijelentést tárják fel, ami engedelmességre, odaadásra, munkára és szolgálatra ösztönöz.

Akadémiai igehirdetést tartalmazó predikációk ezek nemcsak az Ige világába vetett pillantásuknál fogva, hanem annál a tág horizontnál és egyetemes látásnál fogva is, amellyel korunk szellemének legjellemezőbb megnyilatkozásait szemlélik és állítják azokat az Ige ítélőszéke elé. Ezért praktikusak és a legteljesebb mértékben aktuálisak is azok.

Alig van szó ezekben a predikációkban a kisebbségi sorsban vergődő üldözött egyház és elnyomott magyarság szenvedéseiről, mégis a könyv minden egyes darabja egy mélységből való kiáltás. A szenvedések tüzes kemencéjében, az Ige örök erőforrásában acélosodott lelkek viszik ezekben a predikációkban Isten lesújtó és mégis fel-emelő színe elé az egész egyház és magyarság vergődő lelkét.

És mennyire a tartalomhoz illő a forma! Mindenik predikáció az Ige belső élettörvényére épül fel. Hiányzik e predikációk kidolgozásában minden felesleges frázis, minden szónoki hatásra törő szó. Az egyszerűségben is az Ige természetéhez alkalmazkodók azok.

A könyv megszerezhető Budapesten, a Studium könyvkereskedés (Múzeum-körút 12.) útján.

M. E.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **PDOSzBE közgyűlése.** A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete a minap tartotta ez évi rendes közgyűlését. Panka Károly dr. országgyűlési könyvtárigazgató, elnök a közgyűlést megnyitván, jelentette, hogy a pataki főiskola 400 esztendő fennállásának emlékkünnepé keretében Budapesten rendezendő műsoros estély programjának és időpontjának megállapítása folyamatban van. Az emlékestélyt előkészítő bizottság tagjai Piskóty Ferenc dr. Németh József dr. és Harsányi Zsolt fáradhatatlanul buzgólkodnak az estély sikerének érdekében. Az estélyen k. b. a következők fognak szerepelni: Pécsy Erzsébet énekesnő, Kiss Ferenc a Nemzeti Színház tagja, Áprily Lajos költő, Pálóczy Horváth Zoltán dr. bpesti ügyvéd, Erdőhegyi Ferenc főszolgabíró, Matuska Miklós énekes, Faragó György zongoraművész, Gelei Pásztor Zoltán zeneszerző.

Majd ismertette a választmány jelentését, amely szerint az Egyesület már 1921. óta működik s ez idő alatt több maradandó emléket állított fel magának, így felállította a pataki főiskolában a hősi halált halt pataki diákok két emléktábláját, kiadta a Pataki Diákvilág Anekdotakincse két kötetét, alapítványt létesített Szánthó Gyula dr. jogtanár nevére s kiadta Mitrovics Gyula Kazinczy esztétikai törekvései c. művet. Ezután Dakó István titkár ismertette az 1929—30. évi zárszámadást és az 1931. évi költségvetést, amelyet a közgyűlés változtatás nélkül elfogadott.

— **A P. D. O. Sz-nek szabolcsi köre** nagy-szabású estélyt szándékozik tartani *Nyiregyházán*, a *Sóstó-fürdőben*, f. évi június hó 3-án. A feltűnően gazdag műsorból csak a következőket említjük meg: Dr. *Erdőhegyi L.* főispán, helyi elnök megnyitó beszéde. *Bartha László* esperes előadása a 400 éves főiskoláról. *Komáromi János* író felolvasása. Dr. *Keéky István* ügyvéd melódrámája. *Kazinczy Gábor P. D. O. Sz.* elnökének zárószavai. Ezen kívül értékes zene- és énekszámok, ezek közt a főiskolai Kórusnak is két szereplése.

— **Új zsinati rendes képviselők.** A tiszán-inneni egyházkerületben megválasztották zsinati rendes lelkészi tagul *Kolozsvári Kiss László* debreceni lelkész, egyházkerületi jegyzőt; rendes világi tagul pedig *Kálnoki Bedő Sándor* országgyűlési képviselő, közpészabolcsi egyházmegyei gondnokot.

— **A Magyar Protestánsok Lapja** élére új szerkesztőség került a dr. *Vida Gyula* lemondásával. Főszerkesztő lett: *Harsányi Zsolt*; társszerkesztők: *Kemény Lajos* és *Szabó Imre*. Felelős szerkesztő: *Laurentzy Vilmos* dr. A lap kéthetenként fog megjelenni.

— **A sárospataki gimnáziumban** az elmúlt hét folyamán végezte szokásos évi hivatalos látogatását *Ady Lajos* min. megbízott. A tapasztalatairól beszámoló értekezleten teljes örömmel és meleg elismeréssel nyilatkozott az újabb külső-belső fejlődésről, mert „dologi és szellemi vonatkozásban egyaránt tisztos nívót képvisel a magyar középiskolák között s most már birtokában van azoknak a feltételeknek, melyek segítségével a legelső köze küzdheti fel magát.”

— **A sárospataki gimnázium angol-internátusáról** megjelent a tájékoztató füzet, mely kiállításának izlésességével becsületet szerez a főiskola nyomdájának. A képekkel gazdagon illusztrált tájékoztató pár szavas ismertetést nyújt a város fekvéséről, múltjáról, a várról, a főiskoláról és intézményeiről, végül a gimnáziumról. Ezután tér át részletes ismertetésére az angol-internátusnak, közölve mindazokat, amiknek ismeretére szüksége lehet azoknak a szülőknak, akik gyermekeiket ebben kívánják elhelyezni. A tájékoztatóból a gimn. igazgatóság küldött példányokat minden érdeklődő szülőnek, a tiszáninnyi ref. egyházkerület minden lelkészi hivatalának, országunk összes ref. egyházmegyéi élén álló esperesnek és gondnoknak, minden egyházkerület püspökének és főgondnokának. Az összes ref. középiskoláknak és ref. akadémiák vezetőségének. Ha bárki igényt tart rá és a tájé-

koztatóra szüksége volna, az érdeklődő szülők kívánságára levelező-lapon történő megkeresésre megküldi a gimn. igazgatóság.

— **Dr. Kapi Béla evangélikus és Dr. Ravasz László református püspökök** részvétele már biztosítva van a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti konferenciájára, mely augusztus 20—23 között fog végbemenni Magyarország egyik legjellegzetesebb városában: Kecskeméten. 16 európai mozgalom kap meghívást s az előjelek szerint ezer ifjú részvételre számítanak. A nemzeti konferencia főbb részei a következők: Előadások, miket a két történelmi evangéliumi egyház legkiválóbb lelkesi és világi emberei tartanak, országos atlétikai verseny, fáklyás felvonulás, nyilvános nagygyűlés a vásárnap megszentelése érdekében, melyen az ünnepélyes deklarációt dr. Ravasz László püspök jelenti be, a tanyai központok felkeresése, ünnepélyek keretében, záró Úrvacsora-osztás. A konferencián a következő előadások hangzanak el: Az ifjúság válsága, A magyar keresztyénség az írás mérlegén, Vörös próféták, Fekete Evangélium, Bizonyágtétel a hatalmas Megváltóról, Modern tanítványok, Legyen meg a Te akaratod magyar földön, Fiatalon a Krisztusé. A konferencia részvételi díja mindössze 12 pengő lesz. Nagyon fontosnak tartjuk azt, hogy minden egyház küldjön képviselőt a nemzeti konferenciára, hogy az ifjúsági munkával közelebbről megismerkedjenek.

— **Konventi bizottsági ülések.** A *külső bizottság* április 14-én d. e. 1/2 12 órakor tartott ülésén dr. Lencz Géza debreceni egyetemi tanár ismertette a Hit és Szervezet lausannei világkonferenciája által megteremtett helyzetet. — A *Parochialis Könyvtár-bizottság* ápr. 14-én d. u. 5 órakor tartott ülésén Budai G. előadó jelentést tett a P. Könyvtár számára készülő munkákról: dr. Kovács J. Istvánnak a szociális kérdéstről írt munkája két hónap múlva bírálat alá kerül; előkészületben vannak a következő művek: a Filozofia történet II. kötete dr. Bartók György szegedi egyetemi tanártól, Ó-szövetségi bevezetés dr. Kállay Kálmán debreceni egy. tanártól, Vallástörténet dr. Varga Zsigmond debreceni egy. tanártól, Apologetika lic Rácz Kálmán pápai gimn. tanártól; kívánatosnak tartja a bizottság egy Zwingli-életrajz írását is tekintettel Zwingli—Bullinger magyarországi hatására. A Theol. Lexikont illetőleg jelenti, hogy dr. Antal G. püspök, a szerkesztőbizottság elnöke, a Lexikon részletes tervét elkészítette, 50 kiváló prot. tudóst munkatársnak fölkért és megnyert, őszre elkészül a címszók összegyűjtése s ha ez megszűnik, megindul a Lexikon írása.

— **A magyarországi két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyek tárgyalására kiküldött bizottság** f. hó 17-én ülést tartott, amelynek főtárgya az egyházi tisztviselők nehéz anyagi helyzetének orvoslása kérdése volt.

— **A Protestáns Sajtószövetség** beolvadt a Bethlen Gábor-szövetségbe. Örvendetes jele ez a protestáns egyházakon belől az egységre törekvésnek.

— **Az államsegély kérdésének rendezése az erdélyi egyházkerület** egyik legégetőbb és legtöbb aggodalmat keltő kérdése. Megírtuk régebben lapunkban, hogy a román állam más felekezetével nem arányos államsegély csökkentéssel a református egyház államsegélyét 30%-al akarja csökkenteni. *Makkai Sándor* püspöknek hathatós akciójára ez a veszély elhárult s az összes egyházi tisztviselők az állami tisztviselőkéhez hasonló fizetés csökkentésben, átlagosan 18%-osban fognak megrovatni. Ámde kimondatott a kisebbségi egyházakra az a köteleztetés, hogy a költségvetés 11%-ig állásbeszűntetéseket eszközöljenek, ami azt jelentené, hogy minden tizedik egyházi tisztviselő elveszítene kongruáját. Az erdélyi egyházkerület vezetősége azon fáradozik most, hogy ezt a sérelmes intézkedést megváltoztassa.

— **A felvidéki reformátusok** konventje március 18-án tartotta rendes gyűlését Kassán.

— **A sárospataki református tanítóképző-intézetben** az 1931/32 tanévre az I. osztályba 36 kifogástalan viseletű, jó tanuló vétetik fel. Az intézettel kapcsolatos internátusban lesz *ingyenes*, aki a teljes ellátásért (ételmezés, lakás, fűtés világítás, mosás) semmit sem fizet, *háromnegyedsegélyes*, aki havi 10 P-t, *félsegélyes*, aki havi 20 P-t, *negyedsegélyes*, aki havi 30 P-t és *telyesfizető*, aki havi 40 P-t fizet. *Folyamodni május 31-ig lehet.* Az érdeklődőknek a felvétel módzatairól felvilágosítást nyújt az intézet igazgatósága.

— **Pünkösdi tanulmányút Bécsbe.** A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek szövetsége ötnapos tanulmányutat rendez Bécsbe. A tanulmányúton résztvehetnek lapunk olvasói, férfiak és nők 16 évtől fölfele. Részvételi díj 38 pengő, mely összegben szállás, étkezés (napi háromszori) útiköltség, Budapesttől—Budapestig és rendezési költség. A tanulmányút május 22-én pénteken indul Budapestről s visszaérkezik ugyanoda május 26-án kedden este. A résztvevők látni fogják Bécs minden nevezetességét, így a sok magyar vonatkozásban gazdag muzeumokat. Schönbrunn, Kapuzinus síroltot, stb. Résztvesznek pünkösdi magyar nyelvű Isteniszteleteken is. Jelentkezni lehet május 10-ig Budapest VIII. Horánszky-utca 26. I. 9. KIE szövetség címen. 10 pengő előleg s a magyar útlevél beküldésével. A fentmaradó 28 pengő az induláskor fizetendő.

— **Helyreigazítás.** Lapunk 15-ik számában „Az új nyugdíj-törvényjavaslat” c. cikkben ez a mondat: „Egyházmegyéim, a felsőborsodi... a lelkészek évi járulékanak 4%-ra való felemelését javasolta, míg az egyházak évi hozzájárulásának változatlanul hagyását indítványozta” — úgy helyesbitendő, hogy „a lelkészek évi járulékanak változatlanul hagyását javasolta, míg az egyházak évi hozzájárulásának legfeljebb 4%-ra emelését indítványozta.”

Szerkesztői üzenetek.

F. I. M—c. Becess cikket köszönjük. Közelebbről hozzuk. — **Dr. P. I. O—d.** Értékes cikkére rövidesen sort kerítünk.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	Főmunkatársak:		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Farkas István*: Takarékoság és segítés. *J. K.*: Az egyetemes konvent ülése. (Vége köv.) — *T. M.*: A mezőkövesdi járási Kálvin-Szövetség gyűlése. — Gyülekezeti élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Takarékoság és segítés.

Egy régi elgondolásomat hozom ez iráskámmal a nyilvánosság elé. Beszéltem én már erről e lap hasábjain is, másutt is. Ujabbban, egy az én egyházmegyéből más egyházmegyébe került lelkész testvérem keresett fel írásával, hogy próbáljam most, ezekben a nagyon nehéz s egymás segítésére — még jobban mint máskor — ráutalt időkben, a bajba jutott lelkész testvéreken segíteni. Mindnyájan tudjuk, hogy a közeli hetekben a Konvent által a kerületeknek kölcsön adott néhány ezer pengő kihelyezett tőkeösszegre igen sokan jelentkeztek lelkész testvéreink. Bizony, a legelőbben nem a maximálisan 300 pengőben megállapított kölcsönt kérték, hanem annál nagyobb összegeket. A rendelkezésre álló pénz immáron mind ki lett helyezve. Sokan csak zörgettek, de nem nyitattott meg, mert nem volt miből adnunk.

Én úgy ítélem meg mai helyzetünket, hogy a lelkészlakokban állandó szállást talált a hónapok gondja. Kölcsön nélkül nem képes közülnk csak nagyon kevés lelkész testvérünk háza népéről gondot viselni. Akinek nincsen vagyona, az a bankoktól még 200—300 pengőt sem tud kölcsön gyanánt megszerezni. Ha van vagyunkája, akkor meg mindjárt rátáblázzák a kicsi kölcsönt is. Mert a tőke nem érzékenykedik a nyomorúság felett. Nincs szíve! A hirteleni segélyezésnek egy igen szépen és könnyen megoldható módját ajánlom hát a közös megbeszélésre. Akarjuk őszintén s akkor ennek menni kell! Az a baj minálunk, hogy sok nagy dolgunkat éppen azért nem tudjuk dülőre vinni, mert a kivitele egy-egy ügynek nagyon egyszerű.

Ha 220 lelkészt veszek számításba egyházközületünkben, akkor havonként minden lelkész által pontosan a hónapok első hetében befizetett havi 5 pengőből havonként 1100 pengő gyűlne be, mondjuk az egyházközületi pénztárba. Tehát már az első hónapban tudunk 5—6 sürgős kölcsönt kereső lelkészen segíteni. A másik hónapban szintén 5—6 kölcsönt kérőn segíthetünk. Egy év leforgása alatt 50—60 embert menthetek ki a bankok körmei közül.

Tíz esztendő alatt olyan forgalom lehetne a közös pénztár nyitásával, hogy minden lelkész testvérünket kiemelhetnénk elesettségéből.

A segítésnek ez a módja mindnyájunkra nézve egy kis vagyunka gyűjtésre való alkalom is. Ha minden lelkész elküldi a havi 5 pengőjét, akkor évenként 60 pengőt takarít meg, mint gyűjtött tőkét. Nem nagy ez az összeg, de 10 év alatt kamatokkal 650 pengőt jelent. 20 év alatt eléggé tekintélyes összeg ahhoz, hogy a sok nyomorúság útjára induló lelkészözvegynek adjunk a kezébe valamit.

Úgy gondolom, hogy minden lelkész, aki más egyházközületbe távozik, vagy aki meghal, vagy aki nyugdíjba megy, az általa befizetett összeget megkapja ő maga, ha életben van, vagy örökösei, ha a lelkész meghal. Ez a kényszerű takarékoság 30—40 évi lelkészkedés után nem megvetendő összeget jelentene!

A kölcsöntőke kezelése egészen egyszerűen megvalósítható. Csak rajtunk a lelkészek áll, hogy pontosak leszünk. Ha minden lelkész a hó első napjaiban beküldi a kerületi pénztárba az ő 5 pengőjét, az erre célra kijelölt Bizottság tárgyalás alá veszi a beérkezett kérvényeket és a kérelmező méltánylást inkább érdemlő bejelentése alapján adja a segítséget annak, aki az evangéliumi üzenet szerint: *a segítésre inkább reászorult!* Egy pár év múlva, hiszem, hogy olyan forgalom lenne a segélypénztárnál, hogy minden kérvényező gyors megsegítése feltétlenül lehetővé válik.

Mindenesetre tisztában kell lennünk arra nézve is, hogy a begyűlt összeg miképpen kamatoztatnék. Egyszerű a dolog. A mindenkori bankkamatláb, — a betéti kamatláb mellett gyümölcsözne a mi pénzünk. Mindenki megkapja tehát azt a betéti kamatot, amit kapna a bankba elhelyezendő pénze után. A kölcsönnevő örömmel fizetné meg azt a kamatot, amit a betéti kamatlábhöz hozzáadva, pósta és egyéb költségek fedezetére szolgálva, még egy százalékot fizetve szednénk be tőlük. A befizetett kamatok a közös befizetések javára iratnának s mint szintén kiosztásra kerülő összegek, a betéti tőkét növelnék. Ismétlem,

a kezelés nem jelentene nagy munkát. Nem kellene fizetéses hivatalnokot alkalmazni erre a célra. Kerületi pénztárosunk, esetleg általunk a hónap első napjaira kiegészítő gyanánt adott segédlelkésszel, vagy amíg élek, én magam is, ingyen el tudjuk végezni a segélyezésekkel járó összes dolgokat.

Segíts magadon s az Isten is megsegít! Régi bevált igazság ez. Próbáljunk már egyszer a magunk erejéből, vállat vállhoz vetve, megélni is és segíteni is egymáson. Nyissuk ki már egyszer a mi nagy élheteretlenségünk miatt bevakult szemünket tiszta látásra! Nagyon természetesen, az ilyen megmozdulások keresztülviteléhez nem csak ígéretések kellene. Emberek kellene, akik betartják szavukat. Lelkészek kellene, akik a havi pontos befizetésekkel megmutatják valahára, hogy takarékossággal és segíteniakarással magunk is segítünk, házunk népéről is gondoskodunk és ami fő, a magunk erejéből esetleg az uzsorások kezéből mentjük meg a sok nyomorúság között élő testvéreket.

Kérem lelkész testvéreimet e fontos ügyről való beszélgetések megindítására. S ha jó a gondolat, akkor hozzá kell kezdeni minél előbb! Mi rendelkezésre állunk!*

Farkas István.

* A szív tervezetének mondanánk a Farkas István javaslatát. A szív jó tanácsadó. Hallgassunk rá. Próbáljuk meg a tanácsát megvalósítani. Ne térjünk napirendre felette azért, mert nehézségek lesznek. Kérjük a hozzászólásokat! Az eszme kitűnő. A gyakorlati kivitelten fordul meg. Ehhez majd mi is hozzászólunk. *Felelős szerkesztő.*

Az egyetemes Konvent ülése.

(Folytatás.)

Gazdag és bő, 385 pontból álló tárgysorozatot állított össze a konventi iroda nagy körültekintéssel és gondossággal. Az egyre szaporodó ügyeket a harmadik ülésnapon is csak úgy lehetett letárgyalni, hogy a múlt évi konventi határozat értelmében a konventi iroda az egyes bizottságok jelentéseit a közjogi és közigazgatási bizottságok jelentéseinek kivételével a konventi tagoknak előzetesen megküldte és így azoknak módjuk és alkalmuk volt a gyűlési tárgyak előzetes beható megismerésére, ami a tárgyalást módfelett megkönnyítette. E cél érdekében dr. Antal Géza dunántúli püspök javaslatára a Konvent elhatározta, hogy jövőben a közjogi és közigazgatási bizottságok is oly időben tartsák üléseiket, hogy jelentéseiket a konventi ülés előtt idejében ki lehessen nyomtatni és szétosztani.

A liturgiaügyi bizottság előterjesztéseit egyetemes Konvent dr. Ravasz László püspök előadásában tudomásul vette, az „Istentiszteleti Rendtartás” készítésénél közreműködött bizottsági tagoknak, mindenképp felett magának a munkából oroslánrészét kivett előadónak köszönetet nyilvánított.

Ugyancsak a bizottság javaslatára az egyházi világbéke vasárnapjának megtartását advent második vasárnapjára elhatározta, amikor az igehirdetők alkalmas lekciokat válasszanak és a második imádságban a világ békességéért és igazságos békéért könyörögjenek.

A paróchiális könyvtárbizottság előadójának, dr. Budai Gergelynek az előterjesztéséből örömmel értesült egyetemes Konvent a Paróchiális Könyvtár számára készülő mindazon művekről, melyekről megelőző számunk hirrovatában már részletesen megemlékeztünk. A bizottság ama jelentése, hogy a Bethlen Gábort ismertető népszerű füzetet a Bethlen G. irodalmi és nyomdai r.-t. fogja kiadni és arcképét is sokszorosítani, tudomásul vétetett.

A missziói bizottság ügyeinek előterjesztését a megjelenésben akadályozott dr. Enyedy Andor missziói előadó helyett dr. Kovács J. István tette meg. A Konvent általában megnyugvással s a fejlődő missziói munka feletti örömmel fogadta el a különböző jelentéseket, melyek az egyházkerületek, középiskolák és egyesületek 1930. évi működéséről számoltak be, az egyházkerületek sokféle felterjesztését részint tudomásul vette, részint érdemben elintézte; Dr. Százi Bélánét az Internationaler Verband für Innere Mission und Diakonie női választmányába delegálta és az egyesület tagsági díjába 100 márkát megszavazott. A missziói szabályrendelet 31. és 58. §-ai azzal a módosítással fogadtattak el, hogy takarékossági szempontból úgy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi missziói bizottságok taglétszáma erősen redukáltassék; a 79. §. tárgyalásánál pedig félreértések elkerülése végett hangsúlyoztatott, hogy: Az egyetemes Konvent missziói célra egyháztagok terhére külön adót, vagy járulékot nem vehet ki.

J. K.

(Folyt. köv.)

A Mezőkövesdi Járási Kálvin-Szövetség gyűlése.

A Mezőkövesdi Járási Kálvin-Szövetség évi közgyűlése ápr. 12-én d. u. zajlott le Mezőkövesden Pósa Péter e. ker. tanácsbíró s Fazekas János járásbírósi elnök, elnökléte mellett, vitéz Sáfrán Géza orsz. szervező biz. elnök, a m. kövesdi és a járási ref. intelligencia és a gyülekezeti K. Sz. ek nagyszámú kiküldötteinek részvételével. Szorongásig megtelt teremben zendült fel Várady Pál b. geszti lelkész ajkán a szárnyaló imádság s alkalmi beszéd, majd utána Fazekas János vil. elnök összerendelt és szeretettel hirdető nagyhatású elnöki megnyitója. Várady Pál jegyző előterjesztése nyomán az előző évi jegyzőkönyv került hitelesítésre, majd Takács Mihály titkár terjeszté elő részletes titkári beszámolóját az 1930. évről. Titkári jelentésében kiemeli, hogy a Járási Szövetség életében lassú, de határozott és fokozatos fejlődés tapasztalható. Különösen örvendetes a járás gyülekezeteiben az ifjúsági munka föllendülése. Az elmúlt évi jelentés szerint még csak Egerlövön és Cserépfaluban működött Ifjúsági-, illetve Leányegyesület: míg az elmúlt télen egymásután alakult Borsodgeszten Leányegyesület, vezetni lelkész neje: Várady Pálné, Sályban Leányegyesület, vezetni lelkész felügyelete mellett leánykaja: Szakács Gizike; Mezőkeresztesen a nagybuzgóságú s. lelkész Kigyóssy Dezső munkálkodása nyomán szinte egyidejűleg alakult: vasárnapi iskola (vezetik: Kigyóssy Dezső, Ka-

szonyi Ilonka, Román Magda és Szabó László tanítók), Ifj. Egyesület (vezeti s.-lelkész), Leányegyesület (vezeti: Kaszonyi Ilonka), amelyek saját hatáskörükben is programjukba vették a szegénygondozást. Végül Felsőábrányban alakult egyidejűleg Ifjúsági és Leányegyesület lelkész s részben Németh Ilonka vezetése mellett. Mezőkövesden Zsóri Lajosné elnökle mellett, vasárnapi iskola Noszvaj és M.-kövesd kivételével (utóbbi helyen is alakulóban) minden gyülekezetben van. A járás 12 gyülekezetének lélekszáma 12.604, úrvacsorával élt 13.403, a Kálvin-Szövetség tagjainak száma 468, a 2 év előtti tagszámnál 71-el több. Legtöbb vallásos estét tartottak (18—20) Vattán, M.-keresztesen, T.-valkon; szinelőadást tartottak Borsodgeszten, M.-keresztesen, M.-kövesden és Sályban, míg karácsonyfa-ünnepély szegények és szegény gyermekek felruházásával Egerlövő és T.-valk kivételével minden helyen tartottak. Szegény iskolás gyermekek ingyen könyvet és ruhát kaptak 391 P, illetőleg 789 P értékben: Bükkzsércen, Cserépfalun, Egerlövőn, F.-ábrányban, M.-keresztesen, Sályban, T.-darócon. Szegénygondozás Noszvaj, T.-valk és Vatta kivételével mindenütt folyik, utóbbi 2 helyen a jelentés szerint nincs gondozásra szoruló szegény. Szegények segítése részint természetbeni ellátás (Bükkzsérc: lelkész neje, F.-ábrány), sorozati, részint pénz, ruha, tüzelő segítség. Ezenfelül a járás 6 gyülekezete (többi nem jelenti) a községi segélyakcióhoz 1170 P értékű adománnyal járult. Kiemelendő Molnár Gyula bükkzsérci lelkész buzgólkodása, amellyel egy szegénynek a Stefánia Szövetség útján havi 11 pengőt utaltat ki, 2 árva gyermeket az Orsz. Gyermekekmenhelyen helyeztet el s 120 szegény hívének erdővágási munkát szerzett. A járás gyülekezeteiben 1000 pengőn felüli perselypénz mellett 4690 P volt az összes adakozások értéke, nem számítva ide a sályi gyülekezet által öntetett 2 harang értékét. Jelentősebb adományokat tettek: B.-geszten néhai Bartus József 200 P, Bükkzsércen: Patay Gyula orsz.-gyül. képviselő 100 P, a hívek úrasztali terítőt vettek 217 pengő értékben, Neményi Ferenc, Cserépfaluban orgonára adtak: Énekkar, Fogy. Szöv. 50—50 P, Fataársaság 200 P, Felsőábrányban: Németh József főgondnok 100 P, T. darócon: Br. Bottlik István és Halassy József r. kath. vall. földbirtokos szegénygondozásra 100—100 P. Némi hanyatlást csak az iratterjesztés mutat. Mezőkövesden és T.-darócon a Téli Ujságot nem ismerik. A körzeti gyűlések B.-geszten, T.-valkon és Noszvajon tartattak előző ősszel; előző 2 helyen lelkész, illetőleg a helyi K. Sz. vendégei voltak az idegen kiküldöttek. Pósa Péter egyh. elnök 2 körzetben, Szakács Pál 3 körzetben vett részt, min. előadó.

A titkári jelentés után 3 nagyértékű előadásban gyönyörködött a közönség. Pósa Péter elnök: *a Kálvin Szöv. és a világi elem*, Szakács Pál: *Vallásosság és felekezetiesség*, Mizser Lajos cserépfalui k.-tanító: *A K. Sz. és az ifjúsági munka* címen tartott nagy elismeréssel fogadott előadást. Juhász Marika és egy másik polg. iskolai lánya, valamint egy cserépfalui ifj. egyesületi tag szép szavatai élénkítették az előadásokat, míg a szé-

pen fejlődő Mezőkövesdi Ref. Vegyeskar két szép énekszámval emelte az ünnepség bensőségét. Tóth Kálmán pénztárnok jelentése után titkár indítványára kimondotta a gyűlés, hogy az őszi körzeti gyűlések előadásainak tárgya a köv. 3 előadás legyen: 1. Szociáldemokrácia, vagy keresztyénség? 2. Kálvin Szövetség és Ref. Védőszövetség. 3. A lelkipásztor, tanító és presbiter felelőssége. (Ajánljuk e nagyfontosságú és aktuális témákat minden lelkészi kör figyelmébe!) Körzeti gyűlés helyeül: Sály, Egerlövő és Bükkzsérc jelöltettek ki. Szombathy László hitoktató-lelkész bensőséges imája s a Hymnusz zárták be a főemelő összejevetelt.

T. M.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Népművelési előadások Bőcsön. A mai válságos időkben kedvező alkalmat nyújtanak lelkipásztorainknak a hívekkel való foglalkozásra az országosan megindult népművelési előadások, amelyek az ismeretközlés mellett népünk lelki életének vezetése s bibliai szellemben való építése kellő mértékben érvényesíthető. Ezekre tekintettel egyházunknak eminens érdeke, hogy lelkipásztor testvéreink e megmozdulásokban egyenesen az irányítás munkáját vállalják. Szép példát statnál e téren a *bőcsi* gyülekezet, ahol négy esztendő leforgása alatt immár a 100 ik népművelési előadást tartották. A népművelési esték jellegét mindenkor a bibliamagyarzatok szabták meg, kifejezésre juttatván ezzel azt, hogy az emberi tudásnak, előrehaladásnak, ismeretek átvételének csak akkor van értelme és értéke, ha azokkal Isten dicsőségét szolgáljuk. Az előadások, szavalatok és énekszámok a vallásos érzések táplálása mellett a hazaszeretet istápolói is voltak. Az utolsó népművelési estély a vármegyei tisztviselők: Maklár Dezső főszolgabíró, Osváth Lajos miniszteri főtanácsos és Sáfrány István vármegyei népművelési titkár megjelenése és előadásaik által a *bőcsi* gyülekezet ünnepévé lett. A népművelési titkár, előadásában a *Világ válság és a magyar válság* okainak feltárása, továbbá Maklár Dezső főszolgabíró lelkesítő szavai az ünnepélynek s a népművelési előadásoknak is méltó befejezést adtak. Hisszük, hogy a lelkipásztor és hű munkatársának, a gyülekezet tanítójának verejtékezése és fáradozása közben elhittett magvak egykor gyümölcsöt fognak teremni az örök Isten dicsőségére!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Id. Szigethy Ferenc. Istenhez költözött ápr. hó 15-én egyik nyugalmazott tanítótestvérünk, *Szigethy Ferenc* életének 68-ik évében Miskolcon. Az elköltözött a felsőborsodi tanítói karnak volt egyik legkiválóbb tagja s főleg Sajóvamosban, ahol 24 évig működött, szerzett feledhetetlen érdemeket. Életében és jellemében a magyar református tanítónak gyönyörű vonásai inkarnálódtak, ennek a mi kis falvainkban

hittel, töretlen munkakedvvel és derűs komolysággal küzdő hősnek. Egyéniségének képét poéta fia, ifj. Szigethy Ferenc sajozsentspéteri lelkész rajzolta meg irodalmunknak is egyik pompás alkotásában (*Az én apám*). Szébb sorokat nem lehetne a távozásról írni, mint a fia írta:

„Emberalakját úgy formálta Isten,
Ahogy az erdőn kint egy szállát formál:
Erősnek, nagyoknak, sugáregyenesnek,
Mit hev és hideg egyformán edzett meg...

Az élete egy iskolában telt el,
Az iskolát úgy nem szerette senki!“

Legyen áldott emlékezetük!

Lánczy József.

Lapunk zártakor vesszük a fájó gyász hírt, hogy a kislánci *Lánczy József* csarodai ref. lelkész, a beregi ref. egyházmegye esperese, zsinati képviselő stb., életének 68-ik, boldog házasságának 39-ik, lelkészségének 42-ik évében ápr. 22-én d. e. félkettőkor váratlanul visszaadta lelkét Teremtőjének. Főiskolánknak lobogó lelkesedésű, hű fia volt, bár felsőbb tanulmányainak egy részét nem itt végezte. Meleg lelke barátainak és tisztelőinek egész seregét nyerte meg, akik szeretetükkel vették körül s emelték egyházi vezető állásba, melyet a magyar család fő szeretetteljes lelkével s sokakra kiterjedő atyai gonddal töltött be. Áldáskívánással bucsuzunk tőle.

— **Közös Prot. bizottsági ülés.** A két protésans egyházat közösen érdeklő ügyeket intéző bizottság f. évi április hó 17-én d. u. 4 órától fogva tartotta ülését a ref. egyetemes Konvent budapesti székházában dr. Kapy Béla ev. püspök és Dókus Ernő ref. főgondnok elnöklése alatt.

Rásó Gyula egyetemes ügyész javaslatára a bizottság elhatározta, hogy az 1848. XX. tc. valóságos végrehajtásának mérve és módja tekintetében teendő felterjesztéshez szolgáló kérdőív-tervezet sokszorosították, elküldessék a püspököknek, akik aztán kellő előkészítés után szétküldik egyházközségeiknek. Állást foglalt a lelkészi korpótlék teljes összegben való folyósítása, az önálló állami hitoktatók díjazása kérdésében, sérelmezve, hogy azok a X. fiz. oszt. 3. fokozatába vannak, holott, mint főiskolai képesítést nyert egyének a IX. fiz. oszt. 3. fokozatába irányoztattak elő. Kéri a haszonbérbeadók érdekében is a boletta igazságos és méltányos rendezését.

A vegyes házasságoknak rendszeres ágyasági minősítése és az abból származott gyermekek törvénytelen névelése ügyében felirattal fordul a m. kir. kormányhoz, hogy ezeket a sérelmeket, melyek sérelmei nemcsak a prot. egyháznak, hanem a magyar államnak is, torolja meg, mivel ezek a magyar állam tételes törvényeivel ellenkeznek.

Az önkormányzati testületek háztartásának rendezéséről szóló törvénytervezetet, mind annak tartalma miatt, mind pedig azért, mert abban megkérdőjeletésünk nélkül kívánnak rólunk intézkedni, erősen sérelmezte s ez irányban is lesz a m. kir. kormányhoz felterjesztése.

Egyéb irányban is folytak komoly megbeszélések, amelyek közvetlen közletről érintik egyházi életünket.

— **Apponyi Albert beszéde Tisza Istvánról,** amelyet ápr. 22-én Budapesten a Tisza István Társaskörben mondott hatalmas szellemi megnyilatkozás volt. A beszéd befejezésében Apponyi ezeket mondotta: „*A történelem, a nagy ítélőszék előtt teszek róla tanúvallomást. Ez az ember tisztalelkű, erős és igaz magyar volt.*“

— **A gömörternai ref. egyházmegye** 1931. ápr. 29-én Putnokon tartja tavaszi közgyűlését. Ápr. 28-án lelkészi értekezlet lesz a következő aktuális tárgyak felett: 1. Missziói törvénytervezet. Előadók: Dr. Páhy J. és Németh K. 2. Lelk. nyugdíjintézet törvénytervezet: Ablonczy L. 3. Belkörüli tűzbiztosítás: Egerházy L., Berey F. és Doktor D. 4. Egyházi adózási törvénytervezet: Hubay K. és Király J. 5. Közalapi törvénytervezet: Simon E. és Nehéz I. 6. Kivesző liturgiai szokások: Fodor Gy. 7. Ref. Védőszövetség: Doktor D. és Cseh I. 8. A Sárospataki Ref. Lapok hírszolgálat: Lövey D. (különösen hálásak vagyunk ennek a tárgynak a felvetéséért! Szerk.) 9. Bethlen Gábor igazi jelme: Dózsa J. és Szabó L.

— **Meghívás.** Az agárdi gyülekezet új lelkészeül *Nemcsik Endre* sátoraljaiúj helyi segédlelkészt hívta meg. Az Úr kegyelme áldja meg az ifjú pásztor munkáját!

— **Emlékbeszédek.** Főiskolánk ápr. 26-án d. e. 11 órakor emlékbeszéd tartásával újítja meg b. e. Dr. Csiky Kálmán és Zelles Lajos főiskolai tanárok emlékezetét.

— **A magyarországi ref. egyház missziói szabályrendelete** az egyetemes konvent 142/1931. sz. határozatával megállapított szövegben megjelent. A szabályrendelet az országos zsinat elé terjesztetik. Megjelenését várva vártuk.

— **Szabolcska Mihály emlékünnepelet** rendez. ápr. hó 26-án este a *Zeneművészeti* főiskola nagytermében a Szarvasi Öreg diákok szövetsége.

— **Az amerikai protestánsok** missziói célokra az 1931-ik évre 4.224.000 dollárt irányoztak elő. Ebből 189.000 dollár az egyházkerületek adománya; a többi egyéb bevételekből (kegyes adományok) fedezik. A költségvetésben legnagyobb tétel a *Tokyo-i* kórház számára, ismeretlen adakozóktól 250.000 dollár. Ezt követi a négerek közt végzendő missziói munka költségeire egy 30.000 dolláros összeg.

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodiak figyelmébe! Hivatalos tisztelettel közlöm, hogy folyó évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk *1931. május 28-án* (csütörtök) fog megtartani, Miskolcon a ref. leánygimnázium tornaterem helyiségében, melyre a közgyűlés alkotó tagjait az Elnökség ezennel meghívja. *Kezdeté d. e. 1/29 (félkilenc) órakor.* Beadványokat bezárólag május 15-ig fogadok el. Atyafiságos szeretettel Sajóbabony, 1931. április 22. *Elek József* felsőborsodi esperes.

Szerkesztői üzenetek.

M. E. N.-k. Szívesen szölok az ügyben. Azonban a lehető leggyorsabban és legpontosabban le kell alakítást járni. Úgy akadályos nem lesz.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. Szathmáry Lajos: Komáromi János. — J. K.: Az egyetemes konvent ülése. (Vége.) — Nádházy Bertalan: A diósgyőri diakonusok és diakonisszák. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerk. üzenetek.

Komáromi János.

Személy szerint a szeretet, tárgyilagosan pedig a sokrabeccsülés diktálja sorainkat, mikor a pataki kisdíakból háborúverte korunk tipikus írójává nőtt Komáromi Jánost méltatjuk. A pataki gimnázium önképzőkörében kezdte meg huszonöt éve a tollforgatást, tehát szinte *vérszerinti közösségben* van velünk. A Hegyalja, a tót lapály emberei, hegy-sziluettei, levegője az a milió, amelyben a hősei az élettel küzködnek, vagy ahová mindig visszagondolnak, ha máshová veti is őket a sors, tehát *otthon* vagyunk a könyveiben. Csendes, vidéki kisembereknek a háborúban tengelyestől meglódukt életét vetíti elének, tehát *aktuális*. Szomorkás, humoros a hangulata, mint amilyen az élet irányításától távolesett, passzív hősei körül egyedül lenghet. De ez a passzivitás meg nem török, a körülöttük korhadó és recsegő nagy élet a csigamódra magukbahúzódo lelkeket meg nem ölheti. Ez a multba fogódo bizonyosság predestinációs hitűket táplálja, tehát Komáromi János műve *örök értékekkel* sáfárkodik.

Komáromival szemben ki nem mondott, de lappangó *vád*, hogy a fantáziája nem merészrópítű, nem bűvöl el változatos mesékkel, önmagát ismétli, stereotíp alakok botlanak lépten-nyomon élénkbe stb. Paradoxonnak látszik, de úgy van, hogy *éppen ebben* áll értékesége. Ma az irodalom fogalma t. i. megváltozott. Ma már tudjuk, hogy az író nem szórakoztatni akar, nem csak a ráérő időnkre tart számot. A mai író (s a mindenkor nagy író) művet verejtékez, mert a rá és ránk zuhogó élet *fáj* neki. Aki ezt a fájdalmat tagadja, vagy ez nem érdekli s így másról, kellemesebb témáról akar beszélni, az *luxust* üz. Aki fájdalomában narkotiumokhoz, a véresen mély sebekre ideiglenes flastromot ragasztó modern ponyvához fordul, az frivol módon önmagát csalja meg. Viszont: aki szembefordul az élettel, a bajok gyökereit nézi, *rátapint a fájó pontra*, az már félig segített is. *Az írásnak tehát, mint a sikolynak, nem nemes célja van, hanem fájó oka: az élet sebeinek magunkon érzése.* Hogy pedig Komáromi

János érzi az életet, mindenki tapasztalhatja a *plaszticitásán*. S ha ez az ő feltűntette élet révedző, bizonytalanul csapódónak látszik, abban nem ő, hanem a mai élet a hibás. De hiszen a próféta is csak ennyi utasítást kapott: *Ird meg, amiket láttál.*

S Komáromi csak azt írja, amit látott. Elindul zempléni kis falujából egy gyermek. Körülötte a halálosan fojtogató élet markában önmagukkal emésztődő, tengődő kozák szekerek. (*Hé kozákok!*) A pataki iskolában, legációkban kezd nyiladozni a szeme, rácsodálkozik a nagyok életére (*Pataki diákok, Régi ház az országútnal*); beleéli magát a kuruc harcok e fészkeinek romantikájába (*Esze Tamás, a mezitlábosok ezredese*); majd elszakadva a Bodrog mellől, éli a pesti jogász szokásos életét (*Ósdiák*). Gyermekkorától kíséri egy leányarc sziluettje s a könnyesen bonyolódó szerelem finom pókhálóját egyszerre szertezilálja a háború (*Régi szerető, Zúg a fenyves*). S míg a pajtások künn a tűzben szakadatlanul hullanak elfele (*Mit búsulsz, kenyeres?*), itthon tehetetlen leánylelkek vergődnek utánuk (*Hat vőlegény*). A kisember számára céltalannak látszó öldöklésből ki-ki ott „lóg,“ ahol tud (*Cs. és kir. szép napok*) s a zivatár után tollászkodó megmaradtaknak újból kell kezdeniök mindent s révedezve, alig reménykedve, önmagukat nem találva, alig ismernek egymásra az összetartozók (*Az idegen leány, Az elvált feleség*). De a vihar elültével a megmaradt csapzott ember újra rügyet hajt s a fiakban, azok lelke kibontakozásában gyönyörködve keresi a maga elpocsékolódott életének értelmét. (*Nagy leány, kis legény*).

Máig ez Komáromi oeuvre-ének *vázlata*. S ha nem régi irodalom-értékelési sémákat akarunk ráhúzni erre a munkásságra, hanem a legutóbbi harminc évnek az író szemének prizmáján áttüköröződő képét keressük ezekben a könyvekben, meg kell vallanunk, hogy ez a magunk élete; nem marad esztétikai hiányérzetünk, mert ennek a kor-nak a problémáira, ha kecseregny nem akarunk, Komáromi válaszai megoldást nyújtanak. Ez a harminc év nem ad fejlődő, kerek, vágányokon

haladó sorsokat; Komáromi sem komponálhat, mert nem lenne meg a belső igazsága. Az élet ma a kisémbereknek csak napról-napra dőcög, a ráfigyelőnek csak egyes figurák, esetleges jelenetek adódnak. Nem magasba ívelő, vagy legalább magasból zuhanó az ember sorsa, hanem földhözvert támolygás, céltalan zsákútca. Ez magyarázza Komáromi anekdotázó, lazán fűző mesevezetését. Aki ma komponál, az légvárat épít; aki csak mulattat, klaun Útvesztőben tévelygünk, minden sarok ismerős s mindenik mögül ugyanazok a szerencsétlen ágrulszakadtak bukkannak elénk, akikkel összezárt az életünk (*Vidrócky, Kocák* stb.).

Természetesen lehet a ma búcsúzó emberöltőt más szemüveggel is nézni, lehet belőle más mondanivalókat is tollhegyre szedni. De, hogy ezek a mondanivalók *így is* elmondandók voltak, ki sem vonhatja kétségbe. Az élet kerek Színpadát Komáromi *erről az oldalról* nézte, amelyikről ilyen színekre bontódott fel az emberi színjáték. Ki tudja, hátha Komáromi János látott be a sors maszkja mögé? . . .

Szathmáry Lajos.

Az egyetemes Konvent ülése.

(Folytatás és vége.)

Dr. Benedek Zsolt a közalapi és nyugdíjbizottság javaslatait terjesztette elő. Utóbbiakról a bizottsági ülésről annak idején közreadott tudósításunkban részletesen megemlékeztünk. A közalapi jelentésnek is szembetűnő oldala a tetemes hátrálékokról szóló beszámolás. Mindenütt a szegénység borítja a maga árnyékát anyaszentegyházunkra, s ha nem volna fokozottabb az örvendetesen folyó lelki munka, szomorú következményei lehetnének anyagiakban megbénult egyházi életünknek, de sokat pótol hiányainkban a lendületesebbé váló hitélet. A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége a közalaptól nyert kölcsöne hátrálékos részletének visszafizetésére egy évi haladékot kapott.

Az énekeskönyvügyi bizottság jelentéséből kiemeljük, hogy viszonylag is legkevesebb énekeskönyv egyházkerületünkben fogyott el. Állandóan a dunamelléki egyházkerület vezet e téren. A mi lemaradottságunknak kettős okára gondolok, arra, hogy egyházkerületünkben az új énekeskönyvet megjelenésekor szerezték be tömegesen és arra, hogy mi vezetünk a szegénységben a mostoha viszonyok és a legrosszabb értékesítési lehetőség következtében. Különben a diktálás sem állhat az okok között utolsó helyen, amit az új istentiszteleti rendtartás fog fokozatosan kiküszöbölni.

A dunántúli egyházkerület felterjesztvén az új énekeskönyvből kimaradt, de gyülekezeteiben közkedvelt temetési énekeket, azokra nézve a konvent úgy határozott, hogy a felveendőket a püspökök válasszák ki, de csak függeléknek. Megfontolandó volna, hogy ne vétessék-e fel ugyan-csak függelékül néhány virrasztó ének, amit e szokást fenntartó gyülekezeteink körében meggyeztek. Sokak fülében talán visszatetsző ez a gondolat, de az élet tapasztalata mutatja, hogy a

vallásos érzés ápolásának milyen sajátos alkalmi ezek református gyülekezeteinkben. Énekes egyház vagyunk, akiknek a babiloni vizeknél is van Istent dicsőítő dallamunk.

A m. kir. honvédség protestáns vallású tagjai részére szolgáló, a ref. és ev. énekeskönyv darabjaiból kiválasztandó énekekből összeállítandó külön énekeskönyv kérdésében az e végre felkért dr. Ravasz László fog tárgyalni a tábori püspökkel és fog javaslatot tenni már csak elvi szempontból is a megoldás tekintetében.

Az egyetemes vonatkozású tanügyi tárgyak és a különböző típusú és fokozatú iskolák ügyei a tárgysorozatnak nagyon jelentékeny részét képezték. A jelentésekből, valamint az egyházkerületek felterjesztéseiből egyaránt kicsendül a fájdalommas hang az államsegélyek leszállítása, vagy elmaradása miatt. Az iskolafenntartók roskadoznak a teher alatt és ma már az a helyzet, hogy meglepetésszerűleg is új teherviselés elé állíthatnak. E sérelmek ellen egyetemes konvent számtalan esetben kénytelen a V. K. Miniszter úrhoz felíratl fordulni és kérni a sérelmek és panaszok sürgős orvoslását.

Az iskolák állapotáról szóló jelentések egyéb tekintetben megnyugtatók, sőt örvendetesek. Egyedül az egyetemes jogakadémia-áról emlékezem meg a tanügyi jelentésekből kiemelve azt, hogy a tiszántúli egyházkerület bejelentette, hogy nincs hozzá anyagi ereje, hogy adhassa a kecskeméti jogakadémiának az eddigi támogatást. Úgy az iskolaügyi bizottságban, mint annak felterjesztése alapján, élénk megbeszélés tárgyát képezte az egyetemes jogakadémiának a megszüntetése. A túltengő jogásznevelés, a tarthatatlan tanulmányi rend, ami miatt aztán a vallásos, egyházas szellemű nevelés és ráhatás az ifjagnál egyáltalában nem érvényesülhet, voltak központi anyagai a megbeszéléseknek. Az ügy egyébként a zsinathoz terjesztett fel, hogy az döntsön véglegesen az egyetemes jogakadémia fenntartása, vagy megszüntetése kérdésében.

Nekünk, tiszáninnenieknek, nem lesz nehéz a kérdésben állást foglalni; mi, akik kénytelenek voltunk anyagi erő hiányában jogakadémiánk ideiglenes megszüntetését kimondani, ugyanazon okból az egyetemes jogakadémiáért sem tudunk áldozatot hozni.

Be kellene látni mindhárom történelmi egyháznak, hogy ebbeli erő kifejtéseikre a jelen idők nem alkalmasak. A meglévő tanulmányi rend mellett valódi értéket a vallásos és egyházas nevelés szempontjából a jogakadémiák különben sem képeznek. Egyetemeink pedig annyi jogászt nevelnek, amennyit leszűkített közéletünk felvenni nem képes. Úgy látszik, hogy inkább presztizskérdés ez, amelyet tapintatosan, valamelyes együttes tárgyaláson teremtett platformmal a VK. Miniszter úr volna hivatva megoldani, mert ennél az esetről egyik felekezeti sem kívánja a kezdeményezést, holott volna egy közös találkozási pont számukra, az egységes nemzeti érzés, amely azt sugallja, hogy az egyházak ne nyújtsanak kezét

az elhelyezkedni nem tudó szellemi proletáriátus elszaporodására.

Úgy a közjogi, mint a közigazgatási bizottság előterjesztései során részint adminisztratív ügyek, részint egész tömegével vallásügyi sérelmek, orvos lásért az államkormányhoz történő felterjesztések szerepeltek.

Kálvin János szülőházára jelvényül Debrecen címere fogadtatott el.

Nagy tetszéssel fogadta Egyetemes Konvent dr. Puky Endrének a Presbiteri Világszövetség elberföldi konferenciájáról szóló jelentését, kidomborítva az azon történt részvételnek a külföldi kapcsolatok bővülése által nyert jelentőségét. A Konvent úgy a jelentést tévő dr. Puky Endrének, mint küldött társainak, köszönetet mondott azért, hogy a konferencián nagy figyelmet keltett szerepléseikkel egyetemes egyházunknak is tiszteletet és becsülést szereztek.

Az egyetemes adóalap előterjesztéseiből kiemelem Bánréve és Bodrogkeresztúr adósegély engedélyezése iránti kérelmét. Előbbi f. évi május 1-től fogja kapni a megállapítandó adósegélyt, utóbbi kérelme nem teljesített.

Tökesegegy iránt benyújtott új kérvényeket a Konvent nem vett figyelembe.

Tudomásul vétetett az egyes egyházkerületek határozata, melyet az állandó káplántartó helyek revíziója tárgyában felterjesztettek s ezzel kapcsolatban kimondatott, hogy mtndaddig, míg az egyházkerületek a Konvent által kívánt 10%-os csökkentésnek eleget nem tesznek, addig állandó káplántartási kérvényeket tárgyalás alá sem hajlandó venni és új káplántartó helyeket addig nem ismerhet el.

Jó délben ért véget a harmadik napi tanácskozás, melyre dr. Baltazár Dezső püspök kérte a mennyei választ, helybenhagyást és Istenáldást.

J. K.

A diósgyőrvasgyári diakonusok és diakonisszák.

Sohase gondoltam volna, hogy egyházközségem presbitériumának az a határozata, mely szerint a vasgyári egyházrész közgyűlése diakonusokat és diakonisszákat választott, két előkelő egyházi lapunkban olyan elvi harcot fog kiváltani, amilyen, éles lövések váltása közben, már folyik is.

Mert most az én gyülekezetem ténykedése adott okot a messzehordó ütegek működésbe hozatalára, hadd mondjam el én, hogy voltaképen mi történt és hogyan történt.

Az történt, hogy körülbelől 15 esztendeje tüzesen emészt a gond amiatt, hogy az én magyar református egyházamat mi módon lehetne a magyar szociális élet tengelyévé tenni. Úgy éreztem, úgy érzem, hogy ezen a földön egyenesen mi vagyunk erre a gyönyörűséges evangéliumi szerepre predestinálva. Nagy riadókat óhajtottam volna fűjni, de a kürtömbe belefagytak a hangok. Pár méternyi távolságra is alig hallotta valaki.. Ebbe igen belefáradtam.

Elővettem azért a pásztor tilinkót és ezen

az egyszerű hangszeren kezdettem el — talán gyakorlatlan kézzel — játszani. Csak az én nyájamnak. Sokan meghallották a furulya szavát. Érdeklődve hajlottak ki egyszerű munkáslakások ablakain fiú- és leányfejek, öszbevegyűlt munkáskoponyák, gondbarázdázott munkásasszonyok orcái. Voltak olyanok is, akik az első hangok hallatára szerény ajándékkal, mályvával, muskátlival kedveskedni akartak. Köszönettel elfogadtam és a legszegényebb hajlékok üres, nyitott ablakába tettem.

Ahogy beköszöntött a hétszerhét szűk esztendő, úgy gondoltam, most már itt az idő, hogy megpróbáljuk, mit tehet az én szegény nyájam, az igen szegények javára. Megpróbáljuk, mennyire járta át a só az ételt.

Összeírtuk az Isten szegényeit. Presbiterek, nőegyleti tagok, 4—5 éves ifjúsági és leány bibliaköri tagok benyitottak az Igével vagy 100 család ajtaján. Kértek a Mester nevében. És alig távoztak valahonnan is üresen.

A havonta felajánlott segítséget, önként vállalkozó bibliás ifjak és leányok kosarakkal, hátizsákokkal összegyűjtötték, és az Isten nevében a szegényeikhez eljuttatták. Ezeket választotta meg a gyülekezet diakonusok és diakonisszák gyanánt.

Képesítést az adott nékiek, hogy a Biblia régen lelkieledelük és az, hogy a szeretetmunkában lelkiismeretesen forgolódnak.

Nekünk nincsen pénzünk arra, hogy „képzett” diakonisszákat alkalmazzunk. Igen szívesen tennők. De a mi munkánkat, amit 30 lelkes bibliás fiú és leány végez, hirtelen nem is tudom, hány „képzett” diakonissza végezné el.

Meg aztán úgy gondoltuk, hogy így képezük őket gyakorlatilag. Elméletileg meg úgy, hogy külön bibliórákon a szolgálatuk kötelességeit és szépségeit ismertetjük meg velük.

És látta volna csak valaki, amikor a „szegényeiktől” búcsúztak! Mikor összegyűjtik az egész családot és felolvassák a Bibliából a szeretet himnuszát! Bizony a könnyhöz nem szokott szemek is könnyekben fürödnek...

Bárcsak olyan „képzettek” volnának mindenfelé a presbiterjeink, mint a vasgyári diakonusaink és diakonisszáink! Hiszen jóformán minden ekklezsiában csak egy képzett presbyter van: a lelkipásztor. És mégis presbitérium a presbitérium.

Ha módunkban lesz — adja Isten minél előbb — a *képzetlen* diakonusaink és diakonisszáink élére majd állítunk egy *képzettet* is. Addig azonban hadd szolgáljanak ezek, a szívük szerint, nem aranyért, sem ezüstért szolgáló diakonusok és diakonisszák az Isten dicsőségére.

Nádházy Bertalan.

— MórícZ Zsigmond megkövette a nemzetet.

MórícZ Zsigmond a „Nyugat”-ban megjelent egyik cikkeért, amelyért Zemplénből kiindulva a törvényhatóságok sorra kezdték megbélyegezni, bocsánatot kért a nemzettől. Amennyiben lehetett gondolni, hogy a kiváló író félreérthető módon fejezte ki magát, magyarázó nyilatkozatának már régen meg kellett volna jelenni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az Országos Zsinat negyedik ülészsaka** május hó 4-én kezdődik. Tárgyai lesznek: a miszsiói munka, az egyházi adó, az egyházi közalap és az országos lelkési nyugdíjintézet. Az ülészsak körülbelül május 12-én fejeződik be.

— **Gr. Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter** május hó 4-én Budapesten értekezletet tart főiskolánk előjáróságával az internatusi épületek felavató ünnepélyére nézve.

— **Farkas István javaslata**, amelyet lapunk múlt számának vezércikkében tett, egy hozzászólást már eredményezett. Tóth János sajtóvezetdi lelkész küldött hozzánk cikket. Üdvözli a felvetett eszmét. A cikket legközelebb hozzuk.

— **Dr. Csiky Kálmán és Zelles Lajos emlékezete.** Megható ünnepély keretében újította meg főiskolánk ápr. hó 26-án a b. e. Dr. Csiky Kálmán jogakadémiai és a b. e. Zelles Lajos főgimn. tanár emlékezetét. Dr. Csiky Kálmánról dr. Trócsányi József, b. e. Zelles Lajosról pedig dr. Gulyás József tartott emlékbeszédet. Térszűke miatt nagy sajnálatunkra, nem közölhetünk semmit e nagyértékű beszédekből. Hiven idézték vissza azok közénk a megboldogultak drága képét. Azonban megjelennek a beszédek az évvégi iskolai Értesítőben.

— **Szabó Imre Sárospatakon.** Kedves szolgálatot teljesített ápr. 26-án Sárospatakon Szabó Imre budapesti lelkész. A theol. ifjúsági Egylet hívta meg s az illusztris vendég délelőtt nagytemplomi igehirdetésével ragadta magával a gyülekezetet, délután a teológiai ifjúság előtt tárta fel közvetlen szemléletességgel egy nagyvárosi gyülekezeti élet képét és lelkipásztori munkáját. Szabó Imrének az édesatyja volt híres pataki theologus diák, a Novák Lajoséék máig el nem feledett kortársa. Dunántúl lelkészkedve, pataki diáknak szánta a fiát is, aki Pápán tanulva, nem jöhetett el ide. Majd néhány évvel ezelőtt pataki tanárságának tervét szövegettük. Ez sem sikerült. Vasárnapi szolgálata olyan volt, mint egy beteljesült imádság. A lélek drága ereje áradt róla.

— **Tizenötezer ember** kísérte utolsó útjára ápr. 30-án Debrecenben a hősök temetőjébe ifj. *vitéz Besseney Lajost*, Besseney Lajos főgimn. igazgató tragikus halált halt fiát.

— **Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Lélek és Élet** c. beszédsorozatának III. kötete megjelent. A lilaszín borítékos, testes, szép kötet 272 lap. Tartalma: 13 ünnepi, 25 vasárnapi, 12 vallásos esti, 15 esketési, 15 temetési, összesen 80 beszéd. Ára 8 P. Főbizomány: Református Iratterjesztés, Miskolc, Palóczy-u. 4. Ismertetésére visszatérünk.

— **Meghívó** az Országos Református Védőszövetségnek 1931. évi május hó 7-én d. u. 5 órakor Budapesten, a konventi székház (Abonyi-u. 21.) zsinati ülésstermében (bejárat Szabó József-u.) tartandó *alakuló közgyűlésére*. Tárgyak: 1. A Védőszövetség megalakítása. 2. Az alapszabálytervezet tárgyalása. 3. Választások. 4. Indítványok. Közgyűlés után az igazgató választmány első gyű-

lése, amelynek tárgyai: 1. Választások. 2. Az előkészítő bizottság jelentése. 3. Legközelebbi teendők megállapítása. 4. Folyóügyek. Debrecen, 1931. évi április hó 25. Az előkészítő bizottság nevében: *Kiss Ferenc*. — A közgyűlésre minden érdeklődő református férfi és nő egyháztagot szeretettel hívunk és fogadunk.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodiak figyelmebe! Egyházmegyei gondnok úrral egyetértésben következőket közlöm lelkész, tanító testvéreimmel és egyházmegyénk minden gyülekezetével. 1. Egyházmegyei tavaszi közgyűlésünket *május 27-én d. e. 9 órára hívjuk össze, Miskolcra a miskolci ref. egyház Pálóczy útcái iskolájának udvarán épített Gyülekezeti terembe*. E közgyűlésre az egyházi és világi küldötteket: hivatalosokat és érdeklődőket szeretettel várjuk. Bírósaági ügy úgy látom, hogy régi jó szokásunk szerint, most sem lesz egy sem. De ha volna, a bíróság tagjait kérem a fent említett nap délutáni óráira Miskolcon maradásra. A gyűlési tárgyakat, jelentéseket, kérelmeket legkésőbb május 14-re kérem hivatalomhoz juttatni, mert a későbbi aktákat nem fogadhatom el. 2. *Egyházmegyei Kálvin-Szövetségi és belmissziói gyűlésünket a megelőző napra, május 26-án d. u. 4 órára hívjuk meg*, ugyancsak a gyülekezeti teremben tartandó tanácskozásokra. Erre a gyűlésre, amennyiben egyházmegyénk minden gyülekezetében megalakult már a Kálvin-Szövetség, minden lelkész és tanító testvérünk megjelenését okvetlen elvárjuk. Nagyon üdvös dolognak ítélnék, ha minden gyülekezetből legalább egy-két képviselő jönne az egyház részéről is. Hiszen áldott munka elvégzése várakozik reánk e kedves délutánon. Akiknek nincsen szállásuk, azoknak a *Turista Szállóban igen szép, tiszta szállást tudunk biztosítani* egészen olcsó áron. Akik erre igényt tartanak, hozzám jellemsék be szándékukat. 3. Május 26-án d. e. 11 órára, ugyancsak a gyülekezeti terembe hívom meg, egyházmegyénk lelkészeinek a feleségei közül megválasztott Elnöknő megbízásából, az összes papné testvéreket az ő közös ügyeik ünnepi megbeszélésére. 4. Ugyancsak május 26-án 11 órára hívom össze az egyházmegyei betmissziói bizottság tagjait bizalmas megbeszélésre. A tanácskozás helye a gyülekezeti kisterem. 5. Végezetül ez uton értesítem az egyházmegyei *Számvevőszék tagjait, hogy szíveskedjenek május hó 20-án d. e. 9 órakor az esperesi hivatalban tartandó Számvevőszéki gyűlésre teljes számmal megjelenni*. A Számvevőszéki előadók készítsék meg jelentéseiket és az összes okmányokat hozzák be magukkal hivatalomba. A boldog viszonttalálkozásig is Istentől áldást kérve, az én atyámfiaira, vagyok, Miskolc 1931 április 25. atyafiúi szeretettel: *Farkas István alsóborsodi esperes*.

Szerkesztői üzenetek.

H. K. G. B.—es. Köszönjük a megemlékezést. Talán hír is kitelt volna belőle?

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ:</p> <p>Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő.</p> <p>Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.</p> <p>Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	---	--

TARTALOM. *Dókus Ernő* zsinati elnök zsinati megnyitó beszéde. — *Dókus Ernő* zsinati elnököt üdvözlő Dr. Baltazár Dezső. — *Farkasfalvi Farkas Géza*: Elnöki megnyitó beszéd az abaúji egyházmegye tavaszi közgyűlésén. — *M. J.*: A zsinatról. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Dókus Ernő zsinati elnök zsinati megnyitó beszéde.

Főtiszteletű és Méltóságos Országos Zsinat!

Református anyaszentegyházunk alapjait erősítő, fejlődését biztosító törvényhozási munkálkodásunk újra felvétele előtt, legyen megengedve nekem reámutatnom azokra az alig tíz nap előtt országszerte felgyult örömtüzekre, amelyek jelezték a nagy, az örvendetes eseményt, kormányelnökünk, gróf Bethlen István kormányelnökségének tíz év előtti kezdetét.

Én nem fogok ezúttal az ő működésével, elért eredményével hosszabban foglalkozni, hiszen már eddig is egy kiterjedt irodalom az, amely ezen célt van hivatva szolgálni, a jövő számára megörökíteni, én csak azt kívánom megállapítani és pedig nem csupán honfitársaink véleménye alapján, akik esetleg elfogultsággal lennének vádolhatók, hanem a művelt külföld elfogulatlan, a közviszonyokkal foglalkozó politikusai meggyőződése, megnyilatkozása alapján is, hogy ő, az Úr kegyelméből, az igazi államférfiú mintaképe, kiben az államférfiak szükséges és jellegzetes tulajdonságai: bátorság, bölcsesség, erély, céltudatosság, tapintat, s ami aktív államférfiúnál talán a leglényegesebb, a siker, az átlagnál sokkal nagyobb mértékben megvan. Akiben tíz év előtt megvolt a bátorság, hogy országunknak az élet tengerén hányódó hajóját, melynek vezetői egymás után ejtették ki kezükből a kormány rúdját, azt erős, biztos kézzel megragadva, bölcseséggel, eréllyel, nyugalommal vezeti az előtte, a mindnyájunk előtt lebegő cél irányában, a régi boldogság, a konsolidált állapotok felé, akinek tapintata kormányzásának tíz éve alatt nemcsak ithon teremtett békés, nyugodt állapotokat, hanem kifelé is tekintélyt szerzett kicsiny név országunknak, de megszerezte részünkre az egész művelt, elfogulatlan világ elismerését, támogatását, rokonszenvét is.

Amidőn Országos Zsinatunk nevében mély tisztelettel üdvözlöm Önagyméltóságát kormányelnöksége tizedik évfordulója alkalmából, kérem a

Mindenhatót, áldja meg őt minden áldásaival, hogy még hosszú évtizedeken keresztül lehessen országunk, nemzetünk vezére, református egyházunk hatalmas oszlopa, dicsekedése.

Egyetemes Konventünk nevében már volt szerencsénk Önagyméltóságát táviratilag üdvözölni s tőle meleghangú választ kapni, méltóztassanak hozzájárulni, hogy érdemeit zsinatunk jegyzőkönyvének lapjain megörökítsük.

Főtiszteletű és Méltóságos Országos Zsinat! Méltóztassanak megengedni, hogy itt egy másik, egyházi benső életünkben felmerült eseményről emlékezzem meg, a Mindenható azon kegyelméről, mellyel dr. Baltazár Dezsőt a tiszántúli egyházkerület ezelőtt 20 évvel, egyező akarattal megválasztott püspökét, aki tizenegy év óta egyetemes konventünknek és országos zsinatunknak is elnöke. megáldotta, vezérelte és ifjú ereje, munkaképessége teljében, református egyházunk javára, boldogítására, mindnyájunk örömeire mind ez ideig megtartotta.

Meghaladná a rendelkezésemre álló kereteket és gyenge szavamat, ha én az ő húsz évre terjedő püspöki működéséről méltó módon megemlékezni akarnék, meg fogják ezt tenni mások, nálamnál sokkal hivatottabbak, illetékesebbek, én ezúttal, nehány szóval, csupán arról a működéséről emlékezem meg, melyet törvényhozó zsinatunk körében kifejtett s amely működésével nevét református egyházunk történetébe kitörölhetetlenül beleírta és törvénytarunkban megörökítette.

Az ő nevéhez fűződik zsinatunk második ülészakának nagy alkotása, református egyházunk Énekeskönyvének megszerkesztése és közhasználatba juttatása, az ő nagy bölcsessége volt a lelkészválasztásról szóló törvény előkészítője és eszközölője annak, hogy ez a nagyfontosságú, évtizedek óta vajúdó, a református közvélemény körében óriási hullámokat vert kérdés nyugvópontra jutott, mindenek megelőzése mellett törvényjavaslat formájába öltözött és a zsinat által elfogadtatott, anélkül, hogy egykori ellenzője körében fájó érzés emlékét hagyta volna hátra. Az ő nagy tudásának,

gyakorlatának, tapintatának, erélyének volt köszönhető az is, hogy az Egyház Közigazgatásáról szóló törvényjavaslat, mely talán minden református hívnünk, de legalább is országos zsinatunk minden tagjának elgondolásában más és más alakban jelentkezett, egy keretbe jutott és az idevonatkozó törvényjavaslat egyező akarattal lett a zsinat által elfogadva.

A ő működéséből kiragadott ezen néhány vonás után, úgy az országos zsinat, valamint országunk összes református hívei nevében mély tisztelettel üdvözlöm Öméltóságát életének ezen fontos határkövénél, püspökké választásának huszadik évfordulója alkalmából és kérem az egek Urát, toldja meg életét még sok évtizeddel, hogy legyen továbbra is a mi bölcs elnökünk, vezetőnk, főpásztorunk.

Bizonyára a főtiszteletű és méltóságos Országos Zsinat tagjainak helyeslésével fog hasonlóan találkozni az is, ha megemlékezem lelkészi alelnökünk, főtiszteletű dr. Révész Kálmán püspök úr Öméltóságáról, kit gyengélkedése tart vissza a megjelenéstől s akit születése hetvenedik évfordulója alkalmából a főtiszteletű és méltóságos Zsinat nevében mély tisztelettel, igaz szeretettel üdvözlök, kérve az egek Urát, adja vissza testi erejét, épségét, hogy törvényhozói áldásos munkálkodásának fonalát ismét felvehesse.

Országos Zsinatunk világi alelnöke, dr. Balogh Jenő úr Önagyméltósága, alig néhány nap előtt töltötte be főgondnokságának és zsinati tagságának tizedik évfordulóját Országos Zsinatunk nevében mély tisztelettel és meleg szeretettel üdvözlöm Önagyméltóságát életének ezen határkövénél, kérem a kegyelem Atyját, engedje, hogy egyházépítő, áldásos munkáját még sok évtizeden keresztül folytathassa.

Ugyancsak tíz év előtt töltötte be a dunamelléki egyházkerület megüresedett püspöki székét dr. Ravasz László úr Öméltóságával, kinek a tudomány teréu kifejtett nagyeredményű működését a Főméltóságú Kormányzó úr és a nagyméltóságú kormány is a legmagasabb elismerésben részesítette. Országos Zsinatunk nevében szívesen üdvözlöm Öméltóságát magas kitüntetésé alkalmából és hálás köszönetet mondva áldásos munkálkodásáért, kérem a Mindenhatót, engedje őt magyar hazánk, református egyházunk javára sokáig, igen sokáig munkálkodni.

Országos Zsinatunk jubiláló tagjaihoz méltó módon csatlakozik annak tagja és háznagya, dr. Benedek Zsolt, egyetemes Konventünk központi irodájának nagyérdemű vezetője, aki ez évben tölti be hivatali működésének 25 ik évét. Erről a működésről nem kell a főtiszteletű és méltóságos országos Zsinat mélyen tisztelt tagjai előtt külön megemlékezni, hiszen ez a működés úgy törvényhozási munkában, melyből övé az oroszánrész, valamint legfelsőbb adminisztrációkban, melynek ő az alkotó, éltető, mozgató lelke, mindenütt és mindenben megnyilvánul.

Országos Zsinatunk nevében hálás köszönetet mondva Öméltóságának eddigi fáradhatatlan, önfelelő, eredményes munkálkodásáért, kérem a

teremtés Urát, tartsa meg őt sokáig, nagyon sokáig református egyházunk javára, országos Zsinatunk, egyetemes Konventünk hasznára, támogatására.

Országos Zsinatunkat az elmúlt év folyamán súlyos csapás érte, elvesztvén egyik nagyon értékes tagját, a kiváló pedagógust, dr. Dóczi Imrét, tudományügyi és iskolaügyi bizottságunknak tagját és nagyon buzgó előadóját. Bizonyára szívesen fogunk megemlékezni az ő rokonszenves egyéniségéről s szeretettel, tisztelettel, elismeréssel örökítjük meg emlékét zsinati jegyzőkönyvünk lapjain. Zsinatunk összeülése előtt pár héttel elhunyt Lánczy József zsinati lelkészi rendes képviselő úr, a beregi egyházmegye nagyérdemű esperese és dr. Szeless László világi pótképviselő úr, a kecskeméti anyaegyházköztség kiváló főgondnoka, ki páratlan buzgósággal és sikerrel fáradozott egyházközsege fejlesztésén. Hasonlóan a halál ragadta el zsinatunk tagjai sorából Peti Lőrinc bürüsváradi lelkész, dunántúli lelkészi pótképviselőt is.

Nyugalombavonulás folytán megszűnt tag lenni Veress Géza tiszántúli lelkész és S. Szabó József tiszántúli tanintézeti pótképviselő. Mind ketten hosszú éveken át végeztek eredményes munkásságot anyaszentegyházunk érdekében, ezzel érdemessé tették magukat arra, hogy elismerésünknek és köszönetünknek jegyzőkönyvben is kifejezést adjunk. Lemondás folytán pedig dr. Soltész Elemér tábori püspök úr zsinati tagsága szűnt meg; akit bizonyára őszinte sajnálattal méltóztatnak nélkülözni Zsinatunk tanácskozásain.

Zsinatunkon ezúttal jelenik meg először mint beiktatott egyházkerületi főgondnok, Degenfeld Pál gróf, akit mint az országos Zsinat hivatalos tagját, őszinte örömmel és értékes munkássága iránti teljes bizodalommal s jó reménységgel köszöntök.

Zsinatunknak új tagjai lettek: B. Pap István dunamelléki, Csomasz Dezső tiszántúli, Kolozsvári-Kiss László tiszántúli, Székelyhidya Béla tiszántúli lelkészi rendes, Csajághy Károly dunántúli, Lipcsey Lajos dunántúli, Kálnoki Bedő Sándor tiszántúli világi rendes, Borsos Károly tiszántúli tanintézeti rendes, Szakács Imre dunamelléki, Olé Sándor dunántúli, Baja Mihály tiszántúli, Bakóczi Endre tiszántúli lelkészi, Horváth Lajos dunántúli, dr. Szabó Béla dunántúli világi, Szeghő István dunamelléki tanintézeti és dr. vitéz Besseney Lajos tiszántúli tanintézeti pótképviselők.

Főtiszteletű és Méltóságos Országos Zsinat!

Az előző ülészakon a főtiszteletű és méltóságos országos Zsinat őt törvényjavaslatot tárgyalt le és fogadott el második olvasásban.

Elvégeztük a közoktatás és köznevelésügyi reformját, újból szabályoztuk az egyházi törvénykezés rendjét, egy egész ülészakot szenteltünk a lelkészválasztás nagy horderejű kérdésének s a legutóbbi, harmadik ülészakon új rendszerbe foglaltuk az egyház alkotmányáról és kormányzásáról szóló szabályokat és felhatalmazási törvénnyel rendeztük a katonai lelkészlet ügyét.

Most négy, aránylag kisebb terjedelmű törvényjavaslat fekszik a főtiszteletű és méltóságos Zsinat előtt s várja az Atyák ítéletét. Csak terjedelmük szerint kisebbek e javaslatok, de ki merné

kétségbe vonni, hogy a missziói munka, vagy az egyházi adózás helyes szabályozásával évtizedekre kiható eredménnyel vetünk virágzást hozó alapot egyházunk lelki és anyagi életének s hogy e kérdések át nem gondolt, vagy elsietett szabályozása mérhetetlen lelki és anyagi károsodást hozhat egyházunkra.

De hasonlóan fontosak a két egyetemes egyházi intézmény: az Országos Közalap és Lelkeszi Nyugdíjintézet javaslata is.

A missziói munka szabályozásáról immár a harmadik javaslat fekszik előttünk, lényegesen átdolgozott és megrövidített tartalma a missziói bizottság egyhangú határozatával jött létre s így remélhető, hogy azok az elvi ellentétek, amelyek a Zsinat eddigi plenális tárgyalásán kiütköztek, immár elcsitulnak. A javaslat leglényegesebb része, hogy ünnepélyes deklarációban az egyház magáénak mondja úgy a bel-, mint a külmisszió feladatát s hogy e feladatok szolgálatát maguknak az egyházi hatóságoknak feladatkörébe építi belé s így elejti a régi javaslatoknak azt a legtöbbit és legerősebben vitatott és támadott rendszerét, mely e feladatokat különböző fokozatú missziói szövetségekre ruházta volna.

Az egyházi adózási törvény a régivel szemben megnövekedett, három főrészen tárgyalja az egyházi adózás, az egyházközösségi háztartás és az egyetemes adóalap kérdéseit. A javaslat nem tartalmaz radikális újításokat, bölcsen megtartja a régi törvényből és gyakorlatból mindazt, ami jónak bizonyult, újításai mérsékeltek s a közvélemény kívánalmaival számotvetők.

Az országos közalapról is a zsinati pénzügyi bizottság terjesztett elő javaslatot. Ez a javaslat is mérsékelt az újításban. Hogy az országos közalap feladatkörét tudományos feladatokra is kiterjeszti, folyománya a főtisztelű és méltóságos Zsinat állásfoglalásának. Tisztában kell lennünk, hogy ez egyetlen országos alapnak refundációja áldozatot kíván gyülekezeteinktől, de azt sem hallgathatjuk el s jól látnunk, hogy ezzel a javaslatot előterjesztő bizottság is számolt, hogy a jelen pillanat nem alkalmas nagyobb áldozatok megkívánására.

Ebből a szempotból megnyugtató az új Nyugdíjtörvény is. Ez is inkább konzerváló javaslat, sem mint újító. Számol azzal a követeléssel, hogy lelkészözvegyek és árvák ellátása a létminimumra felemeltessék, ennek kényszerű folyománycént javaslatba hozza a javadalmak összegének és a járulékok kulcsának emelését, de a törvény életbeléptetésére csak akkor gondol, ha ennek meglesznek az ország gazdasági életében az előfeltételei, mert ettől ma a szegénység elleni egyetemes küzdelem állapotában, mint az egyetemes Konventen is kifejtettem, igen távol vagyunk.

Főtisztelű és Méltóságos Országos Zsinat! Egyházi törvényeink, és pedig az I. t. c. 98 §-a azt rendelvén, hogy a Zsinat elnapolása esetén a tárgyalások folytatása végett az elnökség egy événél nem hosszabb idő alatt összehívandó, ennek a rendelkezésnek kívánt az elnökség eleget tenni, amikor tagjait a negyedik ülészsakra a mai napra

egybehívta, akiket amidőn elnöklársammal mély tisztelettel, meleg szeretettel üdvözlők, országos Zsinatunk negyedik ülészsakának első ülését megnyitjuk.

Dókus Ernő zsinati elnököt üdvözlí Dr. Baltazár Dezső.

Baltazár Dezső püspök, lelkészi elnök: Főtisztelű és Méltóságos Zsinat! Nemcsak bizonynyal hiszem, de minden kétséget kizáróan tudom is, hogy a zsinati Atyák összességének szíve mélyéből, sőt az egész magyar egyetemes ref. egyház lelke mélységéből és teljességéből szílok akkor, amikor megemlékezem a mi fejünknek koronájáról, zsinati világi elnökünk önmagyméltóságáról, (Lelkes éljenzés és taps) megemlékezem abból az alkalmából, hogy főgondnoki állásában a tiszáninneri egyházkerületre épűgy, mint a magyarországi egyetemes egyházra nézve minden vonatkozásban áldásos munkával a huszadik esztendejét betöltötte. (Lelkes éljenzés.) Az ő finoman stilizált egyéniségének lebilincselő kedvessége, az ő Istentől nyert talentumainak a gazdagsága, az ő odaadó buzgóságának és egyházunk iránt való áldozatkészességének nagysága és a csodálatosan magasra halmózódott érdemeinek sokasága olyanok, hogy egészen nyíltan ki merem mondani, hogy emberi mértékkel nem mérhetők. (Úgy van! Úgy van!) Ő meg tudta mérni gyönyörű szép elnöki megnyitójában azoknak az érdemeit, akiről megemlékezett, mi nem tudjuk az övét megmérni, a mérést rábizuk arra, aki csodálatos nagy kegyelméből áldásul őt minékünk adta. (Úgy van! Úgy van!) Mi sem természetesebb tehát, minthogy a mi fejünk koronája előtt a legmélyebb tisztelettel hajtuk meg magunkat és hálával azok iránt a sok jók iránt és jókért, amelyeket velünk egyen-egyenként s az egész egyetemes egyházzal éreztetett és kijelentjük fogadalomképen azt, hogy mélységes fiúi és testvéri szeretetűnkkel karoljuk őt átal és mint hűséges hadsereg, követjük őt, mint bölcs vezért. (Lelkes éljenzés és taps.)

Elnöki megnyitó beszéd az abaúji egyházmegye tavaszi közgyűlésén.

Tartotta: *Farkasfalvi Farkas Géza* egyh.-megyei gondnok.

Nagytisztelű Egyházmegyei Közgyűlés!

Pár nap előtt ünnepelte az egész ország — bátran mondhatjuk, egy szívvel-lélekkel, szinte az egész művelt világ együttérzésével, — Bethlen István gróf miniszterelnökségének 10 éves évfordulóját. Mi sem mulaszthatjuk el, hogy kifejezést adjunk hálánknak, azért az embertőlötti, nagy, eredményes munkáért, melyet Ő szegény hazánk történelmének talán legsúlyosabb 10 esztendejében végzett. Az Isten áldja meg érte!

Indítványozom, hogy ez alkalmából közgyűlésűnkéből őt, mint nagy református testvérűnkét mély tisztelettel üdvözlők.

Az ősi abaúji ref. egyházmegye testéről a trianoni békediktátummal leszakított egyházak ez-

előtt 10 évvel hívták el lelki vezérökül az esperesi székbe Idrányi Barna nagyszalánci lelkészt, egyházmegyénk kiváló, nagy tudású, nagy érdemű tanácsbíráját. Ezen évforduló alkalmából — azt hiszem, egész egyházmegyénk lelkéből szólok — szívünk egész melegével a mélységes tisztelet, nagybecsülés és szeretet érzelmeivel gondolunk reá, és kérjük a Mindenható további kegyelmét életére és munkájára.

Indítványozom, hogy ezen érzelmeinket jegyzőkönyvünkben örökítsük meg, s őt erről táviratilag értesítsük.

Mult év őszén alkotott, a törpe iskolák sorát érintő törvény kihatását nagy aggodalommal figyelte egyházmegyénk is. Jelenthetem, hogy egyházmegyénk iskoláinál egyet, a felsőregmecit kivéve, sikerült a jelenlegi állapotot megtartani. A felsőregmeci iskolánk — igen csekély létszámánál fogva — sajnos, nem volt megmenthető, mint ref. felekezeti iskola, hanem a kormány tervezete szerint az ottani többszörösen nagyobb létszámú gör. kath. iskolával együtt fog községi iskolát alkotni.

A folyó évi május 4-én kezdődő zsinati ülészak elé kerülnek az egyházkerületek és egyházmegyék véleményes javaslatai alapján átdolgozott „törvényjavaslatok”: az egyházi adóról, az egyházközségek háztartásáról, és az egyetemes egyházi adóalapról; a magyarországi ref. közalapról; az országos ref. lelkészi nyugdíjintézetéről; és a magyarországi ref. egyház missziói munkájáról. Csak néhány egész rövid megjegyzést kívánok ezen törvényjavaslatokhoz fűzni.

Az egyházi adóról szóló törv.-javaslat II. fejezetét az „adókötelezettségről” nem találom eléggé világosnak. Különösen nem az oly egyháztagot illetőleg, ki nem az egyházközség székhelyén, vagy esetleg fiókegyházközségben, vagy szórványban lakik. Ha ezen fejezet, illetve annak 3-ik §-ának b) pontja, a zsinat által világosabban meg nem fogalmaztatik, attól tartok, hogy az igen sok félreértésre, vitára, bírósági eljárásra fog alkalmat szolgáltani.

Egyházmegyénknek az egységes, egyenlő adózás behozatalára vonatkozó indítványát nem fogadta el a törv.-javaslatot szerkesztő bizottság; sem pedig egyházkerületünk azon kérését, hogy ezen egységes adózási terv a jövő törvényhozás idejére előkészíttessék. Nagy érdeke lett volna pedig ez a szegény és kis egyházaknak, és követelménye azon kimondott alapelvnek, hogy „egymás terhét hordozzátok.”

Az új lelkészi nyugdíjintézet megalkotását nagy megnyugvással fogadhatjuk; jobb gazdasági helyzet beállta után azonban részleteiben, sokban módosítandó lesz.

Nem fogadta el a nyugdíjintézeti végrehajtó bizottság az abaúji egyh. m. azon propositióját, mely megváltoztatni kívánja régi b) pontot, amely megvonja az ellátást az olyan özvegyektől, a segélyt az olyan árváktól, kiknek férje, illetve atyja jogerős bírói ítélettel hivatalától végleg megfosztott, mert ez egy rideg pogány elv, mely ártatlanokat súlyt. Nem fogadta el a perselypénzekre

és a belkörü tűzbiztosításra vonatkozó indítványát sem.

Nagy örömmel olvashatjuk „a magyarországi ref. egyház missziói munkájáról” szóló új törv.-javaslatot, mely az előbbi „Törvénytervezet a belmisszióról” helyébe lépett. A zsinati missziói bizottság ezen tervezete kiküszöböli az első javaslatnak — a mi viszonyaink mellett életképtelen, kivihetetlen — a missziói szövetségre és missziói egyesületekre vonatkozó részeit, s ezáltal megszűnteti azon aggodalmunkat, melyet az első „Törv.-tervezet” idézett fel lelkünkben azáltal, hogy adminisztráló és belmissziói munkát végző egyházat kívánt egymás mellé állítani. Továbbá „közös evangéliumi prot. szellemű és összetételű” egyesületeknek és mozgalmaknak is munkát szánt. Ezzel szemben az új törv.-javaslat kimondja, hogy „az egész egyház s annak minden tagja köteleztesse missziói munkára, hogy e munkát maga az egyház végezze a maga hivatalos szerveivel, hogy valamely egyesület csakis az egyház vezetése mellett és csak megszabott munkatéren végezhet missziói munkát.”

Nagytisztelendő Egyházmegyei Közgyűlés! A tanítói oklevelek kötelező megszerzése a theológusok által a jövő szempontjából kétségtelenül nagyon fontos, de személyes meggyőződés alapján aggodalommal látom azokat az igen nagy nehézségeket, melyek a gyakorlati kivitelnél jelentkeznek. A tanítói oklevélnek a theologiai tanfolyam végzése idején való megszerzése, — eltekintve a hallgatók szinte elbírhatlan túlterhelésétől, — véleményem szerint mindkét kiképzés színvonalának erős leszállítására fog vezetni. Úgy látom, ez a véleménye az egyetemes Konventnek is, és ennek folyamánként — egyéb intézkedések megtétele mellett — elhatározta, hogy megkérdezi az egyházkerületeket, „hogy vállalják-e egyenként, vagy esetleg egymással társulva annak a lehetővé tételét, hogy theológusaink a lelkészi vizsga letévése után a kötelező két segédlelkészi év egyikén egy vagy több ref. tanítóképző-intézetben tanítói oklevelet szerezhessenek, esetleg csupán segédlelkészek számára tartandó egy éves tanfolyamon.” Alig hiszem, hogy a mai gazdasági viszonyok között — ezen kitűnő elgondolás — keresztülvihető lenne.

A sárospataki főiskola, tudvalevőleg, ez év őszén fogja megünnepelni dicsőséges fennállásának 400 éves évfordulóját. Dacára a keserves gazdasági helyzetnek, hála a Mindenható kegyelmének, nem a visszafejlődés, az elsorvadás stádiumában, hanem oly helyzetben, hogy a multjához méltó fejlődés követelményeivel már nagyrészt el van látva, s az ahoz még szükséges alkotások reménye pedig a legreálisabb alapokon álló kilátásokra támaszkodhatik.

A sárospataki tanítóképző már másfél éve, mint ref. tanítóképző működik.

A kollégium gimnáziumi, ezelőtt egyemeletes szárnya immár kétemelettal áll, a modern tanítás követelményei szerint felszerelve.

A theologiai internátus a főépületben, — a hagyományos kálvinista puritán egyszerűséggel ugyan, de mindent a mi jövőnk lelkészeinknek

lelki és testi fejlődéséhez és neveléséhez szükséges, megadva —, ősz óta eszményi rendeltetése szolgáltatásban áll.

A főiskolai kórház kibővítve, a tornacsarnok modernizálva.

Az úgynevezett angol internátus fedél alatt, és a belső munkálatok folyamatban vannak. Ezen internátus célja, azonkívül, hogy világi vezetőférfiainkat törhetlen kálvinista szellemben magunk nevelhessük, „olyan magyar ref. ifjakat nevelni, akik szigorú valláserkölcsi alapon állva és a nemzeti műveltség hagyományos történeti fejlődésének eredményein iskoláztatva, angol nyelvi készségük és a sportokban való gyakorlottságuk (edzettségük) révén az angol felsőbb iskolák (collegek) egyenjogú, rendes hallgatói, s ott a magyar nemzeti propaganda értékes munkálói lehessenek.”

Ez év őszén a Mindenható segítségével megnyílik.

Semmi esetre sem jelenti azonban ezen internátus életrehívása azt, hogy Sárospatak továbbra is legelső sorban a szegények iskolája ne maradjon. Sőt, ezen évszázadok által megszentelt, s évszázadok alatt nagyszerűen bevált elv érvényesülését minden eszközzel biztosítanunk kell. — Az angol internátus mellett egy új humáninternátust fogunk emelni, s itt helyezük majd el a jelenleg szerényebb keretek között működő ideiglenes internátusunkat. Addig is, míg ezen új otthont felépíthetjük, a jelenlegi internátus tovább működik, sőt amennyire csak lehetséges, tágabb méretekben. Úgyhogy a szegényebb sorsú növendékek lehetőleg még nagyobb számban és legalább is ugyanoly kedvezményes ellátási díjakkal, mint eddig, itt elhelyezhetők legyenek.

Módját keresi a főiskola annak is, hogy ezen szegényebbsorsú növendékek közül egyesek, a legtehetségesebbek, a legkiválóbbak, az angol internátusban ingyen, vagy általuk elbírható költséggel neveltethessenek.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Sajnos, az állami költségvetés kényszerű erős redukciója alól az egyházak, iskoláink, tisztviselőink, törvényen alapuló szükségleteinek kielégítése sem mentesítettek. Holott ezen szükségletek eddig is csak igen mostohán lettek kielégítve. Nem kívánom ezen régiek sérelmeket egyenként újból felsorolni, hiszen évek óta állandóan hangoztatjuk ezeket és kérjük orvoslásukat. Újabbban a ref. középiskolák fizetéskiegészítő államsegélye lett leszállítva. Az új lakbérosztályba sorozásból eredő terhek az egyházra hárultak, a népiskoláknál pedig az államsegélyek redukáltattak.

Méltán keltett nagy konsternációt az önkormányzati testületek háztartásának rendezéséről szóló törv.-jav.-tervezet, mely szerint, ha az egyházi, vagy felekezeti terhek együttvéve meghaladják a községi pótdaólap 20%-át, a követelés 20%-ot meghaladó részének behajtásához nem szabad hatósági jogsegélyt nyújtani.

En bizon reményelem, hogy ezen tervezett rendelkezés módosítva lesz, annál inkább, mert a Pénzügyminiszter úr a pénzügyi bizottságban kifejezte azon nézetét, hogy „az egyházi jellegű

terhek megfelelő megoldását pedig az illető felekezetekkel egyetértésben kell szabályozni.” — Egyedül a termény-fizetéses tanítósággal szemben fennálló nagy igazságtalanság orvoslására történt meg az első lépés. Sikertült elérnünk ugyanis azt, hogy a jövő évi költségvetésbe e célra 1 millió pengő lett felvéve. A még megmaradó hiány eltüntetését a kormány a terményárak emelkedésétől várja (!?) Sajnos, a lelkészjárandóságok rendezése tekintetében még ennyi sem történt!

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! A gazdasági világválság ezt a szegény, életszükségleteit szolgáltató, területeinek nagy részétől megcsonkított, a jóvátétel címén bevételének tekintélyes részétől megfosztott országot hatványozott mértékben sújtotta.

Ezen szörnyű válság nyomorúsága mindjobban és jobban ránehezedik egyházi életünkre és rendkívül hátráltatja azt a megnövekedett munkát, mely ma az egyházra hárul; ma, midőn a földalatti küzdelmet minden eddig általunk hasznosnak tartott érték és eszmény ellen egy oly hatalom irányítja, mely már a föld lakott részének $\frac{1}{6}$ -át, és ennek közel 160 milliónyi népét jármába hajtotta.

Szinte bámulatos az a rövidlátás és kapzsiság, mely a világ politikájának irányítóit hatalmába ejtette, mikor pillanatnyi gazdasági előnyökért ezt a pokolfélszket megnőni engedték. Sőt még most is, mikor már végzetes eljárásuknak rettenetes következményeit egészen világosan láthatják, még mindig nem térnek észre, hanem újabb és újabb eszközöket nyújtanak erősödésükhöz. Az egyház szinte egyedül áll a vallásos hit, erkölcs és kultúra védelmében a barbarizmussal szemben! Az egyházat meg kell erősíteni; intézményeit és vezetőit a mindennapi gond alól mentesíteni, hogy egész erejüket a nép vallásos és hazafias nevelésére, irányítására fordíthassák.

Főtiszteletű Elnöktársammal együtt tisztelettel és szeretettel üdvözlöm a közgyűlés megjelent alkotó tagjait és az érdeklődőket: a mai napra összehívott közgyűlést megnyitom.

A zsinatról.

Május hó 4-ikén megnyílt a budapesti negyedik zsinat negyedik ülészaka.

Mindenkinek az arcán az a nagy változás tükröződik, ami bekövetkezett a zsinat megnyílta, első ülészaka óta. Akkor nagy remények szárnyain repültek a lelkek, ma mindenfelé az anyagi nehézségek elmozdíthatatlanoknak látszó kőszikláira merednek. Kemény harcra lesz szükség és elszánt akaratra, ha élni akarunk. A gyermek remények tavaszi álmái szertefoszottak. Mindenért keserű küzdelmet kell folytatni.

Csak a zsinat elnöksége áll szilárdan. Ők emelik minden gondon és aggodalmon túl a megnyitás napját komoly ünneppé. Dr. Baltázár Dezső püspök imádsága túlnő a napok borulatán s ahogy össze van ötvözve imádsága hitvallásaink ősi érzéseiből és szavaiból s mély bibliikusságának arany csengéséből, a szobor plasztikusságával ható sza-

vak után bizalom támad a történetünket vezető kegyelem iránt és gyöngeségünkben is szilárd lélekkel kezdünk a munkába s gyönyörködünk Dókus Ernő zsinati elnöknek multat-jövőt gondosan összefogó megnyitó beszédén s örvendünk, hogy azt lapunk hasábjain közzéadhadjuk.

Nagy érzések közt ünnepelte a zsinat Baltazár püspök felszólalása kapcsán Dókus Ernő zsinati világi elnököt a legmagasabb helyről jött legmagasabb kitüntetése alkalmából. Baltazár Dezső játszott a szívek hurjain. Beszédének befejezésekor a zsinat tagjai felálltak és percekig tartott az érzések spontán hullámozása. Az első nap igazi tartalmát ezek adták meg.

A zsinat keddi, május 5 iki ülésében a missziói törvényjavaslatot tárgyalta. A javaslatot a zsinati missziói bizottságnak Forgács Gyula lemondása folytán megválasztott előadója: Dr. Enyedy Andor a következő beszéddel vezette be:

Talán nem túlzom a dolgot, ha ennek a törvényjavaslatnak a betérjesztését is történelmi pillanatnak tartom magyar ref. egyházunk életében. Van egy együgyű kis történet a feledékeny gyermekről, akit szülei a boltba küldtek. Egész úton fennhangon kellett mondania, ismételnie, hogy miért küldték s ime — amíg a boltajtó küszöbét átlépve jónapot köszönt, újra megesett rajta a nagy baj, elfelejtette, hogy miért küldték. Valami ilyen baj esett meg a mi magyar ref. egyházunk életében is. Mindig mondtuk, mondogattuk, ismételtük a hivatásunkat s küldetésünket, mégis a templomajtó küszöbén kilépve, az emberek elé kerülve, megfelejtkeztünk róla. Talán nem sért-e magas testület méltóságát, sőt hozzátartozik a méltóságunkhoz, hogy összetörjünk és megalázkodjunk annak a tudatnak, gondolatnak, célnak a súlya alatt, hogy — jaj — mennyi alkalommal, mennyi helyen és mennyieknek nem mondtuk meg és mennyi változatban, mennyiekkal szemben nem tettük meg azt, amire küldve, amire megbízva voltunk. Talán nem fog ártani, ha elismerjük, hogy egy csalóka, önmagát a szabadelvűség és türelem jelszavával igazoló és indokoló, igen veszélyes lelki pacifizmus föjtogató és bénító köde, erőtlensége, közönye, tehetetlensége, passzivitása nehezített reánk, ami híveink tömegét, sőt már egyházunk kőfalait is szinte szabad és biztos prédául dobja oda más hitek és hívők lelki imperializmusának, hódításvágyának, térítő ösztönének, de egyúttal a hitelenség és tagadás sátrani szellemének, a bűn, a világiasság, érzékiség, ember- és mammonkultusz meg megújuló, soha nem szünetelő kísértéseinek és ostromának is. Ám ez az egyházi törvényalkotásunkban újságnak számító missziói törvényjavaslat, a vele való foglalkozás már örvendetes bizonyossága annak, hogy egyházunk tagjaiban és egyetemében újra ráébredt, ráeszmélt hivatásának és küldetésének tudatára; ráeszmélt arra, hogy nem lehetünk elhívottak anélkül, hogy egyúttal egyénileg és testületileg küldöttek is ne volnánk. Amint a fák és bokrok tövében, fűszálak aljában meghúzódó szerény kis ibolya lehet büszke hirdetője a tavasznak, az új kikeletnek; úgy az az

tejedelmében és formájában szerény, a többi törvénycikk árnyékában majd szinte észrevétlenül meghúzódó, de a Lélek illatát lehellő missziói törvény is lehet büszke hirdetője egyházunk újjáéledésének, ősi, tiszta, drága és szent evangéliumi hitünk nagy harcára való elindulásának.

Hogy megmaradjak a hasonlat mellett, amint nem az ibolyával kezdődik a tavasz, mert az már eredménye a tavasznak; úgy egyházunk újraébredése, missziói élete sem ezzel a törvénnyel kezdődik. Volt itt és van itt már régtől fogva missziói munka, amit Isten Lelkétől ihletett lelkészek, presbiterek, előjárók és egyháztagok belső kényszerből kezdtek és folytattak. Ez a munka késéskívül nagy lelkesedéssel, elismerésre méltó kitartással, néhol hősiességű erőfeszítéssel, áldott és gazdag eredményekkel kezdődött és folyt, de nem kezdődött és nem folyt egységes szervezkedéssel, a hivatalos egyház tekintélyével és a kívánatos, takarékos, ökonomiával. Most a magyar református egyház ezt a munkát a magának nyilvánítja, törvényesen szabályozott elsőrendű feladatai közé iktatja. A benne élő hit természetes gyermekéből törvényes gyermekké avatja, ebbe a munkába lelki, erkölcsi és anyagi erejének rendelkezésre álló készletét beleadja. Amikor ezt teszi, már ezzel a tényeivel is kifejezi háláját a Szentháromság egy Isten iránt, aki egyházunkból a missziói lelket, tudatot, szenvedélyt kifogyt, végkép ellillanni s ezzel anyaszentegyházunk lelki, hitbeli fundamentumait meglazulni nem engedte; kifejezi elismerését, köszönetét mindazok iránt, egyének, szövetségek és egyesületek iránt, akik és amelyek magyar ref. egyházunkban a missziói munka úttörői, kezdeményezői és végzői voltak; de táplálja felőlük azt a reménységet is, hogy közöttük az élők a jövőben is ott fogja látni a missziói munka-front legelső sorában s hogy az egyház iránt eddig megtartott és megmutatott bizalmukat, ragaszkodásukat ki fogják nyilvánítani a missziói munka egyházi kiépítésének megértő és áldozatkész támogatásában is.

Ami a törvényjavaslatot közelebbről illeti, ki kell jelentenem, hogy annak első formáját előadó elődöm, Forgács Gyula lelkésztársam rakta le, akinek különben is igen nagy része van abban, hogy a missziói munkáról, mint az egyház hivatalos tevékenységének szerves részéről beszélhetünk. Az ő sajnálatos lemondása után a törvénytervezeten tovább dolgozó bizottság azokat az elvi és gyakorlati módosításokat vitte a tervezeten keresztül, amiket a tervezethez hozzászólt egyházmegyéék és egyházkerületek túlnyomó többségével összhangban célszerűeknek és szükségeseknek látott.

Főt. és Mélt. Orsz. Zsinat! Méltóztassék megengedni, hogy a törvényjavaslatból röviden kiemeljem azokat az elvi szempontokat, amik a t. előkészítő bizottság tagjait leginkább vezérelték és foglalkoztatták s amikkel a Főt. és Mélt. Zsinat tagjai is bizonyára foglalkozni fognak.

Ezek közül első, hogy a javaslat a missziói munkát az egyház minden tisztviselőjére, alkalmazottjára és tagjára kötelezőnek mondja. Ez el- len már feltámadt és talán itt is feltámad az az

ellenvetés, hogy lehet kötelezni a missziói munkára azokat, olyanokat, akik arra semmi kiképzést, előkészítést, reá nevelést nem nyertek? Ez ellenvetéssel szemben legyen szabad felhoznom, hogy ez *eszményi elkötelezettség*. Olyanforma, amelyet a Jézus is kimond tanítványaira már a Hegyi beszédben, tehát tanítása kezdetén, így szólván: „Ti vagytok a föld savai és a világ világosságai. Kimond, amikor szétküldi őket predikálni az evangéliumot, kimond, amikor a nagy parancsot adja nekik: Elmentek, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvé őket az Atyának, Fiúnak, Szentléleknek nevében, megtanítván őket arra, hogy azokat a parancsokat teljesítsék, amiket én adtam nekik.” Pedig Jézus, a mi Urunk is tudta, hogy ezek a tanítványok a missziói munkára csak akkor lesznek igazán reá nevelve, kiképezve, alkalmassá téve, amikor megkapják a Szentlélek ajándékát. Bátor vagyok kérdezni: miért ne foglalhatna helyet egy ilyen eszményi elkötelezettség, még ha nem is lehet azt máról holnapra mindenkin érvényesíteni, végrehajtani, különösen akkor, ha a törvénynek nemcsak minősítő, nemcsak szabályozó, hanem nevelő szerepet is tulajdonítunk s különösen akkor, amikor a főt. és mélt. zsinat kimondta, hogy ez a törvény deklarációszerű legyen, kinyilatkoztatása olyan kötelezettségnek, amely ha el nem ismerjük, törvénybe nem foglaljuk, lényegileg akkor is fennáll, az egyház minden tagjára, a Krisztus mindenkor tanítványaira, az üdvigéret valamennyi részére akkor is vonatkozik, de amelyet a magyarországi református egyház most a maga egyetemére ünnepélyesen vonatkoztatni és alkalmazni akar.

A második elvi szempont a missziói munka részletezése, a munka egyes ágainak felsorolása. Ez ellen a rész ellen is felmerült s talán itt is felmerül az az észrevétel, hogy ez a felsorolás nem felel meg teljesen a különösen a belmisszióról kialakult elméleteknek s nem különíti el elég élesen a missziói munkát az egyéb egyházi tevékenységektől. Mindketőt készséggel elismerem. Csak azt vagyok bátor hangsúlyozni, hogy ezt a törvényt nem az elméleti tisztázódás sürgőssége, hanem a gyakorlati szükség hozta létre s a missziói elméletek a külföldi egyházakban is a gyakorlati szükség szerint alakulnak és módosulnak, aminthogy úgy alakulnak és módosulnak nálunk is. Az pedig talán szintén nem nagy baj, ha a törvényben felsorolt s a szabályrendeletben részletezett missziói munkaágak itt-ott surolják a többi egyházi és lelkészi tevékenységeket, hiszen éppen az volna kívánatos, hogy a missziói tudat, célzat, hév hassa át az egész egyházi, lelkészi munkát és életet, az igehirdetésen kezdve az egyházi adó kivetéséig és behajtásáig, sőt a lelkész és egyháztagok társadalmi érintkezéséig, emberek között való forgolodásáig is.

A harmadik elvi szempont a felelősség érzése, amit különben a kötelezettség megállapítása, mint logikai szükségszerűség, következményt von maga után. Ez a felelősség, bár lelkileg az egyház minden tagjára áll, intézményesen és jogilag a tényleg felelőségre is vonható egyházi tisztviselőre vonat-

kozik. A felelősség kimondását azonban a logikai szükségszerűségeen kívül még az a körülmény is indokolja, hogy a missziói munka elmulasztása, elhanyagolása, az arra való kép elenség, vagy annak tudatos megakasztása az egyházban még nagyobb bajok forrása lehet, mint az egyházi tisztviselőnek egyéb mulasztása, vagy esetleg vétsége.

A felelőséggel viszont természetesen egybe tartozik a missziói munka illetékessége. Ezt a javaslatot az egységes közvéleményre támaszkodva, a Főt. és Mélt. Országos Zsinat osztatlan helybenhagyására is támaszkodva, állapítja meg.

Az illetékesség nemcsak a fokozatos egyházi hatóságokra, hanem a missziói munka végzőire is vonatkozik. Bibliái, jogi, egyházszerkezeti alapon minden egyházközségnek megvan az a lehetősége, hogy a missziói munkába belátása szerint bevonja az alkalmasnak látszó egyháztagokat, de kívánatos és szükséges volna, hogy eddig *rendszeres, hivatásos missziói foglalkozást jelentő képesítéshez kötött elnevezéseket csak olyan missziói munkásokra ruházzunk, akik az ehhez szükséges képesítéssel rendelkeznek*. Ez a kiképzést a törvény az egyházkerületek jog- és hatáskörébe utalja.

Végül azt is engedtessek megjegyezni, hogy ettől a törvénytől magától nem várjuk és nem is várhatjuk a missziói munka eddig nem tapasztalt, hirtelen és csodálatos megindulását, fellendülését. Erről a törvényről is, mint minden törvényről áll a Pál apostol megállapítása: A törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem. Ez a törvény betöltötte a hivatását, elérte a célját, ha az lesz, aminek minden törvénynek, különösen egyházi törvénynek lenni kell: vezérlő mester a Krisztusra, aki által lettek mindenek, aki nélkül nem lett és nem lesz semmi, missziói munka sem.

Az Ő nevében bízva, közöttünk való jelenlétében, irántunk való szeretetében, nekünk és bennünk sokszor, sokképen megmutatott újjászült erejében, csodatevő hatalmában reménykedve tesszem le a magyarországi református egyház missziói munkájáról szóló törvényjavaslatot az országos Zsinat asztalára.

(Folyt. köv.)

M. J.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** *Id. selyebi Kovács Istvánné*, szül. Nagyrévi Nagy Vilma, életének 61-ik, boldog házasságának 39 ik évében f. évi április 30-án elhunyt.

— **A sárospataki főiskola tanári kara** boldogemlékeztető nagy tanára *dr. Batta István* emlékére f. május hó 10 én d. e. 1/212 órától emléktünnepélyt rendez. Az emlékbeszédet *Dávid Zoltán* főgimn. tanár tartja.

— **A miniszteri értekezleten**, mely május 4-én volt Budapesten, és amelynek tárgya a főiskola jubileumának a Kazinczy centenáriummal való összekötése volt, az érdekelt testületek köréből a következők jelentek meg: Balthazár Dezső, Dókus Ernő, Berzeviczy Albert, dr. Balogh Jenő,

Petri Pál, Széll József, Bernáth Aladár, Órbán Kálmán, Besseney Zénó, Görgey István, Báró Láng Boldizsár, Kazinczy Gábor, farkasfalvi Farkas Géza, Janka Károly, dr. Horváth János, Dr. Császár Elemér, Pintér Jenő, Elekes Imre. Klébelsberg gróf miniszter úr bevezető szavaiban a min dig hálásan tapasztalt nagy szeretettel foglalkozott a nagy kulturális jelentőségű eseményekkel és kiemelte, hogy annyival inkább kívánatos a két ünnepély összekötése, mivel Kazinczy a főiskola neveltje és büszkesége, és mivel azt Sárospataknak és Széchalomnak közeli fekvése is lehetővé teszi. Így mindkét ünnepély jelentőséget nyer országos vonatkozásban. A mintegy órát tartó tanácskozás eredménye képen megállapítást nyert, hogy a Kazinczy-ünnepély nem Kazinczy halálának évforduló napján, augusztus 23 án lesz, mivel akkor sem a közönység, sem a diákság részvétele nem volna olyan mértékben biztosítható, amilyen mértékben kívánatos volna, hanem később egyik napon lesz a sárospataki főiskola 400 éves jubileuma, a következő nap délelőttjén pedig lesz Széchalmon a Kazinczy centennárium. Bár a részletekről is volt szó, az ünnepély napja egyelőre még nem nyert végleges megállapítást. A rendezés végzésére felkérte egyfelől a tisztáninneri ref. Egyházkertület, mint amely idáig is végezte a rendezés előkészítését; továbbá a Tud. Akadémia, és a közotatásügyi minisztérium közreműködését is kívánatosnak tartotta és kilátásba helyezte a Miniszter úr. Ez az értekezlet úgy a hely előkelőségénél mint a résztvevők súlyánál és számánál fogva bizonyára véglegesen eldöntötte e két ünnepélynek nemcsak összetartozását, hanem ezzel együtt mindkettőnek országos jelentőségét is és külföldi protestáns körökben azoknak érdeklődését és megjelenését is biztosította.

— **Missziói előadók figyelmébe.** Az eredetileg május 27—28 napjaira tervezett és jelzett missziói előadói értekezlet május 28. és 29. napjain (csütörtökön és pénteken) lesz megtartva a budapesti teológiai akadémiai könyvtár-termében. *Dr. Enyedi Andor* konventi missziói előadó.

— **Az Országos Református Tanáregyesület Közgyűlése.** Az Orsz. Ref. Tanáregyesület f. évi közgyűlését május hó 26-án és 27-én tartja Debrecenben: 26-án lesznek a szakosztályi gyűlések, 27-én pedig a választmányi és közgyűlés. A választmány az alapszabályok értelmében tárgyalja a központi igazgatóság előterjesztéseit, ezek között ezúttal a *Dóczy Imre* halálával megüresedett elnöki tisztségre való jelölését is, melyeket aztán a közgyűlés elé terjeszt. A központi igazgatóság már körlevélben tudomására hozta a tagoknak, de ismételtén föl hívja szives figyelmüket, hogy akik közülök a közgyűlésen megjelenni szándékoznak, május 13-áig okvetlenül jelentkezzenek a debreceni református gimnázium igazgatóságánál. Tudatja egyúttal, hogy május hó 27-én a közgyűlés után a tagok számára díjmentes közbed adását a hatóságok adományai, a legnagyobb valószínűség szerint, lehetővé teszik; a központi igazgatóság és a debreceni tanárság a vendégek elszállásolásán is buzgón munkálkodik. A közgyűlés tárgysorozatát

és a többi tudnivalókat a központi igazgatóság csak május 13-ika után teheti közre. Ez értesítést a központi igazgatóság kérésére közöljük.

— **A vajdacsikai KIE,** mely még csak néhány hónapja alakult, *Főző* László lelkész és *Arday* Béla tanító vezetése alatt 18 tagját küldte el a sárospataki KIE meglátogatására. A vendégek megtekintették a várat és a főiskolát s délután közös, szép programú gyűlést tartottak a patakiakkal.

— **Ajándék a főiskolai könyvtárnak.** Hegedűs László hernádkaki lelkész közvetítésével Erdős Sándornétól egy régi magyar könyvet kapott a főiskolai könyvtár. — *Gonda Béla* ny. min. tanácsos több könyvet küldött a könyvtárnak. Illesse köszönet a nemes adakozókat!

— **A nyomári egyház** husvét másodnapján tartotta a világháborúba elvitt egyik harangja helyett beszerzett új harangjának szentelési ünnepélyét. Harangfelhúzás előtt *ifj. Körössy István* boldvai lelkész, esperesi megbízott felszentelő imát és áldást mondott. *Onda Sándor* helybeli lelkész a harangbeszerzés történetét ismertette. Az énekkar *Gábor István* helybeli tanító vezetésével a harang megszólalásával egyidejűleg énekelt. A templomban hol az énekkar szintén közreműködött, *Zsid. 3:15* alapján ünnepi beszédet mondott *Kövér Pál* zilizi lelkész, úrvacsorai ágendázást végezte *Gyűlvészi István* edelényi lelkész. A délutáni istentiszteletet is *Kövér Pál* végezte. A 210 kg. közadakozásból mintegy 1100 pengő értékben beszerzett díszes kivitelű, ékes szavú harang, *Szlezák László* harangöntő gyárában készült.

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! A felsőborsodi egyházmegye „Lelkészerterkezte” f. évi május hó 19-én (Kedden) d. e. 8 órakor Miskolcon a leánygimnázium tornatermében közgyűlést tart, melyre lelkésztestvéreimet szeretettel meghívom. Netaláni távolmaradás igazolandó! **Tárgysorozat:** 1. Imádkozik: *Onda Sándor*. 2. Elnöki megnyitó: *Hubay Mihály*. 3. Határozati javaslatok: *Varga Imre*. 4. Emlékbeszéd néhai *Rozgonyi László* nekészenyi lelkész felett: *Körössy József*. 5. néhai *László Sándor* dédesi lelkész felett: *Szigethy Ferenc*. 6. Meddig terjedhet a lelkész prófétai szerepe a közéletben? *Várady József*. 7. Lelkész missziói feladata különös tekintettel a szórvány misszióra: *Dr. Komjáthy Aladár*. 8. Egyháztársadalmi törekvéseink és sikereink egyetemes egyházi szempontból az 1930. évben: *Veress Károly*. 9. A jövő egyház ifjúsága: *Kövér Pál*. 10. Mivel járulhat hozzá az egyház a szociális kibéküléshez: *Lenkey Gyula*. 11. Belkörü biztosítás: *Lökös Sándor*. 12. *Bethlen Gábor* igazi jelleme: *Gyűlvészi István*. 13. Kivesző liturgiai szokásaink: *Bartha Gyula*. *Szabó Lajos*, *Molnár Pál*, *Demeter Béla*, *Körössy István* és *Gönczy Miklós*. 14. Belmissziói, *Kálvin-szövevény* és *pénztári jelentés*: *Svingor Jenő*, *Tóth János* és *Lökös Sándor*. 15. Esetleges indítványok *Szilvásvár*ad, 1931. május hó 4-én. *Hubay Mihály* elnök.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Tóth János*: Takarékoság és segítés. — A zsinatról. (Vége köv.) — Gyülekezeti élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Takarékoság és segítés.

— Válasz Farkas I. esperes cikkére. —

Ha szabad szubjektív kinyilatkoztatásokkal kezdenem soraimat, — ritkán okozott számomra valami olyan meglepetést, mint Farkas István esperesnek e lap 17. számában megjelent cikke. Van egy éve, hogy ugyanannak a tervnek megvalósításán rágódom s vártam a kedvező alkalmat annak előterjesztésére. A kivitelt is csaknem ugyanolyan megoldással gondoltam el, mint a cikk nagyrabecsült írója. Egészen bizonyos, hogy velünk együtt mások is törték ilyesmin fejüket, aminek nagyon is természetes lélektani magyarázata az a szinte kétségbeejtő helyzet, amibe a jelenlegi gazdasági krízis folytán jutott a papság nagy része. Megdöbbenő, mennyire ki van szolgáltatva a kiscgazda munkálkodással javadalmazott református lelkész a gazdasági élet szeszélyesen hullámozó állapotainak, aminél csak az a megdöbbenőbb, hogy valami csodálatos élehetlenséggel szemléljük a magunk nyomoruságát; holott a modern financiai élet több módját nyújtja felénk a segítésnek, csak meg kell valamelyiket ragadnunk és kihasználnunk.

Egészen természetes, hogy aggasztó tömegállapotokat, minő a ránk szakadt pauperizmus is, csak tömegmegmozdulással lehet ellensúlyozni, tehát az előfeltétel a komoly és felelősségtől áthatott összefogás.

Sajnos, hogy egyházi életünk épen a financiai ügyek terén kevés összefogó és konstruktív erőről tanuskodik; itt élünk a 20. század szociális intézményeket csirázató légkörében s nem valóstottunk meg a jóléti és segély-egyletek számtalan formái közül egyet sem, mely számottevő módon jönne a szegénységbe rekedt papi családi barátok kiemelésére. Egyházközségeink kisebb nagyobb tőkái is szétszóródva vidéki bankokban, holott a maguk egyenkénti nem nagy tételeiben is összesítve, jelentős tőkével tudna az egyházi életben nem egy esetben hathatós erőforrásnak bizonyulnia.

A Farkas esperes úr terve a közös összefogásnak a legegyszerűbb és legáttetszőbb for-

mája. Kettős célkitűzése szerencsés: a takarékoskodás egy módjával segédkezet nyújt egyrészt arra, hogy valakinek pár év múlva — szinte észrevétlenül — egy összegyűjtött összeg álljon rendelkezésére; másrészt ugyanazon idő alatt az a pénz egy igen nemes feladatot töltött be: segítésgül volt a megszorult lelkesztetvéreknek.

Még a mostani sanyarú viszonyok közt sem igen akad olyan lelkész, aki el ne tudna lopni önmagától havonta pár pengőt, abban a tudatban, hogy ezzel gyűjt s e több éven át megtakarított összeg *nem egy kétes értékű részvény vagy üzlet-rész nehezen értékesíthető papírformájában van a zsebében, hanem teljes, 100%-os értékű összegben őriztetik, tisztességes kamatozás mellett.* Jól tudja mindenki: református papnak mindig könnyebb havi néhány pengővel gyűjteni, mint egyszerre nagy tételű betétekkel.

És most szabad legyen röviden vázolnom az általam elgondolt tervezetet. Ugyanaz a kiindulás és kettős célkitűzés, de valamivel szélesebb mederben. Szerintem egy „takarékosági és segélyegylet” megszervezését, erre a szociális munkára különösképen hivatott egyesületnek kellene megragadni: az egyházkerületi Kálvin-Szövetségnek. Előre jelezvén, hogy ez a munkakör egy erre a célra külön szervezett intéző bizottság kezében volna. Ebben az elgondolásban tehát nemcsak lelkészek, hanem világiak is tagjai lennének az egyletnek. Főbb irányelvei:

1. havi 2—10 P betét, három éven át kötelezőleg. Ki mennyi befizetésre képes, abba a kategóriába iratkozna be. Gondoljuk el, hogy a legkisebb összeg: 2 P befizetés mellett 1000 taggal (ennyit nem lenne nehéz összetoborozni) havonta 2000 P, egy év alatt 24,000 és 3 év alatt 72,000 P tőkével rendelkezniük.

2. Elfogadná az egyházak betéteit is. Minden egyháznak van valami csekély tőkéje egyik-másik bankban; a Tiszáninnen csak 200 egyházat véve alapul és egy-egy egyháztól 100 P-ös betét: 20,000 P.

3. Betét utáni kamat az országos átlag szerinti. A kölcsön után a betéti kamat és plusz 3%,

mely kezelési stb. költség fedezésére, valamint egyházi karikatív célt szolgálna.

Ez csak nagy vonásokban papírra vetett vázlat, főképen eszméltetésül arra, hogy kis eszközökkel milyen impozáns pénzügyi segítséget lehet előteremteni, ha akarjuk.

Hogyne kellene hát — ha nagyobbra nem tudunk vállalkozni, — legalább a Farkas esperes úr által elgondolt lelkesi segélyegyletet megvalósítani! Szívesen csatlakozunk hozzá munkatársnak és vállaljuk a ránk osztott munkát és befizetést. Csak gyorsan valósítsuk meg, addig, amíg még akadnak, kik tudnak pár pengő havi befizetésre vállalkozni és amíg még lehet egyeseken segíteni.¹⁾

Tóth János.

¹⁾ Szívesen közöljük a hozzászólásokat. Az is tájékoztat, ha valaki egyszerűen jelzi, hogy vállalja a havi befizetéseket. *Felelős szerkesztő.*

A zsinatról.

(Folytatás.)

A javaslatához elsőnek Juhász László esperes szólott hozzá. A konventi missziói szabályrendelet mellett fölöslegesnek mondotta. Bilkei Papp István a javaslatot örömmel fogadva, felvetette a missziói nap rendezésének gondolatát, ami új paragrafusként be is került a törvényjavaslatba. Kováts J. István azt fejtegette, hogy a javaslat az egyház egyetemére mondja ki a missziói munka kötelezettségét igazi kálvini értelemben; s ellentétben az eredeti javaslattal, mely a missziói szövetségben kiakarta alakítani a missziói érzékkel bíró egyháztagok külön csoportját, a missziói munkát jóindulatú érdeklődéssel vagy esetleg hideg közönyt, de mindenestre kívülről szemlélő egyháztagokkal szemben. Kiemeli a javaslatból a külföldre szakadt református hívek lelki gondozását. Farkas István azt a kívánságát fejezi ki, hogy az egyesületi munkások tartsák tiszteletben a lelkipásztorok illetékességét. Ravasz László az egyesületek és az egyház közötti viszony kialakulását ismerteti külföldi párhuzamokkal s megállapítja, hogy e viszony lazaságában nagy része van annak, hogy a hivatalos egyháznak hivatalos képviselői évtizedeken át idegenkedtek, sőt irtóztak a belmissziói munkától. Janka Károly elődeinknek ezt a magatartását a magyar természetnek idegenből jött dolgokkal szemben táplált ösztönszerű óvatosságában látja. Előadó zárszava után a zsinat a javaslatot általánosságban elfogadta. A részletes tárgyalás során némi pótlások kerültek a javaslatba, amely elfogadott alakjában itt következik:

Törvényjavaslat a magyarországi református egyház missziói munkájáról.

1. §. A magyarországi református egyház Isten lelkének engedelmessé, a Szentírás szellemétől és saját történelmi múltjának, valamint jelenének felemelő bizonyosságaitól áthatva, a Megváltó missziói parancsának (Máté 28. r. 18—20.) minél tökéletesebb teljesítése céljából a missziói munkát is törvényesen szabályozott feladatai közé iktatja. A missziói munka végzését, az abban való

részvételt és annak támogatását az egyház minden tisztviselőjére és alkalmazottjára, valamint az egyház tagjaira nézve is kötelezőnek nyilvánítja.

2. §. Az egyház missziói munkája: egyfelől saját tagjainak a pásztori munkát kiegészítő lelki építése és a keresztyén társadalom bajainak gyógyítása (belmisszió), másfelől a nem-keresztyén népek Krisztushoz vezetése (külmisszió).

3. §. Az egyházi belmissziói munka főbb ágai:

a) Az Isten igéjének hirdetése szóban és írásban, a gyülekezeti istentiszteleten és a szertartási alkalmakon kívül (evangélizáció és iratterjesztés.)

b) A vallásos nevelés a családon és iskolán kívül (bibliai iskola; lelki munka a konfirmáltak, ifjak, leányok, férfiak, nők között; egyesületi munka.)

c) Az egyháztagok rendszeres látogatása.

d) A szegénygondozás, általában szeretetmunka (diakonia). Ide tartozik mindaz az egyházból kiinduló munka, amely a református egyháztagok szociális és gazdasági művelődési érdekeinek védelmére és szolgálatára, általában a segítő, mentő és gyógyító krisztusi szeretet gyakorlására irányul, mint pl. az anya-, csecsemő- és gyermekvédelem; diákjólét; beteg-, árva- és fogolygondozás; elaggottak, munkaképtelenek, munkanélküliek felkarolása; testi és szellemi munkások támogatása stb.; úgyszintén minden olyan tevékenység, amely igazságosabb és testvériesebb keresztyén társadalom kiépítését szolgálja.

e) A szétszórtságban élő egyháztagok gondozása (szórvány- vagy diaszpóra-misszió.)

4. §. A missziói munkákat minden egyházközségben végezni kell.

A belmissziói munka vezetésében és irányításában minden egyházi hatóság részt vesz, az egyházi I. törvénycikkkel megszabott hatáskörében. A belmissziói munkát a legfelső fokon az egyetemes konvent vezeti és intézi.

Az egyházi tisztviselő a felsőbb egyházi hatóságok részéről szükségesnek nyilvánított belmissziói munka elmaradásáért felelős.

5. §. Minden újabb belmissziói szervezkedést a megfelelő egyházi testületnek (egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, egyetemes konvent) be kell jelenteni és csak annak hozzájárulásával lehet folytatni. Vitás esetben a fokozatos egyházi hatóságok döntenek.

6. §. A belmissziói munka végzésére, ellenőrzésére és irányítására az egyházi hatóságok missziói bizottságokat alakítanak. A missziói bizottságok egységes szervezetét, munkakörét és ügyrendjét az egyetemes konvent állapítja meg. (I. t.-c. 154. §. j) pontja).

7. §. Az egyetemes konvent a belmissziói munka országosan egységes munkatervét évenként meghatározza s annak végrehajtásáról az egyházkerületektől jelentést kirán (I. t.-c. 154. §. j) pontja).

Az egyetemes konvent a missziói feladatok céljára missziói alapot létesít; ebből belmissziói intézményeket tart fenn vagy támogat s a belmissziói munkához szükséges kiadványokról gondoskodik.

(Vége köv.)

GYŰLEKEZETI ÉLET.

Beszámoló. A tiszalúci egyházban az 1930—31. évi belmissziói időszakban november elejétől kezdve 1931 március 18 ig tartattak a vallásos összejövetelek. Minden kedden este istentisztelet, minden csütörtökön vallásos estély volt, utóbbi felolvasásokkal és szavalatokkal fűszerezve. A csütörtöki vallásos estélyek központja mindig az igehirdetés volt, amelyet a lelkész és részben a s. lelkész végzett. Összesen 16 egyházi beszéd és 51 különböző tárgykörből vett felolvasás tartott. Szombat esténként felváltva tartattak a nőegyleti és ifjúsági egyesületek összejövetelei, előbbiek a lelkész, utóbbiak a segéd lelkész vezetése alatt. Ezeken mindent az egyesületi tagok végeztek, a nekik kiadott szerep szerint. A munka az „Ébresztő” c. ifjúsági lap nyomán folyt. Az iskolában az I. osztályt *Ruczik Géza*, a II. III. osztályt *Sélley Győző* tanító, IV. V. VI. osztályt a lelkész részécsitette szombatonként u. n. vasárnapi iskolai oktatásban. A IV. V. VI. osztályban a hittant a segédlelkész tanítja. Az ismétlőiskolások vallásos oktatását is ő végzi. A gazdaközönségnek külön négy felolvasás tartatott melyből kettőt két helybeli értelmes gazda tartott a földmívelésügyi minisztérium kiadványai alapján. A férfi és vegyeskart *Ruczik Géza* tanító tanította s vezette szerepléseivel sok gyönyörűséget szerevezve. Volt három vetített képes előadás, négy műkedvelői előadás. Kiemelkedőbb dátumok: A reformáció emléknappja, melyet gyűlekezetünk öt sárospataki tanár a főiskolai szénior és az „Erdélyi Önképzőkör” 42 tagjának a jelenlétében és közreműködésével ünnepelt meg. Karácsony estélye, mikor a „Nő és Ifjúsági Egyesület” 20 szegény iskolást és néhány özvegyet részesített 183 pengő értékű ruhasegélyben. Március 15, amelyet a gyülekezet hármastagozatú ünnepély keretében ünnepeit meg. És március 18, amikor a vallásos estélyen *Karászy Ilona* tanárnő a Kálvineumok utazó titkára szólott emelkedett szellemű beszédben az árvák érdekében a gyülekezet-hez, amelyek eredményeként a Kálvineumok javára 66 P 51 fill. gyűlt össze. Azért csak ennyi, mivel ugyanez év január hó végén 283 P-t adott össze a gyülekezet néhai kántortanítójának a temetési költségeire. Az egyházlátogatáson kívül öt vendég szónok is közreműködött, a vallásos érzés és az egyházhoz való ragaszkodás erősítésében, *Kovács Péter* földműves ifjúsági titkár meg az ifjúsággal tartott egy alkalommal építő hatású megbeszélést. Fakadjon áldás a végzett munka nyomán.

— **Országos Ref. Szeretetszövetség** címen alakult meg Budapesten május hó 7-én az a szövetség, amely az ORLE mult évi közgyűlése határozatából Ref. Védőszövetség címen indult meg egyházunk szociális és charitatív feladatainak végzésére. Legközelebb bővebben írunk róla.

— **Megnyugtató** közölhetjük, hogy megbízható helyről vett értesülésünk szerint a belügyminiszter elejtette az új községi háztartási törvényjavaslatból az egyházi adózást olyan mélyen érintő tervezett 45. §-t.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A jubileumi ünnepély főnapjának időpontja** egészen mostanig függőben volt, több okból. Ezek közt a legelső a Kormányzó úr Ófőméltóságának elhatározásától függött. Mert azok a tervezések, melyek a rendezés során felmerültek, természetesen csak tervek és kegyes óhajítások voltak. De most már véglegesen eldőlt. A *Dókus Ernő* főgondnok, *Cziáky Endre* püspökhelyettes, *farkasfalvi Farkas Géza* világi, *Janka Károly* lelkészi gondnok és *Kazinczy Gábor* P. D. O. Szövetségének képviselőjéből álló küldöttség meghívta a *Kormányzó Úr Ófőméltóságát* a főiskola 400 éves jubileuma alkalmával rendezendő ünnepélyre és egyúttal arra is felkérte, hogy a fővédnökséget kegyeskedjek elvállalni. A Kormányzó úr a meghívást szívesen fogadta, a fővédnökséget elvállalta és az ünnepélyen 1931. évi október hó 1-én megjelenését kilátásba helyezte. Így most véglegesen megállapítást nyert az ünnepély napja és ezzel együtt a Kazinczy centennárium is. Mert a Tudományos Akadémia képviselői a miniszteri értekezleten már május 4 én kijelentették és a megállapodás is abban történt, hogy a Kazinczy-ünnepély a jubileumot követő napon délelőtt lesz Széphalmon.

— **Főiskolai igazgató-tanács; folyamodványok.** Az egyházkerületi közgyűlés időpontja következtében ez évben a sárospataki ref. főiskola igazgató-tanácsa június hó 13-an tartja ülését *Sárospatakon*. Ezzel kapcsolatban ez úton is föl-hivom az érdekeltek figyelmét, hogy mindennemű (internátusi, tandíj, tápintézeti) segélyezés tárgyában a főisk. igazgató tanácshoz intézendő folyamodványt, vagy beadványt június hó 10-ig az illetékes vezetőséghez feltétlenül nyújtsák be, mert ellenkező esetben a segélyek kiosztásánál és a jövő évi kedvezmények megállapításánál nem jöhetnek figyelembe. Evzáró ünnepély: június 21 én. Főisk. igazgatóság.

— **A jubileumi ódapályázatra** a kítűzött határidőig 7 óda érkezett be a főiskolához. Az ódák megbírálására felkért bizottság tagjai: *dr. Horváth János* egyet. tanár (Budapest), *Áprily Lajos* budapesti gimn. tanár, a Prot. Szemle szerkesztője, *Harsányi Zsolt* író és szerkesztő (Budapest), és *Novák Sándor* pataki tanár.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok ideje Sárospatakon.** Dr. Révész Kálmán tiszánineni püspök megbízásából és jóváhagyásából közli a theologiai akadémia igazgatósága, hogy az első lelkészképesítő vizsgálat június hó 22—24. napjain lesz, még pedig június 22-én az írásbeli, június 23—24. napjain a szóbeli. A vizsgálatra való jelentkezés előfeltétele: az abszolutorium. — A második lelkészképesítő vizsgálat június 25—25. napjain lesz, még pedig június 24-én az írásbeli, június 25-én a szóbeli; a szabályszerűen (első lelkészképesítő bizonyítvánnyal és szolgálati bizonyítvánnyal) felszerelt kérvények június 15 ig adandók be Janka Károly egyházkerületi főjegyzőhöz, Cigánd, Zemplén m.

— **Középiskolai vallástanárképesítő vizsgálat ideje Sárospatakon.** Dr. Révész Kálmán tiszán-inneni püspök, a vallástanár képesítő bizottság elnökének megbízásából közli a sárospataki theol. akadémia igazgatósága az érdekeltekkel, hogy a legközelebbi középiskolai vallástanárképesítő vizsgálat június hó 25—26. napjain lesz Sárospatakon, mégpedig június 25-én lesz a vizsgálat írásbeli, június 26-án a vizsgálat szóbeli része. A vallástanárképesítő bizottság elnökéhez intézett s megfelelően (érettségi bizonyítvánnyal, mindkét lelkészi oklevéllel s szolgálati bizonyítványokkal) felszerelt kérvényeket május hó 30-ig kell a sárospataki theol. akadémia igazgatóságához benyújtani. A vizsga díja 75 pengő, mely előre fizetendő.

— **Ünnepélyek sárospataki főiskolánkban.** Főiskolánk tanári kara f. május hó 10-én d. e. 1/2 12 órakor ritka szép emlékünnepelet rendezett nagy professzora: néhai *Batta* István emlékére. A rendkívüli talentumokkal megáldott és sokoldalú professzor gyönyörű ivelésű és még nagyobb ígérteű. de derékban kettétörött élete pályáját, országosan is a legkiválóbbak közé tartozott tanári egyéniségét, aki a tanításban a művészi tökéletesség határát is elérte, *Dávid* Zoltán főgimn. tanár ecsetelte nagyszabású beszédben, rajongó szeretettel, de egyúttal teljes megértéssel és értékelni tudással. Az emlékünnepeleten a nagy professor családján, a csaknem teljes számban megjelent tanári karon és az ifjúság nagy csoportjain kívül a város társadalma részéről is nagy volt az érdeklődés.

Áldozócsütörtökön a szokásos konfirmációi ünnepélyt tartotta meg főiskolánk. Ez alkalommal mintegy 35 gimn. diák konfirmált. A konfirmációi istentiszteletet *Bódy* Dénes vallástanár végezte a tőle megszokott gondossággal, az úrvacsorai ágendát pedig *Szabó* Zoltán főiskolai lelkész lélekkel teljes szertartási beszéddel. Az úrvacsorában a konfirmált növendékeken kívül résztvettek a főiskola tanárai, valamint a konfirmált növendékek jelenlevő szülei.

— **Csengőbucsu a sárospataki ref. főgimnáziumban.** A már hagyományossá vált szokás szerint bucusztak ki gimnáziumunk VIII. osztályú tanulói máj. 13-án a gimnázium padjai közül az utolsó tanórára való csengetéskor. A diákbucsu dal eléneklése után rövid imádságot mondott *Vajda* Péter VIII. oszt. tanuló és társai nevében beszélt *Marton* János VIII. o. t.

— **„Anyák napja“ ünnepélyt** rendezett máj. 10 én d. u. 4 órakor a sárospataki KIE a cserkészcsapattal karöltve, nagyszámú közönség jelenlétében, gazdag programmal. A műsor központjában *dr. Vasady Béla* theol. igazgató beszéde állott, aki ügyesen szűrte le a gyakorlati utasításokat, a Jézus és anyja közötti viszonyt fejtegetvén.

— **38 serdülő tett** konfirmációi fogadalmat áldozócsütörtökön a sárospataki ref. egyházban. Tiszteletükre kedves ünnepélyt rendezett az egyház délután, mellyel egybekapcsolta a vasárnapi iskolások záróvizsgáját is. Az év folyamán 5 csoportban folyt a vasárnapi iskolai oktatás, mintegy 200 növendékkel.

— **Kálvin-szövetségi közgyűlés.** A Magyar Kálvin-Szövetség 1931 május 22-én pénteken d. u. 6 órakor tartja Budapesten a Ráday-könyvtárban (IX., Ráday utca 28. földszint) közgyűlését, mely alkalommal minden érdeklődőt szívesen látunk. *Bernát* István sk., a Magyar Kálvin-Szövetség világi elnöke.

HIVATALOS RÉSZ.

391/1931. szám. **Körlevél.**

I.

Egyházkerületi közgyűlési meghívó.

Főgondnok úr Önagyméltóságával egyházkerületi rendes közgyűlésünket folyó évi június 17-re, (szerda) reggeli 9. (kilenc) órára hívjuk össze a miskolci ref. leánygimnázium tornatermébe.

A közgyűlés tárgyai lesznek: püspöki jelentés, elnöki előterjesztések, az egyházkerületi pénztár 1930. évi számadása, az 1931. évi költségvetés, egyházkerületi pénztárnok választása, egyetemes konventi határozatok s általában az összes idejében beküldött ügyiratok.

A közgyűlés napjának délutánján az egyházkerületi bíróság ülészik, melyre a bíróság tagjait meghívom. A felebezett ügyek folyó évi május 30-ig (harmincadikáig), adandók be a püspöki hivatalhoz.

Az esperesi jelentések, táblázatok, a közgyűlési ügyiratok beküldésének végső határideje május 30. (harmincadika). Később érkezett beadványok tárgyalás alá nem vétetnek.

Miskolc, 1931 május 16.

II.

A madarak és fák napjának megtartása tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi Miniszter úr 840—05—49—1931. számú rendeletében elrendelte, hogy a középfokú iskolák tanuló ifjúsága ne zárt ünnepély keretében, hanem valamely májusi vagy júniusi kirándulással kapcsolatosan a szabad természetben tartsa meg.

Erre a célra külön szünnapot a Miniszter úr nem engedélyez. Ezt tehát csak olyan időben lehet megtartani, amely egyébként is tanulmányi kirándulásra fordíthatnák.

Az egyes intézetek Értesítőjökben röviden számoljanak be a megtartott kirándulásról és ünnepélyről, s az Értesítő egy példányát az Országos Állatvédő Egyesület Elnökségének (IX. Ernő u 11—13) küldjék meg.

Miskolc, 1931 május 16.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

S. K. T—c. Természetesen hírt adunk a Szeretet-szövetség megalakulásáról. Csak térszűke miatt nem jött ebben a számban a bővebb ismertetés. — D—c D—ö. Ki-szedve a tudósítás. — K—cs I—n O—a. Megkaptuk. — Dr. K—y A—r. Legközelebb hozzuk. — Sz—ó A—r. Jön.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:	Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök. Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN ; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.

TARTALOM. *Dr. Horkay László:* Lélek és bizonyágtétel. — *Szigethy Ferenc:* Péter predikációja. — *M. J.:* A zsinatról. — *y-r:* Az Országos Református Szeretetszövetség megalakulása. — *Szabó Andor:* Az alsó-zempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése. — *D-r D-ó:* A gömör-tornai ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése. — *Kovács István:* Az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Lélek és bizonyágtétel.

„És lesztek nékem tanuim...“
Ap. csel. 1:8.

A Pünköst a Szentlélek ünnepe, a Lélek által munkáló, bizonyágtévő ember ünnepe.

Többi nagy ünnepünkön arról van szó állandóan, amit Isten tett a Jézus Krisztus által az emberért: hogy Isten az ő egyszerűtét a válság munkájának elvégzésére a világra küldte, büneinkért halálra adta, megigazulásunkért a halálból feltámasztotta s hatalmának megbizonyítására az ő jobbára emelte. Az Úr Jézus Krisztus élettörténetének e fontos mozzanatai által valósul meg Istennek elvégzett üdvakarata az emberiség megváltását illetően. Az Úr Jézus Krisztus mennybe való felemeltetése által elvégezte küldetését. Viszszatért oda, ahonnan elindult; az Atyához.

A Pünköst ünnepén egyszerre az ember kerül előtérbe s jut szóhoz; a Lélek által erőt vett ember. S a Lélek által hatalmat nyert ember diadalmasan tesz róla bizonyágot, mit tehet az ember Krisztus által Krisztusért. Az első Pünköst ünnepe meghatározó és megkapó bizonyága annak, mire képes az ember, akít Isten Lelke, a Szentlélek vezérel!

Péter Lélekkel eltelve mindnyájuk nevében, akik egy-akarattal együtt valának és Szentlélekkel megtelének, tanuságot tesz a Jézus mellett oly erővel és hatalommal, hogy még azon a napon mintegy háromezer lélek csatlakozik azokhoz, akik a Krisztus mellett bizonyágot tőnek. Így alakult meg az Egyház az igaz fundamentumon, a Jézus Krisztuson a Lélek erejével bizonyágot tevő emberek, a közelebbi Jézus-tanítványok által.

De ötven napnak kellett eltelnie az Úr feltámadása után, míg a tanítványok meglátták rendeltetésüket. Ötven napnak kellett eltelnie, míg a feltámadott Jézussal való találkozásuk által visszaállított hitük meglátta a nagy és szent hivatást, ami rájuk, mint a Jézus életének és tanításainak tanuira vár, azt t. i., hogy ők maguk is tanúi

legyenek minden népek előtt az ő Uruknek, bizonyások legyenek az ő Uruk mellett. „Minek-utána a Szent Lélek eljő reátok,“ „vesztek erőt“ — mondotta Jézus — „és lesztek nékem tanuim úgy Jeruzsálemben, mint az egész Judeában és Samáriában és a földnek mind végső határáig.“ Ez a hivatása az Úr Jézus minden igaz tanítványának, hogy ne elégedjék meg azzal, amit Isten övele tett a Jézus által, hanem legyen az Úr hatalmas dolgainak, megtartó erejének mások előtt is tanuja.

Ennek belátására, megismerésére vezette a Lélek az első tanítványokat és ők sugárzó arccal, boldog lélekkel tettek bizonyágot mások előtt is a boldogságról, amely nekik osztályrészöskül jutott. Így lesz a Pünköst emberi oldalról nézve a hivatására ébredt rendeltetését megismert, tehát a megváltott ember bizonyágtévő ünnepe.

A Szentlélek vezérelte el Pétert és a többi tanítványokat a nagy megismerésre, hogy a Krisztust megtalált emberek élete bizonyágtévő élet, amely felelősséget kell, hogy érezzen másokért. Pünköstig csak saját magukkal gondoltak. Miután az Úr Jézus feltámadása már visszaadta s megerősítette hitüket, még a kételkedő Tamásét is, az Úr mennybemenetelének tanúi akkor érezték jól magukat, ha együtt lehettek s „egy szívvel-lélekkel“ foglalatoskodhattak az imádkozásban és könyörgésben, ha az Úr dicsőséges dolgairól elmélkedhettek. De míg a Lélek ajándékában nem részesültek, nem érezték szükségét annak, hogy másoknak is hirdessék az üdvösséget a Krisztus Jézusban való hit által. A Pünköst nélkül, a Szentlélek kitöltetése nélkül talán kihalt volna a kereszténység azzal a néhány boldoghitű emberrel, akik szinről-szinre látták az ő életét és dicsőségét.

Lélek nélkül nincs bizonyágtétel, világosan mutatja ezt egyházi életünk ma is. Apostoli tüzet, buzgóságot, áldozatkészséget, lendítő erőt, bizonyágtévére kész lelket az adminisztráció, a pusztaszervezet, a gyülekezeti adottság (hogy én éppen egy egyháznak kötelezett tagja vagyok), mind nem adhat. Ahhoz szükség van a Lélek ajándékának

szétsugárzására, hogy az megértesse velünk: a keresztyén ember kell, hogy tanúja legyen a Jézus Krisztusnak bizonyágtévő élete által.

A tanítványok egy-szivvel-lélekkel imádkozás és könyörgés által készültek, hogy vehessék a Lélek ajándékát. Ez az útja annak, hogy egyházunkban is minden tagra kitöltessék Istennek Lelke, hogy tanúi, bizonyágai lehessünk mi is az Úr Jézusnak.

Jövel azért mi közzénk is Szent Lélek Úr Isten!

Dr. Horkay László.

Péter predikációja.

— Ap. Csel. II. 1—41. —

Még hallatszik a szélnek zúdulása,
Még ég a láng: a sok kettős tüzes nyelv
És minden arcon szent csodálkozás van:
Mi történt itten? — Isten jár a földön?
Egy újra eljött áldott kijelentés?
Vagy csak ámitó szemkápráztatás
Az egy akarat s az egy-nyelven-szólás?!
Ki fejti meg ez óriás csodát?
Vagyunk itt ezren párthusok,
Elámiták és frigiaiak
És ismét ezren Pontusból, Krétából
És Libiának tartományiból
S mi módon van, hogy önönnyelvünkön
Hallunk szólani s ennyiféle nép
Anyanyelvünkön értjük a beszédet?!

Péter alakja erre megjelen,
Szava megzendül s beszédje nyomán
Támad egyszerre tiszta világosság:
„Zsidó férfiak s mindnyájan ti ezrek,
Vegyétek tudtúl e beszédet,
Az igazságot szólok én tinéktek.
Nem más történt itt, csak a prófétálás
Vált valósággá, ahogy Jól mondta:
És léssen amaz utolsó napon
Amaz isteni ígéret szerint,
Hogy kitöltetik Istennek Szent Lelke
S prófétálnak a fiak és lányok,
Látást látnak a fiatalok
S álmodnak a megvénhedt vének!
Isten szolgálja, szolgálóleánya
Ama Lélektől mind megittasul.
Csodákat tesztek én, Isten az égben
És jeleket a földön idelenn,
Vért, tüzet és füstnek gőzölgését!

Ti mindannyian ismertétek őt,
A köztetek élt Názáreti Jézust,
Sőt keresztfára ti feszítettedtek!
És im látjátok sem teste, sem lelke
A sziklásírban nem maradt az Úrnak,
Sőt Isten jobbján magasztaltatott fel.
Ama megígért Szent Lélek pedig
Kitöltetett, amit most hallotok és láttok.“

S erre egyszerre százan, ezren
Kérdezték Pétert s ama többit is:
Mit cselekedjünk atyámfiai?

„Térjete meg és hordozzátok holtig
— Felelé Péter nagy zengő fentszóval —
Kebletekben a Krisztusnak nevét
Es fogtok nyerni bűnbocsánatot
S veszitek a Szent Lélek ajándékát!“

S ama csodás szent áldott ünnepen
Csatlakozának, egy lettek velük
A Szent Léleknek nagy ereje által
Összesen mintegy háromezren!

Szigethy Ferenc.

A zsinatról.

(Folytatás.)

8. §. A különleges képesítésű belmissziói munkások (pl. diakonusok, diakonisszák, ifjúsági ittkárok, szegénygondozók stb.) képzése, az egyházi tisztviselők ilyen irányú elméleti és gyakorlati továbbképzése, az egyetemes konvent által megállapított egységes irányelvek szerint, az egyházkerületek feladata.

9. §. A magyarországi református egyház Istentől rendelt feladata idegenbe szakadt híveinek lelkigondozása ott, ahol azoknak országos egyházi szervezetük nincs.

Ez a munka az egyetemes konvent hatáskörébe tartozik (I. t.-c. 154. §. i) pontja).

10. §. A magyarországi református egyház kötelességének ismeri, hogy kivége részét a világ evangéliumi egyházainak külmmissziói munkájából. A külmmissziót az egyház vagy a külföldi testvéregyházak ilyenmű munkájába való bekapcsolódással, vagy önállóan, saját szervei útján végzi.

A külmmissziói munka szervezetét az egyetemes konvent állapítja meg.

11. § -ként beiktatott a missziói-nap tartása. Ennek célja a missziói készség fejlesztése. A missziói-nap idejét az egyetemes konvent állapítja meg.

Az indokolásból kiemeljük a következőket:

Az országos zsinat 1930 május 10-iki ülésében 869. sz. a. hozott határozatával a következőket rendeli: „Az országos zsinat szükségesnek tartja, hogy egyházunk nagyjelentőségű missziói munkájának alapelvei külön törvényekben állapíttassanak meg ama rendelkezések figyelembevételével, amelyek a misszióra vonatkozólag a most tárgyalás alatt lévő alkotmányügyi törvényekbe felvételnek. Utasítja tehát missziói bizottságát, hogy a) a missziói törvényjavaslatot ennek megfelelően dolgozza át és átdolgozott formában terjessze az országos zsinat legközelebbi üléséig; b) utasítja az egyetemes konventet, hogy legközelebbi ülésében alkossa meg az egyházépítő és egyház-társadalmi munkák végzését részletesen szabályozó missziói szabályrendeletet és azt az országos zsinatnak is mutassa be.“

E zsinati határozat, illetve utasítás alapján készült el a zsinati törvényjavaslat.

A legnagyobb figyelemben részesültek az alkotmányügyi törvénycikk missziói vonatkozású rendelkezései.

A törvényjavaslatból kimaradtak az eredeti javaslatnak a missziói szövetségre és missziói egyesületekre vonatkozó részei. Kimaradt „Az országos református missziói alap“-ról szóló harmadik rész is. Kimaradtak az eredeti javaslatban meglevő „Záróhatározatok“ is.

Ellenben benne van a javaslatban az, amit ez eredeti javaslattal szemben a solti egyházmegye igen helyesen kívánt, hogy az egész egyház s annak minden tagja köteleztessék missziói munkára, hogy e munkát maga az egyház végezze a maga hivatalos szerveivel, hogy valamely egyesület csakis az egyház vezetése mellett és csak megszabott munkatéren végezhet missziói munkát.

Ki van emelve a törvényjavaslatban a szétzórtságban élő egyháztagok gondozása.

Továbbá az egyház feladatának van minősítve a javaslatban a külföldre szakadt egyháztagok gondozása ott, ahol azoknak országos egyházi szervezetük nincs.

Ki van mondva az 5. §. második bekezdésében a belmissziói munkákra vonatkozó felelősség, aminek kimaradása a törvénynek bizonyára nagy hiánya lett volna.

Meg van jelölve a vonatkozó szakaszokban a fokozatos egyházi hatóságoknak a belmissziói munkában való részvétele és az e téren reájuk váró tennivalók is.

Mindezek bővebben vannak kifejtve a missziói szabályrendeletben.

Május 6-án kezdte meg a zsinat az egyházi adóról, az egyházközségek háztartásáról és az egyetemes adóalapról szóló törvényjavaslat tárgyalását. *Varga Sándor* vértessaljai esperes, a törvényjavaslat előadója ügyesen tájékoztató beszéddel ajánlja a bizottsági munkálatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadásra. Kiemeli, hogy a javaslat nem ideális. Számolni kellett az étellel, a mai viszonyokkal. És kötött a mult. Kísérletezni különben sem lehet. Veszedelem és kockázat nélkül más javaslatot nem hozhatott a bizottság. Felhozta, hogy az utóbbi időben behatóan nem foglalkoztak az adóüggyel. Némelyek spiritualizmusokban túl is tették magukat ezen a kérdésen. Áttekinti a külföldi egyházak adózási rendszerét és megállapítja, hogy adózásunk miatt nincs okunk a szegyenkezésre. Egyházunk tagjai óriási terheket hordoznak.

Az általános vita során *Makláró Károly* erőteljesen domborítja ki, hogy mennyire veszélyes anyagi ügyekben az államhoz kötöttség, sokat remél híveink áldozatkészségétől. *Porzsolt István* hibáztatja, hogy a javaslat kitér a nagy kérdések elől. *Görömbey Péter* nagy sikerrel cáfolta azt az állítást, mintha a római kath. egyháznak azért volna a hatalmas földbirtoka Magyarországon (848.000 hold, a református egyháznak 47.300 hold), mert a magyar királyok és kath. hívők áldozatkészsége nagyobb lett volna, mint a református fejedelmek, főurak, nemesek, közrendűek, városok és céhek jótékonyága. A különbséget az okozta, hogy a magyar állam az elmúlt századok

folyamán nemcsak segédkezet nem nyújtott arra, hogy a magyar református egyháznak ezek a vagyoni megőriztessenek, hanem egyenesen arra törekedett háromszáz esztendőn keresztül, hogy minden adomány, földbirtok és vagyon tőlünk különböző címeken és módokon elvétsessék. Számos történeti példával igazolja állítását. *Forgács Gyula* olyan gondolatokat vetett fel (stólakedvzmény, fegyelmi eljárás az indokolatlanul nem fizető adózók ellen, stb.), amelyek még nem értek meg e zsinaton törvényhozási alkotásra s a részletes tárgyalás során tett ily irányú indítványai mind mellőztettek, de az több oldalról megállapítást nyert éppen *Forgács* fejtegetésére visszhangként, hogy pl. a stóla ügy rendezést kíván. *Antal Géza* püspök a felmerült nagy kívánságokkal szemben meggyőzően hangsúlyozta, hogy a törvényjavaslat számolt az élet realitásával. Az államsegélyek kérdésében kiemelte, hogy ahhoz jogunk van, mert sok nagyjelentőségű munkát végzünk az állam helyett. Az államsegélyek mértékét illetőleg az a felfogása, hogy bármennyire nehéz az állam anyagi helyzete, mégis meg kell mondani, hogy történtek olyan kormányintézkedések, amelyeket egyházunk egyeteme joggal kifogásol.

A részletes tárgyalás ismertetésére nincs eleendő terünk. Bármilyen alapos viták folytak egyes paragrafusoknál, csekély változtatásokkal a bizottsági javaslat ment keresztül.

Május hó 11-én az országos közalapról szóló törvényjavaslatot tárgyalta le a zsinat. Előadója ennek is *Varga Sándor* volt. Szerény javaslatnak nevezte a beterjesztett munkálatot, amely nem adja meg ref. egyházunknak azt a lehetőséget, hogy mindannak a sok szép gondolatnak a megvalósítására, amely egyetemes egyházunkban felmerült, anyagi alapjai meglegyenek. De számolni kellett egyházaink teherbíróképességével. A kis egyházak roskadoznak a teher alatt, a nagy egyházak terhe pedig elbírhatatlan. A járulékokra nézve keresztülment, hogy a lélekszám szerinti 8 filléren kívül az adó félszázaléka fizetendő és e félszázalék később egy százalékra emelhető.

Máj. 11-én és 12-én letárgyaltatott *dr. Benedek Zsolt* gondos és szakavatott előadásában a *lelkészi nyugdíjintézet*ről szóló törvényjavaslat, nagy és meleg elismeréssel az előadó iránt.

A kecskeméti jogakadémia ügyében élénk vita után a konventet utasította a zsinat a szükséges tárgyalások lefolytatására.

Végül kimondotta a zsinat az elnökség javaslatára, hogy az elfogadott törvényjavaslatok egyeztetésére bizottság alakíttassék. A bizottság munkájának bevégzése után októberben rövid ülést tart a zsinat és felterjeszti alkotásait szentesítésre.

Május 12-én d. u. 2 órakor megilletődött csendben *dr. Baltazár Dezső* püspök imádsága zárta be a zsinat ez ülészakát. *M. J.*

T. olvasóinknak és előfizetőinknek a Szentlélek Istentől megáldott pünkösztől ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

Az Országos Református Szeretet-Szövetség megalakulása.

Ez az alakuló gyűlés is egy lelkiismeret-dobbanása volt magyar református egyházunknak. Úgy szeretnénk hinni, hogy ez a dobbanás fog végkép felébreszteni a közöny álmából, összeforrasztani mindnyájunkat nemcsak a közös cél, hanem a közös szervezkedés szolgálatában is, s valahára egy nevezőre hozni szent hitünk gyümölcseinek a megtermésében.

Az alakuló iránt nem mutatkozott valami túlságos, tömeges érdeklődés. 66 férfi és 15 nő jelent meg a díszes, előkelő zsinati teremben: a férfiak csaknem teljes számban a zsinati atyákból kerültek ki.

A „Jövel Szentlélek Uristen“ eléneklése után Kiss Ferenc egyetemi tanár imádkozott nagy közvetlenséggel, bensőséges melegséggel, igaz bűnbánattal: „Bocsásd meg Atyánk, hogy sokszor irgalmatlanok és szeretetlenek voltunk a Te kicsinyeidhez!...“ Az elnöki széket Dókus Ernő töltötte be, aki röviden megnyitotta az alakuló gyűlést. Távollétüket többen kimentették: közöttük Gróf Bethlen István miniszterelnök, akinek a bizalmát, jókívánságait Darányi Kálmán államtitkár fejezte ki az új alakuláshoz.

Kiss Ferenc bevezető beszédében előadta, hogy az új alakulás terve az Országos Református Lelkészezsűletből indult ki, de az Orle már az előkészítő munkálatok folyamán kiengedte védő szárnyai alul az egyesületet, amelynek az Országos Református Védőszövetség nevet adták. Az egyesület legszorosabb szervezeti viszonyt az Egyházzal óhajt fenntartani, amennyiben magát az egyházi hatóságok védelme, ellenőrzése és támogatása alá helyezi, alapszabályait az egyetemes Konventhez megerősít és kormányhatósági jóváhagyás céljából továbbküldés végett felterjeszti, működéséhez hozzájárulását kéri, évi jelentését hozzá minden év március végéig beterjeszti: kiküldöttei számára az igazgató-választmányban s minden fokozatú gyűlésein helyet biztosít, ügyvitelének és számadásainak felülvizsgálatára módot nyújt; általában pedig egész működésében az egyház hitelveihez és törvényeihez szabja magát. Ihletett zavakkal mutatott reá ezután Kiss Ferenc a rokantak, vakok, süketek, epileptikusok elhagyatott voltára. Irgalmas Samaritánus kerestetik, mondotta s ez ma is alig található az arra illetékesek között. Az állam nem képes annyi nyomorultnak az ügyét felkarolni. Az egyházban nem volt ilyenekre pénz, de még kevésbé volt megfelelő lelkiület. Ezért a mi egyházunk hitelvesztetté vált a segélyreszorulók előtt, mert nem váltotta a gyakorlat és cselekvés aprópénzére azt, amit hirdetett. Van zsidó vakok háza, de nincs ilyen a reformátusoknak. Még a szekták is megelőznek és felülmúlnak bennünket szeretetintézmények alapításában. Hajduböszörményben a megtelepedett baptisták előbb építettek aggok menházát és csak azután templomot. Jézus azt mondta a tömeg éhségét jelentő tanítványoknak: „Adjatok nekik enni!“ A tanítványok kishitűek voltak s a szemük láttára Jézus bemutatta

az öt kenyér és öt hal csodáját. Ma is tesz csodát, akinek hite van. Mindenek lehetségesek annak, aki hisz. Aki az eféle megmozdulásból kihagyja Istent, vele azt a nagy egyest hagyja ki, amely a henye emberi nullákat ezreseké változtatja. Szent Teréz templomot akart építeni, holott 3 fillérje volt. Azt mondotta: „Teréz és a 3 fillér kevés; de Teréz, a 3 fillér és Isten: ez elég.“ Bodelschwing betheli szeretetházának ez a felírása: „Az a diadalom, amely meggyőzi a világot, a mi hitünk.“ A hit mellé felelősségérzet kell. Isten minden embernek kiadta a maga részét. De az egyik ember részét a másikonál helyezte el. Mikor egy szegény megáll előtted: ne felejtse, hogy a zsebében Isten utalványa van a te nevedre kiállítva. Aki a más pénzét a maga céljaira használja fel, az sikkasztó. De sikkasztó az is, aki a szegények segítésére szánt pénzt maga élvezi el. Az élet mértéke nemcsak az lesz, hogy valaki jó szónok, jó hadvezér volt-e, hanem ez: Éhes voltam és ennem adatok stb. Alkossunk egy nagy szeretetegységet. A védőszövetség lehet a központ, amely mindenüve melegeket visz. Nem tenné ez feleslegessé a gyülekezeti munkát, csak az általános célok szolgálatát végeznél el. Ne mondja senki reám, — mondotta beszéde végén — amit Festus mondott Pálnak: Bolondozol Te Pál. Ma az optimizmust bolondságnak tartják: de ő mégis optimista, amint optimista minden református ember, aki hiszi bűneinek bocsánatát, testének feltámadását és az örökéletet. Nagy dolgokat mindig az optimisták csináltak, mert az optimistának mindig husvétja van, a pesszimiztának pedig csak temetője. Itt állok, — fejezte be nagyszerű bizonyágtételét, — mint a szeretet antennája, kiállva: „Magyar református Egyház serkenj fel álmodból és felelgyog néked a Krisztus!“ A Kiss Ferenc beszéde által kiváltott lelkes hangulatban felállott Farkas István esperes és kijelentette, hogy az alsóborsodi egyházmege szépen kifejlődött Kálvin-Szövetsége szívesen fogja támogatni nemes munkájában az új szövetséget.

Az alapszabályok tárgyalása során a címet Országos Református Szeretetszövetség-re változtatták, aminek Orszesz rövidítése jó alkalmat adott némi jókedvű élcelődésekre. Megrövidítették az első kikezdés tartamára az általánosan aggodalmasnak talált, eredetileg még a) és b) pontból álló 6. §-t. Megválasztották egyhangú lelkesedéssel elnöknek dr. Puky Endre képviselőházi alelnököt, társelnöknek a mi kerületünkből Téglássy András, ügyvezető igazgatónak Kiss Ferencet, főtitkárnak dr. Kiss József konventi titkárt. Megalakították, egyelőre a jelenvoltakból az Igazgató Választmányt, amely elé oda is tárta Kiss Ferenc a megalakult szövetség elintézésre váró ügyeit. Ezek közül a legfontosabb, hogy a szövetség biztatást kapott a Kerkápolyi—Bodor-alapítvány 1932—33. évi kamatainak az elnyerésére. Ebből a Tihanyban szintén ajándékba kapott telken eleinte középiskolás üdülőtelepet akartak létesíteni, de cél- és szükségszerűbbnek látszik egy 3—6 éves árvák számára szolgáló menhely emelése.

A reményteljes alakulás közös énekléssel és imával zárult be.

Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Április hó 28-án Sárospatakon, a 400 éves jubileuma határkövéhez érkezett főiskola tanács-termében tartotta egyházmegyénk tavaszi közgyűlését *Kiss Ernő* esperes és *Meczner Béla* gondnok elnöklete alatt.

A közgyűlés alkotó tagjai csaknem teljes számban megjelentek. Rajtuk kívül érdeklődők s a testületileg bevonuló theologus ifjúság gondoskodtak arról, hogy egy népes gyülekezet zengedezze a Mózes zsoltárát s merüljön el igaz áhitatban az esperes hazára, egyházra, őrállókra, gyülekezetekre Isten áldását kérő bensőséges imádsága alatt. Ezután az általános tiszteletővezető egyházmegyei gondnokunk, *Meczner Béla* nyitotta meg közvetlen szavakkal a közgyűlést. Megemlékezett egyházkerületünk kiváló érdemekben gazdag főgondnokáról, a magyar kálvinista egyház világi vezérééről, *Dókus Ernőről* abból az alkalomból, hogy őt Kormányzó urunk az I-ső osztályú magyar érdemkeresztel tüntette ki. Egyházmegyénk jegyzőkönyvi kivonat alakjában juttatja el a legmagasabb kitüntetésben részesült világi vezérhez őszinte tisztelettel párosult igaz örömeinek kinyilvánítását azzal az imádságos óhajtással, hogy a gondviselő Isten ezt a mi nagy emberünket még sokáig tartsa meg számunkra. Ugyancsak gondnokunk indítványára egyházmegyei közgyűlés táviratilag üdvözli Magyarországot miniszterelnökét, *Bethlen István* grófot, tíz éves kormányelnöki jubileuma alkalmából, a legnagyobb elismerésének és csodálatának adva kifejezést az egész világ előtt illusztris férfiú történelmi időkben kifejtett, hihetetlen erőpróbákat kívánó, sokszor emberfölöttinek látszó szolgálata előtt. A kegyelmes Isten bőséges áldása kísérje további önzellen és nemes fáradozásait a haza javára!

Szavazatbontó bizottság jelentése kapcsán jóleső örömmel értesültünk arról, hogy a gyülekezetek túlnyomó többségének szavazatával *vitéz Nyitray Károly* hernádnémeti igazgató tanító választott meg egyházmegyei világi aljegyzővé. Személyében értékes, kipróbált szakember került, — a tanítói munka méltó megbecsülésének bizonyágaképpen, — a zöld asztal mellé. Megválasztása folytán üresedésbe jött tanítóképviselőségre szavazást rendelt el egyházmegye június 30 iki határidővel. — Új lelkészekül beerősítettek: *Bagócsy Lajos* Alsódobszai; *Darányi Lajos* Sárospatakra, mint hitoktató lelkész. Mint megválasztott új tanítók esküt tettek: *Balogh József* alsódobszai és *Rátkay László* olaszliszakai tanítók. Isten gazdag áldása legyen az új őrállók minden jó munkáján!

Az érdeklődés központjában esperesünk évi jelentése állott. Ez a mindenre kiterjedő figyelemmel készült, bölcs egyházkormányzóról tanuskodó munkálat hű keresztmetszetét adja gyülekezetekünk múlt évi életének. Egyházmegyénkben általában véve csend, nyugalom honol. Szeretném, — mondta esperesünk, ha ez a csend nem a vihar előtti nyomasztó fülledtség, hanem már a vihar utáni nyugodt, békés állapotok áldásos levegője lenne. —

Kegyeletes érzéssel parentálta el halottainkat: *Palumbo Sándor* olaszliszakai, *Vojtkó Béla* alsódobszai és *Takács László* tiszalúci derék tanítókat, akik közül az első tragikus hirtelenséggel, a másik kettő súlyos szenvedések árán cserélte fel a mulandóságot az örökkévalósággal. A lelkészözvegyek sorából *Abaházy Józsefné* költözött el ama jobb hazába... Legyen síri álmuk csendes, emléküik áldott!

Halottaink elsiratása után megemlékezett az esperesi jelentés azokról az élőkről is, kik a közelmúltban nevezetes fordulópontjához érkeztek el földi pályájuknak. Bensőséges ünneplésben volt része *Kún Zoltán* gesztelyi lelkész, papi tanácsbírónak. ki az elmúlt évben töltötte be lelképásztori szolgálatát 25. esztendejét. — *Hubay Kálmán* világi tanácsbíró, volt tarcali főjegyző nyugalomba vonulása alkalmából a Kormányzó úr Öföméltóságától legfelső dícsérő elismerésben részesült. Miniszteri elismerési kapott *Kántor Mihály* cigándi igazgató-tanító az iskolában és az iskolán kívül kifejtett kiválóan érdemes tevékenységéért. — *Horváth János* tokaji lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, ki ez év június 23-án tölti be 50 éves lelkési szolgálatát idejét, — amelyből 41 esztendő Tokajra esik, — a f. év szeptember 1-ével nyugalomba vonul. A ritka szép jubileum, a félszázados lelkési szolgálat évfordulója alkalmából egyházmegyei közgyűlés Isten iránti hálával s őszinte örömmel hajtja meg a tiszteletadás ünnepi lobogóját a kitünő lelképásztor, a bölcs tanácsbíró, — gyülekezetének, Tokaj társadalmi életének s az egész egyházmegyeének nagy tisztelettel s igaz szeretettel övezett papja előtt, szívből kívánva számára a nyugalom éveiben még sokáig tartó erőt, egészséget, boldog békességet! Miután nyugalomba vonulása folytán lemondott 22 éven át becsülettel viselt tanácsbírói tisztéről, — helyére szavazás rendeltetett június 30-iki határidővel.

A hit- és erkölcsi életről megnyugtató képet fest az esperesi jelentés A szórványok és tanyák lelkigondozása csaknem mindenütt gyakorlatban van. Cigándon, Bodrogkeresztúrban a presbiterek körzetekre osztva gyakorolják a lelkigondozást. Az áldozatkészség szép jeleivel több helyen találkozunk, így: Sárospatakon, Szerencsen, Gesztelyben, Hernádkakon stb. Sárospatakon megkezdte működését a Kálvin-Szövetség. Sátorajjáúj helyben a Nőegylet fejt ki sokoldalú áldozatkész tevékenységet. — Szekták mozgolódásáról a Bodrogköz egyik-másik községéből érkezett jelentés. Úgy látszik, a „Nemzetközi Bibliatársaság“ a mai időköt tartja alkalmasnak arra, hogy földalatti szervezeteivel újból próbálkozzék lélekmételeyező, bűnös munkájával. Legyünk résen a futkározó hamis atyafiak megtevesztő fondorlataival szemben!

Ezután áttért közgyűlés a tárgysorozat többi pontjának letárgyalására. Több egyház kölcsönügye, ingatlan eladására, rendkívüli adókvetése nyert kedvező elintézés. — Sárospatak fegyelmi-szabályzatának módosítása, a Református Védőszövetség ügye élénk és értékes hozzászólásokra adtak alkalmat. Mindegyikből kicsendült az anyaszentegyház és intézményei megtartásának féltő

szeretete, a jövő előtti felelősség teljes átérzése. Az iskolatípusokkal kapcsolatban sok szó esett a kultusz-kormány velünk szemben tanúsított merev állásfoglalásáról, jogos érdekeink figyelmen kívül hagyásáról, sérelmeink orvosolatlanul maradásáról s iskolafejlesztésünket lehetetlenné tevő intézkedéseiről.

Három bírósági ügy letárgyalása után déli fél 2 órakor ért véget a gondosan előkészített közgyűlés.
Szabó Andor.

A gömör-tornai ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Április hó 29-én tartotta egyházmegyénk f. évi tavaszi közgyűlését Putnokon, a városháza dísztermében. Reggel templomi istentiszteleten vettek részt a helybeli gyülekezet nagyszámú, buzgó tagjai és a gyűlésre összesereglett vidékiek, melyen Juhász László esperes magasan szárnyaló imádsága után Berey Ferenc égerszögi lelkész hirdette az Igét nagy szónoki erővel s mozgatta meg a templomot teljesen megtöltő gyülekezet szívét, lelkét.

Istentisztelet után kezdetét vette a közgyűlés. Közéneklés után Juhász László esperes buzgó imádságban kérte tanácskozásainkra Isten megsegítő és megáldó kegyelmét, majd báró Ragályi-Balassa Ferenc e.-m.-i gondnok szívből jövő s emelkedett szavakkal üdvözölte a megjelenteket s megnyitotta a gyűlést. Megalakulás után Szabó Lajos és Lövey Dániel putnoki s. lelkészek kebeltek be egyházmegyénkbe. Majd Erdődy József Zubogyra, Zsádon Antal Imolára megválasztott rendes és Kristóf Imre Kelemérre megválasztott segédtanítók erősítették be eskütétel után állásukba (utóbbi ideiglenesen). Az egyházkerületi képviselők kiküldése és az iskolai közlátogatók beosztása után Juhász László esperes olvasta fel a röle megszokott magas nivójú, szellemes hangú s egyházmegyénk életét a legapróbb részletekig visszatükröző esperesi jelentését melynek kapcsán közgyűlésünk a mély hódolatnak, halának, tiszteletnek és szeretetnek zászlaját hajtja meg Dókus Ernő e. ker.-i főgondnok, zsinati és konventi elnök előtt, legmagasabb helyről nyert kitüntetése alkalmából; Révész Kálmán püspök urunk előtt, életének 70. évfordulója s báró Ragályi-Balassa Ferenc n. m.-i gondnokunk előtt, 40 éves házassági évfordulója alkalmából s kéri reájuk, nagy és felbecsülhetetlen munkájukra. Istennek további áldó kegyelmét.

A lelkészértekezlet felterjesztése kapcsán belépett egyházmegyénk a „Védőszövetség“-be alapító tag gyanánt s elkötelezte a kebelbeli egyház-községeket a legalább is rendes tagúl való belépésre, az egyházközségek vezetőit (lelkészek, tanítók, presbiterek) pedig felkérte a „Védőszövetség“ nagy gondolatának propagálására. A tanító egyesület felterjesztésére Szöllőssi Bertalan tanító egyesületi elnök igazgatói címmel való kitüntetésre terjesztetik fel. Fodor György nyugalmazott lelkész testvérünk indítványára felemelte egyházmegyénk tiltakozó szavát a nemzeti nagyjaink, jelen esetben a nagy fejedelem, Bethlen Gábor emlékét elhomá-

lyosítani akaró Szegefű Gyula féle „újraértékelő“, fontos történelmi eseményeket elhallgató, adatokat elhagyó, a kötelező kritikát mellőző, a történelmi igazságokkal ellenkező, nemzeti kegyeletsértő, nevelni nem tudó történetírás ellen, mely történetírás képviselője nem hivatott, hogy a magyar kir. tudományegyetemen éppen a magyar nemzet történetének tanára legyen. Azért egyházmegyénk a főtiszteletű egyházkerület, illetve az egyetemes konvent úján felkéri a közoktatásügyi miniszter urat, hogy Szegefű Gyulát a budapesti tudományegyetemen viselt magyar történelmi tanszékről más tanszékre, vagy nyugalomba helyezni sziveskedjék.* A többi egyházmegyét is hasonló állásfoglalásra kéri fel. A belmissziói, számvevőszéki, nyugdíjintézeti, közalapi jelentések, valamint egy vallássérelem (hídvégardói) letárgyalása után több kisebb ügy — nagyrészt anyagiak — nyert elintézését, illetve megerősítést. A közgyűlés közénekkel és Ablonczy László e.-m.-i főjegyző imádságával ért véget.

Közgyűlés után a putnoki egyháznak voltunk szívesen látott vendégei, mely alkalommal egymást érték a szép és szellemes pohárköszöntők.

Közgyűlésünket megelőző napon délután lelkészértekezleti gyűlést tartottunk ugyancsak Putnokon, mely alkalommal a missziói, nyugdíjintézeti, egyházi adózási törvénytervezetek, a Ref. Védőszövetség, a Sárospataki Ref. Lapok hírszolgálat, a belkörü tűzbiztosítás, Bethlen Gábor igazi jelleme kérdéseiben foglalt állást értekezletünk dr. Páhy József, Németh Károly, Ablonczy László, Király István, Doktor Dezső, Cseh István, Lövey Dániel, Dózsa Jenő és Szabó Lajos előadásaival kapcsolatosan.

Szívben, lélekben meggazdagodva, hitünkben megerősödve s egyházunk, hazánk szebb s boldogabb jövőjébe vetett tántoríthatatlan hittel s nagy elhatározásokkal megteljesedve távoztunk a másfél-napos gyűlésekről.
D—r D—ő.

* Gömör-Tornánk tehát non coronat, de egyházunk eddig másként döntött el tudományos kérdéseket. Tudományos téren kell felvennünk a harcot. *(Szerk.)*

Az abaúji egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Április hó 30-án, Szikszón tartotta egyházmegyénk tavaszi rendes közgyűlését, Cziáky Endre esperes, kormányfőtanácsos és farkasfalvi Farkas Géza kir. kamarás, egyházmegyei gondnok elnöklése alatt.

Istentisztelet után a község-háza tanácstermében gyülekeztek a közgyűlés tagjai és vendégei, csaknem teljesen betöltvén a hatalmas tanácskozó termet. Cziáky Endre esperes bensőséges imádsága után farkasfalvi Farkas Géza egyházmegyei gondnok, már e lapok hasábjain megjelent beszédével nyitotta meg a közgyűlést. Széles körben mozog az elnöki megnyitó beszéd, kiterjeszkedve egyházi életünk minden nevezetes eseményére, amelyet teljes tárgyilagossággal bírál meg, helyben hagyólag, vagy elítélőleg. A beszédnek minden szava, minden mondata az egyházért való lángoló szeretetről, erős, törhetetlen hithűségről, hatalmas

építő munkáról, *cselekedetről* tanúskodik, hogy t. i. a mi szeretett gondnokunk nem hatást keres, nemcsak beszél, hanem tesz, alkot, épít, egyházi közintézményeinknek úgy, mint az egyeseknek javára és boldogulására és a maga sok, kimondhatatlan érdemeinek öregbítésére. Boldogok és büszkék vagyunk, hogy a magunkénak mondhatjuk *Őt!*

A megnyitó beszéd elhangzása és a gyűlés megalakulása után e sorok írója, mintegy meglepetésszerűen hozta köztudomásra, — mert sokan az őszi gyűlés idejét számították erre megfelelőnek, — hogy szeretett esperesünk. Cziáky Endre 10 éve hordozza egyházmegyénk kormányzatának nehéz terheit, amely idő alatt, eltakarítva a romokat, egyházmegyénket a haladás útján az erkölcsi és anyagi jólét magas fokára emelte. Meghajtjuk előtte magunkat mély tisztelettel s köszönetet mondva hű sáfárkodásáért, további munkájára Isten áldását kérjük.

Az esperesi jelentés következett ezután, amely — hála Istennek — megnyugtató események és adatok sorozata volt. Hálas köszönettel vettük tudomásul a jelentést, szívből kívánva, hogy a jövőbeni kitartó munkához is adjon neki az Úr teljes testi és lelki erőt.

A szavazatbontó bizottság jelentése után Fidler István abaujvári tanító, egyházmegyei tanító-képviselővé választását mondotta ki a közgyűlés.

Nagy sajnálattal értesült közgyűlésünk Balogh István világi aljegyzőnek jegyzői állásáról lemondásáról, aki az elmúlt nehéz időkben egyik legtevékenyebb és leghűségesebb világi tisztviselője volt egyházmegyénknek. Nehezen esik tőle a megválás, mert mindnyájan szeretjük, tiszteltük, becsültük őt. Felhozott érveit kénytelenek vagyunk méltányolni, hálás köszönetünket nyilvánítva önzetlen, buzgó fáradozásaiért.

Lelki örömmel és készséggel tettük magunkévá egyházmegyei gondnokunk indítványát, mely szerint gróf Bethlen István miniszterelnök urat, tíz éves miniszterelnöki jubileuma, valamint Idrányi Barna tollunk elszakított testvérünket, nagyszalanci lelkészt, tíz éves esperessége alkalmából táviratilag üdvözljük, a Mindenható Isten áldását kérve életükre és munkájokra.

Az Országos Református Védőszövetség alakulását, amelyről hivatalosan dr. Kiss Ferenc egyetemi tanár értesítette közgyűlésünket, örömmel üdvözljük, a lelkes vezért, Kiss Ferencet az alakítás nagy munkájában készséggel támogatjuk, a kebelbeli egyházakat a szövetségi fiókok megalakítására felhívjuk s egyúttal a szövetség alapító tagjai közé belépünk, az alapszabályok értelmében 100 pengő egyszersmindenkorra fizetésének kötelezettségével.

A békésbánati református egyházmegye az új községi háztartási törvényjavaslat már ismert 45. §-a elleni tiltakozásra hívja fel az ország összes egyházmegyéit s azok között abauji egyházmegyénket is.

E törvényjavaslat szerint az államhatalom csak az olyan egyházi és iskolai adók behajtásához ad jogsegélyt, amelyek összege nem haladja túl a községi állami adóalap 20%-át. Közgyűlé-

sünk a leghatározottabban felemeli tiltakozó szavát a szóban levő törvénytervezet ellen, amely egyházunk belső életében is romboló munkát végezne az által, hogy az elégedetlen elemek izgatására alkalmat adva, a vezetésre alkalmas tényezők tekintélyét rombolná le.

Felkérjük továbbá egyházkerületi közgyűléstünket, valamint politikai vármegyénk összes képviselőit, hogy a sok vizályt rejtő javaslat törvényerőre emelkedését minden erejükkel meggátolni igyekezzenek.

Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünkre kiküldetnek, mint rendes tagok: az elnökség mellett Papp József, Görgey János, Makay Kálmán papi; dr. Patay Sámuel, gróf Vay Arthur, Szilágyi Gusztav világi tanácsbírák. Póttagok: Hörcsik Lajos, Medgyaszay András, dr. Bárczay Lajos, Tolnay Gyula.

Kupára Szathmáry Gábor, Szala Szendre Bodnár János választatott meg s erősített be lelkésznek.

Tóth Klára szikszói tanítónő állásába beerősített, s az esküt a közgyűlés színe előtt le is tette.

A gyülekezet terheinek könnyítése és a közszükségletek apasztása végett esperes egy bizottságot hívott össze a gyűlést megelőzőleg Szikszóra, amely a maga munkálatát elkészítve a közgyűlés elé terjesztette. E munkálat szerint az egyházak terheit csaknem 50%-kal apasztotta a bizottság javaslata, amelyet a közgyűlés elfogadva, jóváhagyás és a többi egyházmegyékben való alkalmaztatás végett az egyházkerületi gyűlésre terjesztett fel.

Két nagyérdekű fegyelmi ügy foglalkoztatta az egyházmegyei bíróságot, egy lelkész és egy tanító ellen folytatott fegyelmi ügy. Eljárás, illetve formai hibák miatt mindkét ügyben újabb vizsgálatot rendelt el a bíróság.

Kovács István
egyházmegyei főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A gömör-tornai egyházmegye** ápr. 28. és 29-én tartott közgyűléséből 59. sz. jkvi határozatával felhívta a lelkészi és tanítói kart, hogy a Sárospataki Ref. Lapok hirszolgálatának gazdagításában szíves készséggel vegyenek részt. Lapunk a határozatért ezúton is meleg köszönetet mond.

— **Lelkészcseréltetés.** Az elszakított gömöri egyházmegyében fekvő horkai (özörényi) egyházközség Szakall János pelsőci esperesi káplánt választotta meg lelkészévé. Kísérje áldás lelkipásztori munkáját.

— **Ellend József emlékezete.** A sárospataki főiskola tanári kara és ifjúsága május hó 17-én megható ünnepély keretében újította meg b. e. Ellend József a nagykészségű tudós tanár és igazgató emlékezetét. Novák Sándor lélekzetviszafolytató csendben, fényes tollal vonultatta fel az elköltözöttnek tanári, írói és mélyen megrázó emberi képét.

— **Értesítés.** Felkéretnek az abaúji lelkésznek, hogy f. hó 26-án d. e. 11 órakor Miskolcon a Pálóczy utcai ref. gyülekezeti házban, ahol az alsóborsodi lelkésznek ugyanakkor gyűlésüket tartják, megbeszélésre és kellő számú jelentkezés esetén az egyházmegyei szövetség megalakítására megjelenni szíveskedjenek. *Dr. Lengyel Istvánné.*

— **Meghívó** az alsözempléni ref. lelkésznek szövetségének 1931 május 26 án (kedden) d. e. 11 órakor Miskolcon, a Pálóczy-utcai leánygimn. egyik termében tartandó tavaszi gyűlésére. Előadást tart: Forgács Gyuláné, Göndöcz Istvánné és Gesztelyi Nagy Béláné. Megbeszéléseinket követőleg többi egyházmegyénk és alsóborsodi lelkészne testvéreinkkel közös értekezletre csatlakozunk. Olcsó ellátást óhajtók a Túrlista-szállóban lesznek közösen, erre nézve jelentkezni lehet a megérkezés alkalmával is. Szeretettel kér, hív és vár testvéretek az Úr Jézusban *Forgács Gyuláné* egyházkerületi elnöknő és *Kun Zoltánné*, az egyházmegye ügyvezető elnöknője.

— **Kálvin-szövetségi alakuló gyűlés Kistokajban.** A kistokaji gyülekezet Áldozócsütörtökön délután tartotta Kálvin-szövetségi alakuló gyűlését. A templomot egészen megtöltő gyülekezet előtt imádkozott Dr. Pápay István ónodi lelkész, az Igét hirdette Román Ernő, a járási szövetség elnöke, a vendégeket üdvözölte Gombos Imre kistokaji lelkész, a gyűlést megnyitotta Lukács Béla, a járási Kálvin-Szövetség világi elnöke. A Szövetség célját Dr. Hegyaljai Kiss Géza egyházmegyei előadó ismertette, záróimát és áldást mondott Eötvös Ferenc nyékládházai lelkész. Az énekkar Vitályos János tanító vezetésével több szép számmal élénkítette a kistokaji Kálvin-Szövetség alakuló gyűlésének rendjét.

— **A canterburi érsek és a Vatikán.** A canterburi érsek palesztinai útja ellen, amennyiben az hivatalos jellegű volna — mint ismeretes — a Vatikán tiltakozását fejezte ki. E tiltakozás, egész természetesen, még a leginkább Róma felé hajló anglikán csoport (high church) részéről is reakciót váltott ki, melynek illusztrálására az Amerikában megjelenő „The Living Church” c. hetilap legújabb számából (1931. III. 28. 745 old.) vesszük a következő megjegyzéseket: A Vatikánban senkire sem tartozik az, hogy a canterburgi érsek a szent földre utazik. Nem tartozik az sem, hogy mint magán személy, zarándokként megy-e, vagy pedig hivatalosan látogatja meg azokat a püspököket, akiket a *lambethi* konferencián vendégül látott. — Ha a pápa és Mussolini egy területet, mely olasz territorium volt, független államnak nyilvánítanak úgy, hogy annak egy volt olasz alattvaló lesz a vezetője, az kettőjüknek az ügye; mi nem avatkozunk bele. Úgy gondoljuk azonban, hogy egy így kreált vezető nem gyakorolhat ellenőrzést az angol érsek, vagy a brit főrend (peer) felett. Nem tudjuk, hogy az érsek milyen célból utazik a szent földre, de reméljük, hogy az a nemzet, amelyik egykor törvénybe iktatta, hogy „a római püspöknek cseppet sincs nagyobb jog-

köre Angliában, mint egy másik idegen püspöknek”, szilárdan fog ragaszkodni ehhez az alapelvhez. Konkluziójában a lap a Vatikán magatartását politikai impertinenciának minősíti, („political impertinences of Romans will be clear to everybody“). Ezekhez igazán nem kell bővebb kommentár.

HIVATALOS RÉSZ.

433/1931. szám. **Körlevél.**

I.

A nagyszünidő meghosszabbítása.

A vallás és közoktatásügyi Miniszter úr 540 5/128—1931. szám alatt rendeletet adott ki az iskolai nagyszünidő meghosszabbítása tárgyában.

Felhívom a főhatóságom alatti

1. középiskolák

2. tanítóképezde

3. az elemi, továbbképző és önálló gazdasági iskolák igazgatóit, hogy a vonatkozó miniszteri rendelet rendelkezéseire, amint azok a Hivatalos Közlöny folyó évi 10. számában a 36. hivatalos sorszám alatt megjelentek, szigorúan alkalmazkodjanak.

II.

A kötelező oktatófilmek tárgyában

a Hivatalos Közlöny fent idézett számában a 38. szám alatti rendeletet, valamint

III.

a Magyar Iskolasznanatórium Egyesület javára való befizetés tárgyában

ugyanott megjelent 39. sorszámú rendeletet, az illetékes igazgatóságoknak mihez tartás végett ajánlom.

Ez a Sznanatórium Egyesület valamennyi középiskola igazgatóságának meg fogja küldeni a Sznanatórium Egyesület ismertetését kellő példányszámban, melyet az igazgató urak csatoljanak az évvégi Értesítőhöz.

Miskolc, 1931 május 21.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsözempléniiek figyelmébe! Egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el egy papi tanácsbírói és egy tanító képviselői állásra. A szabályszerűen kiállított szavazólapok 1931 június 30-ig küldendők az esperesi hivatalba. Sátoraljúj hely, 1931 május 19. *Kiss Ernő* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Igazatok van. Jól írja közületek egyik lelkészársunk: „Ne sokat cikkezzünk és gondolkozzunk, hanem cselekedjünk! Kövesse példámat többi lelkészársam is. Elvégre az 5 P oly csekély, hogy a legmostohább viszonyok közt is bárki által küldhető. Ily nemes eszmét pártolni mindnyájunk szent kötelessége.” — S — Ő K — n. Tudósítónk jelen volt. Köszönjük a szívessegedet.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.				

TARTALOM. *Dr. Pápay István*: Kapitalizmus és kálvinizmus. — Az Országos Ref. Tanáregyesület közgyűlése. — *Kövér Pál*: Lelkészerkezet Felsőborsodban. — Halottaink. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Kapitalizmus és kálvinizmus.

Sok szó esik napjainkban a kapitalizmusról. Nem ok nélkül, mert hiszen a mai nyomasztó gazdasági válságnak — preponderans mértékben — éppen a kapitalizmus improduktív és lukratív magatartása az oka.

A kapitalizmus ugyanis — amint azt napjainkban aggódo lélekkel szemlélhetjük — egyre jobban kivonja a nemzeti társadalmi élet gazdasági vérkeringéséből a termeléshez szükséges tőkét s ezzel az improduktív útjára lépve, beláthatatlan társadalmi bajoknak és a szemeink előtt végbemű szociális forrongásoknak lesz közvetlen okozójává. Míg ugyanis — a munkaalkalmak és kereseti lehetőségek elvonásával — egyrészt fogyasztóképtelenné teszi az ipari munkából élők millióit, másrészt az ipar stagnifikálásával válságba juttatja a többi gazdasági ágakat is.

Emellett a háború utáni idők kapitalizmusa hovatovább — nemzetgazdasági szempontból feltehetően elítélendő — lukráció útjára lépett azzal, hogy a termeléstől elvont tőkét hihetetlen nyereszkesedési vágygal s a normális időkben elképzelhetetlen magas kamatozással cirkuláltatván, a környezetet uzsorának nyitott tág teret, amint azt a kapitalista termelési rendnek hódoló csonka hazánkban is — úgy gondolom — csaknem kivétel nélkül a saját bőrünkön érezzük.

A modern kapitalizmus lukratív magatartása abban is megnyilvánul, hogyha vállalkozásba bocsátkozik is, ezt azzal a kizárólagos öncélúsággal teszi, hogy termelése által — a nemzetgazdasági közérdekű szempontok kizárásával — pusztán csak önmagát hizlalja, amit öncélú termelése során a munkabérek leszorításával, az emberi munkaerőnél olcsóbb gépek beállításával s az ipari termelvények árának kartellszerű felcsigázásával igyekszik elérni. Mondani sem kell, hogy a kapitalizmus mindkét irányú szertelensége egyformán veszélyes és egyképen nemzetromboló.

Hogy a kapitalizmus ezen antinacionális magatartása ellen küzdeni a nemzet létérdekébe vágó feladat, ezt — különösen ma — bizonyítani szükségtelen. Az sem szorul bizonyításra, hogy a

nemzetgazdasági közérdekű szempontokat figyelmen kívül hagyó, önző kapitalizmus ellen küzdők sorában a kálvinizmusnak legegyszerűbb kell haladnia! A tőke rendeltetését a szegényeknek — részint közvetve, munkaalkalmak nyújtásával, részint közvetlenül, alamizsnák adásával való — megsegítésében nyilvánuló szeretet gyakorlásában s így végeredményben az Isten dicsőségének, de egyben a nemzet jólétének szolgálatában látó, szóval a kapitalizmust az evangéliumi szociálizmus (Zakeus, gazdag ifjú, stb.) szemüvegén át értékelő kálvinizmus nem nézheti közönyösen, hogy az igazi rendeltetésétől eltévedt, öncélú kapitalizmus mint válik a kiszolgáltatott emberek millióit a véginségbe s aztán ami a legfájdalmasabb — az általa kitenyésztett materialista szociális irányzatok agitációja révén az istentelenségbe, helyel-közzel a teljes nihilizmusba döntő mammonikus hatalommal! Kimondhatatlan felelősség hárul itt a evangéliumi szociálizmus szemlével telített kálvinizmusra a tekintetben, hogy a tömegek nyomora elől ridegen elzárkózó kapitalizmus elleni harcból kiveszi-e a maga oroszlárszét, vagy sem? Ámde nagyon vigyázzunk! A ridegen önző és kizárólagosan öncélú kapitalizmus szertelensége elleni küzdelem eszközeit mindenestől az Isten- és nemzetszeretet szellemi arzenáljából kell megválasztanunk!

Ám legyen meg, menjünk — miként azt Benke József e lap hasábjain ajánlja, — a féktelen önzésével köznyomort okozó kapitalizmus ellen harcoló s már a falvakban is szervezkedő szociáldemokrácia szervezeteibe szivárgó (még talán csak erről lehet szó) boldogtalan népünk közé s vigyük neki „a szociálizmus evangéliumát és az evangélium szociálizmusát a Krisztussal és a Krisztusért,“ ámde azzal a határozott és félreismerhetetlen igényvel, hogy ama szociáldemokrácia az Isten- és nemzetszeretetet hirdető kálvinizmus egyszékes evangéliumi szociálizmusa előtt fenntartás nélkül nyissa föl sorompóit s annak száz százalékgig deferáljon, mert különben félő, hogy a marxista materialista világnézeti elveken felépülő, Istent és hazát tagadó szociáldemokrácia bennünket fog majd saját szekere elé s nem megfordítva!

Önod.

Dr. Pápay István.

Az Országos Ref. Tanáregyesület közgyűlése.

Az Országos Ref. Tanáregyesület évi közgyűlése ez évben Debrecenben volt. május 27 én. A közgyűlés népszerűségét előre is biztosította az, hogy néhai nagy elnöke, *Dóczy Imre emlékének* volt szentelve és hogy ezen a gyűlésen kellett betölteni az elárvult elnöki széket. Az előző napon szakosztályi ülések voltak, gazdag pedagógiai tárgysorozattal. Ezt ismerkedési estély követte, amelyre a nagyrészen kicserélődött tanárok mellett egyre nagyobb szükség van. A közgyűlés napján a főiskola oratoriumában gyűltek össze $\frac{1}{2}$ 10 óraker, ahol Szele Miklós vallástanár lelket emelő imájával kezdődött a közgyűlés. Maga a gyűlés az u. n. díszteremben folyt le, mely tágassága mellett is szűknek bizonyult a nagyszámú érdeklődő és tag megjelenésével és a szokatlan hőség felléptével. Az *S. Szabó József* elnökle mellett megnyitott közgyűlés kiemelkedő mozzanata volt most is, mint eddig mindig, az elnöki megnyitó. Ennek melegsége, gazdag és széles vonalú anyaga, egyesületünk lényegéből kiinduló szempontjai méltók voltak a néhai nagy elnökhöz, akinek ennél szebb és több oldalú jellemzését már elképzelni sem lehet.

Ez után a közgyűlés üdvözlőlevele következett és öröm volt látni, hallani azokat a vallomásokat, és biznyságtételeket, amelyek a Ref. Tanáregyesület eddigi érdemeit olyan igazán illették. A tiszántúli egyházkerület s illetőleg annak püspöke nevében Csikesz egyetemi tanár, a debreceni ref. egyház megbízásából Juhász Nagy S., a közoktatásügyi minisztérium nevében Ady Lajos kir. főg., a Tisza István egyetem s különösen annak bölcsészeti facultása részéről dr. Papp Károly egyetemi tanár üdvözölték; majd a testvér — orsz. ág. h. ev., róm. kath. — középiskolai tanártestületek képviselői adtak kifejezést együttérzésüknek.

A felemelő üdvözlőlevelek élénk hatása alatt kezdődött meg a közgyűlés tárgysorozata, mely a *Dóczy Imre emlékének* volt szánva, az arra előzetesen fölkerült előadók részéről. *Elekes Imre* spataki igazgató: *D. I. pataki éveiből* címen számolt be a könyvek és levelezések alapján arról a 12 évről, mely alatt D. I. Sárospatakon az előkészületek és magvetések munkáját végezte. A sárospataki főiskola életének több korszerű vonását és képét is feltáró felolvasást élénk érdeklődéssel hallgatták. Utána *Köblös Sámuel: D. I. mint tanfelügyelő* címen ismertette azt a rendkívüli fontosságú ped. tevékenységet, amellyel az ottani középiskolák színvonalát olyan magasra emelte. *Dr. Szabó M.: D. I. mint pedagógus* c. értekezése, a fentiekkel együtt abban az emlékkönyvben jelenik meg, amelyet D. I. emlékének szentelve fog kiadni a Tanáregyesület.

Az elnöki szék betöltése tárgyában két választmányi ülés is volt, hogy a sajnálatosan kiélestedett helyzetet szerencsés megoldással, az ellentétek letompításával lehessen megoldani. Úgy látszott, hogy siker is kíséri, mert teljesen egyhangú bizalom fogadta azt az indítványt, hogy *S. Szabó Józsefet* kérjék fel az elnökség elfogadására. Örvendetes lett volna a lelki egység za-

vartalan megmentése érdekében. Fájdalom, S. Szabó J. nem volt rábirható az elnökség elfogadására. Így aztán a választmány azt a javaslatot tette, hogy a két jelöltet, Dr. Besseneyt és Borsos Károlyt, megkülönböztetés nélkül jelölje. Szavazás során *Dr. Besseney Lajos* debreceni igazgató lett az elnök. Az indítványok során a tagok egyetemleges akaratának biztosítása érdekében elfogadásra került az az indítvány, hogy ezentúl nem a gyűlésen esetlegesen megjelenők, hanem az összes egyesületi tagok szavazatával történjenek a választások. A választások során *Dr. Rácz Lajos* ny. theol. tanárt tiszteletbeli tagjai sorába emelte a közgyűlés, melyet közös ebéd követett.

Lelkészerterkezet Felsőborsodban.

A felsőborsodi egyházmegye lelkeszerterkezetének gyűlése 1931 máj. 19 én Miskolcon, a református leánygimnázium tornatermében folyt le Hubay Mihály lelkes elnökle alatt. A tagokon kívül megjelentek: Zsóry György ny. alispán, e.-m. gondnok, vitéz Sáfrán Géza ny. altábornagy és Felméri Albert lelkes.

Onda Sándor hangács-nyomári lelkes bibliáolvasásával és buzgó imádságával kezdődött a gyűlés.

Utána *Hubay Mihály* szilvásváradai lelkes, értekezleti elnök mondott tartalmas, minden lényeges eseményre kiterjeszkedő, magunkbaszállásra indító, buzdító erejű elnöki megnyitót. Vázolta a súlyos gazdasági helyzetet s ebben az egyházunkra váró szociális feladatokat. A szociális elégtelenség levezetését a munkaadók és munkások összeshozása, presbitériumban és egyéb egyházi testületekben való testvéries egybetalálkozása nélkül elképzelhetetlennek nevezte Reámutatott, hogy a lelki és anyagi válság forgatagában értsük meg az Úr Jézus Krisztus utolsó ítéletre vonatkozó komoly intelmét és az ebből folyó elkötelezettség adjon erőt hivatásunk betöltéséhez, hogy a sötét éjszakában annál inkább fényljünk, mint a csillagok. Ne halványodjon el a missziói tudatunk. Egyháztagjaink testi-lelki terheinek hordozásán kívül lelkesztestvéreinkről se feledkezzünk meg. Ezzel kapcsolatban örömmel üdvözölte Farkas István alsóborsodi esperes nemes szívre való javaslatát. Hangsúlyozta a magunk fegyelmezésének fontosságát, majd az új liturgiáról, a zsinat munkálkodásáról megemlékezve, meleg szeretettel és méltánnyalással szólott a nevezetesebb jubileumokról és eseményekről (Sárospataki főiskola 400 éves jubileuma, Dókus Ernő kir. kamarás, egyházkerületi főgondnoki-, Baltazár Dezső dr. 20 éves püspöki tiszte viselése, Révész Kálmán dr. püspök 70. életévének betöltése, Kazay Géza laki lelkes nyugalmabavonulása, Bakó Gyula és Csernyi Zoltán lelkesek álláscsereje). — Az elnöki megnyitóval kapcsolatban lelkeszerterkezet Svigor Jenő javaslatára kimondotta, hogy időnkint az egyházmegye lelkeszeinek baráti társaságát egybehívja a lelkesztestvériség ápolása és aktuális problémák megbeszélése céljából.

Bakó Gyula volt barcikai lelkes búcsúleve-

lének felolvasása után *Szigethy Ferenc* sajozsentspéteri lelkész néhai László Sándor dédesi lelkész felett tartott ritka melegségű, finoman cizellált stílusú, költői képekben gazdag emlékbeszédet. Rövid életrajzi áttekintésen kívül főleg a költő alakját rajzolta meg. Reámutatott költői lényének atavisztikus gyökereire, költői családból származására, értékes költészetének motívumaira (ifjúság, szerelem, természet — a Bükk! —, a nő, az anya. hazaszeretet), az élete tragédiájának verseiben megnyilatkozó komor színeire.

Veress Károly balajti lelkész gondos kidolgozású előadásában: „Egyháztársadalmi törekvéseink és azok megvalósítási módja 1930 ban“ a Presbiteri Szövetség, Kálvin-Szövetség, presbiteri, ifjúsági konferenciák áldásos munkáját ismertette. Ohajtandónak vélte a Kálvin-Szövetség és a legújabbban megalakult Református Szeretetszövetség egyesítését, egységes irányítását. Szükségesnek minősítette külön egyházmegyei vasárnapi iskolai, ifjúsági egyesületi konferenciák rendezését vonatkozó előadásokkal, mintatanítással illetve mintatársasággal, továbbá a belmissziói munkaágakat együttesen feldolgozó folyóirat kiadását.

Dr. Komjáthy Aladár ózdi lelkész nemes páthosszal, magával sodró erővel, kötelességeinkre ráeszméltetéssel: „Lelkész missziói feladata különös tekintettel a szórvány-misszióra“ címen tartott szabadelőadást. Bibliái és reformátori (Luther, Kálvin, magyar reformátorok), példákat sorakoztatott fel a missziói erő szemléltetésére. A református keresztyénység — mondotta — nem múzeális érték, nem holt tőke, hanem eleven erő. Ne csak követeljünk tehát az államtól és a gyülekezetektől, hanem adjunk is. A diaszpóra-missziói tevékenységünkben vezessen bennünket a békesség és a jóakarát. Keressük fel a diaszpórát. Ne feledkezzünk meg a szórványban levők vallásneveléséről. Ne csak reklamirozzuk magunkat, hanem dolgozzunk is. — Határozati javaslatot is terjesztett fel, melyet lelkészértekezlet helyeslőleg terjesztett fel az egyházmegyére, hogy utasítsa az e.-m.-i közgyűlés az egyház- és iskolalátogatókat hol egyik, hol másik szórványnak felkeresésére és az ott folyó munkáról való meggyőződés szerzésére.

Gyülvérsi István edelényi lelkész: „Bethlen Gábor igazi jelleme“ címen értekezett alapos történelmi tudáson, lelkiismeretes buvárkodáson felépített tanulmányában. A Szekfü—Rugonfalvi Kiss vitájának említése után megrajzolta Bethlen Gábor jellemét. Önzéssel vádolták — említette — ellenei, holott hazáját akarta megmenteni török segítséggel, csodálatos diplomáciai művészettel, hősiességgel. Mint nagy embernek velejárója kortársainak megnevelése és az ebből folyó magánossága, elhagyatottsága. Szociális érzékkel bíró, tudomány, művészet, zenekedvelő ember volt, ki emellett mély, alázatos hittel s hozzá vallási türelmességgel bírt. Bátor, hívő, igaz magyar volt. — Az értekezéssel kapcsolatban lelkészértekezlet tiltakozott a történelmi nagyjainkat átértékelni akaró destruktív irányzat ellen.

Kövér Pál zilizi lelkész: „A jövő egyház ifjúsága“ címen az ifjúság életének hiányaira: az

önállóság, felelősségérzet, hithűség, tiszta élet stb. hiányára mutatott rá s ezen hiányok megszüntetésének módjait világotta meg.

Lőkös Sándor sajoecsegi lelkész részletes adatokra támaszkodva, a „Belkörü biztosítás“-ról szólt s vonatkozó, az illetékes helyre felterjeszteni rendelt határozati javaslatokat nyújtott be. Ugyancsak ő terjesztette be a szokásos évi számadást is.

„Kivesző liturgiai szokások“-ról *ifj. Kőrössy István* boldvai, *Szabó Lajos* parasznai, *Demeter Béla* ládbessenyői, *Gönczi Miklós* martonyi lelkész mutatták be dolgozataikat, miket lelkészértekezlet elismeréssel fogadván, illetékes helyre felterjesztett.

Ugyanazt tette *Varga Imre* sajoivánkai és *ifj. Kőrössy István* boldvai lelkész által benyújtott anyagi vonatkozású határozati javaslataival.

Kövér Pál

lelkészértekezleti jegyző.

HALOTTAINK.

Simon Mihály rimaszombati második lelkész május 9-én, életének 66 ik évében elhunyt. Főiskolánkban végezte theol. tanulmányait, közben M.-Keresztesen 3 évet töltött rektorán (1887—1890) s 1891-ben tette le az első lelkészképesítő vizsgálatot. Gömöri hazájában nyert s.-telkészi, majd lelkészi alkalmazást s buzgósága és hűsége folytán egyre magasabb fokra emelkedett az elismerésben és tiszteletben; egyebek közt egyházmegyei, majd egyházkerületi tanácsbíró lett. Péter M. püspök jobb kezét vesztette el benne, a rimaszombati gyülekezet pedig hű pásztortól siratja az elköltözöttben. Temetése május 11-én ment végbe a rimaszombati templomból, amely nem bírta befogadni a vég-tisztességre megjelentek sokaságát. Az istentiszteletet végezte Péter Mihály püspök és Seres Zoltán lelkész, a sírnál Csabay Pál egyházmegyei főjegyző mondott búcsuszavakat.

Ferenczy Gyula dr., a Tisza István tudományegyetemen az egyházzsónoklattan és egyházszertartástan nyug. tanára május hó 24-én, életének 71 ik évében Debrecenben elhunyt. Május 28-án temették el a nagytemplomban tartott gyászszertartás után a hatvanútcái temetőben. Régebbi egyházi életünknek volt sok derék egyházi munkát indító, kivételes képességekkel feltűnő alakja. Nyugalomba vonulása után is buzgó lelkészi működést fejtett ki.

Legyen áldott az elköltözöttek emléke!!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Tápiintézet** **kérvények** beadási határideje június 10. Éz időn túl beérkező folyamodványokat nem vehetünk tekintetbe. (Június 13-án igazgatótanács ülés, amely a kérvényekben dönt! Szerk.) A folyamodványokat a Nagytiszteletű és Tekintetes Igazgató-tanács-hoz kell címezni; bennök hivatkozni kell az ez évben élvezett tápiintézet-, tandíj- vagy internátusi kedvezmények összegeire. Vagyontalan-

sági bizonyítvány minden kérvényhez melléklendő.
A *tápitvészet vezetése*.

— **A régi patrónus főurak utóda.** *Gr. Dégen feld Pál*, a tiszántúli református egyházkerület főgondnoka, aki a Védőszövetség néven indult nagy szociális vállalkozás ügyét eleitől kezdve meleg érdeklődéssel kísérte, az Országos Református Szeretet-Szövetség céljaira mintegy 10.000 P értékű értékálló részvényt adományozott alapító tagsági díj címén s ezzel ezidőszent a Szövetség legbőkezűbb patrónusa lett. „Aki szűken vet, szűken is arat; és aki bőven vet, bőven is arat, mert a jókedvű adakozót szereti az Isten. Mert e tisztnek szolgálata nemcsak a szentnek szükségét elégíti ki, hanem sok hálaadással bőséges az Isten előtt.“ (II. Kor. 9: 6, 7, 12.)

— **Abauj-tornai egyházmegyei közgyűlés.** Május hó 1-én az elszakított területi abauj-tornai egyházmegye rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen meghatározott érzések közt iktatta be gondnoki tisztébe *Fekete Miklós* eszékárosi földbirtokost és meleg ünneplésben részesítette *Idrányi Barna* esperesi szolgálata tizedik évfordulója alkalmából.

— **Uj alapítvány a főiskolában.** *Dr. Csengery Kálmán* gödöllői ny. járási orvos 500 P alapítványt ajánlott fel a jubiláris év alkalmából főiskolánkban, „*Gönczy József—Csengery Béla*-alapítvány“ címen s hogy kiadható legyen már ez évben, megfelelő kamatát is felajánlotta. A mai időket örvendetesen jellemző rendeltetés a következő: „... annak kamatát egy példás magaviseletével és hitbuzgalmával kitűnő ref. vallású VIII. o. tanuló kapja. Amennyiben az illető a lelkészi pályára menne és tanulmányait a sp. theológián végezné, úgy az alapítvány kamatainak élvezésében a theologia elvégzéséig meghagyassék, különösen akkor, ha mint theologus, belmissziói munkák végzésében is szorgoskodik.“ Ime, a főiskola egykori, melegsívű, hálás tanítványa, mily nemeslelkű és magaslatos célu alapítványt ad. A tettek orvosa a lelkek orvosainak.

— **Ötvenéves jubileum.** A vajáni énekhar május hó 9-én megalakulásának 50-ik évfordulóját ünnepelte.

— **Az Alsóborsodi Egyházmegyei Kálvin-Szövetség** 1931 május 26 án délután tartotta Miskolcon, a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben nagy és előkelő közönség előtt az évi közgyűlését. *Derencsényi István* szirmai lelkész mélyenjáró bibliamagyarazata után *Farkas István* esperes magasztos elnöki megnyitóbeszédében fejtette ki meggyőzően a Kálvin-Szövetség életrevalóságát. Majd *Takács Mihály* felsőábrányi lelkész tartott előadást, bemutatva a miskolci Kálvin-Szövetség jó hatását a vidéki szövetségi munkára. Ez után *Dr. Hegyaljai Kiss Géza* böcsi lelkész, egyházmegyei előadó terjesztette elő jelentését a Szövetség 1930. évi munkásságáról, megállapítva és részletesen igazolva, hogy az 1930. év mérlege az egész vonalon nyereséget jelent. *Mizser Lajos* cserépfalui tanító a Kálvin-Szövetség és a Keresztyén Ifjúsági Egyesület kapcsolatairól szólott élvezetes felolvasásában. *Lukács Béla*, vitéz *Sáfrán Géza*, *Dr.*

Fnyedy Andor és *Nádházy Bertalan* felszólalásai termékenyítően egészítették ki a közgyűlés előadóinak közléseit.

— **A református jelvény** ügyében közöljük lelkésztársainkkal s általuk hűveinkkel, hogy a *Jeney István* nyug. ezredes úrral a Kálvineumok támogatását célzó különböző akciók tárgyában kötött szerződés 1931 május 10 én megszűnt, ennek következtében a szintén ezen akció körébe tartozó ref. jelvény kálvineumi vonatkozása szintén hatályát veszítette, minél fogva ezt a képet ezentúl a Kálvineumra hivatkozással senki forgalomba nem hozhatja és nem árusíthatja. Felhívjuk lelkésztársainkat, kísérik figyelemmel a ref. jelvény esetleges további terjesztése és árusítási körülményeit, s ha valaki a Kálvineum nevében, vagy megbízásából, vagy javára, egyszerűen a Kálvineum nevének említésével ajánl és árul ily képet, azt azonnal jelentsék a polgári hatóságnál s ez úton akadályozzák meg a Kálvineum nevével való visszaélést. *Kiss Ferenc* elnök.

— **Jégbiztosítások kötéséhez** nagy nemzetgazdasági érdek fűződik. Rengeteg kár éri országunkat a jégbiztosítás elhanyagolása miatt. Maga ellen vét, ki elmulasztja a jégbiztosítást. Az ORLE Kálvineumaival pedig jót tesz s magyar érdeket is véd, ha a kartellen kívülálló s az 5%-on aluli kárt is megfizető *Gazdák Biztosító Szövetkezet*nél eszközli biztosítását. Minden biztosítási ügyben a *Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat* szívesen nyújt felvilágosítást. Budapest, Kálvin-tér 10.

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés. Az abauji egyetemes lelkészi egyesület folyó évi közgyűlését *június hó 17-re* Kiskinizsre hirdetem meg. Halmai állomásra a mindkét irányból jövő reggeli vonatokhoz kellő számú kocsit áll az érkezők rendelkezésére. Felkérem lelkésztestvéreimet, hogy úgy az ebéd elkészíthetése, mint a kellő számú kocsik kiküldetése céljából egy levelező-lapon *Csabai István* lelkésztestvérünkkel jelentkezni senki el ne mulassza. A közel lakók jól teszik, ha kocsin jönnek, de ez is bejelentendő. A közgyűlés istenítisztelettel kezdődik 8¹/₂ órakor. Szolgálni fog *Illyés János* lelkésztestvérünk. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. *Dr. Lengyel István* felolvasása *Bethlen Gábor*ról. 3. *Makay Kálmán*: A kiháló liturgiai szokásokról. 4. *Csabai István*: A belkörü tűzbiztosításról. 5. *Kocsis Jenő*: *Néhai Kőszeghy Dániel* lelkésze. 6. *Egerházy*: Az egyházaknak a földtehermentesítési akcióba való bekapcsolódásáról. 7. Esetleges indítványok. — Délután 3 órai kezdettel műsoros délután *Szilvássy, Felméry, Kocsis, Hörcsik* lelkésztestvéreink közreműködésével. A közgyűlésről való elmaradás bírság terhe alatt igazolandó. Szászfa, 1931 május 25. *Frenczel Bertalan* elnök.

Szerkesztői üzenetek.

K-s G-a B-cs. Sorát ejtjük — B-a L-ó, T-k. Tömerdek nevet találtam. Érdemes foglalkozni vele.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	Főmunkatársak:		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Zsóry György*: Munkáink közt. — Sz. Z.: A missziói előadók értekezlete. — *Dr. H. K. G.*: Az Alsó-borsodi Kálvin-Szövetség munkája 1930-ban. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Munkáink közt.

— Gondnoki megnyitó beszéd. —

(Elmondotta a felsőborsodi ref. egyházmegye 1931. évi május 28-án tartott közgyűlésén *Zsóry György* e.-m.-i gondnok.)

A Szentlélek pünkössti, ájtatossággal, magamba szállással eltelt ünnepének még mindig lélekemelő, megnyugtató s biztató hatása alatt melegen érző szívvel, hittestvéri szeretettel üdvözlöm az egyházmegyei közgyűlés alkotó tagjait s midőn a mai napra összehívott rendes tavaszi gyűléstünket nagyt. elnöktársam nevében is megnyitom s röviden visszatekintek mult őszi gyűlésünk óta lefolyt fontosabb eseményeinkre s egyházunk életére, úgy érzem, hogy vétenék ref. anyaszentegyházunk ellen, ha legelsősorban is hátatelt szívvel, hívő lélekkel nem emlékezném meg arról, hogy országos zsinatunk mély bölcsességgel, előrelátással alkotta meg azoknak az alapvető, építő s fenntartó törvényeinknek utolsó sorozatát, amelyek mintegy betetőzték a múlt évek törvényalkotásait. Ezek a missziói szabályrendelet, az egyházi adóról, a közapról és a lelkeszi nyugdíjról szóló törvények, melyeknek megalkotásával be is fejezte hosszabb időre működését.

Sajnos, országos zsinatunk ezen ülészakáról közbejött családi bajaim miatt el kellett maradnom s elmaradásomat kimentenem. Kétszeresen éreztem ennek súlyos voltát, mert míg egyrésztől itthoni aggodalmaim emésztettek s emésztenek ma is, másrésztől az egyházunkkal szemben érzett kötelesség kényszerű mulasztása feletti töprengés hatotta át lelkemet. Isten végzésében való keresztyéni megnyugvásom volt ez idő alatt egyedüli vígasztalásom.

Egyetemes egyházunk életére bizakodó hangulattal tekinthetünk ugyan, s e bizakodásunk egyik alapjául gondolom, hogy az a kálvinista közvéleményünket mintegy megszakítással fenyegető jelenség, vagy mondjuk politikai ellentét, mely az ország kálvinista miniszterelnöke és a magyar kálvinistaság egyik büszkesége, a túl a tiszai kerület törhetetlen akaraterejű, nagy nevű

püspöke között fennforog, — megértéssel, kölcsönös együttérzéssel megszüntetett; másik alap pedig a ref. hitélet bizonyos fokú kimélyülésének tapasztalata, — de viszont a nyomasztó gazdasági világrkízis, melynek súlyát a mindent elvesztett, dicsőségében megtépett, szent testében darabokra szaggatott, kifosztott, megszegyenített, árva Magyarországnak s vele együtt természetesen az érte s vele együtt élő-haló magyar ref. egyházunk s hívőinek serege még inkább érzi, — bizonyos ürömcseppeket, kételkedést is önt az erősödni látszó bizakodásnak tiszta szeretettel, bizalmas reménységgel telt poharába.

Az a fontos azonban, hogy a kételkedésnek, a kishitűségnek ez a sokak által talán nem is érdektelenül életre keltett s táplált ördöge erőt ne vegyen a kálvinista lelkeken, melyeknek eddig erős vára volt az Isten s eleitől fogva benne való bízalom s annak törhetetlen hite és tudata, hogy magyar kálvinistának lenni annyi, mint különbnek, jobbnak lenni, hivatással, küldetéssel bírni. Igazi magyar kálvinista az, aki többet szenved, többet dolgozik, de mélyebben is imádkozik, mint a világ bármely népe!

Ezt a törhetetlen hitet, ezt e tudatot kell a mi hívőink lelkében megerősíteni; ahol hiányzik, abba belevinni s ennek munkájából aztán mindnyáján, akiknek erre legkisebb szerepe is jut, vagy a legcsekélyebb rátermettséget is érzik magukban, vállalva egyháziak és világiak egyaránt vegyék ki részüket. A részvétel pedig a ránk háruló kötelességnek jól megfontolt átérzésével és odaadó, lelkiismeretes teljesítésével történhetik csak.

Ennek a kötelességérzetnek aztán vannak olyan kritériumai, melyektől eltekinteni nem lehet, nem szabad! Ilyenek elsősorban is az önfegyelmzés az önző egyéni érdekek alárendelése az egyetemes közérdeknek, a hivatásszeretet, fáradhatatlan buzgalom, a lehetőségek szerinti áldozatkészség, az egész vonalon józan takarékoság, nem az elválasztó, hanem az egyesítő erőknél keresése és alkalmazása s mindezek felett a megfeszített, erőteljes, céltudatos munka.

Ezeket kell szolgálatba állítani a maguk igazi, isteni teljességükben, akkor felvirrad még nekünk is nem sokára.

Ezeknek a már szinte erény számba is vehető tulajdonságoknak vannak birtokában a mi jubiláló nagyjaink: az I. oszt. magyar érdemkereszttel kitüntetett nagymélt. Dókus Ernő úr, egyházkerületünk főgondnoka, fényesen világító fátyla a magyar kálvinista világi papság táborában; mélt. dr. Baltazár Dezső püspök úr, a tiszántúli egyházkerület lánglelkű püspöke, akik szolgálatuknak 20 éves fordulóját töltötték be; nagymélt. gróf Bethlen István, Csonka-Magyarországnak 10 éves miniszterelnöke, kinek nevéhez fűződik ennek a tíz évvel ezelőtti a mohácsi vésznel is jobban porba sújtott s a világ szegyenporondjára állított szegény országának a számottevő nagy nemzetek előtt elvesztett tekintélyének törhetetlen akaraterővel, kitartással, nagy tehetséggel és rátermettséggel való visszaszerzése; mélt. dr. Révész Kálmán püspök urunk, aki magas korban, megtört egészséggel is annyi odaadással végzi isteni és emberi törvényektől reaszabott kötelességeit, hogy sok fiatal vehetne róla példát; — tíz évvel ezelőtti iktatta be a budapesti egyház lelkeszi székébe a magyar kálvinistaságnak méltó büszkeségét: mélt. dr. Ravasz László dunamelléki püspök urat, a fáradhatatlan lelkipásztort, a kimagasló szellemet s a magyar egyetértés mélylelkű harcosát.

Úgy érzem, hogy egyházmegyei közgyűlésünk közös óhajlásának vagyok a kifejezője, midőn e nagyjaink életére, működésére Istennek áldó kegyelmét kérem s mindnyájunk egyező akarát vélem tolmácsolni, mikor javaslom, hogy őket ez alkalomkor egyházmegyénk is jó szívvel, melegen üdvözlje.

Lehetetlennek tartom, hogy meg ne emlékezzen arról az arányaiban is nagyszabásúnak ígérkező ünnepélyről, melyet a lelkünkkel, szívünkkel, értelmünkkel összeforrott „Alma Máterünk,” a sárospataki főiskola 400 éves fennállásának emlékére készített elő az egyházkerület. Ennek a főiskolai jubileumnak a felemlítése kapcsán jut eszembe, hogy a teljesen kifosztott magyar nemzetnek mégis megmaradt egy igazi kincse: az eszményekért lelkesedni tudó és akaró magyar ifjúság, de ebben aztán drága ígértként, zálogként megmaradhatott minden! Ha ezt megmentjük, megmentettük a nemzetet! A megmentés a szülők, az iskola és az egyház feladata első sorban! Ezt a feladatot teljesítsék úgy és olyan eredménnyel, hogy abban gyönyörűsége teljék a jó Istennek s akkor az a bizakodás, mely szívemet betölti, nem marad légvár, hanem beteljesülő valóság lesz! Adja Isten, hogy úgy legyen!

Ismételve üdvözlöm a megjelenteket s a közgyűlést megnyitom.

— **Értesítés.** *Frenczel Bertalan* lelkésztestvérünk annak a közlésére kéri lapunkat, hogy az *abauji lelkészegyesület évi közgyűlését* nem június hó 17-én, hanem június hó 18-án fogja megtartani.

A missziói előadók értekezlete.

A budapesti theologia Ráday könyvtárterme máj. 28—29 én már az ötödik missziói előadói konferenciát látta vendégül falai között. Ezúttal már az új konventi missziói előadó, dr. *Enyedy Andor* hívta össze, rendezte és vezette friss lelkesedéssel és agilitással a kongresszust. Megnyitójában embert magasztaló dicsérgetéssel, de a jó munkásnak kijáró meleg elismeréssel emlékezett meg elődjének, *Forgács Gyulának* hűséges és sok tekintetben úttörő munkájáról, hangsúlyozva, hogy a munka az új vezetés alatt is ugyanazon szempontok szerint fog ezután is folyni, ha a változott és változó viszonyok mellett a részletekben módosulásokat kíván is az egyházi élet. Az általa szerkesztett új jelentő-ívek pontjainak megtárgyalása arról győzte meg a jelenlevőket, hogy az azokra adott jelentésekből sikerülni fog ref. egyházunk belmissziói munkájáról egy összefüggő, áttekinthető képet nyerni. A konvent által kiadásra kerülő egyházi térkép meglétele mellett szüksége lesz nemcsak egy topográfiai, hanem pozitív gyülekezetek munkájáról való fölvételezésére is egyházunknak.

Muraközy Gyula a gyermekmisszióra vonatkozó megbeszélésekhez adott értékes bevezető előadást. A gyermekistentisztelet, vasárnapi iskola, vallásitanítás fogalmait elvben és gyakorlatban elválasztandók egymástól. Tapasztalatai alapján azt ajánlja, hogy pl. egy hónap négy vasárnapjából egyen gyermekistentisztelet, hárman vasárnapi iskola legyen. A hétköznapi u. n. bibliai iskolák, hacsak parancsoló érdekek nem kívánják, elhagyandók, hiszen a vasárnapi iskolák célja éppen az, hogy a hetedik nap megszentelésére s léleképítő dolgokkal való eltöltésére rászoktassa az embert a szoktatás tipikus korában: a gyermekkorban. *Id. Victor János*, a vasárnapi iskola fáradhatatlan, lélektől hajtott élő motorja arra hívja fel a jelenlevők figyelmét, hogy aug. 11—15-én Budapesten lesz a nemzetközi vasárnapi iskolai kongresszus, melynek eddig bejelentett 250 külföldi delegátusa között minden világrész képviselve van. Kívánatos lenne, ha magyarok is mennél többen részt vennének rajta.

Az értekezlet tagjai közül többen meglátogatták az Olthonmisszió (Pesterzsébet, Pázmán u. 28.) házát. A misszió munkáját, időszaki értesítőjét e helyről is szeretettel ajánljuk mindazok figyelmébe, akikben ébren van az a kötelezettség, amit e felebaráti szeretet szociális téren is jelent.

Dr. Ferenczy Károly az evangélizációról rajzolt hasznos elvi és gyakorlati képet. Sok minden tévelygi magát evangélizációnak, amely pedig mindig a felébredt egyház hódító tevékenysége, mely lelkeket akar ráébreszteni deformáltságuk tudatára. Élesen látszik annak a szükségessége, hogy egyházunknak mennél előbb legyenek képzett evangélizátorai, legszükségesebb munkatársai a lelkipásztoroknak is. *Győry Elemér* a szeretetmunkáról beszélt. Rengeteg a feladat s minden meg nem kezdett és virulensen nem végzett szeretetmunka védtelenül hagyott frontrész, amelyen keresztül biztos sikerrel tör át minden egyházelle-

nes törekvés. Kovács J. István megrázó módon és megható példákkal mutatott rá arra, hogy mennyire *belmissziói* kérdés a külföldön szétszórta magyar reformátusok lelkigondozása, akik mind egy-egy itthoni gyülekezetből szakadtak ki s akik számára az egyház az a legerősebb kar, amely meg tudja őket tartani nemcsak reformátusoknak, hanem magyaroknak is. Dobos Károly az ifjúsági munkáról adott összefoglaló képet. 1186 gyülekezetünkben 180 ban van ifjúsági munka. A többiekben, az emberi éleikor legválságosabb, legtöbb veszélyt rejtő korszakában. vezető nélkül él, sokszor tévelyeg a jövő népe. Kívánatos lenne, hogy a konvent egységesítse az eddig meglévő ifjúsági munkaágakat s még kívánatosabb, hogy az egyházmegyék tegyék lehetővé, hogy minden gyülekezetben, ahol még nincs, sürgősen megkezdessék az ifj. egyesületi munka. Szabó Zoltán az új lelkésznevezések missziói munkába való bevezetésének lehetőségeiről beszélt. Igyekezett a missziói munka végzői- és ellenzőiről való kritika szempontjait adni, amelyeknek ismeretére szüksége van a nagy missziói feladatok előtt álló új lelkészgenerációnak. Ismertette a sárospataki theol. kar idevonatkozó intézkedéseit s hangsúlyozta, mennyire fontos, hogy az új lelkésznevezések már a theologiai képzés alatt találjon alkalmat a missziói munkaágakkal való gyakorlati megismerkedésre is.

A napi programot léleképítő bibliai eszmecserék vezették és végezték be. Az egész együttléti élet- és erőteljes bizonyossága volt annak, hogy egyházunkban — talán még el nem késve — regeneráció és ébredés lüktetése visz új friss vért minden izomba, mely munkára hivatott és képes. Kerületünk előadói közül Kiss József, Tantó János, Svingor Jenő és Benke József jelentek meg és vettek részt a konferencia munkájában. Sz. Z.

Az Alsóborsodi Kálvin-Szövetség munkája 1930-ban.

— Előadói jelentés az 1931 május 26-án Miskolcon tartott közgyűlésen. —

Szövetségünk munkájának 1930. évi mérlege minden tekintetben nyereségeket tüntet fel. Fokozódott a munka tempója, szélesedett a munka területe és szemelláthatóbb lett a munka eredménye. A helyi szövetség most már csaknem minden egyházközségben megalakult. Ahol a szervezet régebben megvolt, ott a szövetség tevékenysége célszerűbb és mélyrehatóbb lett. Bevezetésnek ennyi, azt hiszem, elég figyelemkeltő. Most már lássuk a részleteket.

A Mezőkövesdi Járás Kálvin-Szövetség a Mezőkövesden 1931 április 12 én tartott közgyűlésen Takács Mihály titkár terjesztett elő jelentést, mely egyaránt dicséri az elnökség: Pósa Péter és Fazekas János járásbírói elnök ügybuzgóságát, a kiváló titkár résenlevését és a tagok, körzeti lelkészek, tanítók hű sáfárságát. A munka közvetlen célja: minden talpalatti helyet elfoglalni. Legnagyobb ellenség: a közönyösség, legszivósabb támadónk: a vörös és fekete nemzetköziség. Azé a felekezete a jövő, mely az ifjúságának a vérébe

tudja oltani a maga tanításait és minél öntudatosabb szellemben neveli a fiatalságot. És azé a felekezete a jövő, mely minél több lélekben-testben tiszta, vallásos és hazafias szellemű polgárt nevel a hazának. Ezért különösen fontos a körzeti munkának ezévi gazdagodása, az ifjúsági munka új lendülete. Mezőkövesden Nőegylet alakult Zsóry Lajosné elnöklésével. Sályban Leányegyesület alakult, vezeti a lelkész leánya Szakács Gizella. Felsőábrányban Ref. KIE és Leányegyesület alakult, ez utóbbit vezeti lelkésszel a főgondnok leánya, Németh Ilona. Borsodgeszten a lelkész neje vezeti a leányegyesületet. Mezőkeresztesen Kigyóssy Dezső s.-lelkész buzgólkodása mellett, Kaszonyi Ilona, Román Magda, Szabó László tanerők segítségével folyik a munka a vasárnapi iskolában, leány- és ifj. egyesületben és a szegénygondozás terén. — Jóhatásúak voltak a körzeti gyűlések: így Borsodgeszten 5 idegen résztvevővel. A szolgálatot Pósa Péter, Szakács Pál, Kiss Elek, Várady Pál látta el. Tiszavalkon Takács Mihály, Szakács Pál, Kigyóssy Dezső, Noszvajon Pósa Péter, Szakács Pál, Molnár Gyula, Takács Mihály beszédei emelték a buzgóságot. — Statisztikai adatok: A mezőkövesdi járás 12 községében a gyülekezeti lélekszám: 12.604. A kálvinszövetségi taglétszám: 468 (előbbitől 71-gyel több); vallásos esték, színelőadások tartása, szegénygondozás, szegény gyermekek könyvvel való ellátása terén dicséretes volt csaknem minden gyülekezet munkája. Kielégíti a várakozást helyenkint az adakozások összege is. Több figyelem fordítandó az iratterjesztésre, mert az e réven meginduló gondolatközlés lelkésznek, Szövetségünknek kitűnő segítsége. Jövőre előadásokra ajánlott tárgyak: 1. Szociáldemokrácia vagy keresztényiség? 2. Kálvinszövetség és Szeretetszövetség. 3. A lelképásztor, tanító és presbiter felelőssége. Körzeti gyűlések helye: Sály, Egerlővő, Bükkzsérc. (A titkári jelentés egész terjedelmében megjelent a Sp. Ref. Lapok 1931. évi 17. számában.) (Vége köv.) Dr. H. Kiss Géza.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Hősök vasárnapja.** A világháború hősi halottairól szóló templomainkban vasárnap mindenfelé a predikáció. Főiskolánk e napot a gyülekezettel együtt ünnepelte. Istentisztelet után hősi halált halt diákjaink virágokkal díszített emléktáblája elé vonultunk. Itt a kórus énekelt és Hubay Lajos főiskolai szénior tartott szép beszédet és Técsi Béla hittanhallgató mondott el egy megható költeményt.

— **Gondnoki látogatás gimnáziumunkban.** F. június hó 4-én Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok hivatalos látogatást végzett gimnáziumunkban.

— **Meghívó.** A szikszói egyházközség f. június hó 14-én, vasárnap d. u. 3 órakor a templomban tartandó ünnepélyes közgyűlés keretében fogja beiktatni főgondnoki állásába farkasfalvi Farkas Géza urat. E beiktató gyűlésre az abaúji egyházmegye

tisztikarát s lelkészeit tisztelettel meghívom. *Dr. Lengyel István* lelkész.

— **Pataki estély Sóstó-fürdőn.** A Pataki Diákok Orsz. Szövetségének Szabolcs-, Szatmár- és Bereg vármegyei Egyesülete jun. 3 án jól sikerült műsoros estét rendezett a Nyíregyháza közelében fekvő kies Sóstó-fürdőn, mely meleg meghittségben és a főiskola iránt hatalmasan fellobogó érzésekben egyesítette a 3 vármegye régi pataki diákjainak tekintélyes részét. A vármegye s részben az egyesület részéről jelen voltak a szép ünnepélyen: Erdőhegyi Lajos főispán, Mikecz István alispán, Szabó Sándor orsz.-gyűl. képviselő, Erdőhegyi F. és Borbély S. főszolgabírák, Andrassy Dániel árvaszéki ülnök, Bartha László és Porzolt István esperesek. Gönczy Károly, Veres Károly, Tomory Dezső, Reho Gyula tanácsbírák, — míg a spataki főiskolát Maklár P. Miklós Rác Lajos és Csontos József nyug. tanárok s Trócsányi József, Vasady Béla és Szabó Ernő tanárok képviselték; végül ott tisztelhattük Kazinczy Gábor és Harsányi Gusztáv nyug. kúriai bírákat, egyesületünk elnökeit; ezenkívül mintegy 60 régi pataki gyűlt össze. D. u. 6 órakor a nyíregyházi fiókegyesület közgyűlést tartott, melyen Rimaszombathy Géza ügyv. elnök üdvözlő beszéde után Barth Ernő titkár beszámolt az egyesület mult évi akciójáról s vázolta jövő törekvéseik célját. A nyomtatásban a 3 vármegye minden régi pataki diákjának megküldendő jelentés a vezetőség agilitásáról, az egyesület eleven életéről és határozott célkitűzéséről tesz bizonyosságot. A közgyűlés Keéky István indítványára, akciót indít, részint saját kebelében, részint a politikai és egyházmegyén az iránt, hogy az ősszel megnyíló angol internátusban egy jeles tehetségű középosztálybeli tanulót neveltethessen. A 8 órakor tartott hangversenynek szinte minden pontját, a megnyitástól (Erdőhegyi L. főispántól) a befejezésig (Kazinczy G. központi elnöktől), vagy régi vagy jelenlegi pataki diákok adták elő s előadásuk — méltán — a nagyközönség legteljesebb elismerésével találkozott. Ilyen elismerés kísérte a főiskolai énekhar hétrendbeli szereplését, Szabó Ernő tanár hegedűszólóját (Szabó Ernőné zongorakíséretével), dr. Enyedy Andornak az Árokháti B. szerzette zenekísérettel előadott melodrámai szavaltát (A simófalvi prédikátor, Keéky I.-tól), s a két felolvasást: Bartha László esperesnek a főiskola 400 éves jubileumi ünnepéről és Komáromi Jánosnak régi diákveiről szóló megleghangú előadását, — végül a nyíregyházi ref. egyházi zenekar művészi játékát. Az ügyesen rendezett estély minden résztvevő lelkében kellemes érzéseket hagyott hátra s hisszük, hogy a fiókegyesület pénztárát is szép jövedelemhez juttatta.

— **Sub auspiciis Gubernatoris.** Sub auspiciis Gubernatoris avatják bölcsészettudományi doktorrá június hó 6-án a debreceni Tisza István tudományegyetemen *iff. Tankó Bélát, Dr. Tankó Bélának*, a debreceni egyetem egyik legnagyobb hatású professzorának kitűnő fiát. A végzett munka e gyönyörű állomásán meleg köszöntéssel üdvözljük a példamutató győztes ifjút és a fiúban megáldott szülőköt.

— **A gyülekezeti nyári munka** egyik legfontosabb eszköze a KIE mozgalom kiadásában megjelent Játékoskönyv. Egyik legtekintélyesebb egyházi lapunk a következőket írja róla: „De mit csináljunk fiainkkal és leányainkkal, mikor már énekeltünk, imádkoztunk, magyaráztuk nekik Isten Igéjét, építő előadást tartottunk? Azt látjuk, hogy hiányzik még nekik valami, szeretnének egy kicsit mozogni, ugrálni és nevetni. Játsszani kellene velük, de mit?! Ez a Játékoskönyv nagyszerűen megadja erre a feleletet. Ez a Játékoskönyv korszakalkotó munka.“ Ára 2 pengő. Pénz rendelésnél előre küldendő e címre: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége. Horánszky-utca 26., I. 9.

HIVATALOS RÉSZ.

471/1931. szám. **Körlevél.**

I.

A hitoktatási kimutatásokról.

A vallásitanítás ellenőrzésére szolgáló Kimutatásokat szétküldöttem. Ahol nem a lelkész a hitoktató, ott mint hitoktatási felügyelő írja alá az ívet, ahol pedig maga a lelkész végzi a hitoktatást, a Kimutatást az esperes úrhoz küldi be és ő írja alá azokat, mint hitoktatási felügyelő. A gondosan és pontosan kitöltendő Kimutatások folyó évi június 30-ig küldendők be a püspöki hivatalba. Ha valamely iskolában nem volt református vallású növendék és hitoktatás, a nemleges jelentés a Kimutatásra szintén rávezetendő és a Kimutatás mindkét aláírással ellátandó.

II.

A Nagytiszteletű Esperes Urakhoz.

A nem református iskolákban a vallásoktatást végző lelkészek, segédlelkészek, tanítók névjegyzékét az illető iskola és heti óraszám feltüntetésével legyenek szívesek hozzám június hó 30-ig betérjeszteni.

Miskolc, 1931 május 21.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Felsőborsodiak figyelmébe! Egyházmegyénk folyó évi tavaszi közgyűlésének határozata alapján felkérem t. lelkésztársaimat, hogy a lemondás folytán megüresedett *egyházmegyei világi főjegyzői tisztségre* egyházuk szavazatát 1931 július hó 1-ig hozzám beküldeni szíveskedjenek. A határidőt kérem pontosan betartani, nehogy a mai nehéz anyagi helyzetben bírságot kelljen alkalmazni az e. m. közgyűlésnek. 2. Akik még az 1931/32 évre szóló választók névjegyzékét be nem terjesztették, azt az előírt záradékkal ellátva, 2 egyenlő példányban szerkesztve június 15-ig okvetlenül küldjék be. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbáony 1931. május 31. *Elek József* felsőborsodi ref. esperes.

Szerkesztői üzenetek.

T—th S—r. Jön. — Sz—y D—l. Megérkezett. — N. B. Megérkezett. — M—y K—n. Ki van szedve.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megjegyzés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. J. Egyházkerületi lelkeszi takarékosági és segélyegyesület. — n. b.: Alsóborsod tavaszi közgyűlése. — Dr. H. Kiss Géza: Az Alsóborsodi Kálvin-Szövetség munkája 1930-ban. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. Szerkesztői üzenet.

Egyházkerületi lelkeszi takarékosági és segélyegyesület.

Talán ilyen cím alatt ölthetne testet *Farkas István* esperes melegszívű gondolata, amelyet a multkor felvetett (I. Sp. Ref. Lapok 17. sz.). Úgy tudjuk, az eszme mindenfelé rokonszenvre talált. Nagyobb egyházi gyűléseink, amelyek azóta ülészetek, részletesen foglalkoztak vele. S ma már szinte közvéleményként lehet kimondani, hogy a tervet valósítsuk meg és ne sokat beszéljünk róla.

Lapunkban ügyes cikkben *Tóth János* szól hozzá a felvetett gondolathoz (Sp. Ref. Lapok 20. sz.)

Bármennyire hálásak lehetünk azonban *Tóth János*nak, hogy a nyilvánosság előtt annyi nyomós érveléssel támogatta a felmerült tervet, mégis vele szemben azt kell mondanunk, hogy az ő terve már nagyon messzemenő. Ennyire igazán még nem vagyunk, hogy az egyházkerületi Kálvin-Szövetség tagjait be lehetne vonni és hogy ne csak a súlyos teherrel küzdő lelkesztésűnk megsegítésével foglalkozzunk, hanem magasabb kamatszédésével esetleg még valamely „egyházi karitatív célt” is szolgáljunk.

Maradjunk meg a mustármagnál.

Azt bizzuk a növekedést adó Istenre, hogy valamikor másra gondolhat-e a mi kis kezdésünk. A hozzászólásom a mustármag biztosítását célozná.

A befizetett összegeket ugyanis minden körülmények közt biztosítani kell. Azok se oda nem veszhetnek, se el nem kallódhatnak. Azokért bankszerű garanciát kell vállalni.

Ki viselné azért a felelősséget, hogy némelyek szűkös filléreiket odaadták a testvéri szövetség oltárára s azt mások nem tudták a legszigorúbb lelkiismeretességgel visszaadni.

Számolni kell azzal is, hogy kíméletlen peres eljárásnak szinte elvileg nincs helye e testvéri egyesületnél.

Itt lehetőleg automatikusan kell a kötelezettség teljesítését garantálni. Hiszem, hogy részletes terveket fogunk majd hallani. Bár jönnének minél előbb!

A felmerülő nehézségek lehető zavartalanabb lebonyolíthatása szempontjából ajánljuk, hogy valamennyi lelkesztésűnk adjon felhatalmazást arra nézve, hogy az ő kongruájából* évente az ő számlájára, mint takarékosági betét, mennyi tartható vissza.

Nem kell így a havi befizetések elküldésével bibelődni, amelyekre, valljuk be őszintén, pontosan számítani nem lehet.

Továbbá adjon felhatalmazást minden kölcsönkérő lelkesztésűnk arra, hogy az ő kölcsönének kamatai s esetleg a kötelező törlesztés a kongruából levonhatók legyenek. Így biztosítva van a kamatok befizetése. A kölcsönösszeg természetesen a kongrua keretei között mozoghat.

A takarékosági és segélyegyesület ügyeit egyházkerületi bizottság intézze. — eskü alatt szolgáló, felelős tisztviselő, az egyházkerületi pénztárnok munkája felhasználásával. M. J.

* Nem kongruás lelkesztés más pénztárra adnak hasonló felhatalmazást.

Alsóborsod tavaszi közgyűlése.

Május 27-én, a miskolci szép gyülekezeti teremben tartotta az alsóborsodi egyházmegye közgyűlését. Napirend előtt az esperes meleg és tiszteletteljes szavai során köszöntötte közgyűlés Dókus Ernő egyházkerületi főgondnokot kitérítésével. *Farkas István* hatalmas méretű és tartalmú esperesi jelentéséből a csüggedésre hajló lelkek felé csendült az evangéliumi szó: Ne féljete! Istennek szüksége van mireánk s a mi keresztyénségünkre... Nem tanultak eleget az emberek. Pedig hogy ígérték, hogy a bolsevista vihar elülése után megindul majd a keresztyénség nagy összefogó munkája. Micsoda nagy erő volna abban, ha a magyar keresztyénség minden felekezetei nem a maguk uraságáért, nem a keresztyénellenes reverzálisbeli előnyökért munkálkodnának, hanem versenyre kelnének, a Krisztus mindenben úrralévő győzedelmes királyságáért. Egy cél felé futó keresztyén magyarság, egyet akarva: követelhetné a

szegényügy intézményes rendezését, a munkaalkalmak megteremtését, az ingyenes népnevelést, felekezeti tekintet nélkül a tehetség érvényesülését s minden hazáját szerető, becsülettel élő ember számára, az emberhez illő élet megadását.

Az evangéliom szociálmusának legyünk mindnyájan szószólói.

Az országnak elképzelhetetlen kára lenne abból, ha református egyházunk, elképzelhetetlenül nagy terhek alatt görnyedve, az állam támogatása nélkül hagyatnék. Nagyon nehéz ma kálvinista magyarnak lenni! Sokszor a fekete kenyér is szűkösen kerül fajtánk asztalára. Lelkészeink, tanítóink egyházaink törvényben biztosított járandóságai nagyon szűkösen adatnak. Tiportatunk, de el nem veszünk.

Indítványozza s közgyűlés elfogadja az esperesi jelentés során, hogy a theológiánk IV-ik évfolyamáról kikerülő állásnélküli ifjak, jótéteményeik s legációjuk megtartása mellett, ha hajlamot éreznek reá, iratkozzanak be a tanítóképző V-ik osztályába s ez az év egyik gyakorló évnek számítassék be. Így a kerületi közgyűlés fog dönteni ebben az ügyben.

A miskolci ref. reálgymnázium is igen keserves napokat lát. 190.000 aranykoronája van az államnál, ennek a kamatai hiányoznak a költségvetéséből. Kéri közgyűlés a kerületet, hogy zörgessen ennek az iskolának az igaz, méltányos, törvényes segítéseért.

Az esperes 23 egyházba 34 esetben szállott ki, az útiköltségeket is a közpénztár javára adakozván. Az egyházlátogatások során általában mindenek jörendben találtak. A szociális segítő munkák szinte mindenütt folytak. Az egyházmegye hadikölcsön jegyzése: 449.776 ar. kor. 28 fillér.

Az esperesi jelentés során köszöntötte közgyűlés a díszpolgárrá választott tiszaszederkényi lelkipásztort: Horváth Bertalant. A feltámadás reménysége alatt búcsúzott el Regéczy József dr. tanácsbírótól. Szavazást a világi tanácsbírói tisztségre július 15-ig rendelte el. Az iskolai terhek miatt sóhajtozó egyházközsegeknek Dr. Baltazár püspök úr szavait üzeni: „Vétek volna az államosítás útjára lépni, amikor remény van reá, hogy a kérdések rövidesen a status quo keretében is megoldást nyernek.“

Tisztségükbe beiktatta Várady Pál, Tóth Sándor lelkészi és gróf Haller István világi aljegyzőket, valamint Szalay László és Szabó István tanítókat.

A mezőkeresztesi II-ik lelkészi állás megszüntetéséhez nem járult hozzá. A poroszlói „Presbiteri Szabályrendelet“-et megerősítette. Örömmel tette magáévá az esperes takarékosági indítványát, amint az a Spataki Ref. Lapokban megjelent. Bírósi ügy nem volt, mert az esperes fáradságok révén bár, de rendbe hozza a bajokat, ha itt-ott előfordulnak is. Egyházkerületi képviselőül kiküldötte: Román Ernő, Takács Mihály, Nádházy Bertalan lelkészi és Gr. Haller József, Bay Bertalan, Kun András világi képviselőket. Póttagok: Gaál Ferenc és Zsóry Lajos.

nb.

Az Alsóborsodi Kálvin-Szövetség munkája 1930-ban.

— Előadói jelentés az 1931 május 26-án Miskolcon tartott közgyűlésen. —

(Folytatás.)

2. A *Mezőcsáti Járásai Kálvin-Szövetség*ben is elevenen folyt a munka. 1930 nov. 17-én Szalóczy Pál elnöklete alatt volt összejövetel, mely az alakulásokat készítette elő. Kiss Albert ároktői lelkész, Perjéssy László s.-lelkész, Balogh János és Belényi Gábor tanító kereste fel 1931 febr. 4-én Mezőnagymihály, 5-én Gelej, 6-án Tiszakeszi, 10-én Tiszadorogma, 11-én Ároktő gyülekezetét. Mindent jól előkészített, népes gyülekezet fogadta a kiküldötteket. Gelejen pl. több mint 200 taglétszámmal alakult meg a helyi szövetség. Tagdíjat az 1930 okt. 26-án kelt esperesi utasítás értelmében egyelőre sehol sem szedtek, ez a gazdasági viszonyok jobbrafordultával vezethető be. Ahol leány-, vagy ifjúsági egyesület volt, ott az egybegyűlteket beszéddel buzdították, máshol alapszabály-mintával készítették elő a megalakulást. — Szép munkáról számol be a *Mezőcsáti Kálvin-Szövetség*. Októbertől husvétig hetenkint három vallásos este volt, szerdán a Szövetség leányegyesülete, más két napon a gyülekezet számára. Szeretetvendégség volt három. A karácsonyi vásáron elkelt kézimunkák árát a Szövetség karácsonyi nyomorenyhítésre fordította. Ezenkívül a női osztály a szegény iskolás gyermekek felruházására, elaggott szegények segélyezésére és a rabok szilveszteri megvendéglésére juttatott 517 pengőt. A vasárnapi iskola 4 csoportját Szalóczy Pál lelkész neje, Szénási Irénke, Ács Sándor és Perjéssy László vezénél tartotta összejöveteleit. Ezeknek műsorszámait legtöbbször maguk a fiúk adták elő. Cserkészcsapatuk 30 taggal és 20 apróddal tartott hetenkint kétszer gyűlést és két ünnepélyt. A leányszövetség két műkedvelői előadása jövedelméből felszereléseket szerzett. — Az *Ároktői Kálvin-Szövetség* 1931 febr. 11-én jól sikerült Kálvin-napot tartott s a tagok száma 128-ra emelkedett. A Szövetséggel közös irányban munkálkodik a Nőegylet, a Leányegylet és a KIE. — A *Poroszlói Kálvin-Szövetség* még 1930 elején megalakult s ennek égisze alatt dolgozik az Ifjúsági Egyesület a segédlelkész, a Leánykör Gaál Ida tanítónő vezetésével, míg a felolvasó-estélyeket és Bibliakört a lelkész látja el. Panasza a lelkésznek, hogy a Kálvin-Szövetség mellett a Bethánia-fiókja is folytatni kívánja a munkát, még pedig az egyház egyik tanítójának a közreműködésével. *Poroszló, Tiszánána, Újlőrincfalva* együtt alkotott egy szövetségi körzetet Gaál Ferenc, Kérészy István és Molnár Béla lelkészek kölcsönös együttes szolgálatával. — A *Tiszai Körzethez* tartozó: *Szederkény, Tarján* és *Oszlár* szintén közös együttműködés alapján folytatott tervszerű tevékenységet, Horváth Bertalan, Ferenczy Dániel, Gyarmathy Béla és Nagy Elek közös buzgólkodásával. *Szederkényben* még nem rég alakult a Szövetség, de már az első lépések is biztatók. *Tiszatarjánban* a lelkész neje és leánya építette ki a Szövetség női szervezetét,

heti varróórák és ezzel kapcsolatban felolvasások, léleknevelő ismeretek közlésével. — A *Hevesi Kálvinszövetség* téli munkájáról Mikola István h.-lelkész jelentése 36 összejevetelről ad számot, mely a gyülekezet szétszórtsága mellett is kellőleg látogatott, mindenkor buzdító és építő volt. A szegény gyermekek karácsonyi felruházására 150 pengőt fordított és az iratterjesztésből is részt vett a Szövetség. — *Nemesbikk*ről Maklár Pap Ernő jelentése 75 tagu Szövetség munkáját ecseteli s a téli esti összejevetelek népes hallgatósága az érdeklődést tanúsítja. — *Egerben* az egyházmegyei előadó maga győződött meg, hogy szépen halad a gyülekezeti munka minden ága Tóth István lelkész, Demeter József tanító, Paulik Béla hitoktató odaadó vezetésével. A Kálvinszövetség évi 1 pengős hozzájárulással gyűjtőívek útján 85 tagot toborzott, ami a gyülekezeti lélekszám 10%-ának felel meg, tehát sikeresnek mondható.

(Vége köv.)

Dr. Hegyaljai Kiss Géza.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szádváry József diósgyőri hitoktató lelkész meghalt. Csendes, halk szavú fiatalember volt. Mintha az olasz front nagy ágyú larmája riadozott volna fülébe a hangos szóra is, ahol az ő mellét is átfúrta, megszakgatta a halált hordozó fegyver. Pontos, kötelességtudó tanítója volt Isten igazságainak, mintha a vezényszavak ott zsongtak volna lelkében, amiket honvédtudósok korában tanult, amelyeket az örökkévaló Király szólott hozzá, mióta az olasz fogságból, a bűnnel való harc frontjára rendelte a seregek Ura. Gyógyulást ment keresni Budakeszire, hogy kedves munkáját folytathassa. Az Isten másként rendelkezett. Agyhártagyulladás támadta meg. Szülei hazahozták. Meghalni. Június 9-én délután 4 órakor leszállott koporsója a bereti akácos temető sírjába. Nagyon szerette a magyar földet. Halálos öleléssel viszonzta szerelmét a szülőföld. Adjon vigasztalást az Úr Jézus a nagy veszteségű szülőknék és kedves tanítványainak.

— **Gr. Klebelsberg Kunó** kultuszminiszter a pécsi Erzsébet tudományegyetem új épületének alapkövetésénél a *modern egyetemi tanítás szelleméről* mondott olyan gondolatokat, amelyeket mindenütt meg kell valósítani.

— **Kitüntetés.** A Magyar Paedagogia Társaság, 1931 április 18-án tartott XXXIX. nagygyűlésén, dr. Rácz Lajos nyug. akad. tanárt, „a magyar filozófiai és paedagogiai irodalom terén szerzett érdemeinek elismerésül,” egyhangú lelkesedéssel *tiszteleti taggá* választotta.

— **Főgondnoki tisztebe** nem június 14-én, hanem *július hó 5-én* iktatja be farkasfalvi *Farkas Gézát* a szikszói egyházközségbe.

— **Lelkésznek értekezlete.** Az alsóborsodi, alsözempléni és felsőborsodi lelkésznek 1931 május 26-án délelőtt tartották együttes gyűlésüket Miskolcon a ref. egyház gyülekezeti termében. Énekletés és Szabó Dániel hejőcsabai lelkész mélyen

járó imája s bibliamagyarázata után Farkas Istvánné nagy szeretettel üdvözli a megjelenteket, Isten áldó kegyelmét kérve az együttes munkára Szalóczy Pálné elnök, egy az élet sok tapasztalatairól meggazdagított hívő lélek erejével beszélt az önvizsgálatról, a magunkba szállásról s az Isten országa előbbre vitelért mindent vállaló akarásról. Szavai könnyeket csaltak a szemekbe. Nádházy Bertalanné „Miképen segíthet a lelkész az ő férjének a gyülekezetben” című előadásában a Krisztustól megáldott asszonyi lélek melegségével rajzolja azokat a munkamezőket amelyeken a lelkésznek, mint a gyülekezet mindent meglátó irányító, mindenütt segíteni akaró, minden szépért lelkesülő angyala, végezheti csendben mégis sok eredménnyel járó munkáját. Mint legnagyobb erőforrást tünteti fel a hitet, a missziói hivatást, a szeretet, amely árasztja szerte életszépítő melegét férjre, gyermekre, otthonra, gyülekezetre, templomra, iskolára. Ez a női lélek minden szépségét visszatükröző előadás áldásos magvetés volt s általa sokan felismerték a nemes ösvényeket, amelyen járniok kell. Forgács Gyuláné: „Mik a mi munkánk akadályai” című értekezését Hegedűs Lászlóné olvasta föl. A szerző éles megfigyeléssel vetíti a gyűlés elé azokat az akadályokat, amelyek még itt-ott feltornyosúlnak a meg nem értő, a Krisztus ügyéért még lelkesedni nem tudó lelkek mélyéből. Kun Zoltánné a vasárnapi iskoláról, az adakozásra való nevelésről, a gyülekezeti munka fontosságáról beszélt áldásosan. Enyedy Andor dr. hasonló értelmű felszólalása után Farkas István esperes javasolta, hogy a jövő évben már ne mint eddig, külön külön tartsák a lelkésznek gyűléseit, hanem bizasék meg az alsóborsodi lelkésznek elnöksége, hogy egy meghatározott napon a tiszáninneri lelkésznek szánára egy közös gyűlési napot üzzön ki, mely felerészben az egymás építésének, felerészben az egymás megismerésének drága alkalmait szolgálja. Nádházy Bertalan buzgó imádsága után a gyűlés azzal a meggyőződéssel ért véget, hogyha a lelkésznek a Krisztus diadalmas ügyét akarják előbbre vinni — a győzelemnek feltétele: imádság és munka.

Tóth Sándor.

— **Szinte hihetetlenül hangzik,** hogy a hivatalos tárgyalások, amelyeket a ref. egyházak vezetői: Balogh Elemér, Bertók Béla és Péter Mihály püspökök és Dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok Prágában folytattak, a református egyházra nézve kedvező kilátások jegyében folytak. A *Ref. Egyház és Iskola* vezércikke ezt a jó hírt adja tudtul.

— **Kérelem.** Egyik volt polgárista tanítványom, jelenleg IV. éves tanítóképzős, szegény, árva fiú anyagi támogatást kér tőlem, hogy tanulmányait zavartalanul folytathassa. Sajnos, magam is anyagi támogatásra szorulok (lévén kezdő ember), emiatt kérelmező diáknak pénzt nem küldhetek. Bizalommal kérem lelkész- és világi testvéreimet, hogy inségben lévő diáktestvérünknek minél előbb nyújtsanak némi anyagi támogatást (kölcsönt), mit ő a nyár folyamán visszafizetne. A kölcsönt, melyért jóátalok — én továbbítom. *Sápy Dezső* ref. lelkész Kondó, Borsodmegye.

— **A sárospataki vasárnapi iskolában**, mely az iskolai évben 5 csoportban végezte munkáját, június 7-én volt a templomban a záró-istentisztelet. Utána a perselyeket felbontották az osztályok kiküldötteinek jelenlétében, s nagy volt az öröm, hogy az év folyamán 25 63 P perselypénz gyűlt össze.

— **A debreceni péterfiutcai egyházzész bibliakörének** 35 tagja (lányok és kísérő úrhölgyek) látogatta meg f. hó június 7—8-án városunkat Popovits Gyuláné vezetése alatt s tekintette meg e gazdag múltú város nevezetességeit: a pataki várat, vártemplomot, kollégiumot. Az alföldi szemeket különösen az a gyönyörű kilátás lepte meg, amely a vár bástyáiról tárul a szem elé minden irányban. A debreceni kedves vendégek az egyház áldozatkész tagjainak voltak ittletük alatt szívesen fogadott vendégei.

— **Szavazás Alsózemlénben.** A sátoraljaui helyi egyház a lelkeszi tanácsbírói tiszt betöltésénél szavazatát *Batta János* bodrogkereszturi lelkész, egyházmegyei aljegyzőre, a tanítóképviselősnél *Pongrácz Sámuel* karosi tanítóra adta.

— **Már havi 3 pengőért** megrendelheti a Bibliai Kommentár újszövetségi részét, melynek előjegyzési ára füzve 24, vászonkötésben 26, félbörkötésben 27, és egész bőrkötésben 29 pengő. E Czeglédy Sándor tollából megjelenő „Az Újszövetség magyarázata” álljon ott minden lelkész, igehírdető, tanár, tanító, ifjúsági munkás, bibliakörvezető, vasárnapi iskolai tanító és bibliaolvasó könyvespolcán! A 3 pengős havi részlet 1931. évi szeptember hó 1-től fizetendő. Megrendelés küldendő: Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai RT. Budapest, IX. Kálvin-tér 8. Tel. 850 53.

— **Moszkvában** a szovjet kormány bezáratta a theol. főiskolát. Párisban pedig menekült orosz diákok számára egy új theol. szeminárium nyílt. Hallgatóinak száma mintegy 50-et tesz ki.

— **Kérelem.** Szeretettel kérem egyházkerületünkbeli lelkész társaimat, legyenek szívesek utána nézni anyakönyvekben, ki volt gyülekezetükben 1790—1798 február 8 aig a lelkész. Ugyanis arra van szükségem, hogy hol lehetett ez idő alatt Átányi Mihály lelkész, mert kb. ott kellett születnie Átányi Józsefnek, ki az 1850 es években abaúji esperes volt. Ugyanis Átányi József ongai születésűnek van feltüntetve több helyen, holott édes atyja Átányi Mihály csak 1798 február 8-án foglalta el az ongai lelkészi állás. Ő pedig körülbelül 1794—1797 között szülehetett, ha valaki véletlenül reá akadna tisztelettel kérem: a bélyeggel ellátott anyakönyvi kivonatot hozzám utánvét mellett a kiállítási díj felszámításával is eljuttatni szíveskedjék. Leginkább Borsodban kérem figyelmesen megnézni az anyakönyveket, mert akkor még Onga a borsodi egyházmegyéhez tartozott. Tisztelettel *Makay Kálmán* ref. lelkész. Alsóvádasz.

— **Amerika** a balkáni ifjúság háború utáni nyomorúságának enyhítésére (örmény, görög, bolgár, albán) 116 000.000 dollárt költött. Prot. misszionáriusai különösen az arméniai ker. árvák megmentésében (132.000 árva) végeztek igen áldásos munkát.

HIVATALOS RÉSZ.

493/1931. szám. **Körlevél.**

I.

A lelkésztársak figyelmébe.

Az Egyetemes Konvent elnökségének 2268—1931. számú értesítése szerint, a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urban megvan a hajlandóság, hogy a taníttatás miatt nyomasztó viszonyok között lévő lelkészeknek taníttatási segély adásával segítségökre siessen.

Evégre felkérem a házon kívül taníttatott lelkésztársaimat, hogy az alábbi adatokat, egy félíven hozzám *a lehető legsürgősebben* beküldjék. (*Véghatáridő június 20.*)

1. Sorszám.
2. Lelkész neve és szolgálati helye.
3. Az 1930. évi összes bármely forrásból származó jövedelme.
4. Az elmúlt 1930—31. iskolai évben házon kívül tanított gyermekek névszerint és a látogatott iskola és osztály, valamint az értök teljesített fizetések összege.
5. Ugyanezen adatok a jövő 1931—32. iskolai évre nézve, az előálló esetleges változások kitüntetésével.
6. Jegyzet.

II.

Ugyancsak a lelkész urak figyelmébe.

A dr. Budai Gergely „A református keresztyén isteni tisztelet” című, az új istentiszteleti rend rövid ismertetését tartalmazó füzet árával (példányonként 20 fill.) még nagyon sok egyházközség adós. Felhívom ezeket a hátrálékosokat, hogy a megfelelő összeget a rendelt helyre mielőbb beküldjék.

Miskolc, 1931 június 8.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsóborsodiak figyelmébe. 1. Tavasz egyházmegyei gyűlésünk rendelkezése szerint, *egy egyházmegyei világi tanácsbírói állásra szavazás lett elrendelve.* Figyelmeztetek minden lelkésztestvéremet arra jelen értesítéssel, hogy a szavazatok beadásának hatáideje: *július 15.* — 2. Felhívom azokat a lelkészeket, s.-lelkészet és tanítókat, akik a nem-református iskolákban a vallásoktatást a jelen iskolai évben ellátták, hogy az iskola nevét és a heti óraszámot feltüntetve bejelentéseiket legkésőbb *június 28-ig* juttassák el hozzám. — 3. Választók névjegyzéke nagyon gyéren jön be hozzám. Pontos beküldés azonnali kötelesség. Atyafiúi szeretettel, Miskolc, 1931 jun. 8. *Farkas István*, ref. esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. R. K. Előbb jelent meg a lap.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ:</p> <p>Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.</p> <p>Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
<p>TARTALOM. <i>Dr. Révész Kálmán:</i> Püspöki jelentés 1931. M. J.: A sárospataki főiskolai igazgató-tanács ülése. — <i>Szent-mártoni Dániel:</i> A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése. — <i>Dr. H. Kiss Géza:</i> Az Alsó-borsodi Kálvin-Szövetségmunkája 1930-ban. (Vége.) — Vegyes közlemények.</p>			

Püspöki jelentés 1931.

Jubileumi évet értünk, szeretett Alma Materünk 400 éves jubileumát ünnepeljük. A jubileumi évnek örvendetesnek kellene lenni, de a mi örömlünket igen megzavarja, sőt kétségessé teszi a nagy anyagi szükség és az ezzel egybekötött szorongás és aggodalom. Állam és egyház egyaránt érzi a nehéz idők súlyát, az állam kénytelen az egyházaknak adott segélyét nagyban leszállítani, amit az egyház is keservesen érez meg.

Tizenhárom évvel ezelőtt, a szintén szomorú 1918. év alkonyán, püspöki székfoglaló beszédemben, egyebek közt a következőket mondtam: „Egyházunk főfeladatának tartom a hivek hitbéli megerősítését, egyházas buzgóságának, áldozatkészségének fenntartását, sőt fokozását s egy új hiterős és öntudatos kálvinista nemzedék nevelését, hogy ha majd a pusztai vándorlás keserű esztendei után eljutunk — mert hiszem, hogy eljutunk — az ígéretnék földjére, ahol függetlenül minden idegen behatástól és támogatástól, a magunk urai és fenntartói leszünk, az új ég alatt és az új földön, egy erős és méltó nemzedék folytathassa tovább a magyar református egyház dicsőséges életét.”

A pusztai vándorlás keserves évtizedei mindég tartanak és az elmúlt 13 év alatt nem lehetett egy új életerős, buzgó és áldozatkész nemzedéket nevelni, — hiszen a pusztai vándorlás is 40 évig tartott — ma is hozzá vagyunk kötve, talán még jobban az állam vontatóköteléhez s vele együtt szenvedjük a sok bajt. Hej, ha holland, angol, skót és amerikai reformátusok lennének nálunk, a fejünk sem fájna ezekben a szomorú időkben sem.

A jeien körülmények között azonban a paizsos férfiúval igen erős küzdelmünk van. Törvény szerint megnyílt volna a lehetőség, hogy úgys mint lelkes, úgys mint püspök, nyugdíjba menjek, határozottan meg is volt ez a szándékom, azonban a jelen viszonyok nem adják meg azt a biztonságot, ami a magam és népes családom egzisztenciáját megfelelően biztosítaná. Pedig már,

betegségem mellett igen el is fáradtam a hivatalos teendőimben, de az idők javultáig, míg birom, tovább is hivataloskodnom kell, ha az Úr úgy akarja.

Az elmúlt évben is jubileumot ült egyházkerületünk, Főgondnok úr Önagyméltóságának 20. éves jubileumát, melynek államunk feje Horthy Miklós kormányzó úr Ófőméltósága csakhamar méltó kitüntetéssel adta meg a koronát, midőn Főgondnok úr Önagyméltóságát a magyar érdemkereszt *I. osztályú* jelvényével díszítette fel. Sokan megkapták ezt a nagy kitüntetést, de érdemesebb senki sem volt rá, mint 60 éves közszolgálatával és 20 éves főgondnokságával a mi őszintén szeretett és tisztelt Főgondnokunk. Nincs közöttünk ember, aki szívből ne kívánná: Ad multos annos!

Cziáky Endre püspökhelyettes és Farkas István esperes urak, a múlt év végén a kormányfőtanácsosi címben nyerték meg a Kormányzó úr magas kitüntetését. Egyházkerületünk minden tagja bizonyára egy szívvel-lélekkel örvend a két nagyérdemű férfiú magas kitüntetésének.

Országos zsinatunk negyedik ülészsaka is megvolt. Ez ülészsakon a missziói, egyházi adózási, közalapi és lelkeszi nyugdíjintézet törvények lettek megalkotva. Életbevágó törvény valamennyi, mely szerencsés megoldást talált s a megalkotott új törvényeket, az anyagi viszonyok jobbulása után sikerrel lehet végrehajtani. Az utolsó ülészsak, a harmadik olvasás elintézése után, ez év októberében, a Kormányzó úr Ófőméltósága elé bocsátja szentesítés végett az egész törvénykönyvet. A negyedik ülészsak alkalmából alakult meg, az eredetileg az ORLE fiókjának tervezett, de azután attól teljesen függetlenített „Református Szeretetszövetség,” mely dr. Puky Endre és dr. Kiss Ferenc vezetése alatt bizonyára fel fog virágozni és sok fájó sebet be fog gyógyítani, párhuzamosan haladva a Kálvin-Szövetséggel és most már törvényhozásilag szabályozott misszió munkával.

Ami közelebből saját egyházkerületünket illeti, erősen ránk sulyosodott nehéz időkben is, nagyon sok helyen találkozunk a hivek dicséretreméltó buzgóságával és áldozatkészségével,

A belmissziói munka jelentő ívei csak a nyár folyamán fognak szétküldetni és beérkezés után feldolgoztatni, de jelentő ívek nélkül is meg lehet állapítani, hogy a belmissziói munka kerületünkben örvendetes előhaladást mutat. Gyermekmisziói tanfolyam volt sok helyen, pl. Aggteleken, Miskolcon, Sárospatakon; ifjúsági napok Hejőcsabán és Sárospatakon, leányegyleti nagyobb találkozó Gesztelyben. A felnőttek közötti munkában az élen a Kálvin-Szövetség halad, amely az alsóborsodi egyházmegyében csaknem mindenütt kiépült s kialakulóban van a többi egyházmegyében is. A Kálvineumok, vagyis az elsősorban ezek támogatására alakult Védőszövetség, újabban Szeretetszövetség ügyét mindenütt felkarolták. A Külmisziói Társaság titkára egyházkerületünk több gyülekezetében tartott építő és ébresztő hatású vetítettképes előadásokat.

Az esperesi jelentések alapján a következőkben adhatok számot egyházkerületünk 1930. évi anyagi állapotáról. (Az első oszlop az 1930, a második az 1929. évi eredmény.)

Adakozás ... 94.168·27 P (188.290·41 P)
Építkezés ... 603.766·78 „ (855.003·01 „)

Az adakozás 64,000 pengővel, az építkezés 250,000 pengővel kevesebb, mint tavaly. Ha még ehhez hozzávesszük, hogy az alsóborsodi egyházmegye egymaga 378,150 pengővel járult az építkezéshez, akkor láthatjuk, hogy a nehéz idők mennyire megcsökkentették az adakozás és építkezés összegét a tavalyihoz képest.

Bevétel ... 1,770.588·07 P (1,987.665·18 P)
Kiadás ... 1,673.658·82 „ (1,892.791·34 „)

Maradvány: 96.929·25 P (94.873·84 P)

A bevétel és kiadás kevesebb, a pénztármaradvány több, mint egy évvel ezelőtt.

Az egyházközségek vagyonzárlata 1930 december 31-én a következő volt:

Épületek ... 17,986.420·82 P
Földek ... 13,029.964·15 „
Ingóságok ... 1,845.262·13 „
Tőkék s alapok ... 205.711·56 „
Alapítványok ... 134.026·67 „
Hasznos jogok ... 144.123·57 „
Összes vagyon ... 33,345.528·90 P
Teher ... 1,142.454·68 „
Tiszta vagyon ... 32,203.074·28 „

A tiszta vagyon értéke igen közel jár a tavalyihoz, az egyházközségek terhe (adósság) 30.000 pengővel szaporodott.

A népmozgalom adatai a következők:

Lélekszám	196.438	193.858	+	2580
Született	5.578	5.347	+	231
Törvényes	5.347	5.249	+	98
Törvénytelen	329	353	-	24
Meghalt	3.333	3.733	-	400
Tiszta házasság	1.186	1.193	-	7
Vegyes	559	561	-	2

Reverzális javunkra	303	283	+	20
„ kárunkra	202	163	+	39
Áttért hozzánk	296	197	+	99
Kitért tőlünk	145	96	+	49
Konfirmált	1.923	2.233	-	310
Úrvacsorával élt	273.264.			

A lélekszám, valamint a szülöttek száma növekedett. Viszont a törvénytelenek száma apadt. A halottak száma éppen négyszázzal kevesebb. A tiszta házasságok száma 7-el kevesebb, a vegyes házasságoké 2 vel. A reverzálisok száma azonban évről-évre növekszik az összes házasságokkal. A reverzálisoknál 101-el, az áttért — és kitértknél 151-el vagyunk előnyben. A konfirmáltak száma 310-el kevesebb az előbbi évinél.

Az iskolatüggyel kapcsolatban nehéz kérdések nyomakodnak felénk. A theologiai akadémián túltermelés van, összesen 84 növendék, köztük 3 nő; 11 az utódállamokban illetékes, 73 csonka-magyarországi. Már e hónap végével nagyon sok hely nélküli káplán lesz nálunk. Fenyegét a káplánproletáriátus. Épen ezért magam is igen melegen ajánlom a teológiát végzett növendékeknek, hogy a tanítóképzésben fennálló kedvező alkalmat használva, szerezzék meg a tanítói képesítést is. A nő theologusok elhelyezéséről sem most, sem később felelősséget nem vállalhatok, az egyetlen kápláni vizsgát tett nőt sem tudjuk hova elhelyezni. Sárospatakról Párisban, Montaubanban, Glasgowban, Strassburgban, Aberdeenben, Lipcsében voltak, illetve vannak növendékek.

A tanítóképző egészen rendben van. A 168 növendék szépen halad s a tanítói pályán egyelőre túltermelés nem mutatkozik.

Sárospatak jelenleg a nagyszerű új alkotásoknak örvend. De kérdés, mi lesz, ha az idők nem javulnak, csak öt év múlva is.

Miskolcon a két középkola közül a gyülekezet által fenntartott reál-gimnázium a lét és nemlét határa közt lebeg. Ha az állam tetemes összeggel segítségére nem jön, szeptemberben beáll a katasztrófa, mert a miskolci egyházközség is nagyban el van a nagy építkezések miatt adósodva.

A tanulmányi állapotok mindhárom főgimnáziumban kedvezők, miről a most folyó érettségi vizsgálatok is tanuskodnak.

Egyházkerületünk két érdemes lelkipásztora jutott el legközelebb a félszázados hivataloskodás tiszteletreméltó határpontjához: Horváth Bertalan szederkényi, Horváth János tokaji lelkészek. Szalóczy Pál mezőcsáti lelkész pedig áldásos szolgálata 40. évéhez. Szívből köszöntjük őket s kívánunk hátralévő idejükhez minden áldást.

Lengyel István aljegyző jogtudományi, Horkay László segédlelkész bölcsészeti doktorátust szerzett. A szép tudományos kitüntetést örömmel vesszük tudomásul.

E most záruló év legelső halottja egyházkerületünk sokérdemű, hűséges pénztárnoka, dr. Regéczy József volt, kit már ősi közgyűlésünkben méltóképen elparentáltunk.

Két fáradt szolga, Jakab János szend-szalai és Sárkány Sámuel szentistvánbaksai és nagykinizsi lelkész megtért pihenni az Urához. Jakab János késő vénségében, 56 évi lelkészi szolgálat után, 89 éves korában halt meg. Mint esperese igen szépen mondta róla, mindennapi kenyere a szeretet, lelki ruhája a szerénység és alázatosság volt. Sárkány Sámuel 46 évi szolgálat után 76. életévében halt meg. A hajthatatlan, kemény, régi Sárkány esperesek méltó utóda volt, aki azonban a kötelesség elvégzésével szívesen áldozott a barátság oltárán is. Az örök bíró, azt hiszem, e szavakkal fogadta őket: Jól van, jámbor és hív szolgálaim, kevesen voltakatok hívek, többre bizlak ezután, menjetek be a ti Uratok örömébe.

A tanítói karból két érdemes tanító, Szigethy Ferenc és Kiss Sándor cserélték fel a földi nyugodalmat a mennyivel. Legyen csendes nyugodalmuk.

A püspöki iroda ügymenete a következő volt: kibocsátottam 22 körlevelet, iktatókönyvem 1228 számot tartalmaz, a hivatalos levelek és küldemények száma 1495.

Ezzel végére jutottam jelentésemnek, amelynek tudomásulvételét kérve, ajánlom magamat továbbra is a főtitizteletű egyházkerületi közgyűlés mindig tapasztalt, kegyes jóindulatába.

Dr. Révész Kálmán.

A sárospataki főiskolai igazgató-tanács ülése.

Főiskolánk igazgató-tanácsa ez éven a szokottnál korábban tartotta ülését, egy jó héttel az évzáró ünnepély előtt, június hó 13-án. A változás oka az, hogy egyházkerületünk is előbb tartotta közgyűlését s erre a főiskolának több fontos ügyét kellett felterjeszteni.

Az ülésen, amelyen *Janka Károly* főiskolai lelkészi és farkasfalvi *Farkas Géza* világi gondnok, majd az ő kényszerű eltávóvása után az igazgató-tanács világi Nesztor, *Meczner Béla* elnökölt, az igazgató tanácsosok csaknem teljes számban jelentek meg. Pósa Péter és Barabási Kun József mentették ki távollétüket.

A köziskolai szék ügyeit referálta *Elekes Imre* gimn. és közigazgató. Az igazgató-tanács tudomásul vette, hogy: 1. Orbán István h.-tanár letette az esküt, 2. Szabó Ernő ének- és zenetanár felesége, aki előbb róm. kath. volt, ref. egyházunk kebelébe felvétetett; 3. dr. Gulyás József külföldi tanulmányútról a jelentést betérjesztette; 4. Gonda Béla irattárának egy része főiskolánk gyűjteményeinek gazdagítására megérkezett; 5. a tanári családok nőtagjai úrasztali terítőt készítenek az imaterem úrasztalára; 6. Sárospatak női társadalmja jubileumi díszzászlót ajánlott fel; 7. a főiskola népszerű története rövidesen elkészül; 8. a Szigethy—Szabados: Ünneplő dal a jubileumra — nagy művészi sikerrel biztat; 9. a jubileumi ódapályázat bírálat alatt van; 10. a főiskola címere egységesen megállapított; 11. a régiségár pom-pás rendezésen ment át; 12. a szépművészeti múzeum új helyiségbe költözött s megnyilt; 13.

az emlékbeszédek tartása megindult; 14. a pataki diákok debreceni, szabolcsi és miskolci fiókegylete adományokkal járult tanulóink segélyezéséhez; 15. többrendbeli alapítvány tanuskodik a főiskola iránt soha meg nem fogyatkozó szeretetről. Dr. Dóczy Imre nevét 2000 P-s alapítvány fogja őrizni. Zemplén vármegye a jubileummal kapcsolatban 10.000 pengős alapítványt tett. A Fegyvernek Jánosné alapítványa 2000 csk, az özvegy Zelles Lajosné 100 P, a Dr. Csengery Kálmáné 500 P, Dr. Mizsák József a zempléni Jegyzőegyesületben tett pataki diákok számára 500 pengős alapítványt.

Nagyon megérett lélekkel kellene elintézni azt az előterjesztést, amelyet a köziskolai szék az igazgató-tanács útján terjesztett az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy egyházkerületünk testvéri szeretettel kérje a tiszántúli egyházkerületet arra, hogy a szabolcsi legációkat ne szakítsa el a sárospataki iskolától. A jelentés gondosan fejti fel azokat a szálakat, amelyek e kérdés méltányos megoldását megkönnyítik. Százados ez az összekötetés. A közel Szabolcsból és a távoli szatmári végekről számosan jönnek ma is Patakra tanulni. Nem a Csaba királyfi csillagos útja ez, amelyen jönnek. Az áldozatos jótétemény vonja a magyar föld küzdő kicsinyeit. Álmodnak a kifogyhatatlan szeretetű Alma Materről. Emberré akarnak lenni. És az ő szülőtte földjük is segít a legációval. Ha valami rigorózus szellem kerekedik fel a tiszántúli egyházkerületen és eltiltja a gyülekezeteknek a pataki legátus-fogadást, cca 40 legáció vész el. Maguk ezek a gyülekezetek is ingadoznak. Ők szívők szerint akarják segíteni a szegény diákot. Innen azt üzenhetjük, hogy nincs főiskola e hazában, amelynek növendékei ma jobban rászorulnának a támogatásra, mint a mi fiaink. Azért egy méltányos modus vivendi megteremtése felelne meg a kérdés testvéries megoldásának. Olyan egyének ülnek a tiszántúli egyházkerület kormányrúdjánál, hogy nekik van érzékük az ilyen ügyek megnyugtató elintézéséhez.

A sublegációk ügyében is megy felterjesztés az egyházkerülethez. Azt kéri a főiskolai tanári kar a kis diákok részére, hogy igazi beneficiumként kaphassák ezt a segítséget és mindenütt fogadják őket, ahová a háború előtt jártak.

A tápintézeti jelentés a felszerelés modernizálását, a saját húsellátás rendszeresítését és a gondos, körültekintő vezetést hangsúlyozta. Mindez a Boda Béla tápintézeti felügyelő és a Dr. Trócsányi József választmányi elnök érdeme. Fáradhatatlan tevékenységű, egész az összeroskadásig a gondnoknő, Tömösközy Józsefné.

Dr. Kun Zoltán főiskolai orvos jelentése az ifjúság egészségi állapotáról kedvező képet tárt fel.

A theol. kar ügyeit *Dr. Vasady Béla* gondos munkálatban terjesztette elő.

Személyi tekintetben fontos volt, hogy a theologiai kar a filozófiai-pedagógiai tanszékre helyettes tanáruul *Ujszászy Kálmán* theol. magántanárt, sárospataki tanítóképző-intézeti vallásanárt terjesztette elő. Ujszászy Kálmán Budapesten született s középiskoláit a fővárosban végezte. Theol. tanulmányait mindvégig jeles eredménnyel sáros-

pataki theol. akadémiánkon végezte. 1925-ben jeles eredménnyel első lelkészképesítő vizsgát, 1927-ben pedig szintén jeles eredménnyel második lelkészképesítő vizsgát tett. Az 1925—26. tanévben a spataki főiskola széniora volt. 1926—27-ben Glasgowban, 1928—29-ben pedig Athénben tanult; 1930 nyarát Bonnban töltötte. Külföldi tanulmányai alatt főleg filozófiával és rendszeres theológiával foglalkozott. 1929—30-ban hitoktató Sárospatakon, 1930. szeptembere óta pedig a sárospataki tanítóképző-intézetben működik helyettes vallástanárként. Ugy szellemi készsége, mint nevelői egyénisége és eddigi tudományos munkássága egyaránt garanciát nyújtanak arra, hogy az ő helyettesi megbízásával a filozófiai tanszék a jövő tanévre a lehető legjobb kezébe van letéve. A theologiai kar különösen kiemelte Ujszászy Kálmánnak a filozófiai elmélyedésre, a szintetikus és rendszeres gondolkodásra kész lelkiségét. Olyannak ismeri, mint aki nem pusztán receptív elme, hanem önálló gondolkodó, aki filozófiai tájékozottságát theologiai tudományosságának szempontjaival párosítja, ami fölöttébb fontos különösen ott, ahol egy theol. akadémia filozófiai tanszékéről van szó. Szinte elengedhetetlen, hogy a filozófia professzora a különböző nagy gondolkodók filozófiai rendszereinek ismertetésénél a keresztyén világnézet szempontjából is kritika tárgyává tudja tenni azokat. Ujszászy theologiai iskolázottsága erre is legmesszebb menő garanciát nyújtja. De mellette szól az ő nevelői egyénisége is. A tanítóképző-intézetben végzett s minden tekintetben elismerésnek örvendő nevelői munkája, amely a növendékekkel való személyes foglalkozásban, cserkészmunkában, bibliakörök vezetésében, internátusi felügyeletben egyaránt kifejezésre jutott, a theológusok nevelésénél is áldásos és gyümölcsöző lesz. Ujszászy Kálmán bizonyágtevő igehirdető; komoly, higgadt, kiforrott vallásos személyiség, akinek akadémiánk filozófiai tanszékén végzendő szolgálata a keresztyén jellemképzés szempontjából a legszebb reményekre enged következtetni. Végül rámutatott theol. kar Ujszászy Kálmán tudományos munkásságára is. „Rickert tárgyelmélete“ címen írt dolgozata vázlata után fogadták el doktori vizsgálatra jelentkezését. 1929. nov. hó 5-én a tiszáninneri ref. egyházkerület theol. magántanárképesítő bizottsága előtt szép eredménnyel magántanári oklevelet szerzett az újszövetségi szakcsoportból. Magántanári dolgozata: „A negyedik evangélium írójával“ foglalkozott s ebben lélektani, történet-filozófiai és rendszeres theologiai iskolázottságának és alaposságának többszörösen jelét adta.

Az igazgató-tanács a kérdés minden oldalú megtárgyalása után a theol. kar előterjesztését elfogadta.

A theol. kar másik ügye volt a II. éves hittanhallgatóknak a tanítóképző-intézeti I—IV. osztályból való különbözeti vizsgájáról szóló jelentés. Az a körülmény, hogy a hallgatóknak a vizsgára való készüléséből hiányzott a munkát fölöttébb megkönnyítő önkéntesség és a megfelelő lelki készség s így a tanítóképesítés megszerzéséhez szükséges munka kényszervoltának tudatától

nem tudták magukat mentesíteni, de még inkább az a tény, hogy a hallgatók egy része megfelelő zenei hallással, vagy pedig a lelkész- és tanítóképzés összevonása által megsokszorosodott követelményeknek eleget tenni tudó tehetséggel és szorgalommal nem rendelkezik, a különbözeti vizsgán következetesen éreztették a maguk hatását. A vizsgázó hísz hallgató közül feltűnő nagy százalék megbukott, főleg természetesen az ének- és zenéből, ami még érthető, de más tárgyból is, amit semmivel sem lehet menteni. A theologiai kar, amint arról már a múlt iskolai évben jelentést tett az egyházkerületnek, úgy az idén is, szomorúan tapasztalta azt, hogy a lelkész- és tanítóképzés ez összevonása lelkészképzésünknek is minden tekintetben kárára van, mert theol. hallgatóinknak a theol. tudományokban való elmélyedését s amint ez a gyakorlati theologia tanárainak évvégi jelentéséből olvasható: a gyakorlati munkásságban való részvételét is fölöttébb akadályozza. S miután ez első különbözeti vizsga szomorú eredménye csak megerősítette a theol. kart ama meggyőződésében, hogy a lelkész- és tanítóképzés egybevonása mind a kettőnek kárára van s ugyanezt a tanítóképző-intézet tanári karának jelentése is hangsúlyozza, az igazgató-tanács útján kéri az egyházkerületi közgyűléstől ama javaslatának megerősítését, hogy a mostani I. éves hittanhallgatóktól a jövő iskolai évben már ne követeltesék a tanítóképesítéshez szükséges tárgyak tanulása, a tanítóképző-intézet I—IV. osztályából már különbözeti vizsgára állott hísz hallgató közül azok, akik az ének- és zene-tanár véleménye szerint megfelelő zenei hallással nem rendelkeznek, mentessenek fel a tanítóképesítő vizsgálatok letételének folytatólagos kötelezettsége alól s csupán a megfelelő zenei hallással rendelkezők köteleztesse a már megkezdett munka folytatására s a tanítói oklevélnek a jövő esztendőben való megszerzésére.

Az igazgató-tanács a javaslatot elfogadta azzal a másik előterjesztéssel együtt, amely ideiglenesen módot akar nyújtani a tanítói oklevél megszerzésére, amíg egyetemes konventünk megvalósítja az 1931. évi ülése 200. sz. határozatában tervezett tanfolyamot, amely egy éves tartammal külön a végzett theológusok számára tartatnék. A szükséges tárgyalásokat e részben Dr. Antal Géza dunántúli püspök végzi. Egész református egyházunk számára felmérhetetlen becsű szolgálatot tesz, ha azzal a szeretettel, amellyel ez ügyet a kezébe vette, ezt a kérdést már nagyon óhajtott dűlőre juttatja.

Az igazgató-tanács csatlakozva a theol. kar felterjesztéséhez, felkéri az egyházkerületet arra, hogy 1. részesíttesse előnyben az érettségizett ifjakat, akik a tanítóképző-intézetbe felvételre jelentkeznek; 2. mozdítsa elő a theológiát végzett ifjaknak a tanítóképző-intézetbe való felvételét oly módon, hogy az illetők a theol. internátusban laknának s a legáció kedvezményében részesüljenek; 3. a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnál eszközölje ki azt, hogy a tanítóképző-intézet V. évfolyamának létszáma legalább negyvenre emelhető legyen.

Örömmel vette tudomásul az igazgató-tanács azt a jelentést, amelyet a theologus ifjúság gyakorlati munkájáról Szabó Zoltán h. tanár nyújtott be. Ez a munka öntudatos, tervszerű, következetesen kiépített és szép lendülettel folyó.

Elfogadta az igazgató-tanács azt a theol. internátusi rendtartást és házirendet, melyet a theol. internátusi igazgató állított össze, a theol. kar elfogadott és egy évi gyakorlat kipróbált. Ugyancsak örvendetes tudomásul szolgált az a részletes jelentés, amelyet a theol. internátus működéséről a theol. internátusi felügyelő terjesztett elő.

A *gimnáziumi* ügyeket *Elekes Imre* gymn. igazgató referálta. Gazdag sorozata került elő itt is a tárgyaknak. Megemlítjük a tornacsarnok modernizálását, a tanárok külföldi útjának tervét, a tízórás tejakciót, a főiskolai mozi ügyét, a német társalgási óraszám felemelését, a vívás tanítását, a szülőkkel tartott értekezleteket, a különböző felügyeleti, kedvező képet tüntető jelentéseket stb.

Helyettes tanárokkul az igazgató-tanács ismét alkalmazta a múlt évben már itt működött *Bálint József*, *Eräelyi László*, *Orbán István* és *Szathmáry Lajos* helyettes-tanárokat.

Helyeslőleg vette tudomásul az igazgató-tanács az angol internátusi tájékoztató megjelentését, az angol tanterv elkészítését (ez elgondolásában főleg a gymn. igazgató, *Elekes Imre* munkája), a sport tanítás biztosítását. Az angol tanszékek betöltésénél kiszemeltettek: 1. *Szabó Gyula*, aki Sárospatakon végezte a theológiát, utána Angliában tanult másfél évig, majd a budapesti egyetemen tett alapvizsgát az angol—latin szakcsoportból. 1931 szept.-től helyettes tanárul alkalmaztatik. 1932—33. szept.-től a második tanszékét *Molnár Benjámin*nal kívánják betölteni, aki az Eötvös-kollegium tagja s két évet töltött állami ösztöndíjon amerikai egyetemen; 3. A harmadik tanszékre *Dr. Dezső László* van kiszemelve, aki a debreceni egyetemen végezte a theológiát, két esztendeig az aberdeeni egyetem hallgatója volt s filozófiai doktori fokozatot nyert. Most Nyiregyházán hitoktató. A főiskolától tanulmányi segílyt kér. 4. A negyedik tanszék személyi vonatkozására nézve még nem történt konkrét intézkedés.

Az angol internátus igazgatójául megválasztotta az igazgató tanács *Elekes Imre* gymn. igazgatót, mint olyat, akinek eddig is elévülhetetlen érdemei vannak az internátus körül, de akinek a munkája nélkülözhetetlen az angol tagozat igazi kiépítése, az egész intézmény minden irányú megeremtése tekintetében.

A *tanítóképző-intézet* tárgyalásra kitűzött ügyeit *Kovács Dezső* igazgató adta elő. Az összefoglaló jelentés, amelyet az intézet működésének zavartalan menetéről nyújtott, a tanügyi bizottság útján az egyházkerület elé terjesztetik. A felekezethez átlépett tanárok formális megválasztásra is az egyházkerület elé terjesztetnek. A felvétel és segítelyezés a tanári kar javaslata szerint megerősítést nyert. Az 1931—32. évi költéségvetés megerősítés végett az egyházkerület elé

terjesztetett. Az intézeti kertész véglegesített s egyben kertész-altiszti állás szerveztetett.

A közös gyűlés a jótéteményeket állapította meg. Ezeket lapunk külön helyen közli.

M. J.

A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése.

Egyházmegyénk tavaszi közgyűlése május hó 28-án tartatott meg Miskolcon a kerületi felsőbb leányiskolában. Elek József esperes és Zsóry György e.-m.-i gondnok elnökle alatt s a szép számban egybegyűlt tagok élénk érdeklődése mellett.

Egy rövid áhítat előzte meg most is gyűlésünket, melyen Kövér Pál zilizi lelkésztestvérünk imája emelte lelkünket az egek Urához s ugyancsak ő hirdette az Igét is a szép képzettségű lelkipásztor meggyőző erejével és tettekhe hevítő hitvallásával.

Majd egyházmegyei gondnokunk, ez a sok talentummal, melegen érző szívvel, erős kálvinista hithűséggel és nagy egyházszeretettel élkeskedő világi papunk, *Zsóry György* mondotta el a nagyhatású megnyitó beszédét, mit lelki gyönyörűséggel hallgattunk mindnyájan s arra is méltónak találtuk, hogy ne csak jegyzőkönyvünkben, hanem e b. lap hasábjain is megjelenjen.

Ezután esperesünk terjesztette elő a tőle megszokott nagy gonddal összeállított, tartalmas jelentését s ez úttal is bizonyoságot tett arról, hogy éber figyelemmel kíséri ő az egyházi életünket hasznosan, avagy károsan érintő jelenségeket s hogy szívéhez ölelve a kebelbeli gyűlekezeteket, a maga hatáskörében megtesz minden tőle telhetőt avégből, hogy a bajok e nehéz időkben is lehetőleg mindenütt orvosoltassanak!

A gondnoki megnyitó és az esperesi jelentés kapcsán mi is illő tisztességet teszünk Dókus Ernő, dr. Baltazar Dezső, dr. Ravasz László uraknak, egyetemes egyházunk eme kiváló oszlopembereinek, mint akik áldásos életük egy-egy kimagasló határkövénél ez év folyamán oly méltó ünneplésben részesültek — és egy szerény babérlevéllel mi is odajárulunk ama nagy férfiú, gróf Bethlen István úr elé, aki 10 év óta áll rendületlenül édes hazánk viharvert hajójának kormányán s az igazi államférfiú bölcs körültekintésével viszi hajónkat vészes szirtek, zátonyok hözött is hovatovább a békepartok felé. És áldjuk mi is a népek Urát, hogy e történelmi időkben szinte gondviselés szerűen megáldotta e nagy férfiakkal úgy szegény egyházunkat, mint árva nemzetünket!

Kazay Géza, nyugdíjba vonult lelkipásztor-testvérünknek, — több mint 40 évi hűséges sáfarkodás után — Isten áldását kérjük hátralévő életidejére; Szigethy Ferenc és Kiss Sándor már régebben nyugalomba vonult, a közelmúltban pedig örök nyugovóra tért érdemes tanítóinknak, valamint Dobó Sándornak, az „Orsz. Ref. Tanítóegyesület” ugyancsak elhunyt elnökének emlékéért jegyzőkönyvünkben megörökítjük.

Egyházaink hitélete, áldozatkészsége, valamint tanügyi helyzetünk is — az esperesi jelentés szerint — általában megnyugtató. Örvendetes jele ez

annak, hogy a lelkészek, tanítók, presbiterek lelkiismeretes hűséggel előljárnak és céltudatos munkát végeznek gyülekezeteinkben. Ámde nálunk is egyre jobban érezteti bénító hatását a nyomasztó anyagi helyzet, melynek elszomorító tüneteiként már is megállapíthattuk, hogy a kellő fedezet hiányában több helyütt beállott a fizetéseképtelenség s főképp a lelkészi és tanítói nyugdíjjáradékoknál aggasztó hátraleköt mutatkoznak. Sajnálattal látjuk mi is, hogy bizony az anyagi téren nagyon szomorú és kilátástalan jövő előtt állánk s készen lehetünk arra, hogy a folyton növekvő elszegényedés híveink áldozatkészségét és hitbuzgóságát is meglazítja, de meg az eladósodott lelkészek és tanítók munkakedvét is csökkenteni fogja.

40 ügyet tárgyalt le közgyűlésünk s mint főbb tárgyakat, a következőket említem meg:

Bakó Gyula barcikai és Csernyi Zoltán szabolcsbácai lelkészek a törvényes formák között megcserélték állásukat. Előbbit, ki érzékeny búcsút vett egyházmegyénktől, Isten áldásának kívánásával bocsátottuk el új otthonába, utóbbit — szép bizonyítványai alapján — jó reménységgel erősítettük be a barcikai kis egyházba.

Segédlelkészekül: Sajószentpéterre Nagy Sándor, Ózdra Máthé Zoltán, Disznóshorvát—Ormospusztára Bencs Lajos, Sajóbabonyba Soltész Kálmán, Rudabányára Fülöp Sándor, Sajókápolnára Varga Péter berendeltettek.

Dr. Nagy Barna világi főjegyzőnknek, ki az ügyeink iránt meleg szeretetével és kiváló jogtudásával, sok éven át nagyon értékes munkaerőnek bizonyult egyházmegyénk szolgálatában, megrendült egészségével indokolt lemondását mély sajnálattal elfogadtuk s érdemeinek megjutalmazásául örökös tiszteletbeli főjegyzővé választottuk meg. Az így megüresedett tisztségre a szavazás július 1 határidővel elrendeltetett.

Egyházkerületi képviselőkül az elnökségen kívül Lőkös Sándor, Varga Imre, Lengyel Gyula papi; Bónis Aladár, Szathmáry K. Pál, Szepessy Gyula világi tanácsbírák küldettek ki.

Az egyházlátogatói számvevőszék javaslata alapján felterjesztéssel élünk a meszesi egyház érdekében, hol az a megdöbbentő helyzet állott elő, hogy bár 32 tanköteles gyermek van az iskolában, akiket a tanító szép eredménnyel tanít, ennek dacára a közokt. miniszter úr 1929 július 1 óta beszüntette ott az államsegélyt, ez évben pedig a 2 felekezeti iskola egybevonásával 1 tanítós állami iskolát szándékozik felállítani. Hogy aztán az az 1 tanító ref. vagy r. kath. vallású lesz-e, az a mi felekezeti közti helyzetünk mellett máris megjósolható.

A lelkészértekezlet javaslatai alapján: 1. egyházmegyénk is belép a „Ref. Szeretetszövetség” alapító tagjai sorába 100 pengő tagdíjjal; 2. egyházmegyei papi özvegy-árva gyámintézetünket, mely a pénzdevalváció folytán majdnem tönkre ment s melyet életképessé tenni nem bírunk, megszüntetjük annál is inkább, mert az orsz. lelkészi nyugdíjintézeti járulékok hamarosan és tetemesen fel fognak emeltetni, ami az egyházak és lelkészek helyzetét még jobban megnehezíti; 3. a vizitációs

járulékokat a legminimálisabbra csökkentjük s az egyházak fizetőképességének megfelelő arányos alapon rójuk ki; 4. takarékosági szempontból kérjük a kerületi és konventi jegyzőkönyvek tartalmának megszükitését oly módon, hogy csak a közédékübb és elvi jelentőségű határozatok közöltessenek s a névtárak is csak 10 évenként jelenjenek meg; 5. kérjük a kultúradónak a búza folyóárára szerinti kivetését s végül 6. kérjük a kerületi lelkészeket utasítani annak betartására, hogy a más egyházközsegekhez tartozó új házaspárokat csak az illetékes lelkésztől hozott írásbeli engedély alapján eskessék meg.

A belmissziói előadó, közalap és nyugdíjintézeti pénzkezelő, egyházmegyei pénztári számvevőszék és segélyosztó bizottság jelentései megnyugvással vétettek tudomásul.

Elismerőleg hagytuk jóvá a zilizi egyházközségnek azon határozatát, hogy a lelkészi parlagszólót önérejükbe állítják s a terméshozam ideig annak teljes megmunkálását is magukra vállalták a jóra való egyháztagok. Szép példája ez napjainkban az áldozatos egyházszeretetnek s a lelkipásztor megbecsülésének!

Három közig. bírósági ügy letárgyalása zárta be közgyűlésünket.

Szentmártoni Dániel
e.-m.-i jegyző.

Az Alsóborsodi Kálvin-Szövetség munkája 1930-ban.

— Előadói jelentés az 1931 május 26-án Miskolcon tartott közgyűlésen. —

(Folytatás és vége.)

3. A Miskolci Járasi Kálvin-Szövetségben Román Ernő alsószolcsei lelkész és Lukács Béla világi elnökkel az élén, dr. Pápay István, Eötvös Ferenc, Gombos Imre lelkész és az egyházmegyei előadó, e szomszédos lelkészek kölcsönös szolgálatával alakította meg a helyi szövetséget december 7-én Alsószolcán, február 1-én Nyékládházán, február 22-én Ónodon, március 8-án Böcsön, május 14-én Kistokajban. A gyülekezetek mindennél zsúfolásig töltötték meg a templomot és a szövetség eszméjét lelkesedéssel fogadták. A lelkészek mindennél igyekeztek a világi elemet is magukhoz kapcsolni munkatársul. Ezen az öt helyen taggyűjtés nem volt, hanem minden 18. évét betöltött református tagja lett a Kálvin-Szövetségnek s csak az esetben tekintetett volna kimaradottnak, ha azt kérte volna. — *Bükkaranyoson* május 17-én alakította meg a Kálvin-Szövetséget az egyházmegyei előadó, szintén a hívek tömeges részvétele és megértő lelkesedése mellett. Mauricz Árpád lelkész és családja egyébként is az áldozatkészségben példát adva fáradozik a református élet-színvonal emelésén. — *Emődről* Kocsiss Jenő lelkész friss élet jelenségeiről küldött jelentést. A Nőegylet méltó részt vett a szegények segítésében s a Miskolcra kapott előadók kiszállásával tette vonzóbbá összejöveteleit. — *Harsányban* egyenletes tempójú, biztos fejlődésre irányuló munka képe tűnik szemünkbe Súlyom Gyula lelkész jelen-

téséből. *Szirmán* az ifjú lelkész, Derencsényi István, még mindig az Isten színe előtt való örvendezés első idejét éli gyülekezetével és ennek jegyében szép jövőt ígérő eredményeket ér az 1929 okt. 31-én alakult Kálvin-Szövetség. Törzskönyvezte a reformátusokat, előadásokat tartott a kálvinista öntudat erősítésére, külön alkalmat teremtve a férfiak, nők, a 18 éven felüliek és 18 éven aluliak összejöveteleire. Sikkerrel küzd a vegyes házasságok és katolikus szokások ellen. Ünnepek rendezése mellett a szövetség vezetősége a traktátusok, iratterjesztés és könyvtár segítségét is okosan felhasználta. — *Hejőszalontáról* a 37 éve szolgáló Bársony György lelképásztor jelentése bizonyítja a gyülekezet jó vezetésére érdemes voltát. — *Hejőcsabán, Diósgyőr-vasgyárban* és *Diósgyőrön* igazi belterjes léleknevelői modorban folyik a példaadó munka.

Jelentésem végére hagytam az Alsóborsodi Kálvin Szövetség gyűngyének, a Miskolci Kálvin-Szövetségnek mult évi helyzetképét. Zsupán László titkár jelentése szerint a Farkas István esperes és dr. Enyedy Andor lelkészi vezetése alatt álló és igen sok kiválóan buzgó munkást számláló Miskolci Kálvin Szövetség az 1930 évben is a megelőző évek kialakult és kipróbált szervezetével működött. A munka megosztása, mélyítése és még szélesebb körre való kiterjesztése végett az eddigi 8 körzeten kívül még 3 újabb körzet alakítása van folyamatban. Az eddigi is rendszeresen tartott bibliaórák a mult évben is állandóan tartattak a meglévő 8 körzetben, a leányegyletekben, 5 körzeti leánykörben s kórházi ápolónők számára, tehát hetenként összesen 15 különböző helyen. A bibliaórákon kívül a vallásos érzések ápolását szolgálták a pár év előtt szokásba vett szövetségi konferenciák, ünnepek, a körzeti és körzetközi összejövetelek, teadélutánok és kálvinuzsonnák. Az egyes körzetek havonkénti vallásos összejövetelein és a karácsonyi ünnepein kívül mintegy 25 nagyobb összejövetel volt, amelyek közül a február 16-iki műsoros kulturdélután, a március 15-iki hazafias ünnepély és az október 31-iki templomi ünnepély tűnnek ki. Lényegesen megkönnyítette az összejövetelek tartását, hogy a Pálóczy utcai elemi iskola építésével kapcsolatban két tanteremből álló épületrész megfelelő átalakításával mintegy 300 személy befogadására alkalmas *gyülekezeti terem* készült, amelynek elkészítéséhez és méltó kialakításához szövetségünk a Kálvinház-alapot — mintegy 10 ezer pengőt — felajánlotta kölcsönképen az egyháznak, de viszont a gyülekezeti terem bármikor igénybe veheti. Miután évek óta érezte szövetségünk egy alkalmas összejöveteli hely hiányát, általános örömet keltett ez a megoldás, amely egyúttal pezsgőbb életet is jelentett, mert felszabadultak a teremszükség miatt oly sokszor mutatkozó munkabénító hatás alól. A szövetségi munkából oroszlánrészt vett a mult év folyamán újjáalakult női osztály s mellette a különböző női bizottságok (ápolói, fogház, kórház), amelyek eléggé nem méltatható munkásságot fejtettek ki a lelki gondozás és az anyagi segítség terén. A szövetség e pezsgő élet mellett sem volt képes a

szegénysegélyezésben annyit tenni, amennyit a mult évben s amennyit a szükség kívánt volna. Az általános és fokozatos szegényedés nemcsak az adományok csökkenésében érezte sajnosan a hatását, hanem még a tagdíjak fizetésében is, különösen a szegényebb körzetekben. Az évközi állandó és alkalmi segélyek és a karácsonyi segélyezés alig haladta meg a mult évi erre a célra adott összegek felét, kb. 2500 pengőt. Ha azonban a vármegyei inségakció református forrásból eredő pénzeit is hozzászámítjuk, akkor adományaink a mult évit sokkal felülmulják.

Az ifjúsági munka terén elsősorban is a leányegylet céltudatosan vezetett munkáját kell említenuünk, amely ezen az éven kebelében külön kultur-szakosztályt is alakított s rendezett kézimunka- és szövőtanfolyamot. Tapolcai üdülőházát a mult évben 40-en vették igénybe nyaralás céljából. A 758. sz. „Méliusz“ cserkészcsapat munkakörét az öregmunkával kibővítve végzi és tölti be hivatását. A munkáját az egyház áldozatkészsége teszi könnyebbé, sőt lehetővé, amennyiben egy jó otthonhelyiséget ingyen bocsát rendelkezésére. Az ifjúság körében a szociális munkát a tanulójóléti bizottság végzi, amely a mult évben 10 arra reászorult tanulónak szerzett sorkosztót, 2 főiskolának pedig az ellátási díját fizeti ki a budapesti Prot. Diákmenzán.

*

Jelentésemet lehetetlen mással végezni, mint azzal, hogy megemlítem: milyen leróhatatlan hálával tartozik egyházmegyénk egész egyeteme volt tanácsbírájának, vitéz *Sáfrány Géza* nyugalmazott honvéd altábornagynak. Tartsa meg őt az Isten a mi gyönyörködő örömeinkre és a Magyar Református Anyaszentegyház igaz épülésére, nyereségére.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászhirek.** *Szászy Béla* igazságügyi államtitkár, a törvényelőkészítő osztály vezetője, a kitűnő jogász és tudós, a dunamelléki egyházkerület tanácsbírája, a budapesti egyház gondnoka, a magyar közélet kiválóan értékes munkása f. hó 17-én, 66 éves korában elhunyt. — *Bodolay István*, előbb a pécsi gyermekmenhely, majd Budapesten a Prot. Diákmenza és az egyik Hadirokkant Otthon igazgatója, a prot. diákság melegsívű barátja, jun. 17-én 56 éves korában elhunyt. A spataki főiskola hűséges tanítványát veszítette el benne, akinek lelkében mindig boldogan élt főiskolánk képe s aki lelkes tagja volt Diákszövetségünk bpesti fiókegyesületének. Az elhunytak emlékezete legyen áldott!

— **Egyházkerületi közgyűlés.** Tiszáninenni egyházkerületünk június hó 17-én közgyűlést tartott Miskolcon. Az ülésről Dr. Révész Kálmán püspöki jelentését közöljük. Részletes tudósítást csak a jövő számban adhatunk.

— **Főiskolánk évzáró ünnepélye** június hó 21-én a szokott keretek közt fog lefolyni.

— **Presbiteri konferencia.** F. hó 14 én tartotta meg az abaúji „Hegyköz“ 10 egyházközsége szokásos évi konferenciáját, ezúttal Telkibányán. A konferenciát megelőző istentiszteleten ifj. Hörcsik Lajos nyíri lelkész imádkozott mélyeséges átérzéssel. Utána Hörcsik Béla abaújvári s.-lelkész szólót énekelt, majd Kiss Pál pusztafalusi lelkész predikált Máté 15:8—9. alapján, hatalmas megérző erővel. Ezután a tulajdonképeni konferencia kezdődött meg Kádár József helybeli lelkész üdvözlő és megnyitó szavaival, mely után Kiss József missziói lelkész tartotta meg előadását: „Van-e szükség egyházfegyelemre?“ címmel s ezt követte Farkas Elek gönci lelkész előadása, aki a fegyelemnek a gyakorlati életben való alkalmazására hozott fel eseteket, példákat, szépen megvilágítva s magyarázva, hogy miként kell a presbiteriumnak a fegyelmet gyakorolni. Délután Kozma Sándor bozsvai lelkész zárta be alkalmi bibliamagyarázatával a lelkiekben gazdag napot.

— **A theol. internátusba felvételtek az 1931—32-ik iskolai évre.** 60 pengős kedvezményre: 1. Tóth Lajos III. 2. Simon József III. 3. Majoros István II. 4. Bucsay Mihály I. és 5. Hegedűs Imre I. é. hh. 30 pengős kedvezményre felvételtek: 1. Egressy Lajos III. 2. Tóth Ferenc III. 3. Bakos Zoltán II. 4. Orbán József II. 5. Stéphan László II. é. hh. 20 pengős kedvezményre felvételtek: 1. Jeney József III. 2. Medgyasszay Pál III. 3. Pósa Dezső III. 4. Szilva Sándor III. 5. Szomolnok Lajos III. 6. Técsi Béla III. 7. Balogh Lajos II. 8. Bertha Barna II. 9. Fodor Lajos II. 10. Kalmár Lajos II. 11. Kenyeressy Károly II. 12. Maklár Pap László II. 13. Fejér Ferenc I. 14. Fiedler István I. 15. Horkay István I. 16. Jeney Gábor I. 17. Kádár Zoltán I. 18. Kolláth Károly I. 19. Kovács Béla I. 20. Kovács István I. 21. Nagy Lajos I. 22. Németh József I. 23. Pecsénye Andor I. é. hittanhallgatók. A leendő I. éves hittanhallgatók jótéteményét szeptemberben fogja az igazgató-tanács megállapítani.

— **Tápiintézeti kedvezmény az 1931—32. isk. évben a theol. akadémián:** IV. évfolyam: Egressy Lajos 100, Jeney József 70, Letrich Terézia 90, Medgyasszay Pál 70, Pósa Dezső 50, Simon József 100, Szomolnok Lajos 80, Técsi Béla 70, Tóth Ferenc 110, Tóth Lajos 90, Szilva Sándor 50, Fodor Nagy Béla 50 pengő. — III. évfolyam: Bakos Zoltán 80, Bertha Barna 70, Balogh Lajos 60, Fodor Lajos 50, Kalmár Lajos 84-72, Majoros István 110, Maklár Papp László 60, Orbán József 70, Stéphan László 70 pengő. — II. évfolyam: Bucsay Mihály 100, Fejér Ferenc 50, Hegedűs Imre 100, Fiedler István 60, Horkay István 70, Jeney Gábor 50, Kolláth Károly 60, Kovács István 50, Lőrinczy Etelka 60, Menyhért Endre 37-80, Molnár Lajos 50, Nagy Lajos 50, Németh József 50, Pecsénye Andor 50, Pusztay Sándor 50, Sebestyén Sándor 40, Veres Imre 50, Kádár Zoltán 60, Kovács Béla 38-16 pengő.

— **A pataki diákságnak** Erdély Széchenyire iránt való hódolatát bizonyító levelet közölt a Prof.

Szemle 498. lapján Kristóf György. Draskóczi Gábor hittanhallgató kereste fel Mikó Imrét, de nem találván otthon, levélben fejezte ki iránta a pataki ifjúság hódolatát. Végén amaz óhajának ad kifejezést, hogy bárcsak minél hamarabb Patakon láthassák. Ez 3 év múlva meg is történt. A 300 éves ünnepe gróf Mikó Imre is itt volt s a diák ki is nyilvánította iránta tiszteletét. Bretzenheim Ferdinándné látta vendégül őt a várban. És Draskóczi Gábor is itt volt, 1860 júliusában épen alkonyvtáros volt, s ő is üdvözölhette a tisztelgő menetben Erdély Széchenyit. G.

— **Magyar Diákok „Pro Christo Szövetsége“** (IX. Üllői-út 19. sz. II. em. 4.) 1931 június hó 30-tól július hó 6 ig *Tahiban* nyári diáknagygyűlést tart.

— **Meghívó.** Az alsóborsodi e.-m.-i lelkész-értekezlet július hó 2-án a martintelepi ref. templomban tartjuk meg. 1/29 óraker istentisztelet, amelyen Tóth Sándor hejőbábai lelkész szolgál. Értekezlet a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Emlékbeszéd nt. Szabó András felett Pósa Pétertől. 3. Bethlen Gábor jellemzése Eötvös Ferencről. 4. Kivesző liturgiái szokások. Előadók: Gombos Imre és Molnár Gyula 5. A belkörü tűzbiztosításról Román Ernő. 6. Pályamunkákról jelentés, Farkas István és Nádházy Bertalan. 7. Új pályatételek kitűzése. 8. Bizalmasan magunk között, előadó Takács Mihály. 9. Bezáró fohász és ének. — Jelentkezni június 29-ig kell Illosvay Ferenc lelkésznel, akinek egyháza az értekezleten megjelenteket szeretetvendégséggel fogadja. Elegendő jelentkezés mellett tervben van délután Lillafüredre kirándulás, olcsó autóbussz-dijakkal; erre is külön terjeszkedjék ki a jelentkezés: kik s hányan kívánnak résztvenni. — Szíves köszönettel, Tibolddaróc—Cserépfalu, 1931 június 12. *Báró Bottlik István* vil. elnök, *Pósa Péter* lelk. elnök.

— **A philippi-i szigetek** misszionáriusai legközelebbi generális összejövetelüket 1932-ben a hegyek között fekvő *Baguio*-ban fogják megtartani. Gyűléseiknek helye eddig a könnyen megközelíthető *Manila* volt

— **S. D. G. Főiskolás Internátus Budapesten.** A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége a jövő tanévben főiskolás internátust létesít Múzeum-körúti helyiségében. Az internátus szeptember 1-én nyílik meg, kényelmes higiénikus berendezéssel. Az internátus valamennyi egyetem és főiskola központjában fekszik, s olcsó díjazás mellett minden tekintetben kielégítő otthont biztosít diákjainknak. Egy hónapra a díj P (lakás és világítás.) Jelentkezésnél fizetendő az első 22 P, megköltözéskor a második 22 P, s ettől kezdve minden hónap elsején a további összeg. A felvétel 10 hónapra szól, s így az utolsó havi részlet elmarad. Jelentkezéseket a Szövetség mielőbb kéri és elsőbbséget biztosít azoknak, akiket Szövetségünk tagjai ajánlanak. Jelentkezések augusztus 1-ig Budapest, IX. Lónyai-utca 7. II. 28. augusztus 1-től IV., Múzeum-körút 37. címre küldendő.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETESI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	Főmunkatársak:		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYAS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GEZA.		

TARTALOM. *Dókus Ernő:* A mi ügyeink. — *Elekes Imre:* Főiskolánk múlt évi életéből. (Vége köv.) — *Janka Károly:* A tizáninneni ref. egyházkerület közgyűlése. (Vége köv.) — Vegyes közlemények.

A mi ügyeink.

Megnyitó beszéd a tizáninneni egyházkerület közgyűlésén.

Egyházkerületi tavaszi közgyűlésünket, a tárgyalandó anyag későn érkezése miatt, csak némi késedelemmel tarthatjuk meg s így csak most emlékezhetünk meg arról a lélekemelő ünnepélyről, melyet nem külsőségekben, de ragaszkodó, hálás szívében, lelkében ünnepelt meg két hó előtt, minden igaz magyar, amikor kormányelnökünk, gróf Bethlen István kormányra jutásának tizedik évfordulóját ültük meg.

Egyházi főhatóságaink, országos Zsinatunk, egyetemes Konventünknek már volt alkalma kifejezést adni örömének, tiszteletének, jókívánságainak, de én úgy érzem, egyházkerületi közgyűlésünk se maradhat távol ezen örömmünneptől, nem késchetik kifejezést adni afeletti hálájának, hogy a Mindenható őt nekünk adta s a világszerte ingadozó kormányok között, naponként erősbülőt talajon, erőben, tekintélyben mindez ideig megtartotta, sőt fokoként mindmagasabbra emelte.

Aki bölcsességével, erélyével, tapintatával megszerezte kicsinnyé vált országunk részére kifelé az egész elfogulatlan művelt világ jóakarátát, rokonszenves támogatását, saját személye részére a nagy államférfiakat megillető tiszteletet, elismerést, befelé teremtett konszolidált állapotokat, kormányzása iránt bizalmat, aki e napokban bekövetkezendő erőpróba alkalmával is, a jól teljesített munka önértékével, nyugalmával lép hazánk választóközönsége elé s aki ezen különféle vallásfelekezeteiből összealkotott nemzet élén is megmaradt református egyházunk buzgó, vallásos tagja, fenntartó erős oszlopa lenni.

Bizonyára egész egyházkerületünk és közgyűlésünk minden tagja szíve és agya gondolatának vagyok hű tolmácsolója akkor, amikor tárgyalásaink rendén elnöktársammal egyetértve javaslatba hozni fogom, hogy nagy miniszterelnökünk, gróf Bethlen István érdemeit örökítsük meg méltó módon jegyzőkönyvünk lapjain, őt mélyszéges tiszteletünkről és szeretetünkről biztosítsuk és kormányzásának tizedik évfordulója alkalmából sürgőnyileg üdvözljük.

*

Az évtizedeken keresztül megedzett tisztelet, szeretet érzéseivel kívánok ezen alkalomból megemlékezni, nagyérdemű, hűséges főpásztorunkról, vezérünkről, Főtiszteletű Dr. Révész Kálmán püspök úr ömeltóságáról, ki a lefolyt évben töltötte be születésének 70-ik évfordulóját, aki testi gyengélkedése miatt ugyan nem jelenhetett meg közgyűlésünkön, de akinek lelke, szelleme itt lebeg feletünk tanácskozó asztalunk felett és akit szívünk egész melegével üdvözölve életének ezen nevezetes napja alkalmából, kérjük a minden kegyelem Atyját, hogy szellemi erejét mostani teljességében megtartva, adja mielőbb vissza testi erejét is.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Egyházkerületünk egy évi szellemi és anyagi életéről ezúttal se kívánok részletesen megemlékezni, meg fogja azt tenni Főtiszteletű Püspökünk ömeltóságának bölcs, részletes, mindenre kiterjedő, mindent éber szemmel megfigyelő és a széles látókörű tapasztalat, nagytudású férfiúi bölcsességével megbírált és megírt évi jelentése; én csupán annak megállapítására szorítkozom, hogy bár a közgazdasági viszonyok soha oly nyomasztólag nem hatottak hűveinkre a megélhetéssel szemben, valóságos élet-halálharcot kellett folytatniuk s egyházunk fenntartásának, fejlődésének eszközeit, önmaguk és családtagjaik kifosztásával, igényeiknek a legalsó fok alá szállításával kellett előteremteniök, amit még sokkal súlyosabbá tett az, hogy a kormány takarékoskodási törekvései még a megígért, biztos kilátásba helyezett és terveink, számításaink alapjául szolgáló segítséget is önhatalmulag, megelaptesztettségűleg, tetemesen lejjebb szállította: hűveinkben nem lazult meg a hithűség, buzgóság, valóságosság, sőt az áldozatkészségnek is olyan megható példáját mutatták fel, mely méltó arra, hogy egyházunk történetében a késő nemzedékek okulásul és példaként megörökíttessék.

Ennek megállapítása után megemlékezni kívánok szellemi haladásunk azon újabb hatalmas lépéséről, amely országos Zsinatunk negyedik ülészakánának működésében nyert kifejezést, egyszerűsített befejezve azt a nagy törvényhozási művet, amely egyházi törvényalkotásunk terén bizonyára az első helyet lesz hivatva elfoglalni, egyházi éle-

tünk működését, fejlődését hosszú időre fogja biztosítani.

Országos Zsinatunk ezen ülészaka négy törvényjavaslatot fogadott el, egyik az egyházi adóról, az egyházközségek háziartásáról és az egyetemes adóalapról, a másik a magyar országos református egyházi közalapról, harmadik az országos református lelkészi nyugdíjintézetéről s a negyedik a magyarországi református egyház missziói munkájáról intézkedik.

Az egyházi adóról, az egyházközségek háziartásáról és az egyetemes adóalapról szóló törvényjavaslat nem tartalmaz radikális újításokat, a régi törvényből megtartja mind azt, amit a hosszú gyakorlat jónak talált és szentesített, nem hárt a hívekre, főleg a kevésbé tehetős osztályhoz tartozókra, elbírhataltan terhetek és bizonyos tekintetben helyesebb, tapintatosabb módosításokat tesz az adók behajtása, kezelése, ellenőrzése tekintetében.

Az egyházi közalapról szóló törvényjavaslat is alig tüntet fel eltérést az eddigi törvény kereteitől s habár ennek feladatkörét temesen kibővítette s a tudományos feladatok támogatására is kiterjesztette, tekintettel a hívek súlyos anyagi helyzetére, az országos Zsinat atyáinak bölcsessége nem adta meg hozzá a szükséges anyagi eszközök megszerzésének módját, amely óvatosság alighanem stagnációt, vagy visszafejlődést foghat e téren eredményezni.

Ugyanezen óvatosság jellemzi a lelkészi nyugdíjintézetéről szóló törvényjavaslatot is, azon különbséggel, hogy itt meg van adva a jövő fejlődésének kerete és megadott az egyetemes Konventnek a teljhatalom arra, hogy az ország anyagi helyzetének javulásával az államszegély emelkedése, híveinek teherbíróképességének javulásával a lelkészek nyugdíja fokozható, főleg pedig az özvegyek és árvák évi járadéka oly magasra emelhető legyen, mely alkalmas fog lehetni méltó existenciájukat biztosítani.

Egyházi törvényhozásunknak talán legfontosabb alkotása az egyház missziói munkájáról szóló törvényjavaslat, mely először fog helyet foglalni törvényeink között, miután korábbi törvényhozóink közül sokan és pedig vezető állásban levők is ezt az építő munkát részint feleslegesnek, részint veszedelmesnek tartották, sőt voltak sokan, akik azt egyszerűen lemosolyogták. Pedig alig tévedek, ha megállapítom, hogy törvényhozásunk azon határozatával, mellyel a Szentírás szellemétől áthatva, a Megváltó parancsának engedelmeskedve, a missziói munkát is az egyház törvényesen szabályozott feladatai közé iktatta s a missziói munka végzését, az abban való részvételt és annak támogatását az egyház minden tisztviselőjére, alkalmazottjára, valamint az egyház tagjaira nézve is kötelezőnek nyilvánította, református egyházunk fennmaradásának és fejlődésének alapjait biztosította. A törvény megadta a szükséges keretet s most rajunk, egyházunk lelkészi és világi vonatkozású összes tagjain a sor, de egyúttal a felelősség is, a keretet kitölteni, az étellel összhangba hozni, mert csak azon esetben, ha mindenkéi lelkiismeretesen fogja teljesíteni a nagy munkának reá eső részét, akkor fogjuk

teljessé tenni hiveink lelki építését, gyógyíthatni a társadalom bajait és Krisztushoz elvezetni a nem keresztyén embertársainkat.

Ennek a törvényhozási nagy alkotásnak életre hívása, előkészítése, törvénybe iktatása igen nagy fáradságot, körültekintést vett igénybe és törvényhozásunk két ciklusát is foglalkoztatta. Az eredeti javaslat, mely egyházkerületünk egyik kiváló tagjának volt elgondolása, a kérdés egész komplexumát ismerő, felölelő, nagyon értékes, alapos és részletes munkálatban, a feladatokat különböző fokozatu missziói szövetségekre kívánta ruházni, de amely elgondolást, bármily magasra értékelte Zsinatunk annak conceptioját, a kivitel tekintetében némileg komplikálnak ítélte, ezért egy másikat, egy rövidebbet fogadott el, mely hasonlóan egyházkerületünk egy másik tagjának tollából eredt és amely csupán a keretet állapította meg, egyházunk tagjaira és az időre bízva annak kitöltését.

Ez alkalommal is a hála és az elismerés lobogóját kell meghajtanom egyházkerületünk zsinati képviselői előtt, kik működésükkel újabb babérokat szereztek egyházkerületünk részére, akik nagy tudásukat, gyakorlati ismereteiket harcba vitték anyaszentegyházunk érdekébe s magasan ívelő felszólalásaikkal, javaslataikkal nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy törvényeink, amennyire emberileg lehetséges, tökéletesek és a gyakorlati életnek megfelelőek legyenek.

Országos Zsinatunk mostani működésével befejezte érdemleges tárgyalásait, alkotott kilenc törvényjavaslatot és pedig intézkedik az I-ső az egyház alkotmányáról és kormányzatáról; II-ik a lelkészekről és azok alkalmazásáról; III-ik az egyházi adóról, az egyházközségek háziartásáról és az egyetemes adóalapról; IV-ik a magyar országos református egyházi közalapról; V-ik az egyházi törvénykezésről; VI-ik a köznevelési és közoktatási szervezetről; VII-ik az országos református lelkészi nyugdíjintézetéről; VIII-ik a magyarországi református egyház missziói munkájáról; IX-ik a m. kir. honvédséghez tartozó egyháztagok lelki gondozásáról és egyházi szervezetről. — Ezen törvényjavaslatokat egy kötetbe foglalva, e hó első napjaiban megküldöttük zsinatunk összes rendes és póttagjainak, azon kéréssel, hogy azokat gondosan áttanulmányozva, ez év július hó 15-ig tegyék meg a szövegre vonatkozó észrevételeiket, melyeket a Zsinat egyeztető bizottsága ez év szeptember hava első napjáig letárgyal s az október hó első felében összeülő és kizárólag a javaslatok harmadik olvasására szorítkozó Zsinatra terjeszt, melynek megtörténte után fognak az elfogadott törvények a kormány, illetőleg az államfő jóváhagyása és megerősítése alá terjeszteteni s az így jóvá hagyott és megerősített törvények fognak azután a közhasználatnak átadatni, hogy Isten segítségével, megkezdhessék anyaszentegyházunk építő, erősítő, áldásos munkájukat.

Ezek elmondása után, elnöktársammal együtt, mély tisztelettel, igaz szeretettel üdvözlöm egyházkerületünk megjelent alkotó tagjait s az érdeklődőket és a mai napra összehívott közgyűlésünket megnyitom.

Dókus Ernő.

Főiskolánk múltévi életéből.

— Részletek *Elekes Imre* közigazgató évi jelentéséből. —

Megérkezett az iskolai esztendő utolsó órája, melyet annyiféle érzellemmel fogadunk, ahányan vagyunk. Az ifjúság általában véve alig várta. A folytonos változatosságot áhító lelkek nyughatat lansága belefáradt a már tíz hónap óta tartó munkaidőbe. Nem mintha maga a munka volna gyűlölt vagy megunt. Hiszen senki sem kényszeríti, — a szülei jóakarata szerető keze fogja kezeiket, irányítja lépéseiket. És már a legkisebbet is megtanította az évtizedes borzalmak kora, hogy még a munkához való alkalom nyérése is milyen nehéz, fáradságos és sokszor milyen meddő tülekedéssel jár. *Becsülte lett a munkának és boldog az, aki dolgozhat.* Világunknak egyik legsúlyosabb baja éppen az, hogy nem tudunk elég munkát adni a munkát kérő kezeknek. Ha állás ürül, minden falat-kenyeret jelentő munkára tömegek jelentkeznek. Ha a debreceni tábla területén pályázatot hirdetnek öt állásra, 320 jogi-doktor nyújtja felé kezét. Ha a mérnöki oklevéllel csak villamosvasuti kalauz dolgát végezheti is valaki, már azt is százak iryiglik. A testi munkások világában városról városra üldözik a munkakeresőt és hiába harcol ki magának, családjának inség ellen óvó falatot, a helybeli nyomor és szükség irtalom nélkül kergeti odébb.

A munka fenséges dallá lett életünkben és az ódáját zengő ezreket sápadt arccal és néma ajakkal, sokszor gyűlölködő ízzással figyelik a munkanélküli tízezrek. Megfagyott szánkon a tréfalkozás, hogy csak egy dologtól nem riadnánk vissza: temetni a munkát. Körmeinkkel ásnók ki halottaiból, ha tudnók. És nem tudunk többé sebeket ütő kínos különbsztetéseket tenni munka és munka között. Minden munkának verejtéke drága gyöngy, melynek magja az életnek legnagyobb értéke: örvendező hálálkodás Istennek és hálálkodó örvendezés szeretteinknek. *Imádkozó ember csak munkás ember lehet.* És csak a reánk-bizottakért folytatott munka ég kezünkben és emeli fel a porból lelkünket.

Nincsen olyan apró diák, akit ne tenne boldoggá az, hogy jóságos szüleinek és az Alma Maternek támogató kegyelméből alkalma van dolgozni. Sokszor erőfeletti az az áldozat, amit a szülők hoznak gyermekeikért. Hányszor nyelnek keserűséget és hányszor könny a kenyeré, sóhaj az étele, csak hogy jobb sorsot tudjon kicsiholni lelkéből lelkezett gyermekének. Ha kőből volna szive, ha, ólommal volna beöntve füle, ha tüzes vassal égették volna ki szemét: akkor is érezni, hallani és látnia kellene minden gyermeknek, hogy a munka: magasztos kötelesség, a munka: becsület, a munka: szülőszerepet, a munka: nemzet-hűség és hazaszeretet, a munka: istenfélelem.

Örül a vakációnak a gyermeki lélek, mert beszámolhat a vetésnek és gyomlálásnak gyümölcséről, az aratásról. Ez az ő hálája, köszönete, hódolata és imádsága. A jól végzett munkának barázdájában bokrosodik a termés és mint a jó

talajba esett mag: terem százszorannyit. És edződnek az izmok és a sejtekbe idegződik a készség.

Harsogja tehát szívetek dobogása az élet himnuszát, kedves ifjúság! A jól végzett munka után lobogjon örömtők, hogy repülve siethettek a titeket remegve váró szerető karokba, szüleitekhez, testvéreitekhez, szeretteitekhez. Szomorú volna az az élet, melynek berkeit nem verné fel soha üde lelkek kacagása. Legfelségesebb eszményeink televénye: a komoly munkának, a nemes kötelességteljesítésnek és a vidám örömknek kémiai képletéből áll.

Mi idősek, hadd mérlegeljük szilveszteri magunkbaszállással az idők szállását. Az évek múlását, óráink futását sóhajos gonddal nézzük. Szeretnők megállítani a lihegő órákat és elmélyedő tekintettel nézünk utána a tűnő perceknek.

(Vége köv.)

A tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlése.

A szokottnál korábban folyt le. A gyűlési tagok fekete serege a már galambjait elbocsátott leánygimnázium udvarát egy napra még benépesítette. Aztán ráborul a nagy szünet csendje udvarra, játszótérre, tanteremre. Ebből a kezdődő csendből csendült ki a Cziáky Endre püspök helyettes átható, meleg hangja, amint lelki karja felnyúlt az örökkévaló Istenhez és a kegyelem ajtaján segedelemért, áldásért, megtartásért zörgetett.

Olyan jól esett emellett a biztos vezérelt mellett az Urat keresni, az imádság szálaiból aztán a szeretetnek azokat a finom selyemszálaikat szövögetni, melyek oda kötik egyházkerületünket szinte egyénenként főgondnokához és szeretett püspökéhez, lelkészi és világi áldott lelkű két vezéréhez. Körülöttük a szeretetnek drága, áldott ünnepi alkalmává lett közgyűlésünk, melyen a gyöngélgédő dr. Révész Kálmán püspököt helyettesítő abauji esperes és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok töltötték be az elnöki tisztet. Egyházkerületi főgondnokunk gyönyörű méltatással emlékezett meg tisztében testi gyöngeségek által gátolt elnök társáról, a mi 70. életévét elért püspökünkről, aki felé mint egy ember sóhaja szállt a gyűlési tagok esdő imája, hogy az Úr az Ő választottját erősítse meg, tartsa meg, hogy élhesen egyházkerületünknek és szeretteinek!!

A főgondnoki megnyitó beszéd után, melyet módunkban van egész terjedelmében közölhetni, Cziáky Endre püspök helyettes kért szót napirend előtt. A lelkek szinte ünneplőbe öltöztek, hogy tiszteletet tegyenek a legmagasabb helyről I. osztályú arany érdemkereszttel kitüntetett Dókus Ernő egyházkerületi főgondnoknak, kit Isten jókedvéből adott a mi kálvinista magyar anyaszentegyházunknak. Ezeknek az ünnepi érzéseknek mesteri kifejezője volt a püspök helyettes üdvözlő beszéde, melyet egyházkerületi gyűlés fel is kívánt vétetni egész terjedelmében a jegyzőkönyvébe.

Még egy üdvözlés adott szint és elevenséget a hivatalos dolgok tárgyalása mellett a közgyűlésnek: a Gróf Bethlen István üdvözlése 10 éves kormányfősége alkalmából. Az üdvözlést a Dókus

Ernő főgondnok ihletett ajka tolmácsolta, mikor a Gróf Bethlen István érdemeit sűrű éljenekkel megszakított emelkedett szavakkal méltányolta.

A lapokban közzétett püspöki jelentés adott aztán alkalmat a szeretetteljes megnyilatkozásokra, mikor főpásztorunk a tisztelet, elismerés és méltánylás friss, zöld lombjait fonta koszorúba a kormányfőtanácsosokká kinevezett Cziáky Endre és Farkas István esperesek, a félszázados lelkesítő szolgálatukat jubiláló Horváth Bertalan szederkényi, Horváth János tokaji és a magát íróasztalánál is megszentelő, 40 éves szolgálatát betöltő, Szalóczy Pál mezőcsáti lelkész homloka köré. Úgy éreztük, hogy a közgyűlési termen az Úrnak lelke suhan át, hogy az Ő mindenek felett való áldásával koszorúzza meg meg az Ő öt hű szolgáját.

Ezeknek az ünnepi érzéseknek a jegyében folyt aztán le a tárgyalás.

(Vége köv.)

—ly.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Deák Geyza

Június 25-én, 60 esztendőskorában szólította el közülünk az Örökkévaló. Élete, amíg ereje meg nem tört, egyházának s hazájának szentelt sáfárság volt. Két esztendőskor papai és 28 esztendőskor sárospataki tanársága alatt minden törekvése odairányult, hogy ezt a sáfárságot átplántálja tanítványai szívébe is. Művészi fogékonyságú lelke sok dolgot mellékesnek ítélt, amelynek nemzeti szempontból jelentőségét nem látta, de azt senkinek sem tudta megbocsátani, ha a magyar földön termett, magyar lélek ihletése folytán magyar kézzel készült alkotásokat nem értékelte. Talán az volt egészsége megrendülésének is döntő csatája, amelyikben a Felvidék az ezeréves törzsről lehullott, vele együtt imádva szeretett szülővármegyéje elveszett. A hatalmas hajtású fát megörölte a bánat. Három esztendővel ezelőtt a gyógyulás reményében egy esztendői szabadságot kér, de gyógyulás helyet egyre jobban panaszkodik, hogy látása, mellyel a dolgok lényegét megérezte s megértette, gyengül s járása bizonytalan. Hosszas szenvedések után jutott oda, ahol nincsen bánat és fájdalom, csak örök sáfárság van. Temetése jun. 27-én volt a főiskola udvaráról. Legyen pihenése csendes, emléke áldott! A gyászba borult családon nyugodjék meg Isten kegyelme!

— **Gr. Bethlen István miniszterelnök válasza tiszáninneri egyházkerületünk üdvözlésére:** A tiszáninneri református egyházkerület Miskolcon ülésező közgyűlésének üdvözlését őszintén köszönni és melegen viszonzozza *Bethlen*.

— **Meghívó.** A tiszáninneri ref. egyházkerület Kálvin-Szövetségének elnökségi tagjait — ideértve az egyházmegyei ügyvezető és szervező-bizottsági elnököket is, — elnöktársaim, — báró Ragályi-Balassa Ferenc világi elnök úr és vitéz Sáfrán Géza szervező-bizottsági elnök úr nevében is atya-

siságos tisztelettel és szeretettel hívom meg a Miskolcon, 1931. évi július hó 16-án délután 3 órai kezdettel a ref. egyház gyülekezeti termében tartandó elnökségi tanácskozásra és az azzal kapcsolatos értekezletre. Éppen ez értekezletre figyelemmel, az egyházmegyék nt. espereseit és mélt. gondnokait is mély tisztelettel kérjük az ügy érdekében való szíves megjelenésükre és részvételükre. *Az értekezlet tárgyai:* vitéz Sáfrán Géza szervező-bizottsági elnök úr jelentése: a) a kerületbeli szervezkedés jelenlegi állapotáról; b) a zsinat által megalkotott missziói törvénynek a Kálvin-Szövetség további szervezkedésére és munkaprogramjára való kihatásáról; c) ezek alapján eszmecsere az egyházi missziói szervezet és a megalakult Országos Református Szeretet-Szövetség egymáshoz való viszonyáról. Cigánd, 1931 június hó 23. *Janka Károly*.

— **Theol. doktorok.** Főiskolánk nagymúltú testvérintézetének, a pápai főiskola theológiájának két országos nevű tanárát: *Pongrácz Józsefet* és *Tóth Lajost* a debreceni Tisza István Tud. Egyetem hittudományi kara széleskörű tudással megírt értekezéseik alapján summa cum laude doktorrá avatta. Eme legnagyobb kitüntetéshez, mely mindkét tudós munkájának méltó jutalmazása, igaz szívvel gratulálunk. Életükre s munkájukra Isten gazdag áldását kívánjuk.

— **Évzáró ünnepély.** A főiskolai előjáróság és szépszámu közönség részvételével a tanári kar június 21-én tartotta szokásos évzáró ünnepélyét a főiskolai imateremben. Az ünnepély középpontjában *Elekes Imre* közigazgató iskolánk ezévi életének minden mozzanatát feltáró, gondos beszámolója állott, amely után a jutalomdíjak kiosztása következett. Ezt megelőzőleg hálaadó istentisztelet volt a városi templomban, ahol *Szabó Zoltán* theol. tanár a 2 Móz. 32:26. v. alapján, gondolatokban gazdag, megrázó erejű beszédben hirdette az Igét.

— **Tornaünnepély.** Az évzáró ünnepélyek alkalmával évről évre fokozottabb érdeklődés nyilvánul meg a közönség és a tanítatók szülői részéről a tornaünnepélyek iránt s ebben főfő része van *Szabó Károly* testnevelési tanárnak, akit fáradságos munkájáért minden elismerés megillet. Az ezévi tornaünnepély különösen méltó arra, hogy megemlékezzünk róla.

— **Patak a rádióban.** Június 12-én a rádió elektromos hullámai vitték szét a szélrózsa minden irányában *Elekes Imre* közigazgatónak főiskolánk megújíthatóságát ismertető előadását. A körültekintéssel megírt felolvasás címe: „A sárospataki főiskola renaissance” volt.

— **A KIE amerikai útja.** A KIE világszövetsége ez évben Amerikában tartja konferenciáját. A Magyarországról induló 30 résztvevő között ott van a theológiánk igazgatója: *dr. Vasady Béla* is, aki július 1-én indul az új világba hogy ott a torontó—clevelandi tanácskozásokon előadásaival actíve is részt vegyen a KIE világszövetségének irányításában.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Elekes Imre:* Főiskolánk múlt évi életéből. (Vége.) — *Deák Geyza* temetése. — *Janka Károly:* A tiszáninnyi ref. egyházkerület közgyűlése. (Vége.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Főiskolánk múltévi életéből.

— Részletek *Elekes Imre* közigazgató évi jelentéséből. — (Vége.)

Most, mikor ez esztendőben a négyszázéves történetnek vaspántos ajtaja utolsót csikorog és valóra nem vált vágyainkat, életszinébe nem öltözködött reményeinket, ködbefoszlott gondolatainkat többé nem tudjuk földi kezekkel visszarántani az elmúlás partjáról, mellverdeső marcangolással tudakoljuk a magasságot és mélységet, hogy megtettünk-e mindent? És úgy tettünk-e, amint *Irva* vagy? Amint azt dicső elődök magasztos példái rendelik? Hűséges lélekkel szolgáltuk-e a fenséges eszményeket, melyek szolgálatában nőtt fel itt egyik nemzedék a másik után? Meg tudtuk-e tagadni magunkat, hogyha a főiskola érdeke úgy parancsolta? Tudtunk-e érte lemondani élvezeteinkről? A főiskola iránti szeretetünk nagyobb volt-e, mint magunk szeretete? Apró kis érdekeink megsemmisültek-e abban a munkában, melyet a multak hódolatában végeztünk a jövődőlert? A ránk bizott apró kis életbimbók gondozása olyan szeretettel történt-e, amilyen egykor maga köré gyűjtötte, mert azoké a mennyeknek országa? A keresztyén személyiségek építésében kiűztük-e magunkból és a reánk bizottakból mindazt, ami rombolja az istenképiséget és követtük-e a keskeny utat, hogy azon bévonuljon a Krisztus? Kitenyészítettük-e a lappangó, rejtőző jó tulajdonokat, hogy a halálból élet támadjon?

Ahányan vagyunk, annyiféleképpen fogadjuk a véget, a beszámolások napját és annyiféleképpen felelünk. De nincsen itt kérdéskö farizeusi hányivettség. Azt hiszem, minden törekedésünk meg volt arra, hogy hagyományos pataki nevelési eszményeinkhez hívek legyünk. Minden emberi igyekezettel rajta voltunk, hogy méltatlanok ne legyünk. Cimeres jelszavunk hódolatában igyekeztünk arra, hogy kicsinyek és nagyok: *féljük az Istent és dicsőítsük szent nevét!* Csonkaságában és elvettségében százszoros szeretettel csüngtünk a mi édes hazánkon, vérző nemzetünkön és szívünk minden dobbanása azt dobogta: nem, nem, soha! Így olvadt össze szívünkben és lett vérünk:

Isten és Haza. Reggeli imánk, a munka előtt és munka után, úgy fonta egygő a lelkünkben, hogy nem tudtuk, hol végződik egyik és hol kezdődik a másik?

De nemcsak a multak köteleztek erre. A jelen is így lehelli és így buzogja. A mi nagy dicsekedésünknek, iskolánk magasan kiemelkedő vezérének: *Dókus Ernő* főgondnoknak kormányzói kegy tűzte mellére az elsőosztályú érdemrendet, egyházi, iskolai és közéleti áldásos tevékenységének elismerésül. A legfelső kitüntetés egész ref. egyházunk körében általános visszhangot keltett, mert igazi érdemeinek kitüntetése már régen megtörtént a lelkünkben és csak koronája volt a kereszt. Legyen áldott a kegyet osztogató kéz és legyen áldott a kitüntetett, hogy igen-igen sokáig lehessen bölcs vezérünk, magasztos erényekben tündöklő példaképünk.

Vagy itt van a mi fenkölt lelkű püspökünk, akinek roskadozó tagjaiban rendületlenül szárnyal a lélek és mikor szakadatlan munkában töltött 70-ik születés-éve alkalmából egész egyházkerületünk apraja-nagyja lábaihoz tette rajongó szeretetének és hódoló tiszteletének tömjénét, nem tudtuk, hogy tudását, bölcsességét, hitét vagy mélyen emberi szívét illesse-e minden tisztességtételünk? Főiskolánk is elküldötte egekert kereső imáját, melyben Istennek áldó kegyelmét könyörögtük életére, munkájára, szereteteire.

Iskolánk életében folytatódott az *alkotások kora*. Mintha hosszú évtizedek csak azért multak volna pihenésben, hogy egyszerre magasba szökjenek az energiák és lázas lüktetéssel lobogjanak magas elgondolások valósulásai. A főépület utcai frontja újból régi rendeltetéseknek szolgál és új célokkal gazdagodott program keretivé lett. A borzalmas idők különleges hivatást követelnek papjainktól. A templomok falai kiszélesedtek és addig terjednek, ameddig egy-egy hívő található. A kövek helyett a lelkek falait kell megépíteni és katedrává válik minden talpalatnyi tér, ahol zúg az élet és sodródni a habok. Folytonos életmentés árvízi hajója lett minden igazi lelkész és jövődő egyházak lenni vagy nem lenni kérdését kell megoldani hamleti tépelődésre nem érő eréllyel.

Az átütő erejű lelkek kovácsolása csak felszerelt műhelyekben történhetik, ahol krisztusi átélések és meglátások pörölycsapásai formálják az akaratot és elszánást. Így lett a theologiai internátus valósulása összes építkezéseinknek egyik legmeszebbre néző része, az egyház páncéltornya, védelme a hitnek, rettegése a hitelenségnek. A hitanhallgatók kiköltözésével megűrült u. n. *Zsindelyházban* megnyílt a *Kis-internátus*, amelyben felényi lakásbérért segélyre szoruló, érdemes gimnázisták nyertek elhelyezkedést, egy ifjú tanár felügyelete mellett. Tisztában vagyunk vele, hogy lehetne teljesebb a fölszerelése és nem is mondtunk le vágyainkról. De egyelőre segélyezés kellett, minden áron és az inségben mintha teljesebb és szebb volna minden, mint a sivár valóságban.

Deák Geyza temetése.

Junius 27-én eltemettük Deák Geyzát, sárospataki főiskolánknak ezt a művészi hajlamú és képességű tanárát Tanári karunknak, még itt levő ifjúságunknak és Sárospatak társadalmának mély részvéte vette körül ravatalát. Halála nem jött váratlanul. Meggyöngült egészségi állapota miatt már 3 évvel ezelőtt nyugalomba kellett vonulnia s azóta állapota csak súlyosodott s hirtelen fellépő tüdőgyulladás vetett véget szenvedéseinek.

A gyász hírére főiskolánk homlokán megjelent a gyászlobogó. A köziskolai széken *Elekes Imre* közigazgató kegyeletes érzésekkel áldozott a megboldogult emlékének és bejelentette a temetésre vonatkozó szükséges intézkedések megtételét. A temetési szertartást a család felkérésére Marton János theol. tanár végezte. Beszéde bevezető szavaiban a megboldogult egyéniségét méltatta. „Távozó testvérünk — mondotta — évtizedeken át úgy mosolygott bele a világba, mintha sejtelve sem lett volna arról, hogy a szenvedés annak egyik alkotó eleme. Az ereje teljében levő Deák Geyza az élet szerelmese volt. Szerelmese nótás érzéseknek, színeknek és vonalaknak, szavaknak, rythmusnak és zengő daloknak, vidám, meleg, forró életörömmek és jókedvnek, tréfának és kedves humornak. Futott utánuk, mintha délibábot kergetne. A két kezével meg akarta őket fogni, az ecsetjével vászonra vetíteni, az író tollával szavakba és vonalakba öltöztetni. A palettáján kigyúltak a színek s a jegyzőkönyvében meggyűltek a versek. Az élet szerelmese szerelmese lett a magyar rögnek, a magyar multnak s a magyar lélek halhatatlan szépségeinek. Nagy gyermekként csodálkozó szemmel nézett körül s közben maga is csodálatos lett. Festő, aki verset ír; poéta, aki gyűjt és latin okmányokat másol. Tanár, aki álmai eszményét akarja tantervvé tenni s aki diákjaiban csak a magyarságot nézi. Nyugtalan, mintha a Petőfi vándorlelke mozdulna meg benne és csalogatná a Körösi Csoma Sándorok örök kutatósszómja. Rajzok vonalaiban keresi a keleti hazát s fennmaradt szavak csonka, néma emlékeiben az ungi ősokeket.“ Vigasztalásért azután az igehirdető Ahhoz utalta a szíveket, aki a kusza életrajzokat meg-

igazítja s akinek sebei által meggyógyulunk, az élet és feltámadás urához, Krisztushoz.

A sírnál a tanártársak és volt tanítványok nevében Dr. Gulyás József főiskolai tanár monddta a következő búcsúbeszédet:

„Az égbolt kékjében futó hulló csillag az élet képe, mert az élet is csak elröppenő álom.“ Szép nyári éjszakákon, mikor az ég pompája sokszorozza ragyogó szemeit, fel-feltűnik egy meteor, végigfut az égbolton s aztán eltűnik, csak hosszú fénysáv marad utána, amely egy ideig még ragyogva jelzi a futó-csillag útját s aztán elhalványodva lassan belevész az éjszakába. Az életünk is ilyen elfutó jelenség. Megjelenünk az emberi történet színpadán, ideig óráig szorgoskodva teszünk-veszünk itt, aztán eltűnünk s csak az emlékezet fénycsíkja őrzi hosszabb-rövidebb ideig emlékünket, hogy aztán az is elhalványodjék.

Te is, kedves kartársunk, 30 esztendei tevékeny munkával, hosszú életet ígérő vidám kedélyvel, a magyar élet szorgalmas munkása voltál. Szeretted a magyar földet, a magyar népet, ezt a keletről idesodródott fajt. Kutattad művészi lelkének megnyilvánulásaiban az ősi jegyeket. Embe-reiben a magyar jelleget. A magyar művészet örök értékeit iparkodtál átplántálni az egymás után jövő nemzedékek lelkébe. Tanításod, gyűjtésed, munkáid becsét mutatja az, hogy a Magyar Néprajzi Társaság tudomást vett ezek sikeréről, választmányi tagságával tüntette ki fáradozásaidat. Milyen jó volt, hogy még az integer Magyarország földjén tehettél tanulmányokat! Mennyire érezted, hogy egyszerű kondulni fog a sors órája és Te nem mehetsz Ung és Bereg általad hön szeretett földére! Porodat is itt öleli át a magyarnak hagyott föld karja. Ami Neked úgy fáj, nekünk is fáj az. De a mi fájdalomunkat még súlyosítja a Te elvesztésed is, a magyar erdő szálfaínak pusztulása. Mert ez

Az erdő egyre ritkúl.
Szil s tölgy megválnak lombjaiktól.
A büszke cser, bár élte hosszú,
Bár fennáll még, már őrli a szű,
S mitül a vándor meg-megrebben:
Egy-egy omlás a rengetegben.

A Te daliás életeden is ott rágódott egy lappangó betegség szúja s ime most Téged, a magyar erdő kidőlt szálfáját, ide hozunk az anyaföld ölére, mely nekünk azért is drága, mert a többi nagy pataki tanár porával a Te hamvaiddat is magához öleli. Tanártársaid s a pataki főiskola szomorú szívvel bocsátunk útdra. 30 éves pályából 27-et a mi körünkben töltöttél el s e munkásság emléke ott él a főiskola, ott él a tanártársaid és tanítványaid seregének lelkében. Hirdetni fogja emlékedet az a gyűjtemény is, amelyet a főiskola számára szántál. Ez a Te életed hulló csillagának soha el nem halványuló fény sávja lesz. A megújuló diáknemzedékek sok-sok éven át fognak gyönyörködni benne. Elmondhatja szellemajkad a latin költővel: Volito vivus per ora virum. A távollevő ifjúság nevében is elköszöntünk téled.

Pihenj szeliden közös édesanyánk ölén! Kedves kartársunk, drága barátunk, Isten veled! Isten veled!

A tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlése.

Farkasfalvi Farkas Géza és Nádházy Bertalan a miskolci leánygimnázium igazgató tanácsába beválasztottak.

A szavazatbontó bizottság jelentése tudomásul vétetett, a szavazatot nem adó, vagy hiányos szavazatot beküldő egyházak a szokásos bírságban elmarasztaltattak.

Köszönettel vette közgyűlés a püspök úr részletes mindenre kiterjedő jelentését.

Úgy a pénzügyi választmánynak, mint a számvevőszéknek a jelentése tudomásul vétetett.

Kovács Kálmán a dr. Regéczy József örökébe az egyházkerület pénztárnokává megválasztott s a hivatali esküt a közgyűlés színe előtt letette. Dr. Enyedy Andor arra való tekintettel, hogy konventi missziói előadónak választott meg, megválni készült egyházkerületi missziói előadói tisztétől, de a közgyűlés egyetemes óhajának engedve, eddigi előadói tisztét megtartotta. A nagy Dóczy Imre alakja újra megjelent közöttünk a tiszántúli egyházkerület köszönete kapcsán, valamint az igazgató-tanács jelentése során, mely e részben arról szól, hogy a nagy pedagógus fia atyja rendelkezéséhez képest a sárospataki főiskolánál 2000 P-ös alapítványt tett.

Meleg megértésre talált az Országos Református Szeretet-Szövetségnek támogatás iránt benyújtott kérvénye. Gyülekezeteink felhívtak a Szövetségbe való belépésre s a Szövetség fiókjainak megszervezésére. Maga egyházkerületünk tagságát a pénzügyi választmány határozata alapján fogja meghatározni. A Theológiai Szemle ügyét a paróchiális könyvtárbizottság figyelmébe nagy nyomatékkal ajánlja s az a kifejezett kívánsága, hogy a bizottság siessen a Szemle segítségére, mert megmaradása feltétlen szükséglet, megszűnése pedig leörölhetetlen szegény. A miskolci reálgimnázium ügyével a közgyűlés ismételtén foglalkozott, időszaki megsegítésért a közoktatásügyi kormánynak köszönetet szavazott, de az állam állandó és az intézet évi hiányát fedező segély újabb megszüretését elengedhetetlennek nyilvánította. Felterjesztés megy az Egyetemes Konventhez a káplánok tanítói képesítése, a nyugdíjárulékoknak a kongruából levonható kérdésében. A meszesi tanító államsegélye ügyében erőteljes felterjesztés tétetett.

Az igazgató tanács felterjesztései, — amint azokkal lapunkban részletesen foglalkoztunk, elintéztést nyertek. A főiskola 400-os jubileumi ünnepélye ez évi okt. hó 1-ső napjára tűzött ki. Ekkor fogja egyházkerületünk ünnepi közgyűlését megtartani. Ezzel kapcsolatban tudomásul vétetett egyházkerületi főgondnokunknak az a bejelentése, hogy a püspök úr az egyházkerületi díszközgyűlésen az imádkozásra Cziáky Endre abauji esperes, püspökhelyettes, a jubileumi ünnepen a lelkészi teendők végzésére Janka Károly lelkészi főjegyzőt kijelölte.

Az egyházmegyék felterjesztései, egyes egyházközségek adóügyei, ingatlanok eladása, ajándékozási szerződés, díjlevelek megerősítése foglalkoztatták még az egyházkerületet. Délután egy óra

volt, mikor a tárgysorozat letárgyaltatott. A délután folyamán közigazgatási és fegyelmi ügyek foglalkoztatták a bíróságot s a nap jóformán már alkony felé hajlott, mikor a bíróság az eléje került hat rendbeli ügy tárgyalása után eloszlott.

(Vége.)

Janka Károly.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Választások az alsózempléni egyházmegyében.** Az alsózempléni egyházmegyében lelkészi tanácsbíróvá *Batta János* bodrogkeresztúri lelkész, tanítóképviseelővé *Pongrácz Sámuel* karosi tanító választott meg. Eddigi buzgóságukkal forgolódjanak új megbízatásukban.

— **A sárospataki gimn. internátusi felvételek az 1931—32. tanévre.** ^{1/2} *kedvezménytel*: Ködöböcz József VII., Balogh József VI., Ördögh László VI., Ablonczy Dániel VI., Keresztyén László VI., Gyenes István VI., Ruszkay Endre V., Barczy Gyula II., Gulyás Pál I., Nyéky Boldizsár I. o. ^{1/4} *kedvezménytel*: Kóris Lajos V., Zeley László III., Joó Károly III., Baranyi András III., Kántor Zoltán III., Balázs István III., Barla Árpád II., Radványi László II., Király Kálmán II. o. *Kezvezmény nélkül*: Kárász István VII., Miskolczi József VII., Kovács Pál VI., Kovács Zoltán V., Szaniszló András V., Balla István IV., Lukács József IV., Pongó István IV., Sólyom Kálmán II., Simon Ernő II., Erdős Károly II., Daróczy Zoltán II., Baksy Zoltán II., Nemes István I., Berzeviczi István I., Bartha János I. o. Király István, Kántor Miklós, Simon József. Kiss Miklós leendő I. o., Szánthó Géza VII., Hazag Mihály V., Imri Ferenc II., Bóna László I., Trócsányi Béla I., Széll József IV., Széll Ferenc leendő I., Horkay József I. o.

— **Tápinézeti kedvezmények a gimnáziumban az 1931—32. isk. évre.** *VIII. osztály*: Fodor Sándor 50, Kárász István 125, Ködöböcz József 145, Szánthó Géza 80 P. *VII. osztály*: Ablonczy Dániel 60, Balogh József 80, Botos Péter 35-10, Gyenes István 160, Keresztyén László 150, Kovács Pál 60, Ördögh László 120, Várady Sándor 39-12, Marsalkó Bertalan 50 P. *VI. osztály*: Frenczel Béla 100, Hazag Mihály 75-60, Kántor László 20, Kovács Zoltán 60, Kóris Lajos 60, Kulcsár Dániel 60, Medgyasszay András 59-24, Mercz Dániel 60, Ruszkay Endre 125, Szaniszló András 120 P. *V. osztály*: Balla István 30, Farkas Miklós 20, Pongó István 80, Szacsury István 18-84, Técsy János 80 P. *IV. osztály*: Baranyi András 60, Csöry István 52-92, Czibalmos András 41, Deák Sándor 36, Joó Károly 60, Kántor Zoltán 80, Sütő István 50, Tóth József 36-72, Zellei László 125 P. *III. osztály*: Balázs István 80, Barczy Gyula 80, Barla Árpád 60, Daróczy Zoltán 70, Erdős Károly 78, Király Kálmán 78, Medgyasszay Viktor 125, Petró Bálint 68, Polák Géza 40, Radványi László 60, Imry Ferenc 80, Tarnay László 80 P. *II. osztály*: Bartha János 30, Berzeviczi István 51-36, Boros Imre 60, Bóna László 60, Demeter Gyula 36, Galuska Imre 36, Gönczy József 18-35, Hubay Barna 18-38, Kozma Károly 24, Körösy Barna

1878, Németh Zoltán 60, Nyéky Boldizsár 50, Orosz Tamás 50, Szabó László 20, Szabó Sándor 37-56, Trócsányi Béla 18, Gulyás Pál 27, Horkay József 54-62 P.

— **Egyházkerületünk lelkészneit** szeretettel kérem, hogy most, a munkaév végén szíveskedjenek rövid tudósítást küldeni a múlt télen végzett gyülekezeti munkájukról. (Anya- és csecsemővédelem, bibliaiskola, leányok és asszonyok közötti munka, ünnepélyek, szegény gyermekek és általában a szegények és betegek segítése. Nehézségek.) A tudósítás *Kun Zoltánné* ügyvezető elnökünkhöz (Gesztely, Zemplén m.) küldendő *július hó 12-ig*. Arra kérem továbbá lelkészne testvéreimet, hogy évi adományukat — legalább négy pengőt és egy pengőt a Kálvineum Védőszövetség részére — szíveskedjenek megküldeni vagy az egyházmegyei szövetségi pénztárosnőhöz (pd. Alsózemplénben *Gesztelyi Nagy Béláné*. Pácin.), vagy az országos szövetség pénztárosnőjéhez: *Szabó Miklósné*. Rákospalota, Ujváros, Arany J. u. 49. — Kérésem megújítva, vagyok testvéri üdvözlettel. Sárospatak, 1931. júl. 2. *Forgács Gyuláné*, a kerületi lelkésznek szövetségének elnöke.

HIVATALOS RÉSZ.

568/1931. szám. **Körlevél.**

I. A nt. esperes és lelkész urak figyelmébe!

A legközelebbi lelkészi vizsgálatok alkalmával 18 segédlelkész nyert kibocsátást, elhelyezkedést azonban eddig csak egy kapott. A nagy káplánfelesleg azért állott be, mert több lelkész úr, akinek egyháza állandó káplántartó hely. vonakodik segédlelkészt alkalmazni, bár ez állapot a jó rend és méltányosság szempontjából tovább nem tűrhető.

Felhivom azért az esperes urakat, hogy az állandó káplántartó helyeken működő lelkész társakat szólítsák fel, hogy maguk mellé folyó július 15-ig segédlelkészt alkalmazzanak, akinek a törvény szerű javadalmat adják ki.

Arra is kérem az esperes urakat, hogy ugyan csak folyó hó 15-ig írják össze azokat az öreg, vagy beteges lelkészeket, akik munkájukat megfelelőleg végezni nem képesek és így egyházi közérdekből segédlelkész tartására vannak utalva. Ezt a névsort küldjék be hozzám, hogy az ilyen helyekre is segédlelkész legyen rendelhető.

II. Kérelem a rákosszentmihályi gyülekezet érdekében.

A rákosszentmihály—sashalmi ref. egyházközség templom és paróchiális épület építéséből kifolyólag a hívek nehéz gazdasági helyzete miatt súlyos válságba jutott, úgyannyira, hogy amennyiben rövid néhány héten belül 60.000 pengő adósságát kifizetni nem bírja, a templom és paróchiális épület elárverezésére kerül a sor, amelyet július közepére már ki is tűztek. Egyházközségünk presbitériuma a baj elhárítására minden eszközt felhasznált ugyan, de szomorú, hogy eddig sem a kormánynál, sem a felsőbb egyházi hatóságnál

nem tudta azt a segítséget megkapni, mely által a fennálló adósságtól megszabadulhatott volna.

Felkérjük ezért a református testvéregyházakat és tehetősebb testvéreinket, hogy gyors adományukkal segítsenek megszabadítani végzetes helyzetünkből. Hisszük, hogy mindenki átérti istentiszteleti helyünk elvesztéséből származó veszedelmünket s segítségünkre siet és ezáltal teherhordásunkon könnyít. *Biberauer Tivadar*, lelkész.

A lelkésztársak és a jobbmódú hittestvérek munkás szeretetébe ajánlom.

Miskolc, 1931 július 1. *Dr. Révész Kálmán*
püspök.

Felhivom az abaúji egyházmegyében működő lelkész urakat, hogy a Választói névjegyzéket és az iskolafenntartási költségek összeírására vonatkozó Kérdőívet, melyet június 25-ig kellett az espereshez beadni, sürgősen küldjék be az esperesi hivatalba. A kérdőívet 22 lelkész, a választói névjegyzéket pedig 17 nem küldötte be. E hanyagság a rendbíróság alkalmazására kényszerít *Cziáky Endre* esperes.

Alsózempléniek figyelmébe! Illetékes egyházi hatóságom engedélyével folyó hó 5-től augusztus 23-ig szabadságon leszek. Az esperesi hivatalt ez idő alatt Máthé Gyula tanácsbíró úr vezeti. Címe: Karcsa, u. p. Pácin. Sátoraljaújhely, 1931. júl. 1. *Kiss Ernő*, esperes.

Tájékoztató. A sárospataki Ref. Főiskolában szeptember 1-én megnyíló *angol-internátus*-ban évi 1400 P ért teljes ellátást, a modern egészségügyi szempontokat figyelemben tartó berendezést, angol nyelvi gyakorlást, sportokban külön tanár által való irányítást kaphatnak olyan fiúk, akik latin helyett már az I. osztályban angolt kívánnak tanulni. Egyidejűleg az V. osztályban is lehet szabadon választani akár az angolt, akár a görögöt. E tekintetben ma egyetlen gimnázium hazánkban. Tehát ötödik osztályos tanulók is felvehetők az internátusba. Addig, míg számításunk szerint a 80-as létszám teljesen betelik angolt tanulókkal, felveszünk latint és görögöt tanuló bármelyik osztályba járó diákot is az internátusba. Miután a jövő fejlődést biztosítani kívánjuk, egyelőre nem veszünk fel minden helyre, hogy a következő években is tudjuk elhelyezni az ujonnan jövőket. Az eképen üresen maradó helyekre ideiglenesen, 1—1 évre olyan középosztálybeli (pap, orvos, bíró, jegyző stb.) fiúkat is felveszünk, *akik ott csak lakást kérnek*, étkezni azonban a főiskolai tápintézetben szándékoznak. Az ilyenek lakás, tanulmányi felügyelet, mosás, fürdés stb. tekintetében a többi internátusi növendékkel teljesen egyenlő elbánásban fognak részesülni. De ezekért a felvételi 20 P. kívül összesen évi 250 P. köteles fizetni, két egyenlő részletben, szept. és február 1-én. Ezen kívül mást fizetni nem kell. Az alsó és felső ruhaneműre vonatkozó megállapítások ezekre nem vonatkoznak. Ők is kapnak matracot és ágyterítőt, más ágyneműt nekik kell hozniok. Ruhafélt annyit kötelesek hozni, amennyi kinek-kinek szokott lenni. Közelebbi felvilágosítást készséggel ad az *Internátusi Igazgatóság*, Sárospatak. Jelentkezni is ott lehet, míg hely lesz.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dr. Komjáthy Aladár:* Egyházunk súlyos anyagi helyzete. — *Szendrey László:* Alsóborsodi lelkésztervezet. — *M. E.:* Könyvismertetés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek

Egyházunk súlyos anyagi helyzete.

Református felfogás szerint egyházi életünkben csak másodrangú szerepet szabad a pénznek játszania. A pénz soha nem lehet célja egy gyülekezet életének, hanem csak eszköz. Mindenkor eszköz csupán, amely által megvalósíthatjuk terveinket.

Dacára azonban annak, hogy a pénz csak eszköz és másodrangú szerepre van hivatva, mégis egyházi életünk szomorú tengődést mutat nélküle. A helyzet éppen az anyagiak miatt rendkívül súlyos és szomorú. Érdemes volna kimutatni, hogy egyházkerületünkben hogy állanak az egyházközösségek anyagi tekintetben? Én azt hiszem, hogy jóval több az olyan gyülekezetek száma, ahol baj van az anyagiak miatt, mint ahol nincs. Az anyagi romlás sok helyütt bénítólag hatott már eddig is a hitéletre. Valahogy elkedvetlenednek az emberek a nyomor folytán és annyira mennek keserűségükben, hogy ami eddig életüknek jóformán legfőbb célja volt, a vallásos élet gyakorlása, most már az is kezdik lassan elhanyagolni. A gyakorlat embere minden lekipásztor és jól ismerheti az ilyen jelenségeket.

Egyszerűen megakadt az emberek fizetést teljesítő képessége. Ugyszólván mindennel tartoznak és absolute semmiféle lelkiismereti furdalást nem éreznek amiatt, hogy valamilyen irányban kötelezettségeik volnának. Ez azután már a nagyobb hiba, a felelősség hiánya. Szomorú, de való, hogy egyházi életünk éppen az anyagiak hiánya miatt, igen nehéz napokat él.

A helyzet annyira súlyos, hogy egyelőre semmiféle orvossággal nem lehet gyógyítani. Csak várni türelemmel, amíg egyszer meg fog változni minden. Nekünk egyházi alkalmazottaknak minden megpróbáltatásra el kell készülnünk. Ugy mondják, hogy már elértük a mély pontot, már nagyobb nyomorúságba nem süllyedhet az emberiség. Nem tudjuk, igaz-e, de akárhogy is álljon a dolog, mi nekünk el kell tűrni minden zúgolódás nélkül mindazt, ami ránk nekezedik. Láttunk mi már hasonló vihart és ha akkor megmaradtunk pásztoroknak, tanároknak, tanítóknak, úgy most sem

fogjuk gyáván helyünket elhagyni csak azért, mert fizetésünk nincsen, vagy nem lesz a jövőben. Református anyaszentegyházunkat sokkal jobban szeretjük, semhogy a fizetésektelenség miatt a hozzá való viszonyunk meglazulna, vagy a kötelességérzet ellanyhulna bennünk. Nem, mi dolgozni akarunk becsülettel és mindazt, amit eddig tettünk jókedvvel és lelkesedéssel, ezután is meg fogjuk tenni anyaszentegyházunk érdekében. Nem nap számosai vagyunk a magyar kálvinstá egyháznak, hanem hivatásos őrei, akik ébren vannak minden szakában a napnak és nem beszélnek arról soha, hogy eddig mennyit dolgoztak, hanem azon törik a fejüket, hogy ezután még többet tudjanak verejtékezni Isten országáért.

Ezen a nyomorúságon hiába ankétoznak, mindaddig amíg világszerte meg nem változik a helyzet, egyszerűen nem lehet semmit se tenni. Az olyan kísérlet, mint a Református Figyelőé, előre kárbaveszett. Honnan adjon az állam is, ha egyszer az adóalanyai nem fizetik az adót? Annyira nem vagyunk naivak, hogy komolyan tartjuk az olyan kísérletet, amelyik korpótlékvalorizációt akar olyan helyzetében az államnak, amikor 180 millió pengő adóhátrálék van. Bajos dolog onnan kapni, ahol semmi nincs. Az ilyen megmozdulás lehet szép és elismerésre méltó, de semmi esetre sem nevezhető reálisnak, mert azt már tapasztaltuk, hogy a „keresztény” éra virágzásában is a református lelkészi kar maradt utoljára minden állami fizetés kiutalásánál. Egy „keresztény miniszter” azzal indokolta meg a késedelmet, hogy a papságnak ott vannak a naturáliák, ő úgy van informálva, hogy a lelkészi kar nincs rászorulva az állami fizetésekiegészítésre. Hát most ugyan más a helyzet, de azért most se reménykedjünk az állammal szemben. Nem bízhatunk másban, mint gyülekezeteinkben. Ha egyszer el fog jönni a változás, én szentül hiszem, hogy az számunkra is javulást fog hozni anyagi tekintetben. De addig kitarás és türelem, nem sokra megyünk a kiáltozással, még ha meg is hallanak, tenni nem tehetnek, mert nyomor van mindenfelé. Egyik szegény nem segíthet a másikon. Fáj a pauperizmus és aggasztó tünetei vannak egyházi életünkben, de mit tegyünk akkor,

amikor mindenfelé csakis a szegénységgel találkozunk és nincs erő, amely mentesítene annak sorvasztó hatalmától? Várjunk türelemmel, ez a nyomorult állapot fogyjon el hamarább, mint a mi türelmünk.

Dr. Komjáthy Aladár

Alsóborsodi lelkészértekezlet.

Július 2-án Miskolc-Martintelepen tartotta az Alsóborsodi Lelkészegyesület ezévi értekezletét. A nagyszámban megjelent lelkészek, családtagjaink, valamint a vendéglátó martintelepi hívek harangszóra csakhamar megtöltötték a mult évben felszentelt nagyon szép templomot s istentisztelettel kezdték meg a munkát, melynek végzésére összejöttek. Isten-ígéjét Tóth Sándor hejőbábai lelkész hirdette szónokilag is szépen megépített prédikációjában, rámutatva a Krisztus-szolgálat mindenkor megnyugvást termő voltára. Lendületes előadása nem egy szempárba kicsalta a bizonyásgtevő könnyet: nekem az élet Krisztus...

Istentisztelet végén Farkas István esperes iktatta be a gyülekezet főgondnoki székébe Könczöl Bálint M. A. V. főfelügyelőt, hivatgatva őt a belső építés mezejére szárnyaló szavakkal, édes izennel...

Ezután megkezdődött az értekezlet, melynek elnöki megnyitójában Pósa Péter elnök üdvözölte az értekezlet vendégeit s szemlét tartott azok felett a kérdések felett, amelyek az összeséget érdeklő voltaknál fogva mindenki előtt kérdések. Kendőzetlen beszédéből keserűséggel csendült ki, hogy az államnak még mindig mostoha gyermekei vagyunk. Nem törvények, hanem önkény alatt. Törvényekben biztosított különböző járandóságaink mindig tördeltetnek, terheink nőnek s egyre elviselhetlenebb azok súlya. Tiltakozó szavához egyakarattal csatlakozott az értekezlet s határozatba ment, hogy minden lelkész országgyűlési képviselőjét tájékoztassa ezekről a dolgokról s kérje méltányosabb bánásmód kieszközlésére. A miniszter úrtól neveltetési segélyben kaptunk ugyan valamit, de még ez is inkább reménység, mint valóság. Felekezeti viszonyunkban változás nincs. Múltadban nincs öröm, — jövődben nincs remény...

Lehetetlen még csak felvázolni is e kis helyen a nagyvonalu s mindenre kiterjedő s a legapróbb részletkérdésekre is erős fényt sugárzó elnöki megnyitót, melynek utolsó szavai könnybe fulladtak: a halhatatlanságba költözött Szabó András sirjára hullottak a könnyek. Utána felzendült az ének: Te benned bízunk eleitől fogva... s jött az író Pósa Péter és sokszor könnyes szemmel, sokszor felcsukló sírás között, de mindig látó lélekkel egy emlékbeszéd mondataiban elénkbe idézte Szabó Andrást a papot, az apát, a barátot... Ez emlékbeszédet e lapok hasábjain óhajtja az értekezlet közkinccsé tenni.

Eötvös Ferenc ládházai lelkész olvasta fel ezután Bethlen Gábor jellemrajza c. történelmi értekezését. A csaknem egy óráig tartó felolvasás komoly munkásságot, nagy szeretetet s széles történelmi olvasottságot igényelt szerzőjétől, ki szép sikerrel oldotta meg feladatát.

Gombos Imre kistokaji lelkész a „Kivesző

liturgiai szokások"-at örökítette meg egy rátermett lollal írt értekezésben, míg Román Ernő a „Belkörü tűzbiztosítás" kérdésével foglalkozott s ezzel egyidejűleg egy református pénztintézet szervezését javasolja. Értekezlet az előadó érvelését magáévá téve, a belkörü tűzbiztosítást sürgősen megvalósítandónak tartja, úgy, hogy abba híveink is részt vegyenek s egyidejűleg felterjesztéssel fordul az ORLE hez aziránt, hogy egy református pénztintézet szervezésére tegyen illetékes helyen javaslatot.

Nádházy Bertalan javaslata alapján a siker elismeréséül az értekezlet Eötvös Ferenc értekezését pályadíjban részesíti, majd két új pályatételt tűz ki: I. Jelenések 19 : 9/a. alapján úrvacsorai beszéd irandó. II. Elkészítendő egy speciális gyülekezeti munkaterv.

Ezzel az értekezlet véget ért s a martintelepi kivek szeretett vendégsége várta a tagokat, kik a hosszú és komoly munka után felüdülv advák át magukat a baráti találkozások örömeinek. A szép napot köszönjük a martintelepieknek. Övék az elismerés, Istené a hála! *Szendrey László* jegyző.

KÖNYVISMERTETÉS.

Böhm Károly ifjúkori önéletrajza. Kiadta és bevezetéssel ellátta *Jóó Tibor*. Szeged, 1931.

A legnagyobb magyar filozófusnak, Böhm Károlynak, életében nem eléggé méltányolt filozófiája iránt egyre fokozódik az érdeklődés. Ám ettől a körülménytől eltekintve is örömmel vesszük kezünkbe minden filozofiai rendszerét kiegészítő, vagy a nagy szellem életet megvilágító irodalmi hagyatékát. Ifjúkori önéletrajzát annál nagyobb figyelemmel olvastuk végig, miután ez a legmélyebben világít rá filozofijának forrásaira.

Az emberi élet gyökereiben való megrendülését, válságát gyakran szokták úgy tekinteni, mint a hitnek forrását, kevesen szoktak azonban gondolni arra, hogy ugyanilyen szubjektív forrásokból táplálkozik minden igazi nagy filozofiai gondolat és koncepció is. Egy mélyen megrendítő élmény a forrása a Böhm Károly filozofiai rendszerének is.

E pár oldalas önéletrajz olvasása közben a legmélyebb bepillantást nyerünk abba a válságba, amelybe a hetedik gimnázista Böhm Károly, édesatyjának elvesztése és az utána önző motívumokból támadt örökösödési perek hatása folytán jutott, s amelynek eredményeképpen elveszítette gyermekkorának naiv hitét s amely után egyfelől Mirabaud és Feuerbach hatására a durva materializmus és naturalizmus világnézetébe és a legdurvább hedonizmus életgyakorlatába esett.

Ez a válság azonban csak arra szolgált Böhm Károlynál, hogy egy élete végéig tartó szívós, kemény harc folytatására nyerjen ösztönzést; amely által öntudatos formában akarta visszaszerezni és birtokolni gyermekkorának ideáljait. Az egész életét megrázó élményből a világ talány megoldására nyert motivációt, amelyben a saját Énje titkának a kérdését is megoldani látta. A gimnáziumi tanulmányait elvégző és teológiára kénytelenségből lépő és annak irányzata ellen küzdő Böhm Károly

materialista felfogását azonban hamarosan legyőzi s fejlődése e stádiumban az embert állítja a fejlődés legvégső fokául s ezért őt egyenesen Istennek mondja. Másfelől azonban rájőve arra, hogy maga is csak egy része a mindenségnek, Hegel hatására, a pantheismus gondolata által érintve, magát a világszellem egységében tekinti, amelyben megtalálni képes önmagát, szellemének szabadságát.

Azonban az ifjú Böhm Károlyra az a jellemzőbb, hogy nem elégszik meg az elveszített szellemiség nagy értékének ilyen feltalálásával és szemléletével, hanem életrajza szerint teljes odaadással elkötelezi magát a világszellemnek a szolgálatára s miután egymagában erre erőtelennek érzi magát, baráti szövetséget alkot az egyéni szellemet éltető világszellem szolgálatára.

Külön meg kell emlékeznünk *Joó* Tibornak az önéletrajzhoz írt pompás, annak jelentőségét minden oldalról feltáró és a legmélyebb gyökérszálakig felfejtő bevezetéséről, amely a Böhm Károly önéletrajzának, de egész filozófiája főgondolatának a megértéséhez is nagy segítségül szolgál.

M. E.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az Országos Református Lelkészegyesület** f. évben évi rendes konferenciáját és közgyűlését augusztus 26—31. napján tarja Debrecenben. A f. évi konferenciának és közgyűlésnek az adja a különös jelentőségét, hogy azon ünnepélyes keretek között fogják üdvözölni a Lelkészegyesület életre hívóját és nagy elnökét dr. *Baltazár Dezsőt*, püspöki tiszte hordozásának 20. éve fordulója alkalmából. A részletes programot és pontos dátumokat a „Lelkészegyesület” közelebbi száma fogja hozni.

— **A Negyedik Országos Presbiteri Értekezlet** f. évi augusztus hó 30-án Debrecenben tartja nagygyűlését. A részletes programot és a szükséges tudnivalókat a „Magyar Presbiter” és a „Lelkészegyesület” hasábjain fogja közölni a vezetőség.

— **A tiszántúli egyházkerület** aug. 28-án *Baltazár Dezső* püspöki szolgálata 20 éves jubileuma alkalmából hálaadó istentiszteletet és közgyűlést tart.

— **A vallásánárképesítő vizsga** június hó 25—26. napjain folyt le Sárospatakon, *Cziáky Endre* püspökhelyettes elnökletével. A konventi megbízotti tiszte *B. Pap István* töltötte be. A vizsgálatra hatan jelentkeztek, akik közül ötven nyertek képesítést, u. m.: Baka Béla, Burján László, Paczolay István, Sarkady Ida és Tóth Kálmán.

— **Lelkészképesítő vizsgák Sárospatakon.** Főiskolánk 400 éves jubileumára tekintettel, stb. az első és második lelkészképesítő vizsgálatok *Cziáky Endre* püspökhelyettes és *Dókus Ernő* egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt jún. 22—25. napjain tartattak meg. Az első lelkészképesítő vizsgára 17 ifjú jelentkezett s egy az elmúlt év vizsgázói közül pótvizsgát tett. A vizsga eredményéről örömmel

kell megemlékeznünk, amennyiben a vizsgázók közül *jeles* lett 8 ifjú, u. m. Botos Ferenc, Harsányi László, Horkay Barna, Kocsis János, Martin Miklós, Nagy Barna, Samu István és Simon Béla; *jós*: Andrassy Ferenc, Bokor János, Halász Károly, Kiséry Béla, Kolombán György, Kutass Imre; elégséges eredménnyel vizsgázott három. Nem ilyen kedvező képet mutat a 2 ik lelkészképesítő vizsgázók eredménye, kik közül jelesen vizsgázott Kovács József és Gergely János; jós eredményt ért el Hörcsik Béla és Máthé Zoltán; elégséges osztályzatot kapott egy; míg három ifjú egy-egy tárgyból három hónap mulva teendő javító vizsgálatra utasított.

— **Uj theologiai doktor.** *Incze Gábor*, a pápai theologiai akadémia gyakorlati theologiai h. tanára, „A magyar református imádság a XVI. és XVII. században” c. becses munkája és szóbeli vizsgája alapján a gyakorlati theológiából summa cum laude fokozattal doktorátust szerzett. A szép sikerű doktorátushoz szívből gratulálunk, a nagybecsü doktori értekezést melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Széniorválasztás.** Hubay Lajos szénior-sága lejárván, a köziskolai szék az 1931—32-ik iskolai évre *Martin Miklós* végzett hittanhallgatót, segédlelkészt választotta főiskolai széniorrá. A jubileumi év nagy idejében Isten segítségével legyen a kiváló elődök méltó utóda.

— **Felhívás.** Laky Zsigmond amerikai (youngstowni) lelkésztársunk a nyár folyamán Magyarországra jön. Felkérem azokat a lelkésztársaimat, akik gyülekezetükben az ő megjelenését és előadását óhajtják, hogy ezt a kívánságukat velem mielőbb közölni sziveskedjenek. Körutazásának és megjelenésének idejét majd én közölni fogom. Miskolc, 1931 július 8. *Dr. Enyedy Andor*.

— **A sárospataki ref. ovoda** jún. 29-én délután tartotta *évszázó ünnepélyét*, melyet a nagyszámú érdeklődő közönség jóleső s megnyugtató érzéssel nézett végig. Az ünnepély bizonyágtétel volt egyúttal a szellemről, mely évközben a kis gyermekek nevelésénél irányadó volt. A hazafias érzést, a benső vallásosságot és komoly erkölcsi-séget már kora gyerekségtől fogva a lelkekbe oltani s erősíteni, ma különösképen fontos érdek és feladat. S mily kedvesek voltak a szereplők, bátor apróságok egytől egyig! Kapéri Sanyi szinte dörögte a fülekbe Móra László versét: „Ne feledjük hőseinket” s szinte láttuk is a katonásdit játszó csöppségekben a jövődő hőseit. Nagyon szépek voltak a „Ritka búza...” dallamai s az „Elrabolták Erdélyünket” c. dalra bemutatott ritmikus gyakorlatok s tetszetek az apróságok nagyon, amint hosszabb, rövidebb lélekzetű jeleneteket adtak elő a színpadon. Az ünnepély Bóbis Jolán ovónő záró és köszönő szavaival ért véget.

— **Hejőpapiban** a helybeli ifjúsági és leányegyesületek rendezésében, jún. 21-én körzeti konferencia tartatott, melyen 8 községből 130 fiú és leány jött össze, — lelkészek, lelkésznék és tanítók vezetésével. Svingor Jenő, Szabó Dániel lelkészek, Szalóczy Pálné, dr. Pápai Istvánné és Szabó Dánielné lelkésznék, — Dobos Károly, Ko-

vács Péter és Rózsa Ibolya K. I. E. titkárok, továbbá T. Dimitrij görög K. I. E. munkás ifjú igehirdetése és bizonyoságáttele ébresztgette a lelkeket munkára és felelősségérzetre s tette a Lélek jegyében folyó konferenciát áldásossá és termékenyvé. A konferenciát a gyülekezet látta nagy szeretettel vendégül.

— **Veszprémy Dezső: Thaly Kálmán védelme a tiz kuruc ballada hitelessége kérdésében.** Lapunkban jelent meg 1913-ban a Harsányi—Gulyás—Simonfi tollából legelső védelme a tiz balladának. Azóta pro- et contraharcok után úgy látszik, köztudatba ment (mert a kéziratokat nem tudták a védelmezők előmutatni), hogy Thaly hamisította e balladákat. Most újból védelmébe veszi életrajzírója. Egy kis műben kimutatja, hogy Thaly milyen pontos volt még a korrekurában is, mennyire elítélte Somogyi hamisítását. Ő maga ugyan nem tudja előmutatni egy kétes balladának a kéziratát sem, de felkutatott egy levelet, amely a „Te vagy a legény...” kezdetű s Pintér által hamisításnak bélyegzett versre vonatkozik, amely Thaly eljárását teljesen tisztának bizonyítja Dicséretre méltó, hogy nem veszi az ügyet res iudicatának, s fel mer a vád ellen ma szólalni. G.

HIVATALOS RÉSZ.

593/1931. szám. **Körlevél.**

I. A lelkészi kölcsön kamata.

A közalapból a lelkészek részére kiosztott kölcsön kamatai a kötvény szerint július 1-től lesznek félévénként fizetendők. A július elsején esedékes (csonka) félévi kamatok (március 15-től június 30-ig) minden 100 P után 1 P 90 fillér, a második félév kamata pedig 3 P 25 fillér. Kérem a kamatot az egyházkerületi pénztárba (Miskolc, Rákóczi u. 24.) pontosan beküldeni. Maga a tőke öt egyenlő évi részletben 1932 január 1-től fizetendő le.

II. A missziói segély.

Az Egyetemes Konvent 106/1931. számú határozata szerint az eddig az egyházkerületeknek kiadott missziói segélynek csak 75%-át osztja ki, 25%-ot pedig az egyetemes jellegű igények kielégítésére visszatartott. Ezért a missziói segélyek a tavalyi összegnek 75%-ában fognak kiadni. Ehhez képest tessék a nyugtát az egyházkerületi pénztárba beküldeni. (Egri és ózdi lelkészek 375 P stb.)

III.

A belmissziói munkáról szóló jelentőivek kimentek az esperesi s azok útján a lelkészi hivatalokhoz. Kérem őket pontosan, a valóságnak megfelelően kitölteni s belőlük egyet-egyét az illetékes esperesi hivatalhoz szeptember 1-ig felterjeszteni.

Miskolc, 1931 július 8.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsözempléniek figyelmébe! Lelkésztársaim sziveskedjenek felhívni a tanító urakat, hogy tananyagbeosztásaikat sürgősen küldjék be a tanfelügyelői hivatalba. — A választók névjegyzéke beküldésének határideje lejárt s még mindig van egyház, ahonnan az be nem érkezett. Kérem most már sürgősen beküldeni a helyettes esperes úrhoz. Sátoraljaújhely, 1931 júl. 4. Kiss Ernő esperes.

Alsóborsodiak figyelmébe! 1. Szavazás ideje július 15-én lejár. — 2. Választók Névjegyzéke sok helyről nem érkezett be. — 3. A konventi Kérdőív, 193/1931. számú konventi határozathoz, amelynek már június 25-én az esperesi hivatalban kellett volna lennie, még sok helyről nem érkezett meg. *Mikor szokjuk meg már a rendet?* Azonnali intézkedést kérek. Atyafiúi szeretettel, Miskolc, 1931 július 6. Farkas István ref. esperes.

Értesítés. A Kálvin-Szövetség elnökségi értekezletét, vitéz Sáfrán Géza szervezőbizottsági elnök úr kifejezett óhajára, f. évi július hó 20-án délután 3 órakor fogjuk a miskolci ref. egyház Pálóczy-utcai gyülekezeti termében megtartani. Az ügy érdeme tette szükségessé a határidő megváltoztatását, amit az érdekeltek legyenek szivesek tudomásul venni, akik egyébként névre szóló meghívót is fognak kapni. *Az Elnökség.*

Pályázati hirdetés.

A sárospataki főgimnázium latin ágazatának első osztályába beiratkozott hat magántanulónak szept. hó 1-től június hó 30-ig leendő tanítását vállalni szándékozó, lehetőleg okleveles tanárnők részére pályázatot hirdetek.

A tanulók mindennapos iskolában leendő tanítása kötelező, a sárospataki gimnázium igazgatójának utasítása alapján.

A tanárnő javadalmazása: Teljes uri ellátás és lakás a községi főjegyzőnél és 80 P készpénzfizetés, havi utólagos részletekben.

Felkérem a pályázni óhajtókat, hogy ez irányú kérelmüket az alábbi címre, oklevelükkel vagy végzett tanulmányukról szóló egyszerű másolattal, 1931. évi július hó 25-ig beadni sziveskedjenek.

Zongorázni és német nyelvet tanítani tudók előnyben részesülnek.

A pályázókat az eredményről augusztus 1-ig értesítem.

Ibrány, (Szabolcs m.) 1931 július 6.

Jármy László
közs. főjegyző.

Gondnoknői állásra hirdet pályázatot a sárospataki főiskola gazdasági választmánya. Csak is ref. vallású hajadonok és özvegyek pályázhatnak. Érdeklődőknek a gazd. választmány megküldi a pályázati feltételeket.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. F. S—r. Az emlékbeszédet a jövő számtól kezdve fogjuk közölni. — I. L. I—ny. A pályázati hirdetésért 2 P összeget kérünk.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak:		
		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. E.: Gyűléseink. — Farkasfalvi Farkas Géza beigtatása szikszói főgondnoki tisztébe. — *Szigethy Ferenc*: Emlékbeszéd László Sándor felett. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek

Gyűléseink.

Az elmúlt hetekben és hónapokban egyre sűrűbben hallottunk optimista hangokat arról, hogy az egész világot megdermesztő gazdasági válság szűnőben van. Hittünk is ezeknek a biztató híradásoknak. Annál fájdalmasabban leptek meg az elmúlt napok világeseményei. Az hát a valóság, hogy mindig sötétebb felhők borítják el a jövőt. A szegénység, a nyomor mindig megdöbbenőbb formában bontakozik ki. A bizonytalanság érzése lepi meg a lelkeket. A jövőből egyre sötétebb rémek integetnek felénk. Hová vezetnek ezek az egyre sötétebb mélységekben kanyargó utak? Minő borzalmakat rejt magában a jövő titkos méhe? Úgy érezzük, hogy az önzés az erőszak elvére épült Krisztus nélküli világ a pusztulás örvényei felé sodródik.

A bizonytalanság, a félelem, a pusztulás hullámai pedig bebecsápnak egyházunk berkeibe is. Hiszen egyházunk élete sem lehet elszigetelt az élet nagy árájától. Így lepi meg a lelkeket az egyházunk jövője felőli aggodás. Mily nagy szükségünk van az ilyen időkben biztonságra, lelki erőre!

Ilyen gondolatok és érzések között olvastuk végig *Az Országos Református Lelkészegyesület és A negyedik Országos Presbiteri Értekezlet meghívóit* az augusztus hó végén tartandó nagy gyűlésekre. Az utóbbiban azt olvassuk, hogy a jelen esztendő a négyszáz éves fordulója *Zwingli Ulrik*, a zürichi nagy reformátor hősi halálának, a háromszázados fordulója annak, hogy *Gusztáv Adolf* svéd király fegyvert fogott a vallásszabadságért. Kétszáz esztendeje annak, hogy az ellenreformáció szörnyű pusztításait szentesítő rendelet a *Carolina Revolució* megjelent. Kétszáz éve annak, hogy az elnyomott protestánsok védelmét biztosító *Türelmi Rendelet* megjelent. Százéve annak, hogy a vallásszabadság és a felekezetek egyenlősége újult erővel kezdett zörgetni a magyar országgyűlésnek ajtaján. Ötven éve annak, hogy a darabokra szakgatott magyar református egyház egységbe tömörült a debreceni zsinaton. Tíz éve annak,

hogy ez az egység Trianon szörnyű csapása folytán darabokra tört. Mindkét gyűlés keretében nagy ünnepi momentumok fog szolgálni az a körülmény, hogy *Baltazár Dezső* a tiszántúli egyházkerület püspöke, Az Országos Presbiteri Szövetség elnöke, az ORLE elnöke, ez évben éri meg püspökségének húsz éves fordulóját. A gyűlések programján még különféle gyakorlati és elméleti kérdések, nemzeti és egyházi életünk szociális bajai orvoslását célzó kérdések szerepelnek.

A nagy közösségek, a nagy célokban való egybeforrások mindenkor alkalmasak voltak arra, hogy azokból mély erőforrások támadjanak. Az ORLE. és a Presbiteri Szövetség összejövetelei az elmúlt években is nagy áldások forrásai voltak. Úgy érezzük, hogy a mostani nagy gyűlések fokozott mértékben fogják végezni anyaszentegyházunk élete megelevenítésének munkáját. A múlt még nagyobb szenvedéseire való emlékezés, a martíromságig hű hithőseink, szabadsághőseink alakjainak felelevenítése mind mind épen arra alkalmasak, hogy a mai válságok és kétségek között vergődő embert acélozzák meg az Istenországaért való még nagyobb odaadás kifejtésére. De nem kevésbé bizalmat támasztó, öntudatot acélozó nagy püspökünk *Baltazár Dezső* alakjára való különösebb ráfigyelésünk. Az ő vezérése alatt eltelt 20 esztendő valóban nemzetünk és egyházunk életének legnagyobb megpróltatásai között folyt le. Ám a próbák csak megacélozták erejét megnövelték alakját. Vezéri szava az ünnepi órákban bizonyára még gyűjtőbb és életet árasztóbb lesz mint valaha.

Amde az Isten nevében össze gyülekező közösség Isten Szent Lelkének a csatornája szokott lenni. Abban a bizonyosságban vagyunk, hogy a múlt és jelen nagy bizonyágtételein keresztül is az Ő szava zeng. Az ő újjáteremtő munkájában reménykedünk. Nagy gyűléseink felé is azzal a reménységgel tekintünk, hogy Isten az Ő újjászülő Lelkével egy termékenyebb életnek csiráit fogja elhinteni mibennünk és általunk. M. E.

Farkasfalvi Farkas Géza beigtatása szikszói főgondnoki tisztébe.

Különös örömrünk telik abban, ha szemléltethetjük a bizalomnak, a szeretetnek az árját, amelyik mind szélesebb hullámokat vet főiskolánk világi gondnoka *farkasfalvi Farkas Géza* körül. Bármily nagynek és nemesnek láttuk eddig is, mégis alakja egyre nő, s az szolgál különös örömrünkre, hogy az ő nagysága — bár világi mértékkel mérve is igazi nagyság — az *evangelium értelme szerinti nagyság*. Mert az önként vállalt munkák hűséges végzésében, a szolgálatokban nagy. Minden megnyilatkozása, politikában is, egyházi missziójának végzésében is az ilyen lelki nagyságnak dokumentuma. — Azután egyre fokozódó örvendezéssel szemléljük azt a mindig növekvő *energiát* is, amellyel vállalt megbízatásainak mindenikét mint egész férfiú tölti be. Úgy érezzük, hogy csak a szeretetből, bizalomból, végső forrásképpen pedig az isteni kegyelemből táplálkozó élet rendelkezhetik ilyen mindig növekvő energiával.

A szikszói főgondnoki tisztének a vállalása is ilyen lelki készségek dokumentuma. Hiszen neki, akinek nagy világi megbízatásai mellett, magasabb egyházi megbízatásai is több dekorumot nyújtanak, a szikszói főgondnoki tiszt — bármily magasra is értékeljük azt — főképpen csak szolgálatot jelent.

Nem csoda, hogyha igazán bensőséges és lélekemelő ünnep volt Szikszón az ő főgondnoki beigtatása. Megnyilatkozott ez abban is, hogy azon jelen volt a vármegye, a község, a különböző egyházak képviselője mellett a templomot zsufolásig megtöltő hívek serege, ahol *Medgyaszay András* hernádszentandrászi lelkész buzgó imája után, az egyházközség lelkésze dr. *Lengyel István* farkasfalvi Farkas Gézától bevette a hivatalos esküt. Ugyancsak ő üdvözölte azután a beigtatott főgondnokot, hatalmas egyéniségét, a szikszói egyház körül szerzett nagy érdemeit ékes szavakkal méltatva. Utána *farkasfalvi Farkas Géza* főgondnoki tisztét a következő beszéddel foglalta el:

Nagytiszteletű Lelkész Úr, mélyen tisztelt Gyülekezet!

E pillanatban imádságos lélekkel fordulok az Egek Urához, amiért új kötelességet rendelt nekem melynek teljesítése által jobbat és többet szolgálhatok az ő dicsőségére, mint eddig. Azon megtiszteltetést, hogy engem a szikszói ősi nemes egyház főgondnokává fogsztani kegyes volt, őszinte örömmel és szívesen fogadom. Igérem, hogy ezen elhivatásomban minden erőmmel azon leszek, hogy egyházam külső és belső épületét megerősítem és ezen munkámat a többi felekezetekkel való teljes harmóniában kívánom végezni.

— Nem tartom szükségesnek, hogy szándékaimat részletes program formájában ismertessem, ezért inkább általános elveimről adok tájékoztatást. Nem szükséges, hogy programot adjak azért sem, mert az én programom a szeretet. Ezzel a szeretettel, a szeretet erejével kívánom megteremteni, kimélyíteni, továbbfejleszteni az

összhangot a gyülekezet összeségében, hogy minden egyes egyháztagnak megtalálja a maga helyét az egyház szolgálatában.

— Mindenekelőtt az egyház háztartását kívánom egyensúlyban tartani s e célból a legnagyobb takarékossgát hirdetem, mert az egyház belmissziós és szociális tevékenysége sok tekintetben függ attól, hogy anyagi ügyei rendezve vannak-e. — De a háztartás rendezésénél figyelembe kell venni az egyháztagnak teherbíró képességét is, mert nem szabad őket tulságosan megterhelni. Arra is gondom lesz, hogy a szent biblia minden református család asztalán ott legyen.

— A többi megoldásra váró problémákat is kötelességemnek tartom felemlíteni s ezek között a legelső a belmissziós és szociális munka erőteljes megindítása. Az elhagyottak, betegek, árvák, özvegyek gyámolítása, megsegítése fogják képezni egyházi szolgálatom legnagyobb gondját, mert számukra védelmet nyújtani, életük hátralevő éveit elvelhetővé tenni szent kötelességemnek tartom.

— Az oktan pazarlásnak, fényűzésnek, kapzsiságnak ellene vagyok, annak most nincs helye. — Ugyanígy elítélek mindenkit, aki nem törekszik arra, hogy az egyes osztályok és felekezetek között a békességet fenntartsa és ápolja, mert az összetartás és összefogás minden itt élő embernek elsőrendű kötelessége.

— Törekvésem lesz az egyházon belül azon múltból származó félreértések eloszlátása, melyek az együttműködést talán gátolták, mert a gyülekezetnek fulánkját ki kell irtani az emberekből s helyét gyógyítani kell. Arra kérem a gyülekezet minden egyes tagját, hogy akinek valami sérelme van, öntse ki előttem szíve bánatát és én hiszem, bizton remélem, hogy meg fogom találni az egymásratalálás útját s akkor majd minden egyháztagnak szent kötelességének fogja tartani, hogy az ősi egyház és az ezeréves haza javára tántoríthatatlanul munkálkodjon Pál apostol szent igéjét hirdetem én is, aki szerint a szeretet hosszan tűrő és kegyes is. Ebben a szellemben való munkára jegyeztem én el magamat. A Mindenható Istent kérem, áldja meg ezt az egyházzal kötött frigyét.

Ez után a szép beszéd után, — amely egyik legkésebb dokumentuma elmondója lelki nagyságának — *Kovács István* ongai lelkész az egyházmegye nevében, dr. *Szilvássy Józsefné* a szikszói ref. nőegylet nevében, *Bodnár Pál* az énekkar, *Zabary Irén* a leányegylet, *Kalás Mihály* a legényegylet nevében üdvözölték meleg szavakkal farkasfalvi Farkas Gézát, akit lapunk részéről is mély tisztelettel, igaz szívvel köszöntünk újabb tisztébe való beigtatása alkalmából.

Emlékbeszéd László Sándor felett.

Az emlékezet aranyládájából előveszek egy gyöngyszemet: a László Sándor nevét, a Felsőborsodi Ref. Egyházmegye, a Tiszáninneni Ref. Egyházkerület kedves szép értékét. S a gyöngyszemnek a kezében való forogtatásán, a László Sándor nevének az említésén egyszerre minden-

kinek a szeme az elmúlt két évtizedbe tekint vissza, ahonnan is sűrűn fénylik ez a név a mi egyházmegyénk és egyházkerületünk látóhatárának megsziségeiből. Egyszerre mindenki előtt élő erős vonásokkal elevenedik meg a László Sándor alakja, mert közeli is a halála is még, de meg olyan mélyen is bent élt ő a baráti szivekben, hogy csak a neve említése kell s hirtelen emlékek egész raja támad, mely mind őt hozza vissza.

Azonban nem ez teszi a László Sándor alakját egy szempillantás alatt megelevenülővé, — nem a jó barát volta, az csak rokonszenvet kölcsönöz neki és vonzóbbá finomítja, sőt még nem is a református papé, ez csak nemes verettel látja el, hanem a poétáé, amely azt mondhatnám, hogy majdnem minden a László Sándor alakjában. Én azt hiszem, hogy ő akármiféle hivatalt töltött volna be a világon, leginkább csak poéta lett volna. Ha falusi jegyző lesz, vagy ügyvezetőségi hivatalnok, az aktái közé verseket rejteget, melyeket mindig elővesz amikor a hivatalos dolgot elvégezte. Ha gépészmérnök lett volna, talán a gépek zakatolásában mérte volna a ritmust. Így, hogy református pap lett, az imádságával szállt sokszor egyszerre és egy magasságig a himnusza, az imádságán meglátszik a vers, a versén az imádság, sőt a predikációiban is lépten-nyomon ott van a költészet szépsége, arany cícomája.

Ez a poétaság pedig László Sándornál annál is érdekesebb, mert atavisztikus. Édesatyjának rokona Tompa Mihály s Tompának, mint rokonnak, egy saját aláírású képét még most is drága örökségként őrzi a László család. László Sándornak nagyatyja Lengyel József, a volt debreceni theol. tanár, volt szalánci pap, aki úgyszintén poéta ember volt, ugyanis ő írta az új énekeskönyvben is helyet foglaló, de azelőtt is már a református köztudatba átment olyan általánosan ismert énekeinket, mint: Ó mily boldog ember az... Úr Jézus, mely igen drága... Ez új reggel arra serkent... Úr Isten mi sok szükségét... Uram, a töredelmes... Jézus, ki a sirban valál... Imádkandó Isten, e széles föld néked... kezdő sorú és még sok egyéb más kiváló dicséreteinket. László Sándor hát szinte tudva, vagy tudatlanul, vérszerinti rokon poéták példáján lelkesülve kezdte irogatni legelső verseit valahol a zilahi kollégium padjában, mint VII és VIII. gimnazista, ott, ahol pár esztendővel ezelőtt szintén mint maturandus-diák kezdte a lelket egészen a poézisnak odaadni Ady Endre. S ugyanaz a Független Újság „bérmálta” poétává Lászlót is, ami Adyt is, sőt ezt a mondatot még az is súlyosítja s az előbb említett atavizmust még az húzza alá, hogy ennek az említett zilahi lapnak, a Független Újságnak, a László Sándor legidősebb testvérbátyja: László Andor is munkatársa volt, tehát hogy a bátyja is író ember volt, mégpedig olyan ékes pennával, hogy írásairól Jókai, a regényírás fedjelme is a legnagyobb ismeréssel nyilatkozott.

László Sándor Biharnagybajomban született 1885. január 19-én, édesatyja László János nagytekintélyű ref. lelkész, ki több egyházmegyei és kerületi tisztséget is viselt, édesanyja Soltész Ida,

leánya Dr. Soltész Jánosnak, ki Sárospatakon 38 évig volt a Főiskola tanára s egyszersmind hosszú évekig orvosa és városi orvos is. Az elemi osztályok közül is még csak a II ba járt László Sándor odahaza, amikor édesatyja hirtelen meghalt s édesanyja a hat árván maradt gyermekkel, köztük vele is, Sárospatakra költözött, ahol Soltész Ferenc a Főiskola nyug. tanára és pénztárnoka lett támasza és pártfogója az elesett életű özvegynek és gyermekeinek. László Sándor élete innen kezdve Sárospatakhoz nő, itt folytatja az elemi osztályokat, itt végez hat gimnáziumot, csak a VII. és VIII. osztályokat járja Zilahon. Theológiát ismét Sárospatakon végez s ezzel kötelezi el magát immár a miénknek: a Tiszáninzeni Egyházkerületbe indulónak, hogy szép eszményekért égő lelkét csakugyanis itt lobogtassa el ennek kebelében.

A Zilahon felgyuladt tűz: a versírás szeretete Patakon még égetőbbé válik s László Sándor diákpoéta lesz, akinek mindig ott van a neve az Ifjusági Közlönyben egy szerelmes, vagy más a fiatal szívhez illő tárgyú vers alatt. Lassankint kezd köztudatba menni át a neve: ha Október 6-iki óda kell, vagy március 15-iki, azt László Sándor nyeri el, ha a Kórus megy valahová vidéki hangversenyre, úgy a hangverseny prologját bizonyosan ő írja, a diákpoéta. S ezeknek a verseknek a diáktársaihoz, az ismerősökhöz a szépségükön kívül egy más aranyhídjuk is van: a László Sándor csordultig telt, vidám kedélye. Különös nagy jókedéllyel áldotta őt meg az Isten, aki kacagásával, kifogyhatatlanul vigélcés beszédjével számtalanszor, de számtalanszor mulattatta a vig baráti kört.

Első verskötetete is Sárospatakon jelent meg, még theologus korában *Március* címmel. Nem hiába, hogy az élet tavaszát, a fiatalságot akarja címben is visszatükrözni, de úgy is néz ki az egész kis kötet, mint egy csokor ibolya. Szerelmes szíve dobog végig az egész kötetben, csak a könyv végén komolykodik néhol egy-egy korán fontoskodó fiatalkori filozóf gondolat s megcsendül a gyermeki szeretet szava különösen egyszer nagyon könnyesen az édesapja sírja felett. — Mindenesetre őszinte a kötet, hamisítatlanul a László Sándor fiatal diák szívéből van kivágva minden vers, akár Lillához írja az egész nagy hosszú levélciklust, harminckét levelet, akár más leánynak a nevét övezi verskoszorúval. A technikájában már itt érzik a rátermettség, jól engedelmeskednek neki szavak, sorok, rímek. Első virágnylásnak szép kis kötet a *Március*.

(Folyt. köv.)

Szigethy Ferenc.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Söderblom Náthán halála.** A napilapok híradása nyomán közöljük a hírt, hogy *Söderblom Náthán* uppszalai érsek váratlanul meghalt. *Söderblom N.*, aki született 1866 ban, kiváló helyet foglalt el a tudomány világában mint tudós. Főleg vallástörténettel foglalkozott. S itt az összehason-

lító vallástörténeti iskola egyéni sajátságokat figyelemre nem méltató munkájával szemben az egyes vallásokban az egyéni jellemet kutatta. De egyenesen páratlan a Söderblom jelentősége a keresztyénség gyakorlati munkája terén. Az utolsó évtizedben mindenütt ismert és nálunk is méltányolt és propagált egység-mozgalmaknak ő volt az éltető lelke. Ezt a kibékítő munkáját még a világháború folyamán megkezdette a keresztyén egyházak között. Annak idején tiltakozott a Németország ellen felállított éhségblokád miatt. Ő volt az 1925-ben tartott stockholmi konferenciának a fegőbb szervezője és ama gondolatának propagálója, amely hivatva volt a ker. egyházakat a szociális gondolatuk tekintetében egységre hozni. Söderblom halála érzékeny vesztesége a keresztyén világnak és a protestáns tudományosságának egyaránt.

— **Dr. Puky Endre kitüntetése.** Az egész magyar református egyházban, de különösen tisztán inneni ref. egyházkerületünkben osztatlan nagy örömet és szívből fakadt lelkesedést keltett, hogy a Kormányzó úr Őfőméltósága bizáki Puky Endre dr. országgyűlési képviselőnek, volt képviselőházi alelnöknek a közélet terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül az I. osztályú magyar érdemkeresztet ajándékozta. Főiskolánk igazgató-tanácsosát lapunk is hódoló tisztelettel üdvözli magas kitüntetése alkalmából.

— **Magas kitüntetés.** A Kormányzó úr Őfőméltósága szentpéteri Kun Béla dr.-nak, a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem ezidei rektorának az egyetemi oktatás terén, továbbá az egyetem elhelyezésével és berendezésével kapcsolatban kifejtett odaadó munkássága elismeréséül a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta Szentpéteri Kun Bélának, ref. egyházunk igazi büszkeségének e magas kitüntetéséhez őszinte szívvel gratulálunk.

— **Dr. Tasnádi Nagy Andás,** a M. Kir. Államvasutak főügyésze, a budapesti fasori parochiális kör kiváló gondnoka, aki Tasnádi Nagy Józsefnek, a legkiválóbb bodrogkeresztúri prédikátornak családjából származik, a nagy nehézségekkel küzdő bodrogkeresztúri ref. egyháznak 50 pengőt adományozott. Isten áldása legyen a jókedvű adakozón.

— **Ünnepi istentisztelet** lesz július hó 21-én, az országgyűlés megnyitása napján a Kálvin-téri templomban.

— **Uj hitoktató.** A diósgyőri önálló hitoktatói állásra Kigyóssy Dezső mezőkeresztési segédlelkész neveztetett ki. Áldást kívánunk működésére.

— **A zempléni egyházmegye jegyzőkönyvéből.** 1632. 8. jan. Az patkós csizmát interdicáltam az Ministereknek és az Kádas mentét, hogy kiki tisztehez illendő ruhában járjon. — 1663. Esperes Vr jelenti, hogy a Politicusok némely Prédikárok-nak illetlen öltözetekben, nevezetesen a Misziri galléru öltözetekben, minémű a Soóri Vramé etc. Item, hogy a Prédikátornék sárgha csizmát, kláris viselnek. Delib. illendő, hogy akiknek katonagallérjuk vagyon, akar Pap, akar Mester legyen, elvessek. A Prédikátornék is a kláris't, és' sárgha csizmát letegyék.

— **A Navajó-indiánok** számára az egyik mexikói missiói területen templomot építettek. Nevezetessége, hogy egészen indián stílusban a pusztaban egy homoksziklán épült fel. Felszerelését is a jellegzetes indián ipar szolgáltatta.

HIVATALOS RÉSZ.

622/1931. szám. **Körlevél.**

Az elemi iskolai tanító urak figyelmébe.

I.

Vonatkozással az Egyetemes Konvent 335—1931. számú határozatára, felhívom az iskolaszékek és a tanító urak figyelmét arra, hogy a református népiskolai könyvtári alap és kölcsönkönyvtár létesítésével és kezelésével kapcsolatban szükségessé vált kezelési nyomtatványok a Debrecen sz. kir. város és a tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavidallatánál kaphatók.

II.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 865/1—1—1931. szám alatt kelt intézkedésében elrendelte, hogy az illetménykiegészítő államsegélyben részesülő nem állami elemi iskolai tanítónők és óvónők helyi javadalma egy-egy értékegységének a pénztartalmát az államsegély megállapítása szempontjából, 1931. évi július hó 1 től kezdődőleg, az eddigi évi 27 P 84 fill. helyett évi 21 P-ben állapítja meg. Ennek következtében a jelzett időponttól kezdve minden egyes értékegység havi pénztartalma az eddigi 2 P 32 fill. helyett 1 P 75 fillérral veendő egyenértékűnek.

Miskolc, 1931 július 13.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázati hirdetés.

A laki lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: 29 hold szántóföld, 6 kaszásrét, 4-5 kapás szőlő, melyeket lelkész műveltet. 16 hold föld után az adót is maga fizeti, 109 hektoliter rozs a hívektől, 8 bécsi öl tűzifa beszállítva és stóla. Évi kongrua 541 korona 89 fill. A megválasztott lelkésznek 90 pengő beruházást meg kell váltani.

Pályázati határidő: 1931 augusztus hó 10. Kellően felszerelt kérvények Elek József fesőborsodi espereshez küldendők Sajóabonyba (u. p. Sajóecseg).

Miskolc, 1931 július 14.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

F. I. M—e. Szívből örvendünk életbevágóan fontos ügyünk ilyen energikus propagálásának. Értékes cikket a jövő számban hozzuk. — G. F. P—ó. Cikkére rövidesen sort kerítünk. — T. M. F—ny. Aktuális cikkeire igyekezünk minél előbb sort keríteni.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		
TARTALOM. <i>Farkas István</i> : A mi ügyünk. — <i>Szigethy Ferenc</i> : Emlékezés László Sándor felett. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.				

A mi ügyünk.

Még egyszer felemelem szavamat a szegénységbe és betegségbe jutott mi fajtánk, a papi családok megsegítése és a kényszerült takarékoság megkezdésével kapcsolatban megtett indítványom, nemcsak szép szavak ígéretésével támogatott, de tettekkel is megbizonyítandó megvalósítását a nagy nyilvánosság előtt újra kérve.

Egyházmegyém nagy egyetakarással fogadta el indítványomat, hogy havi 5 pengő befizetésével kezdjük meg a tőkegyűjtést. Határozatunk át lett téve a többi kerületbeli egyházmegyékhez, hozzájárulás és pártoláskérés végett.

Ugyanis én egy percre sem gondoltam csak az én egyházmegyémre kiterjesztendő munkálat megkezdésére, hanem az egyházkerületbeli minden lelkésztestvér bevonását tartottam és tartom szükségesnek.

Úgy hivatalos lapunk sok érdemű szerkesztősége, mint pár lelkésztestvér megérző hozzászólása felbátorít arra, hogy az egyházmegyék határozata előtt újra szóljak és rámutassak a fájó sebekre, amelyek gyógyulásra várnak s amelyeket nekünk kell meggyógyítanunk. Akarsz-e meggyógyulni? — így kérdezte régen a Krisztus. Orvos gyógyítsd meg magadat, — ezt is Ő tanította!

Meggyógyulni és másokat meggyógyítani küldettünk mi lelképásztorok ebbe a világba. A gyógyítani tudás első feltétele valóban az, hogy a lelképásztori szolgálat sokirányú munkáját testben ép, lelkében a szolgálat hordozására minden tekintetben kiegyensúlyozott, anyagi gondoktól függetlenített emberek lássák el. Lehet beszélni ma ilyen valóban megnyugodott lelkekről? Hiszen ha bezáródik az iskolai év már a jó végzésnél is ott áll a lelkészcsaládok felett a holnapok gondja. Ma már nem képesek a lelkészek a gyermekeiket taníttatni. Mennyi fájdalmas levelet hozott hozzám a posta indítványom megtétele óta? Eladósodott, beteg, lerongyolt ruhájú lelkészcsaládoktól jönnek az írások. Dicsérik gondolatomat. És nincs hónapok óta egy komoly nekiindulás atekintetben, hogy segítsünk a bajba jutott testvéreken úgy, ahogy tudunk. Nem dicsérő szavak, de tettek kel-

lenek ide! Nem azt kell kiabálni, hogy ennek, vagy annak az indítványa jó, hanem mert jó: meg kell azt valósítani! Egyik lelkészársunkat hirtelen operálni kellett. Bankban kértünk a részére kölcsönt. Bár én is rimázkodtam, nem kaptunk. Másik lelkésztestvér gyermekének az iskolai bizonyítványát nem adták ki, mert az évi ellátás díjának több mint felével adós maradt. Nem tudtam segíteni. Hát — lelkésztestvérek, nem vagyunk mi is hibásak ebben?

Ha már 4 hónapon keresztül befizette volna minden lelkésztestvér a havi 5 pengőt, havonként 4—5 lelkésznek adhattunk volna kölcsön 250 pengőt. Nem tudom megérteni, mi van ezen gondolkodni való? Hiszen minden lelkész a jövő számára, családjának helyez el havonként tisztességes kamatra bizonyos el nem vesztendő összeget. Magának gyűjt és segít!

Akad már 2, mondd két lelkész, ki nem tudott tovább várni. Beküldte a kerületi pénztárba az első 5 pengőt. Betéti könyvbe helyezte el a kerületi pénztáros úr. Áldassék az Isten ti érettek Testvéreim! Ne féljete, a hárci riadó nem fog bizonytalanul zengeni tovább. Ha nem jönnek társulni a kerületi többi egyházmegyék, akkor megindulunk, mi Alsóborsodiak! Mert 60 lelkész is megindulhat. De jobb és hatalmasabb a megmozdulás, ha lennénk 230-an! Ha magunkra maradunk akkor is tudunk segíteni havonként legalább 1—2 lelkésztestvéren. Milyen szép volna azonban a nagy nyomorúság idején egymáshoz simulni a kerület összes lelkészeinek, hogy segítsünk a bajba jutott lelkésztestvéreken!

Milyen szépen is menne tovább a megkezdett gondolat? Jöhetne a lelkészek betegségleyezése. Jöhetne a lelkészek temetési költségeiről való gondoskodás. Hogyan? Nagyon könnyen. Ha meghal egy lelkész, avagy nem tudjuk-e, hogy a legérdemesebb lelkész temetési költségei fedezetének előteremtése is szegénytelen formák között történik? (Tisztelet a kivételnek!) Avagy nem tudunk-e eseteket arra, hogy az özvegyen maradt lelkész felesége a házról-házra összeszedeggett temetési költségeket szegényletében nem fogadta el? Lám, milyen egyszerű a megoldás. Ha

meghal egy lelkésztestvér, legyen az a lelkész mindnyájunk halottja. Minden egyház beküld a kerületi pénztárba ilyen halálozás alkalmával 2 vagy 3 pengőt. Nos, nem jól lenne ez így? Tegyük fel, hogy meghal egy évben 5—6 lelkész-társunk. Avagy nem helyes dolog-e egyházankint beküldeni az évi 10—15 pengőt az egyház részéről a temetkezési tőke gyűjtéséhez? Temettetnénk mi a lelkész-társainkat és könnyíténék így a szegény, üres kasszájú egzházakon. — Vagy ott a betegsegélyezés ügye? ... Avagy nem magától kínálkozik fel a megoldás gyönyörű szép módja a fenti formában? Az Isten mindig segít bennünket. Hiszem! De még jobban segít bennünket, ha benne bízva, egymást támogatva, egymás kezét a nyomorgatások idején megszorítva, — megyünk előre a legnemesebb hivatásunk betöltésére; a nyomorúság enyhítése, az emberhez illő élet megteremtéseért: — adva, egymás terheit hordozva segítve azokon, akik nálunknál elesettebbek. És milyen könnyű volna ezt a munkát végeznünk abban a tudatban, hogy ezzel a tőkegyűjtéssel nemcsak segítünk, de magunk és családunk számára is gyűjtünk, takarékoskodunk. Hát csak hagyjátok testvérek a bajbajutott lelkész-családokat tovább is szomorú orcával sírni, keseregni! Csak menjetek tovább az utakon, amelyeken csak a magatok baját látjátok, — ha titeket erre indít a lélek! De engemet ne ítéljete el, ha belesírom a lelkész-családok nagy nyomorúságát ezekbe az írásokba. Ne ítéljete el, ha kérek, könyörögve hozzátok, hogy: Jertek segítsetek! — Ne emlegesse senki a nevemet, hogy indítványt tettem. Nincs arra szükség! A jót tenni, ezért nem jár dicséret!

És ha ti, lelkésztestvérek, nem hallgatnátok meg engemet, ha uem jönnétek mindnyájan segítségül, akkor arra kérek legalább titeket, adjátok oda ezt az írást a feleségeiteknek. Olvassák el ők. Hiszen érettük írok. Érettük kérek. Milyen jó lenne az, kedves lelkész-né testvérek, ha a férjeitek halála szívettépő bánkódásai között ott volna egy kicsi oltalom, segítség gyanánt az az évenként, honaponként félre tett, megtakarított néhány száz, vagy ha hosszúra nyúlik az élet, a csendben, észrevétlen megtakarított néhány ezer pengő! Milyen jó volna, ha betegsegélyt adhatnánk? Milyen jó volna, ha egy-egy lelkész koporsóját körülállva, nem kellene az özvegyeknek szegyenkezni a gyülekezet sokszor átokkal adott, sokszor meg is tagadott temetkezési költségeinek előteremtése miatt? Nem magamért írok. Én egyházam, bármeddig élek, annyit mindig adni fog, hogy ha Isten bármikor szólít haza engem, az özvegyemnek nem kell a temetkezési költségek miatt szégyenkeznie. De hát avagy nem tudjátok-e testvérek, hogy ez nem így megy ma a falu népénél? Nem bántás ez! Hiszen a falu népe ma, jól tudom, hogy nagyon szegény. Óriási terhek a vállakon Nem bírja az új meg új terheket. Miért ne mennék hát segíteni egyesült erővel ott, ahol kell és amikor lehet? Sok minden bajunknak mi vagyunk az okai. A múlt sok mulasztása feddőzve vissza jár közzénk. Nem lehet addig beszélni

eredményes missziói, szövetségi munkákról, míg a lelkész-családok napi kenyere biztosítva nincs. Ezzel az egy lépéssel közelebb menve, ránk váró feladataink megoldásához, tudom, hogy az anyagi kérdések mindenike nem nyer megoldást. De aki mindig egy helyben áll, az nem megy előre. Ha mindig csak másoktól várunk, akkor felkopik az állunk. Mi magunk is okai vagyunk annak, hogy így leszegényedtek a református felkész-családok. Stílt galamb módjára nem száll le hozzánk az áldás. Dolgozni kell a holnapért. Dolgozni a gyermekeink és a feleségeink jobb jövőjéért. Munkára hát! És csak még egyet! Az év első felében egy fillért sem kaptak lelkész özvegyeink a Baldácsi-alapból. Nincs! Naponként mennyi szívemet tépő levél jön hozzám. Kérnek. Mindenütt csak kérnek. Van lelkész özvegy Miskolcon, aki elállana már cselédnek is. Van egy leánya aki beteg s kapnak összesen ketten havi 55 pengő nyugdíjat. Az orvos hetenkint többet van. Hány van ilyen? Én nem tudom. De azt tudom, hogy ha több szeretet volna a szívekben, legalább az egy csoportba tartozó, mondjuk, velünk egy kenyeret evő szegény papi családok özvegyei és árvái iránt, akkor ez is lehetne másképpen.

Még 6 év múlva lesz az új törvény szerint némi segítség a csekély nyugdíjat élvező lelkész-özvegyek keserves sorsán. Mi lesz velük addig?

Kérdések ezek. De ha a lelkésztestvérek megértenék nagy igazán, hogy a kicsi kezdetű tőkegyűjtés valójában mit jelent, akkor ezek a fájó kérdések is lekerülnének a ma napirendjéről.

Segíts magadon s az Isten is megsegít! En így tanultam. Én ezért járom az életet örökös szent nyugtalansággal.

Még egyszer kérek mindeteket: Jertek, segítsetek!

Farkas István.

Emlékbeszéd László Sándor felett.

(Folytatás.)

És úgy látszik, a koratavasznak: a fiatalságának nagy szerelmese lett László Sándor, mert a második verskötetét is hasonlóan *Uj Március* (1912) címmel jelenteti meg már mint miskolci segéd-lelkész. Ez a könyv már bővebb, nagyobb az előbinél, ebben már több a változat, ebben már jobban megízeseedik a László Sándor költészete, de egyben jobban megkomorul. Különösen két fő alakja van ennek a könyvének: a Nő s az ő Édesanyja vele maradt hűgával, családjá visszajáró halottaival együtt. Csakhogy míg ezeknek a nemes és szent női alakoknak fehéren tündöklő márványszobor alakjait nézzük, sokszor elsuhan előttünk a Halál fekete szárnya s néhol az út porában a költő szíve vérét látjuk felitatódva. Leguralkodóbb érzés a szíven igaz még a szerelem: várása a Nőnek, az Ismeretlen Valakinek, akinek két karjában mindent feltalál majd, — néha az Ismerős, a megtalált nőnek az alakja is kilátszik már a sorokból, akivel már boldog is, akivel már tervez is, de azért inkább a zaklatottság hullámverése zúg, zajong az ember fülébe, a kereső és kutató ember nyughatatlan szívverése visszhangzik a sorok

közül, amikor a könyvet letesszük. Különösen egy strófa kísért ebből a könyvből:

Háborgó, zúgó, mély vizeken
Vagyok kezdettől számkivetve.
Ábránd, rajongás, bú a sorsom,
Álmok tüzeit hiába ontom.
Ma erre üznek, holnap arra,
Sohsincs szívemnek nyugodalma
S hová fáradva, sírva tartok,
Pusztult, sivarak ott a partok!

S ennyi zajongó érzés közt mégis olyan megnyugtató és vigasztaló kézsíogatással tudja becézgetni ez édesanyja arcát, aki őt félti a város-tól s olyan kimondhatatlan nagy békés szeretettel tud levelet írni a kis hűgának, akinek egykori, gyerekkori kis-lányjátzóztársát temette el a legszegényebb módon, szerettei nélkül, a kórházból, a legszegényebb temetőbe a kis Bársony Lidikét.

Ebben a második kötetében azonban nemcsak a tartalom mélyül és gazdagszik, hanem a nyelv is érettebb lesz, kezd férfiasodni, komolyodni az is; súlyosodnak nála a szavak, mélyebb öblü lesz a hang sok helyen. Sőt néhol már olyan sorokat találni, melyek olyanok lesznek, mikor megírja, mintha kőbe véste volna azokat, mint például egy Isten kereső versébe:

Téged kereslek könnyező szemekkel,
Ki mindenütt vagy s nem látlak soha,
Nem sújt a bűnre büntető haraggal
Kezed dorgáló, véres ostora
S hagyod bukását tiszta jó s nemesnek —
— Téged kereslek.

A harmadik kötet: az *Utolsó Március* (1914) olyan, mintha folytatása lenne a másodiknak ugyanazzal a témakörrel: a szerelemmel s az édesanyja s annak családja szeretetével. A különbség ennél talán csak az, hogy az *Utolsó Március*nak szelídebb, enyhébb a hangja. Bár szinte ugyanabból a témakörből beszél mindent, különösen a szerelmi verseire illik ez: az Új Március verseit egy szenvedélyes szív a zongora változatain komoly, kemény, erős hangokon játsza el, az *Utolsó Március* szinte minden szerelmi verse a hárfa hangján csendesen, szomorkán ömledez. Ennek a kötetnek objektív költeményei, melyek változatosabbá teszik: a Juditka emléke, Októberi ének, A kertjáró Ágnes néni, Lidi a városba megy, Böske meg az olasz flóra és az ünnepekre írott versek, melyek szavallásra alkalmasak. Nagyon szép, kedves, meghitt vers ebben a kötetben még az Egy eljegyzésre című.

László Sándornak aztán a legkiválóbb vers köteté az utolsó: a *Magyar harangok*. Ebben minden benne van, ami László Sándorban csak kivirágozhatott és megérhetett. Illetve azért a legszebb és a legkiválóbb, mert új tárgyakkal gazdagul, amelynek természetesen ott kereshető az eredete, hogy a magyar élet is óriásit változik, de maga a László Sándor egyéni élete is megbővül, új állomásokhoz érkezik. Ugyanis ebben a vers-kötetben is, mint annyi másban, felloboznak a világháború nemzetiszínű zászlói, felharsannak seregeket tüzelő trombitái és több lapon meglátszik a véres, amely annyi háborús verseskönyvet áztat. Azonban az egyéni élete is nagy változáson megy

keresztül. Megválasztják önálló lelkésznek Dédesre, családot alapít, picinyke ártatlan gyermekeinek öntudatlan szemébe mosolyog, majd később a természetrajongó minden mély érzésével beleszeret a Bükkbe.

Az életének ez a része gyönyörű versekbe van elmondva. Színben, pompában, ruhában is sokat újul a költészete azért, mert a tárgyai újak lesznek. Tessék csak elolvasni a Magyarharangok című részét, hazafias vers ez, de hol van hangban, zenében, erőben, kifejezésteljességben a március 15-iki régebbi versektől, amelyek pedig szintúgy a hazafiságot akarták szolgálni. Igaz, hogy abban az időben csak jó mikrofonnak kellett lenni a poéta szívének s csodálatos és hatalmas valóságát tudta felfogni a világháború mindenféle megnyilvánulásának, de ez a vers szerencsésen választotta a zürzavarból kihallatszó hangot, az ágyúvá lett magyar harangok igazságosztó bömbölő itéletét. Kedves két kis kópia a világháború ezer változatából: A nyírórkényi tanító úr s a Mitrofán búcsúja című versek.

És végre boldognak is látjuk László Sándort isteni igazában. Szokatlan ugyan a hang a sokszor keserű beszéd után, de azért eltalálja. Úgy látszik, a vágyak hajója kikötött s aki megérkezett, nagy örömmel kiált fel:

Lelkem édesanyám! Falu tornya mellett
Muskáti virág közt kelt a levelem,
Ahol a mezőkön zizegő kalászbán
Egy darab kenyér már nekem is terem.

Bércék ölelgetik, erdők koszorúzzák,
Hová kivetődtem, ezt a kis falut,
Amelyen keresztül locsogó pataknak
Habbal kirojtozott pántlikája fut.

Ösmerős galambok bűgő nevetése
Turbékolja tele a ház udvarát...
Kalandozó szelek eltítkolt szerelmét
Az útmenti nyárfák susogják tovább.

(Vége köv.)

Szigethy Ferenc.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az új országgyűlés megnyitása** a hagyományos szokások szerint fényes ünnepi keretek között folyt le A megnyitó gyűlés előtt az összes egyházak templomaiban istentiszteletek voltak. A református istentiszteleten a szolgálatot dr. Ravasz László dunamelléki püspök végezte. Imájában könyörgött a kormányzóért, a kormányért, imádkozott azért, hogy a forró hazaszeretet kapcsoljon össze határokon innen és határokon túl minden igaz magyar szívet. A népek igazságát kérte országunkra és Isten gondviselését „a bujdosó és támasztalan magyar népre.”

— **A hős óceánrepülő Endresz György és Magyar Sándor új világrekordot felmutató óceánrepülése** lázba hozott és friss optimizmussal töltött el minden igaz magyar szívet. Nagy teljesítményüknek, utána támadt ünneplésüknek sok kedves epizódja volt. Reánk nézve az volt a legfelemlőbb mozzanat a sok ünnepi momentum között, — amit az ünneplésükre rendezett lakomán *Apponyi*

Albert is kiemelt — hogy amikor diadalmasan megtették a nagyútat, nem a maguk dicséretét zengték, hanem Istennek dicsőségét hirdették az amerikai néphez küldött sürgönyükben.

— **Főiskolánk köréből.** Főiskolánk 400 éves jubileumára a meghívók szétküldése rövid időn belül megtörténik. — Főiskolai internátusunk építési munkálatai a megállapított terv szerint haladnak előre Folyamatban van már a berendezési tárgyak készítése, valamint a telek parkirozása is. Az internátus szeptember 1-re minden akadály nélkül átadható lesz rendeltetésének.

— **Választás.** A felsőborsodi egyházmegyében Dr. Nagy Barna lemondásával üresedésbe jött világi főjegyzői tisztségre a gyülekezeteknek csaknem egyhangú szavazatával Dr. Horváth Zoltán miskolci ügyvéd s eddigi vil. aljegyző választott meg. Amidőn a távozó kiváló férfiúnak hosszú éveken át folytatott nagy értékű munkásságáért hálás köszönetünket nyilvánítjuk, ugyanakkor megválasztott új világi főjegyzőket jóreménységgel és meleg szeretettel üdvözljük. (E.)

— **Lelkészbeiktatás.** Sebestyén Sándor ezélt bajai lelkészt július 19-én iktatta be a tiszavalki lelkészi állásba Takács Mihály, az alsó-borsodi ref. egyházmegye lelkészi tanácsbírája. A külsőleg épen javítás alatt álló templomba nagy számmal gyűltek be a helybeli hívek s megkezdődött az istentisztelet, melynek első részében Takács Mihály kérte a pástort és a nyáját, hogy legyenek egymásnak segítségére egymás fölül táplált jóreménysegeik megvalósításában. Majd a beiktatott lelkész tett vallomást a szolgálat szeretetének hangján céljairól, terveiről, amelyek ebben a pár szóban foglalhatók össze: kész vagyok hirdetni az evangéliumot mindig mindenütt — életemmel is. Beszéde mély hatást tett figyelő gyülekezetére és jóreménységet ébresztett az előjárókban, hogy egyházuk építése jó kezekbe került. Adja Isten, hogy a reménysegek mind valóra váljanak.

— **Főiskolai tanáraink külföldi tanulmányúton.** Főiskolánk tanárai közül az Amerikába utazott dr. Vasady Bélán kívül ezidőszert még Boda Béla és Hallgató Sándor végez tanulmányokat külföldön és pedig előbbi Németországban, utóbbi Franciaországban.

— **Theologus ifjaink külföldi tanulmányúton.** Az elmúlt és a megelőző iskolai évben végzett növendékeink közül a jövő iskolai évben a következők mennek ki külföldi tanulmányútra: Kovács József, Simon Béla, Samu István Németországba, Csathó József és Hubay Lajos Franciaországba, Nagy Barna és Héthy Lajos az amerikai Egyesült Államokba. Tanulmányútjukból hozzanak sok szellemi erőt anyaszentegyházunk építésére.

— **A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek kecskeméti nemzeti konferenciájára,** mely augusztus 20—23 között megy végbe, körülbelül ezer ifjú részvételére számítanak. Előadói lesznek: Antal Géza, Kapi Béla és Ravasz László püspökök, Hegedüs Lóránt, báró Podmaniczky Pál és a magyar élet más kiválóságai. Különös jelentőséget ad a gyűlésnek az, hogy egész sereg európai ke-

resztyén ifjúsági egyesületi mozgalom, sőt még az amerikai magyar ifjúság is képviselve lesz rajta. A konferencián a mai magyar ifjúság legégetőbb kérdései kerülnek megbeszélésre, mint például: Az ifjúság válsága, Vörös proféták, A magyar kereszténység az Írás mérlegén, A vasárnap megszentelése stb. Ezekre részvételi díj, melyben a 3 napi teljes ellátás is bentfoglaltatik, 12 pengő. Kérjen bővebb tájékoztatót a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségétől, Budapest, VIII. kerület Horánszky-utca 26.

— **Református férfigyűlés Balatonszárszón.** A diákgyűlések befejezésével a Soli Deo Gloria Szövetség megrendezi a református férfiak gyűlését is. A gyűlés programja a következő: Megérkezés aug. 10-én. 11-én, kedden d. e. előadás, címe: „Dolgozó élet“, dr. Sebestyén Jenő; 12-én „Önfeláldozó élet“, dr. Kovács J. István; 13-án „Bizonyosságtevő élet“, dr. Buday György; 14-én „Uralkodó élet“, Teuviszen sveici ref. lelkész. Az esti előadásorozatot Laky Zsigmond amerikai lelkész tartja a következő címen: Református családapá, református állampolgár, református egyháztag. Részvételi díj: 15 P táborig lakással, 18 P külön lakással. Jelentkezési határidő augusztus 1. Budapest IX., Lónyai-utca 7., II. 28. — Minden érdeklődő református férfitestvérünket szeretettel várunk.

— **A kondói ref. egyház részére az új iskola és tanítói lakás építése** következtében származott adósság csökkentésére postán nagyobb adományt küldtek: Dr. Arz Ferenc (Szombathely) 61 P, Gr. Bethlen István 50 P, Dezeöffy Aurél 50 P, Gr. Dégenfeld Pál 50 P, Foncière Bizt. Int. 30 P, Gazdák Bizt. Szöv. 30 P, Daróczy Sándor (Amerika) 28.55 P, Kiskunhalasi Ref. Egyház 20 P. 10—10 pengős adományt küldtek: Báthory Istvánné, özv. Dadányi Sándorné, Debreceni Ref. Egyház (Kálvintér), Dr. Erdős Károly, Fasori Ref. Egyházzrész (Bpest), Hegedüs Lóránt, Maller László, Szentesi Ref. Egyház, Dr. Szili János, Szlezák László és Gr. Tisza Lajos. — A nemes szívű adakozóknak fent nyugtázott adományaikért ez úton mond hálás köszönetet — mély tisztelettel: a kondói ref. egyház vezetősége.

— **Az amerikai protestánsok** „Nemzeti Tanácsa“ a keleti ker. egyházak (orthodox, armén, jakobita, kopt, abessíniai) segélyezésére egy nagyobb alapot létesítettek „A közelkelet egyházi alapja“ révén.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás! Az abaúji egyházmegye április 30 án tartott közgyűlésében intézkedett a lemondás folytán megüresült egyházmegyei világi aljegyzői állás választás útján való betöltéséről. E határozat értelmében felhívom abaúji lelkésztársaimat, hogy ez állás betöltésére vonatkozó szavazatokat augusztus hó 16-ának déli 12 órájáig pontosan küldjék be az esperesi hivatalba, a boríték felső jobb szegletén eme jelzéssel: szavazat. Atyafiúi szeretettel: *Czidky Endre* esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkeszek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Takács Mihály*: A képviselőválasztás tanúságai. — *Szigethy Ferenc*: Emlékbeszéd László Sándor felett. Folyt. és vége.) — A gönci reformátusok ünnepe. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

A képviselőválasztás tanúságai.*

A képviselőválasztás tisztára politikai kérdésnek látszik, voltaképpen pedig sorsdöntő hatása az az egyházak életére is. Egyik egyházra sem lényegtelen, hogy milyen gondolkodású és világnézetű emberek kerülnek be az országházba s milyen viselkedést tanúsítanak az egyes egyházakkal szemben.

Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy az egész ország ellenzéki hangulatával szemben a kormány elég jól megúsza ezt a választást. Hogy miért: ne kutassuk a különböző okokat, ne térjünk ezzel a meddő politikálás terére. Ellenben szögezzük le a tény, hogy ebben a választásban erősebben tört előre a ránk nézve két ellenséges világnézet: a r. katholicizmus, a *fekete internacionalizmus* és a szociáldemokrácia, a *vörös internacionalizmus*.

Az elsőnek tényleges sikerét letagadni nem lehet. Eltekintve attól, hogy az egységes párt túlnyomó része r. kath. vallású, akiknek tekintélyes részét máris beszervezte a maga számára a jezsuitizmus (az elmúlt évben 65 képviselő vett részt a Manréza lelkigyakorlatain), eltekintve attól, hogy ennek a világnézetnek hatalmas exponensei ülnek a miniszteri székekben és a vezető állásokban; ezenfelül a tiszta katolikus érdeket szolgáló ker. gazdasági párt 34 képviselőt hozott be a választásokon. Míg a mi egyházi főhatóságaink s református vezető embereink kézzel-lábbal tiltakoznak még a látszata ellen is, hogy ref. egyházunk beleártsa magát a politikába; a r. kath. egyház bezeg nem viselkedett ilyen félnék módon. Bizonyoságra a tiszta r. kath. világnézetű fenti 34 képviselő. Bizonyoságra maga a hercegprímás, aki nyíltan megírta, hogy jóra való kath. ember csak hittestvért támogathat a választáson. De láttuk ezt a perifériákon is. A gönci kerületben pl. Káger J. plébános érdekében minden követ megmozgatott

* Ezt a különben becses cikket azzal a megjegyzéssel közöljük, hogy megállapításaival nem mindenben értünk egyet. Szerkesztő.

az egyik r. kath. püspök s mint kitünt, teljes sikerrel. Kilenc plébános került be a róm. egyházból a képviselőházba s ezzel szemben egyetlen prot. lelkész sem. A számok és a tények elég világosan beszélnek a kormány álláspontjáról is arról is: kell é, szabad-é, szükséges-é az egyházaknak politizálniok? Nekünk, protestánsoknak, mint jó fiúknak, mint lojális honpolgároknak, persze nem szabad. Ellenben kath. atyánkfiaiainak nemcsak szabad, de elengedhetetlen létszükség is.

Hogy tekintélyes számban kerültek be a képviselőházba prot. vallású világi emberek is: az nekünk nem elég vigasztalás. Mert közöttük — sajnos — kevés az igaz-vérig kálvinista, vagy prot. világnézetű ember, aki szembe merné helyezni a pártfegyellemmel egyházának legszentebb érdekeit. Hogy nem a levegőbe beszélnek, erre nézve mint konkrét tény emlitem meg, hogy az elmúlt évben egyházunk presbitériuma határozatilag kért fel két nagybefolyású ref. képviselőt, hogy szólaljanak fel a képviselőházban törvényes államsegélyük érdekében; s a két úr egyike sem tette ezt meg, sőt válasza sem tartott bennünket érdemesnek. A Farkas Géza — sajnos — fehér holló számba mennek, akik éreznék az Isten és emberek előtti szent felelősséget vállalkon s segítségére sietnének a mindinkább háttérbe szorított prot. egyházaknak.

A másik jelenség a közelben lezajlott választások alkalmából a *szociáldemokrácia láthatatlan térhódítása*. Azért mondom, hogy láthatatlan, mert külső eredményeket egyelőre nem mutatott fel, de a vidéken is hatalmasan előkészítette a talajt a legközelebbi választás alkalmára. Ha e szavazás titkos és nincs meg az ajánlási rendszer: a mi kerületünkben (mezőkeresztesi) a szociáldemokrácia föltétlenül győz. De megfigyeltem előretörésüket más helyen is: Hajdúnánáson, a szintiszta kálvinista választókerületben ezer s egynéhány szavazattal győzött a szociálista jelölttel szemben a ref. híű, egységes párti képviselő. Ne áltassuk magunkat: ha a dolgok az eddigi mederben folynak egyházi és politikai téren: titkos szavazás esetén a falu népe martalékává lesz a szociáldemokráciának.

És itt vár nagyszerű hivatás a Kálvin-Szövetségére, amelyet a mi vezéreink közül némelyek semmiképpen nem akarnak befogadni s elveit diadalra juttatni! A Kálvin-Szövetségnek kell annak a faltörő kosnak lenni, amely megdöntse a vörös és fekete internacionalizmus hatalmas bástyáit, amely öntudatra nevelje a kálvinista hitben vérszegény urainkat és híveinket, amely gyülesein állítsa párhuzamba a tiszta, krisztusi, kálvinista világnézettel a többi ellenséges világnézeteket, hogy a legutolsó falusi ember is megértse. miről van szó.

A *kálvinista politikát* pedig, melyet Sebestyén Jenő dr. több mint egy évtized óta hasztalan sürget, meg kell csinálnunk, mert különben elpusztulunk. Elvégre mindenféle világnézet politizál, és pedig sikerrel politizál: a róm. katolicizmus, a hitetlen szociáldemokrácia s a magyar népünk vérért kiszívó, nem kevésbé hitetlen bankokrácia; mi, a legtisztább világnézetet valló kálvinisták álljunk örökké félre, hogy saját testünkön segítsünk a magasba jutni, minket elnyomni és megsemmisíteni akaró ellenségeinket?

Akik a vezéri és őrhelyeken állanak: nyissák ki a szemüket és hagyjanak fel valahára a személyeskedéssel, mikor ma már egyenesen egyházunk létérdekéről van szó. Teremtsék meg ne a protestáns. de a Kálvinista napilapot, amihez ugyancsak nem a személyes gyűlölködéseken, de a kálvinista testvéri összefogáson keresztül vezet el az út. A vezérek ne forgácsolják szét az erejüket holmi apró konferenciákon és vidéki látogatásokon, hanem rázzák öntudatra ezt a szegény, halálós álomban szendergő magyar kálvinizmust s meg fogják látni, hogy az öntudatra ébredt reformátusság csodákat fog művelni idebenn; s megbecsült barátta, sőt ha kell, félelmetes ellenségévé válik odakünn!

Takács Mihály.

Emlékbeszéd László Sándor felett.

(Folytatás és vége.)

De talán ennek a keserű sorsú magyar poétának mégis az volt, ha futólag is, az élete legboldogabb pillanata, mikor fiatal felesége kebelén aluvó első pici gyermekének ártatlan angyal-álma felől hessegette a világháborúnak mindenüvé halatszó, szörnyű zürzavaros zaját, ahogy ő mondja:

Tente, tente Édes, kis anyusod szívéen,
Tente édes lelkem, aludj csak aludj,
Hogy ebből a búból, nehéz szenvedésből
Te egy könnycseppnyit is soha meg ne tudj.
Aludj, aludj Édes, ráérsz felérezni,
Ha az életedet gyötröd majd vele,
Hogy egy rabnemzetnek lettél gyermeke.

Az utolsó sorában úgy tűnik fel ez a vers, mintha bánat és szomorúság szántaná itt a László Sándor szívét, de azért egész teljességében mégis csak öröm ez a vers, mert az apa öröme az újszülött gyermeke új élete felett. Csak az a baj, hogy ez az öröm nem sokáig tart. Erre az öröme minden rászakad, ami jégesője a bánatnak és lesz belőle bánatok és tépelődések szomorú pár esztendeje, amelyből ugyan kicsendül még egy-egy örömteli órán a Bükk szeretete: (Ének a Bükkhöz)

Te voltál mindig leghívebb barátunk,
Szeretlek is kimondhatatlanul,
Hozzád hajt szívünk ébredő tavaszkor,
Hozzád, mikor a fáknak lombja hull...
A délibábok nem csalhatnak el már...
El is feledtük a bölcsődalom...
Tied a lelkünk hűséges szerelme,
Te csöndes, árnyas, búsuló vadon!

De a következő pillanatban azon vesszük észre magunkat, hogy a bükk se elég vigasztalónak s László Sándor a két kezébe temeti az arcát s a galambpárját sirató galamb sir a versben:

Egy örök élet minden pillanat...
Jöjj haza, Édes, szívem megszakad...
Tövis a párnám, könny a nyoszolyám,
Az emlék jajgat most a kis tanyán
S tépi a lelkem, mint ölyű csapat...
Jöjj haza édes, szívem megszakad...

Azonban még ebben a versben se tudja eléggé kiközögni magát. új vers kell az élete mérhetetlen szakadékaiknak megméréséhez:

Az én életem eltévesztett élet,
Hófehéren is letört szenvedélyek...
Engem nagyon megcsalt ez az élet.

Szétfoszlottak a tündérfényes álmok,
Rájuk harmat: áldás nem szívargott...
Szétomlottak az édes álmok.

Ösvényen lengő bíboros felhőkben,
Mint a káprázat csillogott előttem...
S álmok koldúsa lett belőlem.

Az ígéretből nem fogant meg semmi,
Sok forró vágyam el kellett temetni...
Mi lett belőlem?! Semmi, semmi...

Aztán még két—három esztendeig irogatta nagyon szép verseit László Sándor a dédesi paróchián. Ezek a versek sohasem jelentek meg kötetben, csak néhányunkhoz érkezett el egy előfizetési felhívás, amely szerint Fekete hattyúk lett volna ennek a verskötetnek a címe. — A László Sándor fekete koporsóját a Halál fekete vizein ezek a Fekete Hattyúk vitték haza, mint keserű sorsú magyar református pap poétának a megdicsőülés felé hazavezető hajóját, hogy kikössenek vele az Örökélet és a sokáig való Emlékezés fehér partjain.

Ennek a sok szép verset írt költőpaprak van egy prózai füzete is: a Reflexiók. Azonban ezt is egy verskötetnek lehetne számítani, hiszen amikor az egészen poétai gondolatok körül csapong fehér szárnyon repülő lelke s az „eszményei“-t keresi, kutatja, amikor bár prózai sorokban a „fejfák“ sorát járja, illetve amikor „gondolatok a temetőn“ címen ismét egy másik fejezetet ír, vagy az élet hirtelen, hamar múló voltáról elmélkedik ezen a címen: „Mire beesteledik“. Igaz, hogy mindezt prózában írja meg, de úgy és olyan szavakkal, hogy bátran mondhatnám, hogy csak épp rímbe nem szedte a Reflexiók kötetét is, de különben az ő mélyen szántó gondolataival, versírással született természetével a Reflexiókban is prózában egy csomó költeményt írt meg. Próbált a kifejezés módjára más ruhát venni, próbált prózaíró lenni, de látszik a sorokból, hogy őt az Isten minden ízében poétának teremtette.

És ennyi sok szépség után érdemesnek tartom még egy bizonyágtévését felemlíteni az ő lelkének. Az élete végéről szeretnék felvenni még egy elhullajtott szépséget, talán leghelyesebben így fejezem ki magam: egy elhullajtott fekete tollát veszem fel a „Fekete hattyúk”-nak! Egy vers ez, amelyben azt szeretném kipótolni, hogy eddig nem szóltam László Sándorról úgy mint református papról, hanem csak mint magyar poétáról. Talán ha ezt a versét felemlítem, úgy is jellemzem őt, mint református lelkész. Ez a verse a polgári hivatását is, a hitvallását is egészen fedi László Sándornak, mert ebben benne van őneki minden kálvinista hite, lángolása, bizonyágtévése, de egyúttal azért minden poétai ereje is. Talán ez a legszebb verse László Sándornak! Ő talán azért volt a Felsőborsodi Ref. Egyházmegye papja, hogy ezt a versét megírja, illetve hogy ugyanakkor betöltse azt az élete egyik legragyogóbb szolgálatát, hogy Bánhorváton egy művészlelkű református pap: Lenkey Gyula keze által kifaragott Kálvin-reliefet, az azt magasra emelő emlékoszloppal együtt egy *Kálvin szobránál* című verssel felejtethetetlen módon megkoszorúzza.

És a lelkének ennyi sok szép virágbaborulása után László Sándor a kétségek és a tépelődések meredélyéről 1928 május hó 17-én a halálba hanyatlott. Temetése szereteteinek, lelkész-társainak s a Lévy József Irodalmi Egyesületnek könnyes részvéte mellett ment végbe Miskolcon.

Én pedig a Felsőborsodi Ref. Egyházmegye lelkésztervezetékének megbízásából kezembe veszem a László Sándor immár gazdátlanul pihenőn versíró ceruzáját s a fejfájára lemásolom a sírversét, melyet ő írt *Sírvers* címen is s talán legutoljára is:

Élt, — lobogott. — küzdött, — sírt, — dalolt,
 Örökszép álmok bús igrice volt.
 Üldözték lázas nagy szenvedélyek,
 Lángoló vágyak, égő remények
 S mert ezekért fent sohasem pihent,
 Kárpótolja most néma síri csend!

Szigethy Ferenc.

A gönci reformátusok ünnepe.

Lélekemelő, szép ünnepély keretében köszöntötte a gönci református gyülekezet július hó 26-án 20 év óta Göncön működő lelkipásztorát, *Farkas Elek* egyházmegyei tanácsbíró.

A délelőtti 10 órakor kezdődő istentiszteletre nemcsak a református hívek, hanem a község másvallású lakosai is nagy számban sereglettek össze, hogy együttesen örüljenek annak a hasznos és Isten országát építő életnek, mely az egész 20 esztendő alatt a megértő szeretet jegyében folyt le.

Frenczel Béla göncruszkai lelkész, egyházmegyei aljegyző tartalmas, művészi előadású predikációja után Kiss József belmissziói előadó, hejcei lelkész nyitotta meg a diszközgyűlést mindenkit elragadó beszédével, mely után a különböző egyházi alakulatok járultak az úrasztalához, köszöntve a 20 év óta közöttük működő lelkipásztort.

Legelsőnek a presbitérium élén *Vass István* főgondnok köszöntötte az ünnepeltet és könnyek

között nyújtotta át a lelkésznek azt a gyönyörű emlékplakettet, mely a gönci ref. templomot ábrázolja és amelyet a presbitérium tagjai szíves szeretettel készítették ez alkalomra. Majd *Tóth Józsefné* a református nőegylet nevében keresetlen egyszerű szavak kíséretében egy gyönyörű szép selyem palástot nyújtott át a gönci asszonyok hálás szeretetének jeléül. Az énekkar köszöntését és szép ajándékát, egy értékes szobrot, *Papp István* kóruselnök tolmácsolta és nyújtotta át. A leányegylet hófehér rózsacsokrával a karján *Szücs Vilma* leányegyleti elnök egy szép bibliajelző táblát adott át kedves szavak kíséretében. *Palczér Béla, Vajik András* és *Kerekes János* ifj. egyleti elnök mindhárman az ifjúsági egylet szeretetteljes ragaszkodásáról tanuskodó és mindenkit megkapó köszöntő után egy díszes bibliát adtak át, majd az iskolás gyermekek könnyekig megható üdvözlése után egy parányi ovodás gyermek állott elő mindenek nagy ámulatára, csodálatos értelemről tanuskodó köszöntőt mondott, mely lelkes ovónőjének, *Rábay Emmusnak* sok fáradságát tette nyilvánvalóvá a jelen voltak előtt.

Az ünnepelt lelkész meghatva mondott köszönetet az őt érdemtelenül is körülvevő ily nagy szeretetért és ígérte, hogy mint eddig az Isten-országa építésében és a közjó munkálásában töltötte el Göncön lelkipásztorkodása 20 esztendőjét, ezután is ezen az úton kíván haladni Isten segítségével.

A róm. kath. egyház *Lacza János* szentszéki tanácsos, plebános vezetésével, az izr. hitközség *Weiszberg Sándor* hitközségi elnök vezetésével a lelkészlakon köszöntötték a jubilánst. *Gál Antal* községi főjegyző a képviselőtestület küldöttségét, *Lénád Domokos* a szövetkezet küldöttségét, *Szacsury József* az iparoskör tapjait, *Putnok Barna* a takarékpénztár igazgatója intézete jókínánatait, a tűzoltótestület és polgári társaskör üdvözlését nagyszámu küldöttséggel *Lacza János* plebános vezette, illetve tolmácsolta.

Görgey János egyházmegyei tanácsbíró a lelkész-társak üdvözlését fejezte ki az ünnepelt előtt és még sokan keresték fel a református parochiát személyesen és írásban is, részt kérve maguknak abból az örömből, mely nemcsak a gönci reformátusok, hanem az egész község örömmünnepévé lett.

Az ünnepély utáni 300 terítékes közebedet szintén a szeretet hozta össze, hol a gyülekezet asszonyai egymással versengve járultak hozzá a kitérő ebéd létrejöttéhez.

Valódi vasárnap volt ez a nap. Gazdag aratás a lelki mezőkön. Az Isten ígéje aratta diadalát abban a szeretetben, melynek melege áradt a gyülekezet lelkipásztora felé hivei szívéből, bizonyosságául annak is, hogy vannak a lelkipásztori munkát megértő és értékelő gyülekezetek.

— **A négerék** egyik legnagyobb iskolája Fort-Valley ben (Georgia állam) van. 25 évvel ezelőtt alapították. Hallgatóinak száma ma 700. Az *American church institute* az elmúlt évben 180.000 dollárral segítette.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **Farkasfalvi Farkas Géza szikszói főgondnoki székfoglaló beszédéből** közöljük az alábbi gondolatokat, mint annak legjellegzetesebb részeit:

„... Legnagyobb súlyt kell helyezni az egyház belmissziói és szociális munkálkodására. A szegényeknek, betegeknek és árváknak nem szabad nélkülözniök az egyház és módosak szeretetteljes gondoskodását.

— A vagyon- és jövedelemeloszlás különbségeiből eredő ellentétet a szegényekkel nem szabad éreztetni.

— Az oktalan pazarlás, fényűzés, kapzsiság alkalmas eszközök az osztálygyűlölet felkeltésére. A hagyományos, egyszerű, puritán kálvinista életmód mindig, de hatványozva, parancsolóan szükséges a mai válságos helyzetben.

— Kérem, forduljon minden egyháztagnak teljes bizalommal hozzám és én hiszem, hogy a megértő egymásratalálás Krisztus szent nevében meg fog valósulni. Mert igaz, amit Pál apostol mond: „A szeretet bosszútűrő, kegyes, mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindet eltűr.”

— **Döntés a 400 éves jubileumi óda-pályázat tárgyában.** A 400 éves jubileumi óda-pályázatra 7 alkalmi költemény érkezett be. Bírálókul dr. Horváth János egyetemi tanár, Harsányi Zsolt író, Áprily Lajos budapesti ref. gimn. tanár és Novák Sándor sárospataki ref. gimn. tanár kértettek föl. A bírálatok alapján júl. 27-én egy bizottság (dr. Mátyás Ernő, Dávid Zoltán és Novák Sándor főisk. tanárok) összegezte a bírálók véleményét s döntött abban a kérdésben, hogy a bírálók melyik művet óhajtják jutalomban vagy dícséretben részesíteni. Minthogy a bírálók abszolútbecsű művet, mely a többi közül messze kimagaslanék, nem találtak, minthogy azonban a bizottság okvetlenül szükségesnek látja, hogy a jubileum alkalmával ünnepi óda szavalása is szerepeljen a műsorban, úgy határozott, hogy a 100 pengős díjat kétfelé: egy 60 pengős és 40 pengős díjra osztja. A 60 pengős díjat, mint 3 bíráló véleménye szerint viszonylagosan legjobbnak, a 3. számú műnek adja, szerzője Szabó László, franklini (Amerika) ref. lelkész, főiskolánk egykori növendéke, a 40 pengős díjat pedig a 4. sz. mű szerzőjének: Szigethy Ferenc sajszentpéteri ref. lelkésznek ítéli. Dícséretben részesíti az 1. és 5. sz. mű szerzőit: Makay Kálmán, alsóvadászi ref. lelkészt és dr. Gulyás Józsefet, főiskolánk neves tanárát. A többi pályaműveket érintetlen jelígs borítékaikkal együtt a szerzők átvehetik a Főiskola közigazgatói hivatalában.

— **Tisztujítás az ungi ref. egyházmegyei egyesületben.** Az ungi ref. egyházmegyei egyesület folyó hó 9-én tartotta meg tisztujító közgyűlését Nagykaposon. Elnök lett Ujlaki Sándor bajánháza lelkész, egyházm. tanácsbíró; alelnök Balogh Sándor minaji lelkész; titkár Gencsy Béla szürtei lelkész, egyházm. jegyző; pénztárnok Koncz Gyula

mérnök, egyházm. vil. főjegyző; jegyző Ónody Géza palágyi tanító. Isten áldása legyen az új tisztikar munkásságán!

— **A 764. Ö. Timotheus,** theologiánk cserkészcsapata július hó 8-án indult Patak—Szeged közötti, három hetes vizeitáborozásra. A tábor nehezebb volt, mint az állótáborok, de érdekesebb, szebb is. Éjszakánként kis révházaknál, tisztai faluk alatt verték fel sátorukat. Többek közt megtekintették Ókécskén Szabolcska Mihály gyermek és ifjúkori lakóházát, Nagyrévet, Tiszakürtöt; az ároktői ásatásokat, Csongrádot, a pusztaszeri Árpád emléket és Szegedet, ahol három napig tartózkodtak. A csapat parancsnoka Szabó Zoltán theologiai tanár volt, aki nagy körültekintéssel rendezte meg a tábort.

— **Főiskolánk** 1930—31. iskolai évi *Értesítője* megjelent és szétküldés alatt áll.

— **1—2 percre minden egyetemről, szemben a Nemzeti Múzeummal** a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége 1931 szeptember 1-én, főiskolás fiú internátust nyit meg. Nyugodt, csendes, egészséges és úri otthont biztosít a jelentkezőknek havi 22 P (lakás, világítás) díj ellenében. Minden érdeklődésre felvilágosítással szolgál a budapesti központ IX., Lónyai utca 7., II. 28.

— **A kínai keresztyének** ápr. 25—máj. 2-ig tartották Hangchonban első generális összejövetelüket, melynek tárgysorozatában a kínai keresztyének kínai nyelvű énekes könyve, hitvallása és missziói törekvései képezték a főbb pontokat. Kimondatott az is, hogy a Kinában élő ker. nek vezető synodusa a „Chuang Hua Sen Kung Hui” (A kínai ker. nek nemzeti tanácsa) lesz, mely legközelebbi összejövetelét 1934. ben tartja.

HIVATALOS RÉSZ.

662/1931. szám. **Körlevél.**

A középiskolák igazgatóihoz és tanártestületeihez.

A nagymélt. vallás- és közokt. miniszter úrnak 540—05/133—1931. sz. rendelete alapján felhívom középiskoláink igazgatóit és tanártestületeit, hogy a több budapesti középiskolában már két év óta kísérletképen bevezetett és a tanítás sikerét nagyban előmozdító fizikai, kémiai és biológiai munkatanítást, amennyiben annak előfeltételei (megfelelően berendezett és felszerelt munkaterem, a munkatanításra vállalkozó szaktanár stb.) megvannak, bevezetni igyekezzenek. A munkatanítás részleteire vonatkozólag készséggel adja meg a szükséges felvilágosításokat a minisztérium V. ügyosztálya.

Miskolc, 1931 július 27.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

L. I. Sz—ó. A közölt formában készséggel hozzuk a főgondnok úr székfoglaló beszédének legjellegzetesebb gondolatait. Más alkalommal azonban pontosabb tudósítást kérünk.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	Főmunkatársak:		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja	egész évre 7.- Pengő.	ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Gaál Ferenc:* Egyházi Takarékszövetkezet. — Egyházi élet. — Irodalom. — Halottaink. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Egyházi Takarékszövetkezet*

A takarékoság és önségítés gondolatát még a tavasszal felvetette e lapok hasábjain Farkas István esperes, de egyetlen visszhangon kívül semmi megmozdulás. Pedig a gondolat nagyon is életrevaló. Sőt többet mondok, annyira sürgős, hogy megvalósítását elodáznai magunk ellen való bűn lenne.

Nem hiszem, hogy a megvalósulás azért késnek, mert az eszme nem találkozik helyesléssel, vagy mert érzékietlenek vagyunk az ilyen szociális kérdésekkel szemben. Talán inkább restelkedünk a saját bajainkkal a nyilvánosság előtt foglalkozni, hogy abból mások valami hozzánk nem illő anyagi gondolkodást olvassanak ki. Vagy az időket nem tartjuk alkalmasnak a kivitelre? Egyik gondolat sem helytálló. Éppen azért, mert nehéz időket élünk, mert minden nagy családdal bíró, gyermekeket taníttatók szülőnek vállalira oda nehezedik a taníttatás és létfenntartás gondja; mert a megélhetési és elhelyezkedési viszonyok egyre súlyosodnak: magunk és családunk jövője iránti kötelesség, hogy megfeszített erővel, míg bírjuk, magunk önkényszer útján gondoskodjunk szükségjeink fedezéséről.

Mert nemcsak arról van itt szó, hogy a jövőnek gyűjtsünk, hanem arról is, hogy az önkéntes elkötelezéssel, apránként félre rakott filléreinkből olcsó kölcsönök igénybevételeivel segítsük ki magunkat, amíg a taníttatás vagy a megélhetés gondja elmúlik fejünk fölül. Sokan talán nem is gondolják, milyen nagy jelentőségű dologról van itt szó. Megmenteni a szükségben levőt, míg nem késő; idők multával pedig némi tőkét gyűjteni öregségünk napjaira, hátramaradottainkról gondoskodni, vagy egy szerény házascskát építeni, ahol magunk vagy özvegyeink, árváink megvonulhassanak az élet viharai elől.

A gondolatot hát ne hagyjuk elesni, eltűnni, amint az bizonyára régóta ott élt sokunk lelkében,

* Farkas Istvánnak ebben a tárgyban írott második cikke után is a legnagyobb készséggel hozzuk e cikket, ami, hisszük, egy lépéssel előbbre viszi az ügyet. Szerk.

de aminek Farkas esperes atyánkfia mert az ő nemesen érző, szeretettel lángoló szívével hangot adni. Valószínűleg meg, mégpedig mielőbb! Ámde hogyan? Mert az én gondolatom szerint ez a csörgedező patakként induló elhatározás idővel arra lesz hivatva, hogy mind nagyobb medret ásva magának, sokaknak sokszorozott kívánságával megakart hajókat hordjon magával. És éppen ezért az indulásnak is olyannak kell lennie, hogy az alap elbirja azokat a terheket, amiket tőle várunk. Az egész intézményt úgy kell megszervezni, hogy a tökegyűjtés, a kezelés, a segítség adminisztrációs munkáival is előre számot vessünk. Farkas István ugyan úgy gondolkozik, hogy „a kezelés nem jelentene nagy munkát“ s éppen ezért ő a legelismérésreméltóbb szeretettel ajánlkozik „amíg él“ az ingyenmunka elvégzésére. Ám ha csak egy egyházmegyéről lenne szó, vállalkozhatnék erre az áldozatos munkára. Én azonban, amikor az egész egyházkerület bevonását tartom szükségesnek e nagy horderejű eszme megvalósításánál; lehetetlennek látom ezt az egy ember erejét meghaladó munkát oda rakni az ő vállaira. Mi köszönettel és hálával tartozunk azért is, hogy magát a gondolatot szőnyegre hozta.

Tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk már tárgyalta is a felvetett indítványt s határozata szerint „megkeresi egyházkerületünk többi egyházmegyéit is azzal a kéréssel, hogy tárgyalják le ezt a tervet az őszi közgyűléseiken“ s elfogadva, csatlakozzának a megvalósításhoz. Hiszen nem lesz egyetlen egyházmegye, mely ez üdvös hatású eszmétől elzárkóznék.

Ami a kivitelről illeti, én a magam részéről leghelyesebbnek vélném önségélyző vagy takarékszövetkezet formájában megvalósítani, és pedig az ilyen szövetkezetek mintájára olyanformán, hogy évtársulatok alakíttatnának — természetesen alapszabállyal — 5, 10, 15, 20 évi időtartamra, illetve annyi évi befizetési kötelezettséggel, üzletrészváltással. Egy üzletrész értéke havi 5 pengő befizetéssel 60 pengő lenne. Ki-ki annyi üzletrész váltana, amennyit akarna vagy megbírna s azok értékét annyi ideig fizetné, amennyi időre (5, 10 stb.

év) elkötelezte magát. Ha időközben kölcsönre volna szüksége, természetesen megkaphatná innen olcsóbb kamat mellett, mint más pénzintézetnél. Hogy mennyi legyen a tőkegyűjtési vagy kikölcsönzési kamat, ezt is az alapszabály irányítaná. Ez, valamint a be- és kilépés feltételei, a kamatokon kívül esetleg még osztalékadás stb. már részletkérdések, amiket a megalakulásnál kell megállapítani. Annyi bizonyos, hogy az így apránként, de kötelezőleg gyűjtött tőke az évjáratok végén elég tekintélyes összeget tenne ki. A fő dolog azonban az, hogy ne tanácskozzunk sokáig hanem cselekedjünk, mégpedig mielőbb! Az év végére legyen kész az előkészítő munka, hogy az intézmény 1932 január elején már megkezdhesse áldásos működését.

Gaál Ferenc.

EGYHÁZI ÉLET.

Az alsóborsodi egyházmegye f. évi tavaszi közgyűlésének jegyzőkönyvéről.

Minél válságosabb időket élünk — úgy ítéljük — annál fokozottabb figyelemmel kell kísérnünk egyházi életünket. A gyakorlati élet mutatja meg azt, hogy a félelmes idők javára vagy hátrányára vannak-e anyaszentegyházunknak.

Ilyen elgondolásokkal olvastunk végig az alsóborsodi egyházmegye f. évi tavaszi közgyűlésének jegyzőkönyvét. Természetesen elsősorban az abban foglalt eszerjesi jelentés ragadta meg figyelmünket. Ez a jelentés az evangélium ügyét egyfelől a legszélesebb világhelyzet perspektívájában tekinti, az orosz bolsevizmus keresztyén-üldözésének megdöbbentő fényénél, de másfelől a legéberebb figyelemmel kíséri annak ügyét a legkisebb egyházköztségben is. Rámutat egyházunknak a magyar kormány részéről ért mellőztetésére. Foglalkozik a zsinati törvényalkotással. Aggóató lélekkel kíséri figyelemmel sárospataki theol. akadémiánk túltermelését és igyekszik a bajt orvosolni. Féltő szeretettel kíséri figyelemmel iskolánk létfenntartásért vívott nehéz harcát. Keserű érzésekkel számol be a miskolci reálgimnázium nehéz helyzetéről. Indítványt tesz a lelkészi nyugdíjintézetet fenyegető veszély elhárítására. Örömmel tesz jelentést az egri, valamint a Miskolc—Martintelepi egyházak templomépítéséről. Egyházlátogatásáról számot adva egyfelől rámutat némely egyházakban felmerült nehézségekre, de másfelől örömmel tesz jelentést a legtöbb egyház virágzó életéről, a belmissziói munkák, szeretet munkák, áldozatkészség növekedéséről. Kegyeletes szavakkal tesz említést a jelentés *Regéczy József* dr. tanácsbíró alkotásokkal gazdag élete fényének kilobbanásáról.

E jelentés gondolatai fölött szemlélődve általában örömmel állapítjuk meg, hogy kemény tusakodás folyik az alsóborsodi egyházmegyében az evangélium ügyéért. De minden egyes sorából kiolvasható az anyaszentegyházat féltő szeretet, kiérezhető a bizonyosságtevő erő, az alkotás láza. Épen ezért a mai idők minden nehézségeiben, gazda-

sági válságában ebben az egyházmegyében az evangélium ügye diadalra törő.

IRODALOM.

* *Hatvani István Élete és Művei.* 1718—1786.

I. rész. Hatvani István Élete és önéletrajza. Irta dr. *Lósy-Schmidt Ede.* Debrecen, 1931. 218 lap, ára 4-50 P. A Debreceni Tisza István Tudom. Társaság kiadványa.

Debrecennek és a debreceni kollégiumnak régi mulasztását pótolta a Tisza I. Társaság, midőn a XVIII. századi debreceni főiskola legnagyobb hitű és tudományú professzorának: Hatvani Istvánnak, a filozófia és matematika tanárának, halála után 145 esztendővel, tüzetes és alapos életrajzát közrebocsátotta. Az életrajzíró főmérnök is minden elismerést megérdemel, hogy oly nagy gonddal, fáradsággal és kutatói érzékkel utána járt a Hatvanira vonatkozó adatoknak, azokkal hőse egész életét megvilágította, sőt fölfedezte Hatvaninak egy terjedelmes (31 nyomt. lapra terjedő), latin nyelven írt önéletrajzát is, melynek alapján aztán sikerült a Hatvani önéletrajzába becsúsztott téves adatokat mind helyreigazítani s iskolai előadásainak jegyzékét pontosan összeállítani. Dolgozatának I. része az életrajzot tartalmazza (függelékül a latin nyelvű önéletrajzot), míg a II. rész műveit, eszméit s tudományos törekvéseit fogja ismertetni. Itt közölt életrajzából látjuk, hogy Hatvani univerzális tudós volt, mert egyaránt volt a theologia és az orvostudomány doktora, egyaránt szerepelt éveken át Debrecen város h. lelkésze és a város egyik legkeresettebb, még külföldről is fölkeresett orvosa gyanánt, mint professzor pedig főtárgyai: a fizika és matematika mellett előadott kémiát, kísérleti fizikát, kozmológiát stb. 37 évi tanári működése alatt. Az utolsó fejezetben szerzőnk a Hatvani-mondakört, a Hatvani varázslásairól szóló mondákat ismerteti történeti kifejlődésükben; ki-mutatja, hogy azoknak semmi történeti alapjuk nincs, mert Hatvani sem mágiával, sem asztrologiával, sem alchimiával nem foglalkozott s mint vallásos ember a babonának ellensége volt, s azokhoz a mondákhoz legfőleg az ő kémiai, fizikai és asztromiai kísérletei, meg kiváló sikerű, messze vidéken elhíresedett gyógyításai szolgálhattak némi alapot, de máskülönbben azok a varázstörténetek kollégiumi emberek, nagyobbbrészt diákok részint komoly, részint tréfás ötleteiből származtak, melyek talán még az ő életében, vagy kevéssel halála után keletkeztek. Érdekkel várjuk a II. rész megjelenését.

R. L.

* *Az osztrák népoktatás.* Irta dr. *Papp Ferenc.* Budapest, 1931. 58 l.

Szerző, a debreceni tanítónőképző-intézet igazgatója, 1929 őszén 3 hetet töltött Bécsben, hogy ott a népiskolai oktatásügyet tanulmányozza; ez alatt meglátogatta a bécsi elemi és gyakorló iskolákat, tanítóképző-intézeteket, megtekintette az ezekben folyó munkát. — s e tanulmányút eredménye föntcímzett dolgozata. Beszámolója feltárja előttünk azokat a gyökeres, szinte forradalmi új-

tásokat, melyeket az összeomlás után Bécsben uralomra jutott szocialista párt a népoktatás terén életbe léptetett, s amelyek közül nem egy új intézmény, nem egy új nevelői és oktatói eljárás minden pedagógus figyelmét méltán megérdemli. Az osztrák népoktatási reform nevezetesebb újításai: a népiskola 8 osztályból áll, mely alsó és felső tagozatra oszlik, az utóbbi magába olvasztván a polgári iskolát (de ez csak Bécsben valósult így meg, a vidéken a régi I—IV., I—VI. osztályú maradt); az elemi iskola munkaiskola, melynek legfőbb tananyaga a szülőföld-ismeret; a tanítás formája a beszélgetés, az alsó fokozaton nincs memorizálás; az oktatásnak a gyermeki lélekhez kell alkalmazkodnia, főfeladata az erők gyakorlása, a gyermekek aktivitása (ennek legfőbb eszközei a rajz, kézimunka, összefüggő leírás, elbeszélés szóval vagy írásban); az egyes osztályok önmagukat fegyelmezik, kormányozzák; minden intézet gazdagon fel van szerelve, minden osztálynak saját könyvtára van; az iskolákat valóságos és nemzeti szempontból közömbösség jellemzi (reggel nincs ima); a tanítók továbbképzéséről a Pedagógiai Intézet hathatósan gondoskodik. Szerzőnk nagy hozzáértéssel, a szakember kritikájával ismerteti a látott, tapasztalt dolgokat s háramutat az újításokban rejlő túlzásokra, balfogásokra, azok dicséretes és követésre méltó vonásait is kiemeli. Dolgozata minden komoly pedagógusra szuggesztív hatást fog gyakorolni. *R. L.*

*** Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben.**

Humoros életképek a diák-életből és a paróchiáról. 166 oldal Ára 4 P. — A könyv első része a patyoki és debreceni diákélet ártatlan impozitóságait jegyzi fel. A második részben elkíséri a szerző a kis diákokat az életbe és a vidéki paróchiák tiszta levegőjének egészséges humora mosolyog felénk. „E könyvben szereplő papok nem típusok... valóságban élő emberek... Nevök azonban el van cserélve, hogy gyarlóságuk sebet ne ejtsen az élők lelkén, vagy foltot az elhunytak emlékéen...” mondja szerző az előszóban. Sok kedves alakja van ennek a könyvnek az aranyzívű püspöktől kezdve esperesen papon, tanítón keresztül a falu népéig Orosz Tamás előadása friss, közvetlen, magyaros. A hétköznapi szürkeségébe arany színeket lop be. Az olvasó ismét visszazár az emlékek szárnyán a diákélet gondtalan, romantikus világába. Néhány percre megpihen a lelkünk. Elfelejtjük, hogy háború volt, kommunizmus volt, hogy rosszak az emberek. Néha bárányfelhők is vonulnak át ugyan a napsugaras égen, de az elsuhanó árnyékok csak annál színesebbé teszik a képet. Köszönet érte Orosz Tamásnak, hogy ezeket a derüs képeket megmentette a feledéstől és csokorba szedte őket.

HALOTTAINK.

Dr. Illyefalvi Vitéz Géza, aki főiskolánkban 1896—1914-ig volt jogtanár s innen a debreceni egyetemre távozott egyetemi tanárnak, f. hó 2-ikán Budapesten váratlanul szívszélhűdésben

elhunyt. Az elköltözöttben kiváló férfiút vesztett el a hazai jog- és államtudomány, melynek tehetőseges művelője volt. Főiskolánkban eltöltött tanári működését a széleskörű tudás, nagy műveltség s a kartársi ragaszkodás jellemezte. A közszerepléstől érzékeny lelke tartotta vissza, több ízben viselte azonban a dékáni tiszteletet. Szeretettel gondolt vissza mindig sárospataki működésére, a tanári kar pedig fájlalta az ő távozását. Feleségével meghitt belső családi életet élt, amelyet most gyászba borított a hirtelen halál. A főiskola tanári karának igaz részvéte kísérte sirjához a volt kiváló tanártársat s részvétellel osztozik az özvegy hitvestársi mély fájdalmában.

Danyi Józsefné szül. Rátkay Emilia, életének 53-ik, házasságának 27-ik évében hosszas szenvedés után Erdőbényén meghalt. Temetése folyó hó 2-án volt. A háznál *Forgács Gyula* sárospataki, a sírnál *Makó Dezső* helybeli lelkész végezte a szertartást az egész gyülekezet nagy részvéte mellett, mely az énekkar többszöri énekén kívül a vasárnapi iskolások, az ifjúsági és a leányegylet részéről is megható búcsúzásban jutott kifejezésre. A hűséges feleség, a komoly papné, a csendes, feltűnésnélküli, de áldott szolgálat, amit a megboldogult a gyülekezetben végzett, feledhetetlenül tesz emlékéért. Boldogok a halottak, akik az Úrban hálnak meg... mert megnyugosznak az ő fáradságuktól és az cselekedeteiknek jutalma követi őket.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Baltazár Dezső kitüntetése.** Az előtt a kitüntetés előtt, mely a legmagasabb helyről a Tiszántúl nagy püspökének jutott osztályrészül, nemcsak ref. egyházunk tagjainak, hanem minden igaz magyarnak megilletődve kell megállani. Nem azért, mintha az jutalmazása lenne azoknak az alkotásoknak, amelyeket Baltazár Dezső Isten örök végzéséből eltervelt és megvalósított, hiszen egész élete nyílt tiltakozás minden ilyen beállítás ellen, hanem a *megértésért*, a *lélek munkájának meglátásáért*, a magyar értékekért folytatott *életteközlés felismeréséért*: a *szeretet diadaláért*. Az örökkévalóság mérlegetése különben is más; eszerint nem lehet szó nagyságról, csak hűségről; elismerésről és jutalomról, csak kegyelemről. S Baltazár Dezső ezzel a mérlegetéssel méri magát; hisszük, hogy így fogadta e kitüntetést is. Számára megbízatás az Istentől kapott életcéljának betöltésére. Alázatos munkavállalás. Hősies önfeláldozás. Második amerikai útján, amikor a Kálvineumi árvák érdekében gyülekezettről gyülekezetre járva segítséget kért, valaki sajnálkozását fejezte ki előtte a körülötte támadt harcok felett, a csüggedezők vigasztalására így válaszolt: *Nekem nem az fáj, hogy belém harapnak és megmarnak. Ezerszerte jobban égeti lelkemet, hogy otthon rongyoskodnak és éheznek azok, akiknek gondját mennyei Atyám az én életemre bízta.* — Az első osztályú Magyar Érdem-

keresztel való kitüntetés alkalmából Dr. Baltazár Dezsőt, úgyis, mint főiskolánk igaz barátját, őszinte szívvel köszöntjük; életére Isten megsegítő kegyelmét kérjük.

— **Új theologiai doktor.** Farkas Pált, aki theologiai tanulmányait Pápán, Debrecenben és Aberdeenben végezte, az aberdeeni egyetemen az összehasonlító vallástörténetből summa cum laude fokozattal a hittudományok doktorává avatták. Gratulálunk!

— **Hírek Alsóorsodból.** Lukács Béla világi tanácsbíróvá választott. — Bársony György hejőszalontai és Maklári Pap Ernő nemesbikki lelkészek nyugdíjaztattak. *Esperesi hivatal.*

— **A Magyar Kalvin-Szövetség** irodáját 1931 augusztus 3-án Budapest I., Németség-út 17. szám alá helyezte át. Új telefonszám: 56-6-89.

— **Diakonissza-vizsga.** A tiszántúli református egyházkerület és a debreceni református egyház által fenntartott diakonisszaképző intézet **Baltazár Dezső** dr. püspök elnöklésével tartotta évről-évre vizsgáit. A vizsgán egyebek között **Csikés Sándor** egyetemi tanár, **Baja Mihály**, **Szabó Imre**, **Vass Vince** dr., **Diószeghy Mihály** dr. és **Papp Imre** lelkészek is jelen voltak s a tizenhét jelölt alapos készületségről tett tanubizonyosságot. A vizsga eredménye fölött az elnöklő püspök is teljes ismerését fejezte ki.

— **Az Első Európai Vasárnapi Iskolai Kongresszus Programja.** (Budapest, 1931 augusztus 11—16 ig. A kongresszus színhelye a Zeneakadémia, Liszt Ferenc tér, a zárógyűlés a fasori ref. templom.) — **Kedden**, augusztus 11-én este 1/28 órakor a kongresszus nyilvános megnyitása a Zeneakadémia nagytermében. Megnyitó beszédet mond **Sir Harold Mackintosh**, a Vas. Isk. Világszövetség elnöke Halifaxból, üdvözlő beszédre válaszol **J. Kelly**, a Világszövetség főtitkára. — **Szerdán**, aug. 12-én d. e. 9 órakor: **Jézus Krisztus az út:** dr. **Szabó Aladár**. Budapest. 10 órakor: A tanító megbízatása: dr. **Victor János** theol. tanár. A Biblia a tanító kézikönyve: **Kent János** skót lelkész Glasgow. — **Csütörtökön**, aug. 13-án d. e. 9 órakor: **Jézus Krisztus az igazság:** dr. **Bednár Ferenc** theol. tanár Prágából. 10 órakor: A tanító üzenete: **Braham E. G.**, London. A tanító módszere: **Yeaxlee Basil**, Birmingham. Este 7 órakor nyilvános gyűlés. Beszél **Themelis Timotheus** gör. keleti érsek Palesztinából. A holnap keresztyén polgára, előadás: **Sir H. Mackintosh**. — **Pénteken**, aug. 14-én d. e. 9 órakor: **Jézus Krisztus az élet:** dr. **Westphal Alexander** professzor, Páris. 10 órakor: A vas. iskola mint keresztyén munkások képzőiskolája: **Miss Emily Huntley**, Sunderland. D. u. 3 órakor **hajókirándulás** Visegrádra, indulás az Eötvös térről. — **Szombaton**, aug. 15-én d. e. 9 órakor áhitatot tart **Bethune Roderick** skót lelkész Ayrshireből. 10 órakor: A vas. iskola és az egyház: dr. **Imre Lajos** theol. tanár, Kolozsvár. Este 7 órakor nyilvános gyűlés, beszél **Levon Zenian** örmény lelkész, Sziriből. A vasárnapi iskola és Isten országa, előadás: **Fraser Donald**, Glasgow. — **Vasárnap**, aug. 16-án a budapesti

templomokban a konferencia külföldi vendégei fognak prédikálni. D. u. 4 órakor vasárnapi iskolás gyermekek felvonulása a Városmajorba, a külföldi vendégek beszédeket intéznek a gyermekekhez. Este 7 órakor zárógyűlés a fasori ref. templomban, előadást tart: **Fraser Donald**, Glasgow. A zárógyűlést úrvacsorai istentisztelet fejezi be, melyen az úrvacsorai beszédet dr. **Ravasz László** püspök mondja. A konferencia költségei a következők: Jelentkezési díj 6 P. Elszállásolás az egész időre 6 P. Étkezés választható 1-50 P vagy 2 pengő árban. Jelentkezni lehet id. **Victor János**nál, a Vas. Isk. Szövetség titkáránál Budapest, I. Somlói u. 70. *Az esti előadások a nagyközönség számára nyilvánosak*

— **A hankowi (Kina) egyház első mártírja** **F. Mei-Tsen** nevű pap, amikor kivégzését a bolsevisták tudtára adják, így ír püspökéhez: „A legnagyobb alázattal írok most É hó 16-án fogtak el. A szovjet vezetőség kiküldötte így szólt hozzám: ön az evangélium hirdetője, tehát egy romlott úr (corrupt gentry). Érveimet nem engedték elmondani. Három nap múlva végrehajtandó agyonlövésre ítélték. Gondoljon rám, amikor életemet az evangéliomért odaáldozom“ stb. **Krisztusnak** ma is vannak hű vitézei!

— **Általános jelenség** a gazdasági válság, amit Amerika leggazdagabb egyházának az Episkopális egyháznak a pénzügyi kimutatása is igazol. Eszerint ez év júniusában 77.586 dollárral kevesebb folyt be az egyház pénztárába, mint tavaly. Az egész évi költségvetés bevételi rovata eddig 183 82 dollár kevesbedést mutat a múlt évihez képest.

— **Az utcai püspökhöz** egyik hű egyháztagja 100 000 dollárt juttatott iskolaépítési célokra.

— **A golden rule mozgalom**, — amelyik Amerikából indul ki, s amelyik abból áll, hogy akik ehhez a mozgalomhoz csatlakoznak, azok minden év december második vasárnapján perselypénzt gyűjtenek s azt egy világpontba beküldik — a feketési (Jugoszlávia) árvaháznak 500 dollárt juttatott.

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés. Az abaúji egyházmegye őszi közgyűlését folyó évi szeptember hó 7 ik napján tartja Szikszón a község tanácstermében. Meghívom arra Gondnok úr nevében is a közgyűlés összes alkotó tagjait. Az ügyiratok augusztus 22 ig adhatók be az esperesi hivatalba. — A belmissziói jelentéseket sürgősen kérem beküldeni Atyafiúi szeretettel vagyok Abaújszántón, 1931 augusztus hó 5. **Cziáky Endre**, esperes.

Felhívás az abaúji lelkészekhez. Felhívom abaúji lelkésztársamat, hogy a gyülekezeti és szóránymisszióról szóló jelentéseket sürgősen küldjék be hozzám, mert azokat az őszi gyűlésre a belmissziói előadónak fel kell dolgozni és ez a munka sok időt igényel. Abaújszántó, **Cziáky Endre**, esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENVEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Takács Mihály*: Tévesztett úton. — G.: Iskoláink. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés.

Tévesztett úton.*

A csaknem 2 és félmillió magyar protestánsnak köztudomás szerint egyetlen napilapja sincs, sőt politikai hetilapja is gyéren akad. Ezzel szemben a róm. katolikusoknak 3 virágzó napilapjuk is van, amelyek teljesen az ő egyházuk és világnézetük szolgálatában állanak. Nem szólva a nagytőkéről: a kisebb politikai irányzatok is képesek napilapot fentartani, csak az 1 millió 800 ezer lélekből álló reformátusság képtelen erre. A Hit és Szolgálat mozgalomnak napilapalapítási terve hajótörést szenvedett, a 15.000 előfizetőnek csak a felét tudta megszerezni, noha a legfőbb feltétel: a jól felszerelt nyomda ma is rendelkezésre áll. Megakadályozta a terv létesülését a magyar reformátusság közönye, széthuzása, széttagoltsága, s elsősorban pedig a vezérek féltékenysége.

Egy politikai organum hiányát azonban élénken érzi úgy a magyar kálvinizmus, mint általában a magyar protestánsok. Ez hozta létre a Magyar Protestánsok Lapját, amelyik elismerésre méltó bátorsággal haladt előre a kitűzött cél felé: állandóan felszínen tartani a protestáns egyházakat érdeklő kérdéseket úgy politikai, mint egyháztársadalmi téren, visszaautásítani azon melegében az ellenséges részről jövő támadásokat, öntudatra rázni a magyar protestánsok szintelen, egyházával keveset törődő tömegét s fölkelteni bennük az egyházi kérdések iránti érdeklődést.

S íme, elő áll a Bethlen Gábor-Kör, az agilis szerkesztő kezéből kiveszi a tollat s a helyes kezdeményezést mellékvágányokra tölja, amikor a politikai hetilapot kéthetenként megjelenő egyháztársadalmi és szépirodalmi lappá szervezi át. Értsék meg a Bethlen Gábor Kör s értsék meg az illetékesek, hogy nekünk semmi szükségünk egy ilyen lapra, hiszen egyházi lappal bőven el vagyunk látva akár mi reformátusok, akár lutheránus testvéreink, amelyek sokkal szakszerűbben tárgyalják

* Közzöljük ezt a kritikájában egyoldalú cikket, mert különben anyaszentegyházunk nagyfontosságú érdekét szolgálja.

egyházi kérdéseinket, mint a nevezett lap. Mi szükség volt e lapot visszafejleszteni, az egyetemes protestáns érdekei helyett egy egyháztársadalmi szerv szolgálatába állítani s megfosztani a magyar protestantizmust egyetlen önálló, harcos lapjától?

Ki viseli ezért a felelősséget? És ki fogja kivédeni ezentúl a protestáns egyházak elleni sokszor durva támadásokat; ki fogja megvédeni érdekeinket; ki fogja tovább folytatni a protestáns értelmiség öntudatosítását; ki fog szembeállani a sokszor jogainkat elkonfiskálni akaró kormányhatalommal, amely nem egyszer állít tételes törvényeinkkel szemben közönséges kormányrendeleteket?

A mindenáron való békeség kedvéért kell ezeket agyonhallgatni? A magyar katolicizmus harcos katolicizmus; a jelek azt mutatják, hogy csak az életgyökerünk elvágása s az előtte való teljes behódolásunk után hajlandó velünk szöba állni. Harcos katonái, a jezsuiták, sem keresztyéneknek, sem jó magyaroknak, sem testvéreknek nem akarnak minket elismerni, sőt nem akarnak hivatalos vezetői sem. Mit akarunk tehát? Meg akarjuk fosztani magunkat a védekezés lehetőségétől is?

A Magyar Protestánsok Lapja — szerkesztőinek kiválósága mellett is — tévesztett úton jár. S ha továbbra is szépirodalmasdit fog játszani s nem tartja kezét a magyar protestantizmus életerén, nem számíthat ennek a protestantizmusnak érdeklődésére és további támogatására!

Takács Mihály.

— **Megalakult az Amerikában élő sárospataki volt diákok szövetsége.** Julius hó első napjain alakult meg a pataki volt diákok szövetsége Amerikában. Elnök lett Borsós István morgantowni, jegyző: Vincze Károly perthamboy-i lelkész, pénztárnok Molnár István, a Amerikai Magyar Református Egyesület titkára. A megalakult egyesület főiskolánk céljaira 1000 P-ös alapítványt tesz. A magunk részéről is meleg szeretettel köszöntjük diákszövetségünk új hajtását s köszönjük a hű

diáksziveknek főiskolánk iránti áldozatkészségét. Nagy örömeinkre szolgál az a tudat, hogy a ropant távolságok nemhogy megapasztanák, sőt inkább felfokozzák a főiskolánk iránti hűségét.

Iskoláink.

Ismét egyik esztendeje, Istentől kimért ideje telék el a mulandóságnak... Az iskolai év határán visszanezünk az elmúlt esztendőre. Szamba vesszük az eredményeket. S boldog, ki csendes lélekkel és nem könnyező szemekkel tekinthet vissza az elmúlt év folyására. Ilyen boldogságot érzünk akkor, amikor az iskoláink mult évi életéről beszámoló értesítőket forgatjuk.

Kerületünk iskoláinak értesítői közt, már csak terjedelménél fogva is, első helyen áll a *sárospataki főiskoláé*. A theologiai részt dr. Vasady Béla, a gimnáziumi részt Elekes Imre szerkesztette. 75-ik évfolyamát éri az értesítő s a tavalyinál (215 l.) terjedelmesebb (245 l.). A függelékben 2 székfoglaló s 4 tanár (Csiky Kálmán, Zelles Lajos, Batta István, Ellend József) felett mondott emlékbeszéd olvasható. Az első elkötelezik a tanárokat a főiskola hűséges szolgálatára, az utolsók az ezer százzal hozzánk fűzött tanárok emlékéit idézik lelki szemeink elé. A közös részben az évnnyitó, az évváró beszéd s az isk. év nevezetesebb eseményei, valamint a tanári kar közéleti tevékenységéről szóló beszámoló foglalnak helyet; az iskola anyagi ügyéről is van egy tájékoztató. A nagy átalakítások s a gazdasági élet nehézségei aggasztóvá tették a vagyoni helyzetet, de reméli a vezetőség, hogy a jubileum alkalmából lesznek nagy megihletések. — Az akadémiai rész beszámol a theologia életéről. Az I. félévben 90, a II-ban 84 hallgatója volt, kik (a helybeliek kivételével) bent lakók voltak. A tanári kar 6+2 tagból állott. 18 ifjú alapvizsgázott. A pályázatok szép eredménnyel jártak. — A gimnáziumi részben képet kapunk a gimnázium mult évi életéről. 18 tanár végezte 472+46=518 tanuló (11 osztály) tanítását (Igy egy tanárra 30 tanuló esett átlag.) Vizsgát tett 439+39=478 tanuló. A legtöbb (244) zempléni. (A 100. l. u. i. sajtóhiba a 262 szám 462 h.) 56 jeles, 93 jó mellett 220 az elégségesek s 49+41+19 a szekundások száma. Reform. 388 volt, jótéteményül 24.384 P adatott ki. A szülők közt foglalkozás szerint legtöbb a kisbirtokos (164), s a pap, tanár, tanító (103) 8 jelesen, 11 jól, 24 egyszerűen érett mellett 1 utasított csak javítóra, ami szép eredmény. Azután a gyűjteményekről, szertárakról, egyletekről olvasunk alapos tájékoztatást s a jövő iskolai évre való figyelemmeljes utáni az u. n. angol internátus képekkel ellátott ismertetője foglal helyet.

A *tiszáninneri egyházkerület sárospataki tanítóképzőjének* értesítője szerényebb terjedelemben ugyan (72 lap), de gazdag életről számol be 11 tanár és 2 gyakorlóiskolai tanító (Tóth Mihály szabadságon volt), valamint kiegészítő tanerő végzették 171 tanuló tanítását (kik közül vizsgát 168 tett). Igy egy tanárra átlagban 15 tanuló esett. Előképzettség szerint az I. osztályba gimnázium-

ból 8, polgáriból 27 került. Református 100, róm. kath. 51 volt. Bentlakó volt 111. A szülők foglalkozása szerint legtöbb volt a kisbirtokos, kisiparos és tanító gyermeke. Képesítőre 38 növendék állott; képesítést nyert 35. Közülük jelesen képesített 5, jól 11, elégséggel 19. Az oklevelet nyert tanítók száma ez intézetben 1146. (Orgonistakántor-képesítést eddig 363-an kaptak.) A gyakorlóiskola fiú és leány növendékeinek száma 61 volt. Függetlenül a Comenius-Önképzőkör alapszabályait találjuk, melyeket Varga Gábor tanár készített. — Az értesítőt Kovács Dezső igazgató szerkesztette.

A *miskolci leánygimnázium s a vele kapcsolatos internátusnak* az évi jelentését Domby László igazgató szerkesztette. 45 lapnyi terjedelemben adja a mult iskolai év képét. 22 tanár tanított 14 osztályban 541 növendéket (akik közül osztályvizsgát 524 tett). Egy egy tanárra átlag 24 növendék esett. Református volt 249, katolikus 123, izraelita 97, ág. evangélikus 43. Jeles volt 12·6%, jó 33·7%, elégséges 43·1%, 4+5·3+1·1% pedig elégtelen jegyű. Az iskolai élet a megszokott mederben folyt. A tanulmányi kirándulások során Eger, Széphalmot (Gárdonyi és Kazinczy sírjait), Dunántult, Debrecent keresték fel a növendékek. A szülői értekezleten aktuális problémákról volt szó. A tanári értekezleteken németországi tanulmányútról, a testnevelő továbbképzőről, a negatív számokal való műveletekről történt megemlékezés. Buzgó munkát végeztek egyháztársadalmi szempontból is a tanárok. A tanulók közt kiosztott jótétemények összege 14.683.— P-t tett ki. Az érettségi szép sikerű volt: 33 tanulóból jeles volt 13, jó 10, érett 7. Javításra utasított 3. Az érettségi tettek közül tanítónői pályára készül 14, tanárra 6, a többi pályákra csekélyebb számmal jelentkeztek.

Átforgatva az értesítőket, megelégedéssel konstatáljuk, hogy az elmúlt iskolai évben is megtették iskoláink a kötelességüket. Vallásos és hazafias, amellet tanult növendékeket neveltek a hazának és egyháznak. Maguk az iskolák is boldogok lehetnek, hiszen nem kell szánni elvesztett idejüket s emlékeztük sem idézheti eléjük elvesztegetett óráikat, mert ők az időt megbecsülték.

G.

IRODALOM.

Maksay Albert: Az exegézis problémái. Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből. Kiadják az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theol. fakultásának tanárai. 5-ik füzet. Kolozsvár, 1931.

Több oldalról megállapítást nyert, hogy milyen nagy nehézségekbe ütközik a megszállott területeken a tudomány művelése. Különösen becses azért a kolozsvári theologiai fakultás tudós tanárainak az a vállalkozása, hogy a református theologiai tudomány köréből dolgozatokat írnak s adnak ki. Vállalkozásukat pedig az teszi fokozottan becsessé, hogy a theol. tudománynak nem részletkérdéseivel pepecselnek, hanem leglényege-

sebb, valóban existenciális problémáit veszik vizsgálat alá. Aiapjában a Barth féle theologia kritikája az, amelynek hatása alatt a legfőbb és legmodernebb kérdéseket teszik kritikai megítélés tárgyává.

Maksay Albertnek az exégésis problémájával foglalkozó dolgozata is a legteljesebb érdeklődésre érdemes. Az exégésis problémája különben is a legelőtérben állóbb kérdése a theol. tudományosságának. Barth theologiai álláspontja szerint a theologiai tudomány maga is egy bizonyos természetű exégésis.

Maksay dolgozata főképpen az exégésis történetének ismertetése szempontjából jelentőségteljes. Röviden rámutat az egyházi és apostoli atyák, a skolasztika, a humanizmus exégésisének főgondolataira. Mélyrehatóan foglalkozik a reformátorok, főleg a Kálvin exégésisével, majd a reformátorok utáni protestáns theologiai dogmatika exégésisével. Rámutat arra, hogy a modern tudományos biblia-kutatás korszaka a 18. század végétől számítható s hogy ebben a dogmatikai exégésissel szemben tárgyilagosságos történeti igazságra akartak rámutatni. A legpompásabbak azok a fejtegetései, amelyekben az utolsó és utolsóelőtti nemzedék exégétikai irányait és problémáit ismerteti és veti alapos kritika alá: a vallástörténeti, a formatörténeti, a pszichológiai, a Girgensohn-féle pneumatikus exégéist. Igen érdekesek és mélyrehatóak a dialektikai theologia exégésisére vonatkozó fejtegetései. Itt valóban pozitív építő kritikát gyakorol, mert Barth exégétikai munkájának minden értékét elismerve, feltárja ennek minden hiányát is. Helyesen mondja, hogy „Barth exégésise nem alap, hanem felépítmény; nem az exégésis útján jut el a dogmatika igazságaihoz, hanem a dogmatika alapján állva vonja le az exégésis következtetéseit.” ... „pedig a hű exégétának arra kell törekednie, hogy ő alkalmazkodjék az íráshoz s ne az írást alkalmazza a maga meggyőződéséhez.” Főleg azt hiányolja Maksay igen helyesen ebben az exégésisben, hogy az Igének építő, serkentő oldala ez itéllettel szemben nem érvényesül benne annyira, mint az újszövetségben.

Maksay dolgozata bevezető szavaiban megállapítja, hogy az a keresés bélyegét hordja magán s hogy nem ígér kikristályosodott véleményt. Kétségtelen, hogy a problémát nem oldja meg, de annál kiválóbb dolgozata a különböző exégétikai álláspontok mélyreható és kritikai ismertetésében, pozitív gondolatai felmutatásában, az összes problémák feltárásában. Ilyen munka előfeltétele nélkül megnyugtató és minden érdeket figyelembe vevő megoldása az exégésis problémájának nem is lehetséges. ezért Maksay nagy szolgálatot tett a probléma megoldásáért.

A dolgozat megszerezhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában: Cluj—Kolozsvár. Református Theologia címén 25 lei-ért és a Studium könyvkereskedésnél Budapesten (Muzeum-körut). M. E.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyháze sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyegét?

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **Jubileumi albizottsági gyűlés** volt Sárospatakon f. hó 13 án, amelyen részt vettek: Janka Károly és Farkasfalvi Farkas Géza elnöklete alatt Enyedy Andor, Elekes Imre, Szilágyi Benő, Marton János, Trócsányi József dr., Dávid Zoltán, Novák Sándor, Mátyás Ernő dr. Résztvett azon *Dókus Ernő* főgondnok is, aki a legéberebb figyelemmel kíséri a nagy ünnepély előkészítő munkálatait. A gyűlés tárgya a program végleges megállapítása és a meghívó szövegének a megállapítása volt.

— **Özv. Deák Geyzáné**, főiskolánk nem régen elhalt kiváló tanárának az özvegye, igen értékes könyv-, kép- és régiséggyűjteményt ajándékozott főiskolánknak. A nemes adományért ezúton is hálás köszönetet mondunk.

— **„Az Amerikai-Magyar Repülés” Egyesülete** az „Igazságot Magyarországnak” nevű repülőgépben, amelyen hős pilótáink dicsőséges repülésüket végezték, a következő tartalmú üdvözlőlevelet küldötte főiskolánk tanárainak: „Egyletünk nevében hazafias szívvvel köszöntjük a magyar jövőért munkálkodó tanárkart. Isten áldjon minden jótörekvést! Lenárt József elnök, Balog Mózes titkár.”

— **Főiskolánk köréből.** Főiskolánk a 400 éves jubileum alkalmából már régebben elhatározta bizonyos munkák kiadását. Ezek a munkák a következők: A főiskola tudományos módszerességgel megírt története. Népszerű főiskolai történet. Egy évkönyv, amelyben a főiskola tanárainak tudományos és más természetű dolgozatai fognak megjelenni. — A szept. 10-iki iskolai évmenyitő ünnepélyen székfoglaló értekezéseket tartanak: Szabó Károly testnevelési és Szabó Ernő ének- és zenetanár. — Az elmúlt években főiskolánknak úgyszólván minden épülete renoválás alá került. A napokban kezdődtek meg a tápintézeti helyiség renoválásának munkálatai. A nagyobbarányú renoválási munkát az tette szükségessé, hogy az épület mennyezete nagyon megrongálódott.

— **Városrendezés.** Sárospatak városa, de főiskolánk szempontjából is nagyjelentőségű út építés indult meg a napokban. Már régebben történt ugyanis, hogy a város azzal a kéressel fordult a főiskola vezetőségéhez, hogy az iskolakert némi átalakításával az állomástól a városba vezető u. n. Mudrány-utcát kiépíthesse és az ez időszertinti gyalogjárót személyforgalmi (autó- és kocsis) úttá átalakíttathassa. A főiskola a várossal való megegyezés értelmében átengedett a főiskolai kertből néhány négyszögölnyi területet, hozzájárult ahhoz, hogy az iskolakert átalakíttassék olyanformán, hogy annak egy része, t. i. a tápintézeti helyiség felé eső része a jelenlegi úttal együtt a tápintézeti telekhez csatlakozzék, s hogy út részére a helyett cserébe az iskolakertből kapjon területet a város. Ezáltal egy az állomástól a főiskola homlokzatáig haladó egyenes út lesz kiépíthető. Az összes átalakítási munkálatokat a város vállalta magára a *Tompa*-szobor új elhelyezésével együtt, amelynek mostani helye éppen az

útvonalba esik. A főiskolakeret főútja ezáltal az útépités által megszűnik a városi lakosság közlekedési útjává lenni, az u. n. „kutyaszorító“ pedig a főiskola birtokába megy át.

— **Lelkészválasztás.** A tokaji református gyülekezet Horváth János lelkész nyugdíjbamenetele folytán megüresedett állásra Kovács Lajos tokaji állandó hitoktató-lelkész augusztus 2-án, meghívás útján, egyhangulag megválasztotta. A választást Éles István lelkész és Hubay Kálmán világi tanács bírta. Az új lelkész szeptember 1-én veszi át a hivatalt. Az állandó hitoktatói állás betöltésére augusztus 20-án teszi meg a presbitérium ajánlatát s terjeszti fel a püspöki hivatal útján a vallás és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

— **A Magyar Diákok Pro Christo Szövetsége (MEKDSz) szept 5—8-ig tartja őszi vezetői konferenciáját Tabiban** a következő programmal: Szeptember 5. Szombat d. e.: Csendes óra. Bibliakörök. Egyesülési törekvések korunkban. (Ökumén gondolat. Ismertető előadás.); d. u.: Eszmecegere: Diákmozgalmunk egyetemessége és a fekekezetek; este: Tábori előadás, (Áhitat.) Térjete meg, mert elközelített... — Szept. 6. Vasárnap d. e.: Csendes óra. Bibliakörök. Istentisztelet. (Sáfárság.); d. u.: Eszmecegerék: A bibliaolvasás kérdései; este: Tábori előadás: Szükséges neked újonnan születned. — Szept. 7. Hétfő d. e.: Csendes óra. Bibliakörök. Külföldet járt előadók. idegen diák-szövetségek munkamódszereiről és szervezetről; d. u.: Eszmecegerék: A mi diákmozgalmunk feladatai, módszerei és szervezeti kérdései. Jövő évi tervek; este: Tábori előadás: Élek többé nem én... — Szept. 8. Kedd d. e.: Képviselőtestületi ülés; d. u.: Eszmecegerék: Felvetődött kérdések megtárgyalása; este: Tábori előadás: Tegyetek tanítványokká minden népeket... — Jelentkezési határidő 1931 aug. 27. Vasuti kedvezményt kérni fogunk s a 33 százalék kedvezményt valószínűleg meg is fogjuk kapni. Részvételi díj: jelentkezés 2-50 P, napi ellátási díj 2 P. Felszerelést mindenki a hűvös időre való tekintettel hozzon.

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés. Az *abauji egyházmegye* őszi közgyűlését — közbe jött körülmények miatt, — *szeptember hó 10. napján* tartja meg Szikszón, a község tanácstermében, melyre — gondnok úrral egyetértőleg — meghívjuk a közgyűlés összes alkotó tagjait. A gyűlés istentisztelet után 1/29 órakor kezdődik s d. e. 11 órától fegyelmi bírósági ülések lesznek. Az ügyiratok aug. 24-ig adhatók be az esperesi hivatalba. Ebéd végett a lelkész úrnál méltóztassanak jelentkezni. A belmissziói jelentéseket sürgősen kérem s egyidejűleg a köztartozások befizetéseire is kötelességszerűleg felhívom a lelkésztársaim és a gondnok urak figyelmét azzal a megszívlelendő kéréssel, hogy a nehéz idők dacára is ne engedjék intézményeink életét megbénulni, vagy éppen összeomlani. Atyafiúi szeretettel vagyok, Abaujszántó, 1931 aug. 11. *Czidy Endre* esperes.

Alsóborsodiak figyelmébe! Az esperesi hivatal közli a kebelbeli egyházak presbitériumaival és lelképásztoraival, hogy

1. A tavaszi konventi jegyzőkönyv 3. számú mellékletében foglaltakra nézve a szükséges előmunkálatokat mielőbb tegyék meg.

2. Tavaszi közgyűlési jegyzőkönyv 7. pont (d.) rendelkezése szerint a számadásokat számvérvőszéki előadóhoz szeptember 10-ig juttassák el.

3. A KIE nemzeti konferencia augusztus 20—23. napjain Kecskeméten lesz. Fontos, hogy gyülekezeteink legalább egy—két kiküldötttel képviselve legyenek. A konferenciára való jelentkezés a KIE szövetséghez, Budapest, VIII., Horánszky utca 26. l. 9. küldendő. Részvételi díj 12 pengő. Kedvezményes vasuti jegy.

Miskolc, 1931 augusztus 8.

Az alsózempléniek figyelmébe! 1. Felhívom az egyházmegye lelkészeit, hogy egy levelezőlapon közöljék velem, hogy az illető egyház az utóbbi 10 év alatt (1920—1930 végéig) mennyi tűzbiztosítási díjat fizetett és ha volt tüzeset, mennyi kártérítést kapott.

2. Felhívom lelkésztársaimat, hogy a gyülekezet- és szórványmisszióról szóló jelentéseket sürgősen küldjék be hozzám, mivel azokat az őszi gyűlésen a belmissziói előadónak fel kell dolgozni és ez a munka sok időt igényel.

Karcsa, 1931 aug. 11.

Máthé Gyula
h. esperes.

Pályázati hirdetés.

A *sárospataki* ref. gimnáziumnál lemondás folytán megüresedett és 1931. év szeptember hó 10-én betöltendő *magyar—latin—görög* szakos *helyettes tanári állásra* a szabályszerű illetményekkel pályázat hirdettetik. Pályázhatnak ref. vallású okleveles tanárjelöltek, akiknek a magyar—latin—görög szakcsoportból tanári oklevelük van, vagy a három közül esetleg hiányzó szakkból a képesítés megszerzésére magukat kötelezik. Pályázók a nagytiszteletű és tekintetes Főiskolai Igazgatótanácshoz címzett pályázati kérvényüket, — amelyben életkoruk, vallásuk, családi állapotuk, magyar állampolgárságuk, hazafias érzésük és megbízhatóságuk, végzett tanulmányuk, gimn. érettségi bizonyítványuk, tanári képesítésük, nyelvismereteik, egészségi állapotuk okmányokkal igazolandók, — f. évi szeptember hó 1-ig a *sárospataki ref. gimnázium igazgatóságához* küldjék be. Személyes bemutatkozás ajánlatos. Az állás az alkalmazásról kapott értesítés után, de legkésőbb szeptember 15-én elfoglalandó.

Elekes Imre
gimn. igazgató.

Ref. lelkészi özvegy az 1931—32. iskolai évre elfogad teljes ellátásra 2 tanuló fiú- vagy leánygyermeket. Iskolák és a zeneakadémia közelében Miskolc, Megyesalja-utca 12. *Özv. Barna Gyuláné.*

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SAROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMAN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. E.: Bizonytalanságban. — Pósa Péter: Szabó András emlékezete. — M. E.: Irodalom. — G.: Iskoláink. — Vegyes közlemények.

Bizonytalanságban.

Az évek óta tartó és egyre súlyosodó gazdasági válságnak természetes következménye volt a nyomában kitört, mindent megdermesztő pénzügyi válság, mégis nemzetünk minden rétegét megdöbbentette. Természetes következménye a gazdasági és pénzügyi válságnak a kirobbant politikai válság, mégis egyenesen megfélemlítően hatott, hisszük, az egész ország közvéleményére. Hiszen a Bethlen-kormány stabilitása megrendít hetetlennek látszott. Megingott lábuk alatt a talaj, eddig is meglepte már a lelkeket a reménytelenség, egyre inkább ráborul azokra a sötét kétségbeesés, a jövőből egyre sötétebb rémek integetnek. A bizonytalanságnak a hangulata üli meg a lelkeket s ez a hangulat igen alkalmas arra, hogy tompa rezignációra vezessen. A kétségbeesés igen nagy kísértéseket rejt magában arra, hogy tétlen passzivitásba merüljünk el, hogy mint halálaszántak várjuk a rajtunk beteljesedő végzetet.

Ámde „az Isten nem a holtaknak, hanem élőeknek Istene.” Ez az Ige a személyes életre vonatkozik, de ugyanez áll más vonatkozásban is. Isten nem a megholt nemzeteknek, az élőeknek Istene. Minél mélyebbre hatolunk az Ige értelmébe, annál inkább hiszünk abban, hogy nemzetünk mostani halálos vergődéséből is van feltámadás. Isten pedig az Ő megelevenítő munkáját éppen azáltal végzi, hogy bizonytalanságba, kétségbeesésbe sodor. A biztonságban mindig nagy kísértés rejlik arra, hogy energiák rejtve maradjanak, a bizonytalanság az, amelyben teremtő energiák pattannak ki, ahol új aktiv erők lépnek munkába. Minél vulkánikusabb lábaink alatt a talaj, annál szilárdabban kapaszkodunk meg abban.

Mindenekfelett azonban azért termel megújított erőt a bizonytalanság, mert arra nyerünk benne ösztönzést, hogy örök bizonyosságok forrásához forduljunk, az élő Istenhez. Az elmúlt években elég tapasztalást szerezhettünk arról, hogy emberi bölcsességgel nem sikerül megtalálni az emberiség számára a megújulás útját. Egészen a

kétségbeesés örvényéig vezettek, hogy végre Nála keressük megújulásunk erőt.

És abban a bizonyosságban vagyunk, hogy nemzetünk élete megújításának munkájában éppen a mi kálvinista egyházunkra bíz Isten kiváltságos munkát. Minél félelmesebbek az idők, annál kevésbé szabad elszűlednünk a tétlen lethárgiába. A legéberebb szemekkel kell számmonnunk lelki fegyvereinket, amelyekkel harcolhatunk nemzetünk jobb jövőjének kivívásáért.

Milyen jó, hogy a kritikus időknek éppen a tetőpontján köszöntenek ránk a debreceni nagy napok. Hisszük, hogy a mindeneket megdermesztő gazdasági válság nem fogja megakadályozni a lelkipásztorok nagy tömegeinek ottani megjelenését. Hiszünk, hogy nem a tanácstalan vergődés gyötrelme fogja ott megülni a lelkeket. Református anyaszentegyházunk mindig a legválságosabb időkben mutatta meg legszebb erőt, vállalta a legmagasabbrendűbb hivatást. Hiszünk, hogy az ORLE és a Presbiteri Szövetség nagy napjai az önmagunkra, hivatásunkra eszmélésnek, református öntudatunkban való megizmosodásnak napjai lesznek. De mindezekben azért hiszünk, mert reménykedünk a kegyelmes Isten Szentlelke kitöltésében.

M. E.

Szabó András emlékezete.

Irta és az 1931 július 2-án Miskolc—Martintelepen tartott lelkészértekezleten felolvasta: Pósa Péter.

A Libanon cédrusai közül ledöntött egy sok vihart látott szálát, a Básán tölgyei közül egyet derékban roppantott össze a halál szele, amikor Szabó András a mult év lombhullató őszen — megtérve Urához — síri áomra hajtotta a fejét. Hatalmas szervezete cédrushoz volt hasonló, testi-lelki ereje a teher hordozására alkalmas tölgyet juttatta eszünkbe; — a halál ereje mégis ledöntötte a büszke cédrust és összeroppantotta az erős tölgyet, mivel hogy csak vándorok és jövevények vagyunk itt e földön mindnyájan, mint apáink is azok valának.

Amikor kedves barátunk és szolgatársunk

áldott emlékezetét — kegyeletes szokás szerint — felelevenítjük magunk között, szent meggyőződés gyanánt vallom és hirdetem, hogy csak testileg távozott el közülünk; lelkileg most is itt van közöttünk; szinté látom, amint derült, mosolygós arcáról sugárzik a találkozás öröme: aki úgy szerette ezeket a mi papi összejöveleteinket s azokat Isten által ajándékozott, drága alkalmaknak tekintette közös munkáink megbeszélése, nagy céljaink kitűzése és megvalósítása szempontjából és egyúttal a barátság, testvéri szeretet, szolgatársi felelősség és szolidaritás erősítése céljából: az a lélek nem hiányozhatik onnan, ahol éppen ezek a magas szempontok vezetnek és irányítanak bennünket.

Talán még nem ismertem embert, aki melegebben tudott volna érezni, melegebben szeretni, mint Szabó Andrást, akinek nem egyszer ridegnek látszó tekintete, villámló szemei mögött egy igazi gyermek érzékeny s minden mozdulásra élénken reagáló szive dobogott. Ha csak a közélet porondján láttad őt, amint az igazság mellett való meggyőződéses harcában lángolt a tekintete és harsogott a hatalmas mellkasból előtörő, nem egyszer félelmetes hangja: nem tudtad el se képzelni, hogy milyen vágyó szeretettel fogadták őt otthon hazatérésekor s milyen lágyan tudta megsimogatni leányai kezét, arcát s apai szívének mennyi örömeivel, nyájas szelídségével fogadta gyermekeinek s majd unokáinak kedveskedéseit. Bizony csak az ismerhette igazán Szabó Andrást, aki nem csak a katedrán s a közélet küzdelmei között látta őt, hanem otthonában is, mint gondos férjet, gyöngéd családapát, aki kicsi unokái között maga is játékos gyermekké változott. Vendégszeretete közismert volt: barátai között felüdült és új erőt nyert a munka folytatására.

Életrajzi adatai a következők: Szirmán születet 1866 október 5-én, atyja: Szabó Sámuel, anyja: Tóbiás Erzsébet volt. Az élénkeszű fiút az elemi iskola elvégzése után szülei Sárospatakra vitték, hol gimn. és theol. tanulmányait végezte. 1891-ben kápláni, 1892-ben papi vizsgát tett. Sokszor hallottam tőle, hogy kápláni vizsgája után mint száraz káplán se tudott egyházmegyéjében helyet kapni, azért a felsőborsodi egyházmegyéhez tartozó kápolnai egyházba ment segédlelkésznek. Papi vizsgája után Gelejen, Tiszatarjánban, Vattán, Böcsön káplánkodott 1892—95-ig. Ez utóbbi helyről 1895-ben hívták meg a vattai lelkészi állásra, ahol nagy buzgósággal 1910-ig működött, amikor is a mezőkeresztesi egyház hívta meg lelkészként a Miskolcra távozott Tóth Béla örökébe. Húsz teljes esztendeig volt mezőkeresztesi lelkész, erős kézzel tartva a kormányt, mind az egyházi, mind a községi vezetés tekintetében. A népszerűséget sohasem kereste, de népe idazáért, javáért mindig bátran síkra szállott, magyar fajtáját kevés ember szereti úgy, mint ő szerette. Ennek a szeretetnek a melegét megérezte a nép, amely páratlan ragaszkodással viseltetett iránta. Óriási munkabírást és népszerűséget legjobban jellemzi az a tény, hogy az 1918-as őszi felfordulás idején a vezető nélkül maradt községhezán ő vette át a vezetést és minden zökkenő nélkül a legterhesebb

időben úgy kormányozta a községe hajóját, hogy zavar nem állott be, folyt minden ékesen és szép rendben. Mint vattai lelkész, 1896-ban családot alapított, feleségül vette a páratlan jóságú, türelmes és szelíd lelkű Pásztor Esztert. Házasságukból két leányuk született: Ilona és Mária. Előbbi Konnerth Dániel, utóbbi Fekete Imre mezőkeresztesi főjegyző boldog hitvese s mindkettő 2—2 aranyos gyermek édesanyja.

Nem lehet gyermeket jobban szeretni, mint Szabó András szerette leányait, de azért bizalmas baráti körben kicsendült lelkéből a fájdalom érzése amiatt, hogy nevének örökösét nem hagyhatott hátra

Ahhoz a gárdához tartozott, amelynek feje, vezére a nagy tehetsége és bátorsága révén a legmagasabb polcra, a püspökségre eljutott dr. Tüdős István, majd az ő halála után Tóth Béla esperes volt. A Tóth Béla mezőkeresztesi örökében Szabó András vette át a mezőkeresztesi függetlenségi párt vezetését is, ami kötelességévé tette a vármegyei és politikai életben való tevékeny részvételt. Mindig a függetlenségi gondolatnak volt a szószólója; ezt lehetővé tette gond nélkül való anyagi helyzete. Borsod vármegye közgyűlési terme sokszor volt tanuja a Szabó András lelkesült, logikus, mindig nagy gyakorlati érzékre valló felszólalásának, amit a vármegye vezetősége és közönsége mindenkor nagy figyelemmel hallgatott. Ez a tevékenysége sok jóbarátot szerzett neki a közigazgatás vezéremberei között; tekintélye és befolyása fokról fokra növekedett. Férfikora teljességében, mint mezőkeresztesi lelkészt hívta el alsóborsodi egyházmegyének az assessor papok sorába s az egyházmegyei zöld asztal mellett is az igazságnak volt rendíthetetlen harcosa s minden nemes és jó eszmének diadalmas zászlóhordozója. Valósággal szerelmese volt a gyűléseknek, melyeket ő — mint említém — drága isteni ajándéknak tekintett arra, hogy az egy gondolat által áthatott fegyvertársak gondolataikat kicserélhessék és erősíthessék — közös akarattal — az egységes frontot a közönség javára és boldogulására. Közismert humora, anekdotázási tehetsége sok kedves, derűs percet szerzett közös étkezéseink alkalmával s ez az életelemét képező humor még betegsége utolsó idejében sem hagyta el. Szem- és fültanuja voltam, — halála előtt négy héttel, amikor már tudtam, hogy utoljára látom e földi hazában, — amikor kezelőorvosa láttán felcsillant humorizáló kedve, pedig már akkor elerőtlenedett és lesóványodott testében csak a beesett szemei éltek, amik még mindig a parancsolás tüzeit szórták.

Közel egy évig tartó betegsége, amely már azelőtt is jelentkezett nála, de amire nem fektetett nagy súlyt, a hatalmas szervezetet úgy megroggálta, annyira tönkre tette, hogy valóságos ronccsá lett, akiben nem ismerte volna fel senki az előbbi cédrusszálat vagy erős tölgyet. Stentori hangja suttogássá halkult, de már ez is fárasztotta. Élő példája lón a közmondásnak: Így múlik a világ dicsősége (sic transit glória mundi). De tettereje, alkotási kedve még akkor sem hagyta el, egyik kedves barátja leányának érdekében szinte a lehe-

tetlenre válkozott. Az ígélet nála egy volt a teljesítéssel, szavát készpénznek vehette bárki, akinek azt egyszer a kezébe tette. Ez volt kálvinista jellemének egyik főössége. A másik pedig az az Istenben vetett rendíthetetlen hit, amelynek hevével ő ugyan soha nem kérkedett, de amely ott élt alapjában mélyen vallásos lelkében, aminek erejét csak a hozzá közel állók látták és ismerték.

1930. év szeptember 30-án szállt el a porhüvelyből az elevenítő lélek s az a mennyei Gazda, akinek egész készségével szolgálatában állott, úgy látta jónak rendelkezni, hogy végtisztességtétele éppen az őszi egyházmegyei közgyűlés napjának, október 2-ának délutánján legyen. Aki tiszta szívvel és létekekkel kész volt minden hívó szóra megjelenni, aki összejöveteleinkről soha el nem maradt: annak temetése az egyházmegyei közgyűlésről Mezőkeresztesre özlött tisztársai és világi jeleseink részvétele mellett történt meg a templomba be sem férő óriási közönség jelenléte s őszinte könnyezése mellett. Egyházmegyénk eszperese mondott meghatott hangú s felemelő imádságot koporsója mellett, a vigasztalás ígét e sorok írója szólotta az I. Kor. 4: 1—4. alapján, kiemelve a boldogult minden munkáját jellemző hűséget és lelkiismeretességet, ami őt Krisztus szolgájává és Isten titkainak boldog sáfárává avatta. A lelkipásztortestvérek koszorúját Román Ernő kartársunk helyezte ravatalára, a boldogultat hiven jellemző, megható beszéd kíséretében, gyászoló egyházközsége tömeges részvétét és el nem múltó hálóját Bottlik József főgondnok tolmácsolta, — a sírnál pedig közvetlen munkatársa: Vajda Sándor búcsúzott tőle a viszontlátásra.

Éppen ma kilenc hónapja, hogy a mezőkeresztesi reformátusok akácok temetőjében nyugovóra helyeztük összeroskadó testét; azóta a fű kizöldült sírhalmán s a feléje boruló akácok fürtös virágai — mézet gyűjtő méhek zümmögése és madarak éneke közben — ismételtlen eszünkbe hozzák az igazságot: bármily szép, munkás, értékes egy élet, amint kezdete van a földi létnek, végének is el kell következnie, mert csak vándorok és jövevények vagyunk a földi hazában, mint ahogy elhull a legszebb és legillatosabb virág és elhallgat a legékecssebben csattogó fülemile-dal is, mikor eljön az Úrtól rendelt ideje. Istentől nyert s az atyai hajlék boldogságába visszatért lelke azonban itt van most is közöttünk és az érte hulló könnyeink s a nyugvóhelye felé szálló sóhajtsaink igazolják szeretetünk amaz ítéletét, hogy — bár pótolhatatlan emberek nincsenek az Isten bölcsessége által berendezett és vezetett világban — de Szabó András nehezen pótolható mindazokon a helyeken, ahová őt őrállóul rendelte a Gondviselés. — Kedves jó Barátunk! Emlékedet áldások közt hiven őrizzük a szívünk mélyén!

— **Tájékoztató a theol. akadémiáról.** Beiratkozások szeptember 8—9-én. Indexaláírások szept. 11-én. Pótkollokviumok ideje — változott körülményekre tekintettel — szept. 11—12. Csendes nap szeptember 14-én. Az előadások kezdete szept. 15-én.

IRODALOM.

Dr. Gönczy Lajos: Az igehirdetés tényezői egymáshoz való viszonyukban. Dolgozatok a református teológiai tudomány köréből. 6-ik füzet. Cluj—Kolozsvár, 1931.

Kit ne érdekelne az igehirdetés válsága? Egyházunk az Ige egyháza, legfontosabb tevékenysége az igehirdetés. Anyaszentegyházunk jövője, léte — vagy nemléte függ ennek a válságnak megoldásától. Nem is lehet főbb problémánk azért, mint ennek a válságnak a megoldása. Anyaszentegyházunknak ez a félelmes situációja az, amelynek motivációja alatt készült Gönczy Lajosnak ez a dolgozata, ezért különösen megragadók gondolatai.

Dolgozatában leszögezve azt, hogy az igehirdetésnek három tényezője van: az Ige, amelyet hirdetnek, a predikátor, aki hirdeti és a gyülekezet, akinek hirdetik, sorra ismerteti és teszi kritika tárgyává az igehirdetés pedagógiai, művészi, az u. n. liturgiai mozgalom által képviselt felfogását s összegezve mondanivalóját, megállapítja, hogy „az igehirdetés praxisának és teoriájának egyformán az a betegsége, hogy egészen anthropocentrikus irányban halad. Nem az Isten oldalánál tekint az emberre, hanem az ember oldalánál Istenre“ s hogy az említett irányokat „az igehirdetés tényezői közül csak a két emberi, az igehirdető és a gyülekezet, ezeknek szerepe és egymáshoz való viszonya érdeklő közelebről — és hogy — számukra az Ige eszközzé lett, mely az ember szolgálatára rendeltetett,“ s hogy mindennek az oka az Ige téves értelmezése, amelynek korrekcióját hozta a dialektikai theologia.

Az a Gönczy dolgozatának az alaptörékvése, hogy az Igének az igehirdetés tényezői közötti primér jelentőségét kimutassa, amelynek élő ereje meghatározza az igehirdető és a gyülekezet munkáját és aktív részvételét a kultuszban. Az a főgondolat itt, hogy az igehirdetésnek Isten nem tárgya, hanem alanya és hogy nincsen a predikációnak jelentősége és létjogosultsága, ha nem tud azzal az igénnyel fellépni, hogy benne Isten akar szólni.

Az Ige ilyen primér-szerepének biztosítása mellett az igehirdető nem a saját nevében lép fel, hanem küldetésben jár. Vállalkozása a legnagyobb vakmerőség, mert minden emberi erőt meghaladó feladatra vállalkozik, amikor azzal az igénnyel lép fel, hogy igehirdetését úgy tekintsék, mint Isten beszédét. De mégis vállalkozik rá, mert kényszerítették arra s a Szentlélek bizonyágtétele által képesíti is Isten őt erre.

Végül az Ige elsődrendű jelentőségének hangsúlyozása folytán nem vész el az igehirdetés harmadik tényezőjének, a gyülekezetnek a jelentősége sem s nem lesz holt masszává, mert az igehirdetés élő kapcsolatot támaszt a Szentléleknek a hívők szívében való bizonyágtétele által az Ige és a gyülekezet között, ami által biztosítva van a gyülekezetnek a kultuszban kívánatos aktivitása is.

Mindezekből a gondolatokból azonban az is következik, hogy az igehirdetés válságát semmi emberi bölcsességgel megoldani nem lehet, mert

csak Isten oldhatja azt meg azáltal, hogy szólja az ő Igéjét s bizonyosságot tesz mellette Szentleke erejével. De őszinte köszönettel tartozunk Gönczy Lajosnak, hogy oly éles szemmel mutatott rá a válság gyökerére és oly meggyőző erővel világított rá a válságból kivezető útra, ami nem lehet más, mint engedelmesen és alázatosan várakozni Isten megszólító szavára.

A dolgozat megrerendelhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában Cluj—Kolozsvár, Ref. Theologia címén 25 lei-ért és a Studium könyvkereskedésénél Budapesten (Múzeum körút). M. E.

ISKOLAINK.

A miskolci ref. reálgimnázium 1930—31. évi értesítője 75 lap terjedelmű. Tudós igazgatója, Csorba György, kinek dolgozatát a lipcsei Annalum közli, rövid áttekintést nyújt az iskola egész történetéről (1560—). Megtudjuk ebből, hogy Csorba György 1908 óta állandó igazgató. Az államsegély 1929 után megszűnt s a tanári fizetés kiegészítés 86%^o-ra szállítatott le, ami anyagi szempontból sok nehézséget okozott az intézetnek. Az intézet 17 tanára, s az énektanár buzgó munkát végez 561 növendék tanítása körül 11 osztályban. (Egy tanárra átlag 31 tanuló esett.) Ref. 400. — Osztályvizsgán volt 538 növendék. Helybeli 57%^o. Szülők foglalkozás szerint: kisiparos, kiskereskedő, kisbirtokos volt legtöbb. A végzett növendékek szövetsége (1000 taggal) alakulóban van. A deficit eltüntetéséért az állam s a ref. egyház bizonyos összeget adományozott. De a baj még nincs egyszersmindenkorra megszüntetve. Az állam torna felszerelés tekintetében is segítségére sietett az iskolának. Az ifjúság munkája élénk. A cserkészlet virágzik s a tanulók a könyvkiadást is megtanulták. Jeles volt 6·3%^o, jó 11·7%^o, elégséges 55·9%^o, elégtelenes 7+11·5+7%^o. Az 55 érittségizendő közül jeles lett 9, jó 14, érett 22, javítóra utasított 9, ismétlésre 1. A jótétemények összege 3232 P. G.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **A főiskolai régiségár Rákóczy-zászlójának felirata.** Egy évvel ezelőtt Br. Ragályi—Balassa Ferenc egyhm. gondnok egy aranyos Rákóczy-zászló foszlányait ajándékozta a főiskolának. A romjaiban is értékes zászló most kerül végleges elhelyezésre. Az egyik oldalon levő felírás könnyen elolvasható. (Pro deo et patria.) Annál nehezebb a másik oldalon levő felirat maradványainak a kibetűzése. Ezt is sikerült elolvasni. „Frangari non flectae.” (Töressem bár, nem fogok hajlani.) G.

— **Tudnivalók a sárospataki gimnáziumból.** 1. *Javító vizsgálatok.* a VIII-ik osztályban szept. 1-én. A VII—IV. osztályban szept. 5-én. A III—I. osztályban szept. 7-én. — 2. *Különbözeti vizsgálatok és felvételi:* írásbeli szeptember 5-én, szóbeli

szept. 7-én. — 3. *Magánvizsgálatok:* VIII-ik osztályban írásbeli augusztus hó 31-én, szóbeli szept. 1-én. VII—I. osztályban írásbeli szept. 5-én, szóbeli szept. 7-én. — 4. *Érettségi vizsgálatok:* írásbeli szeptember 2, 3 és 4-én, szóbeli szept. 5-én, esetleg folytatólagosan 7-én is. — A tanítás a *gimnáziumban* szeptember hó 9-én reggel 8 órakor kezdődik. Előzőleg áhíthat az imateremben. — *Az étkezés a tápintézetben minden más hiralással szemben szeptember 7-én kezdődik.* A délelőtti tízórási tejivás (2 dl. pasztörizált tej zárt palackban és egy drb 6 dkgr. zsemlye) napi körülbelül 14 filléres árban, ez isk. év folyamán is lehetséges lesz. A szülők figyelmét erre különösen felhívjuk, mert sokkal egészségesebb és olcsóbb, mint a hazai csomagokkal való gondoskodás. — A városban a *diáklakások* díja ez évben évi 180 P. Ez összesen felül semmi címen sem kérhető több. Kívánatos, hogy a szülők és lakásadók között írásbeli megegyezés köttessék. Ha külön megegyezés nincsen, a lakás kivétele egy egész évre szól. — Az új internátusban ez évben kapható tanulók részére kizárólag *lakás*, évi 250 P és 20 P beiratási díj fizetése mellett. Erről bővebb felvilágosítást ad az igazgatóság. — A *főiskolai orvos* úr figyelmezteti a tanított szülőket, hogy az olyan községekben, ahol *augusztus* hó folyamán bármilyen *járvány* volt, az ide jövő tanulók kötelesek *hatósági bizonyítványt* hozni arról, hogy az illető *családjában 14 napon belül fertőző betegség nem volt.* Ha a 14 napot megelőző időben fertőző betegség volt a családjában, bizonyítvány kell arról, hogy a *lakás hatóságilag dezinficiáltatott.* *Főiskolai közgazgató.*

— **Felvételek a theologiai akadémiára.** Theologiai akadémiánkra való felvételre a kiszabott határidőig aug. 20-ig 50 ifjú adta be folyamodványát; az első évfolyamra 42, a többiekre 8. A folyamodók közül tanárkarunk 25 ifjút vett fel. A felvett ifjak főiskolánkon belüli növekedéséről a legszebb reményéseket ápoljuk.

— **Ifjúsági találkozó.** Sajókeresztúron aug. 9-én délután találkozót adott egymásnak a szirmai és sajókeresztúri református gyülekezet ifjúsága, hogy egymás hite által épüljenek. A templomi ünnepélyen nagyszámú hívek jelenlétében hirdette az Igét Berecz József sajókeresztúri lelkész, míg Derencsényi István, szirmai lelkész az ifjúsági munka jelentőségéről tartott előadást. Énekszámok és szavaltatok tették változatossá a templomi ünnepélyt, amelynek végeztével a parochia kertjében folyt le a gyülekezet nagy érdeklődése közepette egy ifjúsági összejevetel bemutatása. A sajókeresztúri ifjúság szeptember második vasárnapján viszonzni fogja a szirmai ifjúság látogatását. Hiszszük, hogy mindkét gyülekezetre nagy áldást jelentenek ezek a találkozók.

Ref. lelkészi özvegy az 1931—32. iskolai évre elfogad teljes ellátásra 2 tanuló fiú- vagy leánygyermeket. Iskolák és a zeneakadémia közelében Miskolc, Megyesalja utca 12. *Özv. Barna Gyuláné.*

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak:		
		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Zsirus József:* A debreceni seregszemle. — *Szilágyi Benő:* Báró Vay Elemér. — Zs.: Gr. Klebelsberg Kunó kultuszminiszter távozása. — *Presbiter:* Lelkészi jubileum. — Halottaink. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

A debreceni seregszemle.

Nem beszámíthatatlan tömegek seregszemléje ez, hanem öntudatos, aktív munkaerőké. Számuk mindössze másfélezer; egy maroknyi csapat megcsonkított hazánk népe-ségi viszonylataiban is. Békesség után vágyó egyszerű falusi emberek valamennyien, akiket örül a megélhetés nehéz gondja s éget nemzeti életünk ezer fájó sebe. Megjelenésük kálvinista Sionunk ősi városában sokak előtt alig jelent többet a falusi nép kíváncsiszkodásánál, vagy annál a tiszteltetésnél, amely kijár e széles világon minden kitüntetettnek s így megilleti a mi munkában és alkotásokban gazdag életű konventi elnökünket: *dr. Baltazár Dezsőt* is. Mi mégis Isten iránti hálával, örömmel és bizakodással gondolunk most a debreceni napokra, mert annak a maroknyi seregnek a megmozdulásában nehéz harcokat megharcolt vezetők új munkavállalását, elkötelezését és áldozatkészségét látjuk s ezzel együtt mindazoknak a hitelveink fundamentumát alkotó biblikus igazságoknak a megerősödését, amelyekre ref. egyházunk külső kormányzati rendszerét, belső életét és karitatív ténykedéseit alapította.

Nem szégyeljük és nem félünk hangsúlyozni sohasem, hogy *demokratikus* egyház vagyunk, akik a kölcsönösség viszonya alapján számítunk egész magyar népünk, tehát másfelekezeti testvéreink józan belátására, megértésére és szeretetére. S ha semmi mást nem hozott volna ref. egyházunk demokratikus berendezkedése csak azt, hogy híveink a legmesszebbmenő jogokat gyakorolhatják a saját gyülekezeteik körén belül s ugyanakkor példát mutatnak arra, hogy hogyan lehet a Krisztus ügyéért folytatott küzdelmek között békességesen élni és türelemmel viseltetni más vallásúakkal szemben, ezt is eredménynek kellene elkönyvelni ma, amikor halálosan komolyan kell vennünk az erők összefogását. Mérheteretlenül nagyobb eredmény ennél az, hogy a nép széles rétegeiben felébresztette a *felelősség* tudatát. Ma már minden kálvinista ember világosan látja, hogy ez a világ

anyagi, szellemi és erkölcsi javaival ajándék és megbiztatás hűségessé sáfárkodásra. Azért felelős mindenért, ami általa és körülötte történik; ezerszeresen felelős magának az örökkévaló Istennek. Említenünk sem kell, hogy ennek a gondolatnak a megélése a leghősiesebb aktivitást kifejtő személyiségeket adja a világnak. Innen van bizakodásunk a debreceni *Országos Presbiteri Gyűlés* iránt, ahol útravalót kap egy csomó presbiter, ösztönzést nyernek a fáradó lelkipásztorok és indítást vesz ref. egyházunk valamennyi gyülekezete. Végeredményben nem történik más, mint az elvégzendő feladatok megmérése, egymás terhének felismerése és az ebből folyó munkamegosztás, de ennek keresztülvitele egyetemessé egyházunk sikeres küzdelmeinek egyik legfőbb biztosítója.

A másik örvendetes jelenség az ORLE konferenciáknak az a törekvése, amellyel a *lelki élet* problémáit igyekszik megvilágítani. Gyakorló lelkészek tudhatják legjobban, hogy hiábavaló minden gazdagság, öröm, küzdelem és verejtékezés, ha a legégetőbb kérdések a lelki élet területén megoldatlanok maradnak. Helyes meglátásra vall pl., hogy világnézetünknek megfelelően mindenütt az *Igée* lett az első szó. A múltak tanúságul hívása, az igehirdetés hitvallás jellegének a feszegetése fontos tényezők romlott világunknak az Isten képerre való átforgalmazásában. Kiinduló pont egész természetesen a *lelkipásztor* benső életének, Istennel való viszonyának, a világgal szemben tanúsítandó magatartásának a tisztázása. Csak befelénéző lelkek láthatják világosan a mai élet kuszált vonásait s igazodhatnak el az irányító biztosságával úgy, hogy egyik karjukkal az örökkévaló Kegyelmet öleljék át, a másikkal pedig veszendő életüket vonjanak magukhoz. S mennél jobban uralkodóvá válik ez a vonás úgy személyes életünkön, mint az összejöveteleinket irányító nagy gondolatokon és azoknak súlyt adó nemes elhatározásokon, annál bizonyosabbra vehető kálvinista világnézetünk térhódítása.

Az egyház karitatív ténykedéseire vonatkozó tanácskozások nélkül a debreceni seregszemle be-

fejezetlen lenne. A viszonyok itt is állásfoglalásra készítetnek, a nyomor parancsot oszt. Idé egyetemes megmozdulás kellene. Létében támadja meg egyházunkat a krisztusi könyörület elszunnyadása. A római egyház már régen felismerte a bajt és meghúzta a vészharangot. A szekták is kivetették hálójukat. Ha más nem tehető, minden egyház-község a saját körében készüljön fel és lásson hozzá a szegények gondozásához, a tehetetlenek és elhagyottak istápolásához. A szegénység még nem a legmélyebb pont; attól ezerszerte mélyebben áll a közöny és a megfásult szív. Az egyház szociális berendezkedése, állásfoglalása és a nyomorral szemben való magatartása égetően fontos probléma. Nem kell próféta-ság annak a megállapításához, hogy a küzdelmekben az az egyház lesz diadalmas, amelyik többet fog tenni ezen a téren. Talán, amíg e sorok íródnak, Debrecenben kellő mérlegelés alá kerülnek ezek a kérdések is. Mi, Istenben bízva, hisszük. Hiszük annál is inkább, mert az a seregszemle nem földi hatalmasságok, hanem az *Isten-Ige* alázatos harcosainak a seregszemléje.

Zsiros József.

Báró Vay Elemér

1855–1931.

Egyházkerületünkkel és főiskolánkkal századokon át szorosan egybeforrt Vay családnak a gyászát, de egyúttal a mi gyászunkat is hirdette az a fekete lobogó, mely a mult hét végén ott lengett a főiskola homlokzatán.

F. hó 21-én hosszú szenvedés után meghalt alsószolcai kastélyában báró Vay Elemér, néhai báró Vay Béla főgondnok fia, az alsóborsodi egyház-megye 25 évig volt gondnok, Borsodmegyének és Miskolc városának volt főispánja, volt országgyűlési képviselő, az alsószolcai ref. egyház főgondnok.

22 én helyezték elhunyt ősei mellé örök nyugalomra az alsószolcai családi sírboltba. Temetésén a kiterjedt Vay-családon, közeli s távoli rokonok, jó barátok és ismerősök nagy számán kívül megjelent Borsodvármegye és Miskolc város, valamint az alsóborsodi egyház-megye hivatalos képviselője. Képviseltette magát a miskolci ref. reál-gimnázium s ott voltak a gyásztisztességet tevő közönség soraiban főiskolánk igazgatótanácsának és tanári karának képviselői is. Ott volt végül Alsószolca népének apraja-nagyja néma kegyelettel s példás fegyelmezettséggel állva sorfalat a gyászszertartás helyéül szolgáló sírbolt-előcsarnokhoz vezető út mentén. Őszinte fájdalom tükröződött arcukon. Községük jóságos földesurát, egyházuk áldozatkész főgondnokát siratták az elhunytban.

A gyászszertartást végezték Farkas István alsóborsodi esperes magasan szárnyaló imádsággal s Román Ernő alsószolcai lelkész az elhunyt érdemeit, jellemét híven feltüntető magvas, szép beszéddel.

A gyász sötét színét, komor hangulatát egy árnyalattal még sötétebbre, még komorabbra fes-

tette az a szomorú valóság, hogy báró Vay Elemérrel az ősrégi Vay-család alsószolcai ágának utolsó férfitagja szállt sírba.

A tiszáninneri ref. egyházkerület és a sárospataki ref. főiskola őszinte fájdalommal int búcsút az elhunyt után s tekintete fájdalmas borongással révedez az alsószolcai sírbolton, ahol immár báró Vay Elemér nagynevű őseivel együtt alussza örök álmát, kik közül a tiszáninneri egyházkerületnek és a sárospataki főiskolának 5 főgondnoka került ki: 1. Vay II. Ábrahám (főgondnok 1749–1762), 2. ennek első házasságából született fia Vay István (1777–1787), 3. második házasságából született fia, a kortársaitól „nagy” melléknévvel tisztelt Vay József (1796–1821), a Vay-Mocsáry-alapítvány nagylelkű fundátora, aki saját költségén új theol. tanszéket állított s akinek főgondnoksága alatt épült főiskolánk mostani főépülete, 4. báró Vay II. Miklós (1860–1894) a patens-ügyben egyházunk lánglelkű védelmezője, a nagy Vay József unokaöccse, Vay II. Ábrahám unokája, 5. báró Vay Béla (1894–1910), báró Vay II. Miklós unokaöccse, Vay II. Ábrahám déd-unokája.

Ime a Vay II. Ábrahám főgondnokságától eltelt csaknem két század óta az 5 Vay főgondnok kerekén 100 évig állott kerületünknek s főiskolánknak kormányrúdjánál, akik a közéletben elfoglalt gyakran igen magas hivatali állásuk mellett is egyházuk iránti őszinte szeretettől vezéreltetve, tudtak is, akartak is maguknak időt szakítani az egyházkerület, közelebbről főiskolánk ügyeinek intézésére, irányítására.

Teljes joggal elmondhatjuk, hogy ha a Perényiek s Rákócziak alapították és erősítették meg e főiskolát, a Vayak voltak azok, akik az idők folyamán fentartották és tovább fejlesztették,

Ilyen nagynevű, dicső emlékü ősök áldozatos lelke munkált a most elköltözött báró Vay Elemérben is és indította szívét nagylelkű adományokra. Nem volt iskolánkkal hivatalos kapcsolata, de annál szorosabbra fűzte őt hozzánk családi tradíciója, hitbuzgó nagy őseitől gazdag örökségképpen kapott egyház- és iskolaszeretete. A világháborút megelőző években őt ízben adott 2000 K-t egy-egy theologiai ifjúnak külföldi tanulmányaira, ajándékozott a főiskolának egy használt, de teljesen jó állapotban levő zongorát és egy hangverseny-zongora beszerzésére két ízben is adott nagyobb összeget.

Kedves és megható dolog volt hallani róla a temetés alkalmával a Vay-család egyik tagjától, hogy a megboldogult még az utolsó időben is, mikor jóformán már semmi mást nem olvasott, a Sárospataki Ref. Lapokat mindig szorgalmasan átolvasta.

Főiskolánk 400 éves jubileumának küszöbén hódoló tisztelet övezze főiskolánk volt nagynevű kormányzói, áldozatkész patronusai, a Vayak halhatatlan emlékét s áldó imádságunk öröködjék a most elhunyt báró Vay Elemér s áldott emlékü őseinek tiszteletreméltó hamvai felett.

Szilágyi Benő.

Gr. Klebelsberg Kunó kultuszminiszter távozása.

Beteljesülésre váró magyar álmok meglátója volt. A viszonyok kényszerítették rá, hogy nagy alkotásokban mentse át ezeket az álmokat a jövőendő számára. Nemzete élniakarását, kulturális fölényét akarta velük kifejezésre juttatni az előtt a világ előtt, amelyik nem méltányolta a hatalmát érvényesítő Nyugat kulturájának védelmében tett évezredek erőfeszítéseket sem. Ez volt a távozó kultuszminiszter látásainak nagy tragédiája.

Most, hogy a Bethlen-kormány lemondásával Ő is helyet engedett más elgondolások érvényesülésének, nyugodtan tehetjük objektív elbirálás tárgyává tizesztendő miniszterségét. Akkor állott a kultuszminisztérium élére, amikor nemzeti életünk és azzal együtt kulturális intézményeink a porban heverték. A gazdasági és lelki leromlásnál csak a külföld megvető bánásmódja volt szörnyűbb, melylyel lépten-nyomon kifejezésre juttatta „kulturátlanságunk” felett érzett ellenszenvét. Alkotni *kellett* tehát, hogy elérjünk valamit. Az általa létesített 21 klinika, külföldi kollégiumok és 5000 népiskola csak a keretet szolgáltatták ahhoz a munkához, amelyet „kifejtett az iskolák beléletének kifejlesztése terén is.” Tantervreformokat vitt véghez a „modern élet követelményeinek megfelelően,” mert szerette népét s tudta, hogy egy nemzetnek a *vallásos hit* mellett leghatalmasabb tartó pillérei az *iskolák* és a *kultúra*. „Új program felállítására” lett volna szükség, amelyhez „már egy második élet kellene, afölött pedig — amint mondotta — már nem rendelkezem.” Az alkotások talán egy időre szünetelni fognak. A viszonyok kényszerítik ezt is. De a látások elébe senkisémet vethet gátat. A magyar kultúra és iskolapolitika, ha verseny- és életképes akar maradni, nem nélkülözheti gr. Klebelsberg kultuszminiszternek sem gondolatait, sem személyét. Távozásakor levett kalappal köszöntjük.

Zs.

Lelkészi jubileum.

A tokaji ref. gyülekezet nagyszabású, szép és megható ünneplésben részesítette aug. 23-án lelkészét, Horváth János egyházmegyei tanácsbíró, ki pár hónappal ezelőtt töltötte be lekipásztori működésének 50-ik évét, melyből a tokaji egyházban 41 évet szolgált s aki a 74 évi életkor és a félszázados szolgálat alatt megfáradva, de lelki-
testi épség birtokában most szept. 1-vel vonul nyugalomba. — A virágokkal dúsan feldíszített és közönséggel zsúfoltságig megtelt templomban Kiss Ernő esperes hirdette az Igét, gyönyörűen fejtegetve a lelkészi állás fontosságát s azt a szent és szoros viszonyt, mely a lekipásztort gyülekezetével összeköti és méltatva a jubiláns egyházi, tanügyi és társadalmi téren kifejtett érdemeit, az Istentől neki adott talentumokkal való kereskedést.

Az ünnepi beszéd és Unghváry Gyula kántor-tanító szép szóló éneke után a presbitérium az Urasztala körül gyülekezve fogadta és vette körül az ünneplést lekipásztort s Nemes Andor egyházi

főgondnok, visszatekintve a tokaji egyház 4 évtizedes történetére, melynek minden mozzanata, külső- belső építése elválaszthatatlanul össze van kapcsolva lekipásztorának működésével, nagy elismeréssel és meleg szeretettel üdvözölte őt s megható búcsúszavak kíséretében nyújtotta át neki emléktül a gyülekezet ajándékát, egy szép, művészi kivitelű, élővirágokkal megrakott ezüsttálcát. Ez üdvözlő szavakra az ünneplést meghatottan válaszolt, megköszönve a szives figyelmet, a hosszú szolgálata alatt mindig tapasztalt megbecsülést és szeretetet, kiemelve egyúttal válszában, hogy amit az egyház érdekében tett, nem az ő érdeme; Istené a dicsőség, aki kegyelmével egész életén vele volt és a hívéké az elismerés, akik őt hosszú szolgálata alatt mindig szeretettel és bizalommal vették körül, melynek bizonyágtevése ez az ünnepély is; aztán megható szavakban vett búcsút a gyülekezettől és bensőséges imában adott hálát az isteni gondviselésnek s kérte áldását továbbra is az egyházra, a hazára és saját magára és családjára is.

A templomi ünnepséget a Polgári Énekkar szép alkalmi éneke és a Himnusz zárta be. Az ünneplést lakásán 18 küldöttség üdvözölte, melyek közül a Polg. Énekkar szép aranyozott ezüst kehellyel lepte meg a 41 évig volt elnökét.

Presbiter.

HALOTTAINK.

Szabó Zoltánné szül. *Rácz Irénke* egy esztendei boldog házas élet után, nehéz szenvedésekkel harcolva, aug. 27-én visszaadta kedves, drága lelkét Teremtőjének. Amilyen csendesén jött, hogy önzetlenségével és szeretetével belopja magát szíveinkbe, olyan észrevétlenül távozott, mérhetetlen őr, tépő fájdalmat hagyva maga után. A jóság testesült meg benne, azért nem volt teher számára sohasem az áldozathozás. Csak a Krisztus lábainál ülő asszonyok tudták a bántalmakat úgy megbocsátani, ahogy Ő tudta. Amikor örök mosolygásával megjelent közöttünk, gondokat feledtetett el s reménységet öntött az aggodalmaskodók lelkébe. Bizakodását a szenvedésekkel szemben Megváltójától tanulta el, akinek hitvestársa: a lekipásztor mellett végzendő szolgálatok vállalása által odaszentelte egész életét. Az igazi tanárné eszményképét tárta fel előttünk, amikor vendégszeretetével meglepte, kedvességével elárasztotta a tanulók életét. Korán, nagyon korán távozott közülünk. A veszteséget nem vagyunk képesek felmérni. A lesújtó fájdalmakban osztozva, emlékét örökre szívünkbe zárjuk. A gyászba borult szíveket vigasztalja meg, szeretett kartársunk fájó sebeit gyógyítsa be a Krisztusban megjelent örök Kegyelem!

Özv. Szekeres Mihályné szül. *fertőszalmási Varga Zsuzsánna* 86-ik életévében, augusztus hó 24-én, a *makkoshotycai* lelkészlakon a Jézus Krisztusban csendesén elhunyt. A magas életkorral megáldott nőtestvérünk az *ondi* gyülekezet egykori tanítójának volt az özvegye. Hűséges hitvestársát korán, még 1875-ben elveszítve, négy

gyermekével kemény küzdelmeket vívott az étellel. 56 esztendőös özvegyisége alatt igazi keresztyéni türelemmel hordozta az osztályrészül jutott keresztet. Türelménél és szelidségénél csak vallásossága volt erősebb, amelyet mint régi református papi család gyermeke, drága örökségképpen kapott az Örökkévalótól. Családi örökség volt nála a főiskolánkhoz való nemes vonzódása is, melynek látható tanujelét volt szikszói paptestvére szolgálta, aki a *Varga József-féle* tápintézeti alapítványt létesítette. Temetése aug. 26-án délután ment végbe a kiterjedt rokonság: a nagyszámú unokák és dédunokák s a makkoshotycai gyülekezet részvételével. Emlékezetet legyen áldott, a megszemélt szíveket pedig vigasztalja meg Isten!

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **A pápai testvér-főiskola** szeptember 7-én ünnepli fennállásának 400 éves évfordulóját. Az ünnepségek, melyekre egyházkerületünk képviselőket küld s amelyeken főiskolánk és az igazgatótanács *Janka Károly* és *farkasfasfalvi Farkas Géza* gondnokokkal képviselteti magát, már szept. 6-án megkezdődnek a Kollégiumi diákszövetség gyűlésével. A 7-iki önnepélyvel kapcsolatban lesz az elesett pápai diákok emlékművének leleplezése is, melyre 1 főiskolai tanár, 4 theologus és 18 gimn. tanuló neve van rávésvé. Az ünnepélyen való részvételt a főiskolai igazgatóságnál kell bejelenteni.

— **Főiskolánk érdekében** az amerikai magyar reformátusok Független Egyházának hivatalos lapja, a *Magyar Egyház*, a 400 éves jubileum alkalmából külön cikkben hívja fel idegenbe szakadt ref. véreinket szeretetre, hűségre és áldozatkészésre. A közügyek iránt lelkesedő cikk főiskolánk volt kiváló tanítványának, *Vincze Károly* perth-amboyi esperesnek a tollából került ki, az ő *Alma Mater*-rünkhez való önzetlen szeretetének tanújeleként.

— **Ref. lelkészek kitüntetése.** *Hetessy Kálmán* és *Muraközy Gyula* kecskeméti ref. lelkészeknek a Kormányzó úr Ófőméltósága az ifjúság nevelése érdekében kifejtett munkájukért a III. oszt. magyar érdemkeresztet adományozta. Ugyancsak ebből az alkalomból herceg *Sulkovskij Viktor* né asszonynak, mint a Leányegylet elnöknőjének elismerését fejezte ki. Ref. egyházunk e három kiváló munkásának őszinte szívvel gratulálunk.

— **Főiskolánk 400-ik évének** hivatalos megnyitása szept. 12-én lesz. Az igazgató-tanács az ezt megelőző napon: szept. 11-én tartja ülését.

— **Értesítés.** Félreértések elkerülése végett közöljük, hogy azoknak a gimnáziumi tanulóknak, akik az angol-internátusba csak lakásra jelentkeztek, sem az egyenruha, sem az alsóruhák száma, sem pedig a 100 P zsebpénz befizetése nem kötelező.

— **A halábori gyülekezet** (megszállt terület) theologiánk volt szorgalmas, alázatos lelkű tanulóját, *Gáthy Lajost* egyhangú lelkesedéssel lelkipásztorává választotta. Beiktatása aug. 9-én volt. Isten áldását kérjük életére.

— **Kazinczy halálának 100 éves fordulója.** Aug. 23-án volt Kazinczy halálának 100 éves fordulója. A pataki iskola egykori nagy tanítványának, irodalmunk egyik büszkeségének emlékére a pataki főiskola szoborleleplezéssel egybekötött ünnepet fog rendezni a jubileumi ünnepségek során. Akkor fog megemlékezni nagy érdemeiről, bizonyítván, hogy az „igazi literátor méltó a haza elismerésére és hálájára.” Most, halálának 100 éves fordulóján, csak e néhány sorral érintjük nagy szerepét, kegyelettel gondolva arra a széphalmi park árnyában lévő egyszerű sírra, amely a nyelvújítás nagy vezérének földi maradványát rejtí magában.

— **Hallgató Sándor** főiskolánk külföldön járó tanára júl. 12-én Grenoble-ban előkelő közönség előtt esperantó nyelven előadást tartott a trianoni béke igazságtalanságairól. Az előadást két francia egyetemi tanár is végig hallgatta.

— **Az új magyar kormány** bemutatkozott. Tudomásunk szerint a kabinetben egyetlen ref. ember sincs. De programja szerint „ebben az országban felekezeti különbséget tenni nem szabad.”

— **A főiskolai nagykönyvtár** július—aug. hónapban eddig 411 látogató kereste fel.

— **A Soli Deo Gloria Szövetség** aug. 23-án ülte meg 10 éves jubileumát Balatonszárszón. A Szövetség védnökéül ismét dr. Kovács J. Istvánt, elnöknek dr. Kádár Mihályt választották meg. A főtitkár Kiss Sándor, a szeniorosztály elnöke pedig dr. Sebestyén Jenő lett.

HIVATALOS RÉSZ.

A felsőborsodi egyházmegye őszi közgyűlése 1931 szeptember hó 17-én fog megtartani *Sajóecsegen* d. e. 1/29 órai kezdettel, melyre a gyűlés alkotó tagjait az Elnökség tisztelettel meghívja. A gyűlésen reggeli és közebedi lesz, melynek mérsékelt díja 2-50 P. Felkérem lelkész, tanító és világi társaimat, hogy összetartásunk és testvériségünk jeléül minél nagyobb számban sziveskedjenek megjelenni. Tájékozás céljából kérem az előzetes jelentkezést szept. 12-ig a sajececsi lelkészi hivatalhoz beküldeni. A közgyűlésen tárgyalandó ügydarabok bezárólag *szeptember 10-ig* fogadhatnak el. — Akik még a gyülekezeti missziói ívet be nem küldték, *azonnal* küldjék, nehogy 10 pengő bírságban elmarasztaltassanak. Atyafiúi szeretettel vagyok, Sajóbabonyon, 1931 aug. 22-én *Elek József* felsőborsodi esperes.

Alsözempléniek figyelmébe! Az esperesi hivatalt érintő ügyek újra Sátoraljaújhelybe küldendők. Egyben az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztendő ügyiratok *szept. 14-ig* küldendők az esperesi hivatalba. Kiváló tisztelettel, Karcsa, 1931 aug. 24. *Máthé Gyula* ref. lelkész, h. esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek: A hírek beküldésénél kérjük megjelölni, hogy *ki és honnan* küldi be.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ:</p> <p>Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő.</p> <p>Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Főszerkesztő:</p> <p>Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök.</p> <p>Főmunkatársak:</p> <p>ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó:</p> <p>MARTON JÁNOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	---	--	---

TARTALOM. *Dr. Komjáthy Aladár*: Quid nunc? — *M. E.*: A debreceni nagy napok. (Folyt. köv.) — Szabó Zoltánné szül. Rác Irénke temetése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés.

Quid nunc?*

Nagynehezen fogtam hozzá e néhány sor megírásához, mert vártam, hogy nálam sokkal illetékesebb ember fogja leírni ezeket a gondolatokat, szebben, hangzatosabban, nagyobb sikerrel kecsgettetően. De hiába vártam, nem történt meg, azért kénytelen volt csekélységem tollat fogni és azt megforgatni a mi szeretett Alma Materünk érdekében.

Nem tudom így van-e egészen, de én a hivatalos tényezőkön kívül mozogni nem látok senkit az egész egyházkerületben a 400 éves jubileum érdekében. Nem látom a lelkipásztorokat és ez bizonyos keserűséggel tölti el lelkemet. Hát már annyira lekött mindenkit a saját baja, nyomorúsága, vagy gyülekezetének a munkája, hogy nem gondolhat semmi másra, még a sárospataki főiskola közeledő nagy ünnepeire sem? Kicsoda gondolhat vissza olyan hálával és szeretettel az ősi kollégium fehér falaira, mint éppen mi, lelkipásztorok! Hiszen ha olykor-olykor gyűléseken összejövünk, milyen jó minékünk visszaemlékezni kollégiumi diákéveinkre, valósággal felderül lelkünk, ha egy megtörtént kedves esemény elbeszélését, felújítását halljuk. Hálával kell visszagondolni az ősi kollégiumra, mert Isten, szüleink után, az Alma Maternek köszönhetünk legtöbbet. Ahová fejlődünk, amit az életbe magunkkal vihattunk, azt mind a sárospataki főiskola adományának kell tekintenünk. Nemcsak a lelkipásztori pályára való felkészültséget hoztuk onnan, hanem mindazokat a tulajdonságokat, amelyek pillérei a mi munkálkodásunknak. Puritán egyszerűség, keresztényi alázatosság, természetes közvetlenség. Bizony, nagy igazság az, amit hangsúlyozni kívánok, hogy egész életünkre és pásztori munkánk minden részére kihat a sárospataki főiskola.

* Azzal a megjegyzéssel tesszük közzé ezt a nagyon aktuális és nagyértékű cikket, amelynek jelentőségét annál inkább kell értékelnünk, mert nem hivatalos tényezők megmozdulását mutatja, hogy lapunk következő számában a jubileumi bizottság idevonatkozó véleményét is közölni fogjuk.

Mi, lelkipásztorok, egész életünkben lekötelezettjei is maradunk, mert szellemi és erkölcsi tökélet ott kezdtünk gyűjteni először. Ez az ősi főiskola 400 éven keresztül a kálvinizmus és hazaszeretet magvait szórta szét az ifjúság lelkébe és mindig szem előtt tartotta azt az igazságot: „Ép lélek csak ép testben élhet!” Táplált, dajkált, gondozott bennünket. Sok szegény diák jött be az iskolai év kezdetén Sárospatakra tandíj nélkül, egy fillér nélkül és az Alma Mater mégis keblére fogadta, eltartotta.

Tiszteletes Lelkipásztor Urak! Hálátlanok ne legyünk, nem az Alma Materrel, de soha senkivel, mert a hálátlanság a leghitványabb bűn. Ha fejünkön 10 pengőt küldünk a főiskolai pénztárnak, 180 lelkész után egy meglehetősen alapítvány. Legalább ennyit tegyünk meg a jubileumra! Ez az indítványom!

Dr. Komjáthy Aladár.

A debreceni nagy napok.

A debreceni nagy napok jelentősége sokoldalú és felmérhetetlen. Bizonyára sokan jöttek ott össze a nyomor kunyhói mellől, amikor azonban összeverődött az ezrekre menő tábor, *külső megjelenésében* is a duzzadó élet és egészség sugárzott arról, ékes szimbólumául annak, hogy református lelkészi karunk és népünk az egészséges élet programját képviseli ebben a beteg világban. — Bizonyára sokan jöttek oda csüggeteg, kétségektől hányatott szívvel, de amikor egymásra találtak baráti szívek, amikor a felszabadult lelkek elmerültek a forró bizonyágtételekben, tova tüntek a gondok, derű, *bizakodás és reménység* árasztotta el az összegyülekezőket s ez a bizalom nem naiv optimizmusból táplálkozott, hanem az isteni gondviselés felől való legmélyebb bizonyosságból. — Bizonyára sokan jöttünk ott össze az elhagyatottság gyötrelmes érzéseivel, a terhek hordozásában is megerőltenedett öntudattal, de amikor az ezrekre menő tömeg szíve összedobbant, amikor *ebben az egészségben* magunkon át éreztük lüktetni egyetemes magyar református egyházunk erejét és hatalmát, akkor felemelkedett a lelkünk, bizonyos-

sággal, s azzal az öntudattal telítődött meg a szívünk, hogy a mi anyaszentegyházunkon a pokol kapui sem vehetnek diadalmat. — Mégis mindezek felül az a bizonyosság töltötte el lelkünket a legforróbb örvendezéssel, hogy magyar református egyházunk az *ítéletes időkben hivatása magaslatán* és örök céljainak legelszántabb szolgálata készségével áll. Egyfelől a legmélyebb megnyilatkozásaiban is látja a betegséget, amelynek lázában sorvad magyar népünk, másfelől egyre bizonyosabban látja, hogy egyedül az *Ige ereje* gyógyíthatja meg ezt a lázámaiban vergődő világot. A kétségbeesés örvényével viaskodó lelkek is megteltek bátorsággal, amikor hallották a megrázó bizonyágtételeket arról, hogy az Ige hatalma mindenre elégséges.

* * *

A nagy napok számba alig is vehető gazdagabbnál gazdagabb megnyilatkozásai tulajdonképpen három ünnepi momentumra szorítkoznak, *Baltazár Dezsőnek az egyházkerület közgyűlésének keretében tartott 20 éves püspöki jubileumi ünnepére, az Országos Presbiteri Szövetség nagygyűlésére, az ORLE konferenciáira és közgyűlésére.*

Baltazár Dezső 20 éves püspöki jubileumán szívet-lelket betöltő volt az ünnepi keret. Mily felemelő volt látni az egyházi és iskolai, a politikai, társadalmi, katonai előkelőségek és egyszerű magyar református népünk ezreinek, az előkelő hölgyek és a palástos lelkípásztori sereg koszorújában *Baltazár Dezsőnek* valóban királyi alakját.

Azután megkezdődtek körülötte a bizonyágtételek. Mindenkit lenyűgöző volt a *Makláró Károly* főjegyző nemesveretű és klasszikus szépségű jelentése *Baltazár Dezső* 20 éves püspöki működéséről és mindenkit felemelők voltak *gróf Dégenfeld Pál* egyházkerületi főgondnok és *Dokus Ernő* konventi és zsinati elnöknek tisztelettől, elismeréstől, szeretettől sugárzó szavai. Azután egymásután jöttek a különböző politikai, iskolai, társadalmi, katonai testületek képviselői részéről jövő üdvözlések, mintegy negyven-ötven, mindenikben a tisztelet, a hála, a hódolat megnyilvánulásai, mert *Baltazár Dezső* gazdagon termő életének fájáról mindenkinek jutott dús gyümölcs. Azután újra más és más látásaink támadtak az üdvözlések nyomán a nagy püspök felől. Viharosan hullámszik körülötte a tenger, de ő áll szilárdan, törhetetlenül, mint egy gránitszikla, vagy megjelenik előttünk, mint orkánban a százados tölgy keményen dacolva, s megértjük, hogy a viharok az ő életelemei, mert azok nyomán egyre mélyebbre bocsátja életgyökereit a magyar rögbe.

De a végén azután megszólal a Püspök is, hangja mintha orgonazúgás volna. És egyszerre megértjük életének titkát. Azért olyan dús gyümölcsöt hozó az, mert az *Isten ígéjének* áldott humuszából táplálkozik, azért olyan rendíthetetlen, mint egy gránit szikla, mert az isteni kegyelem fundamentumára építettett és azért olyan hajthatatlan, mint a százados tölgy, mert a magyar kálvinizmus ősi talajába gyökerezik bele egyre mélyebbre gyökérete.

Áldjuk a Gondviselést, hogy *Baltazár Dezső*-ben magyar nemzetünk és református egyházunk mostani vándorlásában vezért adott, hogy vezessen minket az ígéret földje felé.

(Folyt. köv.)

* * *

M. E.

Szabó Zoltánné szül. Rácz Irénke temetése.

Annak a nagy gyásznak, mely szeretett kartársunk hitvestársa elhunytával egész tanárkarunkat érte, az ORLE ünnepségek leírásával kapcsolatosan a Budapesti Hírlap aug. 29. száma, méltó kifejezést adott. Közöljük itt az erről való megemlékezést a maga terjedelmében, azzal a helyesbítéssel, hogy *Szabó Zoltán* kartársunk Szegedre várta hű hitvestársát, ahonnan a cserkésztaborozás után együtt akartak visszatérni. Ott azonban júl. 22-én este csak a lesújtó táviratot vette Felesége betegágyához sietve, attól a perctől fogva éjjelnappali szakadatlan önfeláldozó ápolással igyekezett megmenteni az életnek. De Isten másképp végezt felőle.

„Az ünnepség hangulatába ma egy szomorú epizód is vegyült. Egy temetés, amelyen a virágos koporsóban egy fiatal szép asszony feküdt: *Szabó Zoltán* sárospataki professzor felesége halt meg a debreceni klinikán tragikus körülmények között. Az ifjú professzorral öt évig vártak, amíg egymáséi lehetek. Egy évig élték a házasság boldog tavaszát. Néhány hét előtt *Szabó* professzor, aki a főiskolai cserkészek parancsnoka, cserkészeivel *tiszai* hajózásra indult. Útközben gyönyörű programot valósítottak meg. Élveztek a cserkészéletet s közben kiszálltak s az *Igét* hirdették a partmenti községekben. A professzor szorgalmasan írt haza, de választ nem kapott. Nehéz is lett volna válasszal elérni, mert naponként különböző helyeken tartózkodott. Ez azonban nem nyugtatta meg s mikor aggodalmakkal eltelve hazatért Sárospatakra, bezárt lakás fogadta. Kereste a feleségét, mire megmondták neki, hogy a debreceni klinikára kellett szállítani, mert vérhasban megbetegedett. Mikor Debrecenbe ért, szép fiatal felesége meghalt. Ma délután (aug. 29.) temették a Kossuth-utcai templomból. A temetésén *Juhász László* esperes, az ORLE alelnöke vezetésével megjelent a lelkészek bús küldöttsége. Ott volt közöttük *Kovács J. István* theol. igazgató és *Erdős Károly* dr. egyetemi tanár. *Mátyás* Ernő dr. theol. professzor temette a fiatal halottat. Könnyes temetés volt. A debreceni napoknak könnyes epizódja, amely mellett lehajtott fejjel állt meg az egész lelkészi gyülekezet. A temetésen főiskolánk is képviseltette magát s koszorút küldött az elköltözött sírjára, melynek gyászszalagján ez olvasható: „*Emlékedet örökre szívünkbe zártuk: a sárospataki főiskola tanárkara.*”

— **Főiskolánk 400 éves jubileumára** a meghívók néhány napon belül szétküldetnek. Benne az érdeklődők mindenről tájékozódást nyernek. Addig is közölni kívánjuk, hogy a jubiláris ünnepségekre *szept. 16-ig bezárólag* lehet a részvétel bejelenteni a Főiskola közigazgatói hivatalánál.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **A Pataki Diákok Amerikai Szövetsége** ezerpengős alapítványt tett a főiskolai nagykönyvtár részére a 400-éves jubileum alkalmából. Borsos István, a Szövetség elnöke pedig 100 kötetből álló angolnyelvű művet ajándékozott, mintegy 400 dollár (2.000 P.) értékben. A hála és a szeretet értékei ezek, azért szívünkbe zárjuk a háláslelkű tanítványokkal együtt.

— **Nyugdíjazás.** A pápai főiskola tanárkarában az 1931—32. iskolai esztendő kezdetével változás áll be. Nyugalomba vonul a főgimnáziumnak két értékes tanára: lic. Rácz Kálmán és Losonczy Jenő. Az előbbi vallástanár volt s több nemzedék lelkiületének kialakításában sáfárokodott hűséggel, az utóbbi pedig mint rajztanár, a szép és művészi iránt tette fogékonyra az ifjú lelkeket. Isten áldása kísérelje őket életük további napjain is!

— **Megérkezett az angol internátus angol tanára.** Mr. A. Gillan M. A. az angol internátus megválasztott angol tanára szept. 1-én a skóciai Aberdeenből Patakra érkezett, hogy állását elfoglalja. Magántársaságban hazájabelitől, a szintén városunkban tartózkodó dr. Macdonald Webstertől minden eddigi olvasmányainál meggyőzőbb formában értesült Magyarország és benne ref. egyházunk helyzetéről, továbbá arról a kulturmisszióról, amelyet éppen az angol internátusnak hivatása végezni egyház és haza szolgálatában. Meglepő erővel tett bizonyosságot amellet, hogy itteni hivatását kettős irányban látja megjelölve; egyfelől puritán, mélyen vallásos, komoly, a britt szellemnek is megfelelő módon nevelni a rábízottakat, másfelől pedig mindent elkövetni az irányban, hogy hazája közönségét irodalmilag országunkról, egyházunkról és főiskolánkról szóló cikkekben informálja a tényeknek megfelelő módon. Nagy reménységgel nézünk munkája elé, melyre Isten gazdag áldását kérjük.

— **A református asszonyok** országos konferenciája szept. 6-án lesz a pápai főiskola 400-éves jubileumával kapcsolatban.

— **Az első nemzeti KIE konferencián Kecskeméten** a nagy távolság dacára elég szép számmal jelentek meg ifjak kerületünkben is. Ózd és Diósgyőr-Vasgyár egész csoportot küldött (az utóbbiak közül egy biciklin tette meg a hosszú utat). Cigándról is voltak 5-en. S láttunk képviselőt az ondi, a putnoki s a gönci KIE-ből is. Sárospatakot bizony csak ketten képviselték. Hej, pedig felejthetetlen emlékek távoztak a résztvevők mind haza az ifjúság e hatalmas megmozdulásáról, a minden tekintetben pompásan megrendezett 3½ napos (aug. 20—23.) konferenciáról! Impozáns volt a rend és a fegyelem, amely annak a 800 résztvevő ifjúnak naponkénti utcai felvonulását jellemezte. Hisszük, biztosíték lesz ez arra nézve, hogy az ifjúság abból a válságból, amiről ottan előadásában dr. Enyedy Andor beszélt, bibliával a kezében diadallal fog kikerülni. Minden résztvevőre nézve felejthetetlen marad az a hatalmas demonstráció is, amellyel az utolsó napon ott a

Kossuth-téren az ifjúság szót emelt keresztyén szempontból a vasárnap megünneplése és megszentelése mellett, hogy legyen a magyar nemzet minden tagjának minél hamarabb igazi vasárnapja. Hassunk oda és hangoztassuk ezt mindenhol, hogy ez törvényhozásilag is biztosítva legyen, ez a KIE első nemzeti konferenciájának kérése és felhívása mindnyájunkhoz!

— **A Magyar Ev. Ker. Diákszövetség** ebben az évben érkezett el áldásos működésének negyedszázados évfordulójához. Szeptember 7—8. napjain a diákgyűléssel kapcsolatban *Tahiban* külön szeniorkonferenciát tart. Célkitűzéseihez hűven programjában ott látjuk e nagy kérdéseket: *A személyes munka szerepe küldetésünkben; küldetésünk és feladataink a nagy ker. missziók századában.* Méltó, hogy minden evangéliumi gondolkozású diák és öregdiák résztvegyen a megbeszéléseken.

— **A magyarsasi egyház ünnepe.** A szürnyeg-imregi leányegyházakkal egy lelkiességet alkotó magyarsasi (magyarjesztreb) anyaegháznak felemelő ünnepe volt aug. 23-án, amikor újból átadták rendeltetésének kirenovált gótstílusú templomát. Az istentiszteleten imádkozott Séra János, a szentbeszédet Horkay Lajos espereshelyettes tartotta, úrvacsorát osztott Homoky Antal, a templomba be nem fért hiveknek pedig Dobos Sándor hirdette az Igét. Berecz Antal helybeli lelkész a templom történetét ismertette. A templom műemléknek tekinthető. A renoválási költségeket (40.000 cseh korona = 6.000 P) a hivek közadakozás útján adták össze.

— **Kedves vendég járt közöttünk** az elmúlt héten itt Sárospatakon, dr. J. Macdonald Webster személyében, aki a magyar kálvinistáknak s általában a magyar nemzetnek igaz szívű barátja. Csak baráti látogatásra jött feleségével néhány napra *Forgács* Gyula lelkészhez, aki neki a Skót Misszió munkájában 5 évig volt segítőtársa, de a Főiskola tanári kara szeretettel ragadta meg az alkalmat, hogy a tiszteletére rendezett teán f. hó 1-én kifejezze háláját a pataki diákok s általában a Főiskola iránt tanúsított szeretetért. Szept. 2-án pedig azok a pataki diákok mondtak köszönetet neki, akik az ő révén kerültek ki skóciába tanulni. Dr. Webster a budapesti theologia tiszteletbeli principálisa, a debreceni tudományegyetem tiszteletbeli doktora, s feleségével együtt tulajdonosa a magyar Vörös-Kereszt rendnek. Vonzalma a magyarok iránt még abból az időből ered, amikor ő a háborút megelőzőleg 19 éven át (1895—1914) munkálkodott Budapesten a Skót Misszióban, mint annak vezetője. Az ő érdeme, hogy a Skót Misszió magyarrá lett. S hogy a magyarok iránt való szeretete nemcsak beszédben áll, mi sem mutatja jobban, mint az, hogy amikor a háború után ránk köszöntött a nagy nyomorúság, 1920-ban mintegy 26 000 angol font értékű (700.000 P) ruhaneműt és élelmet gyűjtött hazájában s osztott ki a Skót Misszió útján a nyomornak enyhítésére. Dr. Webster 400 éves kollégiumokat jött köszönteni most hazánkba (a pápai kollégium ünnepélyen személyesen is részt vesz, a sárospataki ün-

nepélyen nem lehet jelen, bár szeretett volna, mert e hó végén haza kell utaznia), továbbá hogy résztvegyen a budapesti Skót Misszió alapításának 90. évforduló ünnepélyén. Isten áldása kísérje őt további munkájában is; népünknek pedig adjon az Isten minél több ilyen igaz barátot!

— **A szatmári egyházmegyei lelkésznek** szövetsége júl. 18-én tartotta értekezletét Milotán. Az értekezleten a „*Tegnap és a ma papnéja*“ címmel Tóth Sándorné tartott tartalmas előadást.

— **Az ungi ref. egyházmegye** Szűcs Isván esperes és Bernáth Zoltán e. m. gondnok elnöklése alatt aug. 27-én tartotta közgyűlését Nagykaposon.

— **A komáromi egyházmegye közgyűlése** aug. 25-én volt a komáromi kollégium nagytermében. A gyűlés elnökei: Gyalóky László és Nagy Sándor e. m. gondnok vezetésével aug. 24-én lelkész-értekezletet tartottak.

— **Református nagyhét.** Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületekben mindig intenzívebbé lesz az együttműködés. Ez meglátszik abból is, hogy a szokásos évi nagyhetet a két egyházkerület vezetősége a f. évben *Nagyváradon* rendezte meg okt. 1—4. napjain.

— **A Református Szeretetszövetség árvaházát** Tihanyban fogja megépíttetni a kultuszminisztériumtól kapott 1 kat. hold területen. Az árvaház 3—6 éves gyermekek számára épül. Az árvaház részbeni fedezetül a Kerkápoly—Bodor-féle alapítvány 1933—35. évi kamatai (kb. 130,000 P) fognak szolgálni, amely összeget a kultuszminisztérium az árvaház részére lekötheti.

— **A tatai ref. egyházmegye** júniusi közgyűlése a Ref. Védőszövetség céljaira egyházközségenként évi 10 P hozzájárulást szavazott meg.

HIVATALOS RÉSZ.

809/1931. szám. **Körlevél.**

Tájékoztás a különféle segélyekről.

Majdnem mindennap kapok tudakoló, sőt sürgető leveleket a különböző segélyek ügyében, ennél fogva szükségesnek látom a következők közlését:

1. Az adósegély második félévi részlete még kiutalva nincs, ennél fogva erre előleget adni nem lehet. De az egyházkerületi pénztárnak sincs pénze.

2. A Baldácsy alapítvány jövedelméből ez évben még egy fillér sem érkezett az egyházkerületi pénztárba.

3. A tanítató lelkészek javára beígért segélyekről még nincsen semmi hír, holott az iratok már rég az egyetemes konventen, illetőleg a minisztérium előtt vannak.

Ily körülmények közt nagyon indokolt, ha az iskolák igazgatóságai a lelkészek által fizetendő tandíjakra stb. egy kis haladékat adnak.

Miskolc, 1931 szeptember 3.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázati hirdetés.

A hejőszalontai lelkészi állásra pályázatot hirdetek.

Javadalom: 41 kat. hold és 1021 öl szántó-föld, rét és legelő, tűzifa és párbérváltság összes jövedelmének értékelésével, kongruával segélyezett lelkészi jövedelem. A földek után járó minden-nemű adókat a lelkész fizeti. A megválasztott lelkész állását 1931 november elsején tartozik elfoglalni.

Pályázati határidő: 1931 szeptember 26.

Kellően felszerelt kérvények Farkas István alsóborsodi espereshez, Miskolcra küldendők.

Miskolc, 1931 augusztus 31.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsóborsodiak figyelmebe! Jól ismerem egyházmegyénk minden egyházát érintő súlyos gazdasági leromlásunkat. Tudom, hogy a létfenntartás terhei is felette súlyosak. De viszont azt meg mindannyiunknak tudni kell, hogy a reánk kirótt terhek viselése alól nem szabadulhatunk. Nagy szeretettel kérek mindeneket, hogy ezekben a nehéz időkben is tegyünk meg mindent arra nézve, hogy közegyházi tartozások és a különböző járulékoknak a közeli hónapokban való befizetésével ezirányú kötelezettségünknek is eleget tegyünk. — Az adócsökkentési segély még nem utaltatott ki és így a kerületi pénztárnok úr sem fizetheti ezt a segélyt. Mihez tartás végett azonban fájdalomosan kell értesítenem lelkésztestvéreimet arról, hogy ha az adósegély ki is lesz majd utalva, az egyházmegyei pénztárnok úr által, a kerületi pénztárnok úrhoz betérjesztett kimutatásában feltüntetett különféle járulékokat (az egyházakét!) feletteseink utasításának megfelelően az egyházkerület pénztárnok úr le fogja fogni. Némelyik egyháznál, jól tudom, hogy számítani fognak erre a segélyre, de viszont ennek a lefogása könnyűvé teszi a járulékok rendezését. — 2. *A belmissziói ívek azonnal beküldendők!* Atyafiúi szeretettel, Miskolc, 1931 augusztus 31. Farkas István ref. esperes.

Pályázati hirdetés.

A sárospataki ref. gimnáziumnál lemondás folytán megüresedett *latin-görög*, vagy esetleg *magyar-latin szakos helyettes tanári állásra* a szabályszerű illetményekkel pályázat hirdettetik. Pályázhatnak ref. vallású okleveles tanárjelöltek, akiknek a kívánt szakcsoportból tanári oklevelük van. Ha magyar, latin, görög szakból van képesítésük, előnyben részesülnek. Pályázók a nagytiszteletű és tekintetes Főiskolai Igazgató-tanács-hoz címzett pályázati kérvényüket, amelyben életkoruk, vallásuk, családi állapotuk, magyar állampolgárságuk, hazafias érzésük és megbízhatóságuk, végzett tanulmányuk, gimn. érettségi bizonyítványuk, tanári képesítésük, nyelvismereteik, egészségi állapotuk okmányokkal igazolandók, f. évi szept. hó 20 ig a *sárospataki ref. gimnázium igazgatóságához* küldjék be. Személyes bemutatkozás ajánlatos. Az állás az alkalmazásról kapott értesítés után, de legkésőbb október 1-én elfoglalandó. Gimnáziumi Igazgatóság.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SAROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Meg egyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7.- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dr. Révész Kálmán*: Pár babérlevél báró Vay Elemér koporsójára. — Egyházközségeink a főiskola 400 éves jubileumán. — *Dr. Vasady Béla*: Amerikai levél. (Vége köv.) — *M. E.*: A debreceni nagy napok. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Pár babérlevél báró Vay Elemér koporsójára.

Egyik fájdalmas veszteségemnek tartom, hogy betegségem miatt báró Vay Elemér temetésén részt nem vehettem.

Mikor 11 évvel ezelőtt Miskolcra költöztem, akkor már, hazafiui lelke fájdalmával, magányba vonult.

Miskolcon, talán lelkészi beköszönőkor, 1921 október 19-én volt utoljára templomban. Ő, mint egyházmegyei gondnok és boldogult Tóth Béla esperes voltak a beiktatóim. Mikor a templomban összetalálkoztunk, kezeit nyujtva, ezekkel a szavakkal köszöntött: „Csak azért jöttem be, hogy még egyszer hallhassalak!” Azóta az Ő, majd az én súlyos betegségem alatt, alig egy párszor lehettem nála. De minden alkalommal kedves rokonától, gróf Haller Józseftől értesültem egészségi állapotáról, amely minden nap szomorúbb lett. Végre a kegyelmes Isten megmentette iszonyú földi szenvedéseitől.

Vay Elemér báró benső meggyőződéssel puritán kálvinista volt. Midőn egyik rokona, gróf Vay Péter római katolikussá lett, különösen nagy papi méltóságokat, címzetes püspökséget is nyert. Midőn Péter püspök egy nagy földkörüli útra indult, rokonaitól, így Elemér bárótól is el akart búcsúzni, ami azonban nem sikerült, mert Elemér báró a jelentkező Péter püspöknek azt üzentte ki, hogy gróf Vay Péter püspöknek nincs otthon; ennél fogva gróf Vay Péternek dolgvégzetlenül kellett tőle távozni.

Még apja, báró Vay Béla egyházkerületi főgondnoksága idején volt egy nagyon érdekes, rendkívüli egyházkerületi bírósági ülés Miskolcon, 1902 január 30-án. Egy alsóborsodi református tanító román, katolikus feleségének a jövődő gyermekek vallásos nevelésére reverzálíst adott, mire az egyházmegyei bíróság a tanítót állásának végleges elvesztésére ítélte. A tanító ezt az ítéletet megfellebbezte s így került az ügy 1902 január 30-án az időszaki bíróság elé. Elnökök Kun Bertalan

püspök és báró Vay Béla főgondnok voltak, az ügy előadója a nagy költő, Lévy József, az egyházkerületi ügyész Bizony Ákos volt. A bíróság jegyzőtollát én vittem, aki az ügy érdemére nézve ellentétes véleményen voltam úgy az előadóval, valamint a bírósági ügyekben feltétlen tekintélynek örvendő Bizony Ákossal. Mindketten azon az állásponton voltak, hogy az állam törvényei szerint a reverzális megengedett dolog, tehát ezt az egyházi bíróság sem sujthatja a legszigorubb büntetéssel. A bíróság többsége kezdetben ezen nézet felé hajlott, ám én azt az álláspontot foglaltam el, hogy a tanító a reverzálissal hűtlenséget követett el egyházával szemben, mely hűtlenség őt a református tanítói állásra diszkvalifikálta, ennél fogva őt a tanítói és kántori állástól az egész vonalon meg kell fosztani. Báró Vay Béla főgondnok, majd utána a püspök is az én álláspontomat fogadták el, az ítélet hivataltól való végleges megfosztás volt. Ezt az ítéletet is megfellebbezte a tanító; az Egyetemes Konvent azonban 1902 április 30-án helybenhagyta az ítéletet. *Dr. Révész Kálmán.*

Egyházközségeink a főiskola 400 éves jubileumán.

Közelről és távolról érkező levelek a bizonyosságai, hogy a főiskolánk körül folyó jubileumi készülődés mindenfelé megmozgatta a lelkeket. Nemcsak itt a *sasfészek*, a *szabadság oroszlanjainak* 400 éves tanyája van tele reménységgel és feszülő bizakodással, hanem minden magyar szív, amelyik érzi, hogy *köze van* a múltjához és vár valamit a jövődőtől. Mindegy, hogy hol él; e csonka hazában vagy messzi idegenben. A sárospataki főiskola 400 éves jubileuma nemzeti ünnep, tehát ünnepe — akiknek nem megy személy szerint meghívó: az egyes egyházközségek tagjainak is. Nem azért, mert „a pataki iskola nemcsak a *Perényiek* és *Rákócziak* kegyéből él, hanem az utolsó falusi napszámos filléreiből is,“ hanem ama lelki közösség és hitbeli kapocsnál fogva, mely *volt, van és lesz* református népünk és a főiskola kö-

zött. Hogy mit jelent ez egyetemes egyházunk, népünk, intézményeink számára, azt mindazok érzik s tudják, akik főiskolánkkal élő összeköttetést tartanak fenn, a távolabb állóknak megmagyarázni pedig lelkipásztortestvéreink kedves kötelességének tartjuk.

E néhány sor itt csak reflexió akar lenni a már szétküldött s gyülekezeteink presbitériumi előtt talán már ismeretes meghívókra. A jubileumi bizottság 1931 márc. 28-iki jkv. 18. p. alapján *főpásztorunk* lesz illetékes felhívni az egyes egyházközségeket ill. azok vezetőit arra, hogy „az ünnepély napján kondúljanak meg a harangok,“ jelezve, hogy a jubileum minden gyülekezetnek örömmünnepe. Kiegészítését képezi ennek az a határozat, hogy „a jubileumot megelőző, vagy azt követő vasárnapon az istentiszteleten történelj megemlékezés a nagy jubileumról.“ Úgy véljük, hogy senkit sem sértünk lelkipásztori teendői végzésében, ha kifejezésre juttatjuk a főiskola vezetőségének véleményét, mely szerint az egyöntetűség miatt, de más okból is kívánatos, hogy ez a megemlékezés a jubileumot megelőző vasárnapon (szept. 27-én) tartassék meg. Az említett jkv. egy másik határozata értelmében az egyházközségek ill. presbitériumok meghívást kapnak a jubileumra. Bevalljuk, hogy a mai nehéz időkben a megjelenésnek és képviseltetésnek szinte legyőzhetetlen akadályai vannak. Ám kérjük: nem volt-e nehezebb 400 esztendővel ezelőtt a megindulás, amikor még csak 5 év telt el a *mohácsi* gyászos dátum után. Akkor is szűkös volt a kenyér s volt mit siratni, éppen mint most. De Istenünk Lelke emberi szíveket minditott nagy alkotásokra. Főiskolánk újjászületésével most is ezt cselekedte velünk. Az is bizonyos, hogy az első fundamentumkövek elhelyezésének verejtékeiben már ott izzott az a féltő szeretet, amely *Lorántfy Zsuzsanna* szívéből ily szavakban tört elő: „*Té látod Isten, mint az édesanya magzatit, . . . úgy igyekeztem nevelni Istennek és szegény hazánknak szolgálatjára*“ (t. i. az ifjúságot). Ezt a szeretetet jó másfél századdal később a nagy *Vay József* br. így foglalja bizonyosságtevésébe: „*állandó célom, hogy pataki anyaiskolánk, amelyben neveltetem, melyben gyermekeim is neveltettek, melyben kívánom, hogy unokáim s azoknak késő maradékai is, ha a mennyei Atyának úgy tetszik, neveltessenek*“ . . . virágozzék. Ha nem is léphetünk szégyenkezés nélkül az iskolaépítő nagy ősök nyomdokába, legalább azt a bizonyosságot ne feledjük el, amely a 300 dos jubileum alkalmával egy szekéren jövő atyánkfia szívből fakadó vallomása volt: „*ez a mi édesanyánk, ezt kell nekünk szeretni és pártfogolni.*“ S jusson eszünkbe az az Amerikába szakadt szegény testvérünk, akinek lelkét annyira fogva tartotta a főiskolánk iránti szeretete, hogy halálos ágyán csak Sárospatakon végzett lelkipásztor kezéből akarta magához venni az úriszentvacsorát. — Az egyházközségek és presbitériumok küldötteit várjuk. Nem vendégségre, hanem *bizonyosságtevésre*; nem fényes ruhákban, hanem *fénylő szívekkel*. Ha nagy a szegénység: gyalog-seregben és szekértáborral (a 300 éves jubileum alkalmával Ujhely felől másfél,

Tokaj felől háromezer szekér vonult át a város végén álló diadalkapukon), amelynek lépéseit és mozdulását a múlt szeretete, a jelen hite s a jövő reménysége irányítja.

Amerikai levél.

Junius 27-én mondtam búcsút szeretett Sárospatakunknak. Ugyanazon a vonaton hagyta el Patakot az érettségi kormánybiztos is. S a kormánybiztosukat búcsúztató, leérettségizett pataki diákok éneke még akkor is fülemben csengett, amikor már Németországon át robogott velem a „D. Zug“; sőt még az óceán hullámai fölött is hallani véltem a pataki diáknótát. Patak: egy egész világ önmagában s ettől a világtól nem lehet elszakadni még akkor sem, midőn az ember egyelőre búcsút mond neki, hogy elinduljon a nagy világűrbe . . .

Július hó 12-én teljesen pihenten léptem újra Amerika földjére. A régi forgalom, a régi zaj, a régi lendület fogadott most is, mint kilenc év előtt, amikor először láttam meg ezt a rohanó országot. De most már semmi sem tűnt fel újnak. Idegeimet nem merítette ki a newyorki lárma, mint ahogy vártam. Hiába, fárasztóan, kimerítően csak a teljesen új impressziók egymásutánisága hat idegeinkre. Amit másodszor vagy harmadszor látunk, az már többé kevésbé közönyösen érint bennünket. Elveszti varázsát, újszerűségét. Megszokottá válik. Az ember idegei, érzékszervei azonnal tudják, miképpen alkalmazkodjanak hozzá. Így történt azután, hogy míg június utolsó napjaiban még pataki lassusággal és kényelemmel sétáltam a pataki uccákon, addig július 12-én már amerikai gépember módjára, bravuros lendülettel szaladgáltam a newyorki lépcsőkön, lifteken, földalatti villamosokon, autókon és omnibuszokon s magyarországi eszményeim, vágyaim, érzéseim egyetlen atommá zsugorodtak a gépek zajában. Amerikában nagyon könnyen számmá, egyformasági momentummá, gépalkat-résszé válik az ember, ha nem vigyáz magára. Annak van igazán egyénisége, akit nem tud elegyéniségteleníteni az amerikai gépies élet. Az igazi egyéniség a gépeket is uralni tudja,

Partraszállásom után nemsokára örömhír fogadott. Pár nappal azelőtt alakult meg Amerika földjén a „Pataki Diákok Amerikai Szövetsége“. Ez év elején sárospataki főiskolánk főgondnokai, gondnokai és igazgatói gyűjtőíveket küldöttek ki Amerikába, hogy a jubileum alkalmával ez ívek segítségével iskolánk érdekében itt gyűjtés indíttassék. A gyűjtőívek szerencsésen ki is érkeztek, azonban a súlyos gazdasági helyzet miatt nem voltak szétküldhetők. Amerika jelenleg igen nagy gazdasági válsággal küzd. Ma mindenki a depresszióról beszél. Nincs szomorúbban népszerűbb szó a „depression“ szónál. A munkanélküliség óriási méreteket öltött. S Amerika csak most veszi észre, hogy a depresszióval való szembenézésre egyáltalában nem volt berendezkedve. A munkanélküliség természetesen nagyon érintette az amerikai magyarságot is. De még inkább amerikai magyar református gyülekezeteinket. Ez idő szerint a

helyzet kétségtelenül az, hogy örülnek, ha élni tudnak. Egykori nagy igényeik alább szállottak. De az éhezők nem potyakenyerű és kenyőradomány után vágyakoznak, hanem becsteltes munkaalkalom után. Amerika is kezdi érezni az erőszakos és igazságtalan békeszerződések káros hatását. Nincs munkaalkalom, mert nincs külföldi piac. S nincs megfelelő külföldi piac, mert egyes országokat gazdaságilag agyonnyomorítottak az igazságtalan békeszerződések.

Az amerikai nagy munkanélküliség okozta azt, hogy a pataki gyűjtőiveket nem merték széj-
jelküldeni. Attól félték ugyanis, hogy a portó-
költség sokkal többbe fog kerülni, mint az esetleg
begyűlő összeg. De azért a gyűjtőivek Amerikába
való küldése mégsem volt hiábavaló. A kikerkezett
gyűjtőivek hatása alatt alakult ugyanis meg a
„Pataki Diákok Amerikai Szövetsége“. Elnökévé
Borsos István morgantowni lelkészt, jegyzőjévé
Vincze Károly perthamboyi lelkészt, pénztárnokává
pedig Molnár Istvánt, az Amerikai Magyar Reformá-
tus Egyesület titkárát választották meg. A szö-
vetség megalakulásakor elhatározták, hogy tagsági
díj fejében évi egy dollárt fog fizetni mindenki,
a jubileum alkalmával pedig mindenki tíz-tíz dol-
lárt ajánl fel abból a célból, hogy a pataki főiskola
könyvtárát 1000 pengővel támogathassák. Ugyan-
akkor az Amerikai Magyar Református Egyesület
is elhatározta, hogy 1000 pengős alapítványt tesz
a sárospataki főiskolánál, hogy annak évi kamata
a magyar-amerikai kapcsolatok céltudatos propa-
gálására fordíttassék. Borsos István morgantowni
lelkész több száz dollár értékű könyvet ajánlott
fel angol könyvtárából, dr. Bötykös Béla detroiti
lelkész pedig egy tizenegy kötetes modern történeti
lexikont ajándékozott a pataki könyvtárnak. Borsos
István, Vincze Károly tollából az utóbbi hetekben
több lelkesítő cikk jelent meg a pataki iskola mel-
lett a különböző amerikai egyházi és világi napi-
lapokban. A jelenlegi nehéz helyzet okozza azt,
hogy lelkes cikkeik nagyobb visszhangra nem
találtak. Magam is elhelyeztem a különböző ame-
rikai magyar lapokban egy cikket, amelyben egy-
felől köszönetet mondtam mindazoknak, akik a
pataki főiskola iránti szeretetüknek már eddig is
jelét adták, másfelől pedig kértem mindazokat,
akik a pataki főiskola tanítványai voltak s ezidő
szerint Amerikában élnek, hogy lépjenek be a
Pataki Diákok Amerikai Szövetségébe. Végül arra
kértem mindenkit, hogy standard angol-amerikai
könyvekkel ajándékozzák meg azt a pataki főiskolát,
amely ez év szeptemberében az angol gimnáziumi
ágot is megszervezte. Az angol gimnáziumi ág és
internátus iránt különben igen nagy az érdeklődés
nemcsak az amerikai magyarok, de az angolok
között is.

A jelenlegi nehéz gazdasági helyzet és bi-
zonytalanság okozza majd azt is, ha legfeljebb
csak egy-két amerikai lakosú volt pataki diák fog
tudni megjelenni pataki főiskolánk jubileumán.
Mert egyébként valamennyien ott lennének a jubi-
leumon. Csodálatosan élnek az ősi pataki tradíciók,
régii kedves diákemlékek az itt élő volt pataki
diákok lelkében. Nem egy amerikai magyar refor-

mátus parókia lelképásztora lélekben most is ott
él az öreg iskola falai között, avagy a nagy iskola-
kertben. Az egyik pataki diáktól megbízatást kap-
tam arra vonatkozólag, hogy hazatérésem után
nézzem meg az egyik második emeleti szoba ab-
lakának felső részén, hogy láthatók-e még nevének
általa bevéselt kezdőbetűi. Szeretné megcsókolni
azt a helyet, melyet valamikor csintalan diákkézzel
összefaragdált . . .

Pár hetes amerikai tartózkodásom alatt sok
helyen megfordultam. Julius végén és augusztus
elején két teljes hetet töltöttem a Keresztyén Ifjú-
sági Egyesületek világkonferenciáján, amelyet ez
alkalommal Torontóban, Kanada egyik legszebb
városában és Clevelandban, az Egyesült Államok
ötödik legnagyobb városában tartottak. E konfe-
rencián 51 ország egyesületei képviseltették ma-
gukat. 687 volt azoknak a száma, akik nem az
Egyesült Államokból és nem Kanadából jöttek a
világgyűlésre. Magyarországot harmincan képvi-
selték. Az európai kontinensről a magyar volt a
harmadik legnagyobb delegáció. Csak a németek
és a csehek küldöttek több képviselőt. A magyar
delegáció tagjaiban megvolt minden jóakarát arra,
hogy a tanácskozásokon is megfelelően képvisel-
hessék a magyar KIE mozgalmát, azonban a nyelvi
nehézség igen nagy akadályként állott előttük.
Igy aztán a magyar delegáció meglehetősen hát-
térbe szorult más nemzetek képviselőite mögött,
amelynek tagjai között viszont szép számmal
akadtak angolul beszélni tudók. Az jutott állan-
dóan eszembe ezen a konferencián, mennyivel
hasznosabban forgolódhatnának a magyar dele-
gáció tagjai e nemzetközi tömkelegben, ha már
jó néhány évvel ezelőtt bevezettük volna iskolá-
inkba az angol nyelvet.

Flint, Mich, 1931 aug. 20. Dr. Vasady Béla.

(Vége köv.)

A debreceni nagy napok.

(Folytatás.)

Második helyen emlékezünk meg az *Országos Presbiteri Szövetség* ünnepnapjáról. Itt is először
a grandiózus arányú *külső keretek* ragadnak meg.
A ragyogó napfényes időben palástos lelképásztorok
százainak az élén a presbiterek ezrei végeláthatat-
lan fegyelmezett rendben való vonulása a kolle-
gium udvaráról a nagytemplomba, onnan a kolle-
gium homlokzatához a Zwingli és Kálvin reliefek
leleplezéséhez, majd a Kossuth utcai templomba.
Úgy vonult végig az utcákon a 2000 főre menő
református híveink tömege, mint egy diadalbizonyos
hadsereg. A szívekben ott zúgott a *Csikesz Sándor*
rettenthetetlen bátorságot ébresztő igehirdetése. Az
Ige ereje mindenekfelett: „*Ne féljete azoktól, akik
a testet ölik meg.*“

Azután csak tovább mélyültek és gazdagod-
tak a lelkek a *Zwingli* és *Kálvin* emlékmű leleple-
zésén, a *Zwingli* Ulrik halálának négyszázéves
fordulója alkalmából. Felemelő érzéseket keltő volt
itt az ifj. dr. *Szabó Aladár* emlékkbeszéde is, amint
szóltott abban a nagy reformátorról, mint az *Ige*
és *tettek* emberéről, sajtószentpéteri költő papunk-

nak, *Szigethy* Ferencnek ünnepi óda előadása is. Mély ünnepi érzéseket kiváltó volt az emlékmű leleplezése, ami dicsekedésünknek, világi vezértünknek, *Dókus* Ernőnek emléktáblát leleplező beszédével, de mindenekfelett az a körülmény ébresztett újjongó érzéseket itt, hogy a távoli Svájcból megjelentek az ünnepélyen *Zimmerman* zürichi lelkész, aki a zürichi egyház és *Köhler L.* a zürichi egyetem rektora, aki a genfi egyház és a svajci egyházak nemzeti szövetsége nevében köszöntötték az ünneplő sereget hittestvéri szeretettel, egyben kifejezést adva annak is, hogy a Zwingli élet-sugárzó szellemének az ápolásáért a zürichi egyház minden évben elfogad és ellát egy-egy magyar theologus diákokat.

A szívek összedobbanásának, a lelkek szárnyalásának a legfelségesebb ünnepe a Kossuth utcai presbiteri konferencia volt. Mily hatalmasan harsogott a dicséretmondás az ajkakon, mily mélyről szállott a könyörgés a szívekből! *Dókus* Ernő konventi és zsinati elnök elnöki megnyitójában klasszikus szépségben domborodott ki a napnak minden jelentősége. Zwingli Ulrik halála emléke, Gusztáv Adolf svéd király szabadságharcának jelentősége, a Carolina Resolúcióra, a türelmi rendeletre, a reformországygyűlés munkájára, a debreceni Zsinatra, a Trianonra való emlékezéssel kapcsolatban mélyen domborodott ki egyházunknak a mai nehéz időkben való hivatása. Dr. *Baltazar* Dezső 20 éves püspöki jubileumának az ecsetelésében, majd a gyűlésen megjelent püspök üdvözlésében és válaszában forrtak össze a lelkek.

Az elnöki beszédhez fűződő indítványok során a Presbiteri Értekezlet nyomatékosan leszögezte, hogy hazánk mai válságában semmi része sincsen református anyaszentegyházunknak, a *Csikesz* Sándor főtitkári jelentése során hódolatteljes tisztelettel és szeretettel övezte körül az ezrekre menő tömeg szeretett főgondnokunkat, *Dókus* Ernőt, — aki egész életét református egyházunknak szentelte — abból az alkalomból, hogy a Kormányzó Úr a legmagasabb kitüntetésben, I. o. Magyar Érdemkereszt adományozásában részesítette.

A szociális élet betegségének gyötrelmeiben vergődik magyar anyaszentegyházunk, magyar nemzetünk. Ezen a ponton keresett a legforróbb lélekkel orvoslást az ezrekre menő tömeg és itt nyertünk a leghatalmasabb erejű bizonyágtételeket is *Szabó* Imre budapesti fasori lelkész és *Kiss* Ferenc egyetemi tanár deklarációiban, előadásaiiban. *Szabó* Imre tolmácsolásában felejthetetlenül tört fel ezrek szívéből a Trinanon elleni tiltakozás, valamint református hitünknek és egyházunknak életprogramja minden szociális kérdéssel szemben. Mily lebilincselően írta elő a nagy, közép, kisbirtokosok, az intellektuellek, az iparos, a munkás, a tőkésosztály elé református egyházunk programját, amely egyedül képes megoldani a válságot! *Kiss* Ferenc könnyeket fakasztóan ecsetelte azt a szörnyű nyomort, amelyben élnek református véreink, amelynek enyhítéséért jött létre a Református Szeretetszövetség, s amelyik közelebb-

ről szeretetintézményeinket van hivatva támogatni. Hisszük, hogy egyetlen szív sem maradt zárva beszéde nyomán.

Attól tartottunk, hogy a bizonytalanságteljes idők meg fogják akadályozni református véreink összeseregését ez ünnepre. Az ellenkezője következett be. Ezekben az ünnepélyes órákban léleken forrón összelelkezve vette az ezrekre menő sereg a mennyei kenyeret és a Lélek mennyei italát, mert az a bizonyosság szárnyalt felfelé itt, hogy *egyedül csak az Ige az, ami megtarthatja magyar népünket.*

(Vége köv.)

* * *

M. E.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **A pápai főiskola** szept. 6—7. napjain ünnepelte fennállásának 400 éves jubileumát. Az ünnepségen a holland királyné is képviseltette magát. Hazánk kormányzója: *vitész nagybányai Horthy Miklós* Öfömlétsága pedig minden magyar ember által megszívlelendő, történelmi távlatokat megvilágító beszédével méltatta a testvérintézet jelentőségét, melynek ünnepségéről a jövő számban fogunk részletesen megemlékezni.

— **Kálvin-Szövetségi ünnepség.** Aug. 30-án a *felsőábrányi, borsodgeszti, sályi és tibolddaróci* Kálvin Szövetség közös ünnepélyt tartott a *sályi* erdőben. Az *Igét* Szakács Pál sályi és Várady Pál borsodgeszti lelkészek hirdették. A sályi énekkar Barsi Lajos tanító vezetésével adott elő szép énekeket. Takács Mihály felsőábrányi lelk. pedig *Szórakozás és szenvedély* címmel tartott értékes előadást. Az ünnepély, melyen 500 ember vett részt, az ifjúsági Egyletek tagjainak szavalatai után szeretetvendégséggel ért véget.

— **A törpeiskolák sorsa.** A pápai egyházmegye jul. 15 én tartott gyűlésében elhangzott jelentésből vesszük, hogy a kultuszminister 3 törpe-iskolától s néhány II. és III. tanítói állástól megvonta az államsegélyt. Gyülekezeteinket létalapkban támadják az ilyenfajta intézkedések, hacsak a legteljesebb erőfeszítéssel — mint az *Csetényben* történt — útját nem állják a pusztulásnak.

— **A 350 lelket számláló kondói** kis egyház, mely napszámos adófizetőkből áll, nagyszámú (7000 P) adósságának törlesztése végett adományokat kér. Ezúton is felhívjuk rá tehetősebb egyháztagjaink figyelmét.

— **Erdélyben** a Ker. Ifj. Egyesületek Magyarvistan és Aranyosegerbegyen gazdag tartalmú konferenciát tartottak.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsözempléniek figyelmébe! Egyházmegyénk őszi közgyűlését Sárospatakon, a Főiskola tanácstermében *f. hó 25-én* 9 órai kezdettel tartjuk meg. 24-én d. u. 4 órakor a tanügyi bizottság ülészik. E gyűlésekre az illetékeseket tisztelettel meghívja Sátoraljaújhely, 1931 szept. 7. Az *alsözempléni egyházmegye elnöksége.*

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Elekes Imre*: Közigazgatói évmeinyitó beszéd. (Folyt. köv.) — *M. E.*: A jubiláló testvér főiskola. — *M. E.*: A debreceni nagy napok. (Folytatás és vége.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Közigazgatói évmeinyitó beszéd.

Irta: *Elekes Imre*.

*Főtiszteletű és Méltóságos Elöljáróság!
Nagyfőtiszteletű és Tekintetes Tanárikar!
Mélyen tisztelt Közönség!
Nemes Tanuló-ifjúság!*

Főiskolánk négyszázadik szilveszterének és 401-ik újesztendejének találkozó-pontján mély tisztelettel és meleg hittestvéri szeretettel köszöntöm mindazokat, akik e hagyományos évmeinyitó ünnepünket megjelenésükkel megtisztelték. És ez új századot nyitó új iskolai év első órájában imádságos lélekkel kívánok: boldog új esztendőt!

Nem szilveszteri mámoros lélekkel válunk el a tűnő évtől. Szemünket nagyon is ébrentartó, minden figyelmünket lekötő évek és órák legmagasabbra csigázzák a honfiúi gondokat, s a nemzeti érzésnek minden győzedelmeskedő erejére van szükségünk, hogy tudjunk bízni és hinni rendeltetésünkben, jövőnkben, fennmaradásunkban.

Az integer országban is mély nyomokat hagyott és széles körökben gyűrűződő hullámverést kellett, amikor egy Széchenyi-lakomán a szónok, egykori pataki diák, e keserű szavakra fakadt: „*Nem boldog a Magyar!*”

Most pedig gonosz kezektől csonka-bénára faricskált országunk olyan játékszerré lett, amelyet ismeretlen erők és hatalmak kényük-kedvük szerint emelnek magasra és ejtenek mélységbe. Hol van az a szabadság és függetlenség, amelyért elhulltanak legjobbaink s amelyért buzgó imádság fakadt százazek ajakán? Történelmi életünk legtöbb próbát kívánó, legsúlyosabb szenvedésekkel járó korszakai voltak azok, mikor hősokeket termelő elszántsággal küzdöttünk eszményeinkért, hitünk és hazánk szabadságáért. De ezek voltak a legdicsőségesebbek is! „Pro libertate“ feliratú zászlóink alatt találkozó adtak nemzeti erényeink és a magyarság faji kiválóságai sohasem tündököltek olyan ragyogással, mint függetlenségi küzdelmeinkben. Sok-sok minden elválasztott, csoportokra és pártokra szaggatott bennünket. De az életünkkel

egyenértékű függetlenség gondolata egy táborba gyűjtött minden becsületes és igaz érzésű magyart.

Amde azokban a harcokban férfiak állottak szemben férfakkal. Acélos karú és vas-szívű felnöttek ütköztek meg nyílt csatában.

Most is harc folyik; a világháborúban bár csak időnként, de kilépett rókaverméből és betonozott harci árkából a férfiúi virtus s az acélcsapások közelharcában kitombolhatta magát az ősemberi szenvedély.

De most a harc alattomos és gonosz, kegyetlen és gyáva. A szájak békét hirdetnek, az arcok mosolytól vonaglanak, a karok ölelésre tárva csábítanak. De a gazdasági élet gyilkos-mérgű gáztamadásai be-befelhőzik lefegyverezett rónáinkat s kiesik a munka százezrek kezéből, tehetetlenül sorvadnak és pusztulnak aggok és csecsemők s éhség réme sáppasztja az anyákat.

És mintha az Ég is sújtani akarna: messzi téreken aszálytól égtek ki a mezők, csenevészek és lihák maradtak a kenyérmagvak, csak gondok és aggodalmak karóztak fel a máskor gazdag magyar mezőkön: Mit eszünk? Mit hoz a tél?

(Folyt. köv.)

A jubiláló testvér főiskola.

Lehet e ilyen itéletes időben ünnepelni? A pápai testvérfőiskola 400 éves jubileumi ünnepei azt a tanulságot nyújtották, hogy felbecsülhetetlen felemelő és vigasztaló erők forrása az igazi ünnep. Véges-végig ott borongott az ünnep alatt a lelkekben a sötét idők támasztotta honfiúi gond, de a 400 éves főiskola sorsának szemléletéből mindig erőteljesebben tört fel a lelkekből a pusztulásnak való ellenmondás. Amint megláttuk a főiskola történetéből, hogy az miképen dacolt az idők zivatarában, oly mértékben támadt fel a lelkek mélyéből a dac a mai idők minden sötét örvénye fölött.

Ez a gondolat képezte az *Olé* Sándor lelkész által végzett szépségekben is gazdag ünnepi istentiszteletnek és igehirdetésnek az alaphangját. Ez jellemezte *Balogh* Jenő egyházkerületi főgond-

noknak a Kormányzó urat üdvözlő beszédét is. — A bizakodásnak, a bátorságnak, a minden gondot fedtető örvendezésnek a forrása volt már a puszta megjelenése is *Horthy Miklós* Kormányzónak. De mily felejthetetlen hatást váltott ki ünnepi szózata, amelyben a törhetetlen magyar erőnek és élni-akarásnak a szimbolumaképen mutatta be a mohácsi vész utáni lángokban égő ország hamvaiból támadt pápai főiskolát! Mily lenyűgöző volt szózata, amint óvott a Mohács szomorú tanulságaitól, a pártharcoktól, az önzéstől, amint buzdított puritánságra, áldozatkészségre! — A nagy ünnepi alkalomhoz minden tekintetben méltó volt *Pongrácz József*nek ünnepi beszéde, amelyben tömören világított rá a főiskola karakterisztikus jellemvonásaira; evangéliomi alapjára, a hitnek és tudásnak története folyamán megnyilvánult harmonijára, a nemzeti eszményeknek hűséges szolgálatára, a viszontagságokban meg-nem ingó, de mindig újra kezdő hitre, a körülötte mindig frissen buzgó áldozatkészségre.

Az ünnepi beszédet követő üdvözlésekben mindig több oldalról domborodtak ki a jubiláló főiskolának örök értékei. A *Petri Pál* dr. államtitkárában, aki a kormány nevében köszöntötte a főiskolát, annak kálvinista jellemeket formáló hatalma bontakozott ki. Ezek közül mindenkor sokan voltak „vezérlő csillagai a dunántúli magyar intelligenciának“. A *Dókus* Ernőében, aki az egyetemes konvent, az összes ref. egyházkerületek, a kecskeméti jogakadémia és sárospataki főiskolánk nevében köszöntötte a pápai kollegiumot, annak nemzeti és kulturális jelentőségét láttuk meg. Igen mély érzéseket váltottak ki *Rothermere* lord üdvözlő távirata, azután pedig a külföldi egyházak és főiskolák képviselőinek üdvözlő szavai. Amint dr. *Obbink* professzor, Vilma holland királyné nevében köszönti a jubiláló főiskolát, s amidőn *D. J. M. Webster* a skót egyház és a Ref. Egyházak Világszövetsége nevében magyar nyelven üdvözlő az magyar szeretetből izzó szavakkal, mindenkinek csordultig tett meg a szíve ünnepi boldog érzésekkel. Az elismerésnek, a szeretetnek, a tisztességadásnak ilyen mély megnyilatkozásai nyomán forrón buzgott fel a hála dr. *Antal Géza* püspök szavaiban, aki az üdvözlésekért a főiskola nevében köszönetet mondott, s amivel a diszközgyűlés véget is ért.

Ezután is szebbnél-szebb ünnepi aktusok következtek, amelyekben mindig más és más oldalról láttuk meg a főiskola örök jelentőségét. A *Beck Ö.* Fülöp által készített és világháborúban hősi halált halt pápai diákok gyönyörű emlékműve előtt *Darányi Kálmán* interpretálásában láttuk meg a főiskola hazaszeretében haláligtartó hűségre nevelő hatalmát. A gyönyörűen megrendezett tanügyi kiállításon a nagy előjárók, tanárok és nagy diákok tudományos, irodalmi, művészi alkotásaiban szemléltetett felbecsülhetetlen szellemi erőt. — A kislaludi *Strobl* Zsigmond által készített s az ifj. *Petőfit* és *Jókait* szemléltető szobroknál rendezett ünnepélynél pedig *Antal Géza* püspök pompás interpretálásában azt láttuk még, hogy a főiskola szelleme miképpen bontakozott ki a legszebb virág-

zásban, a dacos lelkű költő-szabadsághősben és az álmokat álmódó halhatatlan regényíróban.

Amint így a remekül megrendezett ünnepélyekben óráról-órára mindig több és több oldalról szemlélhettük a jubiláló főiskolának örök értékeit, szívünk pusztuló világunk sötét jelei között is mindjobban és jobban megtelt hittel, reménységgel, a testvérintézet forró szeretetével. *M. E.*

A debreceni nagy napok.

(Vége.)

Ujabban többször elhangzott felettünk a vád, hogy konferenciázó egyház vagyunk. Nagy igazsága van dr. *Makkai Sándor*, a Kálvinista demokrációról tartott előadása ama gondolatának, hogy a mi református egyházunk a *munkaközösség* egyháza kell, hogy legyen. Ámde épen a legintenzívebb munkára felmérhetetlen értékű ösztönzéseket nyerhet az ember konferenciákon. A konferenciák közösségbe hozzák a lelkeket és alig van valami, ami erősebb ösztönzéseket nyújtana a tartalmas életre, mint a rokonlelkek kapcsolata. Minél magasabb eszményekben jutnak közösségre a lelkek, annál hatalmasabb lendítő erőt nyernek a szolgálatra. Csak a legteljesebb elismerés hangján szólhatunk az ORLÉ debreceni konferenciájáról. Hányan jöttek oda össze csüggeteg, megüresedett lélekkel és mily gazdag tartalommal megteljesedve távoztak onnan!

Ámde azért vagyunk különösen hálásak a konferencia rendezőinek, hogy válságban vergődő világunk és anyaszentegyházunk legaktuálisabb és legégetőbb problémáit tüzték ki a konferencia programjára. Az igehirdetés problémája került az elsők között megvitatás anyagává dr. *Viktor János* gazdag interpretálásában „Dogmatikum az igehirdetésben“ címen. Előadásában tökéletes világosságban sorakoztatta fel az igehirdetésnek s a dogmatikának alapgondolatát, különbségeiket és közös tartalmakat az Igében. — A szociális probléma a *Muraközy* Gyula kecskeméti lelkész hatalmas előadásában nyert megvilágítást a „Szegények papja“ címen. Hisszük, hogy senkit sem hagyott érintetlenül a nyomorban szenvedőkért való mély felelősségtől inspirált előadás, amelyben egyfelől a legmegrázóbb vonásokban láthattuk meg a nyomort, másfelől pedig a legerőteljesebb benyomásokat szerezhettük magunknak a szociális problémának református szellemben való megoldása felől. — Egyik legtöbbet vitatott problémája református anyaszentegyházunknak történelmünk átértékelésének kérdése. A *Homan—Szeffü*-féle történetfelfogás lényegével és kritikájával ismerkedhettünk meg *Görömbey Péter*nek *Bethlen Gábor* jelleméről szóló pompás és értékes előadásában. A hozzáfűzött felszólalásokban pedig megláthattuk, hogy a kuruc és labanc ellentét újult fel ezekben a szellemi harcokban s ezekben magyar sorsunk egész tragikus mélységei feltárultak. — Rendkívül érdekes volt *Görömbey Péter*nek az orosz bolsevizmus világpropagandájáról és lényegéről szóló előadása is. Hálás dolog volna még a többi előadásokról is megemlékezni külön-

külön. Helyszüke miatt csak a Szabó Imre Budapest-fasori lelkésznek mindenkit magávalragadó előadásáról szólunk. A legszélesebb perspektívában mutatott rá arra, hogy egész világon az ifjúság megszerzésére tör minden szellemi mozgalom s hogy ezért rendkívüli kell, hogy legyen az ifjúsáért való felelősségünk.

Az egyes konferenciák hallgatásában, a körülötte támadt vitákban egyfelől az töltött el különös örvendéssel, hogy valóban existenciális problémáinkkal tusakodtunk, másfelől pedig az, hogy tusakodásainkra az Igében találtuk meg az örök és megnyugtató feleleteket.

Különösen kedves epizódja volt az ORLE konferenciának, Dókus Ernő konventi és zsinati elnöknek, szeretett főgondnokunknak azon való megjelenése, akit a konferencia vezetősége és résztvevő serege meg-megújuló meleg óváciákban részesített megjelenésekor is, akkor is, amikor bizonyosságot tett arról, hogy mennyire szívén viseli a lelkészek, lelkészi özvegyek és árvák anyagi érdekeit.

A legmagasabb rendű szellemi táplálék vétele mellett, a szeretet meleg sugárzása tette a debreceni napokat felejthetetlenül kedvessé. Ezt éreztük ismételen megáradni az egymás után következő szeretetvendégségeken, amelyekben a különböző debreceni egyházzrészek, azokban is az áldozatos női lelkek részesítettek. De illesse elismerés, köszönet és hála az ORLE vezetőségét és egész rendezőségét, amiért oly mindenre kiterjedő gonddal és gazdag tartalommal rendezték meg e szép napokat.

M. E.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **Értesítés.** Lapunk legközelebbi száma ünnepi szám lesz s csak a 400 éves jubileum napjára jelenik meg.

— **A napilapok** hasábjain tévesen jelent meg a főiskolánk 400 éves jubileumának elmaradásáról szóló hír. Az igazság az egészről mindössze annyi, hogy a P. D. O. Sz. budapesti fiókjá változtatta át a fényesebben eltervelt művészi estélyét szerényebb keretek között tartandó összejövetelekre. A 400 éves jubileumot Isten segítsége mellett mindenképpen megtartjuk.

— **Felhívás!** Főiskolánk igazgatósága felhívja az érdeklődőket, hogy ha a 400 éves jubileumi ünnepélyre meghívót akarnak, szándékukat közölik a közigazgatói hivattal.

— **Főiskolánk évnyitó ünnepélye** szeptember 12-én a következő programszámok mellett tartott meg: 160. dics. énekelte a közönség. Bibliát olvasott és imádkozott dr. Zsiros József theol. tan. Meguyító beszédet mondott Elekes Imre közigazgató. Székfoglalót tartott Szabó Károly testnevelő és Szabó Ernő zenetanár. Az ünnepély a Janka Károly főiskolai gondnok zárószavai után a Hymnus-sal ért véget.

— **Székfoglaló értekezések.** Főgimnáziumunknak két nagyreményekre jogosító ifju tanára lépett

székfoglaló értekezésének az évmeinyitó ünnepélyen történt felolvasásával, most már véglegesen a rendes tanárok sorába. Szabó Károly testnevelési tanár értekezése: „A társadalmi sport és az iskolai testnevelés”-ről szólt, Szabó Ernő zenetanár pedig: „A Relatív hallás fejlesztése”-ről értekezett. A tanítató szülők nagy szaktudással kifejtett munkájuk után mindkét kartársunkat jól ismerik már. Életükre Isten gazdag áldását kívánjuk.

— **Theol. akadémiánknak** a dr. Rác Lajos örökébe megválasztott helyettes tanára: Ujszászy Kálmán, aki akadémiánknak magántanára is, szept. 15-én a tanári kar és a theol. ifjúság jelenlétében *A filozofia karaktere* címen megtartotta bevezető előadását. Mindenek megnyugtatósára írjuk, hogy reménységünk betelt. A megválasztottnak nemcsak nagy készültsége, a filozofia egész életét átfogó tudása lett nyilvánvalóvá, hanem kiforrott kálvinista világszemlélete s alázatos, biznyságtévő élete is. A nagy előd méltó utódját szerető szívvel köszöntjük.

— **Dr. Vasady Béla** theol. igazgató „Amerikai levél” c. cikke helyszüke miatt kimaradt. Jövő számunkban folytatjuk.

— **Tízéves találkozó.** Kérem azokat a volt osztálytársakat, akik az 1921 szeptemberében tetek II. lelkészképesítő vizsgát Sárospatakon, hogy a főiskola négyszázéves jubileumán október 1-én jelenjenek meg, mert a 10 éves találkozót egyidejűleg itt megtartjuk. Jelentkezésüket lehetőleg sürgősen küldjék be a közigazgatói hivatalba. Kívánatos volna a 20, 25, 30, 40 éves találkozókat is megrendezni. Illyés Bertalan püspöki titkár.

— **Csendes nap a Theológián.** Szept. 14-én az egész theol. ifjúság bevonásával Theológiánkon csendes nap volt. Imádkozott és bibliát olvasott dr. Zsiros József. Dr. Mátyás Ernő lelkipásztori lelkületet formáló gazdag tartalmú beszéd kíséretében vette fel az újonnan jött hallgatókat akadémiánk polgárai közé. A többi előadások az ifjúság felelősségével foglalkoztak. Marton János: *Az ifjúság felelőssége az internátusi nevelésben* című előadásában az egész lelkipásztori életre kiható útravalóval látta el az ifjúságot Délután az Ujszászy Kálmán előadása: *Az ifjúság felelőssége a tud. munkában*, gazdag eszmecserére adott alkalmat. Biznyságtévő hozzászólások követték a dr. Zsiros József: *Az ifjúság felelőssége a gyakorlati munkában* c. előadását is. Az egész napon meglátszott, hogy Isten választott serege komolyan veszi hivatását.

— **Kormányzói kitüntetések.** A pápai főiskola 400 éves jubileuma alkalmából a Kormányzó Ur Öfömméltósága az iskola érdekében kifejtett munkáságukért elismerésével tüntette ki dr. Antal Géza püspököt, Balogh Jenő főgondnokot, Vargha Kálmán gondnokot, dr. Pongrácz József theol. tanárt, Faragó János középisk. felügyelőt és Fejes Zsigmond gimn. igazgatót. — Dr. Benedek Zsolt konventi titkár és Medgyasszay Vince lepsényi esperes az egyházi élet terén végzett szolgálataikért kormányfőtanácsosi címet kaptak. — Csathó Géza nádudvari tanító buzgó munkájáért szintén elismerésben részesült.

— **A gömör-tornai egyházmegye** szept. 29-én tartja őszi közgyűlését Miskolcon. Ugyanakkor tanügyi bizottsági, belmissziói bizottsági és számvevőszéki gyűlés is lesz. A bírósági ügyeket a közgyűlés után tárgyalják.

— **A skót misszió.** Magyarországon 90 éves multra tekinthet vissza. Munkásai között különösen dr. M. Webster, Szabó Zsigmond és Forgács Gyula tűntek ki. A 90 éves évforduló alkalmából Theol. Akadémiánk is üdvözölte a missziót.

— **Igazgatótanácsi gyűlés.** F. hó 11-én tartotta Sárospataki főiskolánk szokásos szeptemberi igazgatótanácsi gyűlését a tagoknak úgyszólván teljesszámú részvételével. A szokásos tárgyak leterjesztése között különös érdeklődés kísérte az angol internátus sorsát. Nagy megnyugvással szolgált, hogy az első évre felvenni tervbe vett növendékek jelentkezésével és felvételével indult meg a minden tekintetben szép reményekre jogosító internátus munkája. A közeledő jubileumi ünnepek felől is nagy volt az érdeklődés, amelynek előkészítése napról-napra lázasabban folyik.

— **Gróf Bethlen Mária népművészeti kiállítása jubileumi ünnepélyünkön.** Gróf Bethlen Mária Budapesten kívül már több városunkban rendezett fényes sikerrel az erdélyi népművészet legszebb alkotásaiból kiállításokat. Örömmel közöljük a hírt, hogy jubileumi ünnepélyeinkkel kapcsolatban Sárospatakon is be fogja mutatni Erdély különböző vidékeinek (Kalotaszeg, Maros, Csík, Udvarhely, Háromszék megyék, Torockó) különböző népművészeti alkotásait, varrottasait, szőnyegeit, bőr- és famunkáit stb. Amikor a finom izléssel készült nagybecsű alkotásokra felhívjuk a jubileumi ünnepélyünkön megjelenők figyelmét s mikor azok megszerzését ajánljuk, hisszük, hogy nemcsak szenvedő erdélyi testvéreink anyagi érdekét szolgáljuk, hanem hogy ezen alkotásnak megtekintése, megszerzése által erdélyi véreinkkel való lelki kapcsolataink érdekeit is munkáljuk.

HIVATALOS RÉSZ.

854/1931.

Körlevél.

Meghívás az egyházkerületi díszközgyűlésre.

A tiszánineni református egyházkerület a sárospataki főiskola négyszázéves jubileuma alkalmából 1931 október hó 1-én (csütörtökön), reggel 8 órakor Sárospatakon a főiskolai materemben

díszközgyűlést

tart a következő tárgysorozattal:

1. Imádság, tartja Cziáky Endre esperes, püspökhelyettes.

2. Ünnepi beszéd, mondja Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok.

3. Az ülés jegyzőkönyvét felolvassa Dombó László világi főjegyző.

E közgyűlésre az összes tagokat ezennel meghívjuk.

Sátoraljaujhely és Miskolc, 1931 szept. 18.

Dókus Ernő
főgondnok.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

855/1931.

Körlevél.

A sárospataki főiskola négyszázéves jubileuma alkalmából.

Isten kegyelméből közeledünk a sárospataki főiskola négyszázéves jubileumához. Ennek megünneplése szeptember hó 30 án és október 1-én Sárospatakon lesz, de annál a szoros viszonynál fogva, mely egyházkerületünk és a Főiskola, az Alma Mater között mint évszázados drága örökség fenn áll, kell, hogy egyházközseinkben is megfelelő módon nyilvánvaló legyen. Evégből felhívom a lelkész és tanító urakat, intézkedjenek, hogy a jubileum napján: október 1. (csütörtök) délelőtt tíz órától fél tizenegy óráig egyházközseink minden harangjának zúgása hirdesse az ünnepi napot.

Előző vasárnapon, szeptember 27-én pedig a délelőtti istentisztelet keretében megemlékezés történjék a négyszázéves főiskola jubileumáról és buzdítás az azon való megjelenésre.

Miskolc, 1931 szeptember 18.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

844/1931. szám.

Körlevél.

Valamennyi egyházközség presbitériumának.

A magyar királyi kormány folyó évi 5.000 számú rendeletének második paragrafusa értelmében az iskolafenntartók kötelesek az 1931. évi szeptember hó 1-től kezdve az általuk nyújtott tanítói fizetést 10%-kal csökkenteni. A helyi javadalmat képező természetbeni járandóságok értékességének pénzbeli egyenértéke azonban változatlan marad, vagyis csak a helyi javadalomban feltüntetett készpénz csökkentendő 10%-kal éppen úgy, mint ahogyan az állam az általa nyújtott fizetéskiegészítést hasonló mértékben csökkenti. Fenti hivatkozott rendelet intézkedéseit azzal a felhívással hozom valamennyi egyházközség presbitériumának tudomására, hogy folyó évi október hó 1-től kezdve a tanítói készpénzfizetést 10% kal csökkentsék, a szeptemberben elmaradt 10%-ot az év hátralevő 11 hónapjára elosztva vonják le.

Miskolc, 1931 szeptember 14.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsózempléniek figyelmébe! Egyházmegyénk missziói bizottságát tisztelettel meghívom bizottsági gyűlésre f. hó 24-én d. u. 5 órára a főiskola tanácstermébe. *Bizottsági előadó.*

Szerkesztői üzenetek.

E. A. M—c. A jubileumi számban jön. — R. E. Zs—a. Az aktuális kérdéseket tárgyaló cikket a nagy napok utánra hagyjuk. — K. J. H—e. Sor kerül rá. — N. B. D—r. Felhasználjuk.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök. Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	--	---	--

TARTALOM. A bizonyságok fellegei. — M. E.: Jubileumi kiadványaink. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. —

A bizonyságok fellegei.

Alma Materünk négyszázados emlékünnepén.

„Annakokáért mi is, akiket a bizonyságoknak ily nagy fellege vesz körül, félretéve minden akadályt és megkönyező bünt, kitartással jussuk meg az előttünk levő küzdőtért.”

Zsidókhöz írt levél: XII.: 1.

A bizonyságtevők sorát magas megjelenésével **nagybányai vitéz Horthy Miklós úr** **Öfoméltósága,** Magyarország kormányzója, a legelső magyar ember nyitja meg.

Már töltött egy feledhetetlenül szép napot főiskolánkban, 1923 október 9-én.

Drága emlékként őrizzük e napot szívünkben és fénylő betűkkel írtuk fel főiskolánk annáleseibe.

Láttuk, hogy a fiú kegyeletével hódolt főiskolánkban tanult ősei, közelebbről diákként az első eminensek közé tartozó édesatyja és nagyatyja emléke előtt.

Mostani megjelenése bizonyságtevés azok előtt a szellemi erők előtt, amelyeken egy nemzet örök élete nyugszik s amelyeket főiskolánk négyszáz éve szolgál.

Hódolatunk, mélységes tiszteletünk és szeretetünk öveze körül személyét. Imádkozunk érte: Isten áldd meg!

Áldd meg Őt és mindazokat, akik munkatársaiként vele jöttek, közülük a legnagyobbat, **Klebsberg Kunó gróf úr** **Önagyméltóságát,** a volt vallás- és közoktatásügyi minisztert, aki egész lelkét adta oda a nemzet kulturális megmentéséért s félreértés, gáncs és megtámadtatás közepette reménység alatt és tiszta kézzel vetette a jövő magvetését, és szemünk előtt méltattatott Istentől arra, hogy homlokát sebezze az, amivel nemzetünk szokott fizetni legnagyobb fiainak, a feléje dobott tövis; és a másikat, az új vallás- és közoktatásügyi minisztert, **Ernszt Sándor úr** **Önagyméltóságát,**

aki hisszük, hogy egész férfiként minden erejét adja arra, hogy semmi el ne vesszen abból, amit elődje és a nemzetünket balsorsban is védő Istenünk örökségül és feladatul a vállaira tett.

I.

A sárospataki főiskola próféta munkát végzett. Isten és haza dolgaiban az igazságot szolgálta alkalmas és alkalmatlan időben. Az erőszak uralma idején ezért volt a sorsa szenvedés s a jó diadalának idején dicsőség.

Dr. Baltazár Dezső
püspök.

II.

Mély hálával borulok le a Mindenható előtt, a ki megérnem engedte Alma Materünk, a sárospataki Főiskola fennállásának négyszázadik évfordulóját, amelynek küszöbét, hetven év előtt, nagy örömmel, sok reménykedéssel, boldogan léptem át és amelyet ma szebbnek, ragyogóbbnak láthatok, mint volt valaha.

Fájó szívvel vezeklek Főiskolánk oltára előtt, melynek köszönhetem, hogy azzá lettem, a mi vagyok és érette, erőtlenségem miatt, még se tettem többet, mint amennyit tennem az én Atyám nekem engedett.

Könyörgésem pótolja e hiányt, esdve kérve a Mindenhatót, áldja, óvja, éltesse ezt a Főiskolát, hogy lehessen táplálója, művelője, hirdetője, hazaszeretnek, tudo-

mánynak, mívelődésnek, hitnek, vallásnak, erkölcsnek, mind az időknek végeig.

Sátoraljaújhely, 1931 okt. 1.

Dokus Ernő.
főgondnok.

III.

A négyszázados főiskoláról inkább lehetne tanulmányt írni, mint pár emléksort; különösen ha oly metsző fájdalommal küldjük levelünket, mint Ovidius Tomiból: „Sine me liber, ibis in urbem“. De hát ha már a jót elvettük Istentől, a rosszat nem vették-e el?

A jövő négy évszázadban legyen nagyobb és boldogabb a mi kedves főiskolánk, mint ma, legyen a régi boldog Magyarország „világító lámpása“.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

IV.

A Sárospataki Főiskola egész története négy évszázad távlatából nekünk, maradék magyaroknak nagy tanulság, megnyugtató bizonyíték, a Gondviselésnek kegyes ízenete.

Ezt hirdeti és tanítja: a nemzet küzdjön a kishitűség ellen, bizakodjék a jobb jövőben; reméljen, munkáljon és alkosson világfogytáig rendületlenül!

Dr. Balogh Jenő,
a Dunántúli Református Egyházkerület
főgondnoka.

V.

Magyarország művelődéstörténete a XVI. és XVII. században főképpen a Felvidéken és Erdélyben játszódott le. Ennek a két geográfiai egységnek érintkező pontján virult fel a sárospataki Alma Mater. Drága rév, ahová betértek a szellemi élet misztikus gályái. Nagyszerű otthon, ahol jöttükben-mentükben megfordultak a világgosságot hordozó emberek. Ezért a pataki főiskola mindig friss levegőjű, mindig modern és mindig reformátori. Nem véletlen, hogy a Tolnaiak, Medgyesiek, Kazinczyak, Kossuthok szellemi tanyája.

Ez a nagy emlék legyen nagy programm.

Ravasz
püspök.

VI.

A nagy mult arra kötelez, hogy a multhoz méltó jövőt erőink legjavával, tel-

jes lelkesedéssel munkáljuk, arra bízva erős hittel és nem szünő bizakodással munkánk eredményét, aki a mi plántálásunkra és öntözésünkre növekedést ad: a nagy kegyelmű Istenre.

Dr. Antal Géza.

VII.

Az ifjúi álmodozások és indulások fél-százados multjából száll meleg üdvözetem a „Sárospataki Református Lapok“ felé, amelynek bölcsőjénél én is ott állottam. És soha el nem muló hálával gondolok a nagy évfordulón az én „édes táplálómra“, a pataki anyaiskolára. „Konyagista“ koromtól széniorságomig melengetett engem oltalmazó szárnyai alatt. 1864-től 1877-ig. Meg még azután is, sőt még most is közelről érzem szívének melegét, alkonyrahajló életem hűvösödő napjaiban.

A mi diákéletünk még igazi diákélet volt. Küzdelmes, sokszor nélkülözésekkel teljes, de behintve aranyporral, beragyogva a fiatal, optimista lélek arany humorával. A mi előljáróink és a mi tanítómestereink a mi szemünkben még oszlopok voltak, ideálok, fáklyák, igazi tekintélyek. Főgondnokunk a nagy Vay Miklós báró. Főiskolai gondnokaink a nagy szónok és pedagógus Hegedüs László és méltó utódja, Fejes István. Tanáraink a theológián egy Mitrovics, Radácsi, Nagy Gusztáv, Varga Lajos, Bokor, Szinyei Gerzson, Orbán József. Egytől egyig nagyok és halhatatlanok, akik egy liberális, sőt racionalista theológiai világáramlatban tudtak a lelkekben tüzet gerjeszteni és hitet építeni.

Ha jól emlékszem, harmincketten tettünk 1878-ban első lelkészképesítő vizsgát. Ezek közül ma már csak hárman vagyunk életben: Oláh Péter magyarbódi lelkész, Szűcs István ungi esperes, (mindkettő még tul a Jordánon) és — Isten kegyelméből — én, már innen a Jordánon. És várva Józsuéval az Úrnak eme biztató ígérését: „amiképpen Mózes-sal veled voltam, teveled is veled leszek; el nem hagylak téged, sem el nem maradok tőled“. (Józsué I. 5.)

Áldjad én lelkem az Urat!

Pátóczi Czinke István.

VIII.

A Sárospataki Református Lapok ünnepe száma, azt hiszem, sok ékes és nagy-szerű gondolatot fog közölni azoknak a leg-illetékesebbnek a tollából, kik a 400 éves évfordulón hálájukkal és szeretetükkel fordulnak az ősi főiskola felé. Én csak egy évig lehettem az Alma Mater boldog bizony-ságtevője és szolgája, de ezt az évet mint életem egész munkájának alapvető tapasztalatokban és tanulságokban gazdag idejét, örök hálával őrzöm szívemben. Nagy kegyelmi ajándéknak és csodálatos megtiszteltetésnek tartom, hogy ifjú koromban a Sárospataki Theologiai Akadémia professora lehettem s lelkeket formáló munkájában úgy vehettem részt, hogy tanártársaim, növendékeim és előjáróim drága bizalmát elhozhattam.

Most más határok között, más feladatkörben, súlyos küzdelmekben viaskodva az Anyaszentegyházért, a háládatosság soha el nem muló köszönetével állapítom meg, hogy az ősi főiskola lelkéből én is kaptam lelket: „a szabadságnak, szeretetnek és józanságnak lelkét“. Legyen áldott és viruljon századokig a lelkek nagyszerű műhelye.

Dr. Makkay Sándor
püspök.

IX.

„In hoc signo vinces . . .“

Erre a jubileumi számra tőlem is kért a nt. Szerkesztő úr pár sort. Néhány mondatot, mikor a szívem tele van. De talán éppen azért kívánta, hogy keveset szóljunk, mert jól tudja, hogy a nagy érzések súlya alatt nem tudunk sokat beszélni. Én is azok közé tartozom, akik Sárospatakon nyerték neveltetésüket; engem is Sárospatakhoz, a sárospataki főiskolához, áldott Alma Materünkhöz köt ifjúságom minden szent emléke s mennél idősebb vagyok, annál inkább átérzem mind azt a sok áldást, amellyel a sárospataki főiskola megajándékozott, amelyért néki koporsóm bezártáig hálás leszek. Mi a sárospataki főiskolától messze estünk; kormányzó hatósága, a magyarországi tiszáninneri egyházkerület és a mi itteni kerületünk közt a 400 évig fennálló szervezeti kapcsolat felbomlott, de ha valaha, úgy most tudjuk igazán, hogy

a belső lelki egységet köztünk semmi földi hatalmasság szét nem szakíthatja. A sárospataki főiskola minket evangyéliomi szent vallásunk megbecsülésére, a vele szemben tartozó törhetlen hűségre s a magyar nemzetünk szent eszményeihez való mélységes ragaszkodásra tanított. Most, itteni nehéz helyzetünkben érezzük csak igazán, hogy milyen drága kincsekkel ajándékozott meg minket az Alma Materünk. Nekünk minden nap a fülünkbe csendül ez a régi mondat: in hoc signo vinces.

Péter Mihály

a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület püspöke.

X.

Lorántfy Zsuzsánna.

A fejedelmi asszony, főiskolánk nagy patronája, bevonult az ő kedves otthonába, a Muzsa-fiak közzé. Ott ül hideg, kemény kővön barna ércbe öntve. Ő, akinek csak a hite volt kemény, mint a szikla, de olvadó vaj volt a szive. Jóságosan néz le gyermekeinkre. Buzdítás, szeretet, melengetés a jóságos tekintete. Angyali őrizet az ott léte.

Nem ül magasan, csak éppen annyira, amennyire felette lehet gyermekeinek az édes anya, hogy elérhesse azokat ölelő karja.

Mikor erről az istenes nagyasszonyról az első mintázatok elkészültek, a művész kültelki csendes műtermében, a művésztelepen azokat fiammal együtt tekintettük meg. Megindultan néztük a modelleket. Azt is, amelyik ércé lett, azt is, amelyik nem hagyta el a műtermet. Az az álló fejedelmi asszony, aki jobbja alól a tógátus diákot éppen elbocsátja, a kis diákot pedig baljával éppen a szive felé zárja. Egymásra néztünk a fiammal. Ő rajtam vette észre. én róla állapítottam meg, hogy a szemeinkben hivatlan vendég jelent meg, egy-egy jókora meleg könnycsepp.

Kinek szólt. minek szólt az a könny, a művészi ihletnek-e, a nagyasszonynak-e, vagy annak a két diáknak, vagy talán másnak, a mainak, az öccsének, a fiamnak. aki még ott van e jóságos angyal őrizete alatt — sohase kérdeztük és nem is mondtuk egymásnak, csak egy hosszú, néma kézszerítással mondtunk búcsút Horváth Géának, a jeles szobrásznak.

Most, hogy a nagyasszony ércetestben hazajött hozzánk, azzal a gondolattal nézem a szobrát, mint a mi főiskolánk Isten küldötte gondnokát, aki mindig őrzi az iskolát és abban azt a sok-sok fiút, akik szíve fölé jönnek, szíve fölül mennek. Megáldja a távozót, magához szorítja a jöttet. Élővé válik az, amit a művész elképzelt. Lorántffy Zsuzsánna nem lesz egyedül sem magára. Ott lesz mindig az ő diákja, az is, aki hálával néz fel rá búcsúzásra, az is, aki úgy néz fel rá, mint a jó édes anyjára.

Lorántffy Zsuzsánna vigyázz a főiskolára! Vigyázz minden öreg diák kis diák fiára!!

Janka Károly

a főiskola lelkeszi gondnoka.

XI.

Elődeink bevették a főiskola címerébe a bujdosás után a zsoltárok könyvéből ezeket a szavakat: „Mikor visszahozta az Ur Sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók. Akkor megtelt a szánk nevetéssel, nyelvünk pedig vígadozással. Akkor így szóltak a pogányok: Hatalmasan cselekedett ezekkel az Ur.”

Én azért dolgozom a főiskolánál, járom a gyűléseket a presbiteriumoktól a parlament üléseiig és azért zörgetek mindenfelé s toborzom össze a magyar embereket, hogy még mi megérhessük s az egész nemzettel együtt elmondhassuk a pataki iskola címerének ígését: „Mikor visszahozta az Ur Sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók.”

Farkasfalvi Farkas Géza

a sárospataki főiskola világi gondnoka.

XII.

A mohácsi vész után a reformáció nagy keresztvonást írt a nemzet arcára: Baranyától Sárospatakig. Pápától Debrecenig. A keresztnek mind a négy sarka rengeteget szenvedett, de századokon át a legnagyobb erővel, a legmagasabban Sárospatak világított s végül is maradt mostani csonkaságában is, kivált a debreceni egyetem létesítése óta, a csonka ország egyetlen „Collegiuma“. Adja Isten, hogy a teljes ország teljes collegiuma lehessen még a mi szemeink előtt!

Csikesz Sándor.

XIII.

Vén diákok hódolása az Alma Mater előtt.

Édesanyánk!

Hisszük, nem sértjük meg az igazit, a test szerint valót: ha Neked is azt mondjuk négyszázéves ünnepeden: Édesanyánk! Hiszen Téged is most, hogy elszakadtunk tőled, most szeretünk igazán, mert most tudjuk és érezzük, hogy mi vagy, mi voltál nekünk?

Légy áldott, hogy szültél minket, hogy reánk nyomtad az igaz hitnek, a buzgó és józan vallásosságnak, rajongásig menő hazafiasságnak azt az arculatját, amit neked Isten ajándékba és örökségbe adott.

Légy áldott, hogy neveltél minket, hogy élesítetted értelmünket, nemesítetted érzéseinket, palléroztad erkölcsünket, fejlesztetted hitünket, acéloztad jellemünket s minket, kis konyákat, gyámoltalan mendikánsokat, mint erős ifjakat bocsátottál ki a küzdelmes magyar élet útjára.

Légy áldott, hogy tápláltál minket. Odavittél a Krisztusban megjelent isteni kegyelem s a tudomány édes tejének forrásához, adtál brugót, olcsó vagy ingyen kosztot, hogy minden évvel, szorgalomszakkal meggazdagodva, megnövekedve térhessünk meg otthonunkba, kerülhessünk testi édesanyánk szemei elé.

Légy áldott, hogy amint összefogtál minket különböző helyekről boltíves, ősi falaid közé, úgy ölelő karjaidban, a rólad való emlékezésben, az irántad érzett hálában, a tőled vett lélek és szellem kincseiben ma is együtt vagyunk, bárhova, bármennyire szétszórt is a válságos, nehéz magyar sors.

Légy ezután is századokon át, szegénységben sokaknak gazdagítója, éltető, nevelő és tápláló édesanyja. Vonjon neved, homlokod köré örök dicsfényt léted diadalmas ereje, szellemed tiszta sugárzása, szolgálatod felmérhetetlen értéke. Ne kezdje ki falaidat romlás, tudományodat tévelygés, ne legyenek soha hűtlen fiaid, hálátlan tanítványaid.

Minket pedig fogadj szívesen, mikor deresedő vagy őszülő fejjel, évekkel, emlékekkel megterhelten lehajolunk előtted és gondolatban megcsókoljuk a kezed, könny-

ben rebegjük el a nevedet és hálát adunk Istennek, hogy Te a mienk vagy, mi pedig a tiéd lehettünk.

Kérünk, Te is csókolj minket homlokunkon, tölts be újra csodálatos ihletéseiddel, hogy fiatalos erővel, diákos jókedvvel, rendületlen hittel, soha ki nem fogyó reménységgel, áldozatos szeretettel járjuk tovább is az életünk útját és úgy álljuk meg a mai idők próbáját, hogy helytállásunk pataki diák voltunkhoz méltó legyen.

Dr. Enyedy Andor

XIV.

A mult megtette a magáét; rajtunk a sor és a felelősség, hogy, ha multtá leendünk, rólunk is úgy emlékezzenek, mint mi a letűnt dicső századokról. Kiváltság kötelezettség.

Debrecen, 1931. szeptember 19.

Dr. Erdős Károly

XV.

Mondják, hogy akiket nagyon szeretünk s akik minket is nagyon szeretnek, azok még álmainkban is törődnek velünk. Valóban úgy van! . . . Törődéssel járó nappalaimat követő legédesebb álmaimban csak a szülei hajlékba tér meg a lelkem olyan sokszor pihenőre, mint a pataki diákságom rég elhagyott tanyáira . . . Mind a két helyen egy lélek munkál! . . . Patak lelke: A gyermekeit egyformán szerető édesanyai Szeretet! . . . Nekem igazán édesanyám voltál, drága: Alma Máterünk!

Farkas István
alsóborsodi esperes.

XVI.

„Ki multjára érzéketlen,
Jobb jövőre érdemetlen.“

Kiss Ferenc
egyetemi tanár.

XVII.

Az evangéliumi hit és hazaszeretet sehol sem annyira ikertestvér, mint a sárospataki főiskola 400 éves történelmében. A jubiláló Alma Maternek ezentul sem lehet más programja, mint a nemzeti eszme és történelmi kálvinizmus szolgálatában állani.

Dr. Komjáthy Aladár
missziói lelkész.

XVIII.

A testvér pápai főiskola szeretettel gondol a jubiláló sárospataki főiskolára. Összekötnek bennünket multunk szenvedései. Aki maga is sokat szenvedett, jobban megérti mások szenvedéseit. De még ennél is szilárdabb alap a közös hit, az evangélium, melyen állunk és amelynek hirdetéséért létezőnk. Mivel az evangélium örök érvényű, hiszem és vallom, hogy iskoláink jövődjé felségesebb lesz, mint multjuk volt.

Pápa 1931 IX. 24.

Dr. Pongrácz József
főiskolai igazgató.

XIX.

Hivogató

a Sárospataki Főiskola 400 éves jubileumára.

Élet, Élet, te vén Pedellus
Nézd az időt: szaladj sietve,
Szörnyű hosszú már ez az óra,
Csengess ki egy rövid szünetre!

Nézd csak minden diákod fáraát,
Homlokuk egy csupa verejték,
A leckéjük nagyon nehéz volt,
De megtanulták s lefelelték.

Adj nekik egy kis szabadságot,
Egy kis új vért az életükbe,
Hadd zendüljön lelkük felett meg
Az örömmek ujjongó kürtje!

Abból a szörnyű iskolából
Vén Pedellus, bocsásd mind már el,
Várja őket találkozóra
Egy jó, egy igaz szívű Skola,
A Pataki Nagy Alma Mater!

Szigethy Ferenc.

XX.

Az Apám azt mondta: — Fiam, Patakra mégy, mert én is ott tanultam s a nagyapád ott volt *primarius* diák!

A kis fiam, — jelenleg harmadik elemista — legboldogabb percei, mikor pataki diákhistóriákat mesélek neki. Költött és való alakok koholt és megtörtént eseteit mind tudja s kicsi fantáziája már elképzelteti vele: hogyan néz ki az öreg kollégium hűvös folyosóival, széles lépcsőivel; milyen vonzó az iskolakert diákpaddjaival, mily borzalmas a „carcer“ pusztá falaival . . .

És ha kérdezik tőle, hol fog tanulni, a világ legtermészetesebb hangján mondja:

— Hát Patakon!

Igy neveli Patak négyszáz év óta családok „tanuló-generációit“. Tradícióját, szel lemet, varázsát átömleszti egyik nemzedékből a másikba s így nőtt szintiszta, magyar talajon a nemzeti és vallási kultúra egyik csodafájává.

Lombja alatt most ezüsthaju öregektől a ma ifjúságáig ezrek adnak találkozót. S ahogy az áldott lelkű öreg édesanya szü letésnapjára ünnepén szokták a hálás gyermekek, — fiúi hódolattal visszük elébe jókívánatainkat, könnyes meghatódással rebegve:

— Soha ne fogyjon el ifjú serege, melyet Nagy-Magyarországnak neveljen fel. S ezek a nemzedékek ünnepeljenek a mi- enknél mosolygósabb centennáriumokat!

Tóth János

sajóvelezdí lelkész.

XXI.

A magyar mult viharos, sötét éjsza kájában fénylő csillag volt a négyszázéves sárospataki főiskola, mely világosságával soha meg nem szűnt mutatni a nemzeti nagyság felé vezető utat. Mikor már azt reméltük, hogy kiderül a magyar ég, s az örálló csillagok fénye állandó napsütésben olvadhat fel, ismét ránk köszöntött a hosszú, rideg, komor éjszaka. A csillagok útmutatására tehát még fokozottabban szükség van. Ragyogjon hát tovább biztatóan, áldá- sosan az ősi főiskola s munkálja és hir desse, hogy nem veszhet el az a nép, melynek fiai az övéhez hasonló ideális szellemben nevelődnek.

Dr. Vargha Zsigmond.

XXII.

Négyszáz évvel ezelőtt Mohács, — most Trianon! Akkor is bajba, nyomorba taszította hazánkat a hitetlenség, képmuta- tás és gonoszság! Mi által segített akkor Isten! Igéje által. Most is ezzel segít! Négyszázéves Főiskolánk! Légy hű multad- hoz az Ige szolgálatában gyermekeink és ifjaink között.

Sárospatak.

Forgács Gyula

lelkész.

XXIII.

Az ünnepi órákat közvetlenül előző percek- ben kapom a ntiszt. Szerkesztő úrtól a fölhívást, hogy „20 sort“ írjak a jubiláris számba. Csaknem kimerülten az előkészületek izgalmaitól, az öreg főiskola tisztességét féltő szeretettel futkosnak végig gondolataim azokon, amiket tettünk, hogy a fogyatékos eszközök és gyöngye erők miatt hol van fel- tünőbb hiány, módosításra váró tennivaló?! Egyre súlyosabban kellett éreznünk, hogy a munka em- berei nem értenek az ünnep előkészületeihez s mint mindenre, ami nagy vagy kicsi, születni kell. Bizonyára súlyos kritikák fognak záporzani, sérel- mek fognak ítékezni, félreértések fognak panasz- kodni.

Előre megadjuk magunkat. Némán fogadjuk a szemrehányásokat. Csak az az aláztos kérésem, hogy mindez ne a főiskolát érje, mert az fölötte, van minden véges emberi gyarlóságnak. Nem kerestük a szolgálat alkalmát. Isten így akarta, hogy ennek az időnek minden nagyságát és min- den kicsinységét hordozni kell.

Mert az ünnepély, a szó, a rendezés, az el- szállásolás és étkezés, a meghívás és minden, ami vele jár, csak muló dolog, hangulatok tisztavirág- élete. Az igazi lényeg kettő: végig nézni az elmúlt 400 esztendő minden dicsőségén, minden magasz- tosságán, minden megpróbáltatásán. A főiskola 400 éves élete egész országunk életét tükrözi, halálos hasonlatossággal: ködbe vész a kezdés, felséges a megdicsőülés, lelkeket formáló a mély- ségek élet-halál harca, megnyugtató a minden szakadékból való felemeltetés. És csonkaságában is élő a hit, ragyogó a bízalom az örökéletben, a dicsőséges és el nem maradható jövődőben.

És ez a második lényeges rész. Az idő tel- jességében támadtak felséges elgondolások és tenni tudó akarások. És a cselekedetek hosszú sorozatán végigsuhanó tekintet belevész újabb, messzi századokba. Úgy *kell* éreznünk és vallanunk, hogy külsőben és belsőben hatalmas alkotások lettek mértföldmutatói a századok mesgyéjének s az elrendeltetés misssziója jövődők hosszú szá- zadaiban is tudni fogja, mivel tartozunk Istenünk- nek, hazánknak, magyar fajunknak, tanulóinknak, társadalmunknak.

És az elképzelés felüdíti lelkemet és meleg. hálás, mindent felajánló tisztelettel és szeretettel hódolok a multak nagy ideje, a jelennek nagy emberei előtt, akiknek e nap dicsőségében bírál- tatokon felüli érdeme van.

És aláztos, fiúi hittel, könnyekig ellágyuló szeretettel adok hálát a jóságos Istennek, hogy kegyelmével megengedte érnünk e napot, a főiskola életének minden felhőkön túl ragyogó napját.

Sárospatak, 1931 szept. 29.

Elekes Imre

gimn. és közigazgató.

XXIV.

A XVIII-ik századtól a sárospataki iskolának „megnőtt lelki birtokállománya. Amíg megalakulása idején a nagy birtok és a hely, a város emeli a pataki iskolát, II. Rákóczi Ferenc szabadságharca

után, amikor megpecsétlődött Patak sorsa és jobbágyközséggé lesz, mindaz a nagy nemzeti, politikai és vallási gondolat, ami Patakhhoz fűződött, a főiskolában élte tovább a maga halhatatlan életét. Az iskola történeti nagysága és kiváltságos hivatása kibontakozik. Isten elfogadta a nagy birtokszerző, hatalomvágyó főurak kezdését, biblia-olvasó fejedelmi egyéniségek, férfiak és nagyszonyok áldozatokban megdicsőülő életét. Az ő oltárára tett áldozatnak vette adományait és alapítványait. Kopácsitól és névszerint alig ismert elődeitől kezdve a tanítómesterek munkája, próféta-lelkek bízó, kezdő, alkotni merő hite, tudósok lángoló buzgalma, kemény feddözése, fáradhatatlan szorgalma, atyai nevelők gondja és szeretete által népet nevelt e helynek, az Alma Mater népét, a hely fogalommal lett diákságát, mely lelke szent-séges pillanataiban mondhatatlan áhitattal borul le nemzedékek egymásután következő során kicsinyeitől legnagyobbjaiig az örök gondolatok előtt, melyeket Isten beleszólt a főiskola történetébe.

Marton János.

(Idézve a Sárospataki Ref. Főiskola Története. I. rész. Bevezetés. 18. l.)

* * *

Külföldi hittestvéreink bizonyosságai.

Örvendező érzések töltenek el, ha a főiskolánk felőli bizonyosságok szívünkig érnek, ámde különös öröm árad át rajtunk akkor is, ha külföldi hittestvéreink, testvérintézeteink üdvözlő leveleit olvassuk. Az üdvözlések egész serege özönlött főiskolánkhoz s az őszinte érzések, szívből támadt jó kívánságok híjával egyike se volt. Némelyike pedig — alább közölünk is egy pár gondolatot azok közül — valósággal felemelő érzésekkel árasztott el.

Üdvözölték főiskolánkat: a londoni egyetem theologiai fakultása, a holland szigorú református egyház kampeni theologiai fakultása, a hernhuti testvérszövetség theologiai szemináriuma, a pozsonyi theologiai fakultás, a szlovenszói evang. társaság, a hollandiai református egyház, a heidelbergi egyetem theologiai fakultása, a cambridgei egyetem theologiai fakultása, a skót egyház aberdeeni kollégiuma, a groningeni theologiai fakultás, a varsói egyetem theologiai fakultása latin nyelven, a berni egyetem evangélikus theologiai fakultása, a marburgi egyetem theologiai fakultása, a németországi református szövetség, a bécsi evangélikus főegyház tanácsa, a bécsi egyetem theologiai fakultása, a halle-wittembergi egyetem theologiai fakultása, a Gusztáv Adolf Egylet, a greifswaldi egyetem theologiai fakultása, a Humboldt-alapítvány igazgatósága, az erlangeni egyetem theologiai fakultása, az Egyházakat Segélyező Akció Európai Központi Irodája, a kielii theologiai fakultás, az Abo svéd egyetem theologiai fakultása, a lipcei egyetem és theologiai fakultása német nyelven, az angolországi presbiteriánus egyház, a manchesteri egyetem theologiai fakultása angol nyelven, a kopenhágai egyetem theologiai fakultása, a strassburgi egyetem protestáns theologiai fakultása, a cseh testvérek evangéliumi egyháza, a genfi theologiai fakultás francia nyelven.

A genfi theologiai fakultás üdvözlőlevele a sárospataki ref. theologiai akadémiához.

A genfi theol. fakultás testvéri szívvel üdvözlözi a sárospataki theologiai fakultást, alapításának négy százados ünnepén.

A reformáció óta a legszorosabb kapcsok fűzték össze Magyarországot és Genfét. 1544-ben Belényessi Gergely meglátogatja Kálvint Genfben, és a genfi akadémián, alapítása óta mindig tanulnak ifjú magyarok. Béza Tódor lelkes barátjuk; Szenczi Molnár Albert magyarra fordítja Kálvin Institutio ját; a XVII-ik században ugyanúgy megjelennek magyar fordításban a Pictet Benedek művei.

A magyar reformátusok megható módon juttatták kifejezésre hódolatukat Kálvin Jánossal szemben, amikor jelentékeny összeggel járultak hozzá a reformáció emlékművének felállításához, amelyen a Bocskay István büszke szobra szimbolizálja a magyaroknak a lelkiismereti szabadságért vívott küzdelmét.

Genf még mindig megilletődve gondol arra a nagyszámú magyar küldöttségre, amely 1909-ben, Genfben megjelent a Kálvin születésének négy százados és az egyetem alapításának háromszázötvenedik évfordulóján.

De egészen napjainkig, a genfi theol. fakultás boldog, hogy magyar tanulókat fogadhatott ölére, akik közül többen az egyház kitünő szolgálói lettek.

Miután a középkorban Magyarország a kereszténység védőbástyája volt, a reformáció óta a protestantizmusnak a kelet felé a legelőbbre toltabb végvára lett. És a nemzet mélységes gyászában is, melyet visel hazája megcsönkítése miatt, a magyar reformáció egyháza ébren tartja az evangélium zászlóját és csatlakozott az egyházak közti közeledés mozgalmához.

A magyar theologiai főiskolák díszére voltak a protestantizmusnak tudományuk és hitük által. Azért ma a többiek közül főleg a sárospatakit üdvözlözi Kálvin ősi akadémiája s dicsőséges múltjához szép jövőt kíván ez imádságos szavakban: „Hogy a minden kegyelem Istene, aki a Jézus Krisztusban az Ő örök dicsőségére elhívott titeket, a ti rövid ideig tartó szenvedésetek után, tegyen titeket erősekké, bátrakká, feddhetetlenné és tökéletekké. Ővé legyen a dicsőség örökkön örökké. Amen.“

Genf, 1931 október 1-én.

A genfi egyetem theol. fakultása
nevében:

Gampert Ágoston dr. theol.
a theol. fakultás dékánja.

Jubileumi kiadványaink.

Az ünnepélyek sohasem szolgálhatnak pillanatnyi gyönyörködtetésre, múltó, röpké hangulatok keltésére. Főiskolánk sem volna méltó négy százados múltjához, hogyha nem magasabbrendű célt tűzött volna ki ünnepélése céljául. Az lesz a mostani nagy ünnepélyünkkel kapcsolatban is igazi

belső értékének dokumentuma, hogy elsősorban *maradandó alkotások*, jövőendő századok életét meghatározó művek létrehozásával ünnepel. Itt elsősorban külső alkotásaikra, az angol és theologiai internátus létesítésére, az angol gimnázium megindult munkájára gondolunk.

Hasonló jelentőségű azonban jubileumi előkészületeink között az a belső, szellemi, a tudományos és irodalmi műnek alkotása által reprezentált munka. Mert egy főiskola csak akkor méltó széles körök érdeklődésére — most valóban nemcsak magyar református egyházunk, egész magyarországi kulturális érdeklődésünknek van központjában, hanem rajtunk függ az egész világprotestánsizmus tekintete is —, ha méltóképpen képes bizonyosságot tenni eleven, mély és gazdag szellemiségéről is. És semmiképpen sem mellőzheti e célt épen sárospataki főiskolánk, amelyik századokon át egy egész ország előtt világot szellemi fényességével.

Az ilyen tudományos alkotások létesítésében elsősorban arra törekedtünk, hogy főiskolánk homálybavesző multjára vessünk nagyobb világosságot, hogy jubileumi ünnepélyünkre megjelentsük főiskolánk *tudományos módszerrel megírt oknyomozó történetét*. Ennek a munkának a végzésére főiskolánk vezetősége theol. akadémiánk egyháztörténet tanárát, *Marton Jánost* kérte fel, aki meg is írta főiskolánk történetének első kötetét, a Perényiektől egészen 1621 ig. Ez a munka — Istennek hála — elkészült. Azért nem írunk róla többet, mert a felelős szerkesztőnk műve.

Másik fontos törekvésünk e téren az volt, hogy a főiskolánk iránt a szélesebb rétegek érdeklődését is kielégítsük, ebből a célból elkészítettük főiskolánk *népszerű történetét*. Ezt a munkát nagy tudású irodalomtörténettanárunk, *dr. Gulyás József* egyetemi m.-tanár írta meg az ő tőle megszokott világossággal, egyszerűséggel és mégis gazdag tartalommal.

Arra törekedtünk azonban, hogy főiskolánk tudományos és irodalmi életéről, a minket éltető szellemről minél több oldalú bizonyosságot tegyünk. Ebből a célból egy *évkönyvet* jelentettünk meg, amelyben *dr. Rác Lajos*, *dr. Mátyás Ernő*, *dr. Gulyás József*, *dr. Jakob Károly*, *Novák Sándor* tudományos alkotásai, irodalmi dolgozatai jelentek meg.

A tanári kar példáját buzgón követte az ifjúság. A theologus ifjúság a nagy ünnepi alkalomra megjelentette főkönnyvtárunknak egy nagyértékű kézírata alapján *A sárospataki kézíratos népmesegyűjteményt*, a gimnáziumi ifjúság pedig egy külön kötetben *„Emlékezzünk régiokról”* címen adott ki egy kötetre való kedves dolgozatot.

A főiskolánk gazdag szellemi életét reprezentáló műveket melegen ajánljuk olvasóink, jubileumi ünnepélyünkön megjelent kedves vendégeink szíves figyelmébe.

A könyvek beszerezhetők Sárospatakon a Főiskolai pénztár címén. *A sárospataki főiskola története* ára 7 P, *A sárospataki főiskola rövid története* 60 fillér, *A sárospataki ref. főiskola évkönyv* ára 5 P, *A sárospataki kézíratos népmesegyűjtemény* ára 1·20 P, *„Emlékezzünk régiokról”* c. könyv ára 1·50 P.

M. E.

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **Lapunk legközelebbi száma technikai akadályok miatt csak október hó 11-én fog megjelenni.**

— **Tiszteletbeli tanáraink.** Theológiai akadémiánk tanári kara a négyszázéves jubileum alkalmából szükségét érezte annak, hogy szorosabban kapcsolja az Alma Materhez azokat a kitűnő külföldi egyházi férfiakat, illetve professzorokat, akik minden lehető alkalmat felhasználtak arra, hogy kifejezésre juttassák evangéliomi keresztyénségükkel való szolidaritásukat, magyar református egyházunkkal való hittestvéri egységüket és akik külföldi tanulmányaikban becses anyagi és szellemi javaikkal nem szüntek meg támogatni a mi magyarországi s közelebről sárospataki theologus diákjainkat. Ezekről az indokokról vezetettve egyházi hatóságaink hozzájárulásával sárospataki theologiai akadémiánk *tiszteletbeli tanári címét* ajánlottuk fel *J. M. Websternek*, a skót egyház kontinentális titkárnak, *A. Lang* hallei. *A. Noordtzy* utrechti, *dr. Hoekstra* kampeni, *dr. F. W. Grosheide* amsterdami, *E. Choisy* genfi, *E. Bruston* montpellier-i, *G. Bartlet* philadelphiai és *dr. Leich* daytoni theologiai professzoroknak. A tiszteletbeli tanári címet közülök már eddig is többen — a beérkezett válaszok szerint — főiskolánk iránt kifejezett mély hálájuknak és szeretetüknek kifejezésre juttatásával elfogadták.

— **Lelkészválasztás.** A nemesbükki gyülekezelé szept. hó 20-án lelkészévé választotta meg *Perjessy László* mezőcsáti segédlelkészt. Főiskolánk meglelőkü, szép tehetségű, és gyöngéden szerető lelkű volt tanítványának megválasztására szívből kívánjuk a kegyelem Istenének gazdag áldását.

— **Páratlan megértést** tanúsított a főiskolával szemben Sárospatak városa, amikor évek óta tartó tervezetése után rendbehozta a vasúti állomástól a kollégiumkert mellett a városba vezető utcát. Az új sugárút amerikai gyorsasággal készült el. Modern, nagyvárosba való. Nagyon emeli a kollégium antik épületét. Az iskolakert viszont megszabadulván a vasúti állomásra átjárás zavaró forgalmásától, jobban szolgálhatja tanügyi rendeltetését. A város vezetőségét minden elismerés megilleti.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkészek figyelmébe! Fegyelmi büntetés kiszabása vár azokra a lelkészekre, akik a tanügyi bizottsági elnök úrhoz nem jelentik be a *tanítói változásról szóló ezévi jelentésüket*. Vett jelentés szerint a tanügyi bizottsági elnök úr még egy helyről sem kapott értesítést. Érthetetlen ez a kötelességmulasztás. Október 10-ig mindenki küldje be jelentését. Atyafiú szeretettel: *Farkas István* esperes.

Az imolai ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Kötelesség és javadalom díjlevél szerint. Pályázatok a lap megjelenésétől számítva 8 napon belül az imolai református lelkészi hivatalba (u. p. Ragály) küldendők.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. J.: Főiskolánk négyszázados ünnepélye. — *Elekes Imre*: Közigazgatói évmegegyezés beszéd. (Vége.) — *Dr. Vasady Béla*: Amerikai levél. (Folyt. és vége) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Főiskolánk négyszázados ünnepélye

okt. 1-én és a megelőző napon, amelyen már ott zsi bongott városunk utcáin a mi volt drága diákjaink hazatérő serege, úgy folyt le, hogy az méltó volt a négyszázados múltához.

A szívek ünnepét ültük. Az emlékezők és tiszttelegtevéők élén ott volt magyar lelkünk büszksége, a legelső magyar ember, *nagybányai vitéz Horthy Miklós Öfömeltósága*, Magyarország kormányzója. És hódolt a négyszázados múlt előtt a volt és jelenlegi kultuszminiszter, *Klebsberg Kunó* gróf és *Ernszt Sándor* Önagyömeltósága s iskolánk is mindkettőjüket lélekben mélyseges tisztelettel ölelte körül, mint akik eddig is tanubizonyoságot tettek mindketten arról, hogy a pataki iskolának minden felekezeti segen felül álló mérhetetlen nemzeti értékét átérzik.

A református egyházi és a magyar szellemi élet előkelőségeinek és a mi összesereglett volt diákjainknak a neveit nem is tudjuk itt felsorolni. Nem a magyar föld minden tájáról és a külföld nagy prot. központjairól érkezett üdvözléseket sem. Belekerülnek ezek annáleseinkbe. Gyönyörűen dokumentálták a lélek közösségét, amelyben élünk, mint magyarok és mint az örök evangélium hitvallói és azt a szertesugárzó hatást, amelyet a századok folyamán gyakorolt a pataki lélek Erdélytől Genfen, Utrechtben, Edinburgon át a nagyon távoli Észak- és Délamerikáig. Jó volt állni ennyi lelki megértésnek, elismerésnek és szeretetnek középpontjában. És jó tudni, hogy minden jövő küzdelmünkben lelkek beláthatatlan seregére támaszkodhatunk és veszélyek közepette örök és szent eszményeinkért együtt küzdhetünk. Nem lettünk volna hívek dicsőséges multunkhoz, ha ünnepségeinken át nem süttött volna iskolánk nélkülözhetetlensége és annak a misszióknak meglátása, amelyet a mi iskolánk végez és amelyet végeznie kell, ha mérhetetlen kárt nem akarunk szenvedni.

Nem vállalkozhatunk a mi ünnepünk részletes ismertetésére. Nincs terünk rá. Az egyes kis ünnepélyek külön-külön is felemelő, önmagukban

egészek és feledhetetlenek voltak. És annyira gazdag volt a két nap programja, hogy minden mozzanatát alig élte és élvezte át valaki. Egy-egy ünnepségen, például az öreg diákok találkozásán való részvétel is egy életre szóló boldog élményt jelentett. Aki nem jelenhetett meg, örökké sajnálhatja. Sokat veszített. Nem élhette át a csodás magaslátókat, amelyekre felemelkedtünk.

(Folyt. köv.)

M. J.

Közigazgatói évmegegyezés beszéd.

Azonban, ha semmi okunk sincs a mámoros örvendezésre, mikor búcsúozunk e most elmúlt évtől, — mégis hálaadásnak és Isten akaratán való megnyugvásnak jóbi lelkét kell felöltötnünk. És a magyar jelen tenger baja körül tekintetünknek végig kell siklania az elmúlt századokon és látások látásával kell megismernünk egész történelmünkben Istennek kegyelmes jóságát. A sír szélén álló nemzetnek adta az Úr a mi iskolánkat hitnek, reménységnek oszlopául, hogy egyik szövétneke legyen a megpróbáltatások közepette. Támasztott az idők teljességében férfiakat, akik proféták hitével, bölcsesség lelkével megtelve, vezették, igazították, támogatták, építették. Mélysegen és magasságban egyaránt hű szolga volt, mely az alapítók talentumait Istennek dicsőségére használta. Sokszor fenyegette életét veszély, de mikor tövére vettedett a fejsze, istenes lángolások támadtak a lelkekben, melyek megemésztették a gonosz szándékokat. Szervezetünk egyik nagy értékévé, történelmünknek nemes bizonyosságává magasztosult, melyért, mint pecsétért és zálogért, olykor kézt kézbe fűzve, együtt imádkozott a keresztes és csillagos templomok népe.

Épen ezért meg nem fogyó bizalomnak, élő reménységnek, hegyeket mozgató hitnek lelkével kell átlépnünk az új esztendő küszöbén. Nem kishitűség, nem csüggedés, nem sötétnelátás a forrása a cselekvéseknek. Azokból csak tespedés, lemondás, halál lehellete árad. Nekünk pedig cselekvő nemzedékre van szükségünk. Bajok közt edződött, viharok közt izmosodott, kemény, igaz

ifjúságra, mely sem a maga, sem a más árnyékától meg nem ijed. Amelyik ügyes, bátor, életrevaló, aki az életet minden oldaláról látni, felfogni és megragadni képes. Új nemzedékre, amelyek tudja becsülni és értékelni az ezeréves hagyományt, de nem süpped térdig a multak talajába, hogy mozdulni se tudjon.

Az iskolánk nyugodt lélekkel várhatja az ünnepi követségek számadó bírálatát. Bizonyára sok bajt, hiányt, hibát és gyarlóságot fognak megállapítani. Mi sem hamar tudnánk kifogyni a felsorolásából. Érezzük és tudjuk, hogy gyöngéink és gyarlóságaink vannak.

De szemébe merünk nézni és meg merünk állani, mert Istennel szemben meg nem feledkeztünk arról, hogy *egy a szükséges dolog*. Ifjúságunk vallásos életére nem ismerne rá, aki diák anekdoták, viccek és mendemondák szemüvegén keresztül nézi. Nem vagyunk a céloknál, de az indulás olyan, hogy Isten segítségével jó reménységgel lehetünk.

Intézményeink megújultak, a modern élet formáit öltötték magukra. Sem egészségügyi, sem erkölcsi tekintetben nem keli pironkodnunk. Tisztaság, izlés sohasem ment fényűzés számba. A soványabb kövérebb szellemi gyarapodásért nem kell embertelen árat fizetni, egészséget, épséget, ideget, kedélyt és széppérezéket áldozni.

Felépült és megnyílt az új internátus első pavillonja. Sok félreértés, akadékoskodás és okvetetlenkedés szeglet köve ez. Csakúgy záporzik a kritika: eddig is el voltunk nélküle. Minek ilyen drága intézmény?! Sárospatak a szegények iskolája, — minek éket verni az ifjúság közé? Nem demokratikus s így korszerűtlen: mi is az és mire való?

A legtöbb bíráló szót születése előtt megfajta volna, ha a szegénység meg nem gátol, hogy legalább még egy pavillon épüljön. Ez igazi erkölcsi tartozása e nemzedéknek. Legalább mutatóba még egy azokból a továbbiakból, amelyek, számszerint összesen négyen, annyi sok szép reménykedés, vágyakozás és számítás tárgyai voltak. Láta volna mindenki, hogy az *egész* gimnáziumi ifjúság neveléséről akarunk gondoskodni. Testi, szellemi és erkölcsi neveléséről. Ugyanolyan épületekkel, aminő az, amelyik felépült. Ugyanolyan beosztás, felügyelet, irányítás. Csak egyetlen egy eltérés: az angol internátus növendékei étkezésüket is benn kapják. A többi pavillon leendő lakója pedig a tápintézetben.

Ez idáig is megvolt. Voltak, akik a tápintézetben étkeztek. Ez volt a többség. Voltak, akik családnál táplálkoztak. Otthonról hozott igényét megbírta anyagi ereje: nem akarták, hogy zökkenő álljon be. Sohasem volt ebből baj. Mikor csöngettek, egyik megette a konviktusi két fogást, a másik a családbeli három fogást. Aztán megint együtt voltak. Még annyi különbséget sem jelentett, mint a ruha eltérése. Amit megevett, azt senki sem látta; a ruhakülönbség pedig folyton izgatja a szemeket. Vagy: olyan is akadt, aki száraz koszon tengődött, meghúzódott ládája sarkánál, ott szerénykedett a szegletben egy darab kenyéren s valami szalonnácskán. Melyik bírálót bántotta

ez az antidemokrácia annyira, hogy cselekedett volna a száraz kosztos sorsának javításán?

És hogy Sárospatak *csak* a szegények iskolája, ez újabb keletű beszéd. Az iskola beirási könyvei mást mutatnak. Arról tanúskodnak, hogy nem volt református uri család, amelyik nem taníttatta itt a fiát. De nem konviktusban — ez akkor nem is volt —, hanem családnál. És a gazdasszony főzött nekik annyit és olyat, aminőhöz otthon szokva voltak. És e gazdag fiúk mellett, mint *inasok*, ott éltek és nőttek fel a szegények. Teljesen ingyen. A tény tehát az: *addig volt Patak a szegények iskolája, amíg a gazdagoké és tehetőseké volt*. És ez így lesz a jövőben is. Nemes hagyomány újul fel, mai életformák mellett.

Miért épült fel először éppen ez? És nem az, amelyik csak lakást akar nyújtani, nem ellátást is? Erre talán az is elég felelet volna, hogy: így akarta az, aki a pénzt adta. De ez nem volna igazságos és loyális felelet. A valóság az, hogy *így követelte az a tanügyi reform, amely a gimnáziumi oktatás két pillérjévé a második modern nyelvet és a sportot tette*.

Mert a külső modernizálódásnál nem állott meg Sárospatak. Újból *anyaiskola* kívánt lenni: mintája és példaadója a többinek, messzi vidéken. A belső pedagógiai kiépítés feltétlen következménye volt, hogy a papképzés követelményét alkotó klasszikus gimnáziumi ágazat mellett legyen olyan gimnáziumi ágazat is amelyet a *ma* keres és követel. Ezt egész Középeurópa a modern nyelvekben találta meg. Hogy ez utilitarizmus? Lehet. Sőt magam is állítom, hogy alkuvás az eszményekkel szemben és ugrás a gyakorlatosság irányában. De angolt és franciát tanul a német; franciát és spanyolt az angol; angolt és spanyolt a francia; angolt és németet az olasz. A körülöttünk nagyra nőtt népeknél nincs diplomás ember, amelyik ne beszélné a franciát. Egy kis, 8 milliós nép fiai megállhatnak e csökönyösen a mult századok iskolatypusa mellett, vitatva az ideálok magasztosságát? És szükség esetén, ha idegenbe sodorja balsorsa és a kenyérharc, nem tud egy harapás kenyéret és egy ital vizet kérni, mert ő latinul és görögül tanult, amelyet olvasni sem tanul meg?!

Ezt az utilitáris pedagógiát teljesen feledtette és magasztossá tette a magas elgondolás, mely az *angol nyelv tudását nemzeti érdekek szolgálataiba állítja s a magyar propaganda feltételül és hathatós eszközüül tekinti*.

Hát lehet ezt meg nem érteni? És lehet ezért nem hevülni? Nem lelkesedni?!

E nehéz korszak borzalmas megpróbáltatásai között messze-messze erőfelettiék azok az elgondolások, amelyekkel új századot kezd főiskolánk. Amikor a régi eszmények célkitűzésére képessé teszi, *új alapítás munkáját végzi a nemzeti nagylelkűség s multak előtti hódolat*.

Nemes Ifjúság! Meg kell érteni az alkotások és az idők szózatát. Az új tanár nyereségek, az új elgondolások és az új falak: mind megértésre és méltánylásra várnak. Ezeket keresztül és ezekben kell az ifjúságnak kiélnie a maga életeszményeit. Megpróbáltatások és súlyos gondok világából jöt-

tetek; a szülők ajkáról gyermekeik előtt ritkán futnak fel a szivekből a gyötrődések és a gondok. És ti mégis kivétel nélkül az anyagi panaszok és pénzkereső vergődések jajjaival füleitekben és sziveitekben hagyjátok oda a szülei házat. Erről ne feledkeztek meg egy pillanatra sem. E panaszos hangok égessék valótokat, ha nem vagytok elég takarékosak pénzeitekkel, vagy az idővel. Hazafiasság kérdése ma a takarékoság. Ki nem adni egy fillért, ha nem muszáj; télenkedéssel el nem vesztegetni egy percet sem, ha betegség nem kényszeríti; el nem mulasztani egyetlen kötelességet, ha az izmok bírják: ma ez nálatok abban nyilvánulhat meg, hogy jó és becsületes tanulók legyetek és maradjatok, szülőt szerető gyermekek és melegszívű magyar fiúk. A jóságos Isten adjon Nektek erőt és maradjon mellettek segédelmével, hogy ismerjétek fel és tudjátok követni magasztos kötelességeiteket Istennel, hazánkkal, szüleitekkel szemben. És azzal az iskolával szemben, melynek ma: egy új század első évében mint dicsőségének részesei, növendékeivé lettetek.

Ne feledkeztek meg egy pillanatig sem, hogy minden időben, de súlyos viszonyok között még inkább, elsősorban azoknak a magasztos kötelességeknek kell, hogy hű, odaadó szolgálivá legyetek, amelyeket haza, egyház, család néven ismertetek meg. És jusson eszetekbe és foglaljátok imádságaitokba és tűzzétek eszményeitek sorába azt a férfiút, e főiskolának azt a volt diákját és dicsekedését, akinek most ünnepli hálás nemzete halálának 100 éves évfordulóját. Kedves Tanulók! *Kazinczy Ferenc* egész életét a magyar kultúrának, a magyar közművelődésnek, a magyarság erősítésének szentelte. Az ő irodalmi tevékenysége nem merült ki abban, hogy a nyelvújítást, melyet előtte egy pataki tanár kezdett el, nagy dicsőséggel befejezte és betetőzte, harcát megharcolta, diadalra vitte. Es ezzel lehetővé tette, hogy nemzetéhez tudjon szólni Vörösmarty, Széchényi és utána mindazok, akik a magyar költészet világából belemertek a világirodalom legnagyobbjainak koszorújába. Ezen felül még éjjelét, nappalát összetette, vagyonát és életét ráterte, hogy faji közösségért hat és félévi börtön martírságával megdicsőülve, összetartsa, bátorítsa, lelkesítse az „istenfiakat,” akik magyarul szólnak meg, a magyar gondolat és érzésvilág váteszei akarnak lenni, az elárvult nemzetet óhajtották felemelni és erőssé, nagygyá tenni.

Végül mély tisztelettel és az áldozatos fardozást hálásan köszönő szóval üdvözlöm a Főtiszteletű és Méltóságos Elöljáróságot, Istennek gazdag áldását kérve rájuk, munkájukra és hozzájuk tartozókra, akiknek osztozniuk kell a gondozásban és szeretetben a főiskolával és annak gondjaival.

A kegyelem Istenének áldását, védelmét kérve súlyos viszontagságok és szenvedések között élő édes hazánkra, minden igaz fiára, az áldozatos szívű szülőkre:

a sárospataki református főiskola 401-ik évét Istennek nevében megnyitottnak nyilvánítom.

(Folyt. és vége.)

Elekes Imre.

Amerikai levél.

(Folytatás és vége.)

Két nagy körutat is tettem Amerika földjén. Meglátogattam régi amerikai és magyar ismerőseimet. Prédikáltam a buffaloi, tonawandai és lackawannai magyar gyülekezeteknek, amelyeknek hét évvel ezelőtt helyettes lelkészük voltam. Prédikáltam a clevelandi magyar gyülekezetben; előadást tartottam a buffaloi és vidéki angol Női Missziói Egyesületek közös gyűlésén a magyarországi református nők egyháztársadalmi és missziói munkájáról. Meglátogattam a daytoni református theologiai főiskolát, amelynek falai között valamikor két esztendő tölthettem. Volt professzoraim igen nagy szeretettel fogadtak, közös ebédre jöttek össze s teljes nyolc órát töltöttek velem, érdeklődve az európai egyházi, theologiai és politikai viszonyok iránt. Jól esett látnom azt, hogy e főiskola minden egyes professzora és hallgatója a legnagyobb érdeklődéssel van Magyarország és a magyar református egyház iránt. Eddig már tíz magyarországi teológus fordult meg ez iskola falai között, az idén egy pataki diák kijöve éte várják. — Daytonban angol nyelvű előadást tartottam az amerikai református egyház gyülekezeti munkásokat képző nyári kurzusán, majd pedig a magyar református gyülekezetben prédikáltam. Másnap már a virágzó toledo-i magyar református gyülekezetben hirdetem Isten igéjét. E gyülekezet lelkésze Ujlaky Ferenc, volt pataki diák, ez idő szerint az Amerikai Magyar Református Lelkészegyesület és az Amerikai Magyar Református Egyesület elnöke. Prédikáltam a detroiti református gyülekezetben is, amelynek teológus koromban több alkalommal legátusa is voltam. Többször prédikáltam Flinten is, abban a városban, ahonnan a híressé vált magyar óceánrepülők eredetileg elindultak a „Justice for Hungary” nevet viselő gépükön. — Hátralevő időmet nagyobbára Amerika keleti részén fogom tölteni. Utoljára Pittsburghban fogok szolgálatot teljesíteni, ahol szeptember negyedikén fogok két előadást tartani az Amerikai Magyar Református Lelkészegyesület konferenciáján, hatodikán pedig a pittsburghi magyar református egyház negyven éves jubileumán fogom hirdetni Isten igéjét. Ez a gyülekezet a legrégebb amerikai magyar református gyülekezet. Jubileumán ma már két nyelven kell hirdetni benne az Igét, magyarul az öregeknek, angolul a fiataloknak.

A negyven éves pittsburghi magyar református gyülekezet jubileumáról megállás nélkül hazautazom, hogy szeretett sárospataki főiskolánk négyszázéves jubileumán együtt örvendezhessek az ünneplőkkel azok helyett az Amerikában élő volt pataki diákok helyett is, akik könnyes szemekkel búcsúznak tőlem és úgy szeretnének velem tartani.

Dr. Vasady Béla.

Vasúti menetrend 1931 okt. 4-től:

{ Sárospatak	ind.	20:27	5:33	11:25	17:27	15:01
{ Budapest k. p. u. érk.		5:45	11:07	19:21	22:22	5:20
{ Budapest k. p. u. ind.		6:50	14:15	9:20		
{ Sárospatak	érek.	11:35	19:31	19:31		

VEGYESKÖZLEMÉNYEK.

— **Kitüntetések.** A „Budapesti Közlöny“ szept. 30-i száma közli: „A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedem, hogy dr. *Trócsányi József* sárospataki református theologiai akadémiai tanárnak, a főiskola gazdasági választmányi elnökének e minőségében évek óta kifejtett buzgó és eredményes működéseért, továbbá *Elekes Imre* sárospataki gimnáziumi igazgatónak és közigazgatónak az új angol internátus megszervezése körül kifejtett érdemes tevékenységeért, elismerésem tudtul adassék. Kelt Gödöllőn, 1931. évi augusztus hó 28. napján. *Horthy s. k. Dr. Ernst Sándor s. k.*“

„A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére *Janka Károly* cigándi református lelkész, egyházkerületi főjegyzőnek egyházi és kulturális téren szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozom. Kelt Gödöllőn, 1931. évi szeptember hó 29. napján. *Horthy s. k. Gróf Károlyi Gyula s. k.*“

Mindnyájunk őszinte örömeire szolgál főiskolánk hű munkásainak kitüntetése, értékes szolgálatainak megbecsülése és legmagasabb helyről jövő értékelése.

HIVATALOS RÉSZ.

911/1931. szám. **Körlevél.**

Iskolatügyi rendelkezések.

I.

Az elemi iskolai tanító urakat figyelmeztetem, hogy a mai nehéz időkben őrizkedjenek a tanítványoktól felesleges iskolakönyvek vagy iskolaszerek beszerzését követelni. Továbbá nem szabad a beírási díj elengedését szegénységi bizonyítványhoz kötni. (800—05/1093—1931.)

II.

Az összes fiú és leányközépiskolák igazgatóságait figyelmeztetem, hogy jövőre a középiskolai tanulók külföldi csoportos tanulmányi kirándulásairól szóló adatokat (útirány, résztvevők és kísérők száma, időtartam stb.) esetenként jelentsék be a MÁV igazgatóságánál levő Diákutazási Központnak. (Budapest, VI. Andrássy-ut 75. sz. földszint 23.) (540—5/97—1931.)

III.

A finn ugor rokoni érzés meggyökereztetése és fejlesztése érdekében elrendelem, hogy a középiskolák minden évben megüljék a finn—ugor testvériség napját és e célból a most folyó tanévtől kezdve további rendelkezésig, minden év október havának harmadik szombatján a rendes tanítás megzavarása nélkül egy erre alkalmas tantárgy keretén belül, vagy esetleg október hó harmadik vasárnapján kisebb iskolai ünnepély keretében

rövid előadás tartassék a finn-ugor összetartozásról. (500—53/1931.)

IV.

Végül közlöm, hogy a 2648—1931. számú miniszteri rendelet 4. §. 3. pontja szerint iskoláinkra nézve kinevezési tilalom van, azaz új állásokhoz esetleg új alkalmazásokhoz nem nyerhetjük meg az állami hozzájárulást 1932. június végéig.

Miskolc, 1931 október 5.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Alsózempléniek figyelmébe! Őszi egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el az egyházmegyei világi főjegyzői és egyik papi aljegyzői állásra. A szabályszerűen kiállított szavazó-lapok 1931 november 30 ig küldendők az esperesi hivatalba. Sátoraljaújhely, 1931 okt. 5. *Kiss Ernő* esperes.

542/1931. szám. **Alsóborsodiak figyelmébe!**

Elnöktársammal egyetértésben, őszi gyűlésünket Miskolcra, a ref. egyház gyülekezeti termébe, dél-előtt 9 órára, *október 22* (csütörtökre) hívjuk össze. E gyűlésre ez egyházmegye hivatalosait, a gyülekezetek küldötteit és az érdeklődőket meghívjuk. Miskolc—T.-Daróc. **Az Egyházmegye Elnöksége.** 2. *Október 22*, tehát a gyűlés napján reggel 8 órára kérem a Tanügyi Bizottság tagjait okvetlenül, teljes számmal megjelenni, a nevezett helyre. 3. A Belmissziói Bizottság tagjait kérem, hogy ugyancsak fenti helyre *október 21 (szerda) délután 3 órára*, megbeszélések tartása végett befáradni sziveskedjenek. 4. Aztán arra kérem lelkésztestvéreimet, hogy *október 21 (szerda) délután 4 (négy) órára* a gyülekezeti teremben tartandó, csak a lelkészeket érdeklő közös megbeszélésre sziveskedjenek megjelenni, azok a testvérek, akik csak meglehetik. *En kötelezően ezt nem rendelhetem el.* A mai nehéz időkben vannak közös, nagy problémáink, melyeket a lelkészek egymás között kell, hogy megbeszéljenek. Az Istentiszteleti Rendtartás egyöntetű bevezetése; a súlyos anyagi helyzet, mely reánk és egyházainkra rászakadt s minden olyan kérdés, ami közösen érdekel minden lelkészt; bizalmas megbeszélésünk tárgyai lesznek. *Tudnom kell jó előre azt, hogy kik és hányan jönnek.* Olcsó elszállásolásra a Turista Szállóban mindazok részére gondoskodunk, akik jövetelüket *október 19-re* hozzám bejelentik. Arról is gondoskodni kívánok, hogy a megbeszéléseink után egy általam kiválasztott helyen *jőjjünk össze vacsorára*, hol a legolcsóbban, a legnagyobb csendességben tölthetjük el az esti órákat. E lelkési találkozókra különben, ha más egyházmegyei lelkésztestvérek is jönnének, bejelentésre, szives örömmel fogadván őket is, állunk rendelkezésre. Több lelkésztestvér kért fel engemet e bizalmas beszélgetés egybehívására, kérlek azért benneteket kedves testvérek, hogy jöveteletekről előre, okvetlenül értesítsetek. Atyafiúi szeretettel: *Farkas István*, esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. J.: Főiskolánk négyszázados ünnepélye. (Folyt. és vége.) — *Batta János*: Az alsózempléni ref. egyházmegye őszi közgyűlése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Főiskolánk négyszázados ünnepélye.

(Folytatás.)

Zászlóavatás.

A zászlóavatás a főiskola udvarán történt. Két csodaszép zászló szárnya lengett az ünneplők feje fölött. Az egyiket a pataki nők himezték az ünnepi alkalomra. A másikat, ez még csodálatosabb a tündöklő fehér pataki zászlónál, Marosvásárhelyről hozták. Mása annak a foszlányokká porladt pataki zászlónak, amely alatt Gyulafehérvárról gyászénekek zengése közben Marosvásárhelyre vonult 1716-ban a bujdosó pataki iskola. A marosvásárhelyiek megcsináltatták ennek a zászlónak a mását és elhozták az ünnepélyre.

A marosvásárhelyiek ünnepi részvétele különben olyan testvéri szívet revelált, hogy magáért ezért is érdemes lett volna a jubileumi ünnepet megtartani. Egyenesen történeti jelentőségű a megjelenésük és hódoló tiszteletük kifejezése. Hozták a bujdosó zászlót a régi pecsénymótot és még két értékes reliquiát, multunknak drága emlékjeleit. Csak testvéri szív tud így megnyilatkozni. Most, az ünnepély után tudjuk igazán mérlegelni azt, amit a marosvásárhelyi testvérek tettek.

Az zászlóavató imádság szavait a lélek erejével Szabó Zoltán főiskolai lelkész ajka mondotta a szívünk szerint. Az avató beszéd a Novák Sándor főgimn. tanár kis chef d'oeuvre-je volt.

Tanügyi kiállítás.

A zászlóavatás után *Elekes Imre* közigazgató, akinek az egész ünnepély alatt mindennek kellett lenni mindenben, mutatta be a tanügyi kiállítást.

Mennyi mindent beszélt volna ez a tanügyi kiállítás, ha lett volna idő és alkalom a részleteibe való elmerülésre?! A gimn. épület második emeletének hosszú folyosóján véglátatlan sorban ott foggenek a falon a tanárok, diákok, egyletek, társaságok csoportképei! Benn az asztalokon és falakon könyvek és képek, szobrok és emléktárgyak. A pataki tanárok könyvei csak Kövy Sándortól mostanig 492 kötettel szerepelnek. A volt tanítványoktól is van kiállítva pár száz mű. De

ez csekély töredéke a tényleges termésnek. Hisz az egy Móricz Zsigmond műveinek a száma is csak kevéssel marad alul a százon. Komáromi Jánost és a termékeny H. Kiss Gézát nem is láttuk a szép sorozatban.

Bódy Dénes a pataki iskola partikuláit mutatta be térképen. A főiskolai énekkar pedig zászlóit, serlegeit, bükkfa poharait, a Bathó-domborművet, törvénykönyvet, szőlőkönveit, képeit és erre az alkalomra készült ügyes térképeit arról, hogy hol énekelt a kórus, merre volt az erdélyi körút, mely helyeket érintett a felvinéki körút.

Még értékesebb volt a *Szabó Károly* főiskolai tanár kiállítása a főiskolai *testnevelés-sport* multjából és jelenéből. Itt kaptunk áttekintő táblázatot az iskolakert, a tornacsarnok, a rendszeres testnevelés, az uszoda, az ifj. önkéntes tűzoltóegylet, a Bocskai Bajtársi Egyesület, a Főiskolai Célövő Egylet, a gimn. Torna-, majd Sport-kör, az Akad. Torna-egylet, majd Athletikai Klub stb. történetéből.

Ennél felemelőbb már csak az a lapokra terjedő táblázat volt, amelyet a történettanárok: Tártsy Árpád és Orbán István állítottak össze egy pompás témáról: a pataki ifjúság nemes irányú megmozdulásairól. Milyen fényes tüköre ez, amelybe belenézhet ifjúság és volt diákság egyaránt, hogy meglássa a pataki diákság lelkének sebbik felét. Mennyire szeretnénk az egész kiállítást lenyomtatni az 1815-iki adattól kezdve, amikor „a tógátus és nem tógátus diákok, juristák és más tanuló ifjak saját költségükön 1—1 kőmivest állítottak a kollégium új épületének építésére egész esztendőre” — egész az 1931. év nyaráig, amikor a nyiregyházi diákszövetségünk agilis titkárának, *Barth Ernőnek* kezdeményezésére keresi azoknak a diákjainknak a címeit, akikhez 100—100 pengős adományukat eljuttassák, hogy tanulmányaik folytatásában meg ne akadjanak.

Reménységen felül sikerült a főiskolai tanárnak úrasztali terítője, amelyet az ifjúsági úrvacsorázó asztalra készítettek a Lorántfy Zsuzsánna drága, régi úrasztali terítőjének ősmagyar motívumú díszítésének felhasználásával. Egy nagyon sikerült

kisebb kendőt az úrasztalára a közigazgató felesége adományozott. Csupa ízlés és művészet mindkét terítő.

Tanulságos táblázatok mutatták be a tanítóképző életét is.

De legjobban meglepett bennünket a képiállítás. Ki gondolta volna, hogy termeket lehet megtölteni volt pataki diákok, mostani fiatal pataki művészek: vitéz Kiss Pál, Bódy Endre, Ecsedy Lajos, Azbey Imre, Szabó Ferenc, Dienes Lajos és Bálint József műveivel és a régiek alkotásaival, akik közül csak egy nevet írunk le, az Izsó Miklósét?! Hogy nőttek ezek a művészlekek a pataki föld televény gazdagságából? Ki tanította látni őket? Honnan vették színeik omló zuhatagát? Vitéz Kiss Pál egész sor művel gyönyörködtet. A Szobarész. Cigánysor, Havas erdő, Végardó, Őszi táj, Hustác, Főiskola, Küldötségi szállás, Várház, Bodrogszék, Kiszellegrvár stb., mind a pataki színeket és tájakat adják. De éppen ilyen gazdag lelkű Ecsedy Lajos, Azbey Imre és a maga gyönyörű útjait járó Bódy Endre és a kész művészetig érett Bálint József, a Deák Deyza egész termet betöltő magyaros alakjairól nem is szólva. A mai diákság pár ezerre rúgó rajzot állított ki. A kiállítás napokon át nyitva volt és ráérőbb közönsége volt, mint amilyen a jubileumi sereg volt. Itt a legnagyobb munkát Szilágyi Benő tanár végezte.

Szobrok leleplezése, öreg diákok találkozója, arckép leleplezés.

A tanügyi kiállításról gyorsan kellett menni az iskolakertbe, ahol új szobraink, a Kazinczy Ferencé, Kazinczy Lajosé, mindkettőt a Kazinczy-lelkű Kazinczy Gábor ny. kuriai bíró, diákszövetségünk elnöke állíttatta és a Lorántfy Zsuzsánna szobrai lepleztettek le szép beszédek kíséretében, amelyeket illusztris előadók, Balogh Jenő a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, Dr. Gulyás József egyetemi magántanár és Dr. Vasady Béla theol. igazgató tartottak. Este 6 órakor az öreg diákok találkozója volt a főiskolai imateremben. Ez az összejövetel — amelyen elnökölt Kazinczy Gábor, imádkozott Czinke István ny. püspök, beszédet tartott Finkey Ferenc, a költészet legmagasabb csúcsait elérő művel volt képviselve Lőrinczy György —, mélységes hatást gyakorolt a jelenlévőkre.

Ugyancsak az esti órákban volt a Klebelsberg gróf, volt közoktatásügyi miniszter arcképének leleplezése az angol-internátusban és a Harsányi Zsolt alkalmi darabjának (Patak lelke) sikerült előadása.

Egyházkerületi közgyűlés, istentisztelet és jubileumi ünnepély. Történeti felvonulás.

Okt. 1-én d. e. 8 órakor egyházkerületünk tartott díszközgyűlést a főiskolai imateremben, a gyöngélkedés miatt a megjelenésben akadályozott Dr. Révész Kálmán püspök helyettesének, Cziáky Endre abauji esperesnek és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnoknak kettős elnöklete alatt. Dókus Ernő elnöki megnyitója, amelyet Dombó László

egyházkerületi v. főjegyző olvasott fel, a történeti látás és történeti megítélés szempontjából a legmagasabb. ahová ünnepélyünk emelkedett. Ez a történeti áttekintés, az évforduló jelentőségének megállapítása egyben minden időkre programm főiskolánk és egyházkerületünk előtt.

Az egyházkerületi közgyűlés bezárta után az ünnepelő közönség bevonult a templomba, ahol Horthy Miklós kormányzó megérkezése után megkezdődött az istentisztelet, amelyen a naphoz méltó módon hirdette az Igét Janka Károly egyházkerületi főjegyző s utána Dókus Ernő főgondnok üdvözölte szárnyaló szavakkal a kormányzó úr Őfőméltóságát és kezdetét vette az ünnepély, amelyen a gazdag tartalmú beszédet Elekes Imre közigazgató tartotta, ünnepi ódáját elszavalta Szabó László amerikai lelkész és szíveket megkapóan énekelt a főiskolai énekkar. Az üdvözlések elmondására sajnos, nem jutott idő. Néhány felejthetetlen szónokot hallottunk. A többiek elmondani szándékolt beszédüket beadták a közigazgatóhoz. Mi itt is leszögezzük, hogy végtelenül sajnáljuk, hogy a rendezésnek ezt a feladatot nem sikerült másképpen megoldani. Vajha a főiskolára ezért ne vetődne a szemrehányásnak és vádnak semmi árnyéka!

A történelmi felvonulást rendezte Novák Sándor. Erre még vissza kell térnünk.

Az angol-internátusnál az avató beszédet tartotta farkasfalvi Farkas Géza főiskolai v. gondnok. Az építkezés történetét ismertette Dr. Trócsányi József gazd. választmányi etnök. M. J.

Az alsózempléni ref. egyházmegye őszi közgyűlése.

Egyházmegyénk őszi közgyűlését szept. hó 25-én tartotta Sárospatakon, a főiskola tanácstermében. Elénekeltek a XC-ik zsoltár 1-ső versét, majd esperesünk, Kiss Ernő sátoraljaújhelyi lelkész buzgón imádkozott, kérve Istennek kegyelmét és a Szentléleknek erejét tanácskozásunkra. Mecser Béla szeretett gondnokunk üdvözölte közgyűlésünk tagjait, a gyűlést megnyitotta. Emlékeztette a közgyűlést, hogy tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk üdvözölte Dókus Ernő Őnagyméltóságát abból az alkalomból, hogy a Kormányzó úr Őfőméltósága az 1-ső osztályú érdemkeresztel tüntette ki, gróf Bethlen Istvánt pedig 10 éves miniszterelnöksége évfordulója alkalmából. Mindkét üdvözlésre megérkezett a köszönő válasz. A közgyűlés megalakulásának formáságai után ismét esperesünk állott szóásra és rövid, tömör szép beszédben emlékezett meg a jubiláló sárospataki főiskoláról, mely megemlékezést közgyűlésünk minden tagja meglelégedéssel fogadott és egyúttal elhatározta közgyűlésünk, hogy okt. 1-én tartandó nagy jubileumi ünnepélyen esperesünket bizza meg azzal, hogy üdvözölje egyházmegyénk nevében egyházmegyénk területén levő 400 éves főiskolát.

Ily előzmények után fogott közgyűlésünk a 30 pontból álló tárgysorozat letárgyalásához. Berősíttek új állásokba Batta János lelkészi tanács-

bíró, Pongrácz Sámuel tanító képviselő, Kovács Lajos tokaji, Nemcsik Endre agárdi lelkész. Őd vőzölte a közgyűlés Kovács Jánost 35, Tóth Istvánt 30, Nyitray Károlyt és Kulcsár Istvánt 25 éves tanítói működésük alkalmából. Szomorúan vette tudomásul közgyűlésünk hivatalosan is azt, hogy Danyi József ny. erdőbényei lelkész hű élet-társa e földi hazából az örökkévalóságba költözött.

Tudomásul vette a közgyűlés a balassagyarmati javaslatot. Elfogadta a közgyűlés a tanügyi és missziói bizottság jelentéseit. Megalakította az új missziói bizottságot. A bizottság tagjai az elnökségen kívül lelkészi részről Forgács Gyula, Janka Péter és Nagy Sándor Béla, világi részről pedig Hodossy Béla, Tárczy Árpád és László Ferenc. Nem fogadta el a közgyűlés a mindnyájunk által ismert alsóborsodi javaslatot. Sajnálattal vette tudomásul közgyűlésünk ifj. dr. Csontos József világi főjegyző lemondását, aki egyházmegyénk területéről elköltözött, valamint dr. Filep Gusztávnak egyházmegyénkből való távozását. Díjlevelek, kölcsönügyek, építkezések ügye elintéztést nyert.

A nehéz pénzügyi és gazdasági viszonyok nyomása alatt Tantó János ugyanam foglalkoztatta közgyűlésünket beadványaival. Egyik beadványában kérte közgyűlésünket arra, hogy az egyházmegye gondoskodjék az egyházlátogatási, általában egyházi adminisztrációs költségek csökkentéséről. Ebben az ügyben intézkedett is már egyházmegyénk, amennyiben a tavalyihoz képest 25%-kal már csökkentette az adminisztrációs költségeket és örömmel vette tudomásul közgyűlésünk, hogy esperesünk a részére megállapított tiszteletdíj 25%-áról önként lemondott, valamint azt is, hogy az egyházlátogatást esperesünk maga végezte költségkimélessé céljából. Tantó János 2-ik beadványában a theologusok számának kontingentálását kérte felettes hatóságunk útján, mivel a tavaly végzett theologusok nagy része még most sem helyezkedett el. Egyházmegyénk tudomásul vette azt, hogy felettes hatóságunk ebben az ügyben már intézkedett. Egy 3-ik beadványában azt kérte, hogy a megyaszói lelkész a káplántartás kötelezettsége alól mentesíttessék. Közgyűlésünk a kérelmező kívánságának nem tudott eleget tenni. Két kisebb jelentőségű bírósági ügy volt.

Batta János.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** Theologiánk igazgatóját, Dr. Vasady Bélát súlyos gyász sújtotta édesanyjának, Torday Vasady Lajosné Sztankovics Margit szept. 26-án Debrecenben történt elhunytával. Nem ismertük, de életének lelkiében való gazdagsága, szívének nemessége és jósága fián keresztül köztünk is élt és él, annál őszintébben osztozunk a mélyen sújtott család gyászában és bánatában.

— **Lelkészbeiktatás.** A tokaji református egyházközségnek szeptember 20-án ünnepe volt újra. Hetekkel előbb Horváth János nyugalomba vonult lelkészét vette körül lelke szeretetével, most Kovács

Lajos, hosszú éveken át hitoktató-lelkészét, mint lelkipásztorát köszöntötte. A tokaji gyülekezet és Kovács Lajos már régen frigyét kötötték. Éles István és Dr. Varga Lajos egyházmegyei kiküldöttek csak megerősítették azt. Tanácsbírónk a maga éleslátásával jelölte meg gyülekezet és lelkipásztor viszonyát, munkáját. — Az új lelkész a lelki aratásról használt (Máté: 9:35—38.) A templomban köszöntötte új lelkészét presbitériuma, Nemes Andor főgondnok vezetésével. Megható volt az Úrasztala mellett a nyugalomba vonult és új lelkész találkozására. A Ref. Énekhar dicséretet érdemlően működött közre. A küldöttek fogadása az iskolában volt: nőgyűlés, a lelkésztestvérek nevében Szilva István báji lelkész, lutheránus-, gör. kath., róm. kath. egyház, énekhar, község, szolgabíró, pénzügyőrség, polgári iskola, vasút őszinte szívvel, meleg szavakkal üdvözölték az új lelkész, aki külön-külön válaszában nemcsak képzettségének, de jó lelkének is bizonyosságát mutatta. A tokaji egyház immár 400 esztendő számát; mostani lelkészbeiktatása az 52-ik volt. Jól tudjuk mi volt az Erő, ami mindezeket megcselekedte. Sz. I.

— **Főiskolánkból.** A közelmúlt napok széleskörű ünnepségei miatt ezúttal szűkebb keretek között, de annál bensőségesebb érzésekkel ülte meg főiskolánk *október hatodikát*. Az istentiszteleten, majd diák hősi halottaink emléktáblájánál *Martin Miklós* szénior mondott lelkeket megragadó imádságot és beszédet. — Okt. 8-án *Cziáky* Endre püspökhelyettes és *Dókus* Ernő főgondnok elnöklete alatt lelkészsképesítő vizsgálat volt, melyen három vizsgázó tett sikeres javító vizsgát. — Ugyane napon Dr. Kovács J. István konventi képviselő jelenlétében vallástanári vizsgálat is volt, melyen egy vizsgázó javított eredményesen. — 12—14-ig tartottak a theol. akadémián az *alapszolgálatok*, melyeken 16 vizsgázó állotta ki általában sikeresen a próbát.

— **Ifjúsági konferencia Szirmán.** Szeptember 13-án Sajókeresztúr, Kistokaj, Diósgyőr-Vasgyár s részben Miskolc ifjúsága találkozott itt egy népes. lélekkel teljes összejövetelen, melynek előadói *Berecz József* s. keresztúri, *Gombos Imre* kistokaji, *Szabó Dániel* hejőcsabai, *Derencsényi István* szirmán lelkészek voltak, az ifjúság közreműködéséhez — ének, szavalat, beszámoló, játékbejelentő — szintén tág tér nyílott. Nem lehet eléggé ajánlani az ilyen körzeti, sok áldott hatással járó, s az ifjúsággal együtt a gyülekezeteket is építő konferenciákat.

— **A pataki iskola legrégebb pecsétjének lenyomata** (1571—6.) azon levélen van, amelyet Szikszai Fabricius Balázs pataki rektor 1571—6. közt Karácsony napján írt Melich Ferencnek Regmeci: kis gyűrűs pecsét, benne álló női alak. (A közlő Lukács Pál hozzátá teszi: talán Minerva: Szerintünk az álló angyal). Megtudjuk a levélből azt is, hogy az Alagi-gyermekek is ide jártak akkor fél esztendeig. A gazdájuk volt Zugyway Simon. Adósok maradtak neki is, Szikszainak is és a „doktoroknak“, tanároknak is. Neki búzát, ártányt ígért az apjuk, de semmit sem adott. A paedá-

gogussal is megszerződött. de annak sem adott semmit. Kéri tehát a gazdának is, az ő tanításuknak is a díját. A levél a zsélyi levéltárban van. (M. Nyelv. 1931. 260) G.

— **Egyházkerületünk lelkésznéihez!** Kedves Testvéreim! Az alsózempléni egyházmegyei szövetségünk a tavasszal akként határozott, hogy most az ősszel fog szövetségi értekezletet tartani. Kun Zoltánné ügyvezető elnökkel az időt és helyet akartuk már kitűzni, amikor az a gondolat vett rajtunk erőt, hogy a mai körülmények közt ne tartsunk értekezletet. Szeretettel kérem úgy az alsózempléni, mint a többi egyházmegyéek lelkésznéit, hogy az értekezlet helyett, az *arra szánt úti-költséget*, vagy bármely csekély adományt, küldjék az évi 5 P adománnyal együtt a gyorssegély-alap javára az illető egyházmegyei szövetség pénztárosnőjéhez, vagy az országos szövetség pénztárosnőjéhez (Szabó Miklósné, Rákospalota, Arany J.-u. 49.) Az 5 P szövetségi adományba a Kálvineumok segítésére szolgáló 1 P is bele van számítva. A mai nehéz idők sok mindent megbénítanak. Egyet azonban ne engedjünk megbénítani: a szeretet munkáját, amellyel tartozunk inségben lévő testvéreinknek és szövetségünk, tehát saját ügyünk iránt. Sárospatak, 1931 október havában. Testvéri üdvözléssel: *Forgács Gyuláné*.

— **Az Orsz. Ref. Szeretetszövetség** vezetősége közli, hogy tagjelentkezések Kiss Ferenc ügyvezető igazgatónál (Debrecen, kollégium) történhetnek, pénzküldemények pedig a „Kálvineum főpénztára” (Debrecen, kollégium a rendeltetés megjelölésével) címre adandók fel.

— **Állásnélküli segédlelkészek**, tanító- és tanárnők, ha hajlandók az Orsz. Ref. Szeretetszövetség agitációs munkájában részt venni s vidéki taggyűjtő körútra vállalkozni, levélben jelentkezzenek Kiss Ferenc ügyvezető igazgatónál Debrecen, Kálvintér 5. Illetékes lelkési vagy esperesi ajánló levél csatolandó.

HIVATALOS RÉSZ.

946/1931. szám.

Közgyűlési meghívó.

Egyházkerületünk őszi rendes közgyűlését folyó évi november 11, (szerda) reggel 9 (kilenc) órára a leánygimnázium tornatermébe hívjuk össze. Délután az egyházkerületi bíróság ülészik.

A közgyűlés tárgyai lesznek: Egyházmegyei jelentések a tárgyalás végett letett ügyekről. A főiskolai igazgatótanács, a missziói és a tanügyi bizottságok jelentései. Az egyházmegyékről felterjesztett egyéb ügyek. Az egyházkerület pénzügyeinek megtárgyalása.

A közgyűlési iratok és a fellebezett bírósági ügyek folyó évi október 25-ig (huszonötödikéig) küldendők be a püspöki hivatalba. Később beérkezett ügydarabok tárgyalás alá nem vétetnek.

A közgyűlést megelőző napon, november 10-én (kedd) délután 2 és fél órától a missziói bizottság, 5 órától a középiskolai tanügyi bizottság ülészik a leánygimnázium tanári szobájában

A népiskolai tanügyi bizottságot az elnök úr fogja összehívni.

Sátoraljaujhely és Miskolc, 1931 október 12.

Dókus Ernő
főgondnok.

dr. Révész Kálmán
püspök.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! 1. Folyó évi őszi egyházmegyei közgyűlésünk az üresedésben levő világi aljegyzői tisztségre szavazást rendelt el *december 1. határidővel*. Felkérem lelkésztársaimat, hogy egyházuk szavazatát a fenti határidőig pontosan küldjék be. — 2. Az orsz. lelkési nyugdíjintézet szemben fennálló tartozások mielőbbi befizetésére vagy legalább havonkénti arányos törlesztésére nagyon kérem lelkésztársaimat, mert ha a hátralékok folyvást szaporodnak, a nyugdíjintézet fizetéseken les. Aki *november hó 10-ig* nem fizet, az ellen a kir. adóhivatal útján végrehajtást fogok kérni. — 3. Akinél az egyházmegyei papi könyvtárból úgy a múlt, valamint a jelen időből valamiféle könyv van kint kölcsön, tartsa becsületbeli kötelességének *azt 15 nap alatt* a könyvtár rendezése céljából a sajszentpéteri lelkési hivatalba beküldeni. — 4. Borsodvármegye kir. Tanfelügyelőjének 2231/1931. sz. felhívása folytán figyelmeztetem t. lelkésztársaimat, mint iskolaszéki elnököket, hogy minden iskolánál az 1 P beiratási díjat részben kölcsöntankönyvtárak, részben tanítói internátusok céljaira kell fordítani a 882-4-674/930. számú vallás- és közokt. miniszteri rendelet értelmében. Ezen felhívás eredményéről, illetve a beiratási díjak mikénti felhasználásáról az egyházlátogatás útján fogok meggyőződést szerezni. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbabonyon, 1931 okt. 11. *Elek József* felsőborsodi esperes.

Pályázati hirdetés.

Az *abaujvári* ref. iskolaszék pályázatot hirdet II. férfitanítói állásra. Javadalma: lakás, kert, pénz az egyháztól 30% és államsegély. Kötelessége a kántort szükség esetén helyettesíteni. Ugyancsak pályázat hirdettetik az-e választás folytán esetleg megüresedő kántortanítói állásra is, melynek javadalma: lakás, kert, föld, párbér, fa 43 értékegység és államsegély. Mindkét tanító a reábizott osztályokat tanítja. Esetleg vagylagos pályázatok okt. hó végéig az iskolaszékhez küldendők. Az állások azonnal elfoglalandók.

Abaujvár, 1931 október 13. *Ref. iskolaszék.*

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Rövidesen minden közleményre sort kerítünk. — **K. A. Á-ö.** A postán nézz utána a lap elmaradásának. Mi nem tettünk semmi külön intézkedést. Viszont nincs semmi akadálya annak, hogy az előfizetési díjat beküldjétek — **Sz. I. B.** Tudósításért köszönet, a beszédet átadjuk a jubileumi emlékkönyv számára.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SAROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Meg egyezés szerint
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre	7- Pengő.	ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. J.: Püspök urunk kitüntetése. — Juhász László: Történelmi analógiák. — tj: A felsőborsodi egyház-megye öszi közgyűlése. — Kövér Pál: Tanügyi bizottsági gyűlés Felsőborsodban. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Püspök urunk kitüntetése.

Egyházkerületünk vezető személyiségei közül a legmagasabb helyről kitüntetettek sorába a legújabbban egy fényes név lépett. az első közt a legelső neve, főtiszteletű **Dr. Révész Kálmán** püspök urunké. A Budapesti Közlöny okt. 16. iki száma közli, hogy a kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy **Révész Kálmán dr.-nak**, a tiszánineni református egyházkerület püspökének sokévi egyházi és közéleti értékes működésével szerzett kiváló érdemeiért teljes elismerése tudtul adassék.

Mi, akik ismerjük Püspök urunk puritan egyéniségét, tudjuk, hogy Ó a kitüntetést nem kereste. Sok téren végzett nagyjértékű szolgálataiért ez a kitüntetés maga kereste fel Püspök urunkat hivatali szobájában, amelyből intézi egyházkerületünk ügyeit.

Mi, akik ismerjük az ő lelkét, tudjuk, hogy szeme a nyomorúságok most ránszakadt világában nem a külső csillogáson függ, hanem a sötét mélységeken, amelyek fenekén élünk.

Tudjuk, hogy neki nincs szüksége új címre, rangra. Magas hivatali állásában, amelyet betölt, elérte a cím, a rang, az érdem és megbízatás hierarchiáján a legnagyobbat és legszebbet: az ő mennyei Urának és hű szolgája — a felülről adatott mérték szerint. Nem gabonatözsér, hogy másért és máshonnan kapjon címet. Jelleme szerint élére állhat a már teljesen megért cím- és rangeltörleszi mozgalomnak, annyira önmagában hordja nagy értékét. Őt nem érinti a címinfláció, amelyet a politika a saját szempontjai szerint követ.

Kitüntetésében azért mást tartunk lényegesnek.

Azt t. i., hogy mindnyájunkra felemelő annak a tudata, hogy a legmagasabb helyen is a mélységekből való kiemelkedés útját azoknak a férfiaknak az elismerésében és kitüntetésében látják, akik a sötét mélységek fölött is rendületlenül állnak és fölfelé vezetnek, adnak és nem kapnak, mint Püspök urunk odaadta élete munkáját nemzetének.

Püspök urunkat azért a legmagasabb helyről jött kitüntetése alkalmából tisztelettel és szívünk szeretetével üdvözöljük.

És nem volnánk a nyilvánosság éber őrei, ha hódoló tiszteletünk mellett, amellyel viseltetünk a mostani kormányzat iránt, meg ne kérdenők, hogy talán nem feledkeztek meg a főiskolánk jubileumával kapcsolatos kitüntetések során arról a férfiről, akinek agilitása, munkabírása és lángoló lelkese-dése főiskolánk legújabb történetében közismerten a legnagyobb?

Helyes dolog, ha Zemplén vármegye törvényhatósága üdvözli pl. Bessenyei Zénó képviselőt a pataki alkotások méltánylása alkalmából. Ennek valóban meg kellett már történni. A végzett munkát kísérje az elismerés.

De helytelen elhagyni azt a nevet, amely éppen a legnehezebb időkben gondviselésszerűen teljesített munkájáért a szívekbe nőtt. Talán nem akarnak politikát vegyíteni egy abszolút politikamentes területbe, ahol kulturáról, nemzet- és hazamentés önzetlen szolgálatáról van szó?! M. J.

Történelmi analógiák!

1531. 400 évvel ezelőtt a Dózsa György által az oligarchia irtózatossága ellen vezetett parasztlázadás szembefordította a magyart a magyarral. S e gyászos meghasonlásnak a szörnyű gyümölcse a mohácsi vész lett, mely nemzeti nagylétünk fejlődését új és veszedelmes utak bizonytalanságára sodorta.

E sötét korszaknak is vannak azonban fénypontjai: a protestantizmus terjedése, ebben Perényi Péternek és Gábornak sárospataki iskolája, az erdélyi fejedelemség megalapítása, Szondi György és Losonci István halálának örök dicsősége, Dobó István fényes diadala, melyek a nemzeti szerencsétlenségek hajótöréséből is kimentették a nemzetnek a jobb jövőbe vetett hitét.

1631. 300 évvel ezelőtt a jezsuiták által támasztott cath. reactio s az ennek szolgálatában álló habsburgi II. Ferdinánd hajthatatlan jelleme,

vakbuzgósága és türelmetlensége, a 30 éves vallás-háború és Erdély romlása új veszélyekkel fenyegette hazánkat.

A háborúnak újra meg újra fel-felvillanó tüze azonban Bethlen Gábor fejedelmi alakjára és I. Rákóczy Györgyre, a sárospataki Főiskola fejedelmi pártfogójára veti fényét, kik a nicholsburgi, bécsi, pozsonyi és linzi békekötésekben mégis csak megvédelmezték a nemzet alkotmányos és vallás-szabadságát.

1731. 200 évvel ezelőtt szintén sötét a nemzet láítóhatára. A török iga ugyan végre mégis összetört, de az évszázados harcokban a magyarság színe-java elpusztult. A török igit Becsnek még súlyosabb igája váltotta fel. A trencsényi, romhányi és a vadvarti szerencsétlen csaták után a majtényi sikon „letörtött a zászló“. Az alföldi magyarság helyére pápisták, tótok, svábok, bunyevácok, az Erdéllyel szomszédos részben oláhok telepsznek meg. II. Rákóczi Ferenc kegyes és dicsőges fejedelmünk Rodostónál a számkivetésben hallgatja a tenger mormogását, közel van az ország hozzá, hogy Kollonits érsek akarata és jelszava szerint a nemzet „koldus, katolikus és német legyen“. A pragmatica sanctio egészen Ausztriához kötötte az országot, mely azt mint gyarmatot zsarolta ki. A kifáradt nemzet a resignatio lett úrrá. Sárospatakon a Szabadság oroszlánjainak tanyájára is idegenek fészkelik be magukat. De a nemzeti felkelések elviharszája után mégis megindulhat Magyarországon békés restaurálásának kísérletei.

1831. 100 évvel ezelőtt a francia forradalom vérzőzöngéje és a bécsi congressus után az abszolutizmus csillagtalan éjszakájának sötétsége borult hazánkra, melyen Metternich sorvasztó politikája uralkodott. Az ország temetőhöz hasonlított. Az elaggás és enyészet sívár, meddő évei alatt a nemzet lethargikus álmában szendergett. De Bessenyei, Kazinczy Vay, majd később Széchenyi, Deák, Szemere és a nagyhírű jogtudós: Kövi Sándor pataki tanítványa: Kossuth a régi dicsőségeknek, virtusnak és erőnek öntudatára ébresztették a nemzetet. E szenvedésekkel, kétségbeeséssel és küzdelmekkel nagygyá lett „nagy idők nagy embereket“ adtak a nemzetnek.

1931. Most a világháború szörnyű dülása után, melyben 600,000 magyar vitéz emelkedett fel a hősi halál dicsőségébe, a forradalmi örület és idegen megszálló csapatok barbár felvonulása után a trianoni töviskoszorú szorítja a magyarnak vérző homlokát. De mi a nemzeti szűgyen és megaláztatás szörnyű iszonyatában is hiszünk egy új, szebb és dicsőbb világot. Mert amely nemzetnek dicsőséges volt a múltja, dicsőséges lesz annak a jövője is. A magyar nem gazoknak, gyáváknak és árulóknak nemzete, hanem hazátfoglaló és államot alkotó hősöknek és martyroknak a sarjadéka, csak ne feledkezzünk meg soha az örök igazságról, mely a pataki Főiskolának is mindig főgazsága volt, hogy: „Minden bölcsességnek a kezdete az Istennek a félelme“. Fogjunk kezét valahányan egy hazáért egy hazában a Krisztus jó vitézének: Horthy Miklós kormányzóknak bölcs vezérlete alatt, hogy Krisztus legyen itt „Minden mindenekben“: akkor Magyarországot és abban a magyarországi reformátusok

sárospataki Főiskoláját a „Poklok kapui sem dönthetik meg“. Ez a mi rendíthetetlen hitünk a 400 éves viharos történelemnek legvigasztalóbbtanúsága.

Juhász László
esperes.

A szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület

Kassán, 1931. okt. 14-ikén tartotta közgyűlését a lőcsei ház gyűléstermében melyet Peter Mihály püspök szép imádsága, Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok beszédje nyitott meg mégpedig a több mint 100 tárgysorozati pontra tekintettel már reggel 8 órakor. Az egyház és államközi viszonyunk nem javult — állapítja meg a püspöki jelentés — sőt sok tekintetben rosszabbodott. Megemlékezett püspökünk az egész éven végzett teendői között az abaújtornai egyházmegye 29 egyházában és leány- fiókegyházaiban végzett püspöki látogatásáról, melyből kitént, hogy a más nemzetiségű és vallású sokkal nagyobb számú népesség közzé ékelt kis gyülekezetek rendíthetetlenül hűek maradtak s kívánnak maradni magyar vallásukhoz. Megemlékszik róla, hogy mindenütt tüntető magyar vendégszerettel fogadták. Volt része sorozatos támadásokban a túlsó nacionalista berkekből — de hát ő — mint vallja — a szlovenszkói reformátusok püspöke s nem a magyar kálvinizmust eltiporni, megemmisíteni akaró, magokat demokratáknak feltüntetett köröké. Püspökünk idáig 107 egyházat látogatott meg, mely fáradozásának nagy erkölcsi nyeresége volt megállapítható e válságos időben. — Az elhunyt Simon Mihály egyh.-ker. pénztárnok helyébe Kövér Árpád tornaljai, a lemondott Pósa Lajos nemesradnóthi lelkész, egyh.-ker. tanügyi biz. elnök helyett Kömives Sándor vajáni lelkész, egyh.-kerületi belmissziói előadóként Lengyel József színai lelkész választattak meg. Balázs János lasztoméri lelkész által a szlovák nyelvű népiskolák számára készített vallástani kézikönyvet — melyet megbírálás végett Pánthy Lajos, Egyed Béla, Böszörményi Sándornak adattak ki. Egyéb apróbb ügyek elintézésével a kerületi gyűlés véget ért.

A felsőborsodi egyházmegye őszi közgyűlése.

Szept. hó 17-én Sajóecsegen gyűlt össze tanácskozásra a felsőborsodi traktus. Ma mindenre és mindenre ráborul a súlyos gazdasági válság fellege, de legjobban talán azokra a tanácskozássokra, melyek a református anyaszentegyház ügyesbajos dolgaival foglalkoznak. Ez a borongó, aggódó hangulat csengett ki az esperesi jelentésből is, mely a hitvallók és gályarabok „áldozatos lelkének csak egy parányát“ kérte a gyülekezetektől s azok örállóitól s akkor hiszi és tudja, hogy e nehéz időkből át fogjuk tudni menteni egyházunkat a várt boldogabb idők számára.

A gyűlést istenítisztelettel kezdtük, melyen Veress Károly balajti lelkész hirdette az Igét, lelkesítő és vigasztaló erővel. Sajnálattal kellett nélkülöznünk világi gondnokunkat, Zsóry Györgyöt, kinek szellemi ereje mellett a testi erőből is annyi

adatott, hogy sohasem gondoltunk volna arra, hogy le kell mondanunk bölcs vezetéséről testi gyöngékedése miatt csak egyetlen gyűlés tartására is. Helyét Bárczay László világi tanácsbíró töltötte be nagy tapintattal s a tőle megszokott nemes tónussal.

Tárgya nem sok volt a gyűlésnek, mert hiszen, mint a gondosan készült esperesi jelentés is kiemelte, tavaszi gyűlésünk óta mindössze 3¹/₂ hónap telt el; úgy hogy a leépítésnek e szomorú korszakában szinte luxusnak lehet tekinteni a kevés tárgyú gyűlések e gyors egymásutánját. Megemlékezett az esperesi jelentés a nyárvégi debreceni nagy napok, az ORLE konferencia áldásos hatásáról, a nagy vezér, dr. Baltazár Dezső püspöki jubileumáról; a pataki Alma Mater küszöbön levő (s azóta már lezajlott) centennáriumi ünnepeiről. A súlyos gazdasági válság tünetei már mindenütt jelentkeznek: főként a lelkész- és tanítócsaládok elszegényedésében; egyes gyülekezetek nem bírják fizetni az előző években rájuk erőszakolt második, vagy harmadik tanítói állás javadalmát; a lelkészi nyugdíjhátralék 57%, amely szomorú tény orvoslása végett kénytelen az egyházmegye a hátralékosokkal szemben a fegyelméhez nyúlni.

Kegyelettel adózott gyűlésünk az egyházmegye kiváló főjegyzője, Szentmártoni Dániel edesatyja, Szentmártoni Soma, volt zilizi tanító emlékének. A nyár folyamán hunyt el a késő vénséget ért tisztes házaspár, követvén egymást a halálba is. A hálás fiú és mindnyájunk kegyelele örökösök sirjok felett.

A lemondott Nagy Barna világi főjegyző helyére dr. Horváth Zoltán eddigi aljegyzőt választotta meg a presbiteriumok csaknem egyhangú szavazata, mely ténnyel az ismert munkás kipróbált erejét honorálta, — az egyházmegye nyereségére. A lemondott belmissziói előadó, Svingor Jenő helyére, — többszöri kérésre sem változtatván meg szándékát, — Gyűlési István edelényi és Kövér Pál zilizi lelkészeket választotta.

Több kisebb-nagyobb ügy elintézése után mindössze egy közigazgatási bírósági ügyben kellett ítélezni.

Gyűlés után a községi kulturházban közebéd volt, mely körül való fáradozásért a gyülekezet lelkészcsaládját és presbiteriumát illese köszönet.

tj.

Tanügyi bizottsági gyűlés Felsőborsodban.

A felsőborsodi egyházmegye tanügyi bizottsági 1931 szept. 10-én tartotta gyűlését Sajószentpéteren, Pozsga József lelkész elnöklete alatt.

Az elnöki jelentés megállapítja, hogy vannak sérelmeink. Ilyenek: a vall. és közokt. miniszternek a tanítói állásokra pályázóknál a kommün alatti magatartásuknak igazolásától el nem tekintése. A kántortanítói díjlevelek szét nem választása; tandíjkárpótló államsegélyeink teljes valorizációját sürgető kérelem elutasítása, az államkincstár súlyos helyzetének indokolásával. A tanítói helyi javadalom egy értékeységének 1:25 P-ről 1:40 P-re emelése.

Örültünk annak, hogy Istók László disznóhorváti községi iskolai tanítónak, az új református népiskolai tantervre vonatkozó javaslatát, illetve tervezetét a konvent rendkívül kedvezően fogadta.

Melegen búcsúztunk el a lemondott (Bakó Gyula volt barcikai lelkész és Gaal György sajóecsegi tanító), jó reménységgel köszöntöttük az újonnan választott (Bodnár László dédesi lelkész és Harsányi János sajobábonyi tanító) iskolai körlátogatókat.

Fájdalmas érzéssel emlékeztünk meg Kiss Sándor volt parasznyai, Szigethy Ferenc volt sajóvámosi és Szentmártoni Soma volt zilizi érdemes tanítóinkról.

A jelentés ezek után rátért az egyes körlátogatóktól érkezett jelentésekre és javaslatokra.

Ismertette a statisztikai adatokat. Reámutatott egyes iskolák túlszűfoaltságára. Szólt a tanítás eredményéről, mely szerint református iskoláink közül kiűnő volt 36, jeles 14, jó 8, elégséges 9. Az állami, községi, társulati iskoláknál és polgári iskolánál a vallás- és énektanításban elért szép eredményről is szó volt a jelentésben.

Szólt az iskolai célokra tett kegyes adományokról (Szilvásváradon és Nekézsenyben ögrórf Pallaviczini Alfonz 16—16 m³ fát, Nagyvisnyón a Hangya szöv. 192 P-t, Nekézsenyben a Rimamurány—Salgótarjáni r.-t. 56 P-t, Sajóecsegen a Hangya szöv. 50 P-t, Meszesen Thuránszky István 2 P-t adományozott).

A tanügyi bizottság elfogadta és illetékes helyre felterjeszteni határozta a következő javaslatokat pl.: a kiváló tanítók közül egyeseknek az igazgatói címmel való kitüntetésre felterjesztése; intézkedés kérése a sajószentpéterei állami és társulati iskoláknál a keresztség és kath. imádság elmondása ellen, a más vallású gyermekekre tekintettel.

Tanügyi bizottság Pozsga József elnöknek tartalmas, minden lényeges mozzanatra kiterjedő, egyházmegyénk tanügyi állapotáról hű képet nyújtó jelentését hálás köszönettel tudomásul vette. Az elnök lemondását nem fogadta el, hanem őt teljes bizalmáról és szeretetéről biztosítva, tisztelése további viselésére birta.

Kövér Pál
tanügyi biz. jegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Két kedves vendég járt városunkban f. hó 14—15 én: Dr. B. A. Knoppers amsterdami lelkész és felesége, akik Dobos Károly KIE titkár kíséretében magyarországi körútjukon végig látogatják a nagyobb gyülekezeteket és központokat, ahol KIE munka folyik. Így Sárospatakra Miskolcra jöttek s innen Nyiregyháza mentek tovább. Dr. Knoppers a szigorú református egyházhoz tartozik s Amsterdam 18 lelkészének egyike. Lelkészi munkája mellett egyike a holland KIE munka vezetőinek. Amit ő a KIE-ben végez, ugyanazt teszi felesége a Leányegyletben s körútjukon mindketten komoly propagandát fejtenek ki a mindkét fajta ifjúsági munka mellett. Bizonyágtételük mö-

gött impozáns számok állanak. A kis Hollandiában a szigorú ref. egyháznak 2200 ifjúsági egyesülete van (fiú, leány együtt) 60,000 taggal. Ezt művelte a hit és buzgóság 43 év alatt. Sárospatakon való tartozkodásuk alatt beszélt Knoppers úr a tanítóképzősköz és teológusokhoz mint a KIE munka leendő vezetőihez, továbbá beszélt még a gyülekezet tagjaihoz is külön feleségével együtt, mely alkalommal az egyik úrnő kedves csokorral lepte meg őket a Hollandiában járt gyermekek nevében. Legyen áldott hazánkban való időzésük és munkájuk!

— **Az Orsz. Ref. Szeretetszövetség (ORSz) a rádióban.** Folyó évi október 31-én a reformáció emléknapján d. u. 5 órakor Kiss Ferenc egyetemi tanár, az ORSz ügyvezető igazgatója rádióelőadást tart az ORSz-ről, melyre annyival inkább felhívjuk olvasóink figyelmét, mert a Szövetség taggyűjtői november hónapban megkezdik propaganda-munkájukat.

— **A PDSz budapesti fiókja** a református zsinaton résztvevő volt pataki diákok tiszteletére 29-én este 8 órakor a Gyógyszerész Kaszinóban (Aggteleki ú. 8.) társas vacsorát rendez, melyre a volt diákokat családtagjaikkal együtt szeretettel hívja az elnökség. Az estén dr. Forgón Lajos postaigazgató diákemlékeiből fog felolvasni. A részvétel 28-án délig jelentendő be Dr. Panka Károly elnöknel (Országház).

— **Sárospataki egyházunkban** a reformáció hetében tartandó, a szociális kérdéssel foglalkozó estélyesorozattal kezdődik a belmissziói munkaszegzon. A vasárnapi iskolai munka, ezidén már 7 csoportban, s a KIE tevékenysége is erőteljesen folyik.

— **Simán** (Erdőbénye filiája) szept. hó 27-én harangszentelés volt. Szemere István abaújkéri földbirtokos és fiatal hitvese ajándékoztak a simai leányegyháznak egy 160 kgr-os harangot. Az ünnepélyre eljött az ajándékozó fiatal házaspár előkelő abaúji vendégeivel, élükön a Bárczay család dal. A templom előtti téren Batta János, bodrogkeresztúri lelkész áldotta meg a harangot, majd megtörtént a harang felhúzása. A templomban Kiss Ernő esperes hirdette az ígét, ugyanő mondott harangfelszentelő imádságot. Délben közebed volt, amelyen éltették a harangot ajándékozó fiatal Szemere házaspárt. Délutáni istentiszteleten Batta János hirdette az ígét.

— **Orgonaavatás Pácinban.** Régi vágya teljesedett be a pácini egyháznak, mikor a be nem vált harmóniumja, majd ócska orgonája után új orgonát állíthatott be közadakozásból templomába. Benső öröm vitte az orgona fogadására a szomszédos Karcsa község templomához a magyar ruhás lovas és egyenruhás lovas leventéket, magyar ruhás leányokat, hogy felkioszorúzza virágok között kísérik haza Isten nevét magasztalva a várva-várt orgonát. A kibővített karzatán elhelyezett orgonát Kun Zoltán gesztelyi lelképásztor, e. m. tanácsbíró avatta fel, kiemelve a szegénysorsú hívek nehéz időkben is megnyilvánuló hitbuzgóságát és áldozatkészségét. Megrázó erejű szavai mély hatást gyakoroltak a lelkekre. Az ígét Györy Kálmán

erdőhorváti-i lelképásztor hirdette, s szívből fakadó bizonyágtétele foglyúl ejtette az ünneplő lelkeket. Az orgona történetét s az önkéntes adakozók neveit Gesztelyi Nagy Béla helyi lelképásztor olvasta fel, áldást kérve az ünneplő gyülekezetre. A templomot zsufolásig megtöltötte a helyi és szomszédos testvérgyülekezetek népe, sőt még a megszállt cseh területről is átjöttek bibliás hitű magyar testvéreink. Este a Kulturház nagytermében a Nőegylet és Leányegylet 100 terítékes szeretetvendégséget készített, melyen az Ifj. egylet és vasárnapi iskola tagjaival együtt tanulságos páros jeleneteket adtak elő és szavaltak. A kezdő áhitatot Kun Zoltán tanácsbíró tartotta s Györy Kálmán költeményeiből olvasott fel a hallgatók nagy gyönyörűségére. Az orgonista kötelességét alkalmas kántor nyereséig Gesztelyi Nagy Béláné tiszteletes asszony végzi. A kiválóan sikerült és meglepően olcsó orgona Gerstenengst József budapesti orgonaépítő dicséretre méltó munkája.

HIVATALOS RÉSZ.

965/1931. szám. **Körlevél.**

Az országos református lelkészi nyugdíj és özvegyárva gyámintézet tagjaihoz.

A nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság az államsegély tetemes mérvű leszállítását sajnálattal veszi tudomásul.

A kényszerítő viszonyok hatása alatt s arra való tekintettel is, hogy a nyugdíjárulékokból úgyszólván alig folyik be számbavehető összeg, az egyetemes konvent utólagos jóváhagyásának fenntartása mellett a következő rendelkezéseket lépteti életbe:

a) Az 1931 július 1-től kezdődő hatállyal a nyugdíjas tagok nyugdíját 10%-al leszállítja s elrendeli, hogy az 1931 július—október hónapokra kiutalt többlet a nyugdíjasok 1931 november—1932 június havi járandóságából 8 egymásután következő havi részletben levonassék.

b) Az özvegyek és árvák amúgy is szűkös ellátásának összegét egye-őre érintetlenül hagyja.

c) 1931 november 1-től kezdődőleg elrendeli a kereseti adónak, rokkant adónak, a kereseti adó utáni különadónak úgy a nyugdíjasok, mint az özvegyek és árvák ellátásából való levonását s kimondja, hogy az adókat 1931 november 1-től kezdve az érdekeltek maguk fogják viselni.

Miskolc, 1931 október 20.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Felhívás. Kedves Lelkésztestvéreim! Nyugdíjintézetünk a legsúlyosabb viszonyok közé került, úgy, hogy kötelezettségének eleget tenni képtelen. Arra kérek mindnyájatokat, hogy igyekezzetek megfeszített erővel és önmegtadással arra, hogy minden egyházközség közterheit, rövid idő alatt fizesse ki, hogy ne kelljen a végrehajtás kellemetlen és egyházi életünkhöz illetlen eszközéhez fordulni. Atyafiúi szeretettel kér mindnyájatokat: *Cziáky Endre* esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Urbán Barnabás*: Ünnepi beszéd a főiskola okt. 31.-i ünnepélyén. (Vége köv.) — *Nádházy Bertalan*: Almádi visszhang. — *nb*: Alsóborsod közgyűlése. — Történelmi felvonulás a jubileumon. — Vegyes közlemények.

Ünnepi beszéd a főiskola okt. 31.-i ünnepélyén

Tartotta: *Urbán Barnabás* főgimn. tanár.

Még csak alig egy hónapja, hogy a főiskola 400 éves jubileumi ünnepélyére ide sereglők boldog találkozásának örömeztől visszhangzottak az öreg falak. Az ifjak vidám nevetésében, az öregek boldog mosolyában, az édes emlékezéstől feltörő könnyekben a drága mult szépsége ragyogott. Gyermekek lettek megint, képzeletük a multat jellenné varázsolta; lelkükben ifjúságuk színes álmait, régi gondoknak, küzködéseknék immár megszépült, kedvessé vált emlékei rajzoltak fel. Ennek a boldog érzésnek a szárnyán repült gondolatuk a messi multba, négy évszázaddal vissza abba az időbe, hol az Alma Mater bölcsője ringott, hogy szívük háláját és szeretetét elhelyezzék ott s áldozanak az ősök nemes szellemének, az alapítóknak, a pártfogóknak, kik életre hívták s minden veszélyen át megtartották a főiskolát.

Most ismét ünnepelünk. Egybegyűltünk, hogy emlékezésünk világánál századok ködfátyolán is meglássuk az emberi lélek diadalmas szabadságharcát, az erkölcsi és szellemi élet reneszánszát, az újkor hajnalhasadását jelentő reformáció kibontakozását. A multat keressük, hogy élő valóság legyen ez bennünk. A ma valósága a multnak szülötte, annak minden értéke ennek ajándéka.

A reformáció géniusza öltött testet e helyen, a hit, a tudomány, a hazaszeretet eme hajlékában, tőle kapta fényét, erejét, életét, mindent: amivé lett és ami. Emlékezésünk szava, kegyeletünk érzése erőtelen lenne, a hálátlanság tudata halványítaná mostani ünnepelésünk bensőségét, ha e jubileumi év okt. 31 én nem keresnénk és nem látnánk meg azokat az örökbecsű értékeket: a reformáció ajándékait, amelyek mindenkor erkölcsi és szellemi pillérei voltak ennek a főiskolának.

A mult szellemi mozgalmainak megítélésénél döntő szempont az, hogy milyen állandó értékkel gazdagította az emberi lélek tartalmát, képes-e az arra, hogy folytonosan új életek megtermékenyí-

tője legyen, igazságának szuggesztív hatásával útát tud-e törni a szivekben, világolásával nem emésztődik-e meg, mint az égő gyertya, ellenáll-e az idő örlő erejének. Ami csak igazi benső tartalom nélküli új formára irányul, az lehet egy kor-nak divatos eszmeáramlata, amelyet azonban a haladás elsőpör újából. Egyedül az Istentől kapott abszolút értékek örökéletűek. A mindenségnek Isten a szüntelenül ragyogó napja, onnan árad az élet értelmének világossága és a szeretetnek melegsége. Ennek a napnak soha el nem fogyó energiája él és hat Krisztus szellemében, a bibliában, ennek sugárzása gyújtotta lángra a reformátorok szívét, a középkor sötéttségét ez váltotta át fényes nappallá.

A reformációnak, mint a legnagyobb evolúciónak legbensőbb értékét nem az adja, hogy átfurmálta úgy a közösségnek, mint az egyénnek az életét, a tudománynak és művészetnek új irányt szabott, a társadalmi és gazdasági fejlődést új utakra terelte, hanem az, hogy Krisztusi igazsággal töltötte meg az emberi lelket. „A reformáció — mint Baltazár mondja — bibliai keresztyénség. Jézus tanításának, parancsainak, evangéliumának, életének valósulása az egyház és az egyes ember életében.“ Bátran állíthatjuk, hogy a reformáció előidézője — lényegében véve — a biblia volt. Ennek szavai zúgnak, harsognak bele a reformátorok: Luther, Kálvin lelkébe, nyomán mennyei világosság támad: „Ingyen, az Isten kegyelméből igazulunk meg, azon váltság által, mely van a Jézus Krisztusban. Azért úgy gondolkozunk, hogy hit által igazul meg az ember a törvénynek cselekedetei nélkül.“ (Róm. III: 24, 28.) Ez a bibliai kijelentés, mint a reformációnak alapvető gondolata, meghatározza az ember célját és rendeltetését, amely nem más, mint Isten dicsőségének szolgálása. Ezt az evangéliumi hitet adta a reformáció ennek az iskolának is. Ez volt az első, legnagyobb ajándéka. Ennek a hitnek az ereje erősítette meg e falak közül gályarabságra hurcolt martirjaink lelkét, miként a hitéért 400 évvel ezelőtt hősi halált halt Zwingli Ulrikét, ez a hit adott remény-

seget a hányódtatások idején, a menekülés sötét éjszakájában, ez töltötte el szeretettel némes jóltevőink, pártfogóink szívét.

A reformáció legmélyrehatóbb vívmányainak egyike az, hogy az egyént felszabadítja a hitélet terén, a másik pedig, hogy elveti a külső, emberi tekintélyt. Az előbbi elvezet a személyiség szabadságához, utóbbi pedig a haladáshoz lesz megindítója. A lelkiismereti és gondolati szabadság, a szabad tudományos vizsgálódás nemcsak a vallási és egyházi életnek lett újjáteremtője, hanem a művelődés minden ágában, politikai és társadalmi életben is új célokat tűzött ki. A protestáns hit- és világnézet terjedésével egymásután keletkeznek az iskolák, melyek az általános népoktatás és népműveltség melegágyaivá válnak. A magasabb iskolákban szabadon hangzanak már az igazságot kereső elmék tanításai. Nagyjelentőségű, hogy a protestáns iskolák a szegénynek, a föld egyszerű gyermekeinek iskolái voltak. Jellemző a protestáns szellem demokratikus voltára, amelyet mindvégig büszkén meg is tartott. A protestáns felfogás az iskolákban is szabad teret engedett az egyéniségek kifejlődésének és érvényesülésének. Saját példájukon látták, hogy csak az egyéniségek lehetnek az emberiség szellemi vezérei.

A felvilágosodás, a haladás szelleme a reformáció második nagy ajándéka, amely megteremkenyítette ennek az iskolának is tudományos életét s kora színvonalára emelte az minden időben. Bizonyosság rá Comenius működése, Kövy és Simándi útörő munkássága s még másoké is, kik a pataki iskolát a tudomány világitó őrtornyaiává, anyaiskolává tették. Átértették a próféta ama mondanását: „elvész az én népem, mert tudomány nélkül való.“ Meghallották az idők szavát, mert a reformáció szelleme töltötte be lelküket s a fejlődés útjának nem vetettek gátat.

A reformáció harmadik nagyjelentőségű ajándékának tekinthetjük a nemzeti érzés felkeltését és öntudatosítását. A protestánsizmus minden országban, nálunk is a nemzeti szellem leghathatósabb támogatója volt. A magyar protestánsizmus története alig választható el a magyar nemzet szabadságának történetétől. A történelem igazolja, hogy nemzeti létünkért folyó küzdelemben a protestánsok voltak legelől. Bocskay, Bethlen, Rákóczi nevei nemcsak a protestánsoknak, hanem minden igaz magyarnak a szívébe vannak írva.

(Vége köv.)

Almádi visszhang.

Szeptember derekán, az ORTE hegyen épült üdülőháza udvaráról ahogy szétnézett a 120 főnyi intelligens református ember: borult eget, vágató felhőket, szürke Balatont látott. És nem láttuk a vizen túl a somogyi partot sem.

Az ebédelő-előadóteremben felzendült a zsol-tár. Szél rázta meg az ablakokat, esőcseppek csatogtak sűrűn és fázósan bujtunk össze. Ravasz püspök úr áhitatot tart. Te vagy-e az, aki eljövendő, vagy mást várunk? Megérezzük, hogy a vakok látnak, és a sánták járnak és a siketek

hallanak és az a boldog, aki a Krisztusban meg nem botránkozik. Tasnádi Nagy András bibliás megnyitója már melegedő szívekre hullatja bizonyoságtevő színes sugarait. A felhők is szakadoznak, a nap is kikukucskál és megfényesíti a Balaton tükreét.

Szabó Imre előadása után a lelkek szikrái sűrűn villannak fel s a Krisztusi egyház-kép előtűnik felséges gazdagságában. Szentpéteri Kun Béla lenyűgözően csevegi el amiket ő látott és hallott. Előadásából a puritán életű reformátusok orcái néznek a lelkünkbe. jóakarattal, de szelid szemrehányással is. Talán egy kicsit restellkedünk, hogy elhajlottunk puritán őseinktől és igen fáj, hogy még nem tudunk visszakanyarodni. Hangtalanul ígéretjük, hogy szót fogadunk.

Estefelé zengő szélviharban vándor fecskesereg érkezik. Menedéket keresnek. Néhányan beszállanak a terembe. Egy kicsit idegeskednek. Aztán egy villanydróton a kis vándorok elpihennek. Intelligens református lelkek Krisztusban megfényesedett seregében mennyi életvándor található nyugodalmat? . . .

Vasárnap reggelre kifényesedik az ég. A Balaton mosolyog, széles, ragyogó mosolygással. Istentiszteletre gyülekezik a helybeli közönség is. Muraközy Gyula az Igében felmutatja a magyar református egyház kelyhét, melyet régen a Krisztus vére töltött meg, aztán mi kiürítettük és haszontalan földi dolgokat csurgattunk belé. Alulról nézve a serleg ugyanaz. De aki felülről nézi: Ő mindeket lát. Kiüríteni s a régi állandó értékkel megtölteni: ez a magyarok orvossága.

A püspök úr előadása: — Van-e szükség reánk? — meggyőz, felemel, megerősít, inspirál. Van szükség a protestánsizmusra, mert ha nem volna meg: ki kellene találni, a világ gyógyulására. Róma és Moszkva rettenetes birkózásában a győző, az Isten nagysága előtt leonló protestánsizmus lehet csak. Adjuk át magunkat az Úrnak: Imhol vagyok . . .

Délután Viktor János dr mutatja be a haladók materializmust. Halálos ágyán is van még ereje. Ver az aranyból és anyagból formált szív, de injekciók buzdítgatják csupán. Porból formálta az ember s porrá kell lennie. Hovatovább látjuk már, hogy materia nincs is.

Az intelligens református férfiak balatonalmádi-i konferenciájának eredményét a püspök úr prófétikus összefoglalása olyan drágakövé csiszolta, amelynek értékét ma még felbecsülni alig tudjuk. Talán a magyar református történelem új lapjára fordított Almádban az Isten.

A záróáhitatban Bereczky Albert szájával szólt hozzánk az Úr, hogy vegyük fel az Ő igáját magunkra. Mert az iga olyan szerszám, amivel könnyebb hordozni a terhet.

Vasárnap estefelé, az almádi-i hegyről lenézve, a Balaton vize aranylott előttünk a nap bucsúsugaraiban.

Láttuk a tulsó partot. Tiszta volt az ég. Ezer és ezer fecske szállott melegebb hazája felé. Nagy fekete szárnyú ragadozó csapkodott közöttük. Bátor, kicsiny, önfeláldozó csapat üzöbe vette. Éles.

vért serkentő karmok nélkül, hegyes, szívszaggatóra alkalmas csőrök nélkül. És űzték messze a fekete vérszomjas madarat. Mert jól repülni tanította őket az Isten. A balatonalmádi-i hegyen felsőházi tagok, főtisztviselők, tisztviselők, orvosok, ügyvédek, földbirtokosok, bírák, tanítók lelkipásztorok — 120 magyar református — repülni tanult.

Jó volna rendszeresíteni a jövőben az ilyen konferenciákat s jó lenne, ha az egész országban visszhangoznának annak hangjai s hiresebb lenne az almádi visszhang, mint a tihanyi.

Nádházy Bertalan.

Alsóborsod közgyűlése.

Október 22-én csaknem teljes számban voltak együtt a közgyűlés tagjai, amikor megzendült a zsoltár: Az Úrnak irgalmát... Farkas István esperes bibliaolvasása és imádkozása csöndesítette a megzúdult lelkeket. Örömmel tapasztaltuk, hogy egyházmegyei gondnokunk, Báró Bottlik István, egészsége rendbe jött és közöttünk lehet. Esperesünk érzéseket hordozó szavakkal búcsúzott báró Vay Elemértől, akinek „eredményekben gazdag életét” jegyzőkönyvünk fogja megörökíteni. Püspök urunk nem jöhetett közeink, mi mentünk elé léleken tisztességet tenni, édes bizalommal lévén arról, hogy Ő még sok ideig lakozik közöttünk. Minden jót kívántunk Önéki. Kifejezésre juttattuk Baltazar püspök úr iránt érzett „mélységes tiszteletünket.” Kértük Istent, hogy Ő legyen néki palástul... Ravasz püspök úr 10 esztendő, csendes évfordulójáról a szeretet és tisztelet meleg hangján emlékeztünk. Örvendeztünk, hogy bölcs nyelvű szolgáját nekünk adta az Úr. Köszöntöttük a 400 esztendő főiskolákat. Isten jóságos lelke vezérelje előljáróit, tanárait, ifjúságát. Töltse meg tárházait. Legyen falaikban csendesség és jóbékesség.

Aztán beiktattuk Lukács Béla világi tanácsbíró s az új lelkipásztorokat: Sebestyén Sándort Tiszavalkra, Dr. Filep Gusztávot Egerlövőre. A tanügyi bizottsági elnök Gaál Ferenc alapos jelentése és az átányiak iskolát átadó határozata során felírtunk sürgős közbenjárásért a kerülethez. Átány nem E. T. szerű határozatát nem hagytuk jóvá. De megzúdultak a lelkek és fel fel tört a keserű panasz: Már csak rövid ideig bírjuk az iskolai terheket, ha az állam nem segít... A belmissziói bizottság előadója, Benke József, veséig boncolta az egyházak jelentéseit s a felületes furcsaságokat bemutogatta. Nem csúfolódásból, hanem komoly jelentések készítésére akarja rászorítani az elnagyolókat. Jelentése során — talán még szokatlanul — megszólalt egy halk szavú szociális hang is. Nekünk is van az élethez mondanivalónk. Vannak biblikus, gyakorlati tanácsaink. Ebben a világban élve, egyházunk nem zárhatja magát falai közé. Az egyházmegye területén lévő, diósgyőri vasgyár, illetve munkásságának ügye, kenyere is érdekelte a közgyűlést. Hogy nem levegőt vágunk, mutatja, hogy szociális beszédünkre olyanok is felfigyeltek, akik egyházunkat eddig nem is ismerték talán. Új idők új dalai... Derencsényi István és néhány agilis kollegája: egészen egysé-

gesíteni akarnák a liturgiát. Közgyűlés is azt akarja, de emberek között élünk. Egyik gyülekezet' előbb reagál az újra, másik kicsit később. Takarékoskodni szeretnének a jegyzőkönyvekkel és a hivatalos járandóságok aránylagos kivetését kívánják. Ezek is rendbe fognak jönni... Mert nem is nagy különbségek vannak. S a búza!...

Ároktő 8 filléres adóügyi felebbezésére zárópecsét került, a felebbező igazsága szerint. Hevesi szerződés rendben. Vankucz Gyula geleji bérlők engedményt kíván, nem hagyható jóvá. Kerületi rendelkezések: s. lelkészek rendelet szerint vannak. Takarékoságunk a folyó és jövő évre körülbelül 2000 pengő a megyei pénztárnál. Diakonusképzést kerületenként szeretnénk. Ma, igen nehéz. Evangélikus testvéreinkkel atyafiságos átterési és reverzális viszonyt kívánunk. Nehéz sor a nyugdíjintézeti járulékok ügye. Szigorúan rendelkezik, a nyugdíjasok, özvegyek, árvák nevében kérve kér, a közgyűlés. Az egyházlátogatást egy évig megspóroljuk. Ahol zavar volna, csak oda megy az esperes, vagy küldöttség. Ének, ima zárta gyűlésünket. A munkára való szándékkal váltunk el egymástól s evangéliumi reménysek csillogtak a szemekben. *nb.*

Történelmi felvonulás a jubileumon.

Az ódon német városok hosszú sora ezekben az esztendőkbekben érte meg hat, nyolc, kilencszázéves jubileumát. Ünnepeik fénypontjában a korhű jelmezekben való szimbolikus felvonulások szoktak állani, melyek a város múltjának egy-egy emlékezetes darabját jelenítik meg az utódok számára. Főiskolánk mozgalmas élettörténete önként kínálta a megjelenítésre alkalmas témák film szerűen hosszú sorát, úgy hogy a témakeresésnél sokkal nehezebb feladat volt a kínálózó jeleneteknek a rendelkezésre álló keretek között öt művészi csoporttá való sűrítése. A költőnek, a plasztikusan kifejező és ábrázoló íróművészeknek, *Novák Sándornak* a sikere volt a felvonulás, s benne az öt csoport Patak története dícsőséges hőskölteménynek öt élő- és mozgóképbe transzformált öt éneke.

Az első csoport az alapítást szimbolizálta, második a főiskola bújdosását, a legművészebb, legmozgalmasabb harmadik: az Alma Mater apoteózisát, a IV. és V. csoport a magyar szabadságharcok diákkatonáit és diákhősihalottait, s Nagy-magyarországot, kiontott vérük piros virágaiból termő drága gyümölcsöt jelképezte.

Diákjaink kicsinyei és nagyjai számára feledhetetlen szemléletességű történelmi lecke volt a főiskola múltjából a jubileumi ünnepegeknek ez egyik legszebb rendezői bravúrral megoldott programpontja, melyet a tanácsterem ablakából a Kormányzó úr is gyönyörködve nézett végig.

Igazán senki fia aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árva-bélyeget?

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A hejőpapi ref.** egyház presbitériuma, a kereszteleési stólat, azon állásponton lévén, hogy az, mint Krisztus által rendelt sákramentum, éppen úgy, mint az Úri-szentvacsora, kiszolgáltatásáért fizetés nem szedhető. *megváltotta.* S kimondotta, hogy kereszteleés alkalmával Isteniránti hálaikat önkéntes adományaikkal is kifejezésre juttatni kívánó szülők adományait az egyház anya és gyermekvédő munkája javára fordítja. Ezt a határozatot egyházmegyei közgyűlés is megerősítette. Az egyre gazdagabb lelki életben kivirágzó ref. egyház számára özv. Szabó Bertalanné lelkészözvegy 500 P. alapítványt tett.

— **A református külmissziói mozgalom konferenciája.** A református külmissziói mozgalom, mely eddig a Magyar Evangéliumi Ker. Missziói Szövetség keretei között munkálkodott, november 7-én fogja tartani évi rendes közgyűlését s alapszabályai teljes megváltoztatásával Magyar Református Külmissziói Egyesületté alakul. A közgyűlés egy missziói konferenciába illeszkedik bele, mely november 6—8-ig tart. Három missziónárius előadója lesz e konferenciának: Lasota Károly lelkész volt mohamedán missziónárius bibliaiskolai tanár, Achenbach Pál, a „Világosság Keleten.“ orosz-missziói társaság felügyelője és Döbrössy Lajos magyar református lelkész, a bulgáriai mohamedán törökök missziónáriusa. A konferencia a jelzett napokon reggeltől estig tart, a gyűlések legnagyobb része a Budapest-józsefvárosi ref. templomban tartatik. A konferenciái előadások középpontjában az egyesületnek a mohamedán törökök között folytató munkája áll. Egyes gyűléseket a reformátusok közösen tartanak az evangélikusokkal, kiknek „Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangélikus Misszió-egyesület“ nevű egyesületek szintén e napokban tartja országos konferenciáját. A református konferenciára való jelentkezéseket a Hajnal szerkesztőségébe kell küldeni (Budapest. VI. Andrásy-út 88. III. 65.) A rendezőség minden jelentkezőnek küld 33% os utazási kedvezményre jogosító igazolványt, valamint szívesen biztosít közös szállást, vagy foglal le szállodai szobát

— **A „Magyarság“ napilap** október 24-iki száma főiskolánk angol internátusáról közöl cikket, amely a volt kultuszminiszter felé igyekszik ugyan elsősorban pár mérges nyilat röpíteni, de közben a főiskolát, illetőleg annak pompás új intézményét, az angol internátust is sebzi. Ha más újság teszi ezt, — a nemrégén múlt jubileumi napok közelségében, mint ünneprontást, — hallgatással mellőztük volna. Azonban fájó érzéssel kellett olvasnunk a kérdéses cikket éppen abban a lapban, mely *elsőnek* került az új internátus olvasószobájának asztalára s melynek felelős-szerkesztőjét és több belső munkatársát magunkhoz oly közelállónak tudtuk s melynek egyik szerkesztőjét meg éppen vérünkéből való vérnek s csontunkból való csontnak fogjuk mindenkor tartani. Ugy véljük, hogy ha talán nem is Patakot szándékosan bántó írásnak készült a „Magyarság“

cikke, bántóvá tette azt a tájékozatlanság, a helyzetnek, az internátus elgondolásának, a benne megindult komoly s nagy felelősséggel végzett nevelői munkának a nem ismerése. Nem „kasztokat“ nevel az angol internátus, sőt éppen azt teszi lehetővé, hogy a magyarság mai, ijesztő osztályokra tépettségében egymás közelségében, egymás megbecsülésére és szeretetére nevelkedhesenek a legkülönbözőbb társadalmi osztályok gyermekei. Általában alapvető tévedés mások részéről is angol internátus miatt attól féltetni Patakot, hogy az megszűnik a szegények iskolája lenni. Bizonyos tekintetben az utóbbi évtizedek egyik bajává éppen az lett, hogy Patak szinte kizárólagosan a szegények iskolájává lett, s a „gazdagok“ gyermekeinek nevelésére, akik nem voltak rákényszerülve arra, hogy „lencsén, borsón, kásán“, zsúfolt diákkamarákban nevelkedjenek, nem volt többé olyan alkalmas, mint más, újabb intézetek, amelyek elsősorban az ő számukra rendezkedtek be. Sokképpen innen magyarázható, hogy az utóbbi félszázadban majdnem teljesen elfogytak a nagy alapítványtevők, az iskola iránt hálás gazdagok, s ezzel elapadt sok szegény diák tápláló forrása. Vajjon nem a legszegényebb diákok fogják-e majd hasznát venni, hogy végre megint itt tanulhatnak gazdag családok féltett gyermekei, kik közt hisszük, ott vannak a leendő nagy fundatorok, bőkezű pártfogók, kiknek régi szellemi-, s részben vérszerinti elődeiről oly szépen írja Patak eposzának mindnyájunktól szeretett nagy írója, *Komáromi János* a „Pataki diákok“ ban, hogy „maguk is itt ültek valamikor a mesterek lábainál, s megtérvén egyszer innen, s előregedvén, élemedett állapotjukban megemlékeztek a főiskoláról s hálaltel szívvel alapítványokat tettek, támaszul és erősségül zivatarosabb napokra.“ Ezért véljük úgy, hogy Patak éppen az angol internátussal tovább is, sőt még inkább a szegények iskolája lehet. Hiszen akik Gödöllőn, vagy a Ferenc József-intézetben nevelkedtek, azoktól sajnos, nem várhatjuk, hogy éppen a pataki szegény mendikánsoknak fognak majd alapítványokat tenni, már pedig akik itt az utolsó évtizedekben tanultak, azok nagyrészt maguk is kemény tusát folytatnak a pusztá megélhetésükért s nem igen telik nagy alapítványokra. Reméljük, hogy telni fog egyszer az angol internátusból kikerülőknél! Pedig ez csak egyik remélt gyümölcse az angol internátusnak, ezenkívül még sok belétevett s áldozatos munkával elősegített eredménnyel kell annak megcáfolni a „Magyarság“ tévedéseit. Hisszük, hogy meg fogjuk ezt látni, s kívánjuk, hogy érje meg a „Magyarság“ is. Ami pedig a született angol tanár pataki társtalanságát illeti, kár, hogy erre vonatkozólag nem kérdezte meg magát ezt a kedves embert a cikkíró, ha ugyan angol tudása erre egyáltalán módot nyújtott. Megmondta volna, hogy nagyon jól érzi magát Patakon, s ha angolul akar beszélni, ehhez valószínűleg több partnert talál Patakon csak a tanárkollégái közt is, mint a „Magyarság“ szerkesztőségében, pedig azonkívül, bírván még két nyelvet, németül és franciául is beszélhet velünk, ha kedve tartja.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SAROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.	Főmunkatársak:	
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *Dókus Ernő*: Emlékezés. — *Urbán Barnabás*: Ünnepi beszéd a főiskola okt. 31.-i ünnepélyén. (Folyt. és vége.) — *M. J.*: A IV. budapesti zsinat 5-ik ülészsaka. — Vegyes közlémények. — Hivatalos rész.

Emlékezés

Dókus Ernő zsinati v. elnök megnyitó beszéde a IV.-ik budapesti zsinat 1931. okt. 31-én tartott emlékünnepevényén.

Most, amikor zsinatunk kemény munka után tető alá hozta egyházi törvényeink revízióját, érkezik el az ideje és módja annak, hogy visszaemlékezzünk az *első debreceni zsinatra*, amely ezelőtt 50 esztendővel, éppen a reformáció emlékünnepevény nyílt meg és egyházunk történetében korszakot alkotott.

Az ilyen korszakot alkotó események nem máról-holnapra születnek meg. A debreceni zsinatot is nemzedékek szellemi munkája, a lassanként érlelődő közszellem, az egyetemesül váló szűkségérzet teremtette meg. A kiegyezés után, a magyar államiság és a modern Magyarország gyors és nagyvonalú kialakulásában, minden intézmény kereste a maga végleges elhelyezkedését és igyekezett önmaga összes lehetőségeit kitermelni. Szükségessé vált tehát, hogy a magyar református egyház is megtalálja a maga egységét, törvényalkotó és kormányzó öntudatát. Az elnyomatás korában, a pátenst ellen vívott küzdelemben újra megmutatta micsoda óriási erő rejlik benne; az új Magyarország kialakulásánál tiszta magyar és fényesre csiszolt elméket, aránylag legnagyobb számmal a magyar kálvinizmus szállított; a kor uralkodó felfogása, mely az egyenlőséget és viszonyosságot az egyes egyházak között, nemcsak követelte, hanem szerette volna megvalósítva látni is, népszerűvé tették a magyar református egyháznak azt a törekvését, hogy az új világban újra elfoglalja a neki járó közjogi helyet. Mindez kedvezővé tette a légkört a végleges megszervezkedésre. Eközben észrevétlenül lefolyt egy nagy theologiai mérkőzés, egyfelől a modern theologia, másfelől a kálvinizmus hagyományos felfogása között. Egyik oldalon a protestáns egyelet és a pesti tábor állott, másik oldalon Révész Imre és a debreceni orthodoxia. Folyt egy másik küzdelem a vezetők között, egyik az egyházi életet bürokratikus formában akarta fejleszteni és a konventi típust képviselte, a másik a testületi autonómias kormányzat mellett a syno-

dális típus felé hajlott. Ehhez járult az, hogy a százados harcokban sok gyülekezet elszegényedett. Az ősök kegyes alapítványai megsemmisültek, kis gyülekezetek még inkább elnéptelenedtek vagy a teher alatt roskadoztak, viszont másutt meglehetősen jólét duzzasztotta a zsilipeket, de haszontalanul zúgtak el a vizek. Ezt az egyenlenséget, mely szinte kényszerűen s a természeti erők hatásának formájára állott elő, ki kellett küszöbölni, öntudatos segítői munkával és meg kellett kezdeni új, közös intézményeknek a létesítését. Szóval a közalapon gondolata a levegőben volt. Ilyen körülmények között jött létre a debreceni zsinat.

A debreceni zsinatnak nagyszabású alkotása mindenek felett az volt, hogy szakított a konventi koncepcióval s azt egy másodlagos adminisztratív szervnek minősítette, ellenben megalkotta a zsinatban a maga legfelsőbb törvényhozó és kormányzó testületét. Kimondotta teljes függetlenségét, autokefáliáját és teljes autonómiáját. Második nagyjelentőségű műve volt a zsinatnak az, hogy kimondotta a magyar korona országai területén levő református egyházak egységét. És ennek az egységnek legsúlyosabb következményeit már akkor levonta. Harmadik nagyjelentőségű alkotása a zsinatnak az volt, hogy megteremtette a közalapot. Ezzel különösképpen betöltötte az apostol nagy tanácsát: „egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét”. El nem lehet mondani, mit jelentett félszázadon keresztül a magyar református egyházakra nézve az, hogy közalapja volt; nemcsak azokra a megépült templomokra, iskolákra, nemcsak az új egyházközségekre gondolok, hanem főképpen arra, hogy ez volt az első lépés a krisztusi közteherviselés felé, a felé a cél felé, hogy az erősebb segítse a gyengébbet.

A debreceni zsinat egy új fejlődés korszakát nyitotta meg. Egyházunk megépült, mostoha sor-sából kikerült, ha nem is teljes, de tetemes állami segítséggel intézményeit újjakkal gyarapította, hivatalosainak életszínvonalát pedig megfelelően emelte. Azóta épült ki a mi református iskola-rendszerünk, a mai államsegélyes formájában, amelynek alap-gondolata lehet vitatható, a kialakult gyakorlatban

lehet hiba, de a látható eredmények terén olyan bámulatatos gazdagságot látunk, amilyennel ma már a világnak egyetlen református egyháza sem dicsekedhetik. Azóta jöttek azok az állami törvények, amelyek a lelkipásztorok és más egyházi alkalmazottak javadalmát biztosították; ez ellen is lehet elvi kifogásokat tenni, de az bizonyos, hogy ily módon biztosított a lelkipásztorok számára a művelt emberhez való élet, továbbá így lehetett elérni azt, hogy olyan kis gyülekezetek is teljes erővel dolgozó lelkipásztort tarthassanak, amelyek állami segítség nélkül a lelkipásztor tartás költségeinek felét sem tudták volna hordozni. Azóta alakult ki a konvent közigazgatásának nagy egységesítő munkája, amely mind jobban eltörli a helyi különbséget s mind inkább biztosítja az egyházi élet működésének egységét és egészségét. Azóta lehetett megalkotni a nyugdíjintézetet, amely retentő próbák között is az lge szolgálaira nézve századok óta a legnagyobb jótétemény. Nem említem fel, hogy 50 év alatt közössé vált az Énekes könyvünk, egységes lett a liturgiánk, a református egyház a maga hivatalos képében jelent meg a külföldi testvérek nagy összefüvetelén s ilyen minőségben vette fel külföldre szakadt híveink gondozását.

Amit az elmúlt 50 esztendő alatt a magyar református egyház alkotott, látszólag mind szétörte az idő. Egysége széjjelbomlott, négy református egyház él a régi egynek a helyén. Bármilyen mély is a négy között a lelki kapcsolat, mindenik megkezdte a maga külön útját, nála hatalmasabb történeti erők kényszere alatt. Amit a debreceni zsinat ihletett és kezdett gyűjteni: közalapunk és nyugdíjintézetünk alapítókéje a háború miatt semmivé vált. A megmaradt kis Magyarországon eltolódtak az erőviszonyok, bár számban a második legnagyobb egyházzá váltunk, távolról sincs meg az ország politikai atmoszférájára az a tisztító és frissítő hatásunk, mint aminővel a Ferenc József nagy Magyarországon birtunk. Közben egyházközségeink rövid és látszólagos jólét után ismét elszegényedtek, lelkipásztoraink újra szükségét látják, fejüket korai dérral szítálják be a kenyérgond, ruhájuk szakadoz és gyermekeiket nem tudják iskoláztatni. Ugy tetszik néha, mintha újra kellene kezdenünk azt az utat, melyet 50 év óta megtettünk.

De éppen ez a nagy tanúsága és biztatása a mai ünnepnek: Isten is a régi, mi is a régiek vagyunk! Bátran induljunk neki az útnak. Olyanok vagyunk, mint a LXXXIV. zsoltár fecskéi: az Ur oltárainál rakott fészkünket hiába rongja el az idő keze, mi újra kezdjük építeni a fészket „hová fiainkat helyezhessük”. Hitünk valja és négyszázéves tapasztalatunk igazolja, hogy Isten az ő népét nem hagyja el, gondoskodik arról, hogy az evangélium a Duna—Tisza mentén, ezen az égő homokon prédikáltassék, Szent Fiának királyságát újra meg újra megépíti ezen a magyar földön is s mindig teremt alkalmas eszközöket, akik az ő dicsőségét szolgálják. Némelyik nemzedéknek több jut a teherből, másiknak több jut a gyümölcsből. Egyik éppen olyan drága ajándék, mint a másik és az eleveelrendelést valló hívő nem válogat. Egyik

nemzedék a magvetésnek, másik az aratásnak népe. Mi újra magvetők vagyunk és nekünk szól a CXXVI. zsoltár ígérete: „akik könnyhullatással vetnek. vigadozással aratnak majd, a ki vetőmagját sirva emelve megy tova, vigadozással jő elő, kévéit emelve”.

Ezen bevezető szavaim után elnöktársammal együtt tisztelettel és szeretettel üdvözlöm országos Zsinatunk megjelent tagjait, a mai ünnepi ülést megnyitjuk és felkérem Görömbey Péter zsinati tagtársunkat az ünnepi beszéd elmondására.

Ünnepi beszéd a főiskola okt. 31-i ünnepélyén.

Tartotta: *Urbán Barnabás* főgimn. tanár.

(Folytatás és vége.)

Találón mondja Ravasz László, hogy „a magyar élet akarat a protestantizmus hősies szent dacában virult ki és a magyar szellemi életnek sok olyan értéke, amelyeknek bírása nélkül nem volna érdemes magyarnak lenni; ebből a lélekből származott.” A magyar nemzeti irodalom megindítása, majd fejlesztése a protestantizmus érdeme. Az istentisztelet nyelvétül a nemzeti nyelvet tette meg. A protestáns iskolák mindig a nemzeti állam céljait szolgálták, s a nemzeti műveltség fejlesztői voltak. A magyar protestáns iskolák virágzása minden időben a magyar nemzeti szellem megerősödését jelentette. Hogy a pataki iskola, a Rákócziak iskolája mennyiben volt a nemzeti eszme, a hazafias érzés tántoríthatatlan híve, azt felesleges fejtegetni. A gályarabok legnagyobb része a pataki iskola neveltje volt. A nagy szabadságharcokban, a világháborúban is vére hullásával tett bizonyosságot a pataki diák fajához, nemzetéhez való törhetetlen ragaszkodásáról. Nem is lehetett másképen, hisz a magyar faj televény talajának, a falu szintiszta magyarságának romlatlan lelkét hozta a falak közé, hogy megteljen az az elődök szabadságszerető szellemével s öntudatos, bátor harcosa legyen majd a faját megillető jogoknak. A pataki diákok hatalmas, díszes táborából csak néhány nevet említek: Gyöngyösy István, Csokonai Vitéz Mihály, Bessenyei György, Tompa Mihály, Pósa Lajos, Kossuth Lajos, Kazinczy Ferenc, s mindjárt együtt van a nemzeti megújulásunk kiváló képviselőinek jó része. A protestantizmus szelleme gyűjtötte fel lelkünk tüzeit, hogy világító fáklyaként fényt, meleget árásszanak a sötét magyar éjszakába. A reformáció szabadság eszméje kelt szárnyra lelkükből; dallá, tanítássá, lángoló szónoklattá vált az ajkukon, hogy a reményt, a feltámadás hitét hirdessék elcsüggedt honfitársainak.

A reformáció még nem fejezte be világtörténeti hivatását. A kijelölt programnak még csak egy részét valósította meg. Kell, hogy mint állandó ható erő az élet minden vonatkozásában érvényre jusson. A protestantizmusban a szüntelen megújulás szelleme él. A reformációt az emberi szellem evolúciójára hozta létre és ezért a gyakorlati életre néző evolúció biztosíthatja csak a folytonos reformációt is: az abban rejlő értékek mind teljesebbé váló kibontakozását. A reformáció egy óri-

ási reflektor, melynek sugarai a haladás útját világítják.

Olyan magvetés, melynek folyton érő kalásza ad szellemi táplálékot a megújuló nemzedéknek. A civilizációnak tündöklő napja. Fényével a tudás világosságát, melegével a hit és szeretet érzéseit viszi az emberi szívekbe, tűzével elválasztja bennünk azt, ami salak, örökké új és új életek életre hívója.

A modern fizika tanítása szerint a testnek legkisebb részecskéje, az atom egy minuciózus naprendszer, benne egy atommag körül keringenek az elektronok, ugyazon erőtörvények szerint, mint a Nap körül a bolygók. Az egyén, az ember lelke Isten képére és hasonlatosságára van teremtve, egy kicsiny darab a mindenséget betöltő Isten lelkéből. Ha az lesz életünk napja s ez a középponti erő lesz a mozgatója és irányítója érzésünknek és gondolatunknak, akkor a mi kis világunkkal részesei leszünk a reformáció örök áldásának, Krisztus mennyei világának.

A mai világválság közepette különös figyelemmel kell fordulni a reformáció tanulságai felé. Szükségünk van a megújulásra úgy az egyén, mint a nemzet életében. Mohács után a reformáció megtisztított hite és az általa megerősített nemzeti érzés mentette meg az országot a végpusztulástól.

Ma is a két legnagyobb erőforrástól, a valóságos és nemzeti érzéstől remélhetjük szebb jövőnk hajnalát. Ha az elődök hűségével, a megalkuvást nem ismerő kálvinista öntudattal a józan haladás útját követjük, akkor a pataki iskola a nemzet építő munkájának részese, a protestantizmus értékeinek hordozója és bizonyágtétele lesz, mint volt a múltban is.

Olyannak látom a pataki iskolát, mint a protestantizmus őserdejének hatalmas fáját, melyet a reformáció oltott be a magyar föld talajába. Mennél mélyebben ereszkednek alá a gyökerek, annál biztosabban áll a törzs. A krisztusi világosság fénye és melege lombosítja a gallyjait, fakasztja a hit és hazaszeretet virágait s izesíti a tudás gyümölcseit.

Az izmos fa égre törő ágai mindmegannyi összekulcsolt kezek. Istent keresik és imádják, hogy négy évszázadon át vészben, viharban megtartotta.

Alig egy hónappal ezelőtt ennek az öreg fának dús lombjai alatt pihent meg közélről, távolról, határon innen, határon túlról jövők, lélekben idezarándokoltak tábora, azok, kik innen kapják a hit, a hazaszeretet, a tudás útravalóját az élet vándorútjaira.

E terebélyes fa oltalma alól tekintettünk most mi is hálával és kegyeletes érzéssel a nemesített fa plántálójára, a reformációra.

A IV. budapesti zsinat 5-ik ülészsaka.

Okt. 29—31 napjain tartotta a IV. budapesti zsinat 5 ik ülészsakát.

Ez az ülészsak pusztán formálisnak ígérkezett. Amennyiben a letárgyalt törvényjavaslatok

harmadik olvasása volt az ülészesések tervezett tárgya. Azonban az elnökség bölcsesége ezzel az ülészsakkal összekötötte az 1881-iki debreceni zsinat félszázados emlékének megünneplését s ezzel felemelővé tette a zsinati atyák összegyülekezését; majd alkalmat adott előbb értekezletileg, utóbb a zsinat plénumában e leghivatottabb testületnek arra, hogy foglalkozzék egyházunk mai válságos helyzetével s hisszük, hogy zsinatunk megnyilatkozása biztos irányítást fog nyújtani gyülekezeteinknek a ránk jövő bizonytalan időkben.

Zsinatunk ez ülészsaka okt. 29-én nyílt meg *Baltazár Dezső* püspök imádságával és *Dókus Ernő* v. elnök megnyitó beszédével. Okt. 29-én és 30-án az egyeztető bizottság jelentése alapján az I.—IX. t.-c. harmadik olvasása megtörtént. Előadók voltak: *Dr. Kun Béla* és *Dr. Benedek Zsolt*. Ők végezték az egyeztetés gondos, szükséges és alapos munkáját.

Okt. 29-én bizalmas értekezletet tartott a zsinat egyházaink mai helyzetéről.

Okt. 31-ike ünnep lett. A Kálvin-téri templomban tartott istentisztelet után, amelyen *Forgács Gyula* sárospataki lelkész hirdette az Igét, a zsinati ülésteremben folyt le az ünnepély. *Dókus Ernő* zsinati v. elnök magával ragadó megnyitó beszéde után, amelyet lapunk vezető helyén közlünk, *Görömbey Péter* nagykállói lelkész elevenítette fel a debreceni zsinat emlékét a tőle megszokott nagy tájékozottsággal.

Utána az előző napi értekezlet eredményeként állásfoglalását juttatta a zsinat kifejezésre a mai válságos helyzettel szemben. A zsinati elnökség szöveget fog intézni gyülekezeteinkhez s felhívja azokat hithűségre s áldozatkészégre.

Zsinatunknak még egy ülészsaka lesz. *M. J.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Botos József nyugalmazott lelkész életének 85-ik évében Abaujsápon meghalt. Majdnem fél évszázadig volt parasznai lelkész, s több mint 20 esztendeig egyházmegyei tanácsbíró. Meleg szívű, aranyos kedélyű, szelíd lelkületű pásztor volt, híveinek szinte édesatyja. Család nélkül, gyermekek nélkül maradt, s híveitől és egyházmegyéjétől távol küzdött életének utolsó éveiben az öregség testi gyöngeségei ellen, míg nem magához szólította az Úr. Legyen áldott odafent a mennyei hazában!

— **Zwingli-ünnepély.** Okt. hó 29-én Budapesten a theol.-akadémia dísztermében igen kis közönség előtt igen nívós Zwingli-ünnepélyt tartott — a M. Prot. Irodalmi Társaság theol. szakosztálya. Zwingli szellemi arcát figyelemreméltó művészi erővel és hiánytalanul teljes tudással rajzolta meg dr. *Révész Imre* egyetemi tanár és Zwingli hatásáról — a magyarországi protestantizmusra, értekezett *S. Szabó József* ny. főgimn. igazgató, kutatásaival sok érdemeket szerzett historikusunk. Az ünnepélyt *Dr. Antal Géza* püspök felemelő szavai zárták be.

— **Okt. 31.** A reformáció emléknapiját reggel ünnepi istentisztelettel ülte meg a főiskola, melyet *Martin Miklós* szénior végzett bensőséges melegséggel. Délután egy műsoros ünnepély gyűjtött szép közönséget az imaterembe. — A Kórus, Vegyeskar, Zenekar *Szabó Ernő* pálcája alatt szép sikerrel adott elő ének és zeneszámokat, Kenyeressy Károly h. h. és Nagy István VIII. g. t. szavaltak. Az ünnepi beszédet, melyet lapunk is közöl *Urbán Barnabás* főgimn. tanár tartotta. Meleg érzésekkel, felemelő gondolatokkal, bizonyágtelvény lélekkel méltatta a nap jelentőségét s találta meg hallgatósága figyelmét és elismerését.

— **A miskolci ref. Kórházmisszió** azzal a kérelemmel keresi meg a lelkész urakat, hogy amennyiben megfelelő vallásos iratokat, füzeteket betegek számára tudnak ajándékozni, tegyék azt meg. Hiszen annyi beteg testvérünk fekszik itt a kórházban különböző gyülekezetekből, akik várva-várják, hogy vallásos iratokat vigyünk nekik. Mi, a rendelkezésünkre álló iratokat már szétosztottuk. Nagyon kérjük azért a nemes szíveket, hogy nyiljanak meg ez áldásos munka támogatására — A küldeményeket: Apostol Bertalanné címére kérjük eljuttatni, aki a Misszió elnöknője, Miskolcra, Léway J.-u. 46 sz.

— **Irodalmi hír.** A Kazinczy Centenárium országos pályázatán (Korhatások Kazinczy Ferenc egyéniségében és írásműveiben.) öt pályázó közül *György Kálmán* erdőhorváti lelkész műve első helyen nyert jutalmat. A pályatételt a sátoraljaujhelyi „Kazinczy Kör“ tűzte ki és az eredményt a M. Tud. Akadémia széphalmi ünnepélyén hirdette ki. Lelkes szolgatársunk szép sikerű művéhez meleg szívvel gratulálunk

— **A hernádbüdi** gyülekezet október hó 25-én tartotta teljesen újjá renovált templomának és most-épült tornyának felszentelési ünnepélyét nagyszámú közönség jelenlétében. *Cziáky* Endre esperes áhitatos, szíveket megindító imájával, valamint, *Kiss József* hejcei lelkész a lelkek mélyén szántó korszerű, építő beszédével az ünnepély fénypontját képezték. Úrvacsorát osztott *Medgyasszay* András hernádszentandrás lelkész és végül *Szilvássy* Jenő helybeli lelkész olvasta fel a templom történetét. A kintlevőknek *Fóris* János abaujkéri lelkész tartott tartalmas alkalmi beszédet. A délutáni istentiszteleten *Hörcksik* Béla szászfai s. lelkész hirdette az Igét s ragadta magával a híveket szép alkalmi beszédével.

— **A bodrogolaszii** gyülekezet mintegy 2500 P költséggel javította meg templomát. Az újonnan alakult templom szentelési ünnepélye október hó 25-én volt. Imát *Hegedűs* László hernádkaki lelkész mondott, beszédet *Forgács* Gyula sárospataki lelkész tartott, *Halmy* Miklós bodrogolasz lelkész az adakozók és közre munkálkodók névsorát olvasta fel, *Nagy Sándor* Béla vámosújfalusi lelkész keresztelt, *Batta* János bodrogkeresztúri lelkész úrvacsorát osztott. A délutáni ünnepélyes istentiszteletet *Martin Miklós* főisk. szénior végezte. Isten áldja a gyülekezetet, hogy áldozatkészsége ne fogyatkozzék meg.

— **Adomány.** *Farkasfalvi Farkas* Géza szégyensorsú diákjaink segélyezésére ismét 80 P-t adományozott. Önmagát dicséri ez a tett, mellyel agilis gondnokunk a megépített főiskolát is tovább építi a szeretet aranytéglaival.

— **Református Keresztyén Dogmatikára** hirdet előfizetést Dr. *Tavaszy* Sándor kolozsvári theol. igazgató. A barthi theológia elveit feldolgozó, theol. szempontból rendkívül érdekesnek ígérkező munka 320 lapra terjed, előfizetési (bolti árnál alacsonyabb) ára 200 lei (kb. 7 P). Előfizetéseket, a pénz előzetes beküldésével, vagy utánvételezés megjelölésével az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatalához kell küldeni nov. 15-ig Cluj—Kolozsvár, Ref. Theológia címre.

HIVATALOS RÉSZ.

1029/1931. szám. **Körlevél.**

I.

A békevasárnap tárgyában az Egyetemes Konvent 44/1931. számú határozatával a béke-krisztusi gondolatának hirdetésére békevasárnapul advent második vasárnapját jelölte ki. Felhívja a lelkészeket, hogy e napon (december 6) alkalmas bibliai helyeket válasszanak, (pl. II. Zsolt. CXXII. Zsolt. Ézs. 11:1—10. János 17:20—26. Ap. csel. 17:26—28. Róm. 14:7—11. Ef. 2:11—20. Ef. 4:1—6.) és a második imádságban könyörögjenek a világbékéért és igazságos békéért Hazánk számára.

II.

Az adósegélyről. Az adósegély nyugták pár nap múlva expediálva lesznek. Kérem azoknak lehető gyors beküldését. Megjegyzem, hogy az egyházi köztartozásokat az esperes urak kimutatására az egyházkerületi pénztár le fogja vonni.

III.

Pályázati hirdetések.

1. Pályázatot hirdetek két, egyenként 600 svájci frankos külföldi tanulmányi ösztöndíjra. Pályázhatnak lelkészek és theol. akadémiai hallgatók, akik kimutatni tudják, hogy az ösztöndíjon kívül még 300 svájci frank rendelkezésükre áll, hogy a theológus egy egész tanulmányi évet, a lelkészek legalább félét, tényleg valamely külföldi egyetemen tölthessenek.

A pályázati kérvények folyó november hó 20-ig (huszadikáig) küldendők be a püspöki hivatalba.

2. A zürichi canton egyháztanácsa a zürichi theol. fakultáson az 1932. évi nyári szemeszterre, egy magyarországi ref. theológus részére, egy ösztöndíjas helyet adományoz.

Ez ösztöndíjas helyre a theol. akadémia hallgatói között pályázatot hirdetek, a pályázati kérvények folyó évi november 20-ig, (huszadikáig) küldendők be a püspöki hivatalba.

Miskolc, 1931 november 4:

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SAROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMAN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint.
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. M. J.: Egyházkerületünk őszi közgyűlése. (Folyt. és vége köv.) — Köszönő irat. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Egyházkerületünk őszi közgyűlése

november 11-én folyt le Miskolcon a szokott helyen, a leánygimnázium tornatermében.

Nagyon sajtáságos volt ez a gyűlés.

Az elejére ráhullt valami csodálatos ragyogás a sárospataki főiskola négyszázados jubileumi ünnepélyének fényéből. Az összhangulatát pedig komorrá, sőt megdöbbenővé tette az a kép, amely a szörnyű gazdasági helyzet folytán erősen deficites lett főiskolai költségvetés tárgyalása közben az aggódó lelkek elé tárult.

Előbb a fény ragyogott meg előttünk *Dókus* Ernő főgondnoki megnyitójából, amelynek kapcsán *Janka Károly* l. főjegyző a következő határozatot terjesztette elő:

„Egyházkerületi közgyűlés meghajtja tiszteletének zászlaját főgondnokának vezéri nagysága előtt és Istennek követségében járónak vallja közöttünk őt. Csak vezéri, nagy lelkek, Istentől elhivottak, láthatják ugy a terepet, a küzdőteret, mint egyházkerületünk világi vezére látja a napi eseményeknek és azok küzdő harcainak felvonulását, tudja szétosztani az elismerés jutalmát, ő maga pedig elvonul a vezéri sátor homályába és bölcs szerénységének sűrű fátylát borítja tettektől fénylő arcára. Egyházkerületünk, sőt egyetemes egyházunk is azonban e fátyolon át is látja, hogy világi vezére szinte napról-napra Istennel jár, hogy az Úr dicsősége sugárzik homlokán. Magok azok a beszédek, a melyek szinte mesteri metszetei a jelen történelmi időnek, amelyek csak a közelmúltban elhangzottak szájából, akár a jubileumi rendkívüli ünnepi közgyűlésen, akár magán a jubileumi ünnepélyen, akár legközelebb országos törvényhozó testületünkben, erről az Istennel való állandó találkozásáról tesznek el nem hallgatható bizonyosságot, annál inkább az elhallgatott tettek, amelyek mellett azonban egyházkerületünknek szó nélkül elmennie nem lehet. Mikor egyházkerületünk dicsekedésének, a sárospataki főiskolának megújulásáról megemlékezünk, meg kell állapítanunk, hogy egyházkerületünk főgondnoka főiskolánk felett mindig féltő szerelmével állott őrt, és ezt nemcsak hivatali állá-

sánál fogva tette, hanem azért is, mert áldott emlékü testvérbátyja lelkén át a főiskola fejlődése, internátusi intézménye külön is érdekelte, hiszen a testvér lelkében fogamzott meg és öltötte az első testet az internátus eszméje azzal, hogy az internátus elhelyezésére szolgáló belsőséget megszerzte. Éppen azért egyházkerületünk hálával újítja fel az internátusi gondolat első istápolójának és alapvető munkásának, néhai csabacsüdi *Dókus* Gyulának, a főiskola nagynevű világi gondnokának emlékét és jegyzi fel hálával e gyűlése jegyzőkönyvében a nagy mű létrehozásában az ő alapvető munkásságát, kívánva haló poraira az örökkévaló Istennek áldását.

Egyebekben a főgondnoki megnyitó beszéddel kapcsolatban a következőket határozza:

a) Imádságos lélekkel borul le a gondviselő Isten határtalan jóságára előtt, hogy főiskolánk fennállásának 400 adós évfordulóját a világválság közepontjában, e gondterhelt és szorongató időkben, lelki meggazdagodással és békességben meg ültünk engedte, hogy főiskolánk barátait, tisztelőit és szerettjeinek egész seregét — bár a közszegénység által megvont határok között — az ünnep napjaira, szept. hó 30-ára és okt. hó 1-re, összegyűjtötte és az Ő Szent Lelkét azokon reánk kitöltötte.

b) Mélységes hálával mond köszönetet nagybányai vitéz Horthy Miklós Kormányzó Úr Őfőméltóságának ama kitüntető kegyességéért, melynél fogva jubileumi ünnepélyünk jelentőségét és külső fényét személyes részvétele által emelte. Ennek tolmácsolására felkéri közgyűlésünk az elnökséget azzal, hogy hódoló feliratban adjanak kifejezést egyházkerületünk hálájának és köszönetének.

c) Egyházkerületi elnökségéhez azzal a kérelemmel fordul közgyűlésünk, hogy a közgyűlés nevében intézzen köszönő átiratot mindazokhoz, akik a főiskola négyszázados jubileumára elkészült nagyszabású munkánál, nevezetesen a gimnáziumi szárnyra történt emelet ráépítésnél, a főépület északi szárnyának theológiai internátussá végzett átalakításánál és az angol internátus felállításánál örök érdemeket szereztek, névszerint Gróf Klebelsberg

Kunó volt vallás és közoktatásügyi miniszternek, a munkálatok lelkes és nagy koncepciójú elgondolójának és keresztülvivőjének; dr. Wekerle Sándor volt magyar királyi pénzügyminiszternek aki a kritikus pillanatban, amikor az egész akció sikere kétségessé vált, bocsátotta rendelkezésünkre az anyagi eszközöket és Gróf Bethlen István volt miniszterelnöknek, aki ügyünket megértő lélekkel mindenkor jóakarató támogatásban részesítette.

d) Egyházkerületi közgyűlésünket különös és a szívek legmélyéről fakadó öröm tölti el afelett a magas kitüntetés felett, amelyet Kormányzó Úr Öfömméltóságától egyházkerületünk és egyetemes egyházunk által a közelmúltban ünnepelt, szeretett Püspök Urunk nyert sokévi egyházi és közéleti értékes működésével szerzett kiváló érdemeinek teljes elismerése alakjában. Jól esik tudnunk azt, hogy az a nagyértékű buzgó szolgálat, amellyel Püspök Urunk egész életét megszentelte, a legmagasabb földi helyen sincs elfelejtve. A magas kitüntetés alkalmából változatlan tiszteletünk és szeretetünk megújuló megnyilvánulásaival keressük fel Püspök atyánkat dolgozó szobájában és szeretett családi körében, ahova meg nem szűnő munkára, bölcs irányításra, sok tűrésre és a hittel hordozott szenvedésben is nagy példaadásra testi gyöngesége rekesztette, de ahonnan szűnős-szüntelen kilángol a lelke, hogy válságokkal teljes életünkbe a maga élő, erős hitét és törhetetlen bizodalját lehelve, mindeneket szeretve, megalkuvást nem ismerő puritán jellemével és az óramű pontosságával az egyházkerület dolgainak vitelében.

Egyházkerületi közgyűlés ennek az áldozatos életnek felemelő tényeitől áthatva, egy szívvel, egy lélekkel óhajítja, hogy éveihez éveket adjon a kegyelem Istene, hogy magas kitüntetését testi erőiben gyarapodva, lelkieken gazdagítva és gazdagodva, egyházkerületünk javára és szereteteinek öröme sokáig viselje!

Egyidejűleg otthonához kötött Püspök Urunk helyett, aki a kitüntetésért személyesen nem mondhat köszönetet, a kitüntetés a Kormányzó Úr Öfömméltóságának hálafelelőben egyházkerületünk, illetőleg annak nevében közgyűlésünk köszöni meg, amelynek felterjesztésére felkéri az elnökséget.

e) Belkörüleg, családi körünkben a főiskola választott munkásainak, lelkesi és világi gondnokának, gazdasági választmányi elnökének, gimnáziumi és közigazgatójának, mint akik tisztükben híven eljárak, kötelességüket odaadással teljesítették, mint akiknek buzgalma és fáradozása tette lehetővé a jó eredményt, szívesen nyilvánítja elismerését és köszönetét.

f) Jól eső érzéssel veszi tudomásul azt a magas kitüntetés is, melyben Kormányzó Úr Öfömméltósága főiskolánk hivatalosait részeltette, midőn Janka Károlyy lelkészi gondnoknak, egyházkerületünk lelkesi főjegyzőjének, egyházi és kulturális téren szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta és dr. Trócsányi József theol. akad. tanárnak, a főiskola gazdasági választmányi elnökének, e minőségében évek óta kifejtett buzgó és eredményes működéséért, továbbá Elekes Imre gimnáziumi igaz-

gatónak és közigazgatónak az új angol internátus megszervezése körül kifejtett érdemes tevékenységéért, elismerése tudtul adassék. Egyházkerületi közgyűlés a maga elismerésének is vallja a kitüntetétek tevékenységének eme legmagasabb helyről történt méltánylását és mindahármukra kéri a felseges Istennek bőséges áldását. Azt pedig, aki nincs ott a kitüntetettek között, de ott él egyházkerületünk megkülönböztetett és kitüntetett hállájában és szeretetében, aki a legtöbbet tett, legtöbbet fáradt és legnagyobb eredményt ért el, Farkasfalvi Farkas Géza világi gondnokot, oda öleljük forrón a szívünkhöz, hogy egyházkerületünk egész közönségének a szívveréséből érezze, hogy ezekben a szívekbe kitörülhetetlenül fel van írva a neve és minden cselekedete, amelyet főiskolánkért annyi szívóssággal és annyi önzetlenséggel végzett s a kegyelem Istene megártó kegyelmébe ajánljuk őt magát és szeretett családját, hogy az isteni kegyelem boldog birtokosaként hordozza a sok és hű munka legnagyobb áldását: nemes keblének felemelő nyugalmat!!

g) A múltak hibáinak kutatásától és feszegetéstől eltekintve, egyházkerületünk összeforni kíván abba a testvéri egyesülésbe, amelyből egyedül hajthat ki a magyar élet most hervadó reménysége, azért vállat-vállhoz vetve s a nyomorúságok leküzdésére összefogva, mint egy szív és egy lélek kíván munkálkodni a nemzet és egyház felemelésére munkálkodni e szomorú napokban“.

Az ünneplés érzéseinek magaslátaról zuhanva szállottunk alá, amikor a tárgysorozat pontjai közül kiemelve, szőnyegre került a sárospataki főiskola 1931/32-ik évi költségvetése.

A főiskolai igazgató tanács a költségvetéssel kapcsolatban a következő előterjesztést tette:

A főiskolai Számvevőszék 1931 szeptember hó 10-i ülése 2. sz. jkvi. pontjával jelenti, hogy általánosságban megvizsgálta a főiskola folyó évi költségvetését, abban 64,000 P. hiányt állapított meg, amelyhez hogyha hozzávesszük a múlt évi zárszámadásban mutatkozó 22,674 P. hiányt az összes deficit 86,000 P-t tesz ki. Számvevőszék e súlyos körülményre tekintettel, bár a gazd. választmány a költségvetést igen lényeges redukciókkal készítette el, mégis szükségesnek látta bizonyos bevételi tételek növelését és a kiadások redukcióját. Ezért javasolja, hogy a 3. sz. bev. t. a P. Horváth pusztai jövedelme 17 vagon buzában állapíttassék meg, ugyanis a jelenlegi bérlők is 16 vagon buzára kérték a bér leszállítását, ami 750 P. bevétel-többletet jelent. Javasolja, hogy a 60. sz. bev. t. szerint a theológusok tandíja 24 P-ről 40 P-re emeltessék, ami a második félévben 720 P. többletet jelent. Javasolja, hogy a 68. sz. bev. t. a theol. internátusi díj a jövő iskolai évre 120 P-ről 180 P-re, a gimn. kisinternátusi díj 100 P-ről 120 P-re emeltessék. Javasolja a számvevőszék, hogy a 23. sz. kiad. t. szerint a felügyelői és igazgatási költségek 300 P-vel apasztassanak (ez összeg az étkezési költségeken való megtakarítást jelent az által, hogy az étkezések ezután tisztán a felügyeletet végző személyek részére biztosíttanak.) Hogy a 24. sz. kiad. tét. a Sárospataki Ref. La-

poknak szóló segély 400 P.-ről 200 P.-re szállítassék le az egyházkerület által. Hogy a 25. sz. kiad. tét. 600 P.-ről 400 P.-re (útiköltségek és napidíjak megosztásául javasolja, hogy 100 P. közigazgatónak, 100 P. theol. igazgatónak, 200 P. gimn. ig. biztosítsassék s kimondja, hogy nem tudja teljesíteni az egyetemes konvent ama határozatát, hogy a gimn. vallástanár vallástanári konferencián való részvételéért útiköltséget és napi díjat felszámítson: a 27. sz. kiad. tét. nél a bizottság túlnagynak tartja az értesítő kiadási tételét, javasolja, hogy jövőre az értesítő a legszűkebbre szorítottan adassék ki, hogy a székfoglaló értekezések, emlékbeszédek gyűjtessenek össze jobb időkben való kiadásra. A 61. sz. k. t.-nél a fűtési költségek csökkentését javasolja, a fűtési vakáció adását oly formán, hogy a szüreti vakáció elmaradjon és annak időtartamával több karácsonyi vakáció adassék. A 62. sz. k. t.-el kapcsolatban a világitási költségek megtakarítására vonatkozó döntést egy kiküldött bizottság hoz utasítja. Javasolja, hogy a 67. sz. k. t., a természettani múzeum dotációja 200 P.-ről 100 P.-re szállítassék le, hogy a 68. sz. t., a filológiai szertár dotációja töröltessék, hogy a 69. sz. k. t. a természettudományi szertár dotációja 200 P.-ről 100 P.-re, hogy a 73. sz. k. t. a tornaszerekre és iskolakeretre vonatkozó 200 P.-ről 100 P. re, a 77. sz. t. hangszerek karbantartására felvett 80 P.-ről 50 P.-re szállítassék le. Javasolja, hogy a 97. sz. t. a modern nyelvek tanárai számára felvett, a 98. sz. t. egészségtan tanításáért felvett, a 102. sz. t. az önképzőkör tanárelnökének, a 109. sz. t. helyettesítési és órátöbbleti díjakra felvett és a 111. sz. t. tanárok vasúti igazolványa érvényesítésére felvett összegek folyósítása fedezet hiányában felfüggesztessék mindaddig, amíg a kiküldendő bizottság ebben a kérdésben nem dönt. Javasolja, hogy a 115. sz. kiad. t. a gazd. vál. jegyző tiszteletdíja 160 P.-ről 120 P. re szállítassék le, a 124. sz. t. a tisztviselők vasúti igazolványának érvényesítési költsége: 180 P. töröltessék. Ezeknek a módosításoknak a figyelembevételével a költségvetés

bevételi összege --- --- ---	273.550 60 P.
kiadási összege .. --- ---	351.720 95 P.
Hiány:	78.170 35 P.

illetve ha figyelembe vesszük a zárszámadás indoklásában bővebben kifejtett azt a 22.034 P. 28 fill. hiányt, amely még 1926-ban Györgytarló házi kezelésbe vétele által a jövedelemnek $\frac{3}{4}$ évvel való eltolódásából állott elő, az 1931/32. év költségvetési hiánya: 56.036 07 P.-re rúg. Ha figyelembe vesszük az igazgató-tanács jelen ülésének egy másik határozatában az állami rendelkezések alapján kimondott 12% és 10% fizetési redukciónkat, amiknek az összege a tegnapi napon megejtett számítások szerint 6.000 P.-re rúg (5.666 66 özv. Batta I.-né és Bathó János nyugdíjának még eddig pontosan ki nem számított redukciónja, cca. 350 P. kereken 50.000 P. az 1931/32. iskolai év költségvetési hiánya.

Dr. Mátyás Ernő indítványozza, hogy a P. D. O. Sz. szeptember 30-iki közgyűlésén társassék fel a főiskola nehéz anyagi helyzete s hogy

hivassanak fel az öreg diákok, hogy alapítványok tétele, ill. évi hozzájárulások megszavazása útján siessenek a nehéz helyzetben levő Alma Mater segítségére s hogy az alapítványtevő, ill. évi hozzájárulásokat megszavazó diákokból alakítsassék meg Pataki Iskolánk Védő vagy Pártoló Szövetsége.

Igazgató-tanács arra való tekintettel, hogy a főiskola normális költségvetését már ugy maga a gazd. választmány, mint a számvizsgáló bizottság erősen lecsökkentette s további redukciónk már a főiskolai tanítást veszélyeztetnék, a nagy hiány dacára a főiskola közpénztári 1931/32. évi költségvetését 273,560 60 P fedezeti és 351,720 95 P szükségleti tételekkel elfogadja. Ugyancsak elfogadja a számvizsgáló részletes javaslatát, azokat határozati erőre emeli. Végül elfogadja a többi pénztárak beterjesztett költségvetését is. Jelen határozatát a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez terjeszti fel megerősítés céljából azzal, hogy a közpénztári költségvetési hiány megszüntetésével kapcsolatos intézkedésekre más jkvi pontban foglalt határozatban tesz javaslatot. — Egyben kimondja az igazgató-tanács azt is, hogy amidőn az elfogadott közpénztári költségvetést ideiglenesen életbe lépteti, felhívja az igazgatók s a gazd. vál. figyelmét még a költségvetésen is tulmenő takarékoságra Felhatalmazza az ügyvezető lelkészi gondnok urat, hogy a gazd. választmány vagy annak elnöke javaslatára az igazgatók meghallgatásával minden célszerű intézkedést tegyen meg a bevételek fokozására és a kiadások csökkentésére, még a fentiekben elfogadott költségvetés keretein is tul. Felkéri dr. Trócsányi József g. v. elnököt, hogy a P. D. O. Sz. közgyűlésének keretében ismertesse a főiskola nehéz anyagi helyzetét, hogy tegyen javaslatot a P. D. O. V. Sz.-e megszervezésére.

(Folyt. és vége köv.)

Köszönő irat.

Főiskolánk gondnoksága a köv. iratot küldte szét:

A tiszáninneri ref. Egyházkerület és a sárospataki ref. Főiskola nevében hálás köszönetet mondunk azért a megtisztelő lelki kapcsolatért, amely főiskolánk jubiláris ünnepélyén, akár az ünnepélyen való megjelenés, akár üdvözlő sorokkal való fölkeresés formájában, úgy a hatóságok és testületek, mint képviselők és magánosok részéről nyilvánvalóvá lett. Egész ünnepélyünk nagy erkölcsi gyarapodása volt, hogy főiskolánk annál fenköltebb reménységgel folytathassa magasztos kulturális feladatát, melyet áldott emlékü alapítók tűztek ki. Istenünk és nemzetünk nevében. De különösen nagy reménységnek és dicsekedésnek tartjuk, hogy a főiskolát eleitől fenntartó nemes lelki kapcsolatok ez alkalommal is megnyilvánultak egész országunk részéről. Ebben nemcsak a dicső multak előtti hódolatot éreztük meg, hanem a jövővel szemben való szent elkötelezést is. Éppen ezért különösen drágák és hálás köszönettel fogadottak voltak a megnyilvánulások és mikor Istennek hálát adunk kegyelméért, jóleső örömmel mondunk köszönetet mindenkinek, aki megtisztelő jelenlétével vagy lelke egy darabjának elküldésével részt vett a

mi ünnepélyünkön és emlékezetessé tette négyszázadik évfordulónkat, hogy erőt és bizodalmat nyerjünk újabb századok felséges feladatainak végzésére. Hittestvéri szeretettel és hazafias tisztelettel Sárospatak, 1931 november hó. *Dókus Ernő* a tiszáninneri ref. egyházkerület főgondnoka, *Dr. Révész Kálmán* a tiszáninneri ref. egyházkerület püspöke, *Farkasfalvi Farkas Géza* a sárospataki ref. főiskola világi gondnoka, *Janka Károly* a sárospataki ref. főiskola lelkészi gondnoka, *Elekes Imre* a sárospataki ref. főiskola közgazgatója.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** *Szentandrás Szabó Imre* v. gazdatiszt, életének 79, boldog házasságának 44. évében nov. hó 2 án visszaadta lelkét Teremtőjének. A megboldogult kedves halott temetése nov. 4-ikén volt. A temetési szertartást *Kiss Ernő* esperes és *Horváth István* szerencsi lelkész végezték. A megboldogult szerette a pataki főiskolát, ahol 4 gyermeke tanult, akik mind kiváló tanulói voltak a főiskolának. *Dr. Szabó Imre* budapesti orvos, *dr. Szabó Sándor* ügyvéd, *dr. Szabó Géza* ügyvédjelölt, *dr. Szabó Dezső* póstatakarékpénztárnál működik, *Dr. Szabó Sándor* szerencsi ügyvéd az alsózempléni egyházmegyének köztisztviselője és szeretetben álló ügyésze is. A kegyelmes Isten vigasztalja meg a megboldogult hozzátartozóit. A. B. F. R. A.

— **Diákszövetségi összejövetel.** A *Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete* a minap a református zsinaton részt vett volt pataki diákok tiszteletére társasvacsorát rendezett a Gyógyszerész kaszinóban. — *Panka Károly* dr. országgyűlési könyvtárigazgató, elnök üdvözölte a megjelenteket, meleg szavakkal köszöntötte *Janka Károly* főiskolai gondnokot kormányfőtanácsosi címmel történt kiténtetése alkalmából, majd beszámolt a főiskola négyszázéves jubileumi ünnepségéről. Ezután *Forgon Lajos* dr. ny. postaigazgató olvasott fel pataki diákemlékeiből, amelyek a Pataki Diákvilág Anekdotalincse c. mű III. kötetében fognak megjelenni. Felszólaltak még *Németh József* dr., *Kiss Zsigmond*, *Pálóczi Cinke István*, *S. Szabó József*, *Bartha László*, akik a pataki szellemről, baráti szeretetről és szolidaritásról beszéltek: majd *Marton János* és *Finkey Ferenc* akinek javaslatára felkérték a főiskolai gondnokot, hogy gr. *Klebelsberg Kunó* v. közoktatásügyi miniszter előtt fejezze ki az Egyesület hálóját a főiskola támogatásáért és fejlesztéséért és végül *Farkasfalvi Farkas Géza*, aki az angol internátus felállításának történeti előzményeit ismertette. *Dr. Panka Károly*.

— **A Sátoraljaujhelyi Református Egyház** a Reformáció ünnepének a hetében vallásos estélyeket tartott, amelyeken *Emödy László* ny. tv.-széki tanácselnök: „Kazinczy Ferenc és az egyház“, *Csonotos József* ny. gimn. igazgató: „Zwingli Ulrich reformátor“, *Kiss Ernő* esperes: „Egyházunk mai problémái“, *Nagy Sándor* Béla lelkész: „Kálvin Genfben“, *dr. Hegyaljai Kiss Géza*, böcsi lelkész: „Kopácsi István reformátor“ címeiken tartottak elő-

adásokat. A pompás előadások nagy szolgálatot tettek a református öntudat építése terén.

— **Kérés.** Miután a jubiláris ünnepélyről készülő *Emlékkönyv* kiadása most már biztosítva van, az érdeklődő közönséghez két kérésem van: 1. szíveskedjék lehetőleg mindenki, aki az ünnepélyen részt vett, lev. lapon november végéig ezt velem tudatni, hogy az *Emlékkönyv*ben a résztvevőknek mennél teljesebb névsora legyen összeállítható. Azok lakásra, küldöttségben, kedvezményes jegyre stb. jelentkeztek, azoknak felesleges írni, mert nyilvántartjuk. Voltak egyes községekből presbiter-csoportok, vagy kocsin stb. bejött egyháztagok, ezek nevének (foglalkozás, község) összeírását és tudatását a nt. lelkész uraktól kérem. 2. Aki az *Emlékkönyv*ből példányt szeretne magának biztosítani (Ára: 2 pengő lesz), szíveskedjék előjegyeztetni nevét (utolsó posta,) mert korlátozott számban fog megjelenni az *Emlékkönyv*. Sárospatak, *Közgazgató*.

— **Híradás.** Református gyülekezeteink számára művészi himzésű Urasztal és szószékterítőket ajánlunk. Bársonyból, rojttal, bélelve, selyemhímzéssel már ötven pengőtől felfelé igények szerint. Bővebb értesítést ad *Kun Zoltánné*, *Gesztely*.

HIVATALOS RÉSZ.

Az 1932. évi lelkészképesítő vizsgai írásbeli tétel

I. Első Lelkészképesítő vizsgálatra.

Ó-szövetségi tudományokból: Hóseás könyvének exegézise.

Új-szövetségi tudományokból: Pál apostol viszonya Jézushoz.

Keresztyén hittanból: A kijelentés és a Szentírás egymáshoz való viszonya.

Egyházi beszéd: Virágvasárnapi prédikáció irandó. János. 18:36—37 verse alapján.

II. Második lelkészképesítő vizsgálatra.

Magyar protestáns egyház- és irodalomtörténetből: A racionalizmus a magyar protestantizmus történetében.

Egyházjogtanból: A református egyház és a magyar állam közötti viszony kitejtése

Gyakorlati teológiából: Szociális kérdés a magyar református igehirdetésben. (Különös tekintettel mai prédikációirodalmunkra)

Egyházi beszéd: Prédikáció irandó a hősök vasárnapjára I. János 5 : 4 alapján.

Írásmagyarázat: Bibliamagyarázat irandó Lukács 16 : 22—31 alapján.

Kátémagyarázat irandó a Heidelbergi Káté 45 ik kérdése és felelete alapján.

A dolgozatok beadásának határideje 1932. augusztus hó elseje. Később érkezett dolgozatok csak püspöki engedély alapján vétetnek figyelembe. Sárospatak, 1931. október hó 29.

Dr. Vasady Béla
theol. akad. igazgató.

1023/1931. sz. Jóváhagyom és megerősítem.

Miskolc, 1931. november hó 1.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Égész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	MARTON JÁNOS	
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7.-		Főmunkatársak:	Főmunkatársak:	
		ENYEDY ANDOR, Főmunkatárs	JANKA KÁROLY	
		egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és	Dr. H. KISS GÉZA.	

TARTALOM. *Enyedy Andor*: Belmissziók képe. (Folyt köv.) — *M. J.*: Egyházkerületünk őszi közgyűlése. (Folyt és vége.) — Könyvismertetés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Belmissziók képe.

Dr. Enyedi Andor egyházker. belmissziói előadó jelentése.

A kebelbeli egyházmegyék és azok gyülekezeteinek missziói életéről és munkájáról a rendelkezésemre álló adatok alapján a következőket állapítom meg: illetve egyházmegyei előadótársaim hozzám érkezett jelentéseit a következő összefoglalásban vagyok bátor ismertetni:

Az abauji egyházmegye missziói életében előhaladás helyett több ponton és helyen inkább visszaesés mutatkozik. A szépen megindult hitélet hajója, a jelentés szavai szerint, mintha zátonyra jutott volna. Lehetne a megakadást a nehéz anyagi helyzetből származó lelki lehangoltságra is visszavezetni, de az előadó mélyebben, másban látja az okot. Egyfelől a sok helyen mohón, de rendszeretlen nekikezdésben s ennek szükségszerű velejárójában, a kevés eredményben s az efeletti elcsüggedésben. Másfelől abban, hogy vannak még mindig olyan lekipásztorok, akik nem hallják az élet tengerén hánykolódó hívek S. O. S. kiáltásait: vagy ha hallják is, fatalista nyugalommal reábizzzák a szerencsétleneket saját sorsukra. Amint régi térképeken vannak nagy sárga foltokkal jelzett, még fel nem fedezett és ki nem kutatott területek: úgy vannak híveink tömegeiben is a lelki munka számára még fel nem fedezett és fel nem tárt csoportok, elhanyagolt lelkek, akikre pedig szintén vonatkozik Ildvezítőnk utasítása: „Az embernek fia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett vala!” Lukács ev. 19. r. 10. v. Legnagyobb akadálynak látja a missziói munkában abauji előadó testvérünk az önmisszió hiányát. S az mindenestre egészen bizonyos, hogy amíg a missziói lélek nem ragadja meg a pásztort, addig hiába várunk tőle igazi missziói munkát: mert az olyan missziói munkának, amely nem a lelkesen és legközvetlenebb házanépén kezdődik el, soha nem lesz a gyülekezetben mély gyökere s maradandó hatása. A lehangoló tünetek mellett azonban Abauban is vannak fényjelei az ébredésnek és az erőteljes kezdeményezéseknek. Szántón, Szikszón, Gönczön, Felsődobozán, Kiskinizen, az előadó

szerepléséből elhallgatott Hejcén s bizonyára még más meg nem nevezett gyülekezetekben is folyik az Istenország terjedéseért, lelkek üdvösségeért való tusakodás. Alsóborsod előadója azt panasolja, hogy a belmisszió lényege körül még mindig zavarok és félreértések vannak. Ezt mutatja, hogy akad még egyházbálrendező is. Előadó helyesen jegyzi meg, hogy a belmisszió tulajdonképpen maga a lelkesi munka, aminek a végzése, ha eddig köteleesség volt, most egyenesen létkérdése és életfeltétele egyházunknak: úgyis, mint a krisztusi evangélium hordozójának, úgyis, mint kenyéradónak. Figyelemreméltó óvása az előadónak az is, hogy a belmissziói munka minden ágát egy embernek egyszerre megindítani nem tanácsos, mert a nagy kezdés könnyen és hamar elfulladásba mehet át, aminek szomorú jelei már is mutatkoznak. Ő is hangsúlyozza, hogy a munkát szolgálatkésztség és pénzbeli áldozathozás szempontjából egyaránt magunkon kell kezdeni. És még egyéni érdekből is érdemes kezdeni, mert a munkának nemcsak lelki, hanem anyagi téren is rendszeresen megérő aratása, jutalma van, például a pontosan befolyó és nem zúgolóddással, hanem szívesen, hálás örömmel fizetett párbérekből.

(Folyt. köv.)

Egyházkerületünk őszi közgyűlése.

(Folyt. és vége.)

Az igazgató-tanács egy másik előterjesztést tett, a költségvetési hiány megszüntetésére nézve.

Ebben találjuk többek közt a következőket:

„Ha e nagy hiány okait kutatjuk, mindenekelőtt figyelembe veendő az a múltévi tekinthető okok, amelyek csak egy költségvetési évben éreztetik hatásukat s külön vizsgálódók azok a tényezők, amelyek bizonyos relatív állandósággal fejtik ki jövedelemcsökkentő káros hatásukat. A jelen költségvetési évben a szőlők, különösen a Királyhegy gyenge termése (holdanként cca. 10 hl.), a györgytarlói és bálványosi katasztrófálisan rossz termés azok a tényezők, amelyek legsúlyosabb mértékben járulnak hozzá a pár év előtt szinte

elképzelhetetlen gyászos költségvetési deficit előidézéséhez. Györgytarlón és Bálványoson az idén 25 vagon terménnyel van kevesebb az átlagnál. Ez mázsánként 10 P-ös ár mellett is 25,000 P kiesését jelenti a költségvetésből. A Királyhegy átlagban 20 hl.-t szokott hozni holdanként s így a 12 holdnál hiányzó 120 hl. bor 30 fillérrel 3,600 P hiánynak az okozója. Ha ezekhez hozzávesszük a jubileumi kiadásokra felvett 2,000 P (6,000 P kiadás mellett 4,000 P fedezet.), akkor már előtünk van összesen egy 30,600 P-ös tétel, mint speciálisan ennek az évnek a fátuma. Ha tehát ezt a költségvetési hiányt figyelembe vesszük is, még ma már állandó jellegű hiányként fogható fel.

Ez állandónak ígérkező hiány okait a gazd. vál. a következőkben látja: 1. A terményárak esése és a földjáradék csökkenése következtében állandóan kevesebb most már az összes földbirtokok bevétele akár haszonbébe vannak azok adva, akár házilag kezeltetnek. 2. A borárak esése folytán a szőlőknél ma már tiszta hozamra nem lehet számítani. A legjobb eset, ha a főiskola nem fizet rá most már a szőlőkre, jövedelemre azonban egyáltalában nem lehet számítani, holott pár évvel ezelőtt még volt olyan esztendő, amikor a főiskolának a Királyhegyi szőlőn 10,000 P tiszta bevétele volt.

Mint hogy minden megzavart költségvetési egyensúly helyreállításánál az egyetlen kivezető út a bevételek emelése és a kiadások csökkentése, ezért világos, hogy éppúgy, mint az állami költségvetésnél történik, a főiskolának a birtokok csökkentéssel jövedelmezősége következtében egyéb bevételekről kell gondoskodni, de egyúttal a kiadásoknál is azok csökkentésére kell törekedni. Elkerülhetetlennek mutatkozik az iskolai díjak bizonyos mérvű emelése, mert bármennyire is a szegények iskolája a pataki iskola, a költségvetési egyensúlyt mindenképpen meg kell óvni, mert ha ezt nem sikerül visszaállítani, akkor egyfelől a főiskolai alapok megrendülése miatt viselni kell a súlyos felelősségét a gazd. választmánynak, igazgató-tanácsnak és egyházkerületnek egyaránt, másfelől pedig pár éven belül matematikai bizonyossággal bekövetkezik a teológia megszüntetésének szükségese, mint ahogy a vagyon és jövedelemcsökkenés miatt meg kellett szüntetni 1923-ban a jogakadémiát is. Szükséges tehát úgy a kisinternátusban, mint a theol. internátusban az internátusi díj emelése, a tandíj emelése, amit azáltal lehetne ellensúlyozni, hogy a szegényebb szülők részére lehetővé tennék a tandíjtöbblet elengedését úgy, hogy ez csak a tehetősebbeket sújtaná. Elkerülhetetlennek látszik, hogy az egyházkerület, hacsak fel nem akarja adni a pataki iskolát s le nem akar mondani a lelkészképzésről, emelje a főiskola fenntartására eddig fordított 3—4000 P kulturadót a megfelelő összegre. A bevételek említett szaporítása nélkül a főiskola közeli évei a szomorú vergődés évei lesznek, míg csak be nem következik a gyászos vég.

A kiadásoknak és pedig úgy a személyi, mint a dologi kiadásoknak a csökkentése szintén alkal-

mazandó, bár itt korántsem lehet annyit lefaragni, hogy az számbavehetőleg csökkentené vagy pláne kiküszöbölhetné a hiányt. A személyi kiadások csökkentésére az állam megtette már a szükséges lépéseket s ezen a téren a főiskola sem maradhat el, mert erőforrásai még az államénál is fogyatékosabbak.

Csökkenteni kell a dologi kiadásokat is, amiknek a gazd. vál. csak egy pár példájára mutat rá: 1. A rengeteg világítási költség csökkentésére egyes helyiségekből leszerelni a világítást. 2. A fűtési költségek csökkentésére használatát a téli hónapokra s egyes helyiségek használatát a tanügyi költségek, az irodai adminisztrációk, a kiszállási költségek, az óratöbbleti és helyettesítési díjak, igazgatási költségek. 3. Leszállítandók a tanügyi megszüntetendők az igazgató-tanácsi étkezésen kívül bármiféle, a főiskola költségére menő étkezések, vendéglátások. 4. Leszállítandó az értesítő kiadási költségei (kisebber terjedelem, emlékbeszédek kinyomásának mellőzése s kevesebb példányszám). — A gazd. választmány nem akarja ezuttal a példák számait szaporítani, s úgy a gazd. vál. elnökének, mint minden tagjának egyébirányu óriási elfoglaltsága lehetetlenné teszi, hogy most kimerítő és teljes javaslatot tegyen, de emellett sokkal nagyobb horderejűnek fogja fel a főiskola egész jövőjére kiható jelen kérdést, semmint hogy az alkalmazandó rendszabályokra egyedül akarna javaslatot tenni. Ezért azt javasolja a nagytsz. és tek. igazgató tanácsnak s az igazgató-tanács utján a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésnek, hogy az igazgató-tanács és egyházkerületi tagokból küldjön ki egy bizottságot, amely október vagy november havában Sárospatakon összegyűlve dolgozzon ki részletes és végleges javaslatot a főiskola költségvetési egyensúlyának a megmentésére.

Igazgató-tanács a főiskola jövője iránti mélyseges aggodalommal veszi tudomásul a gazd. vál. elnök jelentését, amelyből kitűnik, hogy a ránkzudult gazdasági katasztrófa következtében a viszonyok gyökeres javulásáig, t. i. amíg helyre nem áll a mezőgazdasági birtokoknak 3—4 év előtti jövedelmezősége, a főiskolánál évi 33,500 P. ill. a csökkentett fizetések mellett, ami egy évre számítva cca 7.200 P-t tesz ki, 26,300 P hiány jelentkezik, sőt az 1931/32. költségvetési évben a hiány 50 000 P-t tesz ki. Igazgató-tanács abban a meggyőződésben van, hogy úgy a bevételek emelése, mint a kiadások csökkentése körül megszervehető intézkedésekre van szükség, amelyek megtétele azonban alaposabb megfontolást igényel, miért is azt a javaslatot terjeszti a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés elé, hogy az igazgató-tanács számvizsgáló bizottságát egészítse ki megfelelő számú egyházkerületi tagokkal s ez a bizottság ez év október vagy november havában tegye vizsgálat tárgyává a főiskola költségvetését s tegye meg a főiskola költségvetési egyensúlyának megővására szükségesnek mutakozó legcélszerűbb lépéseket.

Ehhez a ponthoz figyelemre méltó felszólalásokat fűzött dr. Trócsányi József, Janka Károly, Elekes Imre, Hubay Mihály és Farkas

István. Megállapítást nyert, hogy a hiány nem az újabb építkezések folytán állt elő. Az egyházkerület pedig bizottságot küldött Farkas István, Fodor György, Bernáth Aladár, Téglássy Andor és Kovács Kálmán tagokból, hogy a főiskolai számvizsgáló bizottsággal együtt végezzék el teljhatalommal a szükséges tennivalókat.

A bizottság óriási feladat előtt áll. Mondani sem kell, hogy a főiskolai színvonal megmentésére kell összes energiáját központositani s a tűzszloppá válni, mely a mostani sivatagjárás ráncszakadt éjszakájában világosságot gyújt és biztos utat mutat s elűzi a csüggedés, bátortalanság, lemondás sötét rémeit, amelyek kőföldre válnak.

Bizonyára legelső feladatai közé sorozza, hogy megcáfolja azokat az ijesztő híreket, amelyek a főiskola vagy akármelyik intézeti ágának megszüntetéséről elég szerencsétlenül még a napilapok hasábjaira is kerültek.

Helytelenítjük, hogy nem kezelték diszkréttebbül az anyagi helyzetre vonatkozó adatokat. Máshol is van deficit: Budapesten is a theol. akadémiánál és a debreceni kollégium költségvetésénél is és mégsem hióbbhireznek. Biznunk kell a főiskola vezetőinek bölcsességében és erélyében. S kétségtelen, hogy a főiskolai tanári kar egy emberként rendületlenül áll — a nem — lankadó kötelességteljesítés és munkavégzés hajófedélzetén. A begyülő defaitisták Cassandra-bölcsésége most értéktelen. Az ilyenek hagyják el a nyilvánosság területét. Ide hitet és reménységet ébresztő, életet hirdető és támasztó lelkekre van szükség. A századok viharát kiállt fészek ki fogja állni a mostani megpróbáltatások idejét is. Nem régen hallottuk: Veszély idején a főiskola hű fiai tudni fogják kötelességüket.

A közgyűlés többi ügyei már nem részesültek hasonló figyelemben, bár jelentékenyek voltak.

A közgyűlés a tiszántuli egyházkerület áttett határozata folytán foglalkozott a vásárok hétköznapra áttételével. Véleményét odaterjeszti a zsinat elé az országos tudományos, művészeti és irodalmi intézet megalkotása tárgyában. Csak a Prot. Irodalmi Társaság utján akarja egyelőre ezt a célt szolgáltni. Pártolólág határozott a Szeretet Szövetségéről. Lapunkból megismerjük a belmissziói jelentést. Szabályrendeletet fogadott el a közgyűlés a püspöki földekről. Elfogadta a főiskolai, középiskolai és népiskolai bizottság előterjesztéseit A népiskolai bizottság előterjesztései keltettek némi feltűnést. A bizottság tagjai az egyházkerületi közgyűlés határozatával akarják elintéztetni azt, ami tulajdonképpen a szakirodalom dolga. Azt értjük alatta, hogy ha rossz valamelyik népiskolai könyv, arra való pl. a mi lapunk is, hogy annak a hasábjain bírálják meg, mutassák ki a hiányait s ne általánosságban tétessék meg folyton a kárhóztató előterjesztéseket. Lapunk helyt ad minden irodalmi és tudományos színvonalon álló ilyen közleménynek.

Gyűlés az elnökség, Dókus Ernő és Cziáky Endre püspökhelyettes bölcs vezetésének meleg megköszönésével ért véget.

M. J.

KÖNYVISMERTETÉS.

* **Vasárnapi iskolai kézikönyv:** Az Úr szolgálatában. I. kötet. Vasárnapi iskola. Irta: *Czeplédy Sándorné Kósa Margit.* Sylvester kiadás 1931. 161 lap.

A gyermekekkel való komoly és céltudatos foglalkozás, Istennek hála, esztendőről-esztendőre nagyobb mértékben hódítja meg egyházi életünk munkásait. Mind több helyen érzik a felelősséget minden oldalról ostromolt egyházunk jövőjéért, amikor minden szellemi irányzat teljes odaadással veti ki hálóját a „vasárnapi iskolák” is vannak már, az u. n. „gyermekbarát egyesületek” is erőteljesen szerveződnek, nem is szólva a szivgárdákról és hasonlókról.

Czeplédy Sándorné könyvét fenntartás nélkül, a legmelegebben ajánljuk a gyermek pastoráció minden munkásának figyelmébe. *Hasznos könyv. Gyakori latból született* — s a tanítások mindegyikén meglátszik, hogy nem íróasztal mellett készült csak, hanem a gyermekek lelkével való foglalkozás közben. *Elméleti része* — a könyv első 32 oldala — rövidsége mellett is igen értékes, tulajdonképpen a legszükségesebb lelki és pedagógiai alapokat rakja le az eredményes munkához. (A vas. isk. lényege, célja, létjogosultsága, nehézségei, az előkészítő óra, a tanítás, a tanító önképzése stb.)

A könyv 40, teljesen kidolgozott tanításából mindenki okul, még ha nem foglalkozik is vas. iskolai tanítással. A teljes hozzáértéssel készült tanítások és a kedvezőbbnél-kedvezőbb illusztrációk minden gyülekezeti munkásnak hasznos útmutatást fognak nyújtani.

Kapható a Sylvester r. t. könyvosztályánál, Budapest, VI., Hermina-út 37. 4 P 20 fillér be-
küldése ellenében portómentesen, vagy pedig után-
vétellel, 4 pengő utánvételezése ellenében, mely
esetben a portó megrendelőt terheli.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászhir.** Hodossy Lajos kercai lelkész, Hodossy Béla nyug. kép. igazgató testvérje f. hó 17-én, 55 éves korában elhunyt. Felsőgimnáziumi és theol. tanulmányait főiskolánkban végezte s itt mindig a komolyabb, jobb diákok közé tartozott. Mint theológus főként az ifj. énekarban jeleskedett, mely a dörgő hangú, képzett énekest 1897—98-ban elnökévé is választotta; ez az esztendő, élén H. Lajos elnökkel és Piskóty Ferenc karvezérel, egyik legfényesebb sikerű esztendeje volt az énekkarnak. 1898-ban bevégezve főiskolánkban tanulmányait, dunántuli hazájába ment s. lelkészi szolgálatra s itt nemsokára szülőföldjének: Kercának bizalma hívta el a lelkészi állásra. A hű pásztor az egyházmegyén és -kerületben egyre nagyobb tekintélyre emelkedett, csak pár hét előtt választották egyh.-kerületi tanácsbírává. Főiskolánk jubileumi ünnepén boldog örömmel vett részt; a szép piros arcú, hatalmas termetű férfi hosszú idők ígérését látszott magában hordani — s ime ő

lett az első, akit az Úr az ünneplők közül elszóltott. Áldott legyen emlékezetek!

— **Dr. Baltazár Dezső püspök hatvan éves.** November 15-én töltötte be *Dr. Baltazár Dezső* püspök, az egyetemes konvent I. elnöke életének hatvanadik évét. Hódolattal köszöntjük lapunk részéről is és kívánunk éveihez éveket, hogy a magasságból megáldva, dolgozhasson továbbra is töretlen erővel és lángoló lelkesedéssel Isten dicsőségére.

— **Dr. Ravasz László püspök egyházkerületi közgyűlési megnyitója,** amellyel nov. 14-én a dunamelléki egyházkerület közgyűlését megnyitotta, munkájának utolsó útját járta. Nemzeti és egyházi életmányzatát a legnagyobb politikai alkotások közé sorozta. Rámutatott arra, hogy e tíz év alatt a nemzet életerői csodálatosan megeredtek. „Konjunktura támadt a munkára, a kezdeményezésre, emberek kerestettek akciókhoz és akciókat kerestek az emberek. Mindenki valami újat és nagyot akart művelni és a lehetőségnek nem látszottak a korlátai.“ Egyházi életünkben is a „türelmi rendelet után következő évtizedeket leszámítva, nem volt olyan építő, helyreállító korszak, mint ez a mögöttünk álló tíz esztendő.“ Majd a gazdasági válságra tért át s hangoztatta, hogy „mindenekfelett életbátorságra, jókedvre, bizalomra van szükségünk. A magyar lélektől olyan belső összezárkózást és felemelkedést várunk, amilyennel a háború elején és a forradalmak elzúgása után találkoztunk. Valami olyan lelki formát, amilyenek tűzvészkor, árvízkor, elemi csapások idején mutatja magát a magyar. *Bűnbakkereséssel, bölcs kritikával nagy-szerű retrospektív elméletekkel kár előállni; lesz erre idő akkor, ha talpra állottunk. Most csak egy kötelesség van: hinni és élni.*“

— **Lelkészválasztás.** A nemesbikki gyülekezet *Nagy Elek*, volt tiszaszederkényi s. lelkész, főiskolánk volt diákját választotta meg lelképásztorául. Munkájára Isten gazdag áldását kívánjuk.

— **Főiskolánkból.** 17-én ismét misszionárius látogatója volt ifjúságunknak. *Ward Hartman* amerikai hittérítő, aki 20 év óta végez Kinában missziói munkát, tapasztalatairól kedves és nagy érdeklődéssel hallgatott nagy előadást tartott dr. *Vasady Béla* theol. igazgató tolmácsolásával.

A mai keresztyénséget a szociális kérdés megoldásának feladatával állította szembe Isten. Ennek az igazságát élesen látja theol. akadémiánk tanári kara és ifjúsága. A theol. gyűlésekre meghívott előadók segítségét is elsősorban ennek a célnak a szolgálatára kéri az eszközök, utak, lehetőségek keresésében és megvilágításában. 19-én *Nádházy Bertalan*, diósgyőr-vasgyári lelkész járt akadémiánkon, s „Az ipari munkásságból álló gyülekezet lelke a gazdasági válság idején“ címmel tartott értékes, s élénk megbeszélésre is alkalmat adó előadást.

— **A Sárospataki ref. nőegylet** a szegények téli segélyezésére intenzív akciót folytat. Naponta adnak szegények részére 16-an, hetenként egyszer vagy többször 13-an. Többen adnak élelmiszert és ruhaneműt, valamint természetbeni ado-

mányt. Szükség is, hogy meglássuk az idők jelét s a nagy nyomorúság idején jót tegyünk „a mi hitűnknek cselédeivel“.

— **A karácsonyi szünidő** kezdetének időpontját dec. 19-ére állapította meg a köziskolai szék és az előljáróság.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodiak figyelmebe!

Emlékeztetem lelkésztestvéreimet egyházmegyénk ama kötelező határozatára, hogy Advent első vasárnapján a *Szeretet Szövetség* áldott munkájáról is kell predikálnunk és ezen a napon nemcsak a *Szeretet Szövetség* gyűjtését kell indítanunk a *Szeretet Szövetség céljaira*. Az így begyűlt összeg és perselypénz december 15-ig legkésőbb, minden gyülekezetből hozzám küldendő be. Majd én egy összegben juttatom el egyházmegyénk adományát az illetékes helyre.

2. A Költségvetési nyomatványt a mai postával minden gyülekezet számára megküldöttem. Kérem ezeket két példányban kiállítva illetékes Számvevőkhöz legkésőbb dec. 30-ig beküldeni.

3. Akármilyen nehezek az idők, figyelmeztetnem kell lelkésztestvéreimet és az egyházak világi vezetőit egyházmegyei és egyéb járulékok megfizetésének pontos teljesítésére. Különösképpen kiemelem azt, hogy a *Nyugdíjjárulékok* legkésőbb évvégére való befizetését-, lelkészek és egyházak részéről, becsületbeli kötelességnek kell tartanunk. A Lelkeszi Nyugdíjintézet, ha mi nem teljesítjük kötelességünket fizetésképtelen lesz. Jaj nekünk! ha a nyugdíjazott lelkészek, lelkészözvegyek és árva szomorú sorsát a mi kötelességmulasztásunk teszi még keservesebbé. Ezt a járulékot még akkor is meg kell fizetnünk, ha feketébb lesz a kenyérünk és foltosabb lesz a ruhánk, mint eddig volt. Atyafiúi szeretettel: *Farkas István* esperes.

Alsözempléniak figyelmebe! Felsőbb hatóságom utasítására felhívom a lelkésztestvéreket és egyházakat a nyugdíjintézeti és közalapi tartozások sürgős befizetésére. Az utasításnak megfelelően kénytelen leszek a behajtásokat foganatosítani.

A Szeretetszövetség megkeresésére kérem a lelkésztestvéreket, hogy a Szövetség taggyűjtőjének *Kuti József* s. lelkésznek legyenek támogatására tanácsaikkal, esetleg kíséző melléadásával és az ifjú kollektív vendégül fogadásával.

Az elrendelt szavazatok beadásának határideje nov. 30-án lejár. Sátoraljaujhely, 1931 nov. 18-án *Kiss Ernő* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

L—a. I—n. A—k. Elég, ha a gyülekezet járhatja a lapot. Sz. a. I—a. F—d. Még aranykeretbe is befoglaltatnám a cikket, csak lenne alkalmas az ügy előbbvitelére. Am te arra lázitsz, amit úgy is megtesznek az emberek, hogy t. i. nem tesznek semmit. Mert azt talán minden hangoztatott „hálád“ és „szereteted“ mellett sem gondolod, hogy közjogi szövegek hangoztatása most segít? Hol élsz, hogy nem látod az özönvizet? Ide bátor és áldozatkész, teremtő lelkű férfiak keljenek! Ha ilyenek nem állnak elő, az özönvíz mindent elsodor.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHAZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHAZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	14 Pengő.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMAN	MARTON JÁNOS	Megegyezés szerint
Fél évre	7 Pengő.	püspök.		
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.		Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.		

TARTALOM. *M. J.*: Elemi iskoláink válságához. — *Dr. Enyedy Andor*: Belmissziónk képe. (Folyt. köv.) — Kálvin-szövetségi Körzeti gyűlések. — Sárospataki főiskolánk szanáló bizottsága. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Elemi iskoláink válságához.

A reformáció korának drága örökségei: elemi iskoláink súlyos válságukat élik. Átszenvedték a Caraffa korát, a gyásztized borzalmait s a XVIII. század sivatagjárását. Nem estek áldozatul a XIX. század megvesztegető kísértésének, a liberalizmusnak s vele az államosításnak. Nagy társadalmi, művelődési, vallási és világnézeti változások közepette megmaradtak szent hitünk drága edényeinek, amelyekből minden átalakulás és rájukaggatott idegen követelés ellenére is áradt a Lélek illata. Falaik közt a zsoltárok szava hangzott s táplálta a növő gyermek lelkét a Biblia által a halhatatlan emberi lélek igazi eledele, a mennyei kenyér. Jól esett tudnunk, hogy népünk lelki életének és erkölcsének gerendázata örökkévaló fundamentumokon épült s ha mélyen elrejtve, nem mutogatva és nem fitogtatva is, de halhatatlan értékeket ölelt körül. Az eddigi nagy megpróbáltatások idején mindig szinte meglepetéssel láttuk, hogy népünk lelke mélyén élnek ezek az örökkévaló erők. A hősiesség csodáit, amelyeket népünk és nemzetünk felmutatott, innen származtattuk.

Az állam anyagi erejének megroppanása a felekezeti iskolákat létükben fenyegeti. Gyülekezeteink áldozatkészségétől többet várni már nem lehet. Ezek kimerültek. Nem viselhetik tovább az állam helyett az iskolafenntartásnak az ő teherbíró képességüket messze felülmúló súlyát. Ugy látszik, rohamosan rövid idő alatt bekövetkezik, hogy az összes iskolák fenntartásának terhe visszaesik az állam vállaira.

Felekezeti iskoláink még vivják a kétségbeesett harcot. Zörgetnek és kiáltanak a segítség után, holott ők azok, akik segítenek. Az állam és a polgári társadalom tehetetlenül nézi ezt a vergődést.

Az állam hivatkozik anyagi elégtelenségére, de nyugodt és előrelátó iskolapolitika mellett be tudta volna osztani úgy az anyagi támogatást, hogy ez a katasztrófa be ne következék Külön-

ben is iskolára mindig kell pénznek lenni. Égből-földből elő kell teremteni. Ez olyan szükséges, mint a mindennapi kenyér. Ott már dübörög a forradalom, ahol nincs kenyér és valakinek van. És dübörög a forradalom, ha nincs iskola és némelyek járnak iskolába

A protestáns felekezeti iskola katasztrófája nem lesz elszigetelt esemény. Teljessé teszi a társadalmi és politikai válságot. Itt megállás nem lesz.

Ha megbukott a vallásos jellegű kultúra, felülkerekednek a szélsőbal irányok, a hitetlen és nemzetellenes áramlatok.

Az állam ugyanis kénytelen lesz mégis népiskolákat tartani. De azokban nem zsoltárok zenének majd, hanem kommunista indulók s uralkodni fog Krisztus és a keresztyén művelődés helyett Marx, Lenin és a proletárdiktatura új bölcsesége.

Az állami iskolák útja, jöllehet nem ezt akarja az állam, ide vezet. A nyugateurópai államok tanárszemélyzete általában szociáldemokrata. Az lesz nálunk is. Nem a szociáldemokráciától félünk, hanem nemzeti és vallási eszményeink megrendülését féljük.

A zuhanást feltartóztatni csak az állam megváltozott, ma már szinte elképzelhetetlenül erélyes iskolapolitikája tudná. Végző ereje megfeszítésével. Ennek nem látjuk a jelét A válságot az állam idézte fel részrehajló, a római katolicizmust egyoldaluan előnyben részesítő iskolapolitikájával. A vallásos iskolák bukása miatt jönni fog a déluge.

M. J.

Belmissziónk képe.

Dr. Enyedy Andor egyházker belmissziói előadó jelentése.

(Folytatás.)

Alsózempléni egyh.-megye előadója azt állapítja meg, hogy a hívek elképzelhetetlen anyagi nyomora bénítólag hat lelki életünk, hitünk ápolására. Emellett úgy látja, hogy egyházunk a mai válságban világnézleti és már a gyermekekre is

kiható politikai küzdelmekben felismerte az ifjuság lelkigondozásának jelentőségét és az egyházmegye minden gyülekezetében folyamatban van az iskolás-gyermekek és a serdülő ifjuság lelkigondozása: csak arra biztatja a presbitériumokat, a lelkipásztorokat, hogy e munkák kereteit töltsék meg lélekkel és étellel s legyenek legalább is olyan jó agitátorai a keresztyén gondolatnak, mint amilyen ügyes agitátorai settenkednek társadalmunkban a nemzetközi anarchiának. Felsőborsodban a tisztéről lelépett Svingor Jenő volt előadó (utódai: Kövér Pál és Gyülvész István) ihletett irányítása mellett nagyon áldásos presbitéri értekezletek, ifjusági napok és kirándulások szolgálták felmérhetetlen áldásokkal a belmisszió ügyét. A gömörornai előadó jelentése szerint az egyházmegye területén kivétel nélkül minden gyülekezet lelkipásztora megértette az idők jeleit és elszántan végzi a küzdelmes munkát Istenországának megvalósításáért. Előadó szintén kiemeli jelentésében az ifjuság gondozásának elsődrendű szükségességét. Az itt mutatkozó hiány pótlására nem tartja elégnek azt, hogy egyik másik lelkész nyári vasárnapokon bentmarasztja az ifjakat a templomban és ott foglalkozik velük. Az evangéliumnak az ifjui lélek a legalkalmasabb talaja. Ez van tele legtöbb erővel és legtöbb vágygal a gyümölcstermesre. S ha az egyház nem viszi az ifju lélekbe az evangéliumot idejekorán, az ifjú elindul a világ útjára, hogy lelkét a kárhozatnak adja. Hiába ültetjük tele a legszebb virágokkal a gyermeki lelket, ha a konfirmáció után nem foglalkozunk többé velük és engedjük, hogy a kocsmák erkölcstelen levegője egyszerre hervassza el mindazt a munkát, amit az iskola és gyermekpasztoráció végzett el. Viszont igen nehéz és sokszor hiábavaló feladat az ifjuság ideje alatt gondozatlanul maradt, konkollyal, tövissel, bünnel telenőtt lélekbe plántálni az ige magvait: „a világnak gondja és a gazdagságnak csalárdsága elfojtja az igét” Máté 13. r. 22. v. A jelentések általánok megjegyzéseiből azt lehetett kivenni, hogy a belmissziói munka egyházmegyénkben nem olyan gyors és általános, amilyennek látni szeretnénk: de talán nem is csak olyan külsőséges, hogy szilárdabb alapjai és biztató kilátásai ne volnának. Azt a magam megfigyeléséből és tapasztalatából is tudom, hogy temérdek buzdításra, tájékoztatásra, felvilágosításra, kölcsönös segítségre van még e téren szükség: meg aztán arra is, hogy minden komolynak látszó megmozdulást megértően és lelkismeretesen méltányoljunk. Mindezekhez még türelem, a reménységben való örvendezni tudás, a könyörgésben való szorgalmatosság: valamint eszközök, vezérkönyvek, szakavatott munkaerők nyújtása kell: különösen az olyan elsődrendű fontossággal és sürgősséggel bíró ifjusági munkában. Ha pl. valaki egyházkerületünkben egyházi célú alapítványt akarna tenni: én a magam részéről arra kérném, hogy alapítványával egy egyházkerületi ifjusági titkár beállításának és fizetésének anyagi alapjait vesse meg. Sok lélek kész már erre a munkára: de még tanácstalanok, egyedülállóak és erőtelenségek.

A kérdőívek egyes pontjaira adott feleleteket

összefoglalva a kérdések sorrendjében a következőkben adom elő:

1. A missziói munka a kezdet nehézségeivel küzdve lassan indul, kevés haladást mutat, többé-kevésbé egy helyben áll, helyenként azonban élénk. Leginkább szaporodnak a vallásos esték, leggyengébb és leghiányosabb az ifjusági- és szeretetmunka. Ezek az adatok tényleg azt látszanak bizonyítani, hogy messze vagyunk még a missziói munka lényegének átértésétől és átérzésétől. A vallásos esték helyes mederben vezetve tényleg többletet jelentenek a kizárólagos szószéki munka mellett, mert szélesebb tárgykörök, fesztelenebb, közvetlenebb feldolgozását biztosítják, s a gyülekezeti tagok aktív szolgálataira, bizonyágtételeire is alkalmat nyújtanak. Emellett azonban ne felejtjük el, hogy a vallásos esték tulajdonképpen csalogatók a forráshoz, amelyből a lelkeket rendszeresen táplálni akarjuk: a bibliaórához és a biblia-köri munkához. A vallásos este, valamint a vasárnapi iskolának nálunk divó rendszere (egy vezetőre 50—100 gyerek) is tömegmunka, holott nálunk nemek, korok szerint rétegzett csoportmunkára, s még inkább egyéni munkára, van szükség, mert ennek hiányát szenvedni mai egyházi életünk.

(Folyt. köv.)

Kálvin-szövetségi Körzeti gyűlések.

Okt. 11-én Sályban tartotta gyűlését az ábrányi körzet Tib lddaróc, F. ábrány, Geszt, Vatta kiküldötteinek (50—60 egyén) s a helyi szép számmal egybegyülekezett közönség részvételével. Az istentiszteletet Várady Pál borsodgeszti lelkész végezte, Pósa Péter j. K. Sz. elnök nagyvonalú megnyitó beszédében a Kálvin Szövetség szükségességét fejtegette, míg Szakács Pál helybeli, Takács Mihály felsőábrányi, Derencsényi István szirmai lelkészek előadásokat tartottak. (A lelkész, tanító és presbiter felelőssége. — Keresztyénség-é vagy szocialdemokrácia? Az ifjusági munka szükségességéről.) Az előadásokat sályi iskolás gyermekek és ifjak szavalatai élénkítették. A délutáni istentiszteleten Benke József e. m. belm. előadó szolgált. A helybeli szövetség női osztálya nemcsak a vidéki kiküldötteket látta vendégül magyaros vendégszeretettel és nagy áldozatkészséggel, hanem a helyi Szövetség, Egyházi Énekkar és a Leányegylet tagjait is, akik a felszolgálás tisztét is végezték.

A mezőkeresztes-i körzet gyűlése Egerlővön volt nov. 15-én a helyi gyülekezet tagjainak s Mezőkeresztes és Tiszavalk kiküldötteinek részvételével. Az istentiszteleten Sebestyén Sándor tiszavalki lelkész a presbitéri élet fontosságát fejtegette, Vajda Sándor mezőkeresztes lelkész: Szocialdemokrácia vagy Keresztyénség? címen előadást tartott, amelyhez csatlakozott dr. Filep Gusztáv helybeli lelkész értékes hozzászólása, míg Thomán József tanító: „Miért nem vagyunk boldogok, megelégedettek?” c. tárgy felett elmélkedett. A vidéki kiküldöttek a helybeli gyülekezet szívesen látott vendégei voltak.

Sárospataki főiskolánk szanáló bizottsága.

A főtiszt. tiszáninneni egyházkerület u. n. szanáló bizottsága, melyet a nov. 11-iki egyházkerületi közgyűlés teljhatalommal küldött ki a sárospataki főiskola 1931/32. évi költségvetési hiányával kapcsolatos teendők megtételére, nov. 26-án egész nap ülészett Sárospatakon *Fodor György* és *Bernáth Aladár* elnököle alatt. A bizottsághoz juttatta el Farkasfalvi *Farkas Géza* főiskolái v. gondnok azon véleményének kifejezését, hogy a bizottság még csak a lehetőségére se gondoljon annak, hogy a költségvetési egyensúly helyreállítására valamely intézeti ág szüneteltetése szóba kerüljön. A bizottság nagy és kemény munkát végzett. Munkáját részletesebben a jövő számban ismertetjük. Megnyugtatóan annyit most is közölhetünk, hogy a főiskola minden intézeti ága továbbra is zavartalanul folytathatja felséges misszióját. A bizottság rendületlenül bizik abban, hogy ez a válság is el fog múlni s a gazdasági helyzet fokozatos javulásával azok közül a megszorítások közül, amelyeket most a viszonyok vaskeze vont meg, vissza lehet térni majd a rendes és kívánatos keretek közé.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Felhívás.** A főiskolai Elekciónális Bizottság felhívja e.-kerületünk lelkészeit, hogy legátus és mendikáns ügyekre vonatkozó beírásaikat *dec. 10* ig bezárólag juttassák el a bizottság elnökéhez, a főiskola közigazgatójához. A megjelölt időn túl érkező beírásokat, valamint azokat, melyek a vonatkozó egyházkerületi határozatnak meg nem felelnek, a bizottság nem veszi figyelembe.

— **Muraközy Gyula budapesti lelkész.** A budapesti egyház kálvintéri másodlelkésze *Dr. Ravasz László* püspök oldalára *Muraközy Gyula* kecskeméti lelkészt választotta meg, a magyar református igehirdetés közismert kiválóságát. Szavának és tollának erején ragyogjon új állomáshelyén is a Szentlélek Isten áldása.

— **Egyház, iskola, tudomány címen a Debreceni Prof. Lapban** (47. sz.) súlyos vezércikk fejtegeti ref. egyházunk e végtelenül fontossá lett kérdéseit. Gondolatait, amint írja, „—egyházi, iskolai és tudományos életünk egyik legörvendesebb eseménye diktálta. A pápai és sárospataki főiskolák négyszázados jubileumai egyéb lelki és erkölcsi értékgyarapodás mellett nagyszabású irodalmi termeléssel is jártak. Mind a két főiskola megiratta a nagy évfordulóra a maga, epopoeiához hasonló történelmét, a sárospataki olyan nagy arányban, hogy egyelőre csak az alapvetés története tudott belőle napvilágot látni. A pápai teológiai akadémia professzorai pedig emellett egy hatalmas, közel ötven ives kötetet is kiadtak, amely kitűnő ó- és ujszövevényi, meg sythematikai teológiai tanulmányok mellett a főiskola története egyik legnagyobb alakjának, az újjáalapító Márton Istvánnak teljesen eredeti kutatásokon alapuló életrajzát, valamint tudományos munkásságának igen gondos és mélyreható feldolgozását tartal-

mazza. Ezen a helyen e művek részletes ismertetése már csak helyszüke miatt sem lehet föladatunk. Alulírott és mások a lehetőség szerint fog-nak erről gondoskodni, részben már gondoskodtak is máshol. De sulyt helyezünk rá, hogy ebben a lapban is, ezen a vezető helyen, egyszerű, de ünnepies tisztességadás formájában elkönyveljük ezeknek a műveknek a megjelenését.“ Sajnáljuk, hogy az illusztris cikkíróhoz, *dr. Révész Imréhez* a sárospataki főiskola többi kiadványai is nem jutottak el.

— **Főiskolai jubileumi kiadványok:** 1. *Mar-ton János:* A sárospataki ref. főiskolatörténete I. r. 7:00 P. — 2. *Gulyás József:* A sárospataki ref. főiskola rövid története 0:60 P. — 3. A sárospataki ref. főiskola évkönyve II. köt. (Értekezések *dr. Rácz Lajos*, *dr. Mátyás Ernő*, *dr. Gulyás József*, *dr. Jakob Károly* és *Novák Sándor* tanároktól.) 3 00 P. — 4. *Emlékezzünk régiekről.* (Erdélyi önképzőkör kiadása.) 1:50 P. — 5. *Sárospataki kéziratok népmesegyűjtemény.* (Kiadta a theol. ifjúság) 1:50 P. — 6. *Jubileumi emlékérmek.* (nagy ezüst 4:00 P., kis ezüst 2:00 P., nagy bronz 1 00 P., kis bronz 1:00 P.) Megrendelhető a főiskolai pénztárnál.

— **Lelkészválasztás és beiktatás.** A lak-i gyülekezet *S. Nagy Lajos* volt szikszói s. lelkészt választotta meg lelképásztorának, kinek beiktatása november hó 8-án történt. Az Úr áldását kívánjuk az ifjú lelkész munkájára.

— **Egy elsőfokú bírósági ítélet.** A debreceni egyházmegye fegyelmi bírósága nov. 23-án *Dr. Diószeghy Mihály* ref. lelkészt a lelkész állás tisztességével és tekintélyével össze nem egyeztethető életmód miatt állásától elmozdította, kimondván azt is, hogy négy évig nagyobb jövedelemmel bíró lelkészi állást nem vállalhat. Sajnálatosnak tartjuk, hogy ilyen ítéletre szükség volt, de egyházunk külső és belső presztízse érdekében hasznosnak ítéljük, hogy kimondatott.

— **A Sárospataki református KIE** november 8-án a vajdacska ifjúsági egyesületet látogatta meg. Minta összejövetelt tartottak, melyen 26 vajdacska fiatalember vett részt. Különösen nagy sikert aratott az újonnan szervezett KIE zenekar. De a KIE tagok nemcsak a környék ifjúságával öröködnek, hanem helyben is nagy propagandát fejtenek ki. Felkeresik a szülőket és kérik őket, hogy engedjék fiaikat az egyesületbe. Ezáltal mintegy 50-re emelkedett a tagok száma. November 8—14-ig világszövetségi ima hetet tartottak. Szép számmal látogatják a bibliakört is, melyet *Darányi Lajos* hitoktató vezet. Legközelebbi munka programm a serdülő ifjúság megszervezése.

— **A lelkész teendői a terjeszkedő szociádemokrata agitációval szemben,** címmel tartott nov 26-án theol. ifjúságunk számára előadást *Benke József* hejőpapi-i ref. lelkész. Ref. egyházunk különösen a róm. kath. egyházhoz viszonyítva meglehetősen elkésett azzal, hogy az egyre akutabbá váló szociális kérdés számára egységes és kielégítő programja legyen. Kétszeres hiba volna azonban, ha a magát fokozottabban és egyre nagyobb terv-

szerűséggel a *Jalura* vető szociáldemokrata agitációval szemben a lekipásztornak nem lenne mondanivalója. Az előadó azt a papi lelkület és munkát mutatta be, amely a legtisztább evangéliumi álláspont alapján állva egyedül alkalmas arra, hogy a gyülekezetet minden szétbomlasztó törekvással szemben gyülekezetnek megtartsa. Az értékes és minden időben hasznos gyakorlati-szerű előadást élénk vita követte.

HIVATALOS RÉSZ.

1096/1931. szám. **Körlevél.**

Nagytisztelű Lelkész Ur!

Az Egyetemes Konvent elnöksége a tisztántali püspök ur útján arról értesít, hogy az 1931. évi XXVI. t.-c.-ben nyert felhatalmazás alapján és értelmében kiadott s a tényleges és nyugdíjas közszolgálati tisztviselők külön javadalmazásának bejelentéséről szóló 5900/1931. M. E. rendelet országos törvény erejével bír. E rendelet egyházi hatóságainkat kizárólag mint a nem állami tanszemélyzetnek az állam részéről fizetéskiegészítésben részesülő tagjainak, valamint nyugdíjasainak hatóságait érdekli s egyházi hatóságaink ezen minőségükben tartoznak e rendeletben foglaltaknak eleget tenni.

Az ezen rendelet értelmében készített jegyzékek és bejelentések az esperesek, illetve püspök urak útján terjesztendők fel a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter urhoz.

Atyafiságos szeretettel
Miskolc, 1931 november 23.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Felhivom lelkésztársaimat, hogy a sárospataki theol. internátus részéről rájuk kivetett összeget — a múlt évi megállapítás szerint — e folyó év végéig okvetlenül fizessék be az egyházmegyei pénztárba, mivel a főiskolának — nehéz helyzetében — szüksége van minden fillérre. A nem adósegélyes egyházak is hasonlóképen küldjék be. — 2. Aki még a világi aljegyzői tisztségre a szavazatot nem küldte be, *azonnal* küldje, mert a határ idő lejár s a mulasztás pénzbírsággal jár. — 3. A lelkészi nyugdíjintézeti járulékok befizetésére ismételen figyelmetem lelkésztársaimat, nehogy a kir. adóhivatal a már általam megkért végrehajtást foganatosítsa. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbábonyon, 1931. november 21. *Elek József* esperes.

A vasuti menetrendből. — Téli menetrend:

Budapestről indul: 6:50, 9:20, 14 15, 23:15
Sárospatakra érke.: 11:25, 15:45, 19:31, 7:40

Spatáról ind.: 20:27, 5:33 11:25, 17:27, 15:01
Bpestre érke.: 5:45, 11:07, 19:21, 22:22, 5:10

Nyomtatta: Kisfaludy László a ref. főiskolai nyomda betűivel, Sárospatakon 1931.

Pályázati hirdetés.

A Magyar Traktátus Társaság új traktátus sorozata kiadását határozta el s pályázatot hirdet a következő traktátusokra:

1. *Jelek és bizonyosságok* sorozat tartalmazni fog 10 drb. kis nyolcadretű traktátust a Bibliai Kézikönyv oldalnagyságában. E traktátusok tárgyai lehetnek hitébresztő elbeszélések, az egyház történetéből is, színesen és népszerűen kidolgozott bibliai történetek, missziói életrajzok. A traktátusok a jelzett terjedelemtől nagyobbak nem lehetnek. A beküldött traktátusok közül az első három 20—20 pengővel és 50 drb. tiszteletpéldánnyal díjazzuk. A Társaság fenntartja azt a jogot, hogy a pályázatban résztvevő művek közül még hetet kiadhaszon a szerző számára küldendő 100 drb. tiszteletpéldány ellenében

2. *Az örökélet fénye* című sorozatban 10 drb. négyoldalas traktátust óhajtunk közzétenni eddigi traktátuskiadványaink formátumában. E traktátusok tartalmazhatnak rövid elbeszéléseket, bibliai elmélkedéseket, rajzokat egyházunk életéből, dogmatikus és apologetikus írásokat. Fontos szempont a változatosság, közvetlen népiesség és határozott egyházépítő jelleg. Honorárium: a legjobb háromnál a szerző címére díjtalanul megküldendő 500—500 példány. A Társaság fenntartja a jogot, hogy a beérkező pályázatok bármelyikét a szerzőnek küldendő 250 drb. tiszteletpéldány ellenében kiadhassa.

3. *Az anyaszentegyház nagyjai* sorozatban négy ívnyi (64 oldal) kisnyolcadretű terjedelemben a világ kálvinizmus nagy alakjainak történetét óhajtjuk kiadni olyan formában, hogy a közleendő élet és jellemrajzok vallásos estéken s egyéb egyházi összejöveteleken felolvashatók legyenek s egyébként is minden rendű és rangú olvasó számára okulást és építőést szolgáltatassanak. Az élet- és jellemrajzok tárgya lehet hittudósok, misszionáriusok, politikusok, katonák, egyszóval a kálvinizmus összes kiemelkedő alakjainak élete és működése. A jelzett terjedelemben legalább nyolc egyéniség népszerűen megírt élet- és jellemrajzában kell helyet foglalni. Honorárium: A legjobb munka számára három darab huszkoronás arany és 50 tiszteletpéldány.

A pályázatok 1932 január 15 ig adandók be a Magyar Traktátus Társaság elnökénél a ceglédi református lelkészi hivatalhoz címezve. A szak szerű bírálat eredményét egyházi lapjainkban február elején közzétesszük. A pályázatokra vonatkozólag alulírott szívesen szolgál minden esetleg még szükséges felvilágosítással Budapest, 1931, november 24-en. *Tildy Zoltán* a Magyar Traktátus Társaság igazgató lelkésze.

Helyettes tanító

pályázhat azonnal belépésre a sárospataki ref. főiskola györgytartólányai népiskolájába. Érdeklődők forduljanak a főiskola gazdasági választmányához.

Sárospataki Református Lapok

A TISZANINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZANINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN VASARNAP

FIZETÉSI DIJ: egész evre 14 Pengő. fél evre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész evre 7- Pengő.		Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN püspök. Közmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.	Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint
--	--	--	--

ARTALOM. M. J.: Fegyelmi ítélet és lelkészképzés. — Dr. Enyedy Andor: Belmisszióink képe. (Folyt. köv.) — K. P.: Ifusági konferenciák Felsőborsodban. — Vegyes közlemények.

Fegyelmi ítélet és lelkészképzés.

A mi büszkeségünknek, a földrajzi fekvés minden lapossága mellett is „hegyen épített város”-unknak, Debrecennek a története még eddig nem mutatott fel ilyet, mint a november 23-iki ítélet.

Még eddig nem volt rá eset, hogy a mi „cathedra Petri”-nkéből, a Melius Péterek szószékéből bírói ítélettel kellett volna valakit kiemelni. És sajnos, hogy „nem heterodoxia vagy hivatali engedelmesség hiánya” miatt, amint azt a valódi ok nyilvánosságra jutásánál jobban fájjalja a *Debreceni Prot. Lap* Nem ilyen „magas” okai voltak a debreceni lelkészi állásról való elmozdításnak. Lentebb járók Alantibb skálába tartozók.

S a *Lelkészegyesület* vezető cikke (48. sz.) súlyos szavakkal mutat rá kapcsolatban e sajnálatos ítélettel, hogy „két kérdésen igen sok fordul meg magyar református egyházunk életében... Egyik a lelkészképzés, másik a lelkészválasztás. Ha a lelkészképzés ideális lehetne, akkor nem sok jelentősége lenne a lelkészválasztásnak, mert hiszen, ha belső és külső hivatás szerint első minőségű emberek kerülnének ki a teológiákról akkor nem lehetne rosszul választani. A lelkészképzés döntő fontosságú az egész egyház életére. Minden egyes teológusban egy egész gyülekezetet kell látni. Egy gyülekezet érdekét, hivatását, jelentőségét, jövőjét; mert amilyen a pásztor, olyan a nyáj. A lelkészképzés első és legfontosabb feladata a teológiákra felvételnél kezdődik. A felvétel irányozója a belső hivatás bizonyossága legyen. Ezt egy ránézésrel természetesen nem lehet megállapítani. A felvétel csak úgy lehet alapos, ha az illető teológia vezetősége a felveendő előéletének ismeretével rendelkezik. Ez pedig csak a lelképásztorokkal való érintkezés s az ő meghallgatásuk útján szerezhető meg.”...

Mennyire hálásak vagyunk a *Lelkészegyesület* nek e gondolatok erőteljes kihangsúlyozásáért, különösen a legutolsó gondolat kiemeléséért. Az ilyen megnyilatkozások után valóban el lehet várnai, hogy a teológiák kapui felé induló ifjak-

ról hivatásérzetükre, egyházas előéletükre és vallásos személyis gükre vonatkozólag a hivatalos bizonyítványokban komoly biznyságtéveéseket fogunk hallani s nem szokványos, a semminél is kevesebbet érő szólamokat és nem kapunk nyomtatott úrlapokat, amelyek kénytelen-kelletlen éppen ki vannak töltve s nem vesszük olyan garmadáját az ajánló leveleknek, amelyek kétségessé teszik, hogy az illető felvehető-e egyáltalán a teológiára.

Hadd ragadjuk meg az alkalmat annak az örömiünknek a kifejezésére, hogy a lelkészi kar és a teológiák tanári karai közt ezen a ponton is urban van a testvéries együttműködés áldott lehetőség s hogy megért az idő az együttes felelőség tényleges hordozására.

És még egyet Most, amikor az „ideális lelkészképzés” elengedhetetlenségét sürgeti egy lelkünk mélyéig megrázó eset, amelynek emberi tragikumája végig rezeg bennünk, halljuk meg azt a hangot, amely a most növő theologus ifjuság életéből kihangzott, t. i. segítségkérésük szavát. Megdöbbentő panasz jelent meg a theologusok helyzetéről a *Református Figyelőben* (48. sz.) 1. „A theologusok nagy többsége akár a nélkülözésektől, akár az egész napos, robotos munkától testileg tönkre megy.” 2. „A mai állapot súlyos következménye a szellemi felkészültség hiánya. És 3. a *jellembeli* megrendülés.

Talán tulságosan sötét színeket használnak a pestiek a helyzet ismertetésénél. De nyilvánvaló, hogy panaszra mindenütt van ok.

Mentsük át a fiatal theologusokat anyaszentegyházunk legszentebb érdekére való tekintetből is a súlyos anyagi válságon, hogy ép testtel és töretlen erővel, mindenféle elferdüléstől, ütődéstől és elnyomorodástól mentes jellemmel léphessenek ki az ő Uruk szolgálatára. Istennek lelke olyanokat vezérelt ez éven is teológiánk falai közé, itt Sárospatakon, de hisszük, hogy más teológiákon is. akik minden támogatásra érdemesek. Ha alkalom lesz rá, majd mozduljanak meg értök a testvéri szívek s főleg a gyülekezet anygalai. M. J.

Nehezkés szívesesség az arbabélyegakció támogatása, vagy szent kötelesség?

Belmissziónk képe.

Dr. Enyedy Andor egyházker belmissziói előadó jelentése.

(Folytatás.)

2. Az egyházmegyei missziói bizottságot a missziói szabályrendelet értelmében átszervezte Alsóborsod és Alsózemplén; a többi egyházmegyékben a bizottság a régi tagokból áll, de a szabályrendeletben jelzett hivatására felkészülten. Foglalkoztat mindenütt az előadó jelentésével és javaslataival. A presbiterekre, sőt n hol a gondnokra is vádióon szól a panasz, hogy lelkületüknél és erkölcsi értéküknél fogva nem alkalmasak a missziói munkára s nem is hajlandók abban résztvenni. Viszont pl. Nagykinizsen a lelkészen kívül ők is sorba látogatják a híveket. Az abauji gyülekezetek presbiteriumai foglalkoztak a vasárnapi iskolával, a templom rendbentartásával, az ujisteniszteleti rendtartás bevezetésével, Kiskinizsen he tenkinti bibliakör keretében megtárgyalták az egyház belső és külső ügyeit. Telkibányán a vasárnap megszentelését. Alsóborsodban a presbiteriumok még mindig nem tudnak belekapcsolódni a missziói munkába, s sokszor nemhogy előre vinné, sőt még akadályozza azt, mert éber szemmel vizsgál, hogy a „tiszteltes ur“ újabb kitalálása újabb fillérekkal ne terhelje a kasszát. De nem lehet ezért őket kárhóztatni, nem is lehet tőlük mást várni akkor, ha nem a lélek, hanem a telekkönyv szerint választották őket. Alsóborsodban is vannak e mellett hivatásuk magaslatán álló presbiterek, akik nemcsak a hitéletben járnak elől, hanem a naponként való szolgálatban is. Alsózemplénben a cigándi presbiterium intézkedéseket tett a halotti torok korlátozására. A zombori a reverzális terén léptetett életbe fegyelmi rendszabályokat. A ricsei a szekták ostromát verte diadalmasan vissza, a vámosujfalusi évi 50 pengő segéllyel támogatja a helybeli egyesületi munkát, a vasárnap délutáni perselypénzből pedig szegényalapot teremtett. A vajdácskai presbiterium felvételi lapokon összeírta a gyülekezet tagjait és 22 fegyelmi esetet tárgyalt le, a híveket látogató presbiterek látogatósaikról naplót vezetnek. A hernádnémeti presbiterium ifjakat küldött konferenciára az egyház költségén. Felsőborsod presbiteriit közös elhivatásuk érzése több ízben és helyen értekezletre, megbeszélésre gyűjtötte össze, amiknek a jövőre bizonyára áldásos hatásai lesznek. E példán és a maga részéről is átértett szükségleten felbuzdulva a gömörtornai egyházmegye is tervbe vette presbiteri konferenciák rendezését: egyet a gömöriek, egyet pedig a tornaiak részére.

3. A gyermekmisszió Abaujban induló, embrionális állapotban, Alsóborsodban kialakulóban, Alsózemplénben biztató terjedésben. Felsőborsodban újszerűsége mellett is fejlődőben Gömörtornában kielégítő felkarolásban van. Gyermekmissziói tanfolyam volt egyházkerületi jelleggel Miskolcon, Felsőborsod három presbiteri értekezletével kapcsolatban, Gömörtornában Aggteleken. Vannak örvendetes nyomai a reggeli könyörgésnek, bibliáolvasások iskolába való bevitelének és rendszeresítésének: továbbá a gyermekek adakozására való

nevelésének. Sok tanfolyamra s a gyermekpasztoráció minél intenzívebb és extenzívebb propagálására van meg szükség, mert ez a munka új és szokatlan a mi közvelemenyünkben. A gyermekisteniszteletek is mindinkább tért hódítanak.

4. A konfirmáció Abaujban kevés pozitív eredményt mutat: azt hiszem, nagy általánosságban szintén: a korhatár 12 év. Alsóborsodban nincs számbavehető fejlődés, a korhatár itt is 12 év, Alsózemplénben egyre több gyülekezet tér át a 15 éves korban való konfirmációra. Felsőborsodban a konfirmáció jobbra a régi alapokon áll, a korhatár 12 év Gömörtornában szintén. Az átlagos oktatási idő a gyülekezetek többségében 6–8 hét, egyes helyeken 3–6 hónap. A használt káték különfélék: Forgács, Nyáry, Halmi, Dr. Tüdös, Dr. Enyedy, Czinke, Radácsi, Lácza kátéi szerepelnek nagy egyvelegben. Alsózemplén sürgeti a konvent által elrendelt káté kizárólagos használatának keresztülvitelét. A konfirmáltakat leginkább ifjúsági és leányegyletekben gondozzák, konfirmáltak egyete elenyésző számban van (Alsózemplén 6, és Gömörtorna 1 gyülekezetében).

5. Az ifjúsági munka Abaujban hiányos és szórványos. Alsóborsodban induló, Alsózemplén egyes gyülekezeteiben példaadón virágzó (az ondi és a vámosujfalusi ifjúsági egyletek kölcsönösen meglátogatták egymást, a vámosujfalusi husvétban hajnali istentiszteletet tartott, a cigándi ifjúsági egyletnek 180 kötetes saját könyvtára van, s a kebelében rendezett ismeretterjesztő tanfolyam miniszteri elismerésben és 100 pengő jutalomban részesült), Felsőborsodban pár hely kivételével a nyári templombanmarasztásra szorítkozik, Gömörtornában hiányos. A munka akadályai között kényelemszeretet, felelősségnélküliség, munkaerő és anyagi fedezethiány vannak a jelentésekben feltüntetve. Egyik gyülekezetben van egy mindenestre párját ritkító ifjúsági egylet és egy leányegylet, mindkettő egy egy taggal, ami mindenestre könnyűvé és egyszerűvé teszi az egyesületi munkát, de nem tudom, hogy adja meg a munka egyesületi jelleget. Abauj előadója szerint általános a panasz, hogy a leventeintézmény a vallás erkölcsi nevelés hátrányára szolgál. Erre azt hozom fel, hogy Miskolcon egy időben a levente-parancsnok minden gyülekező helyre lelkészeket vitt, akik a leventéknek rövid istentiszteleteket tartottak. Úgy hiszem, hogy megfelelő egységes és nyomatékos fellépéssel mindenütt keresztül lehetne vinni, hogy a levente intézményt a katonai és hazafias szellem mellett vallási szellem is áthassa: hiszen a vezetők is bizonyára belátják azt, hogy az utóbbi nélkül a másik kettő sem ér semmit sem. Ifjúsági konferencia volt Alsóborsod több gyülekezetében, Felsőborsodban Parasznyán és Sajószentpéteren.

6. A felnőtt egyháztagok gondozása Abaujban most van megindulóban, Alsóborsodban mélyülő, Alsózemplénben vallásos esték és evangélikáló összejövetelek formájában általános, Felsőborsodban változatos, Gömörtornában kielégítő. Annyi bizonyos, hogy szaporodnak a vallásos esték, még örvendetesebb módon a bibliórak és bibliakörök, házi istentiszteletek és házi áhitatok: mind

több helyről emlegetik és sürgetik az egyháztagok látogatását, felkeresését, számbavételét és nyilván tartását. Az inség által is kikényszerített szeretetmunka, egyesületi tevékenység sok egyháztagot von be a lélekre is nevelőn, a hitéletre erősítően ható egyházi munkába, nem egy elhanyagolt, elidegenedett egyháztagokra, egész családokra, sőt csoportokra irányítja a felbredt felelősség figyelmét. Az itt-ott, már állandósuló köznap biblia-magyarzatok, esti istentiszteletek sok új vendéget csalogatnak be a templomokba s tiltetnek le az ige mennyei kenyerének asztalához. Sajnos, hogy az esti istentiszteletek vagy egyáltalában nem, vagy csak nehezen terjednek. Akadályaik között a megszokottságot, az alkalom értékének fel nem ismerését, kicsinyhiúságát, szíves fogadtatásuk tudatának hiányát említik a jelentések.

(Folyt. köv.)

Ifjúsági konferenciák Felsőborsodban.

A felsőborsodi egyházmegyében az egyházmege határozata alapján nov. 17-én Boldván, 18-an Sajókázán, 19-én Rudabányán, 21-én Szilvásváradon, 22-én Ózdon ref. ifjúsági és leány egyesületi konferenciák zajlottak le a helybeli és környékbeli fiatalságnak, presbitereknek és érdeklődőknek részvételével. 33 anyaegyházból 2 leányegyházból, 8 szórványból 1000 fiú és leány volt jelen ezeken a konferenciákon, melyeken d. e.

bibliát magyaráztak és imádkoztak: Svingor Jenő, Lenkey Gyula Salamon Gyula, Bodnár László, Csernyi Zoltán lelkészek; a konferencia céljáról és a presbiterekhez szólott Kövér Pál egyházmegyei missziói előadó; előadást tartott a ref. ifjúsági munkáról Dobos Károly RKIE titkár, a ref. leány munkáról pedig Rózsa Ibolya RKLE titkár. Délután Dobos K. és Rózsa I. mintaösszejevetelt vezettek külön a fiúk és külön a leányok részére. Este vallásos estélyek voltak. Ezeket előadást tartott Dobos K., bibliát magyaráztak és imádkoztak Gyűlvézi István, Molnár Pál, Kövér Pál, Jó Miklós lelkészek. A helyi és környékbeli gyülekezetek résztvevői énekkari számokkal, énekszóval, duettel, trióval, quartettel, szavalattal működtek közre a vallásos estélyeken, a mintaösszejeveteleken és részben a délelőtti konferencián is. A konferenciák befejezése után 23-án Ózdon 62 számára vezetői gyűlést tartatott Dobos Károly, Victor Erzsébet, Király Lajosné dr. Bachmann Lili és Rózsa Ibolya közreműködésével.

Illesse elismerés az előadókat, ezek között elsősorban Dobos Károly és Rózsa Ibolya titkárokat értékes előadásaikért, fáradhatatlan tevékenységükért, az egyházmegye bölcs vezetőségét, elsősorban a két konferencián és a vezetői gyűlésen is megjelent Elek József esperest. Hisszük, hogy ez a nagyszabású zászlóbontás nem marad eredmény nélkül.

K. P.

Lapzártakor vesszük a megrendítő hírt, hogy DR. RÉVÉSZ KÁLMÁN miskolci lelkész, tiszáninneni egyházkerületünk püspöke december hó 4-én délután 1/4 5 órakor, Miskolcon meghalt. Temetése dec. hó 7-én, hétfőn d. e. 11 órakor lesz. A temetési szertartást végzi Dr. Ravasz László püspök és Dr. Enyedy Andor miskolci lelkész. A temetés előtt egy félórával egyházkerületünk közgyűlést tart. Ugy értesültünk, hogy Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok sürgönyileg tudatta a gyászhirot az egyházmegyék espereseivel s felhívta őket, hogy egyházmegyéik lelkészeit és presbiteriumat hívják meg a temetésre s rendeljék el, hogy a temetés alatt minden gyülekezetünkben harangozzanak. A megboldogult végakarata szerint temetésénél a koszorúk mellőzendők s az azokra szánt összeg a református szegény gondozásra fordítandó.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Tisztujítás.** A gömör-tornai ref. egyházmegyében az általános tisztujítás során a következők választottak meg csaknem egyhangus szavazattal az egyházmegyei tisztségekre: Esperes: *Juhász László* lelkész, Putnok. Egyházmegyei gondnok: *Ragályi Balassa Ferenc* br., nagybirtokos Ragály. *Lelkészi tanácsbírák:* *Berey Ferenc* Égerszög, *Dózsa Jenő* Szinpetri, *Háger Miklós* Szin, *Hubay Kálmán* Zádorfalva, *Király István* Ragály. *P hy József* dr. Hét, *Tókos Károly* Aggtelek. *Világi tanácsbírák:* *Farkas Géza* országgy. képviselő, földbirtokos Rásony *Horváth Elemér* ny. főispán Boldva, *Lukács Béla* országgy. képviselő, földbirtokos Ónod, *Seress István* dr. ügyvéd Putnok, dr. *Soldos Béla* főispán Budapest. *Székely József* dr. ügyvéd Putnok, *Thuróczy Endre* ny. körjegyző Jósvald. *Lelkészi főjegyző:* *Ablonczy László* Kelemér. *Világi főjegyző:* *Lukács Endre* főszolgabíró Putnok. *Lelkészi aljegyzők:* *Cseh István* Bódva-

lenke, *Doktor Dezső* Zubogy, *Oláh István* Perkupa. *Világi aljegyzők:* *Farkas Gyula* tkpt. igazg. Putnok, *Farkasfalvi Farkas Ábrahám* földbirtokos Dulháza, *Ragályi Ferenc* földbirtokos Felsőkelecsény. *Tanügyi képviselők:* *Debreceni Károly* tan. Becskeháza, *Héderváry Izidor* tan. Szuhafő, *Kerekes Pál* tan. Bódvalenke, *Lovász Bertalan* tanító Égerszög, *Mészáros Károly* tan. Aggtelek, *Szállóssy Bertalan* tanító Gömörszőlős. — A gömör-tornai egyházmegye tisztujításáról a hiradást örömmel közöljük. A régi és új választottak munkájára Isten gazdag áldását kérjük.

— **Theol. tanárok konferenciája.** Theol. akadémiaink tanári konferenciája ez évben dec. 16-án Pápan lesz. A tárgysorozaton szerepel többek között a theol. túltermelés és tanterv reform kérdés.

— **Rövid hírek.** A főiskolai istentiszteletek advent első vasárnapján urvacsoraosztással vették kezdetüket. — Debrecenben az egyetemi tanárok egy nap alatt 1000 pengő egyszersmindenkori adománnyal s 642 P évi megajánlással tettek tanubizonyosságot az Országos Református Szeretetszö-

vetség mellett. — Az Ébrestő-ben Torda Gyula rámutat, hogy az ifjúsági munka *szülő- és gyermek-nevelő munka* is. — A múlt héten cserediákként fordult meg theol. akadémiánkon két budapesti hittanhallgató. Két pataki fiunk viszont Pesten volt.

— **A sárospataki Lórántfy Zs. Nőegylet** 45 szegény iskolás gyermeknek hetenként 211 ebédet szerzett (közülük 12 nek a begyűlt adományokból főzet ebédet Balog János harangozónál) és eddig 17 családnak nyújtott segítséget

— **A „Reformáció” szünetelése.** Forgács Gyulának, lapunk főmunkatársának XI. évfolyamát bezáró lapja, a „Reformáció” mostani decemberi számában arról ad hírt, hogy a lap további megjelentetése a remélt és várva-várt jobb időkre marad. A lap bőséges részt vett ki az utolsó 10 esztendő egyházi életének megmozdításából, irányításából, különösen missziói munkaterületeinek utmutatással s felhasználható anyaggal való ellátásából. Szüneteltetését őszintén sajnáljuk, s kívánjuk, hogy az a szolgálat, amelyért a lap küzdött, ne szüneteljen. A szerkesztő azzal a tudattal teheti le a tollat, hogy eddigi munkája sem volt hiabavaló.

— **Hatókrös proletárok.** A *Budapest Hirlapban* (272. sz.) irt ezen a címen alföldi gazdáinkról, akik a marx lobogó alá álltak, a kitünő és gyógyító szavú *Buday Barna*. Aggasztó és fájdalmas tünetnek mondotta ezt. De részben hihetetlennek. „Fel lehet e tenni — kérdezte —, hogy a kisgazdák csakugyan a marxi eszmékhez pártoltak volna, noha egész lényük a magántulajdonon nyugszik és a tulajdonjog érinthetlenségének legféltékenyebb őrei? Csatlakozhatnak e ezek az emberek ahhoz a tervezhez, melynek sarkitétele az, hogy a termelési eszközök köztulajdonba menjenek át?” S azt mondja, hogy: Nem. Hangulati elemek ragadták el a gazdákat. Am a cikkekre visszhangot ad (Bp. H. 275. sz.) az alföldi agrártársadalom súlyos léptű és szavú képviselője, ref. egyházunknak is nagyértékű tagja *Szomjas Gusztáv*, volt hajdumegyei főispán, s arra mutat rá, hogy nem hangulati elemek felülkerekedéséről van itt szó. Az élet gyógyíthatatlan bajai keserítették el a gazdákat. „Ez a vidék tönkrement” — írja *Szomjas Gusztáv*. „A bajokra a vezető urak nem találnak orvosságot, ezért pártol el tőlük még a gazdanép is és megy azokhoz, akik foglalkoznak vele.” *Benke József* hejőpapi lelkész a múlt heti előadásában éppen ezt a megdöbbentő adatot tárta fel.

— **Megjelent a Keresztyén Család Naptára.** A naptár tartalomjegyzéke ez: I. Naptári rész. II. Szövegrész. *Buday Barna*: Légy jó! dr. *Ravasz László*: Jézus a viharban. *Papp Ákos*: *Baksay Sándor*. (Élettörténet.) dr. *H. Kiss Géza*: *Baltazár Dezső* szülőházánál. (Vers.) *Böszörményi Jenő*: Nagy Tóth Mariból jó asszony lesz. (Elbeszélés.) *Szücs József*: *Bodó néni*. (Vers.) *Földes Géza*: A falu rózsája. (Elbesz.) *Dömötör Ilona*: A bethesdai platánfa. (Vers.) *Uray Sándor*: Amerikai útiemlékek. *Molnár Lajos*: Szánó-vető. (Vers.) *Forgács Gyula*: A magyar ember és az engedelmesség. *Uray Sándor*: *Keresztyén zsoltár*. (Vers.) *Komáromi János*: Történelmi disputa. (Elbeszélés.) *Thaly Ló-*

ránt: Egy bibliával. (Vers.) *Biberauer Richárd*: „Idegenek” — „Segítők”. *B. Vargha Jerő*: Arataskor. (Vers.) — —: Miből lesz a harmat? dr. *Vass Vince*: Az egyházi adó. *Molnár Lajos*: Két kép. (Versek) *T. Z.*: A három medve. (Gyermekmese.) *Kozma Andor*: *Krisztus mindenütt*. (Vers.) — —: A bazsarózsa története (Elbeszélés.) *Tollas Béla*: *Erőnk a dal* (Vers.) *Szabó Pál*: *Lavina*. (Elbeszélés.) *Baksay S.*: Ökröt szarvánál. embert szavánál. (Elbeszélés.) *Nyúl vadászat*. (Elb.) — —: *Frős emberek*. (Elbesz.) *Történelmi évfordulók* *Robinson*, *Faraday*, *Zwingli* *Urch*. 40^{éves} iskoláink, *A kecskeméti jogakadémia*, *Bodetschwingh*, *Kazinczy Ferenc*. — *Vadászati tilalmi idő*. *Halászlati tilalmi idő*. *A ló életkorának jelei*. *Szavatosági főhibák*. *Gazdasági apróságok*. *Ellési naptár*. *Vasárnapok jegyzéke*. — *A naptár ára 60 fillér*, mely árból viszonteladók jelentős kedvezményt kapnak. Megrendelhető a *Keresztyén Család* kiadó hivatalánál, *Buda-pest*, VI., *Hermina-út* 37

— **Főiskolai jubileumi kiadványok**: 1. *Maraton János*: A sárospataki ref. főiskola története I. r. 700 P. — 2. *Gulyás József*: A sárospataki ref. főiskola rövid története 0-60 P. — 3. A sárospataki ref. főiskola évkönyve II. köt. (Értekezések dr. *Rác Lajos*, dr. *Mátyás Ernő*, dr. *Gulyás József*, dr. *Jakob Károly* és *Novák Sándor* tanároktól.) 3 00 P. — 4. *Emlékezzünk régiekről*. (Erdélyi önképzőkör kiadása.) 1-50 P. — 5. *Sárospataki kéziratok népmese-gyűjteménye*. (Kiadta a theol. ifjúság) 1-50 P. — 6. *Jubileumi emlékérmék*. (nagy ezüst 4-00 P., kis ezüst 2-00 P., nagy bronz 1-00 P., kis bronz 1-00 P.) Megrendelhetők a főiskolai pénztárnál

MEGJELENT

AZ 1932-İK ÉVI

**KINCSES
KALENDÁRIOM**

A BUDAPESTI HIRLAP előfizetőinek karácsonyi ajándéka

Pénzért nem kapható,

INGYEN kapja mindenki,

aki legalább negyedévre előfizet a BUDAPESTI HIRLAP-ra.

A karácsonyi könyvpia legértelmesebb könyve a KINCSES KALENDÁRIOM harminchatodik kötet, amely egész könyvtárral felér.

Ütőfélszáz oldal, fényes kép, többszáz cikk, a legaktuálisabb kérdéseket magyarázó színes térkép-mellékletek.

Siessen előfizetni a Budapesti Hirlapra!

A vasuti menetrendből. — Téli menetrend:

Budapestről indul: 6-50, 9-20, 14 15, 23-15
Sárospatakra ér: 11-25, 15 45, 19 31 7 40

Spatokról ind.: 20-27, 5 33 11-25, 17-27, 15-01
Bpestre ér: 5 45, 11-07, 19 21, 22-22, 5 10

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ:</p> <p>Egész évre 14 Pengő. Fél évre 7 Pengő.</p> <p>Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS</p> <p>Főmunkatársak: ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	--	---

TARTALOM. M. J.: Dr. Révész Kálmán. — Révész püspök temetése. — Dr. Enyedy Andor: Belmissziónk képe. (Folyt köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

DR. RÉVÉSZ KÁLMÁN

1860—1931.

Dec. 4-én megtért halhatatlan lelke Istenhez — a késő ősszel, amely elvitte két közvetlen püspökölődjét, Fejes Istvánt és Dr. Tüdös Istvánt is. S alakja „levetve mindazt, ami benne földi“, szoborszerűleg vonul be református egyházunk és tizánineni egyházkerületünk történetébe. A férfiasan erős és nagy lélekkel viselt fájdalom és szenvedés felhangzó szava, amely az utóbbi években, főleg püspöki jelentéseiben ki-kihangzott a püspöki szobából; örökre elnémult. Nem halljuk többé a vég várását; azt, hogy körülötte „nőnek az éjjeli árnyak“; nem a megkapóan fájó szót, amelyben összesűrítette mélységes szomorúságát, hogy nem vehet részt azokon az alkalmakon, — amelyekre lelke vágyva vágyott, mint — a feltünően meleg szeretettel átölelt sárospataki főiskola négy százados ünnepélyén s üdvözlését — a nagy római lyrikus halk zokogásába temetve küldi, — idézve, amit Ovidius irt Tomiból: „Sine me liber, ibis in urbem“. Nélküle fogja küzdő életét folytatni a kollégium. Nélküle megrendült egyházkerülete. Rá eljött az éjszaka, de Amellett, aki körül „a sötétség olyan, mint a világosság“, az Örökkévaló kebelén. Sónajos imádságára, amelyet az egyházkerületi és főiskolai újabb alkotások tető alá kerülése után ajka elröppentett: „Most már bocsásd el, Uram, a te szolgádat békességgel“, felülről megjött a válasz. A földi szolgálat véget ért. Értékét a történelem fogja igazságos mértékkel megállapítani. Mi a vesztés fájdalmával vesszük körül a távozó drága alakját.

Dr. Révész Kálmán, tizánineni egyházkerületünk tizenkettedik püspöke, magyar református egyházunk történeti nagy egyénisége közé tartozik. Nem azért, mert atyja a tüneményesen nagy Révész Imre, a pátens-küzdelem hőse, akinek emlékét hódolattal és a fiu gyöngéd kegyeletével vette körül, hanem, mert önmaga is súlyos, önálló és eredeti egyéniség. Sőt első pillanatra, mintha az atya és fiú különbözősége tűnnék fel. Idősb Révész Imre alakja legendássá nőtt. A nagyszerű unoka tudós keze, ahogy hozzányult a képéhez, sokan még féltették is tőle ezt a képet. A kemény, zord és vajudó nagyság profétikus feje csodás mélységekből tör elő és csodálatos magasságokba emelkedik. De óriási tusák nyomait viseli arcán, a küzdő Herkulesek erő kifejtésének nyomait. Révész Imrét a nagy magánosok megközelíthetlensége teszi mintegy társtalanná, kijelentéseit lesújtó és megrázó ítéletté, lépteit komoran döngőkké. A Révész Kálmán világa nem a tragikus küzdelmek borulatától felleges.

Mintha nem kellene a mélységek öléről felfelé küzdenie magát. A napfényes ormos tiszta világosságában él. Az erő, jókedv és életöröm majdnem játékos vidámsága veszi körül. Látása világos, kijelentései a nyíl biztosságával célbatalálók: a gordiusi csomók aggodalmas bogozgatása nem eleme, éles értelme villanó kardjával bravurosan vágja ketté azokat. Talán tart is tőle és öntudatosan kerül, hogy atyja utánzójának lássák. Mig mi természetes hódolattal, hősie kothurnusba merevitjük a mult alakjait, Révész Kálmán annyira közvetlen, a földön járó és a való élet friss lehelletétől meleg egyéniség, mintha élénken tiltakoznék a

történeti nagyság ellen. Még tudományos munkásságában sem lehet azt megállapítani, hogy atyja elejtett tollát emelte volna fel s az ő megszakított munkáit folytatta volna. A hisztorikus Révész Kálmán önálló tudós.

Idősödő alakján, megtelt formáján lehetett aztán észrevenni azokat a vonásokat, amelyeket a Révész Imréről fennmaradt képeken látunk és a monografiák nagysikerű írója mutatta, hogy a fiú szintén a saját erős kutatásai után az első forrásokból dolgozik s a maga önálló munkáját végzi. A fegyverzete is erős és az is a magáé.

Sajátságos, hogy előbb volt országos neve és tekintélye, mint tiszáninneri egyházkerületünkben elismert vezérszerepe.

Azért feltűnő ez, mert elég korán került egyházkerületünk területére. 1892-ben, 32 éves korában az előkelő kassai gyülekezet, nagy riválisok ellenére, lelkészévé választotta meg. Előbb Pápán volt theol. akadémiai tanár. Ide 26 éves korában került a debreceni theol. akadémia befejezése és a Berlinben folytatott külföldi tanulmányút megtétele után.

Korán lett ugyan esperes és ebben a tisztségben az egyházkerületnek legügyesebb adminisztrátoraként volt ismeretes. De amikor 1910-ben a 93 éves patriarcha, Kun Bertalan püspök szelid alakja a sir ölére dől és Révész Kálmán 50 éves s erejének teljében van, csak kis lelkes sereg az, amely zászlót bont az ő püspökké választása mellett

Némelyek idegenszerűnek érzik a tiszáninneri egyházkerületben Révész Kálmánt teológiai álláspontja miatt, amely messze állt Fejes Istvánék nemmes racionalizmusától, művelt felvilágosodás kultuszától s a haladás, nemzeti szabadság és politikai függetlenség gondolatait irodalmilag is számottevő szónoki tehetséggel képviselt irányától, a Radácsy György és Czínke Istvánék írói művészetétől s egyenesen érbe került, s összeütközésbe jutott a Zoványi Jenő történetírói felfogásával. Noha ön-maga egyáltalán nem dogmatikus természet, de magától értetődően él a történelmi református egyház konfesszionális és biblikus gondolatai világában.

Talán más irányt vett volna egyházkerületünk és Révész Kálmán élete, ha 1910-ben a nagy aggastyán, Fejes István elöl, aki életének 73-ik évében járt, vissza nem vonúl, hogy az akkori idők legélénkebb mozgalmának, az ORLE-nek nagy reményeket támasztó hősével, Dr. Tüdös Istvánnal szemben, Fejes Istvánnak juttassa a vezéri pálcát, amelyet a Fejes István erős keze a jánosi szelidségű püspök oldalán évtizedek óta tartott. Révész Kálmán bölcs mérséklettel engedett a viszonyok erejének, meghajlott a Fejes nagyszabású multja előtt, elfoglalta a sárospataki főiskola gondnoki tisztét és Fejessel gondos adminisztrációval kormányoztak. Noha a református egyház szellemi és vallási élete már akkor nemcsak a Tiszáninneren teológiai liberalizmusát és a jegyzőkönyvek papiros-garmadájában élő egyház-kormányzást tette végtelenen a multak tisztas maradványává, hanem revízióra és meggazdagodásra kényszerítette az ORLE elgondolásait is. A magyar református egyházban már ekkor az evangéliumi megújulás erői munkáltak. Az Ige értékrendszere

kifejtésével Ravasz László avulttá tett minden addigi ígéhirdetést és gyülekezeti munkát. S ahogy feltek a rohanó évek s Fejes István halálával Tüdös István került 1914-ben a püspöki székbe, Révész Kálmánt a tiszáninneri egyházkerületben a splendid isolation fenyegette, a sárospataki főiskola vezetéséről lemondott; úgy látszik, hogy visszavonúl máshol is a vezetéstől, amelyet a legmagasabb helyre nézve nem akartak tőle igénybevenni. A világháború évei pusztítottak. Dr. Tüdös Istvánban komoly tudós, mélyen etikus személyiség, ép és erőteljes akarat, gyöngékhez lehajló szerető szív került egyházkerületünk élére. Azonban lelki és szellemi életünk legmagasabb csúcsain már más lélek munkált, az, amelyet a kegyelem csodája a Révész-családban ifj. Révész Imrében érlelt meg, a tudáson és adminisztráción túl az örök Ige mindenre elégséges szolgálata.

A Dr. Tüdös István tragikus halála a Révész Kálmán kezébe juttatta egyházkerületünk vezetését. Közismert a példás szorgalma és mintaszerű ügyvezetése. Azonban a viharos idők megpróbáltatásai közt ezeknél sokkal többet adott. Személyiségében élte a magyar kálvinista jellem és életypus megtestesülését. A Czeglédi István és Gyöngyösi Pál életírójában nehéz órákban fellobbant a hitvalló lélek s a Révész Imre fiában élt a letiporhatatlan jogérzet és egyházának magas öntudata. Érezni kellett lelkének legbensőségesebb megnyilatkozásain, hogy az Urnak lelke nyugodott meg rajta; „a bölcsességnek és értelemnek lelke, tanácsnak és hatalomnak lelke, az Ur ismeretének és félelmének lelke“. A „testébe adatot tövisek“ miatt már nem fejthette ki összes erejét. De szemé éles pillantással látott mindenfelé és megáldotta azokat, akik vele és körülötte vitték az egyházkerület ügyeit. A költöző emlékének mi is áldjuk s nemcsak a bölcs és nemes szívű embert gyászoljuk benne, hanem az egyéniséget nagy méreteivel történeti súlyu személyiséget.

M. J.

Révész püspök temetése.

Felemelő érzések közt temette el tiszáninneri egyházkerületünk megboldogult püspökét, dr. Révész Kálmánt dec. hó 7-én Közel 10.000 ember kísérte el a belső gyász meghatott érzésével utolsó útjára a nagy halottat.

Egyházkerületünk a gyászistentiszteletet megelőzőleg rendkívüli közgyűlést tartott a miskolci egyház gyülekezeti termében. Itt Cziáky Endre püspökhelyettes imádsága után Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok jelentette be a közgyűlésnek a halálesetet és juttatta klasszikus szavakban kifejezésre a Dr. Révész Kálmán elhunytával egyházkerületünket ért súlyos veszteséget s rajzolta meg megható vonásokkal a megboldogult püspök életének sokoldalú és vonzó képét. Indítványára tette meg az egyházkerület a püspök elhatározásával szükséges teendőket. A gyászistentisztelet a Kossuth-utcai templomban folyt le óriási közönség részvéte mellett, amelyet szemmel láthatóan megkapott a komor egyszerűség, amely a püspök úr végakarata szerint a temetési szertartáson végig-

vonult. A temetési szertartáson részt vett *Antal Géza*, *Péter Mihály* református, *Raffay Sándor* és *Geduly Henrik* lutheránus püspök és a gyöngéledő *Dr. Baltazár Dezső* püspök képviselőiben *Csikesz Sándor* egyetemi tanár, *Dókus Ernő* konventi v. elnök és *Dr. Balogh Jenő* dunántúli e. k. főgondnok. Az egyetemes konventet *Benedek Zsolt* kormányfőtanácsos képviselte, a sárospataki főiskolát *Janka Károly* és *Farkasfalvi Farkas Géza* gondnokok, *Elekes Imre* közigazgató és *dr. Vasady Béla* theol. akad. igazgató, egyházmegyéinket a lelkesi kar nagyszámban megjelent tagjai élén *Czidky Endre*, *Juhász László*, *Farkas István*, *Kiss Ernő* esperesek képviselték. Felvonultak a gyászszertartásra a miskolci hatóságok képviselői is, a hadsereg kiküldöttjei *Pokorny Hermann* altábornagy vezetésével, továbbá *Mikszáth Kálmán* dr. főispán, *Hodobay Sándor* polgármester, *Bónis Aladár* alispán, *Halmay Béla* dr., *Csontó Dezső*, Borsodvármegye küldöttsége, *Mikuleczky Gyula* árvaszéki ülnök, *Nyilas Ferenc* dr. főszolgabíró, vitéz dr. *Kiss Lajos* vármegyei főjegyző, gr. *Haller István* árvaszéki ülnök, továbbá *Zsóry Lajos* és *Édes Antal* országgy. képviselők, *Schirilla Andor* kánok és még számosan.

A szószéki szolgálatot *dr. Ravasz László* püspök végezte, a sírnál *dr. Enyedy Andor* beszélt. A nagyértékű beszédekét lapunk jövő száma közli.

Belmissziónk képe.

Dr. Enyedy Andor egyházker. belmissziói előadó jelentése.
(Folytatás.)

7. Az iratterjesztés Abaujban türethetően meg, Alsóborsodban inkább csak bibliák és zsoltárok eladására szorítkozik, Alsózemplénben itt főleg Sárospatak jár elől jó példával, ahol az igen praktikus és nagyon ajánlható „Kis Levelek” című traktátus sorozatból havonta 500 példányt osztanak ki ingyen a templomajtókban. Felsőborsodi jelentés szerint népünk a nehéz körülmények között nem szívesen áldoz könyvekre, de ügyes kolportőrök meglepő eredményeket érnek el. El van rendelve általában, hogy költségvetéssel minden gyülekezet áldozzon az iratterjesztésre. de nem mindenütt tesznek eleget ennek a rendelkezésnek s nem mindig használják fel a költségvetéssel biztosított összeget a megjelölt és előírt célra. Egyes ihletett lelkipásztorok sok vallásos iratot elterjesztenek, szétosztanak a saját költségükön: bizonyára nem minden eredmény és haszon nélkül. Annyi bizonyos, hogy a magyar ember, ha kiadásait mérsékelni kell, azokból elsősorban lelki és szellemi táplálkozásának költségeit faragja le. Sok munka kell még, amíg ezen a téren is követésre talál Idvezítőnk ama mondása: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkében pedig kárt vall?” Máté 16. r. 26. v. Alsóborsod előadója fájdalmasan panaszkodik egy jó és közkedvelt vallásos néplap hiányát.

8. Egyesület Abaujban legtöbb van énekhar, ifjúsági és leányegylet. Gönc idevonatkozó jelentésében kiemeli azt is, hogy egyesületei nem ren-

deznek táncmulatságot. Alsóborsodban a kálvinszövetségi alakulások haladtak előre: csak az a baj, hogy sok helyen alakulások maradtak és nem álltak munkába. Példaadó kivétel itt az elevenen mozgó mezőcsáti, miskolci, s mezőkövesdi járási Kálvinszövetség. Ebben az egyházmegyében nem állanak egyházhatósági feltügyelet alatt az egrí temetkezési egylet, a miskolci és poroszlói Bethánia szövetségek és a miskolci református női filléregylet. Az alsózempléni jelentőiek élénk egyesületi életrel tesznek bizonyosságot. Itt csaknem mindenütt van énekhar és nőegylet, sok helyütt ifjúsági és leányegylet. Sárospatakon a missziói szövetség 380 pengőt gyűjtött helyi és más missziói célokra. Csanáloson a nőegylet szép temetési asztalterítőket szerzett be. Felsőborsodban szintén a már említett egyesületek működnek, helyel-közzel, valamint Gömörtrónában is.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A lelkesi nyugdíjbizottság** f. évi dec. hó 8-án tartott ülésén tudomásul vette az Egyetemes Konvent elnöki tanácsának azt a határozatát, hogy jövőre nyugdíjazások csak teljes szolgálatképtelenség és egyházi magasabb közérdek alapján végezhetők. E megszorítást a jogosultakkal szemben is szükségessé tette a nyugdíjintézetnek a tömeges nyugdíjaztatásból megkívánt védelme. Az 1931. évben ugyanis a nyugdíjasok száma 25%-al emelkedett, ami a jelen viszonyok között erősen próbára teszi a nyugdíjintézetet. A nyugdíjjárulékok fizetése ugyanis nem kielégítő módon történik. A hátralék kerek számban 100 ezer pengővel több a múlt évinél és nem remélhető, hogy ez az év hátralévő részében jelentékenyen fog csökkenni. Szó tárgyat képezte a Lelkeszegyesületben a nyugdíjlevonásokkal foglalkozó közlemény, amelyről a bizottság megállapította, hogy teljesen tárgyilagos, de következtetéseihez téves kiindulópontot vett, mikor abban a hiedelemben volt, hogy az özvegyek évjáradéka is leszállított 10%-al, mivel ez nem történt meg. A tőkegyűjtés körüli sérelmezésére az az észrevétel, hogy tőkegyűjtésről csak akkor lehetne szó, ha minden járulék befolyyna, már pedig a belépési járuléknak tőkésítése a nyugdíjintézetnek — a járulék tőketermészeténél fogva — eminens érdeke lenne ez esetben. A bizottság két lelkeszt nyugdíjazott, mert erre nézve megvoltak az elháríthatatlan indokok.

— **Értesítés.** „Tisztelettel értesítem lelkész testvéreimet, több oldalú érdeklődés folytán, hogy Az Élet Beszédei című, a kritika által kedvezően fogadott könyvem, mely könyvárusi úton 6 P. 40 fillér és portó, nálam kedvezményes áron 5 P. 50 fillér bérmentesen rendelhető meg. Poroszló, Gaál Ferenc lelkész.

— **Ifjúsági egyesületek találkozása Ondon.** Dec. 6-án bensőséges találkozót rendeztek Ondon a bodrogkereszturi és az ondi ifjúsági egyesületek. Bodrogkereszturből 20 ifjú látogatta meg ez alkalommal az ondi egyházat és különösen annak if-

jusági munkáját. A délutáni istentiszteleten *Batta János* bodrogkereszturi lelkész predikált. Délután ugyanő tartott írásmagyarzatot s a bodrogkereszturiak szerepeltek szavalat és énekszámokkal. Este az ondi leányegyesület műsoros szeretetvendégséget rendezett, amelyen vendég és helybeli ifjak felváltva működtek közre. Az egész találkozás az egymás hite által való épülés jegyében folyt le és nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a helyi gyülekezet jó reménységgel legyen egyházunk jövője felől.

— **Üdvözlét a távolból.** *H. Clavier* montpellier-i theol. tanár, aki résztvett főiskolánk jubileumi ünnepélyén, de üdvözlő beszédjét a szűkre szabott idő miatt a templomban el nem mondhatta, most, midőn beszédét a közigazgató kérésére az Emlékkönyvben való közlésre elküldötte, kifejezi levelében, hogy melegen emlékszik vissza magyarországi útazására s arra a szíves fogadtatásra, melyben mindenütt, ahol megfordult, részesült. Hasonlóképpen meleg hangon mond köszönetet a közigazgatónak iránta levelében kifejezett megtisztelő érseiért, azokat közölte — az új iskolai év kezdetekor — kartársaival, kik csatlakoznak az ő köszönő szavaihoz.

— **Főiskolai jubileumi kiadványok:** 1. *Marton János:* A sárospataki ref. főiskolatorténete I. r. 7:00 P. — 2. *Gulyás József:* A sárospataki ref. főiskola rövid története 0:60 P. — 3. A sárospataki ref. főiskola évkönyve II. köt. (Értekezések dr. Rácz Lajos, dr. Mátyás Ernő, dr. Gulyás József, dr. Jakob Károly és Novák Sándor tanároktól.) 3:00 P. — 4. Emlékezünk régiekről. (Erdélyi önképzőkör kiadása.) 1:50 P. — 5. Sárospataki kéziratos népmesegyűjtemény. (Kiadta a theol. ifjúság.) 1:50 P. — 6. Jubileumi emlékmek. (nagy ezüst 4:00 P., kis ezüst 2:00 P., nagy bronz 1:00 P., kis bronz 1:00 P.) Megrendelhetők a főiskolai pénztárnál.

HIVATALOS RÉSZ.

1186/1931. szám. **Körlevél.**

I.

A püspöki hivatal átvételéről.

Elvégeztetett! A szenvedés is, a nagy ivelésű, nemes életpálya is. Egyházkerületünknek mély bölcsességű, erős kezű, biztos ítéletű kormányosa megbízatását az örökkévaló Istennek visszaadta. Szünetében is ragyogó példáját mutatta fel a kötelességteljesítéstől az összeroskadásig nem tágitó, kitartó hűségnek és annak a felséges nyugalomnak, amellyel lelke visszatért Istenéhez. Nagy püspökünknek *dr. Révész Kálmánnak*, az élete szintugy, mint a halála legyen a hivatalosaknak és a választottaknak örök példája! Emlékezete pedig legyen közöttünk mindörökké áldott!

Istennek e kifürkészhetetlen végzése folytán az E. T. I. t. c. 184. § a értelmében a püspöki hivatal közigazgatási teendőinek végzése kötelességemmé vált.

E kötelességteljesítést a mai napon megkezdtem és a püspöki szék betöltéséig Isten segédelmével végezni fogom. Erről egyházkerületünk egész

közönségét mély tisztelettel és atyafiúi szeretettel azzal értesítem, hogy ez alatt az idő alatt a püspöki hivatalt érdeklő és illető minden ügyben, akár személyes érintkezés, akár írásbeli megkeresés formájában a püspöki irodához méltóztassanak fordulni. A felmerülő ügyeket az iroda fogja hozzámmá közvetíteni; szóbeli tárgyalás céljából pedig a püspöki irodában minden hétfőn meg fogok jelenni, amikor a hivatalos ügyben eljáróknak reggel 8 órától délután 1 óráig fogok rendelkezésükre állani.

1176./1931.

II.

Családi változások bejelentéséről.

Mindenkinek figyelmébe ajánlom a vallás- és közokt. miniszterium 8400/1928. sz. a. kelt rendeletét (lásd a Sp. Ref. Lapok 1928. 46. szám), mely szerint a családi állapotukban és szolgálati viszonyukban beállott *változások* minden év december havában bejelentendők és igazolandók.

III.

Felhívom azokat a lelkészeket, akik az adócsökkentési segély nyugtát még mindig nem küldték be, hogy sürgősen tegyék postára, mert az egyházkerületi pénztárnok elszámolását akadályozza késlekedésük.

1144/1931.

IV.

Felhívás a lelkészi kölcsön ügyében.

Az országos közalap végrehajtó bizottsága értesítése szerint a f. év március hó 13-án folyósított lelkészi kölcsön minden 100 pengője után 1931 december hó 31-ig terjedő időre kamat címen 6 P. 19 f. és a tőke egyötöd része címén 20 P. törlesztés fizetendő be.

Felhívom az érdekelt lelkészeket, hogy kölcsöneik után az ennek megfelelő összegeket — a már eddig fizetett kamatok levonásával — folyó év december 20-áig a Tiszáninneni ref. egyházkerület pénztára, Miskolc 10.164. sz. postatakarék-pénztári csekk számlája javára küldjék be, nehogy késedelmi kamatokkal legyenek megterhelve. Aki a pénzt postautalványon küldi, az csatoljon ahhoz 10 fillért a kézbesítési díjra.

1078/1931.

V.

A VK. Miniszter Urnak a női kézimunkához szükséges hazai gyártmányok használata tárgyában kiadott 32.767/1928. VI. számú rendeletét a hazai ipartermékek felhasználásához ezúttal különösen is fűződő nemzetgazdasági érdekekre való figyelemmel az illetékes tanintézeteknek különös gondjába ajánlom.

Cigánd, 1931 december hó 9-én.

Janka Károly

egyházkerületi lelkészi főjegyző.

A vasuti menetrendből. — Téli menetrend:

Budapestről indul: 6:50, 9:20, 14:15, 23:15
Sárospatakra érkezik: 11:25, 15:45, 19:31, 7:40

Spatokról ind: 20:27, 5:33, 11:25, 17:27, 15:01
Bpestre érkezik: 5:45, 11:07, 19:21, 22:22, 5:10

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre 14 Pengő. Fel évre 7 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 7- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó: MARTON JÁNOS Főmunkatársak: Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Kálvin J. után:* Urunk születésének ünnepén. — *Dr. Ravasz László:* Nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben. — *Dr. Enyedy Andor:* Imádság és beszéd a Dr. Révész Kálmán püspök sírjánál. — *Dr. Gulyás József:* Hegel. — *Dr. Trócsányi József:* A sárospataki főiskola szanálása. (Folyt köv.) — *Dr. Enyedy Andor:* Belmissziónk képe. (Folyt. és vége.) — Kálvin-szövetségi körzeti gyűlés. — *M. J.:* Nyílt válasz. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Urunk születésének ünnepén.

Tudjuk, hogy a mi igazi örömünk, valódi nyugodalmunk és minden mi javunk ez: közöségünk Isten egyszülött fiával. Amint ő a mi fejünk, mi az ő teste vagyunk, azért tőle van életünk, üdvösségünk és minden javunk. Valóban látjuk, hogy mennyire nyomorult volna a mi állapotunk, ha nem lehetne menekvésünk hozzá, hogy megtartassunk az ő oltalma alatt. Azonban az nem tőlünk függ, hogy ily magasra emelkedhetünk (meggondolva, hogy alig tudunk a földön is börtökálni), ha ő nem közelednék hozzánk s ha már nem közeledett volna az ő születésében, amikor magára ölté testünket és testvérünké lőn. Nem volna nekünk most menedékünk a mi Urunk Jézus Krisztushoz, aki ül az Atya Istennek jobbján, az egek dicsőségében, ha alá nem hajolt volna, hogy halandó emberré legyen és velünk ugyanazon állapotba jusson. Ime, ezért Ő Közbenjáró Isten és az emberek közt, ezért különösen Közbenjáró az ő neve, valamint ezért Immánuel, az az velünk az Isten.

Igy ahányszor és amidőn keressük a mi Urunkat, hogy megkönnyebbülést találjunk nála minden nyomorúságunk ellen és biztos és csalatkozhatatlan oltalmat minden szorongatásban, az ő születésénél kell kezdenünk.

Az ő születésének ünnepe vigye oda most is, minden válságok világában a lelkeket Hozzá, aki a mi menedékünk, biztos oltalmunk, védelmünk, életünk és elrabolhatatlan üdvösségünk.

Kálvin J. után.

Nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben.

Temetési beszéd Dr. Révész Kálmán püspök felett.

Ezt az Igét választotta Révész Kálmán püspöki székfoglaló beszédjének alapjául. Ezzel arról tett bizonyosságot, hogy élete legfontosabb pillanatában

önmagára és világára, multjára és jövődjére nézve ez az Ige mond neki legtöbbet. Most már azt is látjuk: ez az Ige mond róla legtöbbet.

Az ilyen vallomásokban rendszeresen egy szembeállítás és elszegődés rejlik. Azt valljuk meg, hogy egyik útról miért térünk át a másikra, egyik fórumtól miért felebbeztük a másikhoz. Bírálunk és vállalunk s e kettős tény rendszeresen egy döntő mozdulatot: elfordulást, haladást, tehát *pályát* zár be. Révész Kálmán ez Igében folyamodott a lát-szattól a valósághoz, külsőségtől a lényeghez, tünő elmélkedésektől a gyakorlathoz, retorikától a tettehez, elmúlандó világtól az örökkévalósághoz, emberi és viszonylagos javaktól feltétlen isteni értékekhez, pénzváltó és tanácskozó asztaloktól az áldozatok véres oltáráig. Isten országa nem beszédben áll, hanem erőben, ezzel azt is mondjuk, hogy Isten országa láthatatlan, de valóságos erőrendszer és ez az erőrendszer világosan, hatalmasan és szüntelenül építi a maga dicsőséges országát, — történelemben és történelem felett, a mindenkorai pillanatban és az örökkévalóságban.

Ebbe a nagy erőrendszerbe állítom be Révész Kálmán alakját és arra felelek, micsoda erőket mutatott Ő és micsoda erőket mutatott benne Isten?

Kétségtelen dolog, hogy az úgynevezett erős egyéniségek közé tartozott. Nem képzelhetjük el Révész Kálmánt halkan lépve, bátoratlanul megjelenni, mindig félrehúzódni, véleményét vagy meg nem formálni, vagy magának megtartani, egyszerűval egyéniségét elrejteni, mintha valami röstellini való volna a létezésében. Révész Kálmán örült annak, hogy él, megtöltötte önmagával világát. környezetének központjává vált, s egyéniségében lüktető őserők vetődtek szíjjel: a magyar kálvinista egyéniség őserői.

Volt valami tömör és súlyos a szellemiségében. Finom költői játékokra, természetfölötti rezdülésekre, halk borzongásokra, ködből szűrt látomásokra és csendből kovácsolt hallomásokra nem volt alkalmas a szelleme. Nem hiába, hogy fiatal

korában minden lelkesedésével természettudósnak készült; nagy darab valóság szeretettel maradt a lényében. Szerette a nyugodt és egyenletes rávezetéseket, kézzel fogható módon akart tapasztalni; szerette a dolgokat ésszel felérni, vagy nem ágaszkodott utánuk. Ezért idegenkedett minden spekulációtól, filozófiától és romantikától, s lett teológusában szükségképpen történettudós. Meglepő reformok, „innovációk“, vagy ködpalotás rendszerek építése helyett ismerni akarta azt a sziklataplazatot, amelyen áll, s követni akarta azokat, akik okosabbak és jobbak voltak, mint mi. Ezért történetírói működése is az eseményeknek megállapítására szorítkozott, legfőképpen a józan ész lélektani magyarázatait fogadva el. Éber, reális, pontos és megbízható volt; nem a nagy összefüggések érdekelték, hanem a tények; a tények is azért, mert az Igazság gyermekei. Nem beszédben áll Istennek az országa, hanem erőben, ez a Révész Kálmán szellemiségére nézve azt jelenti, hogy egyenletes, tiszta felfogása, nyugodt és öntudatos világszemlélete őt olyan teológussá tették, amelyből minden egyház a legtöbbet kíván magának. Az „egészséges tudomány“ igénye ez a gnosztikus ködök korszakában, a Pásztori levelek világából ide illette, a Mába.

Szellemissége mellett kedélyére, temperamentumára is ugyanez látszik. Semmi sem volt tőle távolabb, minthogy *látszatot* keressen; szemforgató módon engedje kedélyi életének frissen bugyogó őserőit elrejtőzködni, vagy kegyes látszatok redőivel letakartatni. Csupa nyíltság volt, csupa természetesség; egyházfő létére is néha úgy nevetett, mint egy fiatal Pán és öreg korában is csodálatot ébresztett kedélyének néha kicsattanó diákosságával. Lehetetlen volt nem örülni neki és vele, lehetetlen volt nem szeretni érte; a természetességéért meg kellett bocsátani egy-egy tréfás szólását, s eredetiségéért a reá tapadt garabonciásság foszlányait.

Nem beszédben áll Isten országa, hanem erőben. Ez jellemzi az ő *erkölcsi* mivoltát is. Mindenekelőtt lássuk meg, mennyire független volt emberek véleményétől, tetszésétől, vagy nem tetszésétől. Mennyire nem volt tényező életében, hogy mosolyognak-e reá vagy duzzognak-e az emberek miatta? Soha senki előtt nem hallgatta el véleményét és mindenki tisztában volt, hogy mit gondol felőle. Nemcsak szókimondás volt ez: volt ebben sok a próféták halálos erkölcsi bátorságából. Mikor püspöki beköszöntő beszédét tartotta, tombolt Magyarországon a forradalom és vörös felhőiből már kibontakozott az Antikrisztus fenyegető árnyéka. De emlékeztek-e, milyen bátran, milyen keményen állott meg egyházunk hagyományos igazságai mellett egy olyan korban, midőn — Irenaeus martyr szerint — az élők a holtakra, a holtak az élőkre irigykednek? Kurta nyakával, kemény derekával, boltozatos homlokával, nagy, lobogó szemével úgy állott, mint egy élő szobor a zivatarban. Maga volt az erő, akiről tudni lehetett, hogy nem fog diplomataizálni, de nem fog megalkudni sem; akiben lehetett bízni,

mert nem fél azoktól, akik a testet megölhetik, csak Attól, aki a lelket veszítheti el.

Ugyanezt a magatartást mutatja személyes életében, mint hívő. Nem tartozott a sokbeszédű imádkozók közé. Kegyes szólamokkal sem volt tele a szája, de zúgolódás nélkül hordozott roszkasztó keresztet, szemrebbenés nélkül nézte a közelgető halált s magát Isten kezében érezte, ha nem is értekezett róla. Halála előtt pár nappal nyugodt, szinte fenséges derűvel búcsúzkodott Kétségtelenül a századvégi kálvinista kegyesség egyik kedves és tiszta példánya, aki nem törődött azzal, hogy valaha sokallották a hitét és hogy újabban keveselleték. Nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben.

Kedve telt önmaga egyéniségében. Örült az élet szépségeinek, kitágult a lelke, mint a hegyre mászó ifjú, mikor pályája új magaslatokra emelkedett. Nem szégyelte az emberi örömet e világ múltó ajándékaiban; de ha az ígéretek nem váltak be, vagy búcsúzni kezdett az, ami alighogy beteljesült: nem nyugtalankodott és nem panaszkodott. Szeretett nyerni, de tudott veszíteni. Nagyszerű egyensúlyban volt nála önérték és saját hibáinak ismerete. Tehetségében úgy bízott, mint egy dalia jó kardjában, de úgy ismerte annak határait, mint ahogy a jó katona ismeri, melyik fegyvere meddig ér. Dárdát nem vetett ott, ahová a nyílvevő sem ér el. Soha, de soha nem hivatkozott azzal, ami nincs; színlelni, nagyobbak látszani nem tudott; de nem tűrte azt sem, ha igaztalan színben tüntették fel, vagy kisebbitették.

Nem beszédben áll Isten országa, hanem erőben, Isten országának abban a titkosan munkálkodó, de eredményekben napvilágra jövő, láthatatlan és áldott rendszerében, amelyet a magyar református egyház valósít meg és képvisel e földön. Révész Kálmán csakugyan egy darab élő erő volt. A rendnek, az önértéknek, önismeretnek, éberségnek, valódiságnak, jóságos akaratnak és fegyelemnek az embere. Mint ilyen súlyos, megáldott alakja annak a magyar kálvinizmusnak, amely a debreceni zsinattól a negyedik budapesti zsinat berekesztéséig tart, atyjától: Révész Imrétől áthidal a mai napig, illetve holnapig.

De nem maradhatunk annak az erőnek a szemléleténél, amelyet ő mutatott meg egyéniségében, mert éppen ez az erő utal egy más és magasabb erőre, arra, amit az Isten mutatott meg benne. A nagy, fölséges, örökkévaló Isten, mennynek és földnek ura és királya, aki örök végzésében határozta el, hogy ezen a magyar földön felgyűljön az Ige világossága, vert és áldott magyarjai letelepedjenek a Kereszt lábaihoz, templomok épüljenek az Ő szent nevének lélekben és igazságban való imáadására s iskolák támadjanak az Ő ismeretének terjesztésére. Ez a mi hatalmas Urunk, rettenetes és édes Istenünk minden korszakban megtalálta a maga alkalmas eszközeit arra, hogy az Ő nagy ügye e földön el ne essék. Ilyenül formálta ezt a történelmi cserépedényt is, akiben erejét sokképpen megmutatta. Megmutatta kezeinek munkáját, ujjainak fénylő nyomait, amidőn lelkét és testét, külső és belső emberét formálta. Meg-

mutatta, amikor bölcsőjét egy nagy magyar lelkipásztor házába helyezte, kinek prófétikus alakja, vihar letörte sudarával is, a 19. század mennyezetéig ér. Gyermeksége könyvtárban telt el, komor atyja prófétai háborgása úgy ringatta, mint Mózes a Nilus hullámai, édesanyja egy-két virágcserepe, lánytestvérének néhány kacagó gerlje közt. Itt formálta lelkét kemény ótestamentomi igével, multak dicsőséges tanításaival, muskáltlival és gerlekacagással. Megmutatta erejét szolgálatában, amire elhívta, fiatalon felettebb felékesítette, lángjait magas gyertyatartóba tette, végül viharok és földindulások között, lobogó fáklyául önön kezében magasra tartotta, hogy megvilágosítsa vele a Tisza felső folyásának nagy emlékezetű vidékét. Püspöksége viharban jött és viharban távozott, közbül sugárzó és békés naplemente volt, amely az elmulás lassan tornyosuló fellegein át is mosollyal hinti be egy nagy család rátekintő, napraforgó arcát és a felső Tiszavidék imádkozó és küzködő magyarságának tempomtornyait és parókháinak ablakait. Isten a maga erejét mutatta meg benne, amidőn családi életét megáldotta és megszentelte. Rendelt melléje társul hű szíveket; a hitves szerelmét, mely haló pora felett is mécsvilágként ég; gyermekeket: leányokat, könnyből és mosolyból szőtt sorssal, fiúkat, óceánon innen és túl s elsőszülöttjének kezébe tetézve adta át atyjától vett örökségét, mely a magyar kálvinizmusnak is öröksége és ígérete.

Mindenekfelett pedig csodálatosan, értelemfelett mutatta meg erejét az ő Krisztusában, kiért könyörült szegény bűnös szolgáján, kinek nevéért irgalmaz az ő magyar népének s nem engedi szidalomra jutni az ő örökségét. Nem beszédben áll Istennek országa, hanem erőben. Azért némuljon el minden emberi szó, ne kiáltsanak most a kövek, hallgassanak el a megriadt szívek, ne verdessenek a tört szárnyak, *javete linguis: Istennek ereje az ő igéjében közöttünk megárad, Szentlelke átjár, mint az első pünkösöd mámore, Fiának érdeme és imádsága sátorként fölünk borul, reánk záporoz vigasztalásának olaja, mi pedig jertek, imádkozzunk.*

Dr. Ravasz László.

Imádság és beszéd a Dr. Révész Kálmán sírjánál.

Örökkévaló Isten, mennyei édes Atyánk!

Nagy kegyelem és a megnyugvásnak, vigasztalásnak talán egyetlen forrása, hogy elmondhatjuk, megvallhatjuk e nyitott sír felett a kegyes Jób szavaival: „Az Ur adta, az Ur vette el: áldott legyen az Urnak neve!” Ha Te adtad őt élő embernek: ha te vezetted át az élet mélységein és magaslatain: akkor Te általviheted őt a halál mélységein is az örökélet magaslatai felé; ha Te adtál neki részt az élet örömeiben és fájdalomában, munkáiban és küzdelmeiben: akkor Te adhatsz és bizonyára adsz is neki részt mennyei országod dicsőségében és boldogságában is. Ha Te adtad őt egy nagy család fejének, koronájának, gondviselőjének, gyülekezetek pásztorának, egyházi, társadalmi, neizeti életünk vezéralakjának, erős

oszlopának: akkor Te gondoskodhatsz az ő szeretteiről, a gyülekezetéről, az egyházzal, mi árva nemzetünkről az ő elköltözése után is. Ha Te adtál neki lelki erőt, amely őt mindenem felemelte: tudományt és bölcseséget, amellyel mindnyájunk előtt világított; jóságot és derűt, amellyel annyi fényt és meleget árasztott: akkor Te adhatsz nekünk is erőt az ő elvesztése gondolatához: adhatsz nekünk is bölcseséget, amelyben megnyugvás és reménység van: adhatsz nekünk is fényt és derűt a mi bánatunk éjszakájába. Ha Te adtad őt, akkor Te is vetted el. Ha Te vetted el, akkor áldás van abban, hogy elvetted: mint ahogy áldás volt abban, hogy adtad. Azért búcsúzóul csak azt kérjük Tőled, hogy minél jobban meg kell győződünk arról, hogy ő nincs, segíts annál inkább meggyőződünk arról, hogy Te vagy és Te benned megvan a bűntől és haláltól való szabadulás lehetősége a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen

Bibliolvasás: János ev. 14. r.

Gy. Gyülekezet! Azt nem tehetjük, hogy ne fájjon és ne remegjen a szívünk, amikor tanui vagyunk egy nagy és kedves halott költözésének, amikor elénk sötétlik a halál döbbenetes komolysága s reánk nehezedik embervoltunk végessége, bizonytalansága. De arra viszont kötelez a költöző halott, hogy ne nyugtalankodjék a szívünk és ne féljen, mint ahogy az ő szive is fáj és remegett sokszor, de sohasem nyugtalankodott és sohasem félt. Az ő emlékének tartozunk azzal, hogy mi is olyan erős hittel higgyünk Istenben és a Jézus Krisztusban, amilyennel ő hitt. Nekünk hinnünk kell, amint ő hitte, hogy ő most utra indult s ezen az uton előtte kapuk nyílnak, ország tárul, ahol meglátja hitének valóságát, reményeinek teljességét, meglátja színről színre a Szentháromság Istent, meglátja az ítélet igazságát, az irgalom nagyságát: meglátja azokat, akiket itt a halál elszakított tőle Nekünk hinnünk kell, amint ő hitte, hogy amint őt kegyelem hordozta, amint az ő életében a kegyelem dicsőült meg és ábrázoltatott ki: amint őt kegyelem várja és fogadja odafent: úgy kegyelem fogja hordozni az övét is: a kegyelem fog megdicsőülni és kiábrázolódni az ő egyháza, hazája, nemzete jövő életében is. Nekünk hinnünk kell, ahogy ő hitte, hogy amint a Jézus itt van az övével mind e világnak végezetéig: nemcsak azért, hogy a keresztjére emlékeztesse őket, hanem azért is, hogy a vére árán megszerzett mennyei hajlékokról bizonyosakká tegye őket: úgy az elköltöző áldott emléke is mindig velünk lesz: nemcsak azért, hogy a veszteségünk tudatát újra meg újra felelevenítse: hanem azért is, hogy segítsen, késztesse várni az Istennél való viszontlátásra és örök együttlétre.

Gyászoló Testvéreim! Egy lelkipásztort igazán és méltón, nem külső pompával, nem az érdemei felemlegetésével, még csak nem is vigasztalan kesergések között lehet temetni. Egy lelkipásztort úgy temetünk méltón, ha a sírja felett erőseknek mutatjuk magunkat abban a hitben, amelyet a lelkipásztori munka és gond élesztett és ápolt a lelkeinkben. Én azért arra kérlek Titeket,

hogy válaszul arra, amit ő nekünk mondott, közöttünk hirdetett, nemcsak a szószékről, hanem a foteljéből, a betegágyáról is; nemcsak szóval, hanem az egyénisége sugárzásával, különösen pedig a keresztjei hordozásával: az ő munkájának hálás viszonzása, egyuttal pedig látható eredménye képen tegyük vallást a mi diadalmas hitünkről, mondjátok el velem fennhangon az apostoli hitformát.

Dr. Enyedy Andor.

Hegel.

Száz esztendeje volt 1931. november 14-én annak, hogy az újabb német bölcsezet egyik kimagasló alakja lehunyta szemét. Kiemelkedő alakja volt a szellemi életnek; hatása érezhető volt a magyar tudományos világra is. Épen azért halála százados évfordulója mellett nem mehetünk el szóltanul annyival is inkább, mert a működése által felvert hullámok gyűrűi eljutottak Sárospatakig is.

Hegel szerint az egyetemes eszme a világ-egyetem alapja; ezt pedig csak a mindenható ész foghatja fel, mely a testben fellépő lélek, a megismerés, az egyetemes spekulatív eszme (a subjektív s objektív ideának abszolút egysége) fokozatait át jelentkezik. Bölcséletét tehát a szellem filozófiájának is nevezhetjük, melynek célja annak a megmutatása, hogyan tér vissza az önmagához. Az örök eszme megismerésében a művészet, a vallás és a bölcsélet kapcsolatban vannak egymással. A léleknek művészi munkájában ő az örök Isten szavának zengését hallja épügy, mint a természet alkotásaiban az csendül feléje.

Tanai gyorsan elterjedtek Németországban. Sok tanítványa volt, akik rendszerét, főleg Poroszországban, terjesztették. Németországban hazánk-ból is sok protestáns ifjú járt. Azok megismerkedtek Hegel tanával, megszerették azokat s hazajöve buzgó terjesztőivé lettek a nagy bölcsező nézeteinek. Ám itthon nem mindenki nézte jó szemmel az új tanok terjedését s Tárczy Lajos pápai tanárt a tanításától eltiltották (1836). Mint előbb (1795—1801) a Kant nézetét a pápai főiskola ujjáteremtője, Márton István kezdte bevezetni s fellépése nagy vihart keltett úgy katolikus, mint protestáns részről: úgy lett hosszú harc tárgya a Hegel tanai hirdetésének az eltiltása is. 1836—1842-ig előbb a Tudományos Gyűjteményben, majd az Atheneumban s Figyelmezőben folyt e vita Vécsey József debreceni tanár, aki Krug követője volt. támadta meg először a berlini Hegel-követőket. Még „barátságos kérelem“ nek minősíti támadását, Erre a „barátságos kérelemre“ „nyilatkozat“ ot ír Wurga János. „Hegel, amint van“ címmel támogatására siet Szeremlei Gábor, a pataki főiskola későbbi (1841) neves tanára. Ezekre „További sürgetés“ címen ír választ Vécsey s mire Wurga Jánostól dupla választ kap (Elvtévesztés feletti felvilágosítás; Elvtévesztési eredmények kimutatása) hasonlóképpen Szeremlei Gábertól is kettőt (Az új filozófia szellemvilági fejlődés; Néhány szó). Taubner Károly is védelmezi a hegelizmust (Párhuzam Aristoteles és Hegel között).

Sőt Wurga János Szeremlei értekezését is (Hegel, amint van) tovább fejtegeti. Persze Vécsey sem marad adós (Ujabb sürgetés). A harcba Taubner Károlyon kívüli (A lélek-eszme) még Szontagh Gusztáv is beleszól (Propylaeumok). Szeremlei Gábor után (Az új philosophia 1841.) úgy látszott, hogy a „berlini“ hegelisták elhallgattak. Igaz, hogy már a harc nem volt olyan szenvedélyes, mint 1836 és 1842 között, de tartott, míg végre Erdélyi János pataki tanár jeles művében (A hazai bölcsezet jelene 1857.) eldöntötte a vitás kérdést: igazolta Hegel filozófiáját. Esztétikájában is, fejlődése II. korszakában Erdélyi a Hegel követőjeként mutatkozik. Erdélyi után még több jeles Hegel-követő lépett fel (Kerkárpoly Károly, Domanovszky Andre, Molnár Aladár). Ha a hegeli viták harcosait nézzük, úgy látjuk: Wurga János pataki diák volt, ugyszintén Szeremley Gábor és Erdélyi János is. Sőt e két utóbbi pataki tanár is lett. Ennyiben több jogot tart a pataki alma mater a Hegelről való százados megemlékezéshez, annyival is inkább, mert Erdélyi, mint műbölcsező is, egészen az ő követője lett, amint azt Mitrovics Gyula az Esztetika történetében kifejti (138. l.).

A XIX. század elejének e nagy gondolkozója, Hegel épügy a kolera áldozata lett, mint nálunk ugyanazon évben (jul. 31.) Kézy Mózes, (aug. 23.) Kazinczy Ferenc, aug. 31-én Debreceni Nagy István (a dicséretirő), Ceglédi Nagy István (a jeles szónok). Közülük Sárospatakot Kézy Mózes és Kazinczy Ferenc érdekli. Kézy kiváló természet-tudós volt, de teljesen otthon volt a klasszikus tudományokban épen úgy, mint a költészetben. Kövy Sándor azt tartotta róla, hogy nála nagyobb latin költő nem volt Magyarországon Napoleon házasságáról irt költeménye illetékes helyekre is eljutott.

Kazinczy Ferenc nagyságát nem kell olvasóinknak fejtegetni. Halálának 100 éves ünnepe alkalmából méltó ünneplésben volt része emlékének. Lapunkat főleg sárospataki kapcsolatairól érdekl. Itt volt diák, a főiskola tanáraival szoros viszonyt tartott fenn s könyvtárának nagy részét a főiskola vette meg 1806 ban és őrzí most is.

Márton István a pápai iskolát akarta a debreceni s a pataki főiskolához hasonló rangu iskolává tennie. 1804 ben meg is kapta ez iskola a debrecenivel s a patakival való egyenrangúságot.

Őket is az a szörnyű betegség vitte el, amely Hegelt. Mikor Hegelről emlékezünk, az emlékezés egy-egy szál virágát az ő sirjukra is tegyük le! Az ő haláluknak is százéves fordulója van. G. J.

A sárospataki ref. főiskola szanalása.

Sok tájékozatlanság uralkodik még egyházkerületünkön belül is a főiskola vagyoni helyzetéről, dacára annak, hogy a főiskola vagyommérlege, költségvetése és zárszámadása évenként nyomtatásban jelenik meg az egyházkerület jegyzőkönyveiben s az évi iskolai Értesítőben is jelenik meg tájékoztatás a fontosabb gazdasági eseményekről. Aktuálisná vált tehát most egy kis összefoglalás, áttekintés különösen abból az alkalomból, hogy a

főiskolai közpénztár az 1931/32. évi költségvetési évre 70.000 P. deficitet felmutató költségvetést terjesztett az őszi egyházkerületi közgyűlés elé.

Sok félreértésre ad okot az a körülmény, hogy egyesek a deficitet az építkezéseknek tulajdonítják, holott az építkezéseknek külön pénztára és számadása van. Ha valaki teljesen tisztán akar látni, akkor annak szem előtt kell tartania, hogy a főiskolai költségvetéseknek és számadásoknak van: I. Közpénztára, II. Tápintézeti pénztára, III. Ösztöndíj alapok pénztára, IV. Építkezési pénztára (gimn. épületszárny kiépítése; theol. internátus a kollégium átalakításával kapcsolatban; angol internátus). A tápintézeti és ösztöndíjpénztárnak nincs számadási deficitje s ezekről ezuttal nem is esik szó. Külön szólunk a közpénztárról és az építkezési pénztárról.

I. A *Közpénztár*on nyugszik az iskolafenntartás tulajdonképeni terhe. Ebből történik az összes dologi és személyi kiadások fedezése. Ezzel áll vagy bukik a főiskola. A közpénztár fenntartására szolgál az ingó és ingatlan tőkevagyon. Az ingó-tőkevagyon a koronaromlás csaknem teljesen megsemmisítette úgy, hogy az ingó tőke (részvényvagyon) vagyon évi hozadéka csak évi 2400 P. Az ingatlan vagyonnál — eltekintve itt kisebb pár holdas rétektől — legfontosabb Györgyarló, Bálványos, P. Horváth-puszta (Istvánháza), Perked-Mosolygó, a szőlők s a tanári házak.

Az ingatlanok hasznosításánál vagy bérlet, vagy házi kezelés jöhet szóba. A főiskola eddig ingatlanait állandóan bérbeadás útján hasznosította, 1923-ban azonban okulva az elmúlt nehéz időkön, saját terményszükségletének a biztosítására, házi kezelésbe vette a 360 holdas Bálványost. A házi kezelést tovább terjeszteni a főiskolának nem volt szándékában, azonban Györgyarló bérletének 1926 okt. 1-én történt lejáratkor az egész országban történt hirdetés dacára egyetlen bérlő jelentkezett, aki a 2200 holdas birtokért 16 vagon vegyes terményt ajánlott fel, ami mellett a főiskolára hárult volna a györgyarlói népiskolafenntartás, tűzbiztosítás, építkezés terhe. Ezt az ajánlatot senki sem tartotta elfogadhatónak s így ment át az iskola kényszerhelyzetben Györgyarló egy részének házi kezelésére s vett fel az iskola beruházásra 23.000 dollár törlesztéses kölcsönt (ma az azóta történt törlesztések folytán 20 580 dollár). Házi kezelésben van ma cca 1000 hold, míg a többi kisebb bérletek és feles bérletek útján van hasznosítva. Lehetetlenség pontosan kiszámítani, hogy mit hozott volna a két birtok (Bálványos és Györgyarló) bérbeadás esetén, mert hiszen Bálványost 1923 óta meg sem kíséreltük bérbeadni, de a normális béreket feltételezve is a hozzávetőleges számítás szerint a két birtok az új kezelési rend mellett körülbelül 60.000 P-vel hozott többet, mint teljes bérbeadás mellett hozott volna. Vagyis az iskolafenntartó közpénztár ily összeggel állana rosszabbul. Emellett a birtok s az épületek jobb karban vannak, mint bármely bérlő kezén. Nincs továbbá a főiskola kitéve a ma sűrűn előforduló bérlőbukásból származó veszteségek esélyeinek.

1930-ban rossz termésünk, 1931-ben pedig igen rossz termésünk volt, ezért 1929/30-ban és 1930/31-ben kisebb a birtokok jövedelmezősége, de ezt a kockázatot minden gazdálkodónak viselni kell, sőt viselni kell még bérbeadás esetén is, mert a viszonyok ismeretében állithatjuk, hogy két ilyen rossz évbe a bérlő belebukott volna s kérdés, hogy a főiskola megkapta volna-e a haszonbért és hogy tudna-e ma a főiskola elfogadható bérlőt kapni?

Mindezt azért kellett, ismétlések dacára is elmondani, mert még mindig vannak olyanok, akik az iskola deficitjét a házi kezelésben keresik, holott fennebb kimutattuk, hogy ép a házi kezelés miatt van csak 70 000 P. deficitünk s nem még 60.000 P-vel több!

P. Horváth-puszta (1420 kat. hold) bérbeadás útján van hasznosítva. Ám a buza ára 30 P-ről 10 P-re hanyatlott s hogy mit jelent ez a közpénztárra, illusztrálják a következő számok. P. Horváth-puszta 1925/26-ra fizetett 56.191,60 P. évi bért, aminek $\frac{1}{4}$ része 14.047,90 P. a szerződés szerint építkezésre fordított, 13.432 P. pedig kötelezettségek címén adatott ki (Pesti theológia, Moldva-oláhországi misszió, Nemzeti Színház Nyugintézete, 20 ingyenes hely a konviktusnak, 20 ingyenes hely internátusi lakóknak és 928 P. családi ösztöndíjakra), így még mindig maradt a közpénztárnak 28.711,70 P. Ezzel szemben 1930/31. gazd. évre a bérlő fizetett 20 987,50 P-t, aminek $\frac{1}{4}$ része 5.246,80 P. építkezésre lévén fordítandó, marad 15.740,70 P. Ha ebből a főiskola a 13 432 P. kötelezettséget teljesíti, akkor a közpénztárnak 2.308,70 P. jut az 1925/26. évi 28.711 P. helyett. Itt a veszteség a közpénztár terhére 26 403 P.

Perked-Mosolygó tanya (183 h.) jövedelmének $\frac{2}{8}$ részét az ösztöndíj pénztár részére kell kiadni s csak $\frac{1}{8}$ része marad a közpénztárnak. Az évi 250 q buza bérből a közpénztárra eső 83 q buzánál az 1926 óta beállott értékcsökkenés szintén kitesz évenként kb. 1300 P-t.

A közpénztári szőlők (Királyhegy 12 hold, Aranyos 4 hold) 1928-ban még cca 10.000 P. tiszta jövedelmet biztosítottak. Ma meg kell elégednünk, ha a szőlők az önköltséget fedezik. F. é. november hónapban országos akciót indítottunk borainknak kicsinyben való árusítására s azóta e fogalom szépen meg is indult, de így is a mai nyomott árak mellett legfeljebb csak azt érhetjük el, hogy a szőlőgazdaság deficitjét kiküszöbölhetjük.

A tanári lakások hozadékának emelésére már két év óta behozta az igazgatótanács azt az intézkedést, hogy a megürült tanári lakásoknál egy tanár csak egy 4–5 szobás komplet lakást kap, míg az esetleges többi szobát a főiskola bérbeadja vagy az illető tanárnak vagy idegennek.

A fentiekből látható, hogy az 1931/32. évi költségvetés 70.000 P. deficitje teljesen meg van magyarázva a magyar föld, buza és bor krízisével. De ha ebből ered is a krízis, mindenképpen helyre kell állítani a költségvetés egyensúlyát s ezért küldötte ki az 1931 őszi egyházkerületi közgyűlés azt a szanáló bizottságot, amely hivatva volt teljhatalommal tenni meg minden szükséges intézkedést a főiskola vagyoni egyensúlyának a helyreállítására.

A nov. 26-ikán Sárospatakon összeült bizottság végig vizsgálta a főiskola egész vagyongazdálkodását és megállapította, hogy a főiskola birtokai, szőlői, erdeje, lakházai részint házi kezelés, részint bérbeadás útján az okszerű gazdálkodás követelményeinek megfelelően kezeltetnek s ezért az egyensúly helyreállítása csakis az iskolai s egyéb díjak emelésével és a személyi kiadások szigorú csökkentésével érhető el. Nem is juthatott a bizottság más igazsághoz, mint ahhoz, hogy a magyar föld jövedelmezőségének az alászállításával ebben az országban mindenki jövedelmének csökkenni kell.

(Folyt. köv.)

Belmissziók képe.

Dr. Enyedy Andor egyházker belmissziói előadó jelentése.
(Folyt. és vége.)

9. Egyetemes jellegű mozgalmak Abaujban református nap, lelkészi, presbiteri és tanítói értekezletek missziós napok: Alsóborsodban kálvinszövetségi és ifjúsági konferenciák, Miskolcon gyermekmissziói tanfolyam; Felsőborsodban presbiteri és lelkészi, járási összejövetelek: Gömörtornában gyermekmissziói tanfolyam. Támogatták gyülekezeteink a Kálvineumokat, Lelkésznék otthonát, Bethesdát, Szeretet-szövetséget, Protestáns Diákmenzát, sárospataki internátusokat, a francia árvizkárosultakat, a Nagypénteki református Társaságot és a Prot. Árvaházat. A különféle egyetemes célok támogatásában Sárospatak igen következetesen és elismerésre méltó buzgalmat fejtett ki.

10. A külmissziókat ismertették Abauj 19 gyülekezetében, Alsóborsodban, Alsózemplénben, Felsőborsodban, Gömörtornában: számszerint ki nem mutatott helyeken és alkalommal. Bodrogkeresztúr külmissziói imahetet tartott, minden este istentisztelettel, a perselypénzt a központba küldte. Gesztelyből a vasárnapi iskola 12 pengőt küldött Molnár Máriának. A pácini hívek 10 példányban jártatták a Hajnalt, 60 példányban az Örömhírt. A tokaji gyülekezetet Kunszt Irén, a miskolci Vasel Matild kínai misszionáriusok látogatták meg. Az egyik jelentés azt mondja, hogy a külmisszió ügye messze esik a mi népünk érdeklődési körétől. Minden nép érdeklődési körétől messze esik az, de közel lehet vinni hozzá.

11. A szeretetmunka minden egyházmegyében folyik. Főrészei szegény és csecsemő gondozás, inkább alkalmilag mint rendszeresen. Élelem és ruha adományokkal, különösen karácsonykor. Említés van szegénynek perselyéről, inségakciókról, nélkülöző családoknak tüzelővel és liszttel való ellátásáról, betegek látogatásáról. Van olyan egyház is, amelyből azt jelentik, hogy a szegénygondozásra nincs szükség Alsóborsod népesebb gyülekezeteiben: Miskolcon, Diósgyőrben, Heőcsabán (szegénykőnyha), Heőpapiban, Tiszakeszin, Sályban rendszeres szegénygondozás folyt, Diósgyőr gyülekezeti diakonátust szervezett, Heőcsaba 3500 ingyenebédet adott önkéntes adományokból az egyház szegényei számára. Miskolcon szegénygondozó gyülekezeti diakonissza van, s különösen szép a tanulósegélyezés, ingyenes menzaétkezés

megváltásával, pénzbeli támogatással és sorkosztattal. Cigándon is hat héten át folyt a szegény egyháztagok sorkosztoltatása.

12. Az egyházkerületben a hitéletet Abauj a régi állapothoz képest emelkedőnek, Alsóborsod és Alsózemplén a külső megnyilvánulások szerint megfelelőnek mondja: bár utóbbi a hitetlenség, babona, közöny és teljes elhidegülés jeleit is említi. Felsőborsod szerint a hitélet lankadt, de a hamu alatt eleven szén izzik. Gömörtorna szerint erőteljes. A templomlátogatók százalékszámja 20-tól 60-ig. urvacsorázóké szintén így, az adakozás lelkenként 10 fillér körül mozog. Szektákat sehonnan nem jelentenek nagyobb számban, vagy hódító és terjeszkedő erővel. Egyházellenes mozgalmakat szintén nem, legfeljebb az anyagi szellemet lehelő, osztályharcra izgató szociáldemokrácia falusi szervezkedései és lábvetései vetítenek sötét árnyakat a közel jövő útjára. A szórványok gondozásáról nincsenek említésre méltó adatok a jelentésekben. Számadataik, már amennyi összeszedhető volt, a jelentéshez mellékelte számszerű összefoglalásban fel vannak tüntetve.

Egyházkerületünk fő és középiskoláiban a beadott jelentések szerint mindenütt gondoskodva van istentiszteletek tartásáról, illetve ezeken és az urvacsorai alkalmakon való részvételről. A konfirmáció mindenütt, ahol reá szükség van, az Egyetemes Konvent 1926. évi 20. sz. határozata szerint történik. Mindenik intézetben van bibliaköri, cserkész és egyesületi munka. Mindenik intézet ifjúságot tart fenn összeköttetést egyetemes mozgalmakkal, részint azok kiküldöttei, részint a különböző konferenciákon megjelenő képviselők révén. A tanári karok tagjai az istentiszteletek és egyházi ünnepélyek látogatása, presbiteri és egyesületi tisztségek betöltése és ellátása, ünnepélyeken való közreműködések útján vesznek részt a helyi gyülekezetek életében és mutatnak gyakorlatilag is követendő példát a vezetésükre bízott ifjúságnak. A tanár-egyesületek révén mindenik tanári karnak vannak országos kapcsolatai, tagjai közülük sokan a helyi egyházi egyesületeknek (Kálvinszövetség, Filléregylet stb.). A teológiai akadémián csendes nap tartásával, a sárospataki tanítóképzőben minden nap reggeli bibliaolvasás bevezetésével igyekeztek szolgálni az ifjúság hitéletének emelését. Terjesztett vallásos lapok: Az Erő, Diákvilág, Ref. diákmozgalom. Kálvinista Szemle, Református Figyelő, Ébresztő, Lelkészegyesület, Sárospataki Református Lapok stb. voltak. Az intézetek és a helyi gyülekezetek között a kívánt egyetértés mindenütt megvan.

Kálvin-szövetségi körzeti gyűlés.

A mezőkövesdi járási Kálvinszövetség cserépi körzete december hó 9 én tartotta évi rendes közgyűlését Bükkzsércen Délelőtt 10 órakor kezdődött a gyűlés a templomban. A szószéki szolgálatot Várady Pál borsodgeszti lelkész végezte. Pósa Péter járási elnök tartott figyelmet lebilincselő, a szomorú magyar sorssal is foglalkozó, nagyértékű elnöki megnyitó beszédet. Szakács Pál sályi és

Takács Mihály felsőábrányi lelkészek tartottak, tőlük megszokott, tartalmas előadást. (A lelkész, tanító és presbiter felelőssége. Kereszténység-e vagy szociáldemokrácia? Az iskolás gyermekek 2 szólamu énekkarának meglepően szép összetanulással előadott 2 énekszám, két szép szavalt, elnöki bezáró beszéd és imádság, majd a Hymnus eléneklése építette, vigasztalta, bátorította, lelkesítette a templomot megtöltő gyülekezetet.

Gyűlés végeztével a helybeli Kálvinszövetség szeretetvendégségre hívogatta s magyaros vendégszeretettel látta ebédén a gyűlés tagjait. Az esti szürkület sötét leplével már szétterült a földön, amikor búcsút vettünk a szíves szeretettel vendéglátó gyülekezettől és lelkészcsaládtól s elindultunk a ködös téli éjszakába, egy feledhetetlen, gazdag emlékü napnak Istenadta áldásával.

Nyílt válasz.

Főtiszteletű és Méltóságos *Cziáky Endre* esperes urnak
Abaujszántó.

Főtiszteletű Uram!

Méltóztatott a Sárospataki Református Lapokhoz közlés végett egy *Nyilatkozatot* beküldeni, amelyben a püspökválasztási mozgalomnak megindulásával kapcsolatban kijelenti, hogy: „Éppen nevem forgalomba hozását nem engedem”.

Nagyon kérem a szíves bocsánatát, hogy *Nyilatkozatát* egész szövegében, szószerint nem adhatom közre; az t. i. az idézett kijelentésen kívül bizonyos, egyébként igen tiszteletreméltó elveket hangoztat, amelyekből azonban célzás olvasható ki a megválasztandó püspök személyére nézve. Már pedig a Sárospataki Református Lapok, mint a tiszáninenni egyházkerület hivatalos lapja sem pro, sem contra állást nem foglalhat. Azért van választás, hogy érvényesüljön az egyházkerület akarata. A választásért a felelősség az egyházkerületen nyugszik és az fogja viselni a felelősséget.

Ellenben engedje meg, hogy mély tisztelettel kérjem, hogy *Nyilatkozatát* valamely nem közvetlenül érdekelt egyházi lapban, talán a *Lelkésze-gyűlésletben* közzéadni méltóztatassék, — ahol esetleg a más állásponton levők is kinyilváníthatják véleményüket,

Főtiszteletűséged *Nyilatkozata* személyére és egyházkerületünkre vonatkozólag történeti okmány.

Fogadja Főtiszteletűséged megkülönböztetett tiszteletem kifejezését.

Sárospatak, 1931 dec. 19.

Marton János

a Sp. Ref. Lapok felelős szerkesztője.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Olvasóinknak, előfizetőinknek és munkatársainknak Istenről áldott boldog ünnepeket kívánunk.

— **Lapunk legközelebbi száma** a közbejött ünnepek miatt jan. 1-én jelenik meg.

— **Halálozás.** *Kazay Sándor*, ny. ref. lelkész december 8-án, Berzéken életének 82-ik évében

csendesesen elhunyt. A patriarchális kort ért ny. lelkipásztor temetése december 11-én nagy részvétel mellett ment végbe.

— **Theol. tanári konferencia.** Gazdag tartalmú theol. tanári konferencia volt december hó 16-án Pápán, amelyen részt vettek Kovács I. István, B. Pap István, dr. Csekey Sándor, Dr. Varga Zsigmond, Csikesz Sándor, Dr. Kállay Kálmán, Dr. Vasady Béla, Marton János, Tavaszy Sándor, Dr. Pongrácz József, Tóth Lajos, Tóth Endre, Dr. Trócsányi Dezső, Török István theol. tanárok. A gyűlés elnöke Pongrácz József, jegyzője Marton János, az egyetemes tanügyi bizottság theol. szakelőadója volt. A konferencia előadói voltak: Dr. Varga Zsigmond (Lelkészi továbbképzés), Dr. Kovács István (Theol. túltermelés), Marton János (Theológiák vendégbarátsága) Csikesz Sándor (Vallástanári vizsga reformja), Dr. Vasady Béla (Középiskolai tanáraink lelkészi képesítettsége), Marton János (Lelkészi vizsgálatok díja), Dr. Trócsányi Dezső (A theológiának a Genfi Társadalomtudományi munkába való bekapcsolódása) és Dr. Tavaszy Sándor (A dialektikai theologia a theol. oktatásban). A konferencia tiszteletteljes üdvözlét küldötte Baltazar Dezső, Ravasz László és Antal Géza püspököknek és Cziáky Endre tiszáninnyi püspökhelyettesnek.

— **Kormányfőtanácsos.** Magas kitüntetés érte *Hamar István* budapesti theol. akad. tanárt. 35 évi szolgálat után ez iskolai évvel nyugalomba vonult és kiváló érdemeiért kormányfőtanácsosi kitüntetést nyert. Kitüntetésében a theol. tanári munka méltánylását is látjuk. A friss egészségnek és töretlen munkakedvnek örvendő hű szolgának eddigi életéhez Isten további áldásával megkoronázott évek sokaságát kívánjuk. Ad multos annos.

— **Új theol. doktor.** Nem a szokványos theol. doktorátus megszerzéséről van szó, mikor nagy örömmel adjuk közzé, hogy *Vincze Károly* perthamboyi lelkész a debreceni Tisza István-tudományegyetem theol. fakultásán theol. doktori oklevelet szerzett. A küzdő amerikai lelkésznek a gyülekezeti munka végzése mellett kellett a tudomány oltárához ülnie és a tengeren túlról áthajózni komoly és lelkiismeretes munkájának elismertetéséért. Főiskolánk volt kitűnő diákja, a lelkes és kemény akaratú munkás vállalta a küzdelemet és költséget. Nagyszerű gesztusa gyönyörű fényt vet a pataki, ép és egészséges diáklélekre. Meleg szeretettel köszöntjük a tőlünk újra messze távozót s életét és további munkáját Isten áldó kegyelmébe ajánljuk.

— **Felszólítás.** Mély tisztelettel kérem összes előfizetőinket, hogy az előfizetési hátralékokat dec. hó 31-ig *feltétlenül* rendezni szíveskedjenek s az eddigi levelezésen és felszólításokon kívül mást már ne várjanak. Az előfizetések ügye feltétlenül rendezendő, mert: 1. a főiskolai nyomda bérlő kezébe menvén át, a fizetési mód vele szemben mássá lett; 2. változás fog a szerkesztőségben beállni.

Felelős Szerkesztő.

— **Választás.** A felsőborsodi ref. egyházmegyében megüresedett világi aljegyzői tisztségre Bodnár Zoltán sajtóvezető közszéki főjegyző választott meg. Áldás kísérje új munkájában.

— **Cserkészjótett.** A ref. tanítóképző cserkészei és a Lórántfy Zs. csapat leánycserkészei december 18-án bensőséges ünnepély keretében 32 szegény gyermeket ruháztak fel és láttak el karácsonyi ajándékokkal.

HIVATALOS RÉSZ.

1192/1931. szám. **Körlevél.**

I.

Nagytiszeletű Lelkész úr!

A főltiszeletű egyházkerületi közgyűléstől folyó évi dec. hó 7. napján nyert felhatalmazás alapján, egyházkerületünk püspöki állását, az E. T. I. t. c. 184. §-a értelmében, megüresedettnek kijelentjük, annak betöltését elrendeljük és felhívjuk Nagytiszeletűségedet, hogy ennek megfelelőleg, a püspöki állásra a szavazást, a presbitériumban foganatosítani s a külön borítékba zárt, a jelölt nevét tartalmazó, a lelkész, gondnok, két presbiter által aláírt, az egyház pecsétjével ellátott szavazólapokat, 1932. évi január hó 15 ik napjáig közvetlenül a püspöki hivatalba, Miskolcra, beküldeni sziveskedjék.

Atyafiságos szeretettel.

Miskolc, 1931 december 14-én.

Dókus Ernő
egyházker. főgondnok.

Cziáky Endre
esperes, püspökhelyettes.

II.

A karácsonyi szünidő meghosszabbítása.

A VK. Miniszter Úr az ország mai súlyos pénzügyi helyzetében a fűtőanyag megtarítása érdekében az állami stb elemi iskolákra nézve a karácsonyi szünidő tartását a szokástól eltérőleg f. évi dec. 21-étől bezárólag 1932. évi január hó 6-áig rendelte el. A többi iskolával azonos helyzetünkben felhívom az iskolaszékeket, hogy az elemi iskolákban a karácsonyi szünetet hasonló módon tartsák meg.

1070/1931. sz. III.

Az elemi iskolák fenntartóihoz!

Elvileg már engedélyezett elemi iskolai új tanítói állások valóságos betöltésére irányuló intézkedések megtétele előtt folyamodni tartoznak az iskolafenntartók a tényleges betöltés engedélyezése iránt, mert az illető állások csakis ezen újabb engedély birtokában tölthetők be államsegély igénybevételével. (865—1—165—1931. sz. V. K. rendelet.)

1120/1931. IV.

Az iskolaszéket felhívom, hogy iskolai költségvetéseket. — bár az iskolák szükségleteinek megfelelően, de a lehető legnagyobb és okszerű takarékossgal állítsák egybe, mindennemű nagyobb beruházástól egyelőre tartózkodjanak.

V.

Az évvégi és éveleji munkatorlódás miatt a mi vicinálisunk csatlakozási viszonyai mellett lehetlenség, hogy keresztül vigyem azt a korábban közölt tervemet, hogy minden hétfőn Miskolcra

megyék, mert ez a kiszállásom majdnem teljes két napot vesz igénybe, ami sokoldalú elfoglaltságomban akasztana meg. A karácsonyt követő hétfőtől kezdve azért Sárospatakon a főiskolai épületben, a lelkeszi gondnoki hivatalban állok hétfőről-hétfőre reggel 8 órától déli 12 óráig az ügyeiket nemtalan személyesen elintézni kívánók rendelkezésére.

Atyafiságos szeretettel

Miskolc, 1931 december hó 14 én.

Janka Károly

egyházker. lelkeszi főjegyző.

Értesítés.

Felhívom még egyszer az abauji egyházmegye lelkészeit és gondnokait, hogy nyugdíjintézeti tartozásaikat a legsürgősebben küldjék be a pénztárnokhoz, hogy rendezhesse az egyházmegye 4803 P. 44 fill. nyugd. int.-i hátrálékát. Végül felhívom mindazon lelkész testvéreimet, akiknek családjában az 1931. év folyamán házasság, születés, elhalálzási eset történt, hogy az esetről szóló anyakönyvi kivonatokat hozzám január 10 ig sziveskedjenek beküldeni és ne várjanak több felhívást, mert egyházmegyénk a portóköltseget nem birja.

Cziáky Endre esperes.

Alsözempléniék figyelmébe! 1. Ismételten felhívom az érdekelt lelkészeket és egyházakat úgy a nyugdíjintézeti, mint a közalapi járulékok befizetésére. Ha nem igyekszünk erőfeszítést tenni, magunk gyengítjük egyházunk alapjait. 2. 1932 január 10 ig jelentést kérek azokból az egyházközségekből, amelyekben a vásárok vasárnapon tartatnak azzal, hogy tett-e lépést a presbitérium azok hétköznapra tételére. 3. A lelkészcsaládokban történt mindennemű változás a vonatkozó születési, házassági, vagy halotti anyakönyvi kivonat kíséretében nyugdíjintézeti használatra január 10-ig bejelentendő. 4. Ugyanaddig az iskola megnevezésével és a heti óraszám megjelölésével jelentést kérek azokról, akik állami elemi iskolában hittant tanítanak. 5. Ugyancsak január 10-ig jelentkezzenek azok a lelkészek, akik az 1931. év július, vagy az 1932. év január 1 én l. vagy magasabb korpótlék élvezetébe léptek, annak megjelölésével, hogy mily összegű havi korpótlék engedélyezett számukra. 6. Figyelmeztetem az iskolafenntartó egyházközségeket, hogy az iskolai beiratási díjakat a vonatkozó törvényben meghatározott célra használják fel. Egyben felhívom az iskolaszékeket, hogy a kir. Tanfelügyelőséghez haladéktalanul jelentsék be a következő adatokat: a) Megszerveztetett és ha igen, mikor a kölcsöntankönyvtár? b) Hány darab könyvből áll a kölcsöntankönyvtár és mennyi értéket képvisel? c) Névszerint ki a beiratási díjak és kölcsöntankönyvtár kezelője? — A megszervezéshez szükséges nyomtatvány űrlapok az egyetemi nyomdánál beszerezhetők. — Egyházmegyénk minden tagjának áldott, boldog újévet kívánok.

Kiss Ernő esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Lehetőleg minden közleményt kiadunk. Ha valami mégsem jöhet, oka a térhiány.